

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ» 2021-2027

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΟΧΕ)
ΓΙΑ ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΙΑ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

REMACO
Management Consultants

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

---

3 Artemidos Str.
Maroussi 15125
t_ +30 210 0084000
w_ remaco.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	1
1. Προσδιορισμός της Περιοχής Παρέμβασης	2
1.1. Η ΠΝΑ και τα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων (με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων)	2
1.1.1. Γενικά Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά - Διοικητική Διάρθρωση της Περιοχής Εφαρμογής της Στρατηγικής ΟΧΕ στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων	2
2. Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης της Περιοχής Εφαρμογής.....	6
2.1. Βασικά Χαρακτηριστικά και Χωροταξική Ένταξη	6
2.1.1. Βασικά Χαρακτηριστικά.....	6
2.1.2. Χωροταξική Ένταξη	8
2.2. Φυσικό Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή	9
2.2.1. Μορφολογία των νησιών / Κλίμα.....	9
2.2.2. Περιοχές Προστασίας	9
2.2.3. Κίνδυνοι από την κλιματική Αλλαγή.....	11
2.2.4. Υδατικοί Πόροι.....	12
2.2.5. Ενέργεια.....	15
2.3. Δομημένο Περιβάλλον και Βασικές Υποδομές	18
2.3.1. Υποδομές Ύδρευσης	18
2.3.2. Υποδομές Αποχέτευσης και Διαχείρισης Λυμάτων	20
2.3.3. Υποδομές Μεταφορών	21
2.4. Πολεοδομική Οργάνωση και Κτιριακές Υποδομές.....	24
2.4.1. Οικιστικό Περιβάλλον / Αναπλάσεις	24
2.4.2. Υποδομές Εκπαίδευσης	25
2.4.3. Υποδομές Υγείας.....	28
2.5. Οικονομικά Χαρακτηριστικά	29
2.5.1. Γενικές τάσεις και διάρθρωση της τοπικής οικονομίας	29
2.5.2. Τοπική οικονομία και επιχειρήσεις / επιχειρηματικότητα, κλάδοι αιχμής.....	32
2.6. Κοινωνικά Χαρακτηριστικά	87
2.6.1. Δημογραφικά και Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του Πληθυσμού.....	87
2.7. Πολιτισμός και Αθλητισμός.....	117
2.7.1. Πολιτισμός / Πολιτιστικό Περιβάλλον.....	117
2.7.2. Αθλητισμός	134
2.8. Τεχνολογία	139
2.8.1. Υποδομές ΤΠΕ και Ψηφιακή Μετάβαση.....	139
2.8.2. Δράσεις στον τομέα της Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας	139

2.9. Σύνοψη κύριων κοινωνικοοικονομικών αναπτυξιακών παραμέτρων και τάσεων / Ανάλυση αναπτυξιακών χαρακτηριστικών, δυνατοτήτων, αδυναμιών και προβλημάτων/αναγκών των Μικρών Νησιών της Περιοχής Εφαρμογής της ΟΧΕ στις Κυκλάδες	142
3. Τεκμηρίωση Σκοπιμότητας της Στρατηγικής ΟΧΕ.....	157
3.1. Τεκμηρίωση Σκοπιμότητας βάσει κύριων αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιοχής Εφαρμογής	157
3.1.1. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών που συνδέονται με την τοπική Οικονομία.....	157
3.1.2. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών που συνδέονται με την τοπική Κοινωνία.....	157
3.1.3. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών που συνδέονται με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή	158
3.1.4. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών δομημένου περιβάλλοντος και βασικών υποδομών	158
3.1.5. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών πολιτιστικού περιβάλλοντος	159
3.1.6. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών πολεοδομικής οργάνωσης και κτιριακών υποδομών.....	159
3.2. Τεκμηρίωση Σκοπιμότητας της Στρατηγικής ΟΧΕ βάσει αναπτυξιακού και Προγραμματικού πλαισίου	160
3.2.1. Χωροταξικά / Αναπτυξιακά / Πολεοδομικά και συναφή σχέδια	160
3.2.2. Επιχειρησιακά Σχέδια Δήμων και λοιπά στρατηγικά κείμενα (π.χ. τουρισμός).....	164
4. Ανάπτυξη της Στρατηγικής ΟΧΕ	170
4.1. Αρχιτεκτονική της Στρατηγικής ΟΧΕ.....	170
4.1.1. Διατύπωση και αιτιολόγηση των στρατηγικών στόχων της Στρατηγικής ΟΧΕ	170
4.1.2. Όραμα της Στρατηγικής ΟΧΕ	171
4.1.3. Υιοθέτηση των Αξόνων Προτεραιότητας και των Ειδικών Στόχων της Στρατηγικής ΟΧΕ	172
4.1.4. Συνάφεια με στόχους του ΠεΠ ΝΑ 2021-2027 και Περιφερειακές / Εθνικές Στρατηγικές	175
4.2. Τεκμηρίωση της συνέργειας της Στρατηγικής ΟΧΕ με άλλες ειδικές στρατηγικές που εξειδικεύονται στην Περιφέρεια και άλλα Προγράμματα.....	177
4.2.1. Περιφερειακή Διάσταση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	177
4.2.2. GReco Islands.....	178
4.2.3. Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027»	179
4.2.4. Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία 2021-2027»	179
4.2.5. Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»	179
5. Σχέδιο Δράσης, Χρονοπρογραμματισμός και Χρηματοδοτικό Σχέδιο.....	181
5.1. Εξειδίκευση της Στρατηγικής ΟΧΕ – Διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης	181
5.1.1. Άξονας Προτεραιότητας 1 (ΑΠ1) Ποιότητα Ζωής και Τοπική Κοινωνία.....	181
5.1.2. Άξονας Προτεραιότητας 2 (ΑΠ2) Συνδεσιμότητα και Κινητικότητα.....	200
5.1.3. Άξονας Προτεραιότητας 3 (ΑΠ3) Ενέργεια, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή.....	204
5.1.4. Άξονας Προτεραιότητας 4 (ΑΠ4) Πολιτισμός / Τουρισμός.....	208
5.1.5. Άξονας Προτεραιότητας 5 (ΑΠ5) Τεχνική Βοήθεια.....	218
5.2. Χρονοπρογραμματισμός	220

5.3. Χρηματοδοτικό Σχέδιο	223
5.3.1. Συνολικά για την ΟΧΕ Μικρών Νησιών της ΠΝΑ	223
5.3.2. ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων	231
6. Σύστημα Διακυβέρνησης και Διαχείριση Κινδύνων	236
6.1. Προτεινόμενος Φορέας Διακυβέρνησης της ΟΧΕ και Επάρκειά του	236
6.2. Πρόταση Λειτουργιών Διακυβέρνησης της ΟΧΕ	237
6.3. Ανάλυση και Διαχείριση Κινδύνων	239
6.3.1. Αναγνώριση και ιεράρχηση πιθανών κινδύνων στην εφαρμογή της Στρατηγικής ΟΧΕ	239
6.3.2. Διαχείριση/Αντιμετώπιση Κινδύνων από τα έργα	246
7. Διαβούλευση	249
7.1. Α΄ Φάση Διαβούλευσης.....	249
7.2. Β΄ Φάση Διαβούλευσης.....	252
7.3. Γ΄ Φάση Διαβούλευσης	257
8. Παραρτήματα	258
8.1. Χάρτης Περιοχής Εφαρμογής και Έργων Στρατηγικής ΟΧΕ στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων.....	258
8.2. Πίνακας Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Νησί.....	259

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1. Πλήθος επιχειρηματικών μονάδων που δραστηριοποιούνται στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ (2014 – 2020)	29
Διάγραμμα 2. Κατανομή επιχειρηματικών μονάδων στους Δήμους της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, 2019	30
Διάγραμμα 3. Ποσοστιαία Μεταβολή σε Αριθμός Επιχειρήσεων, Κύκλο Εργασιών, Αριθμός Απασχολούμενων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, 2014 vs 2019.....	30
Διάγραμμα 4. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ (2014 & 2019).....	31
Διάγραμμα 5. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς), Κυκλάδες (Π.Ε.), 2014 και 2019	31
Διάγραμμα 6. Ποσοστιαία Μεταβολή σε Αριθμό Επιχειρήσεων, Κύκλο Εργασιών, Αριθμό Απασχολούμενων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, 2020 vs 2019	32
Διάγραμμα 7. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στους Δήμους Ανάφη – Ίος – Σίκινος – Φολέγανδρος, στην Π.Ε. Θήρας, 2014-2019	33
Διάγραμμα 8. Κατανομή Κύκλου Εργασιών ανά τομέα οικονομίας, Δήμοι Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ & Υπόλοιποι Δήμοι Π.Ε. Θήρας, 2019	34
Διάγραμμα 9. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Ανάφη – Ίος – Σίκινος – Φολέγανδρος (2014 & 2019)	34
Διάγραμμα 10. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Θήρας, 2014 & 2019	35
Διάγραμμα 11. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β΄ γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ, 2014 - 2019	36
Διάγραμμα 12. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ΄ γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ, 2014 - 2019	36
Διάγραμμα 13. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) στους Δήμους Κέας – Κύθνου, αθροιστικά, 2014 - 2019	38
Διάγραμμα 14. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτικές Ενότητες Κέας – Κύθνου, αθροιστικά, 2014-2019	38

Διάγραμμα 15. Κατανομή Κύκλου Εργασιών ανά τομέα οικονομίας στους Δήμους Κέα - Κύθνος	39
Διάγραμμα 16. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Κέας - Κύθνου, 2014 - 2019	39
Διάγραμμα 17. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Κέας - Κύθνου, 2014 - 2019	40
Διάγραμμα 18. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτικές Ενότητες Κίμωλος – Σέριφος – Σίφνος (Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ), στην Π.Ε. Μήλου, 2014-2019	41
Διάγραμμα 19. Κατανομή Κύκλου Εργασιών ανά τομέα οικονομίας στους Δήμους Σίφνος, Σέριφος, Κίμωλος και υπόλοιπους Δήμους της Π.Ε.....	41
Διάγραμμα 20. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Κίμωλος – Σέριφος – Σίφνος, 2014 & 2019	42
Διάγραμμα 21. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Μήλου, 2014 & 2019	43
Διάγραμμα 22. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Σίφνος, Σέριφος και Κίμωλος, 2014 - 2019	43
Διάγραμμα 23. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Σίφνος, Σέριφος και Κίμωλος, 2014 - 2019	44
Διάγραμμα 24. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτική Ενότητα Αμοργού, στην Π.Ε. Νάξου, 2014-2019	45
Διάγραμμα 25. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Αμοργός, 2014 & 2019	46
Διάγραμμα 26. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Νάξου (2014 & 2019)	46
Διάγραμμα 27. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αμοργού, 2014 - 2019.....	47
Διάγραμμα 28. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αμοργού, 2014 - 2019.....	47
Διάγραμμα 29. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτική Ενότητα Αντιπάρου, στην Π.Ε. Πάρου, 2014-2019	48
Διάγραμμα 30. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Αντίπαρος, 2014 & 2019.....	49
Διάγραμμα 31. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Πάρου, 2014 & 2019	49
Διάγραμμα 32. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αντιπάρου 2014 - 2019.....	50
Διάγραμμα 33. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αντιπάρου 2014 - 2019.....	50
Διάγραμμα 34. Ποσοστό Ξενοδοχειακής Δυναμικότητας που συγκεντρώνεται στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ ως προς εμπλεκόμενες Π.Ε., Κυκλάδες και ΠΝΑ.....	55
Διάγραμμα 35. Μέση Δυναμικότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων σε Δωμάτια και Κλίνες στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ και σύγκριση με Π.Ε. της ΟΧΕ, Π.Ε. των Κυκλάδων και ΠΝΑ.....	56
Διάγραμμα 36. Ποιοτική διάρθρωση ξενοδοχειακού δυναμικού στην Περιοχή Εφαρμογής και στις Π.Ε. της ΟΧΕ, στις Π.Ε. των Κυκλάδων και στην ΠΝΑ.....	56
Διάγραμμα 37. Ποσοστιαία Διάρθρωση Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, 2022	58
Διάγραμμα 38. Μέση Δυναμικότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων, 2022	59
Διάγραμμα 39. Διαχρονική εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού στην Περιοχή Εφαρμογή ΟΧΕ, 2016-2022	60
Διάγραμμα 40. Διαχρονική εξέλιξη ποσοστιαίας συνεισφοράς Δήμου/Μικρού Νησιού στο ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιοχής Εφαρμογής, 2016-2022.....	60

Διάγραμμα 41. Διαχρονική εξέλιξη στο ξενοδοχειακό δυναμικό (μονάδες, δωμάτια, κλίνες) στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ, 2016-2022.....	61
Διάγραμμα 42. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού στους Δήμους Ανάφης, Ιητών, Σικίνου, Φολεγάνδρου, Θηρασιάς 2016-2022	63
Διάγραμμα 43. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Δήμοι Κέα, Κύθνος, 2016-2022	65
Διάγραμμα 44. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Δήμοι Κιμώλου, Σερίφου, Σίφνου, 2016-2022	67
Διάγραμμα 45. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Αμοργός-Κουφονήσι-Ηρακλεία-Σχοινούσα-Δονούσα, 2016-2022	69
Διάγραμμα 46. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Δημοτική Ενότητα Αντιπάρου, 2016-2022	70
Διάγραμμα 47. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμοι Φολεγάνδρου & Σίκινου	72
Διάγραμμα 48. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Ιητών.....	72
Διάγραμμα 49. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Σίφνου	72
Διάγραμμα 50. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Σερίφου	72
Διάγραμμα 51. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμοι Κύθνου & Κέας.....	72
Διάγραμμα 52. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Αμοργού	72
Διάγραμμα 53. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Αντιπάρου	72
Διάγραμμα 54. Πλήθος ακινήτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (πλατφόρμα Airbnb) ανά Δήμο της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, 2023	73
Διάγραμμα 55. Τύποι ακινήτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην πλατφόρμα Airbnb, Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ	73
Διάγραμμα 56. Κατανομή τουριστών ανά Π.Ε. των Κυκλάδων (σε χιλ.), 2021	74
Διάγραμμα 57. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμοι Ιητών, Σικίνου & Φολεγάνδρου –vs Π.Ε. Θήρας, 2016-2021	75
Διάγραμμα 58. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμοι Κέας - Κύθνου, 2016-2021	76
Διάγραμμα 59. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμοι Μήλου & Κιμώλου, Σερίφου & Σίφνου, 2016-2021	78
Διάγραμμα 60. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμος Αμοργού, 2016-2021	79
Διάγραμμα 61. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμος Αντιπάρου, 2016-2021.....	80
Διάγραμμα 62. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, 2016-2021	81
Διάγραμμα 63. Ποσοστό ημεδαπών και αλλοδαπών επισκεπτών τουριστών στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ, 2016-2021.....	82
Διάγραμμα 64. Διανυκτερεύσεις τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ (σε χιλ.), 2011-2021	82
Διάγραμμα 65. Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου Π.Ε. Σύρου, 2010-2021	83
Διάγραμμα 66. Αποβιβασθέντες ακτοπλοΐας στο λιμάνια της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, σε χιλ., 2019-2021..	84
Διάγραμμα 67. Αριθμός Επισκεπτών και Εισπράξεων σε Μουσεία, Περιοχή Παρέμβασης ΟΧΕ, 2013-2022.....	85
Διάγραμμα 68. Ποσοστιαία κατανομή αριθμού επισκεπτών στα Μουσεία της Περιοχής Εφαρμογής, ανά μήνα, 2013-2022.....	86

Διάγραμμα 69. Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού σε ΠΝΑ και περιοχή εφαρμογής, 2001-2021	87
Διάγραμμα 70. Πληθυσμιακή εξέλιξη των δήμων της περιοχής εφαρμογής ΟΧΕ και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος Πληθυσμός, 2001-2011-2021.....	88
Διάγραμμα 71. Πληθυσμιακή εξέλιξη των Δήμων της περιοχής εφαρμογής ΟΧΕ, 2001-2021	89
Διάγραμμα 72. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Θήρας και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2011-2021	90
Διάγραμμα 73. Ποσοστιαία μεταβολή των Δήμων Ανάφης, Σικίνου, Ιητών και Φολεγάνδρου, Μόνιμος Πληθυσμός, 2001-2021	91
Διάγραμμα 74. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Κέας-Κύθνου και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2011-2021	92
Διάγραμμα 75. Ποσοστιαία μεταβολή των Δήμων Κέας και Κύθνου Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2021	92
Διάγραμμα 76. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Μήλου και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2011-2021	93
Διάγραμμα 77. Ποσοστιαία μεταβολή των Δήμων Κιμώλου, Σερίφου και Σίφνου Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2021	94
Διάγραμμα 78. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Νάξου και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2011-2021	95
Διάγραμμα 79. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Πάρου και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2011-2021	96
Διάγραμμα 80. Οικονομικά ενεργός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Ανάφης, 2001 - 2011	97
Διάγραμμα 81. Οικονομικά ενεργός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Ιητών, 2001 - 2011	97
Διάγραμμα 82. Οικονομικά ενεργός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Σικίνου, 2001 - 2011	98
Διάγραμμα 83. Οικονομικά ενεργός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Φολεγάνδρου, 2001 - 2011	98
Διάγραμμα 84. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμοι Ανάφης-Ιητών-Σικίνου-Φολεγάνδρου, 2001-2011	99
Διάγραμμα 85. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμων Ανάφης-Ιητών-Σικίνου-Φολεγάνδρου, 2001-2011	99
Διάγραμμα 86. Αριθμός και ποσοστό απασχολούμενων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, Δήμοι Ανάφης- Σικίνου-Φολεγάνδρου, 2011	100
Διάγραμμα 87. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Ιητών, 2001-2011	100
Διάγραμμα 88. Οικονομικά ενεργός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Κέας, 2001 - 2011	101
Διάγραμμα 89. Οικονομικά ενεργός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Κύθνου, 2001 - 2011	101
Διάγραμμα 90. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμοι Κέας-Κύθνου, 2001-2011	102
Διάγραμμα 91. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμων Κέας -Κύθνου, 2001-2011	102
Διάγραμμα 92. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Κέας, 2001-2011	103
Διάγραμμα 93. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Κύθνου, 2001-2011 ...	103

Διάγραμμα 94. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Κιμώλου, 2001- 2011	104
Διάγραμμα 95. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Σερίφου, 2001 - 2011.....	105
Διάγραμμα 96. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Σίφνου, 2001 - 2011.....	105
Διάγραμμα 97. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμοι Κιμώλου-Σερίφου-Σίφνου, 2001-2011	106
Διάγραμμα 98. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμων Κιμώλου-Σερίφου-Σίφνου, 2001-2011.....	107
Διάγραμμα 99. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Σερίφου, 2001-2011..	107
Διάγραμμα 100. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Σίφνου, 2001-2011..	108
Διάγραμμα 101. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός , Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Αμοργού, 2001- 2011.....	108
Διάγραμμα 102. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμος Αμοργού, 2001-2011	109
Διάγραμμα 103. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αμοργού, 2001-2011	109
Διάγραμμα 104. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αμοργού, 2001-2011	110
Διάγραμμα 105. Οικονομικά ενεργός , Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Αντιπάρου, 2001 - 2011	110
Διάγραμμα 106. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμος Αντιπάρου, 2001-2011	111
Διάγραμμα 107. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αντιπάρου, 2001-2011	111
Διάγραμμα 108. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αντιπάρου, 2001-2011	112
Διάγραμμα 109. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμοι Ανάφης- Σικίνου-Φολεγάνδρου, 2011.....	112
Διάγραμμα 110. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Ιητών, 2011	113
Διάγραμμα 111. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Κέας, 2011	113
Διάγραμμα 112. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Κύθνου, 2011	114
Διάγραμμα 113. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Σερίφου, 2011	114
Διάγραμμα 114. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Σίφνου, 2011	115
Διάγραμμα 115. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Αμοργού, 2011	116
Διάγραμμα 116. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Αντιπάρου, 2011	116

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. Κατάταξη νησιών σε Ομάδες βάσει αναπτυξιακών κριτηρίων αξιολόγησης	3
Πίνακας 2. Μικρά Νησιά Κυκλάδων της Περιοχής Εφαρμογής της Στρατηγικής ΟΧΕ.....	3
Πίνακας 3. Τουριστικό προφίλ (προσφερόμενα τουριστικά προϊόντα) των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ	53

Πίνακας 4. Δυναμικότητα σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιοχή Εφαρμογής ανά Δήμο/Μικρό Νησί των Κυκλάδων, 2022	57
Πίνακας 5. Ξενοδοχειακά καταλύματα Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Ανάφη –Ίος –Σίκινος – Φολέγανδρος-Θηρασιά, 2022.....	62
Πίνακας 6. Ξενοδοχειακά καταλύματα Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Κέα, Κύθνος, 2022	64
Πίνακας 7. Ξενοδοχειακά καταλύματα Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Κίμωλος, Σέριφος Σίφνος, 2022	65
Πίνακας 8. Ξενοδοχειακά καταλύματα Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Αμοργός – Μικρές Κυκλάδες, 2022	68
Πίνακας 9. Ξενοδοχειακά καταλύματα Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Αντίπαρος, 2022	69
Πίνακας 10. Δείκτες εποχικότητας επισκεψιμότητας μουσείων της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, 2013-2022	86
Πίνακας 11. Πολιτιστικές υποδομές της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ.....	126
Πίνακας 12: Αθλητικές υποδομές στην Περιοχή Εφαρμογής	137
Πίνακας 13. Σύνοψη κύριων κοινωνικοοικονομικών αναπτυξιακών παραμέτρων και τάσεων των Μικρών Νησιών της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ στις Κυκλάδες.....	143
Πίνακας 14. Ανάλυση αναπτυξιακών χαρακτηριστικών (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα), δυνατοτήτων, αδυναμιών και προβλημάτων/αναγκών των Μικρών Νησιών της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ στις Κυκλάδες	147
Πίνακας 15. Δομής Στρατηγικής ΟΧΕ σε Άξονες Προτεραιότητας και Ειδικούς Στόχους.....	173
Πίνακας 15. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ανά Νησιωτικό Σύμπλεγμα και Ποσοστιαία Κατανομή.....	223
Πίνακας 16. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Α.Π. και Ποσοστιαία Κατανομή	226
Πίνακας 17. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Ειδικό Στόχο και Ποσοστιαία Κατανομή	227
Πίνακας 18. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Πεδίο Παρέμβασης και Ποσοστιαία Κατανομή	228
Πίνακας 19. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Πεδίο Παρέμβασης αντιμετώπισης Κλιματικής Αλλαγής	229
Πίνακας 20. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ανά Πεδίο Παρέμβασης αντιμετώπισης Κλιματικής Αλλαγής και Ποσοστιαία Κατανομή.....	230
Πίνακας 22. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Νησί.....	231
Πίνακας 23. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Α.Π. και Ποσοστιαία Κατανομή	233
Πίνακας 24. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά ΕΣ και Ποσοστιαία Κατανομή	234
Πίνακας 25. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Πεδίο Παρέμβασης και Ποσοστιαία Κατανομή	235
Πίνακας 26. Λίστα Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Νησί	259

ΧΑΡΤΕΣ

Χάρτης 1. Η περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ-BAA στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων	5
---	---

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα 1. Email Υποστηρικτικών Εγγράφων Α' Φάσης Διαβούλευσης	251
---	-----

Εικόνα 2. Ιστοσελίδα δημόσιας ηλεκτρονικής Διαβούλευσης (Β' Φάση Διαβούλευσης) 254

Εισαγωγή

Η παρούσα μελέτη αποτελεί το **Α' Μέρος (για τα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων) του Παραδοτέου Π3 «Υποβολή του Συνόλου των δύο στρατηγικών περιλαμβάνοντας το μοντέλο διακυβέρνησης και εταιρικής τους σχέσης» του έργου «Σύμβουλος Τεχνικής και Επιστημονικής Υποστήριξης για την Εκπόνηση Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης»** σύμφωνα με την από 28/06/2023 σχετική Σύμβαση Παροχής Ανεξάρτητων Υπηρεσιών μεταξύ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και της εταιρείας REMACO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Πάροχος Υπηρεσιών), και την σχετική τροποποίηση αυτής στις 22/12/2023. Το **Α' Μέρος του Παραδοτέου Π3** δομείται σε **επτά (7) Κεφάλαια**.

Το **Κεφάλαιο 1** αφορά εισαγωγικές αναφορές και συνοπτική αναφορά στην περιοχή παρέμβασης.

Το **Κεφάλαιο 2** περιλαμβάνει την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και των βασικών χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης, με ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία και ολοκληρώνεται με ανάλυση SWOT.

Το **Κεφάλαιο 3** αφορά την τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της Στρατηγικής ανά πεδίο εξέτασης της υφιστάμενης κατάστασης και την προτεραιοποίηση των αναγκών στην περιοχή παρέμβασης.

Το **Κεφάλαιο 4** αφορά την Αρχιτεκτονική της Στρατηγικής και περιλαμβάνει την διατύπωση στρατηγικών στόχων και αξόνων, την τεκμηρίωση της συνάφειας με τους στόχους του ΠεΠ και την περιγραφή συνεργειών με άλλα Προγράμματα και στρατηγικές.

Το **Κεφάλαιο 5** αφορά την ανάπτυξη του Σχεδίου Δράσης της Στρατηγικής ΟΧΕ και περιλαμβάνει την ανάλυση των προτεινόμενων πράξεων ανά Ειδικό Στόχο, στοχοθέτηση, βαθμό ωρίμανσης, χρονοπρογραμματισμό, προϋπολογισμό καθώς και το χρηματοδοτικό σχέδιο.

Το **Κεφάλαιο 6** αφορά το Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής ΟΧΕ και περιλαμβάνει την πλήρη πρόταση των λειτουργιών διακυβέρνησης της Στρατηγικής ΟΧΕ καθώς και την αναγνώριση και διαχείριση κινδύνων.

Το **Κεφάλαιο 7** περιλαμβάνει αναλυτική αναφορά της διαδικασίας Διαβούλευσης για την κατάρτιση της ΟΧΕ η οποία έλαβε χώρα σε τρεις διακριτές φάσεις.

Στο τέλος της μελέτης παρατίθεται **Παράρτημα με Χάρτη Εφαρμογής των Έργων της Στρατηγικής ΟΧΕ στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων (υποβάλλεται και ως ξεχωριστό αρχείο), καθώς και Παράρτημα με Λίστα των Έργων της ΟΧΕ ανά νησί.**

1. Προσδιορισμός της Περιοχής Παρέμβασης

1.1. Η ΠΝΑ και τα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων (με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων)

1.1.1. Γενικά Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά - Διοικητική Διαίρεση της Περιοχής Εφαρμογής της Στρατηγικής ΟΧΕ στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (ΠΝΑ) είναι μία αμιγώς νησιωτική Περιφέρεια, καθώς αποτελείται από τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων (79 νησιά, εκ των οποίων τα 52 κατοικούνται, και 178 βραχονησίδες) και καταλαμβάνει συνολική έκταση 5.286 τετραγωνικών χιλιομέτρων (4% της συνολικής έκτασης της χώρας) η οποία εκτείνεται από τις ακτές της Αττικής (Μακρόνησος) έως τα νότια παράλια της Τουρκίας (Καστελόριζο). Σε επίπεδο διοικητικής δομής, σύμφωνα με το ν.3852/2010, η ΠΝΑ διαιρείται σε 13 Περιφερειακές Ενότητες (Σύρου, Άνδρου, Θήρας, Καλύμνου, Καρπάθου, Κύθνου, Κω, Μήλου, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου, Ρόδου, Τήνου), στις οποίες υπάγονται 34 Δήμοι, 19 στις Κυκλάδες και 15 στα Δωδεκάνησα.

Ο πολυνησιωτικός χαρακτήρας της ΠΝΑ έχει ως αποτέλεσμα την πολυδιάσπαση και την ασυνέχεια του γεωγραφικού της χώρου, γεγονός που αδυνατίζει τη χωρική, οικονομική και κοινωνική συνοχή. Η ποικιλομορφία και η διαφοροποίηση που παρατηρείται μεταξύ των νησιών που την απαρτίζουν ως προς το μέγεθος, τα χαρακτηριστικά και το επίπεδο ανάπτυξης οδηγεί σε έντονες ενδοπεριφερειακές χωρικές ανισότητες και στην ανάγκη αντιμετώπισης πολυεπίπεδων προκλήσεων και σύνθετων προβλημάτων όπως:

- η περιορισμένη προσβασιμότητα/διασυνδεσιμότητα και η άρση της θαλάσσιας απομόνωσης,
- οι περιορισμοί του μεγέθους της αγοράς και η αδυναμία επίτευξης οικονομιών κλίμακας
- το αυξημένο κόστος μεταφοράς που επιβαρύνει την παροχή αγαθών και υπηρεσιών
- και η ανάγκη δημιουργίας ξεχωριστών υποδομών (μεταφορών, ενέργειας, εκπαίδευσης, υγείας, κτλ.) σε κάθε νησί.

Ταυτόχρονα, η Περιφέρεια βιώνει τις επιπτώσεις τριπλής «περιφερειακότητας», η οποία συνίσταται στη μεγάλη απόσταση των νησιών μεταξύ τους, από το Μητροπολιτικό κέντρο της χώρας και από την έδρα της Περιφέρειας, ενώ σε νησιά με σημαντικούς ορεινούς όγκους (π.χ. Νάξος, Άνδρος) παρατηρούνται και φαινόμενα ενδονησιωτικής απομόνωσης λόγω δυσκολίας επικοινωνίας των ορεινών περιοχών με τις παραθαλάσσιες αστικές περιοχές. Επομένως, η νησιωτικότητα και η γεωγραφική απομόνωση της ΠΝΑ είναι παράγοντες που επηρεάζουν θεμελιωδώς τις προοπτικές της οικονομικής της εξέλιξης.

Η ποικιλομορφία και το διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης μεταξύ των νησιών της ΠΝΑ αποτυπώνονται θεσμικά στην Πρόταση αναθεώρησης και εξειδίκευσης του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης του Νοτίου Αιγαίου¹, στο πλαίσιο του οποίου τα νησιά της ΠΝΑ κατατάσσονται στις ακόλουθες ομάδες, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και παραμέτρων:

- Ομάδα I:** Νησιά, με σχετικά μικρή γεωγραφική έκταση, τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης, πολλά εκ των οποίων χαρακτηρίζονται από διακυμάνσεις πληθυσμού, σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές, ελάχιστο βαθμό αξιοποίησης των πόρων τους ή περιορισμένους (ποσοτικά και ποιοτικά) πόρους και αισθητή γεωγραφική απομόνωση.
- Ομάδα II:** Νησιά που αναπτύσσονται τουριστικά, ενώ παράλληλα διαθέτουν και άλλες παραγωγικές δραστηριότητες και εκμεταλλεύσιμους πόρους. Σ' αυτά η έμφαση πρέπει να δοθεί σε δράσεις που σκοπό έχουν την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των

¹ Enviplan (11.2020), Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Φάση Β' – Σταδίο Β1, Πρόταση Αναθεώρησης-Εξειδίκευσης, Τεύχος Ι

δραστηριοτήτων και την αποτροπή της εξάρτησής τους από τη μονόπλευρη τουριστική ανάπτυξη.

- γ. **Ομάδα III:** Νησιά με σημαντική τουριστική δραστηριότητα όχι μόνο σε Περιφερειακό αλλά και σε Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο, με αυξανόμενες περιβαλλοντικές πιέσεις, πληθυσμιακή αύξηση και συγκέντρωση, με άμεση ανάγκη ελέγχου του είδους της ανάπτυξής τους.
- δ. **Ομάδα IV:** Ομάδα νησιών εξαιρετικά μικρού πληθυσμιακού μεγέθους, περιοδικής κατοίκησης, ακατοίκητα, νησίδες και βραχονησίδες, νησιά / νησίδες με ειδικό καθεστώς προστασίας, τα οποία διαθέτουν σημαντικό παραγωγικό δυναμικό σε καινοτομικές προσεγγίσεις και υπό το πρίσμα αυτό είναι δυνατόν να επιτελέσουν ιδιαίτερο ρόλο ως τόποι έρευνας και υποδειγματικών εφαρμογών.

Βάσει της πρότασης αναθεώρησης του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης του Νοτίου Αιγαίου, τροποποιείται η κατάταξη της νήσου Πάρου, η οποία εντάσσεται στην Ομάδα III, αντί της Ομάδας II στο ισχύον ΠΠΧΣΑΑ, της Φολεγάνδρου, η οποία εντάσσεται στην Ομάδα II αντί της Ομάδας I στο ισχύον ΠΠΧΣΑΑ και της Κάσου, η οποία εντάσσεται στην Ομάδα I αντί της Ομάδας II στο ισχύον ΠΠΧΣΑΑ.

Πίνακας 1. Κατάταξη νησιών σε Ομάδες βάσει αναπτυξιακών κριτηρίων αξιολόγησης

Ομάδα I	Αγαθονήσι, Ανάφη, Αντίπαρος, Αρκοί, Δονούσα, Ηρακλεία, Θηρασιά, Κάσος, Κίμωλος, Κουφονήσια, Λειψοί, Μεγίστη, Νίσυρος, Σίκινος, Σχοινούσα, Τέλενδος, Τήλος, Χάλκη, Ψέριμος
Ομάδα II	Αμοργός, Άνδρος, Αστυπάλαια, Ίος, Κάλυμνος, Κάρπαθος, Κέα, Κύθνος, Λέρος, Μήλος, Πάτμος, Σέριφος, Σίφνος, Σύμη, Τήνος, Φολέγανδρος
Ομάδα III	Θήρα, Κως, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Ρόδος, Σύρος
Ομάδα IV	Αλίμια, Γυαλί, Γυάρος, Δασκαλιό, Δεσποτικό, Δήλος, Καλόλιμνος, Κέρος, Κάτω Αντικέρι, Κάτω Κουφονήσι, Κίναρος, Κούλουνδρος, Λεβίθα, Μακρόνησος, Μάραθος, Πλατή, Πολύαιγος, Ρήνεια, Ρω, Σαρία, Στρογγύλη, Φαρμακονήσι, Λουπές νησίδες & Βραχονησίδες

Πηγή: Envision (11.2020), Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Φάση Β' – Σταδιο Β1, Πρόταση Αναθεώρησης-Εξειδίκευσης, Τεύχος Ι

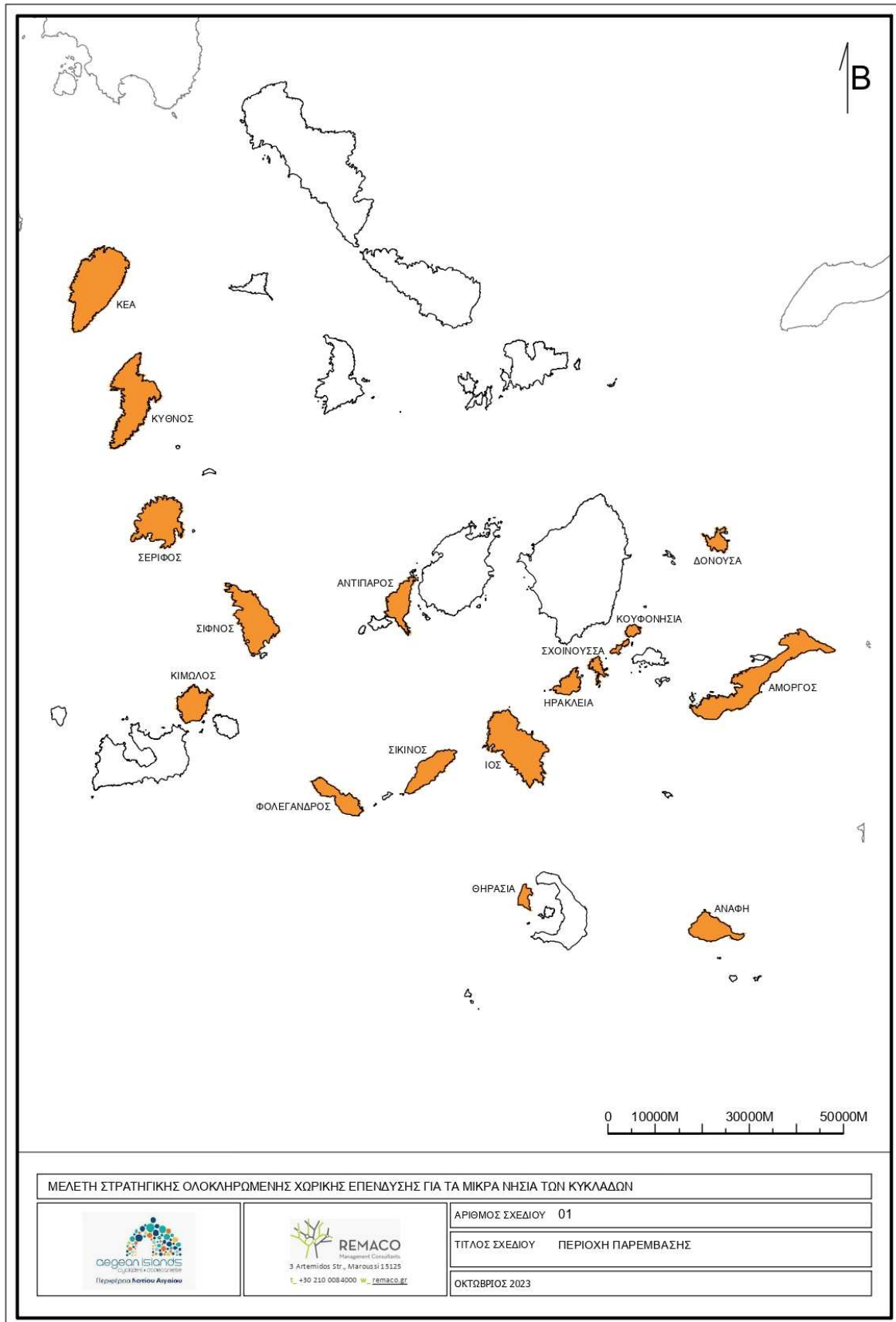
Στο πλαίσιο του Προγράμματος «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027, δίνεται έμφαση στην αντιμετώπιση των προβλημάτων γεωγραφικής απομόνωσης, της έλλειψης βασικών υποδομών και του μικρού βαθμού αξιοποίησης των πόρων, καθώς και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε νησιά με μόνιμο πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων (βάσει απογραφής 2011), μέσω της εκπόνησης Στρατηγικής ΟΧΕ για τα μικρά νησιά των Κυκλάδων. Στον Πίνακα που ακολουθεί συνοψίζονται τα μικρά νησιά των Κυκλάδων (όσα έχουν οικονομική δραστηριότητα και συντηρούν μόνιμο πληθυσμό) που αποτελούν την Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ σε αυτό το νησιωτικό σύμπλεγμα, βάσει διοικητικής διαίρεσης.

Πίνακας 2. Μικρά Νησιά Κυκλάδων της Περιοχής Εφαρμογής της Στρατηγικής ΟΧΕ

Π.Ε.	Δήμος	Νησί	Μόνιμος Πληθυσμός (βάσει Απογραφής 2011)
Θήρας	Θήρας	Θηρασιά	319
	Ανάφης	Ανάφη	271
	Ιητών	Ίος	2.024

	Σικίνου	Σίκινος	273
	Φολεγάνδρου	Φολέγανδρος	765
Κέας – Κύθνου	Κέας	Κέα	2.455
	Κύθνου	Κύθνος	1.456
Μήλου	Κιμώλου	Κίμωλος	910
	Σερίφου	Σέριφος	1.420
	Σίφνου	Σίφνος	2.625
Νάξου	Αμοργού	Αμοργός	1.973
	Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	Δονούσας	167
	Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	Ηρακλεία	141
	Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	Κουφονήσια	399
	Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	Σχοινούσα	227
Πάρου	Αντιπάρου	Αντίπαρος	1.211

Χάρτης 1. Η περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ-ΒΑΑ στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων

2. Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης της Περιοχής Εφαρμογής

2.1. Βασικά Χαρακτηριστικά και Χωροταξική Ένταξη

2.1.1. Βασικά Χαρακτηριστικά

Η Περιοχή Παρέμβασης περιλαμβάνει 16 νησιά από τα 24 κατοικημένα νησιά των Κυκλάδων. Από αυτά

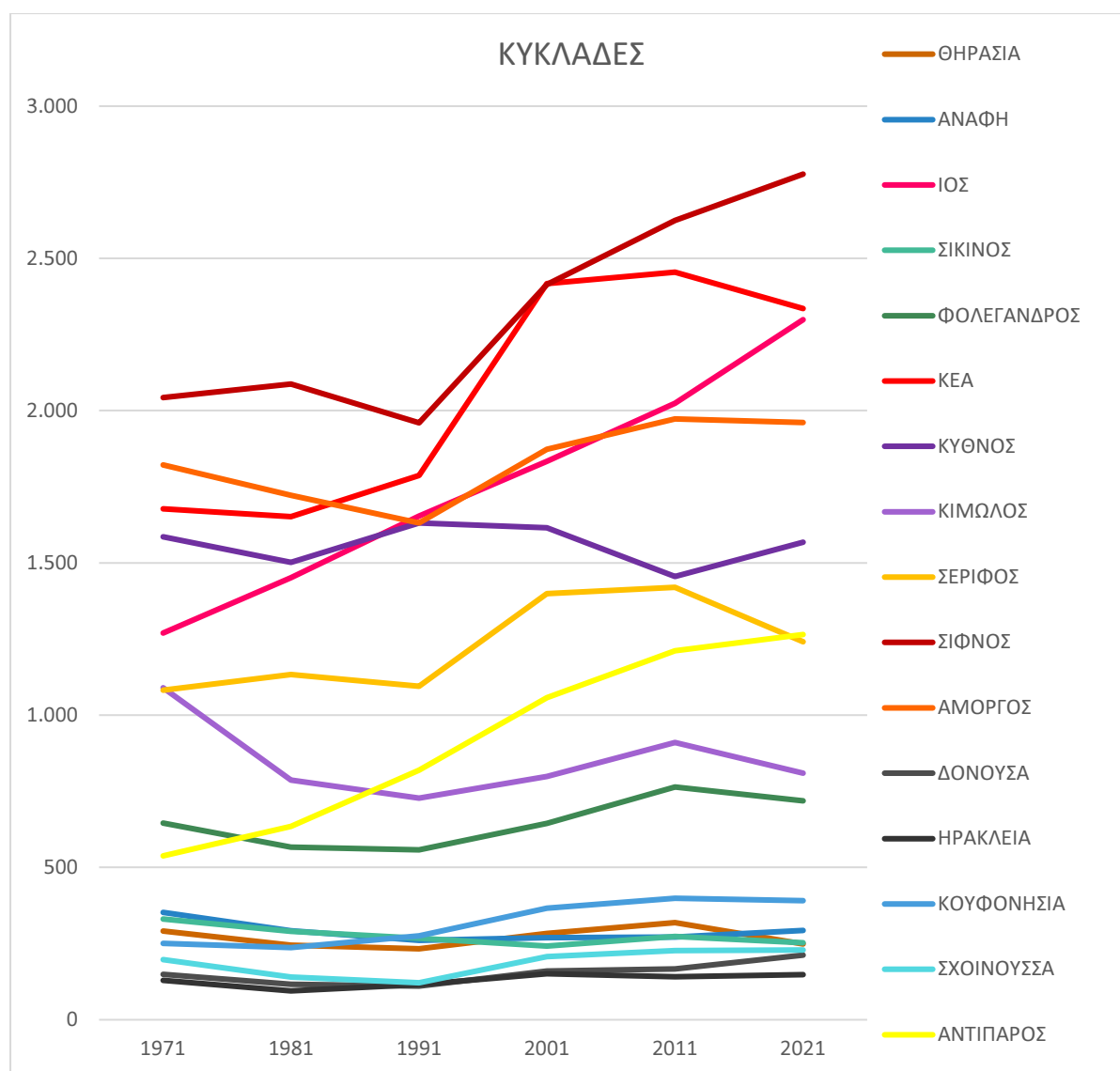
- τα 4 (Κέα, Αμοργός, Ίος Κύθνος) είναι σχετικά μεγάλα – με έκταση από περίπου 100 τ.χλμ και άνω,
- τα 7 (Σίφνος, Σέριφος, Σίκινος, Ανάφη, Κίμωλος, Αντίπαρος, Φολέγανδρος) είναι μικρού έως μεσαίου μεγέθους – κάτω των 100 και άνω των 20 τ.χλμ- και
- τα 5 (Ηρακλεία, Δονούσα, Θηρασία, Κουφονήσια, Σχοινούσα) είναι πολύ μικρά – με έκταση κάτω των 20 τ. χλμ

Όλα τα μεγαλύτερα νησιά και 3 από τα μεσαία (Σίφνος, Σέριφος, Αντίπαρος) έχουν πληθυσμούς άνω των 1.000 μόνιμων κατοίκων, αλλά με μικρές σχετικά πληθυσμιακές πυκνότητες (εξάριση αποτελεί η Σίφνος με 33,9 άτομα ανά τ.χλμ). Εν γένει, πιο πυκνοκατοικημένα είναι τα μικρά νησιά (Κουφονήσια, Θηρασία, Σχοινούσα) και κάποια μεσαία νησιά (Κίμωλος, Αντίπαρος, Φολέγανδρος).

Όνομα νησιού	Πληθυσμιακή μεταβολή 2011-2021	2011	2021	Έκταση (τ.χλμ)	Πυκνότητα άτομα/τ.χλμ
ΚΕΑ	-5%	2.455	2.335	131,69	18,6
ΑΜΟΡΓΟΣ	-1%	1.973	1.961	126,30	15,6
ΙΟΣ	14%	2.024	2.299	108,71	18,6
ΚΥΘΝΟΣ	8%	1.456	1.568	99,43	14,6
ΣΙΦΝΟΣ	6%	2.625	2.777	77,37	33,9
ΣΕΡΙΦΟΣ	-13%	1.420	1.241	75,21	18,9
ΣΙΚΙΝΟΣ	-7%	273	253	41,68	6,5
ΑΝΑΦΗ	8%	271	293	38,64	7,0
ΚΙΜΩΛΟΣ	-11%	910	810	37,43	24,3
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	4%	1.211	1.265	35,09	34,5
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	-6%	765	719	32,38	23,6
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	5%	141	148	18,08	7,8
ΔΟΝΟΥΣΑ	28%	167	213	13,65	12,2
ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ	-2%	399	391	9,67	41,3
ΘΗΡΑΣΙΑ	-22%	319	249	9,25	34,5
ΣΧΟΙΝΟΥΣΣΑ	1%	227	229	8,14	27,9
ΣΥΝΟΛΑ		16.636	16.751	863	19

Τα περισσότερα νησιά – ανεξαρτήτως μεγέθους – εμφανίζουν τάσεις πληθυσμιακής αποψίλωσης ή στην καλύτερη περίπτωση τάσεις σταθεροποίησης του πληθυσμού τους μετά το 2000, με μόνη εξαίρεση τη Σίφνο, την Ίο και την Αντίπαρο που έχουν σημειώσει σημαντικές πληθυσμιακές αυξήσεις.

Από τα 16 νησιά της Περιοχής Παρέμβασης, τα 5 ανήκουν στις Δυτικές Κυκλάδες, 1 μόνο ανήκει στις Ανατολικές Κυκλάδες, και τα υπόλοιπα 10 στις Νότιες Κυκλάδες.

Η βασική ακτοπλοϊκή σύνδεση των νησιών είναι με το λιμάνι του Πειραιά. Οι αποστάσεις των νησιών κυμαίνονται από 38 ναυτικά μίλια έως 173 ναυτικά μίλια.

Όνομα νησιού	Απόσταση από Πειραιά (ν.μ.) / Χρόνος με συμβατικό πλοίο (ώρες)		Απόσταση από Ερμούπολη (ν.μ.)
	Απόσταση (ν.μ.)	Χρόνος (ώρες)	
ΚΕΑ	38		32
ΚΥΘΝΟΣ	50	3	26
ΣΕΡΙΦΟΣ	65	4,5	27
ΣΙΦΝΟΣ	77	5,5	30
ΚΙΜΩΛΟΣ	81	6	50
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	89	4,5	25
ΣΙΚΙΝΟΣ	103	8	47
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	104	8,5	50
ΙΟΣ	108	7	46
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	108	7	43
ΣΧΟΙΝΟΥΣΣΑ	110	7,5	44
ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ	112	8,5	38
ΔΟΝΟΥΣΑ	120	8,5	60
ΘΗΡΑΣΙΑ	127	9	66

ΑΝΑΦΗ	140	11	77
ΑΜΟΡΓΟΣ	173	9,5	61

(Σημείωση: με γκρι, τα νησιά της άγονης γραμμής)

Ακτοπλοϊκή σύνδεση υπάρχει και με το λιμάνι της Ερμούπολης (διοικητικό κέντρο).

2.1.2. Χωροταξική Ένταξη

Η πρόταση αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ² της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κατατάσσει τα νησιά της Περιοχής Παρέμβασης στις εξής ομάδες.

Όνομα νησιού	Ομάδα	Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά
ΑΜΟΡΓΟΣ	II	Νησιά που αναπτύσσονται τουριστικά, ενώ παράλληλα διαθέτουν και άλλες παραγωγικές δραστηριότητες και εκμεταλλεύσιμους πόρους. Σ' αυτά η έμφαση πρέπει να δοθεί σε δράσεις που σκοπό έχουν την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων και την αποτροπή της εξάρτησής τους από τη μονόπλευρη τουριστική ανάπτυξη.
ΙΟΣ		
ΚΕΑ		
ΚΥΘΝΟΣ		
ΣΕΡΙΦΟΣ		
ΣΙΦΝΟΣ		
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ		
ΑΝΑΦΗ	I	Νησιά, με σχετικά μικρή γεωγραφική έκταση, τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης , πολλά εκ των οποίων χαρακτηρίζονται από διακυμάνσεις πληθυσμού, σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές, ελάχιστο βαθμό αξιοποίησης των πόρων τους ή περιορισμένους (ποσοτικά και ποιοτικά) πόρους και αισθητή γεωγραφική απομόνωση.
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ		
ΔΟΝΟΥΣΑ		
ΗΡΑΚΛΕΙΑ		
ΘΗΡΑΣΙΑ		
ΚΙΜΩΛΟΣ		
ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ		
ΣΙΚΙΝΟΣ		
ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ		

Στην Ομάδα II – που περιλαμβάνει νησιά με σημαντική τουριστική ανάπτυξη – συγκαταλέγονται μόνο τα μεγαλύτερα νησιά και η Φολέγανδρος, ενώ όλα τα άλλα νησιά κατατάσσονται στην ομάδα I που περιλαμβάνει νησιά με σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης.

Τα νησιά της ΟΧΕ εντάσσονται στα εξής δίκτυα νησιών – όπως αυτά αναγνωρίζονται από το ΠΠΧΣΑΑ:

- **Κέα - Κύθνος – Σέριφος – Σίφνος,**
- **Αντίπαρος – Πάρος – Νάξος,**
- **Θήρα – Θηρασία – Ανάφη,**
- **Κίμωλος – Μήλος,**
- **Ιος – Σίκινος – Φολέγανδρος,**
- **Σχοινούσσα – Κουφονήσι – Ηρακλεία – Δονούσα – Νάξος - Αμοργός,**

Στην Περιοχή Παρέμβασης το ΠΠΧΣΑΑ δεν διακρίνει σημαντικά αστικά ή οικιστικά κέντρα με μόνη εξαίρεση:

- Το **δίπολο Ιουλίδα – Κορησσία της νήσου Κέας** που χαρακτηρίζεται ως «ενδοπεριφερειακό κέντρο τουρισμού – παραθερισμού» και σε άμεση συσχέτιση με την Περιφέρεια Αττικής, και ιεραρχείται ως «οικιστικό κέντρο 5^{ου} επιπέδου».
- Όλα τα ανώτερα ιεραρχικά οικιστικά κέντρα των Κυκλάδων παραμένουν εκτός της Περιοχής Παρέμβασης:
  - 2^{ου} επιπέδου (πρωτεύων εθνικός πόλος): Ερμούπολη

² Το ΠΠΧΣΑΑ ΝΑ δεν έχει δημοσιευτεί σε ΦΕΚ ακόμη για να ευθυγραμμιστεί με το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό.

- 3^{ου} επιπέδου (δευτερεύων εθνικός πόλος): Νάξος
- 4^{ου} επιπέδου (λοιποί εθνικοί πόλοι): Θήρα, Μύκονος, Πάρος.

Κανένας λιμένας στην Περιοχή Παρέμβασης δεν κατατάσσεται στους σημαντικούς λιμένες.³

2.2. Φυσικό Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή

2.2.1. Μορφολογία των νησιών / Κλίμα

Το έδαφος των νησιών είναι ορεινό αλλά το ύψος των ορεινών όγκων είναι εν γένει μικρό. Τα ψηλότερα σημεία ανά νησί είναι (κατά φθίνουσα σειρά ύψους):

Νησί	Όνομασία κορυφής	Υψόμετρο (μ.)
ΑΜΟΡΓΟΣ	ΚΡΙΚΕΛΛΟΣ	826
ΙΟΣ	ΠΥΡΓΟΣ	737
ΣΙΦΝΟΣ	ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	695
ΣΙΚΙΝΟΣ	ΤΡΟΥΛΛΟΣ	600
ΣΕΡΙΦΟΣ	ΤΡΟΥΛΟΣ	587
ΚΕΑ	ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	568
ΑΝΑΦΗ	ΒΙΓΛΑ	484
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	ΠΑΠΑΣ	420
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	415
ΔΟΝΟΥΣΑ	ΠΑΠΑΣ	383
ΚΙΜΩΛΟΣ	ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΟ	364
ΚΥΘΝΟΣ	ΠΕΤΡΑ	333
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	301
ΘΗΡΑΣΙΑ	ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	294
ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ	ΒΑΡΓΙΕΣ	133
ΑΝΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ	--	113

Δεν υπάρχουν σημαντικές πεδινές εκτάσεις, αλλά μόνο μικρές κοιλάδες και μικροί κάμποι.

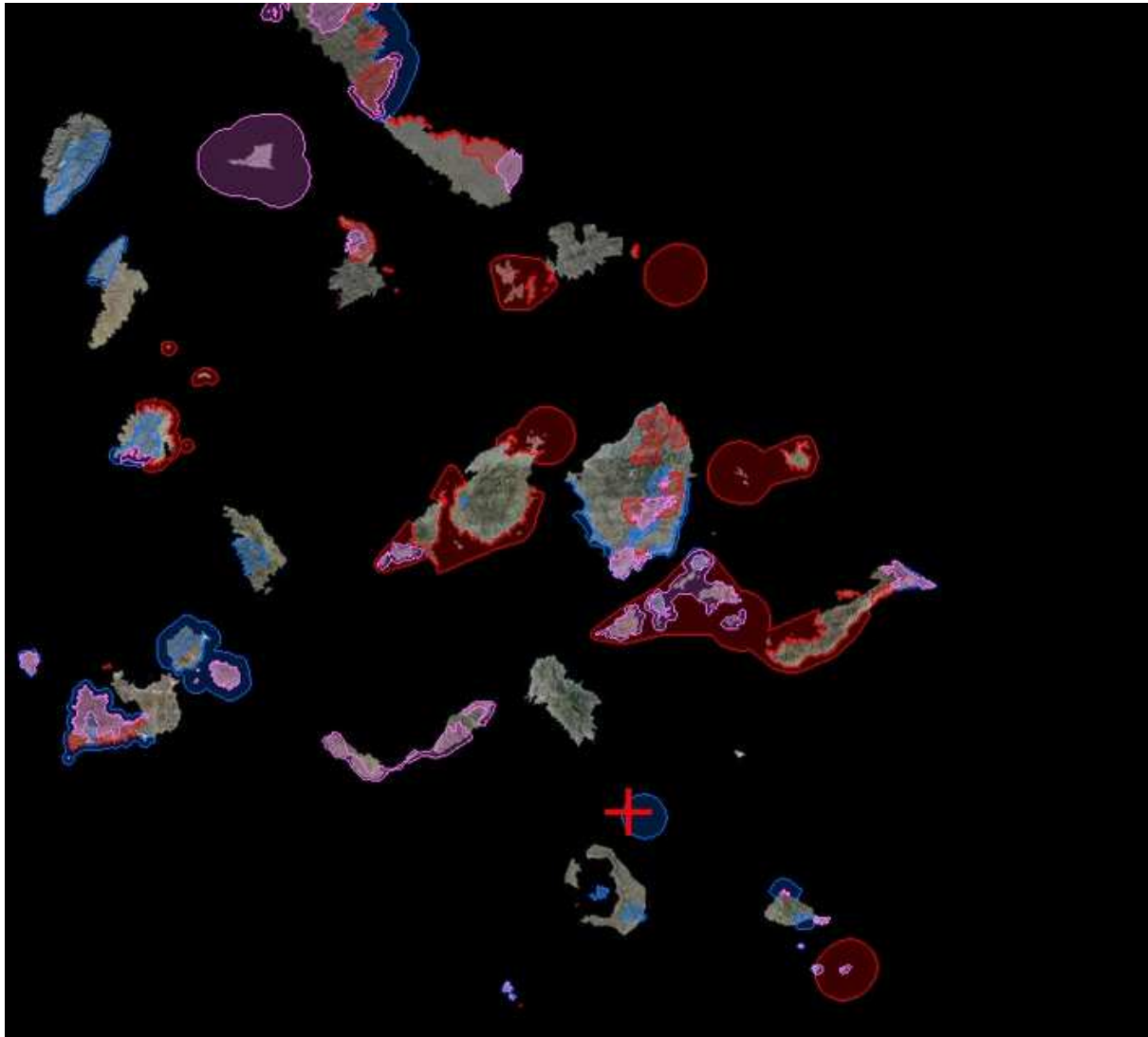
Το κλίμα χαρακτηρίζεται από ήπιους ξηρούς χειμώνες και δροσερά ευχάριστα καλοκαίρια (μελέμια). Χαρακτηριστικό του κλίματος είναι η μεγάλη ηλιοφάνεια που μπορεί να ξεπεράσει τις 3.000 ώρες ετησίως. Η μέση ετήσια θερμοκρασία κυμαίνεται μεταξύ 14 και 19° C περίπου και παρουσιάζει πολύ συχνά απότομες μεταβολές εξαιτίας των ασταθών συνθηκών. Η νέφωση είναι σχετικά μικρή και η υγρασία κυμαίνεται μεταξύ 65 και 72,5%.

Λόγω της έλλειψης βροχοπτώσεων απουσιάζει η υψηλή βλάστηση (δάση), ενώ κυριαρχεί η θαμνώδης βλάστηση και ένας τεράστιος πλούτος και ποικιλία ενδημικών αρωματικών φυτών και βοτάνων.

2.2.2. Περιοχές Προστασίας

Η σημαντικότητα του φυσικού περιβάλλοντος των μικρών νησιών των Κυκλάδων εντοπίζεται κυρίως στην αξιοσημείωτη έκταση που καταλαμβάνουν τα αξιόλογα και ευαίσθητα οικοσυστήματα των νησιών, όπως αυτό καταδεικνύεται από τις πολλές και σημαντικές περιοχές προστασίας Natura 2000. Για την ακρίβεια, τα μόνα νησιά που δεν περιλαμβάνουν/περιλαμβάνονται σε περιοχές Natura είναι η Θηρασιά και η Ίος.

³ K1: Λιμένες Διεθνούς Ενδιαφέροντος, K2: Λιμένες Εθνικής Σημασίας, K3: Λιμένες Μείζονος Ενδιαφέροντος.

Πιο συγκεκριμένα έχουν θεσμοθετηθεί 13 περιοχές Natura 2000.

Κωδικός	Όνομα
GR4220023	ΑΝΑΦΗ: ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΙ ΓΥΡΩ ΝΗΣΙΔΕΣ
GR4220002	ΑΝΑΦΗ: ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΚΑΛΑΜΟΣ - ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ
GR4220011	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΕΑ
GR4220004	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΔΥΤΙΚΗ ΣΙΚΙΝΟ
GR4220013	ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΛΑΔΕΣ: ΗΡΑΚΛΕΙΑ, ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ, ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ, ΚΕΡΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΡΙΑ
GR4220025	ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΑΡΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΑ ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ
GR4220024	ΝΗΣΟΣ ΑΜΟΡΓΟΣ (ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ) ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ
GR4220021	ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ, ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΜΟΡΓΟΣ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΔΟΝΟΥΣΑΣ
GR4220009	ΝΟΤΙΑ ΣΕΡΙΦΟΣ
GR4220029	ΣΕΡΙΦΟΣ: ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ
GR4220008	ΣΙΦΝΟΣ: ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΔΥΤΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ
GR4220012	ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΟΡΓΟΣ ΚΑΙ ΚΙΝΑΡΟΣ, ΛΕΒΙΘΑ, ΜΑΥΡΑ, ΓΛΑΡΟΣ
GR4220010	ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΚΥΘΝΟΣ: ΟΡΟΣ ΑΘΕΡΑΣ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΕΦΑΛΟΣ

Οι Κυκλάδες ανήκουν στην περιοχή του Κεντρικού Αιγαίου η οποία χαρακτηρίζεται από μεγάλη βιοποικιλότητα και υψηλό βαθμό ενδημισμού, αποτέλεσμα της διαχρονικής επίδρασης ενός

συνδυασμού γεωλογικών (ηφαιστειακή δραστηριότητα), βιογεωγραφικών (διάδρομος μετακινήσεων) και ανθρώπινων παραγόντων (γεωργία, βόσκηση).

Οι περιοχές Natura του Κεντρικού Αιγαίου φιλοξενούν 44 τύπους χερσαίων και θαλάσσιων οικοτόπων μεταξύ των οποίων 6 προτεραιότητας, όπως τα θαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας (1120) και τα Μεσογειακά εποχικά τέλματα (3170). Πολλά απειλούμενα, σπάνια ή ενδημικά είδη φιλοξενούνται εδώ. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει η μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*). Πολλά αποδημητικά είδη πτηνών επίσης χρησιμοποιούν την περιοχή για στάση στο μακρύ ταξίδι τους και πολλά θαλασσοπούλια για την αναπαραγωγή τους. Ως αποτέλεσμα, 133 είδη πτηνών περιλαμβάνονται στα προστατευτέα αντικείμενα των ΖΕΠ, μεταξύ των οποίων ο Μαυροπετρίτης (*Falco eleonora*), ο Μύχος (*Puffinus yelkouan*) και το Φρυγανοσίχλονο (*Emberiza caesia*).

Η περιοχή των Κυκλάδων είναι ιδιαίτερα σημαντική για μια ποικιλία χερσαίων και θαλάσσιων ερπετών και ασπονδύλων, όπως ο Λαφιάτης (*Elaphe quatuorlineata*) και η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta*.

2.2.3. Κίνδυνοι από την κλιματική Αλλαγή

Η γεωγραφική θέση των Κυκλάδων στη νοτιοανατολική λεκάνη της Μεσογείου την κατατάσσει - σύμφωνα με τις εκθέσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) - σε εκείνες τις περιοχές που χαρακτηρίζονται ως «ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή».

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΕΑ, 2017) καταγράφει και προβλέπει τις κάτωθι ως τις σημαντικότερες αλλαγές κλιματικών παραμέτρων για τις χώρες της Μεσογείου:

- Μεγάλη αύξηση ακραίων υψηλών θερμοκρασιών
- Μείωση των βροχοπτώσεων και της ροής των ποταμών
- Διεύρυνση των βιότοπων για φορείς ασθενειών που συναντώνται στο Νότο
- Μείωση της δυνατότητας παραγωγής ενέργειας

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΚΑ 2021), οι τομείς στις Κυκλάδες που φαίνεται να είναι πιο ευάλωτοι στις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή κατά το διάστημα 2021-2050 (βραχυπρόθεσμα) είναι κατά φθίνουσα σειρά επίπτωσης:

- Γεωργία / Κτηνοτροφία
- Δασικά συστήματα
- Άρδευση / Ύδρευση
- Θερινός τουρισμός
- Υγρότοποι / Ιχθυοκαλλιέργειες
- Οδικές μεταφορές / τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους

Οι σημαντικότεροι κίνδυνοι – σε σχέση με την κλιματική αλλαγή - που αναφέρθηκαν κατά το Α στάδιο της Διαβούλευσης από τις Δημοτικές αρχές περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Κίνδυνος μη επάρκειας πόσιμου νερού λόγω λειψυδρίας.
- Κίνδυνος ερημοποίησης λόγω ανόδου θερμοκρασίας και λειψυδρίας (επίπτωση σε αγροτική παραγωγή).
- Κίνδυνος μη ελέγχου δασικών πυρκαγιών λόγω δύσκολης πρόσβασης (έντονο ανάγλυφο / ελλείψεις στο αγροτικό οδικό δίκτυο) – αν και σημειώθηκε ότι δεν υπάρχει σημαντική βλάστηση.
- Κίνδυνος πλημμυρικών φαινομένων ιδίως σε χαμηλές περιοχές (παράκτιοι οικισμοί, λιμάνια, κ.ά.)

- Κίνδυνος διάβρωσης ή υποβάθμισης των ακτών/παραλιών

2.2.4. Υδατικοί Πόροι

Τα μικρά νησιά των Κυκλάδων παρουσιάζουν προβλήματα λειψυδρίας εδώ και τρεις δεκαετίες. Το φαινόμενο αποδίδεται σε μια σειρά δυσμενών υδρογεωλογικών συνθηκών αλλά και ανθρωπογενών παραγόντων, οι κυριότεροι των οποίων είναι οι κάτωθι:

Υδρογεωλογικές συνθήκες	Ανθρωπογενείς παράγοντες
<p>Το μικρό μέγεθος των περισσότερων νησιών που δεν επιτρέπει την ανάπτυξη εκτεταμένων υπόγειων και επιφανειακών λεκανών.</p> <p>Το έντονο ανάγλυφο με αποτέλεσμα την ταχεία κίνηση των επιφανειακών νερών προς τη θάλασσα.</p> <p>Η χαμηλή μέση ετήσια βροχόπτωση με αποτέλεσμα την μικρή επιφανειακή απορροή και κατείσδυση, που επιβαρύνεται από τη υψηλή μέση ετήσια θερμοκρασία και ηλιοφάνεια (εξάτμιση).</p> <p>Οι ασβεστολιθικοί σχηματισμοί, που οδηγούν σε προβλήματα υφαλμύρισης των υπόγειων υδροφορέων λόγω της άμεσης γειτνιάσής τους με την θάλασσα ή η παρουσία αδιαπέρατων πετρωμάτων (π.χ. σχιστόλιθοι, γνεύσιοι) με αποτέλεσμα τη μη δημιουργία αξιόλογων υδροφορέων.</p> <p>Το ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό βροχοπτώσεων</p>	<p>Η αυξανόμενη τουριστική κίνηση, με αποτέλεσμα την υψηλή ζήτηση κατά τους θερινούς μήνες.</p> <p>Η αυξανόμενη κατανάλωση νερού ανά άτομο.</p> <p>Η αύξηση των αναγκών σε αρδευτικό νερό, λόγω αντικατάστασης άνυδρων καλλιεργειών με καλλιέργειες που απαιτούν άρδευση και κατασκευής αρδευτικών δικτύων.</p> <p>Η εγκατάλειψη παραδοσιακών τρόπων συλλογής βρόχινου ύδατος (ομβροδεξαμενές).</p>

Το υδρολογικό ισοζύγιο στις Κυκλάδες είναι πολύ περιορισμένο και συγκρίνεται μόνο με αυτό της Αττικής, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Ετήσιο υδρολογικό ισοζύγιο

Νησιωτική Ομάδα / Αντιπροσωπευτικός Μετεωρολογικός Σταθμός	Υδρολογικό Ισοζύγιο / Ετήσια δεδομένα		
	Βροχόπτωση	Εξατμισοδιαπνοή	Απορροή και κατείσδυση
Βόρειες Κυκλάδες / Αθήνα	349	275,5	73,6
Κεντρικές & Νότιες Κυκλάδες / Νάξος	379,2	281,2	89,5
Δωδεκάνησα / Ρόδος	818,4	400,7	417,7
Ανατολικό Αιγαίο / Μυτιλήνη	603,1	375	228,1

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ, «ΜΕΣΟΧΡΟΝΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ», 2008

Αυτό – σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος των νησιών και τα γεωλογικά τους χαρακτηριστικά - οδηγεί σε πολύ περιορισμένο υπόγειο δυναμικό και επιφανειακά ύδατα προς εκμετάλλευση τόσο για ύδρευση όσο και για άρδευση. Το σημαντικότερο υπόγειο δυναμικό παρουσιάζει η Αμοργός, ενώ το σημαντικότερο επιφανειακό η Ίος.

Νησί	Σύνολο Βροχής (hm ³)	Εξατμισοδιαπνοή (hm ³)	% Υδροπερατού σχηματισμού	Υπόγειο δυναμικό (hm ³)	Επίγεια ροή (hm ³)
Αμοργός	45,9	33,89	70%	8,1	3,81
Ανάφη	14,4	10,66	20%	0,1	3,64
Αντίπαρος	13,3	9,77	30%	1,0	2,43
Ίος	40,9	30,27	15%	0,24	10,39
Κέα	45,7	36,1	10%	0,1	9,5

Κίμωλος	13,6	10,06	90%	1,3	2,24
Κύθνος	34,5	27,25	10%	0,1	7,15
Σέριφος	27,7	20,5	10%	0,1	7,10
Σίκινος	15,5	11,47	50%	0,8	3,23
Σίφνος	27,7	20,5	60%	4,2	3,00
Φολέγανδρος	12,1	8,88	50%	1,5	1,62

Πηγή: ΥΠΕΧΩΔΕ, «ΜΕΣΟΧΡΟΝΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ», 2008

Γι' αυτό και στην Περιφερειακή Ενότητα Κυκλάδων το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού (~51%) εξυπηρετείται από νερό που προέρχεται από μονάδες αφαλάτωσης, δευτερευόντως από υπόγειους υδροφορείς, ενώ ένα μικρό μέρος του πληθυσμού εξυπηρετείται από επιφανειακές απολήψεις (ταμιευτήρες).

Για την κάλυψη των αναγκών σε νερό (ύδρευση και άρδευση) έχουν στο παρελθόν υλοποιηθεί σειρά παρεμβάσεων που περιλαμβάνουν κυρίως:

- Την εγκατάσταση αφαλατώσεων και δεξαμενών για την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης.
- Τη δημιουργία λιμνοδεξαμενών, φραγμάτων/ταμιευτήρων και ομβροδεξαμενών για την κάλυψη των αναγκών άρδευσης.

Παρά τα έργα, πολλά νησιά αντιμετωπίζουν και σήμερα έλλειμα νερού ύδρευσης, **κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης του πληθυσμού αιχμής (τουρισμός).**

Η υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα της ύδρευσης ανά νησί αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα.

Νησί	Δυναμικότητα παραγωγής (m ³ /ημέρα) (Α/Γ ⁴)		Δυναμικότητα αποθήκευσης (m ³)		Πληθ. Αιχμής	Έλλειμμα
	Υφιστάμενη	Προγρ/μενη	Υφιστάμενη	Προγρ/μενη		
Αμοργός	2.200	300			13.000	Ναι
Ανάφη	Άγνωστη	600	Άγνωστη		3.000	
Αντίπαρος	2.900		1.500		12.000	Ναι
Δονούσα	250		2.000		3.500	Ναι
Ηρακλειά	250		3.050		1.500	Ναι
Θηρασιά	350		2300		850	
Ίος	3.000	2.500	4.000	2.000	15.000	Ναι
Κέα	Άγνωστη		Άγνωστη ⁵		10.000	Ναι
Κίμωλος	600	220	3.000	1.000	6.000	Ναι
Κουφονήσι	1400				5.500	
Κύθνος	400	600			5.000	Ναι
Σέριφος	1.400		4.500		17.000	Ναι
Σίκινος	420		2.500	1.500	3.000	Ναι
Σίφνος	2.500		3.000	350	14.000	Ναι
Σχοινούσα	550		Άγνωστη		3.500	Ναι
Φολέγανδρος	1.800		3.000		5.000	

Με σκοπό τη δημιουργία επιφανειακής δυναμικότητας αποθήκευσης βρόχινου νερού, έχουν κατασκευαστεί στο παρελθόν φράγματα/ταμιευτήρες και ομβροδεξαμενές. Τα έργα κατασκευάστηκαν αρχικά για παροχή αρδευτικού νερού, θα μπορούσαν όμως να χρησιμοποιηθούν (και ενίοτε χρησιμοποιούνται) και για ύδρευση. Στις περισσότερες περιπτώσεις είτε δεν λειτούργησαν ποτέ αποτελεσματικά (απώλεια νερού) είτε έχει μειωθεί η χρησιμότητά τους λόγω μείωσης των βροχοπτώσεων τα τελευταία χρόνια. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τη σημερινή κατάσταση.

⁴ Α=αφαλάτωση, Γ= γεωτρήσεις, πηγάδια

⁵ Δεν έχουμε δεδομένα παραγωγής και αποθήκευσης πόσιμου νερού, αλλά σημειώνεται πρόβλημα λειψυδρίας από το Δήμο στο σχετικό ερωτηματολόγιο.

Νησί	Θέση	Χωρητικότητα αποθήκευσης (m ³)	Συνοδά έργα που έχουν γίνει	Κατάσταση	Προγραμματιζόμενες ενέργειες
Αμοργός	Κατάπολα	100.000		Χάνει το νερό / μη στεγανό.	Μελέτη στεγανοποίησης φράγματος / Μελέτη λιμνοδεξαμενής
Ανάφη	Ρούκουνας	80.000		Τον περισσότερο καιρό είναι άνυδρο.	
Αντίπαρος					
Δονούσα				Υπάρχει ανάγκη για τη δημιουργία ενός μικρού φράγματος για την εκμετάλλευση νερού πηγής στα 220 μέτρα υψόμετρο και βρόχινου νερού	
Ηρακλειά					
Θηρασιά					
Ίος	Μυλοπότας	250.000	Στεγάνωση με μεμβράνη / Τεχνικό υδροληψίας	Παλιά υπερχειλίζει. Το 2023 δεν είχε καθόλου νερό. Δεν βρέχει τα τελευταία χρόνια.	
Κέα	Ομβροδεξαμενές σε 8 θέσεις	2.600	-	Είναι για κτηνοτροφική χρήση. Άγνωστη κατάσταση	
Κίμωλος					
Κουφονήσι					
Κύθνος	Επισκοπή			Εκπονήθηκε μελέτη φράγματος αλλά δεν κατασκευάστηκε ποτέ.	
Σέριφος	Στενό Λιβαδίου	700.000		Παλιά ήταν γεμάτο. Το 2023 δεν έχει ούτε 100.000 κ.μ.	Μελέτη υπό-εκπόνηση (διωλιστήριο, εξωτερικό δίκτυο μεταφοράς νερού).
Σίκινος					
Σίφνος	Λειβαδάς	43.000		Ελάχιστο νερό συγκρατεί λόγω μείωσης βροχοπτώσεων	
Σχοινούσα	Ομβροδεξαμενές σε 7 θέσεις	800		Είναι για κτηνοτροφική χρήση. Άγνωστη κατάσταση	
Φολέγανδρος					

Συμπερασματικά, τα μικρά νησιά των Κυκλάδων συνεχίζουν να υποφέρουν από λειψυδρία. Η εγκατάσταση αφαλατώσεων σε συνδυασμό με μεγάλη δυναμικότητα αποθήκευσης έχει καλύψει το πρόβλημα μόνο εν μέρει – αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο αποτελεσματικά – αλλά με την αύξηση των τουριστικών ροών το πρόβλημα συνεχώς μεγεθύνεται απαιτώντας διαρκώς την αύξηση της δυναμικότητας αφαλάτωσης και τη δυναμικότητα αποθήκευσης. Παράλληλα όμως **οι Δήμοι αντιμετωπίζουν διαρκώς αυξανόμενες ενεργειακές επιβαρύνσεις από τη λειτουργία των αφαλατώσεων** (βλέπε επόμενο κεφάλαιο) κάνοντας τη λύση της αφαλάτωσης μη βιώσιμη εκτός και αν τροφοδοτηθούν από ΑΠΕ.

2.2.5. Ενέργεια

Όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας, στο παρελθόν τα περισσότερα μικρά νησιά ήταν «μη διασυνδεδεμένα» και βασίζονταν σε αυτόνομους σταθμούς παραγωγής της ΔΕΗ. Εδώ και κάποια χρόνια έχει προχωρήσει η διασύνδεση των νησιών με τελικό στόχο να υπαχθούν σχεδόν όλα στο διασυνδεδεμένο νησιωτικό δίκτυο με πρόσβαση στο Ηπειρωτικό Δίκτυο Μεταφοράς Ενέργειας. Αυτό προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα όπως αξιόπιστη και επαρκή τροφοδότηση των νησιών με ηλεκτρική ενέργεια, μείωση της επιβάρυνσης που προκαλείται στο περιβάλλον από τους πετρελαϊκούς σταθμούς παραγωγής, αλλά και άρση των περιορισμών για την ανάπτυξη συστημάτων ΑΠΕ με σύνδεση στο δίκτυο (net metering). Το έργο προέβλεπε 4 φάσεις υλοποίησης από τις οποίες έχουν ολοκληρωθεί οι πρώτες τρεις και η Δ φάση έχει ήδη ξεκινήσει:

- Α' φάση: υποθαλάσσιο καλώδιο Υψηλής Τάσης που συνδέει τη Σύρο στο Εθνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΜΗΕ) και συνδέσεις με Πάρο, Τήνο και Μύκονο. Έτσι επετεύχθη η διασύνδεση με **Αντίπαρο, Νάξο, Κουφονήσι, Σχοινούσα, Ηρακλειά, Ίο, Σίκινο, Φολέγανδρο**, Δήλο και Ρήνεια χάρη στις υποβρύχιες διασυνδέσεις Μέσης Τάσης που ήδη υπήρχαν.
- Β' φάση: ενίσχυση της ασφάλειας του εφοδιασμού της Νάξου, και αναβάθμιση των καλωδιακών συνδέσεων Άνδρου-Τήνου και Άνδρου-Λιβαδιού (Εύβοια).
- Γ' φάση: πόντιση δεύτερου καλωδίου μεταξύ Λαυρίου και Σύρου.
- Δ' Φάση, που περιλαμβάνει καλώδια Υψηλής Τάσης τα οποία θα συνδέουν τη Σέριφο με το διασυνδεδεμένο σύστημα μέσω Λαυρίου, με τη γραμμή μεταφοράς να επεκτείνεται στη Μήλο και από εκεί στη **Φολέγανδρο** και στη Θήρα. Ο βρόχος θα κλείσει με τη σύνδεση της Σαντορίνης με τη Νάξο ή την Πάρο. Εκτός από τα άμεσα διασυνδεδεμένα τέσσερα νησιά, πρόκειται να συνδεθούν με καλώδια μέσης τάσης οκτώ ακόμη νησιά που ανήκουν στο σύμπλεγμα: η **Αμοργός**, η **Ανάφη**, η **Δονούσα**, η **Κίμωλος**, η **Σίκινος**, η **Σίφνος**, η **Κύθνος** και η **Θηρασιά**. Ο χρόνος ολοκλήρωσης εκτιμάται σε 4 έτη (max)⁶.

Με την ολοκλήρωση και της Δ Φάσης, όλα τα μικρά νησιά των Κυκλάδων θα έχουν πλέον ενταχθεί στο διασυνδεδεμένο Εθνικό Σύστημα Μεταφοράς Ενέργειας. Μέχρι την ολοκλήρωση της διασύνδεσης, θα συνεχίσουν να λειτουργούν οι αυτόνομοι/τοπικοί σταθμοί παραγωγής σύμφωνα με το δεκαετές πρόγραμμα του ΑΔΜΗΕ.

⁶ Εν τούτοις, λόγω μεγάλων βαθών στην περιοχή, μπορεί να μην γίνει σύντομα εφικτή η διασύνδεση Ανάφης και Δονούσας.

των αφαλατώσεων και των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης (αντλιοστάσια). Ήδη κάποιοι από τους Δήμους έχουν προχωρήσει στη χρηματοδότηση Φ/Β πάρκων για τροφοδοσία των αφαλατώσεων (Κίμωλος, Αμοργός, Ίος).

Ο **οδοφωτισμός** μπορεί κατά περίπτωση να καταγράφει και αυτός σημαντικά ποσοστά κατανάλωσης ενέργειας (15%+). Επομένως **αποτελεί τη δεύτερη προτεραιότητα** όσον αφορά δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης. Σε πολλά από τα νησιά έχουν ήδη υλοποιηθεί δράσεις αντικατάστασης λαμπτήρων ή/και φωτιστικών σωμάτων με LED ή δράσεις εγκατάστασης υβριδικών φωτιστικών ή αποκλειστικά φωτοβολταϊκών φωτιστικών (κυρίως σε επεκτάσεις δικτύων οδοφωτισμού).

Η τρίτη ομάδα Δημοτικών υποδομών που καταγράφει σημαντική κατανάλωση ενέργειας (ηλεκτρική και θερμική) είναι **τα Δημοτικά κτίρια**. Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στα κτίρια μπορεί να ανέρχεται περίπου στο 10% της συνολικής κατανάλωσης του Δήμου, ενώ ηλεκτρική και θερμική ενέργεια μαζί μπορεί να ανέρχονται στο 20%+ της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης του Δήμου. Επομένως και αυτή η κατηγορία υποδομών αποτελεί προτεραιότητα στις δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης. **Η συνολική κατανάλωση από τις κτιριακές υποδομές εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ηλικία του κτιρίου**, από την ύπαρξη ή μη θερμομόνωσης και τη συνολική επιφάνεια/ποιότητα των κουφωμάτων. Ήδη κάποιοι από τους Δήμους έχουν προχωρήσει σε έργα ενεργειακής αναβάθμισης (Σέριφος, Ίος, Κύθνος).

Τέλος, η κίνηση των οχημάτων ευθύνεται για ένα μικρό αλλά όχι αμελητέο ποσοστό κατανάλωσης θερμικής ενέργειας (περίπου 7%). Πολλοί Δήμοι έχουν ήδη προχωρήσει σε δράσεις ηλεκτροκίνησης (αγορά ηλεκτρικών οχημάτων και εγκατάσταση σταθμών φόρτισης).

Από τις τηλεδιασκέψεις που πραγματοποιήθηκαν με τους Δήμους κατά την Α φάση διαβούλευσης της ΟΧΕ, έχουν προκύψει οι παρακάτω ανάγκες ΑΠΕ/ενεργειακής εξοικονόμησης/ηλεκτροκίνησης:

Αμοργός:

- Ηλεκτρικά οχήματα για δημοτική συγκοινωνία (7 van)

Αντίπαρος:

- Εγκατάσταση 2 Φ/Β στον Προφήτη Ηλία
- Ηλεκτροκίνηση: Εξηλεκτρισμός πλοίου γραμμής (μπαταρία), Φ/Β σταθμό, υποδομή φόρτισης μπαταρίας πλοίου, σταθμό φόρτισης ΙΧ.
- Ενεργειακή αναβάθμιση Δημαρχείου (κουφώματα, στέγη, κ.ά.)

Ηρακλεία, Κουφονήσι & Σχοινούσα:

- Ηλεκτροδότηση αφαλάτωσης από ΑΠΕ (Φ/Β ή ανεμογεννήτρια)

Ίος:

- 2 ηλεκτροκίνητα mini bus και φορτιστές
- Αντικατάσταση οδοφωτισμού LED (χρειάζονται νέοι πυλώνες, οι υφιστάμενοι είναι παλιοί).

Κέα:

- Ενεργειακή αναβάθμιση οδοφωτισμού από Οτζιά μέχρι Βουρκάρι.
- Ενεργειακή αναβάθμιση στα Σχολεία και στα Δημοτικά Σφαγεία.
- Δημιουργία Φ/Β πάρκου για κάλυψη ενεργειακού κόστους ύδρευσης.

Κίμωλος:

- Κτίριο Δημοτικού Σχολείου: ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση

Κύθνος:

- Φ/Β ή άλλη ΑΠΕ για μείωση ενεργειακού κόστους αφαλατώσεων.
- Τοποθέτηση αντλιών θερμότητας σε Δημαρχείο, ΠΠΙ, και σχολείο
- Θερμοπρόσοψη, και κουφώματα σε Δημαρχείο.

Σέριφος:

- Κατασκευή Φ/Β πάρκου για κάλυψη αναγκών ύδρευσης/άρδευσης
- Ενεργειακή αναβάθμιση και αποκατάσταση Δημαρχείου (νεοκλασικό/τοπόσημο).

- Ηλεκτροκίνηση

Σίκινος:

- Ηλεκτροδότηση γηπέδου 5x5 από μικρό μη διασυνδεδεμένο Φ/Β πάρκο

Σίφνος:

- Φ/Β σε κάποιες δεξαμενές και αντλιοστάσια (π.χ. αφαλάτωση στις Καμάρες, γεώτρηση στο Βαθύ).

Σχοινούσα:

- Ηλεκτροκίνηση (ηλεκτροκίνητο mini bus (για δημοτική συγκοινωνία), εγκατάσταση φόρτισης, ποδήλατα και ηλεκτρικά οχήματα

Φολέγανδρος:

- ΑΠΕ στις αφαλατώσεις (πρώτη προτεραιότητα)
- Ενεργειακή αναβάθμιση/εξοικονόμηση: Δημαρχείο, Σχολεία (Γυμνάσιο / Λύκειο κατά προτεραιότητα), και Ιατρείο
- Ηλεκτροκίνηση

2.3. Δομημένο Περιβάλλον και Βασικές Υποδομές

2.3.1. Υποδομές Ύδρευσης

Σημαντικό πρόβλημα στη διαχείριση των υδατικών πόρων αποτελεί η **παλαιότητα των δικτύων ύδρευσης** και των λοιπών εγκαταστάσεων (δεξαμενές, αντλιοστάσια) η οποία συμβάλλει σε σημαντικά ποσοστά **απώλειας πόσιμου νερού**¹¹. Η απώλεια αυτή μπορεί να οφείλεται σε διαρροές κατά τη μεταφορά ή τη διανομή του νερού, υπερχειλίσσεις δεξαμενών, λανθασμένες μετρήσεις από τα υφιστάμενα υδρόμετρα ή υδροκλοπή. Εν γένει υπάρχει **έλλειψη ακριβών καταγραφών του ύψους των διαρροών** που αντιμετωπίζει το κάθε νησί. Από ενδεικτικά δεδομένα που προέκυψαν από τις τηλεδιασκέψεις κατά την Α φάση διαβούλευσης της ΟΧΕ, καταγράφηκαν ενίοτε υψηλά **ποσοστά απωλειών** (τα υψηλότερα ήταν 49% στην Κέα και 75% στην Κύθνο¹²) του παραγόμενου πόσιμου νερού.

Για την αντιμετώπιση των διαρροών έχουν υλοποιηθεί (ή είναι υπό-υλοποίηση) συστήματα τηλεμετρίας σε πολλά νησιά, ενώ παράλληλα έχουν πραγματοποιηθεί ή έχουν χρηματοδοτηθεί έργα αντικατάστασης/αναβάθμισης και επέκτασης δικτύων ύδρευσης. Τα συστήματα τηλεμετρίας θα αντιμετωπίσουν μέρος του προβλήματος (π.χ. υπερχειλίσσεις δεξαμενών και υδροκλοπή) ενώ τα ψηφιακά υδρόμετρα το πρόβλημα της λάθος καταμέτρησης. Δεν θα μπορέσουν όμως να αντιμετωπίσουν ολοκληρωτικά το πρόβλημα των πραγματικών διαρροών λόγω παλαιότητας δικτύων το οποίο θα λυθεί μόνο με αντικατάσταση. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα (ποιότητας νερού και υγείας καταναλωτών) είναι η **παρουσία αμιάντου** σε κάποια παλιά τμήματα των δικτύων διανομής (π.χ. Σέριφος, Κέα, κ.ά.).

Για τους παραπάνω λόγους – αλλά και λόγω της επέκτασης της δόμησης σε νέες περιοχές (νέα καταλύματα, εξοχική κατοικία) - υπάρχουν ακόμη σημαντικές ανάγκες για έργα σε δίκτυα ύδρευσης – είτε για αντικατάσταση, είτε για επέκταση - όπως καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα. **Η συνολική επίλυση του προβλήματος των διαρροών στις Κυκλάδες – με την αντικατάσταση των παλιών δικτύων - είναι υψηλής προτεραιότητας λόγω του υψηλού κόστους παραγωγής του πόσιμου νερού που επιβάλλει η αναγκαστική χρήση αφαλατώσεων, επομένως τα έργα αντικατάστασης δικτύων θεωρούνται πρώτης προτεραιότητας, ενώ δεύτερης προτεραιότητας τα έργα επέκτασης δικτύων ύδρευσης (ιδίως όταν αφορούν περιοχές μόνο τουριστικής ανάπτυξης και όχι θεσμοθετημένους οικισμούς).**

¹¹ Η απώλεια ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του παραγόμενου όγκου πόσιμου νερού και του όγκου που τιμολογείται.

¹² Και οι δύο Δήμοι υλοποίησαν συστήματα τηλεμετρίας.

Νησί	Τηλεμετρία ¹³	Νέα ή υπό-κατασκευή δίκτυα	Υπολειπόμενες ανάγκες αντικατάστασης δικτύων	Ανάγκες επέκτασης δικτύων
Αμοργός	ΝΑΙ	Κατάπολα, Κολοφάνα		
Ανάφη		Ανάφη (Χώρα), Όρμος Αγ. Νικολάου (Λιμάνι)		
Αντίπαρος	ΝΑΙ	Αντίπαρος, Άγιος Γεώργιος, τμήμα Κάμπου		Κάμπος
Δονούσα				Μερσίνη, Χαραυγή, Καλοταρίτσια
Ηρακλεία			Παναγιά (Χώρα), Άγιος Γεώργιος, Άγιος Αθανάσιος	
Θηρασιά		Μανωλάς, Ποταμός		Ρίβα, Κόρφος
Ίος		Χώρα		
Κέα	ΝΑΙ		Κορρησία, Βουρκάρι, Οτζιάς	Κούνδουρος, Κάτω μεριά, μισός οικισμός Πήσες
Κίμωλος		Κίμωλος (Χωριό), Ψάθη, Γούπα-Καρά και Αλυκή		Πράσσα, Καλαμίτσι
Κουφονήσι				Επέκταση του δικτύου ύδρευσης σε περιοχές τουριστικής ανάπτυξης
Κύθνος	ΝΑΙ	Κύθνος (Χώρα), Μέριχας, Δρυοπίδα και αγωγός μεταφοράς Μέριχας-Δρυοπίδα	Λουτρά, Κανάλια, Αγ. Δημήτριος, Φλαμπουριά και αγωγός μεταφοράς Δρυοπίδα -Αγ. Δημήτριος	
Σέριφος	ΝΑΙ	Γαλανή	Σέριφος (Χώρα), Λιβάδι, Μεγάλο Λιβάδι, Παναγιά-Συκαμιά, Καλλίτσος	
Σίκινος		Κάστρο, Χωριό	Αλοπρόνια	
Σίφνος	ΝΑΙ	Απολλωνία, Αρτεμώνας	Χερρόνησος, Βαθύ, τμήμα 8 χλμ. σιδηροσωλήνες (από την αφαλάτωση προς την κεντρική δεξαμενή), μικρά τμήματα Απολλωνία & Αρτεμώνας	
Σχοινούσα				
Φολέγανδρος		Άνω Μεριά, Καραβοστάσης	Χώρα	Πετούσης

¹³ Συνήθως περιλαμβάνει και ψηφιακά υδρόμετρα τα οποία σπανίως καλύπτουν το σύνολο των υδρομέτρων.

2.3.2. Υποδομές Αποχέτευσης και Διαχείρισης Λυμάτων

Την περασμένη εικοσαετία έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικά έργα διαχείρισης υγρών λυμάτων στα νησιά, **παραμένουν όμως σημαντικές ανάγκες τόσο σε εγκαταστάσεις ΕΕΛ, όσο και σε δίκτυα αποχέτευσης**. Οι ανάγκες αυτές οφείλονται τόσο σε μη κάλυψη μεγάλων τμημάτων οικιστικών περιοχών (από δίκτυα και ΕΕΛ) όσο και σε α) προβλήματα λειτουργίας των υφιστάμενων ΕΕΛ, και β) σε ανάγκες επέκτασης της εγκατεστημένης δυναμικότητας των ΕΕΛ λόγω ραγδαίας αύξησης του όγκου των λυμάτων – κατά τις περιόδους αιχμής - που οφείλεται στην τουριστική ανάπτυξη των νησιών. Τέλος, σε αρκετές περιπτώσεις απαιτείται η αναβάθμιση των υφιστάμενων ΕΕΛ από πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια επεξεργασία σε τριτοβάθμια. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις, οι Δήμοι σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν το επεξεργασμένο νερό για την κάλυψη αρδευτικών αναγκών ώστε να μη χρειάζεται να αναλώνονται για αγροτικές χρήσεις πολύτιμοι υδατικοί πόροι από αφαλατώσεις και ταμειυτήρες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ύδρευση. Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει τη σημερινή κατάσταση.

Νησί	Υφιστάμενοι ΕΕΛ	Ανάγκες για νέους ΕΕΛ ή επεκτάσεις	Υφιστάμενα δίκτυα αποχέτευσης	Ανάγκες δικτύων αποχέτευσης
Αμοργός	Κατάπολα, Αιγιάλη, + 2 νέοι μικροί	Κατάπολα ανάγκη βελτίωσης		Κατάπολα ανάγκη βελτίωσης
Ανάφη		Ανάφη (600 Μ ³ /ημ)	Εσωτερικά δίκτυα παντού. Κλησίδι και Λιμάνι μεταφορά σε ΕΕΛ με βυτίο.	
Αντίπαρος	Αντίπαρος (θέση Χαρκιά)	επέκταση σε 10.000 ι.κ.	Αντίπαρος (Χώρα)	Οι λοιποί οικισμοί έχουν βόθρους
Δονούσα	Δονούσα (τριτοβάθμια)		Δονούσα	
Ηρακλειά		Άγιος Αθανάσιος (προμελέτη)		Άγιος Αθανάσιος, Ηράκλεια (Χώρα), Άγιος Γεώργιος ?
Θηρασιά	Μανωλάς 1.000 ι.κ.	Μικρός ΕΕΛ στη Ρίβα	Μανωλάς, Ποταμός	Ρίβα, Κόρφος
Ίος	θέση Αλμυρός 20.000 ι.κ. / θα γίνει αναβάθμιση σε τριτοβάθμια		Ίος (Χώρα), Μυλοπότας, λιμάνι, Αλμυρός (υπό-κατασκευή)	
Κέα	Κορησία 5.000 ι.κ. (θέση Παλιό Λατομείο) υπό-υλοποίηση		Κορησία, Βουρκάρι	Οτζιάς
Κίμωλος	Λόφος Στέντας – Άγιος Τρύφων / θα γίνει αναβάθμιση σε τριτοβάθμια		Κίμωλος (Χωριό) και Ψάθη υπό-υλοποίηση	
Κουφονήσι	Ανάμεσα σε Παριανό Κάβο και Κλαδαριές, στα δυτικά του νησιού	Χρειάζεται επέκταση/αναβάθμιση	Καλύπτει το 80% του νησιού	
Κύθνος		μικροί ΕΕΛ σε Δρουπίδα και Κύθνο (Χώρα) (μελέτη υπό-εκπόνηση)		Μέριχας (μελέτη υπό εκπόνηση)

Νησί	Υφιστάμενοι ΕΕΛ	Ανάγκες για νέους ΕΕΛ ή επεκτάσεις	Υφιστάμενα δίκτυα αποχέτευσης	Ανάγκες δικτύων αποχέτευσης
Σέριφος	Λιβάδι 10.660 ι.κ.	Μελέτη υπό-εκπόνηση για αντικατάσταση		
	μικροί ΕΕΛ σε Γαλανή, Καλλίτσο		Χώρα, Λιβάδι, Λιβαδάκια, Ράμος, Καράβι	
Σίκινος	Άγιος Ελευθέριος (πρόβλημα συντήρησης)		Χώρα, Κάστρο	
Σίφνος	Καμάρες, Πλατύς Γιαλός	Απολλωνία, Αρτεμώνας, Κάτω Πετάλι (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)		Απολλωνία, Αρτεμώνας, Κάτω Πετάλι (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
	Κάστρο (δεν λειτουργεί)	Χρειάζεται αντικατάσταση		
Σχοινούσα	Μικροί ΒΙΟΚΑ σε ξενοδοχεία	Υπάρχει μελέτη ΕΕΛ		
Φολέγανδρος	Καραβοστάσης 1.000 ι.κ.	Χώρα 3.600 ι.κ.	Καραβοστάσης	Χώρα

Η κάλυψη των νησιών με ΕΕΛ και δίκτυα αποχέτευσης είναι ιδιαίτερης σημασίας – ιδίως για τους παραλιακούς οικισμούς και λοιπές οικιστικές αναπτύξεις (ακόμη και εκτός σχεδίου) – καθώς η γεωλογική σύσταση των νησιών είναι τέτοια που επιτρέπει την επικοινωνία των υπόγειων υδροφορέων με τη θάλασσα και θα μπορούσαν να υποβαθμιστούν τα νερά κολύμβησης.

2.3.3. Υποδομές Μεταφορών

Ο κύριος κόμβος εμπορικών και επιβατικών μεταφορών στα μικρά νησιά των Κυκλάδων είναι τα **λιμάνια**. Τα περισσότερα από αυτά έχουν έναν μοναδικό εμπορικό λιμένα που καλύπτει όλες τους τις ανάγκες ελλιμενισμού, ενώ κάποια άλλα έχουν και άλλες λιμενικές υποδομές (αλιευτικά καταφύγια, τουριστικά καταφύγια), ενώ ελάχιστα έχουν και δεύτερο εμπορικό λιμένα (π.χ. Αμοργός). Τα νησιά βασίζονται στα λιμάνια τους για την επικοινωνία με τη λοιπή χώρα (Ηπειρωτική και νησιωτική). Τα περισσότερα έχουν απευθείας σύνδεση με το λιμάνι του Πειραιά εκτός Αντιπάρου που έχει ακτοπλοϊκή σύνδεση μόνο με την Πάρο (Πούντα και Παροικιά). Οι λιμενικές υποδομές διαρκώς αναβαθμίζονται, αλλά **καταγράφουν ακόμη πολλές ανάγκες** που οφείλονται κυρίως σε δύο λόγους:

- στην παλαιότητα των υποδομών,
- σε **ανάγκες επέκτασης** που προκύπτουν είτε **λόγω αύξησης του μεγέθους των πλοίων που εξυπηρετούν τις γραμμές ακτοπλοΐας**, είτε στην αύξηση των σκαφών αναψυχής που ελλιμενίζονται το καλοκαίρι.

Ο παρακάτω πίνακας δίνει τη συνοπτική εικόνα των λιμενικών υποδομών στα μικρά νησιά των Κυκλάδων.

Νησί	Εμπορικός Λιμένας		Άλλες λιμενικές υποδομές		Πρόσθετες ανάγκες σε υποδομές
	Θέση	Ανάγκες	Θέση	Ανάγκες	
Αμοργός	Κατάπολα, Αιγιάλη	Επέκταση και τα δύο	Καλοταρίτσια (αλιευτικό)		
Ανάφη	Όρμος Αγίου Νικολάου		Όρμος Αγίου Νικολάου (τουριστικό)		

Νησί	Εμπορικός Λιμένας		Άλλες λιμενικές υποδομές		Πρόσθετες ανάγκες σε υποδομές
	Θέση	Ανάγκες	Θέση	Ανάγκες	
Αντίπαρος	Αντίπαρος (έχει σύνδεση μόνο μέσω Πάρου)	Ανάπλαση / επίλυση κυκλ. συμφόρησης	Αντίπαρος (αλιευτικό)		
Δονούσα	Δονούσα	Προέκταση προβλήτας & διαπλάτυνση	Δονούσα (μικρά σκάφη)		
Ηρακλειά	Άγιος Γεώργιος	Έχει ρωγμές η προβλήτα			
Θηρασιά	Ρίβα	Επέκταση προβλήτας	Ρίβα	Αλιευτικό καταφύγιο	
Ίος	Γιαλός Ίου				
Κέα	Κορησσία				
Κίμωλος	Ψάθη		Άγιος Μηνάς (αλιευτικό)		Νέο λιμάνι στο Καλαμίτσι για σύνδεση με Μήλο
Κουφονήσι	Κουφονήσι		Κουφονήσι (τουριστικό)	Έχει γίνει μελέτη επέκτασης	
Κύθνος	Μέριχας	Master plan / Λιμενικό Ταμείο Σύρου και μελέτη της παράκαμψης (υπό-εκπόνηση)	Λουτρά (αλιευτικό)		
Σέριφος	Λιβιάδι		Λιβιάδι (τουριστικό)		
Σίκινος	Αλοπρόνοια	Αναβάθμιση (υπάρχει μελέτη)			
Σίφνος	Καμάρες	Επέκταση	Καμάρες (αλιευτικό), Πλατύς Γιαλός (τουριστικό)		
Σχοινούσα	Μερσίνη	Πρόβλημα με τουριστικά σκάφη. Επικίνδυνη προσέγγιση ακτοπλοΐας			Θέση Λιβιάδι νέο λιμάνι
Φολέγανδρος	Καραβοστάσης	Εκπονείται μελέτη επέκτασης			Καραβοστάσης (αλιευτικό) χρηματοδότηση από Ειδικό Αναπτυξιακό

Όσον αφορά τις **οδικές υποδομές**, εν γένει το οδικό δίκτυο των νησιών είναι περιορισμένο ενώ τμήμα του εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Περιφερειακές Ενότητες) και τμήμα του στην αρμοδιότητα των Δήμων. Εξαιρεση αποτελούν οι Μικρές Κυκλάδες (Δονούσα, Σχοινούσα, Ηρακλειά, Κουφονήσι) και η Αντίπαρος όπου το 100% του οδικού δικτύου εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δήμου.

Το κύριο οδικό δίκτυο των νησιών είναι γενικά σε καλή κατάσταση λόγω αλληπάλληλων έργων συντήρησης και αναβάθμισής του στο παρελθόν (καινούργιοι οδοπάτητες, έργα σήμανσης και οδικής προστασίας, οδοφωτισμός, κ.ά.) όμως συχνά παρατηρούνται σε αυτό φαινόμενα κυκλοφοριακής συμφόρησης (κατά την τουριστική περίοδο) λόγω μη επάρκειας των τεχνικών του χαρακτηριστικών (π.χ. πλάτος δρόμου). Επίσης, **σημεία προβληματικά εντοπίζονται είτε στην είσοδο/έξοδο των λιμανιών, είτε σε δρόμους που διέρχονται από οικισμούς.** Το δευτερεύον οδικό δίκτυο (αγροτικό) βρίσκεται σε χειρότερη κατάσταση: υπάρχουν και ανάγκες αναβάθμισης και ανάγκες νέων διανοίξεων είτε για εξυπηρέτηση αγροτικών εκμεταλλεύσεων είτε για συνδέσεις με τουριστικούς πόρους (κυρίως παραλίες). Τέλος, **μεγάλο πρόβλημα στάθμευσης δημιουργείται σε πολλά νησιά κατά τη θερινή περίοδο.** Οι κυριότερες ανάγκες που σχετίζονται με τις οδικές υποδομές ανά νησί συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα:

Νησί	Κύριες ανάγκες οδικών υποδομών	Πρόσθετες ανάγκες οδικών ή συνοδών υποδομών
Αμοργός	<ul style="list-style-type: none"> • Παράκαμψη στα Κατάπολα (υπάρχει προμελέτη) • Νέα χάραξη: δρόμος Κατάπολα – Βρούτση • 6 αγροτικοί δρόμοι χρειάζονται βελτιώσεις 	Χρειάζονται βελτιώσεις στο δίκτυο μονοπατιών
Ανάφη		
Αντίπαρος	<ul style="list-style-type: none"> • Διαπλάτυνση: δρόμος από Αντίπαρο προς Κάμπο • Βελτίωση: δρόμος προς Αγ. Γεώργιο και δρόμος προς Σπήλαιο μέσω Κάμπου 	Χρειάζονται χώροι στάθμευσης στην Αντίπαρο
Δονούσα	<ul style="list-style-type: none"> • Νέα χάραξη προς παραλίες: Λιβάδι και Φύκιο (νοτίως Μερσίνης). 	
Ηρακλειά	<ul style="list-style-type: none"> • Νέα χάραξη: προς Σπήλαιο Αγ. Ιωάννη • Βελτίωση/αποκατάσταση: εσωτερικό οδικό δίκτυο Παναγιάς (500m) 	
Θηρασιά	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση δρόμου Ρίβα-Μανωλάς 	<ul style="list-style-type: none"> • ο δρόμος από Μανωλά προς εκκλησία Κερά-Παναγιάς • ο «δρόμος του Χριστού»: από Ποταμό προς νότια
Ίος	<ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των δρόμων προς παραλίες: Κάλαμο και Πλάκες (υπάρχουν μελέτες) • Αναβάθμιση των δρόμων: προς φράγμα Μυλοπότα, προς Αλμυρό (αγροτική χρήση) 	
Κέα	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάγκη κυκλοφοριακής μελέτης: Ιουλίδα και Βουρκάρι • Βελτίωση: παραλιακός δρόμος στο Βουρκάρι (σηπλαιώσεις) 	<ul style="list-style-type: none"> • Χώροι στάθμευσης: Ιουλίδα, Βουρκάρι • Οδοφωτισμός: δρόμος Βουρκάρι-Οτζιάς
Κίμωλος	<ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των δρόμων προς παραλίες: Πράσσα, Μαυροσπηλιά (από διασταύρωση προς Καλαμίτσι μέχρι Μαυροσπηλιά) • Παράκαμψη: Κιμώλου (Χωριό) άνω και κάτω παράκαμψη (έχει γίνει αναγνωριστική έκθεση) 	
Κουφονήσι		<ul style="list-style-type: none"> • Κυκλοφοριακή μελέτη • Σήμανση οδικού δικτύου
Κύθνος	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση: δρόμος Δρουπίδα – Κανάλια • Παράκαμψη: στο λιμάνι Μέριχα 	Χώροι στάθμευσης: Μέριχας, Δρουπίδα
Σέριφος	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση: δρόμος προς Σκλαβογιάννη βορείως Αβυσσαλού (αγροτική χρήση). • Νέα χάραξη: Τράχηλος – Τριαντάφυλλος (αγροτική χρήση). • Βελτίωση δρόμος προς παραλία: Τριαντάφυλλος – Πλατύς Γιαλός • Νέα χάραξη: από το φράγμα προς την εκκλησία Αγία Κυριακή (ο δρόμος θα μπορούσε να λειτουργήσει ως παράκαμψη της Χώρας από την ανατολική Σέριφο). 	<ul style="list-style-type: none"> • Χώροι στάθμευσης: Χώρα, Λιμάνι • Χρειάζονται μελέτες βατότητας οδικού δικτύου

Νησί	Κύριες ανάγκες οδικών υποδομών	Πρόσθετες ανάγκες οδικών ή συνοδών υποδομών
Σίκινος	• Κατασκευή δρόμου από Προφήτη Ηλία προς παραλία Μάλτα και από Παντοκράτορα προς Χωριό	
Σίφνος	• Βελτίωση (ασφαλτοτάπητας): όλο το δίκτυο και κυρίως δρόμος προς Χερρόνησο (14 χλμ), δρόμος προς Βαθύ (10 χλμ.) και από Καμάρες προς Κάστρο (10 χλμ)	
Σχοινούσα	• Βελτίωση (ασφαλτόστρωση) των δρόμων: προς Όρμο Λιβάδι (νέο λιμάνι), προς Λιόλιου Beach Hotel (Όρμος Μπαζαίου), προς ΧΑΔΑ, προς Οικισμό Παναγιά, προς Όρμο Αλμυρού	
Φολέγανδρος	• Βελτίωση (ασφαλτοτάπητας): όλο το δίκτυο (πολλές τομές από έργα δικτύων, οπτικών ινών, κ.α.) • Βελτίωση δρόμων προς παραλίες: Λυγαριά/Άγιος Γεώργιος, Αμπέλι	

2.4. Πολεοδομική Οργάνωση και Κτιριακές Υποδομές

2.4.1. Οικιστικό Περιβάλλον / Αναπλάσεις

Ο παραδοσιακός χαρακτήρας των οικισμών των Κυκλάδων και η ιδιαίτερη αρχιτεκτονική είναι ίσως ο πιο σημαντικός τουριστικός πόρος που έλκει χιλιάδες τουρίστες σε μικρά και μεγάλα νησιά. Στα μικρά νησιά των Κυκλάδων υπάρχουν 31 χαρακτηρισμένοι οικισμοί ως παραδοσιακοί.

Νησί	Παραδοσιακοί Οικισμοί
	Αιγιάλη,η
	Αμοργός,η
	Θολάρια,τα
	Κατάπολα,τα
	Ξυλοκερατίδιον,το
	Ποταμός,ο
Αμοργός	Ραχίδιον,το
Ανάφη	Ανάφη,η
Αντίπαρος	Αντίπαρος,η
Ίος	Ίος,η
Ηρακλειά	Άγιος Γεώργιος,ο
Κέα	Βουρκάριον,το
	Ιουλίδα,η
	Κορησσία,η
Κίμωλος	Κίμωλος,η
Κύθνος	Δρυοπίς,η
	Κύθνος,η
Σέριφος	Γαλανή,η
	Κένταρχος,ο
	Παναγία,η
	Σέριφος,η
Σίκινος	Σίκινος,η
Σίφνος	Απολλωνία,η
	Αρτεμών,ο

	Βαθύ,το
	Κάστρον,το
	Κάτω Πετάλιον,το
	Φάρος,ο
Φολέγανδρος	Άνω Μεριά,η
	Καραβοστάσης,ο
	Φολέγανδρος,η

Η διατήρηση της αυθεντικότητας αυτού του χαρακτήρα αποτελεί σημαντική ανάγκη, αφού όλες οι τοπικές οικονομίες των νησιών στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στον τουρισμό. Έργα στον δημόσιο χώρο που συμβάλλουν στη διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα – και που σε κάποιο βαθμό έχουν υλοποιηθεί στο παρελθόν οι Δήμοι της ΟΧΕ - περιλαμβάνουν: α) αναπλάσεις/πλακοστρώσεις στο εσωτερικό οδικό δίκτυο, πεζοδρόμους και πλατείες, β) έργα υπογειοποίησης δικτύων ΔΕΗ και ΟΤΕ, και γ) αντικαταστάσεις φωτιστικών (ώστε να συνάδουν με τον χαρακτήρα των οικισμών). Εν τούτοις, οι ανάγκες παραμένουν σημαντικές κυρίως όσον αφορά τα δύο πρώτα (αναπλάσεις και υπογειοποιήσεις δικτύων).

Όσον αφορά την πολεοδομική οργάνωση των νησιών, κάποια από αυτά υποφέρουν τα τελευταία χρόνια από την εκτός σχεδίου δόμηση η οποία βρίσκεται πλέον σε ανεξέλεγκτα επίπεδα. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι η Σίφνος, η Σέριφος, η Ίος και πιο πρόσφατα το Άνω Κουφονήσι. Ενώ κάποια έχουν εκπονήσει στο παρελθόν ΣΧΟΟΑΠ (όπως η Αμοργός), εν γένει δεν υπάρχουν τοπικά σχέδια πολεοδομικής και χωροταξικής οργάνωσης. Το πρόβλημα αυτό θα επιλύσει σε κάποιο βαθμό η εκπόνηση Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων από το ΥΠΕΝ η οποία όμως ακόμη καθυστερεί¹⁴.

2.4.2. Υποδομές Εκπαίδευσης

Σχεδόν όλα τα νησιά διαθέτουν υποδομές εκπαίδευσης που καλύπτουν όλες τις βαθμίδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (με εξαίρεση τη Θηρασιά), ενώ κάποια από αυτά διαθέτουν και Επαγγελματικό Λύκειο. Η υποδομή που πιο συχνά απουσιάζει είναι παιδικοί/βρεφονηπιακοί σταθμοί. Η διαθεσιμότητα των υποδομών εκπαίδευσης και οι υφιστάμενες ανάγκες βελτίωσης ή πρόσθετων υποδομών – όπως αυτές καταγράφονται από τις τηλεδιασκέψεις με τους Δήμους στην Α φάση διαβούλευσης της ΟΧΕ - αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα¹⁵.

Νησί	Παιδ. Σταθ.	Νηπια-γωγείο	Δημο-τικό	Γυμν. + Λυκ. Τάξ.	Άλλο	Μαθη-τές	Ανάγκες
Αμοργός		3	3	1	ΕΠΑΛ		Βρεφονηπιακοί: Αιγιάλη, Κατάπολα (Νέοι)
Ανάφη		1	1	1			
Αντίπαρος		1	1	1		200?	Παιδικός σταθμός: Αντίπαρος (Νέος) Νέο σχολικό συγκρότημα μελλοντικά (αύξηση μαθητών)
Δονούσα		1	1	1			
Ηρακλειά		1	1	1			Δημοτικό: πρόβλημα υγρασιμότητας
Θηρασιά		1					Εξοπλισμό «ψηφιακού σχολείου»
Ίος	1	1	1	1	ΕΠΑΛ	400	Δημοτικό: νέο κτίριο Γυμνάσιο και ΕΠΑΛ: επέκταση Βρεφονηπιακός: νέο κτίριο (ο

¹⁴ Κάποια έχουν ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης όμως πολύ λίγα έχουν ήδη ξεκινήσει. Φόβοι εκφράζονται ότι δεν θα μπορέσουν να ολοκληρωθούν έως το τέλος του 2026, όπως επιτάσσει ο κανονισμός του Ταμείου Ανάκαμψης.

¹⁵ Οι ανάγκες ενεργειακής αναβάθμισης/εξοικονόμησης καταγράφονται σε σχετικό κεφάλαιο.

Νησί	Παιδ. Σταθ.	Νηπιαγωγείο	Δημοτικό	Γυμν. + Λυκ. Τάξ.	Άλλο	Μαθητές	Ανάγκες
							υφιστάμενος παραμένει κλειστός)
Κέα		2	3	1	ΕΠΑΛ	800	Παιδικός σταθμός: Ιουλίδα (Νέος) ΕΠΑΛ: Νέο κτίριο (η συστέγαση με Γυμνάσιο προκαλεί προβλήματα)
Κίμωλος		1	1	1			Δημοτικό: ανακαίνιση (χρειάζεται πρώτα αποτύπωση και τακτοποίηση αυθαίρετων τμημάτων). Γυμνάσιο: (στο νεότερο τμήμα του) μελέτη στατικής επάρκειας λόγω καθίζησης του εδάφους.
Κουφονήσι		1	1	1		50	Νέο κτίριο να στεγάσει νηπιαγωγείο και δημοτικό
Κύθνος		2	1	1		200	Νέο κτίριο για ενοποίηση Δημοτικού (3 τάξεις Δρυοπίδα, 3 τάξεις Χώρα) Παιδικός σταθμός: Χώρα (Νέος)
Σέριφος		1	1	1		120	Παιδικός σταθμός: Λιβάδι (Νέος)
Σίκινος		1	1	1			
Σίφνος	1	2	1	1	ΕΠΑΛ	500	Γενικό Γυμνάσιο/Λύκειο: νέο κτίριο. Το υφιστάμενο είναι 100+ ετών. ΕΠΑΛ: χρειάζεται επέκταση (νέες ειδικότητες). Θα μπορούσε το υφιστάμενο κτίριο του ΓΕΛ να δοθεί στο ΕΠΑΛ μετά το νέο κτίριο. Νηπιαγωγείο Αρτεμώνα: (διατηρητέο) χρήζει αποκατάστασης. Παιδικός σταθμός (στο παλιό δημοτικό σχολείο στις Καμάρες): χρειάζεται ανακαίνιση
Σχοινούσα		1	1	1			Επέκταση: Δημοτικό και Γυμνάσιο
Φολέγανδρος		1	1	1		70	Παιδικός σταθμός (Νέος)

Ταυτόχρονα, η Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Αιγαίου (σε έγγραφό τους από 6/6/2023) αναφέρουν τις κάτωθι ανάγκες για υποδομές εκπαίδευσης στα μικρά νησιά των Κυκλάδων. Ο κατάλογος των προτεινόμενων παρεμβάσεων α) παρουσιάζει αρκετές ελλείψεις και β) περιλαμβάνει και έργα μη προτεραιότητας, αλλά εν πολλοίς συμπίπτει με τις ανάγκες του παραπάνω πίνακα.

Νησί	Όνομα Σχολείου	Υφιστάμενη /Νέα	Συστεγάζεται?	Ανάγκες	Εκτίμηση Κόστους	Προτεραιότητα
Αμοργός	ΕΠΑΛ Αμοργού	Υφιστάμενη	ΌΧΙ	Ανέγερση Υποδομής	1.200.000	ΝΑΙ

Νησί	Όνομα Σχολείου	Υφιστάμενη /Νέα	Συστεγάζεται?	Ανάγκες	Εκτίμηση Κόστους	Προτεραιότητα
Ανάφη						
Αντίπαρος	Δημοτικό Σχολείο Αντιπάρου	Υφιστάμενη	ΌΧΙ	Επέκταση / Ενεργειακή Αναβάθμιση	140.000	ΝΑΙ
	Γυμνάσιο Αντιπάρου	Υφιστάμενη	ΌΧΙ		150.000	ΝΑΙ
	Νηπιαγωγείο Αντιπάρου	Υφιστάμενη	ΌΧΙ		70.000	ΌΧΙ
Δονούσα						
Ηρακλειά						
Θηρασιά						
Ίος	1ο Δημοτικό - Ειδικό Σχολείο Ίου	Νέα	ΌΧΙ	Ανέγερση Υποδομής	3.000.000	ΝΑΙ
	1ο ΕΠΑΛ Ίου	Νέα	Γυμνάσιο	Ανέγερση Υποδομής	1.500.000	ΝΑΙ
Κέα						
Κίμωλος	Δημοτικό Σχολείο	Υφιστάμενη	Νηπιαγωγείο	Επέκταση/Προσθήκη WC Νηπιαγωγείου Και Αναβάθμιση/Βελτίωση Όλου Του Κτιρίου		ΝΑΙ
	Γυμνάσιο Με Λυκ. Τάξεις	Υφιστάμενη	ΌΧΙ	Στατική Ενίσχυση/Αναβάθμιση Υποδομής		ΝΑΙ
Κουφονήσι						
Κύθνος	7θescio Δημοτικό Σχολείο (Δρυοπίδα)	Υφιστάμενη	Νηπιαγωγείο Δρυοπίδας Κύθνου	Αναβάθμιση Βελτίωση, Στατική Ενίσχυση, Επέκταση Προσθήκη	200.000	ΝΑΙ
	7θescio Δημοτικό Σχολείο (Χώρα)	Υφιστάμενη	ΌΧΙ		200.000	ΝΑΙ
	Δημοτικό Σχολείο	Νέα		Ανέγερση - Νέα Υποδομή που θα Καταργήσει τις Προηγούμενες Δυο	1.000.000	ΝΑΙ
Σέριφος	Δημοτικό Σχολείο (Άνω Διδακτήριο)	Υφιστάμενη	ΌΧΙ	Ανέγερση, Στατική Ενίσχυση, Αναβάθμιση & Βελτίωση Υποδομής	300.000	ΝΑΙ
	Δημοτικό Σχολείο (Κάτω Διδακτήριο)	Υφιστάμενη	ΌΧΙ	Στατική Ενίσχυση, Αναβάθμιση Και Βελτίωση Υποδομής	250.000	ΌΧΙ
	Νηπιαγωγείο	Υφιστάμενη	ΌΧΙ		200.000	ΌΧΙ
	Γυμνάσιο Σερίφου	Υφιστάμενη	Ενιαίο Λύκειο)		400.000	ΝΑΙ
Σίκινος						
Σίφνος						

Νησί	Όνομα Σχολείου	Υφιστάμενη / Νέα	Συστεγάζεται?	Ανάγκες	Εκτίμηση Κόστους	Προτεραιότητα
Σχοινούσα						
Φολέγανδρος	Γυμνάσιο - Λύκειο Φολεγάνδρου	Νέα	Γυμνάσιο - Λύκειο	Ανέγερση Επιπλέον Αίθουσας	50.000	ΝΑΙ

2.4.3. Υποδομές Υγείας

Τα περισσότερα νησιά διαθέτουν Πολυδύναμα Περιφερειακά Ιατρεία. **Κοινό πρόβλημα – σχεδόν όλων – αποτελεί η αδυναμία προσέλκυσης ειδικευμένου ιατρικού προσωπικού και η υποστελέχωση**, αν και οι περισσότεροι Δήμοι προσφέρουν σειρά κινήτρων (δωρεάν στέγη, επιδότηση, κ.ά.). Η υποστελέχωση δημιουργεί πρόβλημα ασφάλειας όσον αφορά στην παροχή εξειδικευμένων ιατρικών υπηρεσιών¹⁶ γεγονός που συχνά οδηγεί σε αεροδιακομιδές ασθενών με πολύ μεγάλο οικονομικό κόστος για την πολιτεία (ενδεικτικά: 10.000€ ανά αεροδιακομιδή μ.ό.).

Οι υφιστάμενες υποδομές υγείας (κτίρια, εξοπλισμός, οχήματα) είναι στις περισσότερες περιπτώσεις από ικανοποιητικές μέχρι πολύ καλές. Επίσης, όλα τα νησιά διαθέτουν ελικοδρόμια για αεροδιακομιδές. Από τις τηλεδιασκέψεις με τους Δήμους στην Α φάση διαβούλευσης της ΟΧΕ καταγράφονται οι παρακάτω ανάγκες νέων ή βελτίωσης υποδομών.

Νησί	Κέντρο Υγείας	ΠΠΙ	Περιφ. Ιατρείο	Γεν. Νοσοκ.	ΤΟΜΥ	Ανάγκες
Αμοργός		1	2			Επέκταση ΠΠΙ
Ανάφη		1				Νέο ιατρείο
Αντίπαρος		1				Χρειάζεται επέκταση. Ο Δήμος πήρε τα κτίρια του συνεταιρισμού που διαλύθηκε. Χρειάζονται ανακαίνιση για να επεκταθεί εκεί το ΠΠΙ
Δονούσα		1				Χρειάζεται νέο ΠΠΙ (μελετοκατασκευή)
Ηρακλειά		1				
Θηρασιά		1				Χρειάζεται εξοπλισμό τηλε-ιατρικής.
Ίος	1		1			Το ελικοδρόμιο δεν επαρκεί για τα μεγαλύτερα ελικόπτερα.
Κέα		1				Να αναβαθμιστεί σε Κέντρο Υγείας και να δημιουργηθεί ένας ακόμα όροφος πάνω από το υφιστάμενο κτίριο του ΠΠΙ
Κίμωλος		1				Το ελικοδρόμιο δεν επαρκεί για τα μεγαλύτερα ελικόπτερα.
Κουφονήσι		1				Το ελικοδρόμιο δεν επαρκεί για τα μεγαλύτερα ελικόπτερα. Χρειάζεται συστήματα ασφαλείας / δεν πετάει βράδυ το ελικόπτερο
Κύθνος		1	1			
Σέριφος		1				
Σίκινος		1				
Σίφνος		1				Να αναβαθμιστεί σε Κέντρο Υγείας
Σχοινούσα		1				
Φολέγανδρος		1				Χρειάζεται επέκταση του υφιστάμενου κτιρίου (έχει μόνο 2 χώρους) ή νέο κτίριο.

Στις προτάσεις της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υγείας για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου δεν περιλαμβάνεται καμία κτιριακή υποδομή που να χωροθετείται στα μικρά νησιά των Κυκλάδων.

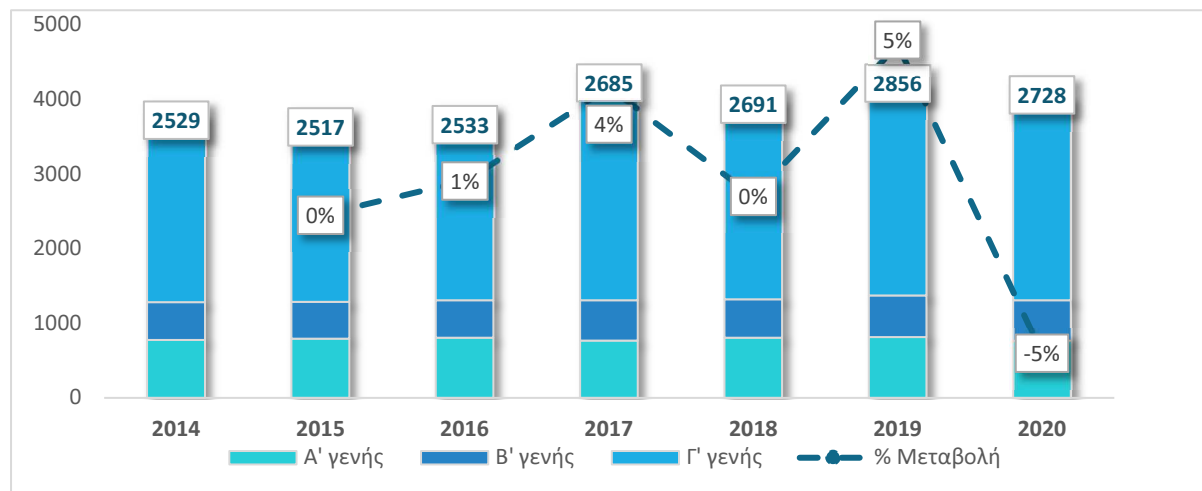
¹⁶ Οι αγροτικοί ιατροί δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη.

2.5. Οικονομικά Χαρακτηριστικά

2.5.1. Γενικές τάσεις και διάρθρωση της τοπικής οικονομίας

Η Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ στα μικρά νησιά των Κυκλάδων (Ανάφη, Ίος, Σίκινος, Φολέγανδρος, Κέα, Κύθνος, Κίμωλος, Σέριφος Σίφνος, Αμοργός, Αντίπαρος, Θηρασιά, Δονούσα, Ηρακλειά, Κουφονήσια, Σχοινούσα)¹⁷ παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αντικατοπτρίζονται στη δομή και τη διάρθρωση της οικονομίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. από το 2014 έως το 2019 το πλήθος των επιχειρηματικών μονάδων αυξήθηκε κατά 5,9%. Ο υψηλότερος ρυθμός αύξησης σημειώθηκε τα έτη 2018–2019 ενώ το 2020 παρατηρείται έντονη πτώση ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της πανδημίας Covid-19.

Διάγραμμα 1. Πλήθος επιχειρηματικών μονάδων που δραστηριοποιούνται στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ (2014 – 2020)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων για τα έτη 2014 και 2019 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Συγκρίνοντας την Περιοχή Εφαρμογής (αθροιστικά οι Δήμοι), με τις Π.Ε. των Κυκλάδων προκύπτουν τα εξής στοιχεία:

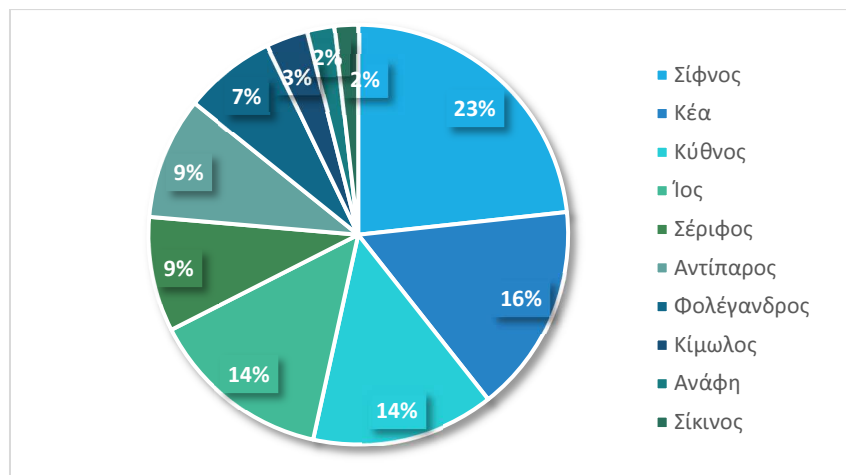
- Το σύνολο των εξεταζόμενων μεγεθών της οικονομίας εμφανίζουν θετική μεταβολή το διάστημα 2014 – 2019, εκτός από τον αριθμό των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα.
- Η μεγαλύτερη θετική μεταβολή εμφανίζεται στα οικονομικά μεγέθη του τριτογενή τομέα.
- Η Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ εμφανίζει υψηλότερες μεταβολές στον τριτογενή τομέα σε σύγκριση με το σύνολο των Π.Ε. Κυκλάδων, δηλώνοντας την ταχεία τριτογενοποίηση της οικονομίας και τον αυξανόμενο ρόλο που διαδραματίζει ο τουρισμός στην τοπική ανάπτυξη των μικρών νησιών των Κυκλάδων. Ειδικότερα, ο αριθμός των μονάδων στην Περιοχή Εφαρμογής αυξήθηκε κατά 13%, ενώ στις Κυκλάδες κατά 3%. Αντίστοιχα ο κύκλος εργασιών και το πλήθος των απασχολούμενων αυξήθηκαν 65%, ενώ στις Κυκλάδες 45%.
- Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται στον δευτερογενή τομέα καθώς στην Περιοχή Εφαρμογής το πλήθος των νομικών μονάδων αυξήθηκε κατά 10% και στις Π.Ε. Κυκλάδων μειώθηκε και 9%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2019, η Σίφνος συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό του συνόλου των επιχειρήσεων, σε ποσοστό που ανέρχεται στο 23% και ακολουθεί η Κέα με ποσοστό 16% και

¹⁷ Στοιχεία όπως αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών, αριθμός απασχολούμενων, οικονομική δραστηριότητα ανά τομέα και κλάδο παραγωγής εντοπίζονται μέχρι το επίπεδο Δήμου, επομένως για εκείνες τις περιπτώσεις που ο Δήμος ταυτίζεται με το νησί. Αυτές οι περιπτώσεις είναι οι ακόλουθες: Ανάφη, Ίος, Σίκινος, Φολέγανδρος, Κέα, Κύθνος, Κίμωλος, Σέριφος Σίφνος, Αμοργός, Αντίπαρος

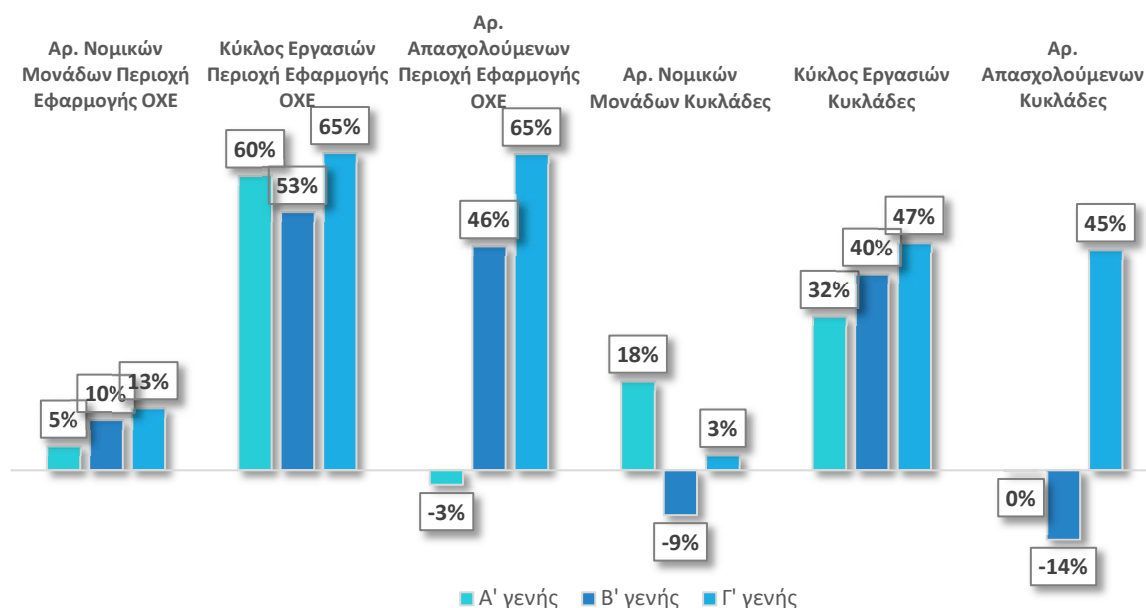
η Κύθνος με τη Ίο με ποσοστό 1%. Αντίθετα, στην Ανάφη και τη Σίκινο βρίσκεται μόλις το 2% των επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 2. Κατανομή επιχειρηματικών μονάδων στους Δήμους της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αριθμός επιχειρήσεων ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 3. Ποσοστιαία Μεταβολή σε Αριθμό Επιχειρήσεων, Κύκλο Εργασιών, Αριθμό Απασχολούμενων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, 2014 vs 2019

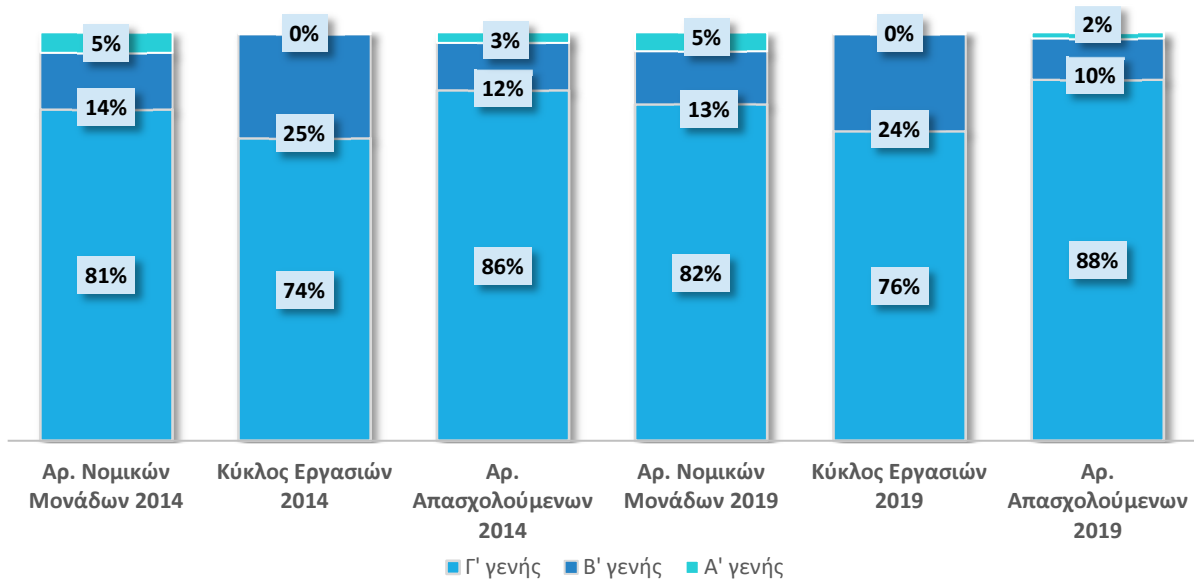
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Πιο αναλυτικά, η διάρθρωση της τοπικής οικονομίας ανά τομέα δραστηριότητας στην Περιοχή Εφαρμογής (Διάγραμμα 4) είναι έντονα προσανατολισμένη στον τριτογενή τομέα. Το 2019, το 82,4% των νομικών οντοτήτων ανήκουν σε αυτό τον τομέα ενώ σχεδόν εννέα στους δέκα εργαζόμενους απασχολούνται στον τομέα των υπηρεσιών. Ο πρωτογενής τομέας αντιστοιχεί μόλις στο 4,6% των νομικών μονάδων και συνεισφέρει στο 0,5% του κύκλου εργασιών της τοπικής οικονομίας κατά το 2019. Διαχρονικά, συγκρίνοντας τη διάρθρωση της οικονομίας ανά τομέα τα έτη 2014 και 2019 δεν διαπιστώνονται σημαντικές μεταβολές στην κατανομή των εξεταζόμενων μεγεθών. Η τάση της οικονομίας προς τον τομέα των υπηρεσιών λαμβάνει περαιτέρω ενίσχυση αλλά

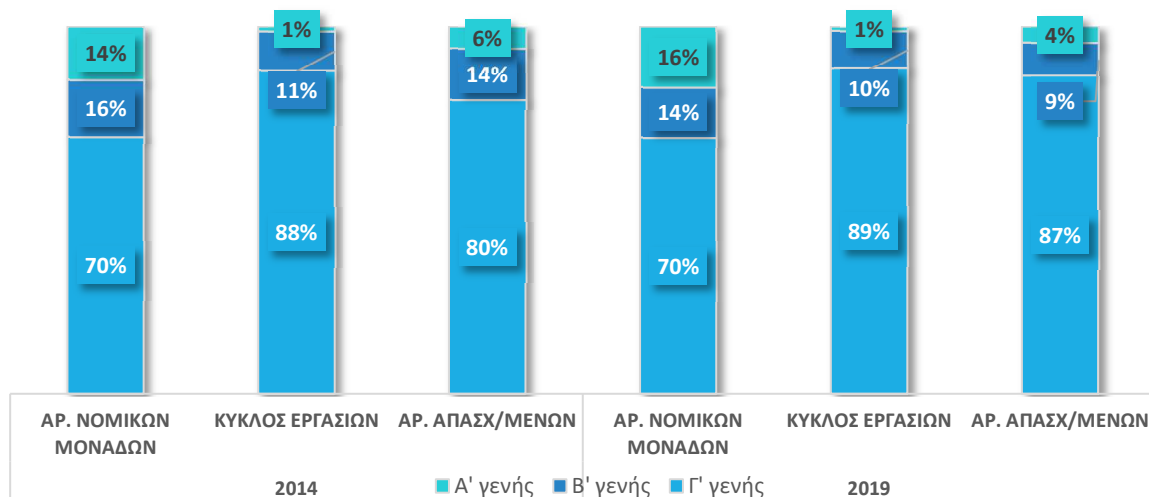
χωρίς αξιόλογη μεταβολή, καθώς το ποσοστό κάλυψης της οικονομίας από μονάδες του τριτογενή τομέα αυξάνεται μόλις κατά 1,5%.

Διάγραμμα 4. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ (2014 & 2019)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 5. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς), Κυκλάδες (Π.Ε.), 2014 και 2019

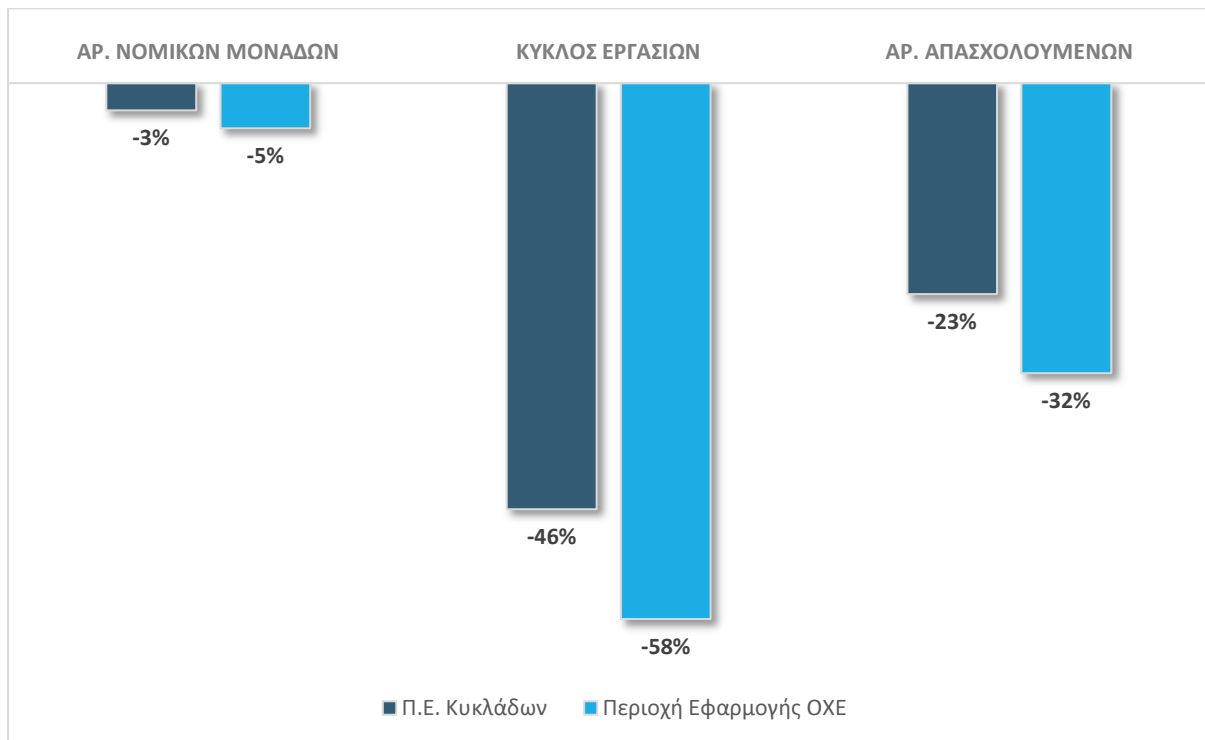
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Η τοπική οικονομία της Περιοχής Εφαρμογής της ΟΧΕ δεν διαφέρει από την τάση που παρατηρείται στο ευρύτερο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων. Τα έτη 2014 & 2019 εμφανίζεται η ισχυρή θέση του τομέα των υπηρεσιών στην οικονομία των Κυκλάδων. Οι κλάδοι που συνδέονται με τον τουρισμό, όπως η παροχή καταλύματος, η εστίαση και το λιανικό εμπόριο κατέχουν κυρίαρχη θέση με το πλήθος των νομικών μονάδων να ανέρχονται κατά την περίοδο εξέτασης περίπου στο 45% των συνολικών μονάδων. **Το διάστημα 2011 – 2019, οι κλάδοι των καταλυμάτων και της εστίασης συγκεντρώνουν, σχεδόν με αμετάβλητο ποσοστό το 75% του κύκλου εργασιών της επιχειρηματικής δραστηριότητας.**

Διαφοροποίηση ως προς τη διάρθρωση της οικονομίας εντοπίζεται στη συνεισφορά του πρωτογενούς τομέα. Στις Π.Ε. των Κυκλάδων, το ποσοστό των μονάδων του πρωτογενή τομέα αυξήθηκε κατά 2%. Αντίθετα, στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ, το ποσοστό μειώθηκε οριακά κατά 0,4%, αποτυπώνοντας σε κάθε περίπτωση την φθίνουσα πορεία του πρωτογενούς τομέα στην τοπική οικονομία. Η συνεισφορά του κύκλου εργασιών παρέμεινε αμετάβλητη και στις Π.Ε. των Κυκλάδων και στην Περιοχή Εφαρμογής, κινούμενη σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα.

Στο **Διάγραμμα 6** αποτυπώνεται η επίδραση των μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης του Covid- 19 στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ και στην Π.Ε. Κυκλάδων. Όπως διαφαίνεται από τη διαγραμματική αποτύπωση των οικονομικών μεγεθών, τα μέτρα που επιβλήθηκαν επίδρασαν σημαντικά στην οικονομική δραστηριότητα της Περιοχής Εφαρμογής, και σε μεγαλύτερη έκταση σε σχέση με τις Π.Ε. των Κυκλάδων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο κύκλος εργασιών στις Κυκλάδες μειώθηκε κατά 46,3% ενώ στην Περιοχή Εφαρμογής άγγιξε σχεδόν το 60%.

Διάγραμμα 6. Ποσοστιαία Μεταβολή σε Αριθμό Επιχειρήσεων, Κύκλο Εργασιών, Αριθμό Απασχολούμενων ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, 2020 vs 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2019 και 2020 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

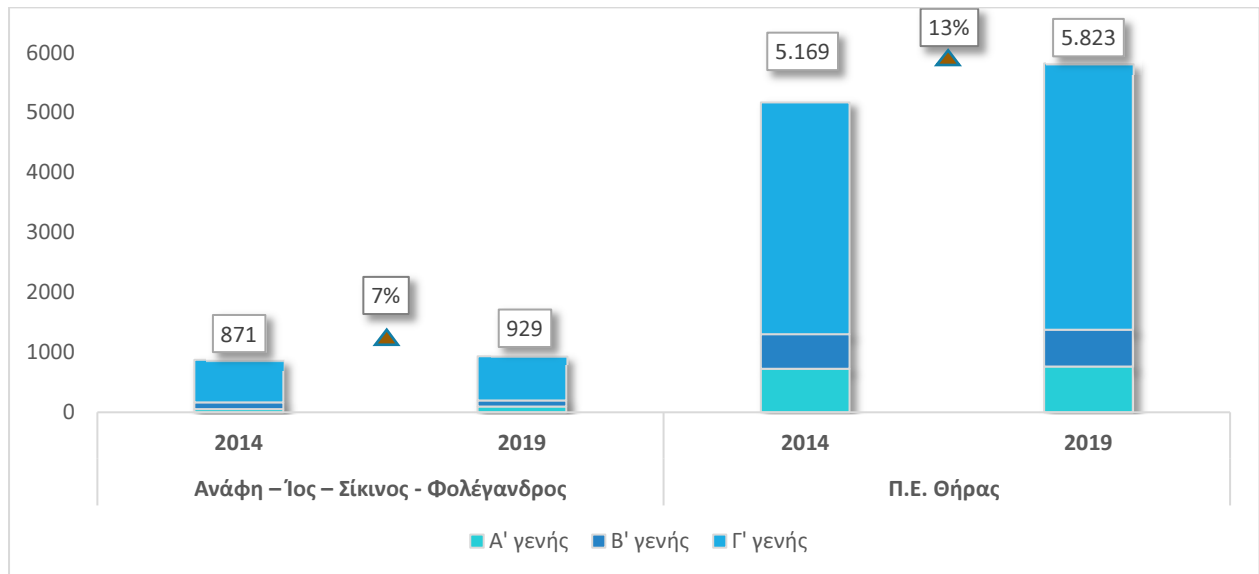
2.5.2. Τοπική οικονομία και επιχειρήσεις / επιχειρηματικότητα, κλάδοι αιχμής

2.5.2.1. Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και αριθμός απασχολούμενων

❖ ΑΝΑΦΗ – ΙΟΣ – ΣΙΚΙΝΟΣ – ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ - ΘΗΡΑΣΙΑ (Π.Ε. ΘΗΡΑΣ)

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, το 2019 δραστηριοποιήθηκαν στους Δήμους Ανάφης – Ίου – Σίκινου – Φολεγάνδρου 929 επιχειρήσεις έναντι 871 το 2014. Την ίδια περίοδο, συνολικά στην Π.Ε. Θήρας ο αριθμός των επιχειρήσεων ήταν 5.823 και 5.169, αντίστοιχα. Έτσι, στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ που αφορά την Π.Ε. Θήρας το ποσοστό αύξησης ανέρχεται σε 7%, ενώ συνολικά στην Π.Ε. Θήρας στο 13%.

Διάγραμμα 7. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στους Δήμους Ανάφη – Ίος – Σίκινος – Φολέγανδρος, στην Π.Ε. Θήρας, 2014-2019

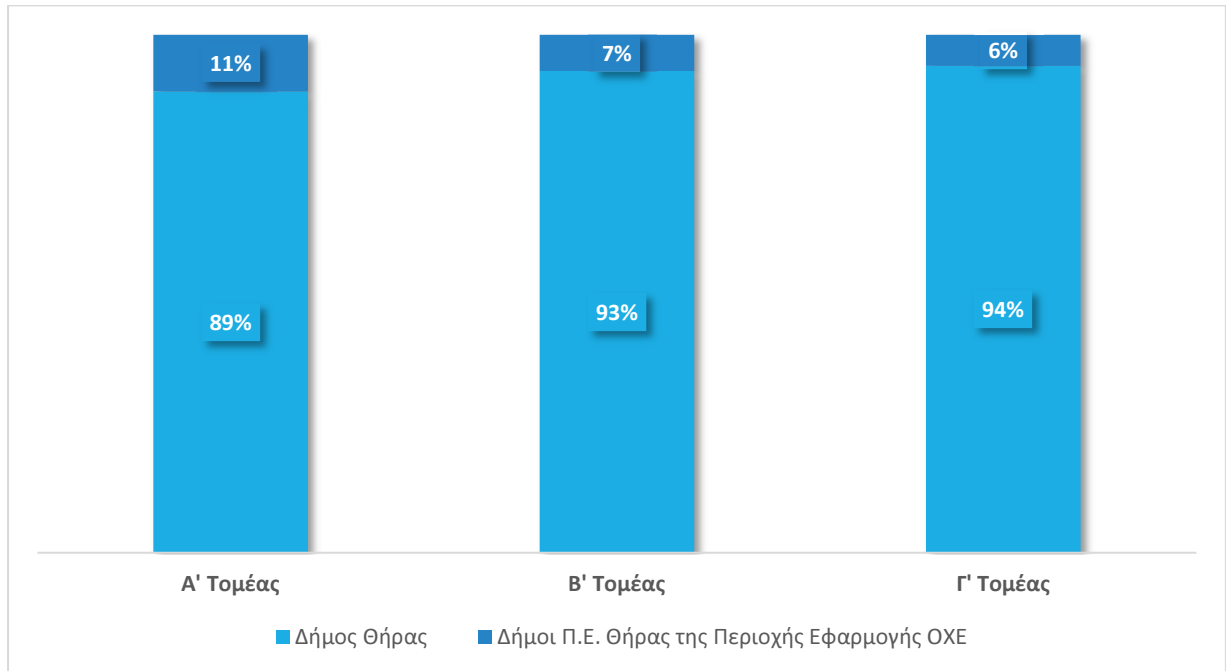
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην Περιφερειακή Ενότητα ανήκει ένα από τα δημοφιλέστερα σε τουριστική επισκεψιμότητα νησιά της ελληνικής επικράτειας, η Σαντορίνη, **θεωρείται σημαντικό ότι οι Δήμοι¹⁸ της Π.Ε. Θήρας που αφορούν νησιά της Περιοχής Εφαρμογής της ΟΧΕ ακολουθούν την αυξητική τάση, αν και με μικρότερο ρυθμό αύξησης. Διαφαίνεται ότι ο αναπτυξιακός ρυθμός που εμφανίζεται στην επιχειρηματική δραστηριότητα της Π.Ε. Θήρας δημιουργεί ευρύτερη δυναμική και συμπαρασύρει και τα μικρότερα νησιά.**

Ο κύκλος εργασιών του πρωτογενούς τομέα στους Δήμους Ανάφης-Ίου-Φολεγάνδρου-Σικίνου (ταυτίζονται με τα μικρά νησιά) που συμμετέχουν στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ αντιπροσωπεύει το 11% του κύκλου εργασιών του πρωτογενούς τομέα συνολικά στην Π.Ε. Θήρας. Ωστόσο, αυτή η οικονομική δραστηριότητα είναι τόσο περιορισμένη σε όγκο που αντιπροσωπεύει μόλις το 0,5% της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας αυτών των τεσσάρων Δήμων αθροιστικά (Διάγραμμα 8 και 9). Αντίστοιχα, ο κύκλος εργασιών του τριτογενούς τομέα συνεισφέρει στην τοπική οικονομία κατά 77%, κάτι που σε επίπεδο Π.Ε. Θήρας αντιπροσωπεύει μόλις το 6%.

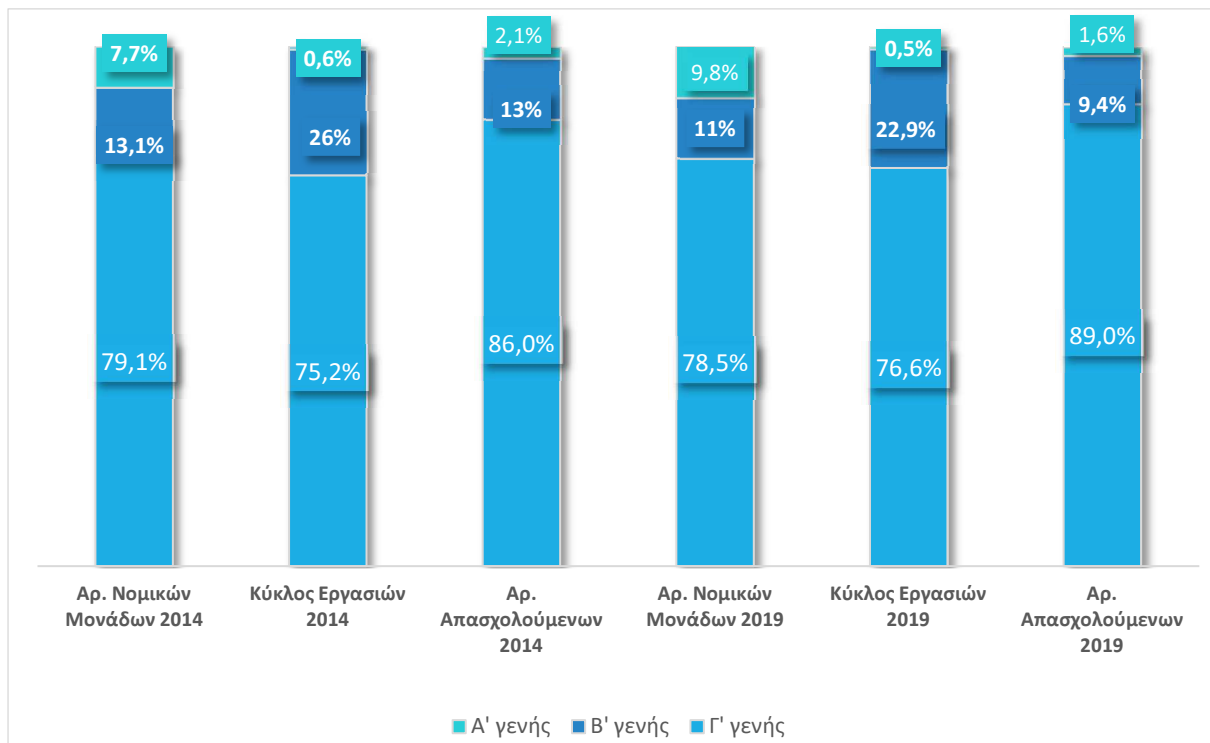
¹⁸ Τα διαθέσιμα στοιχεία για τα νησιά ενδιαφέροντος της Στρατηγικής ΟΧΕ φτάνουν μέχρι επίπεδο Δήμου. Με δεδομένο ότι τα νησιά Ανάφη, Σίκινος, Ίος και Φολέγανδρος έχουν αυτοτελείς Δήμους ενώ αντίθετα η Θηρασιά ανήκει στον Δήμο Θήρας, η συμπερίληψή του τελευταίου θα κατέληγε σε διαστρέβλωση των συμπερασμάτων αφού αυτός κυριαρχείται από το νησί της Σαντορίνης. Αυτή είναι η αιτία που ο Δήμος Θήρας δεν περιλαμβάνεται στην συγκεκριμένη ανάλυση.

Διάγραμμα 8. Κατανομή Κύκλου Εργασιών ανά τομέα οικονομίας, Δήμοι Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ & Υπόλοιποι Δήμοι Π.Ε. Θήρας, 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 9. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Ανάφη – Ίος – Σίκινος – Φολέγανδρος (2014 & 2019)

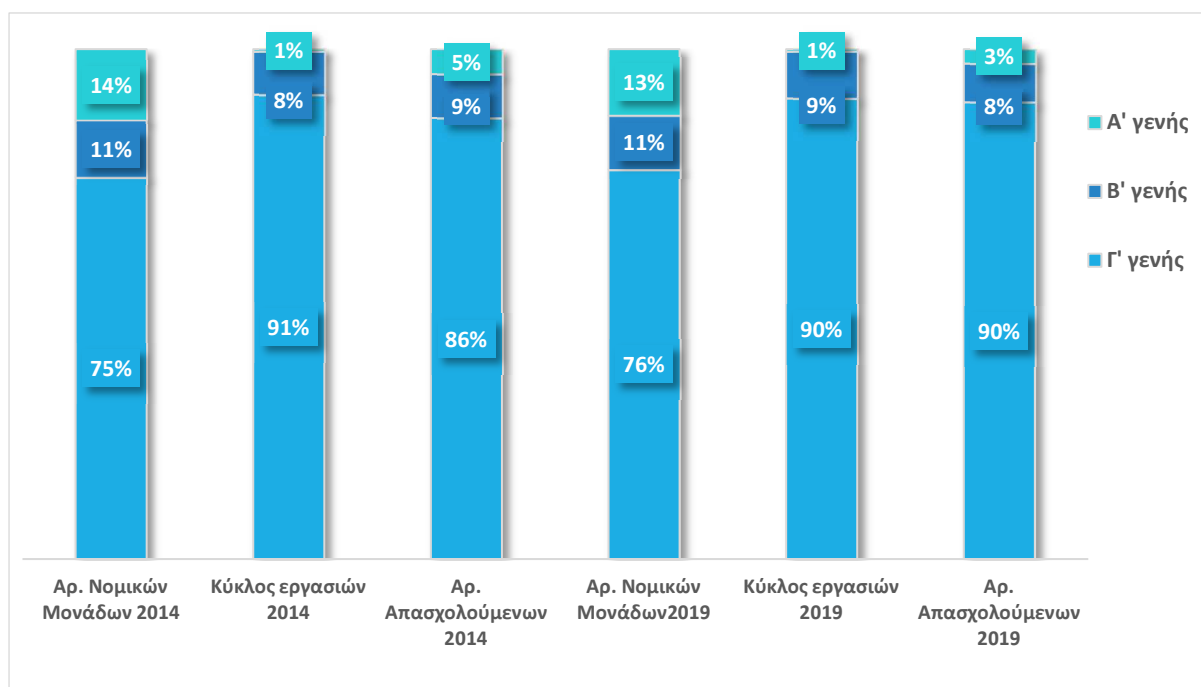

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Όπως γίνεται φανερό από το παραπάνω Διάγραμμα, εξετάζοντας διαχρονικά τη δομή της τοπικής οικονομίας δεν προκύπτουν σημαντικές αλλαγές, καθώς ο **τριτογενής τομέας παραμένει κυρίαρχος -χάρη στους κλάδους που σχετίζονται με τον τομέα του τουρισμού-, με τον αριθμό των επιχειρηματικών μονάδων που ανήκουν σε αυτόν να ανέρχονται στο 80%, ποσοστό που υπερβαίνει κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες το αντίστοιχο του συνόλου της Περιφερειακής Ενότητας**. Όσον αφορά στον **δευτερογενή τομέα, παρατηρείται μείωση** στο πλήθος των νομικών μονάδων κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες με σχεδόν αντίστοιχες μειώσεις στον κύκλο εργασιών και τον αριθμό των απασχολούμενων. Η μείωση οφείλεται κυρίως στον περιορισμό των επιχειρήσεων κατασκευαστικής δραστηριότητας, σύμφωνα με δεδομένα από τις οικονομικές άδειες.

Τα αντίστοιχα δεδομένα για το σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις και διατηρούνται σχεδόν σταθερά κατά την περίοδο εξέτασης. Ο αριθμός των επιχειρήσεων του τριτογενούς τομέα διατηρείται στο 75%-76% του συνόλου των επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις του δευτερογενούς στο 11% και εκείνες του πρωτογενούς στο 13%-14%. Αντίστοιχα, το οικονομικό αποτύπωμα του τριτογενούς τομέα ανέρχεται σε 90%-91% του συνόλου του κύκλου εργασιών στην Π.Ε. Θήρας, του δευτερογενούς σε 8%-9% και του πρωτογενούς σε 1%.

Διάγραμμα 10. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Θήρας, 2014 & 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

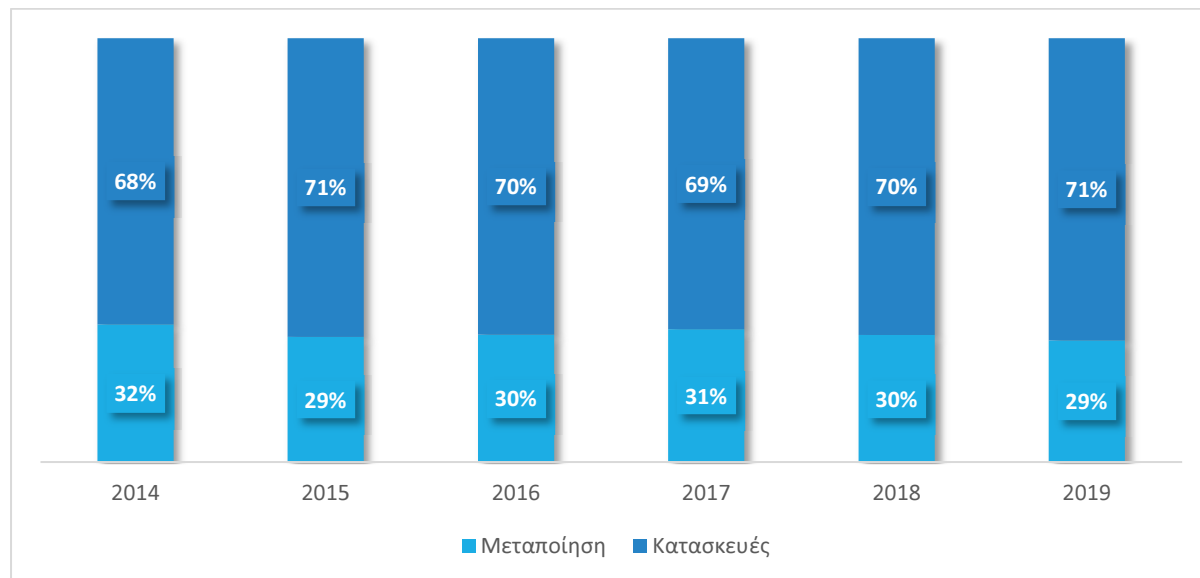
Σύμφωνα με τα παραπάνω, κρίνεται ως σημαντική, **για τη δομή της τοπικής οικονομίας (Δήμοι Ανάφης-Ιου-Σικίνου-Φολεγάνδρου)**, η αύξηση που παρατηρείται στον αριθμό των επιχειρηματικών μονάδων του α' γενούς με αποτέλεσμα να αντιπροσωπεύουν πλέον το 10% του συνόλου των επιχειρήσεων. Ωστόσο, αυτή η αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων του πρωτογενούς τομέα δεν μεταφράζεται και σε αντίστοιχη αύξηση στον κύκλο εργασιών με αποτέλεσμα **η οικονομική συνεισφορά του πρωτογενούς τομέα να είναι αμελητέα**.

Η Σίκινος παρουσιάζει το μικρότερο ρυθμό αύξησης του γ' τομέα (57,2%) και αποτελεί τον μόνο Δήμο που βρίσκεται κάτω από ρυθμό αύξησης της Περιφερειακής Ενότητας (62,8). Ο ρυθμός αύξησης στον μεταποιητικό κλάδο είναι υψηλότερος συγκριτικά με την Περιφερειακή Ενότητα, 94,5% έναντι 79%.

Τα Διαγράμματα 11 και 12 αποτυπώνουν την εξέλιξη του κύκλου εργασιών των κυριότερων δραστηριοτήτων ανά τομέα οικονομίας. Στον δευτερογενή τομέα κυριαρχεί ο κλάδος των

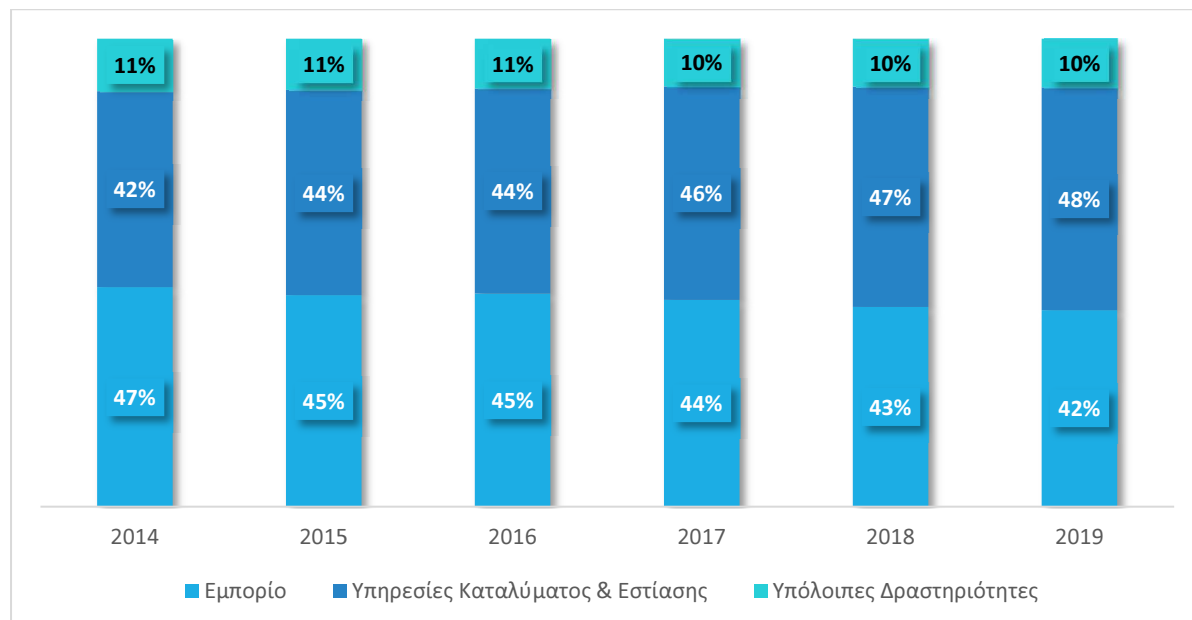
κατασκευών ενώ στον τριτογενή τομέα οι υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης ανήλθαν, το 2019, στο 48% έναντι του 42% το 2014 και το εμπόριο στο 42%, σημειώνοντας πτώση κατά την περίοδο εξέτασης. Συνοπτικά, η οικονομία της Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ δείχνει να βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην τουριστική δραστηριότητα.

Διάγραμμα 11. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 12. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία Μητρώου Επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ποιοτική πληροφόρηση από τη Διαβούλευση-Α' Φάση

Στην Διαβούλευση με τον Δήμο Ανάφης, επισημάνθηκε ότι πέραν της αδιαμφισβήτητης κυριαρχίας του τουριστικού τομέα καταγράφεται αξιοσημείωτη οικονομική δραστηριότητα στον α' γενή τομέα η οποία εξασφαλίζει επάρκεια στις ανάγκες των κατοίκων του νησιού σε προϊόντα. Ακόμα, αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχει κτηνοτροφική παραγωγή συνεχώς αυξανόμενη (κατσίκια), αμπελοργαία – ελαιόδενδρα, παραγωγή αγροτικών προϊόντων όπως κηπευτικά, ενώ σημαντική είναι η συμβολή της μελισσοκομίας (πάνω από 1.000 σμήνη/θυμαρίσιο μέλι εξαιρετικής ποιότητας) και της αλιείας.

Ως προς τον Δήμο Ιητών, σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν από τη διαδικασία της διαβούλευσης, πάρα τη μεγάλη άνοδο της τουριστικής δραστηριότητας στο νησί τα τελευταία χρόνια καταγράφεται αξιοσημείωτη οικονομική δραστηριότητα στον α' γενή τομέα, με την μελισσοκομία να αποτελεί μία από τις βασικές δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα (πάνω από 3.000 σμήνη). Επιπλέον, αξιοσημείωτη είναι η συμβολή της κτηνοτροφίας (κυρίως αιγοπρόβατα), καθώς και δύο τυροκομείων με σύγχρονο εξοπλισμό δυναμικότητας 1.000 και 500 λίτρων ανά ημέρα (κεφαλοτύρι, γραβιέρα, σκοτύρι, ξυνοτύρι, μυζήθρα εξαιρετικής ποιότητας), της αλιείας (με 12 επαγγελματικά σκάφη παράκτιας αλιείας), της ελαιοκαλλιέργειας (πάρα το γεγονός ότι η παραγωγή λουπών αγροτικών προϊόντων φθίνει στο νησί) αλλά και της οινοποιίας (Οινοποιητική Ίου). Υπό κατασκευή βρίσκεται νέο Δημοτικό σφαγείο το οποίο τροφοδοτεί την τοπική κατανάλωση κρέατος. Σε **ανάλογη τροχιά βρίσκεται και η οικονομία της Σικίνου, όπως προέκυψε από την Διαβούλευση με τον Δήμο**, καθώς η τουριστική δραστηριότητα αποτελεί τον κύριο αναπτυξιακό πυλώνα του νησιού, ενώ σημαντική είναι η συνεισφορά της μελισσοκομίας, της ελαιοκαλλιέργειας και μικρότερη αυτή της οινοπαραγωγής¹⁹ στον α' γενή τομέα.

Ο **Δήμος Φολεγάνδρου** βρίσκεται στον αντίποδα καθώς **σύμφωνα με στοιχεία που προέκυψαν από τη Διαβούλευση**, η μονοκαλλιέργεια του τουρισμού στο νησί έχει οδηγήσει στη μείωση της αγροτικής παραγωγής, γεγονός το οποίο λειτουργεί συνδυαστικά με το έλλειμμα που παρατηρείται σε υδάτινους πόρους, έχοντας ως αποτέλεσμα την πολύ περιορισμένη δραστηριότητα στο νησί σε τυποποιημένα προϊόντα.

Τέλος, ως προς τη Δ.Ε. Θηρασιάς, σύμφωνα με τα στοιχεία της Διαβούλευσης με τον Δήμο Θήρας, η ανάπτυξη του τουρισμού έχει συμπαρασύρει προς τα κάτω την απασχόληση στους τομείς της ναυτιλίας, της γεωργίας (και δη της καλλιέργειας των αμπελιών²⁰) αλλά και της αλιείας.

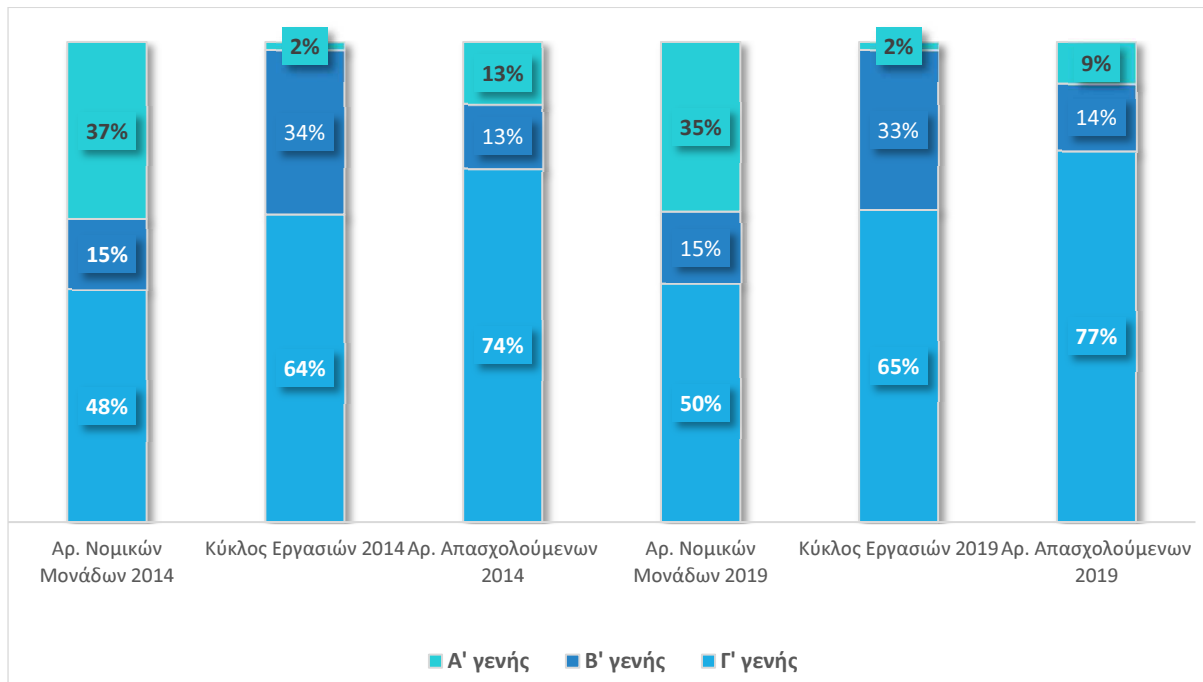
❖ ΚΕΑ – ΚΥΘΝΟΣ (Π.Ε. ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ)

Όπως και στο σύνολο της Περιφέρειας, **στην Π.Ε. Κέα-Κύθνου κυριαρχεί ο τριτογενής τομέας**, ο δευτερογενής τομέας διακρίνεται ιδιαίτερα συρρικνωμένος και σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. ο πρωτογενής τομέας εμφανίζεται να έχει σημαντική αντιπροσώπευση ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων (~35%). Όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει μόλις κατά 2% στον κύκλο εργασιών του συνόλου της οικονομίας και το 2019 απασχολούσε το 9% των εργαζόμενων. Τα παραπάνω ποσοστά χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης καθώς το ποσοστό των επιχειρήσεων του πρωτογενή τομέα αγγίζει το 35%. Αντίθετα, ο τριτογενής τομέας με το 50% των επιχειρήσεων συμμετέχει στον κύκλο εργασιών κατά 65% και ο δευτερογενής τομέας με 15% των επιχειρήσεων καλύπτει το 33% του κύκλου εργασιών. Διαχρονικά, δεν παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές.

¹⁹ Στο νησί της Σικίνου υπάρχει ένα οινοποιείο και ένα παλαιό ελαιοτριβείο που μπορεί να μετατραπεί σε μουσείο, υπό την προϋπόθεση ότι θα δημιουργηθεί νέο σύγχρονο ελαιοτριβείο.

²⁰ Έχει δημιουργηθεί ένα οινοποιό, το οποίο λειτουργεί από το 2018 και, αναμένεται να δώσει ώθηση στην οικονομία του νησιού.

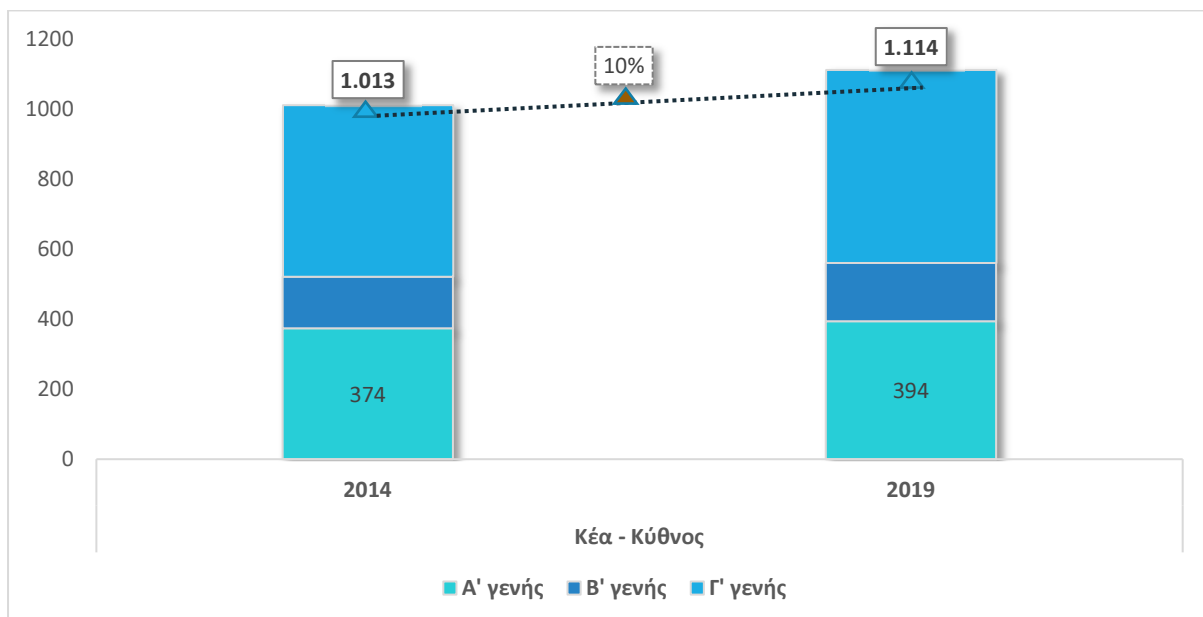
Διάγραμμα 13. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) στους Δήμους Κέας – Κύθνου, αθροιστικά, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Συνολικά, στα δύο νησιά που συμμετέχουν στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ και συνιστούν αυτοτελείς Δήμους, κατά την περίοδο 2014-2019 παρουσιάζεται αύξηση στον αριθμό των ενεργών επιχειρήσεων κατά 10%.

Διάγραμμα 14. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτικές Ενότητες Κέας – Κύθνου, αθροιστικά, 2014-2019

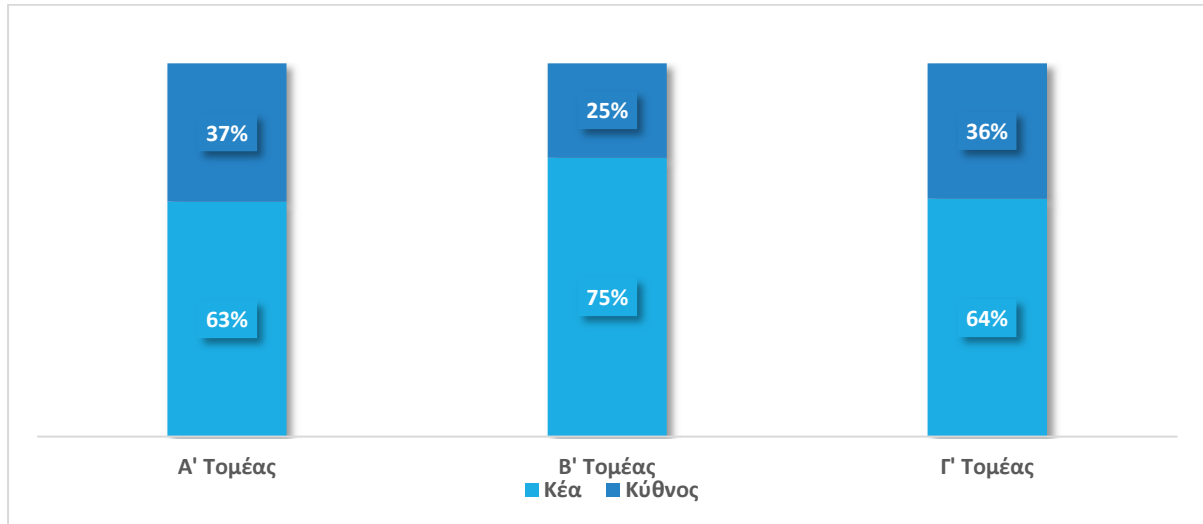

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς τη σύγκριση των δύο Δήμων **διακρίνεται πολύ πιο έντονη οικονομική δραστηριότητα στον Δήμο Κέας σε σχέση με τον Δήμο Κύθνου**. Στον κύκλο εργασιών του Πρωτογενή και Τριτογενή τομέα ο Δήμος Κέας συνεισφέρει στην Π.Ε. με ποσοστό 65% περίπου, ενώ στον δευτερογενή τομέα το ποσοστό ανέρχεται στο 75%.

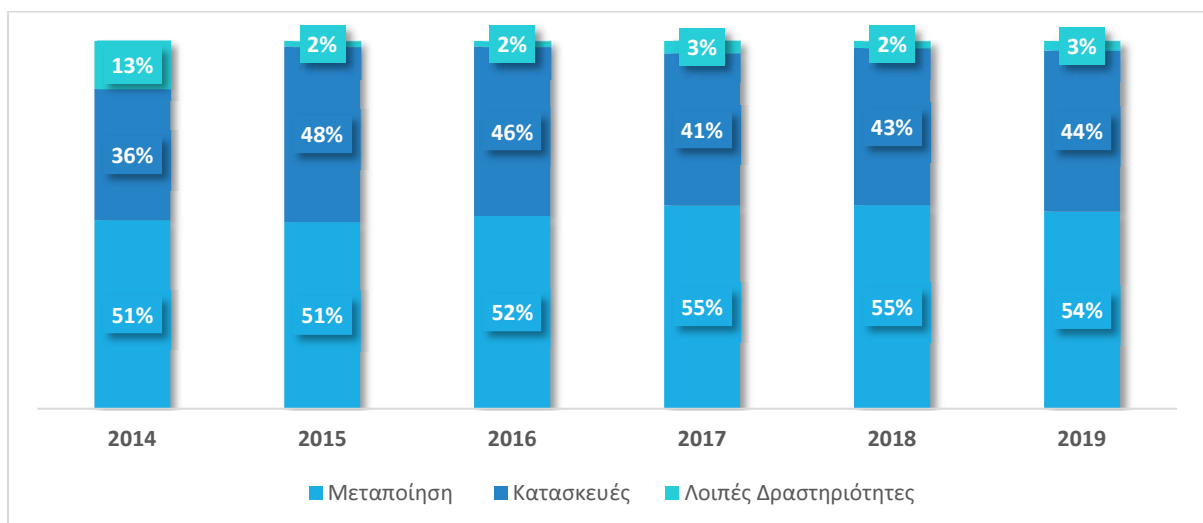
Διάγραμμα 15. Κατανομή Κύκλου Εργασιών ανά τομέα οικονομίας στους Δήμους Κέα - Κύθνος

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 έως 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Όσο αφορά στον δευτερογενή τομέα, ο κλάδος της Μεταποίησης φαίνεται να καταλαμβάνει κυρίαρχη θέση και ακολουθεί ο κλάδος των κατασκευών. Οι δύο δραστηριότητες ενισχύουν κάθε χρόνο τα ποσοστά τους, συρρικνώνοντας οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα του δευτερογενή τομέα που το 2019, συγκεντρωτικά, ανήλθαν μόλις στο 3%.

Διάγραμμα 16. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Κέας - Κύθνου, 2014 - 2019

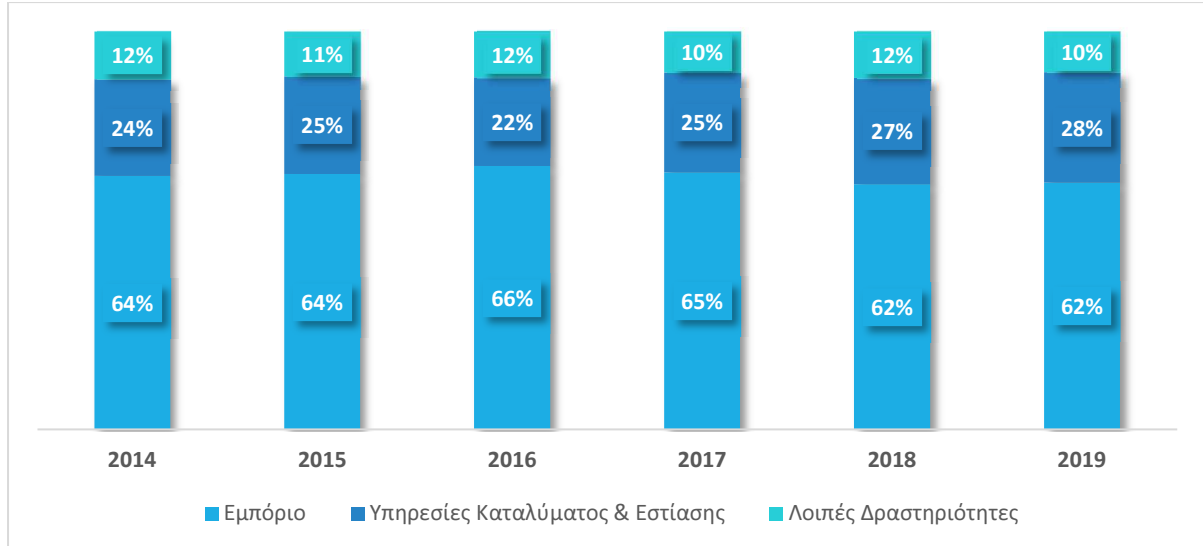

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014-2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Αντίστοιχη εικόνα παρουσιάζει και ο τριτογενής τομέας, με πολύ υψηλή συγκέντρωση σε δύο κύριους κλάδους. Το ποσοστό του κύκλου εργασιών που προέρχεται από το εμπόριο υπερβαίνει διαχρονικά το 60%, ενώ οι υπηρεσίες καταλύματος παρουσιάζουν μικρή αύξηση την ίδια περίοδο. Οι

Λοιπές δραστηριότητες κινούνται στο 12%, εκτός από το 2019 που η συμμετοχή τους μειώθηκε κατά 2%.

Διάγραμμα 17. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Κέας - Κύθνου, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014-2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

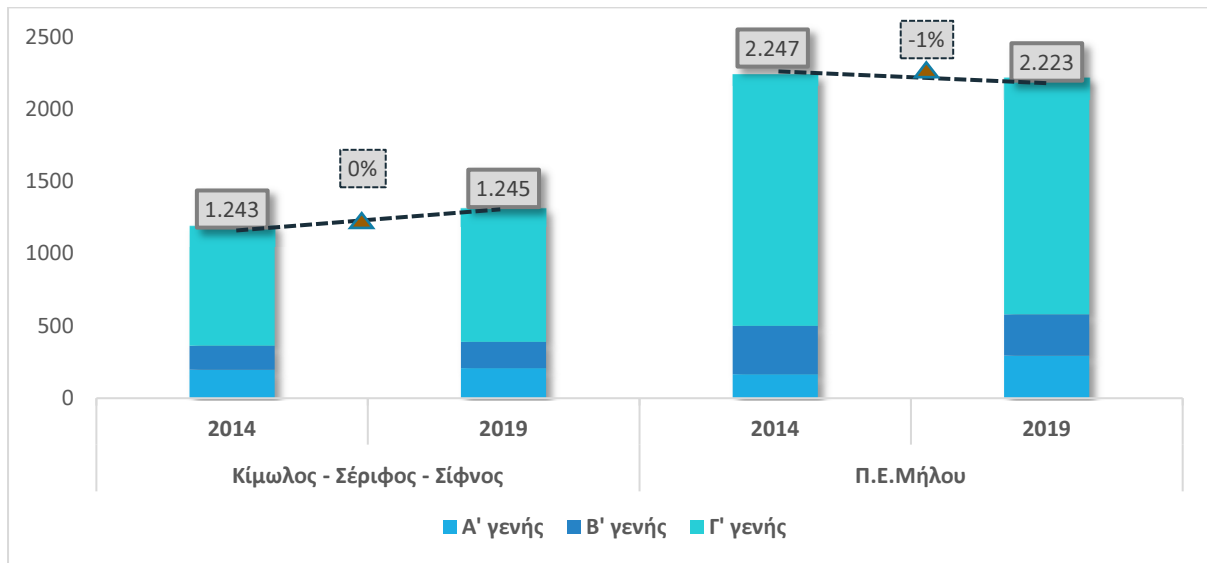
Ποιοτική πληροφόρηση από τη Διαβούλευση-Α' Φάση

Σύμφωνα με την επικαιροποιημένη ποιοτική πληροφόρηση που αντλήθηκε από την Α' Φάση της Διαβούλευσης, τόσο στον Δήμο Κέας όσο και στον Δήμο Κύθνου ο πρωτογενής τομέας κατά την τελευταία δεκαετία βρίσκεται σε έντονα φθίνουσα πορεία λόγω του πιο εύκολου βιοπορισμού των νέων από τον τουρισμό και την βραχυχρόνια μίσθωση καταλυμάτων, της ανομβρίας και της μείωσης του νερού, και του αυξημένου κόστους των ζωοτροφών. Είναι χαρακτηριστικό ότι στον Δήμο Κέας ο συνδυασμός αυτών των τριών παραγόντων έχει οδηγήσει στη συρρίκνωση της αγροτικής παραγωγής και στη μείωση ζωικού κεφαλαίου κατά 50% τα τελευταία 10 χρόνια. Εξαιρέση, αποτελεί στην περίπτωση του Δήμου Κύθνου ο κλάδος της μελισσοκομίας (παραγωγή θυμαρίσιου μελιού) ο οποίος ανθεί τα τελευταία χρόνια.

❖ **ΚΙΜΩΛΟΣ – ΣΕΡΙΦΟΣ – ΣΙΦΝΟΣ (Π.Ε. ΜΗΛΟΥ)**

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2019 δραστηριοποιείται ο ίδιος αριθμός επιχειρήσεων στους Δήμους Κιμώλου- Σερίφου και Σίφνου (1.245 επιχειρήσεις το 2019 έναντι 1.243 επιχειρήσεων το 2014) ενώ κατά την αντίστοιχη περίοδο, στην Π.Ε. Μήλου σημειώνεται αμελητέα μεταβολή στον αριθμό των επιχειρήσεων κατά -1% (2.223 επιχειρήσεων το 2019 έναντι 2.247 επιχειρήσεων το 2014).

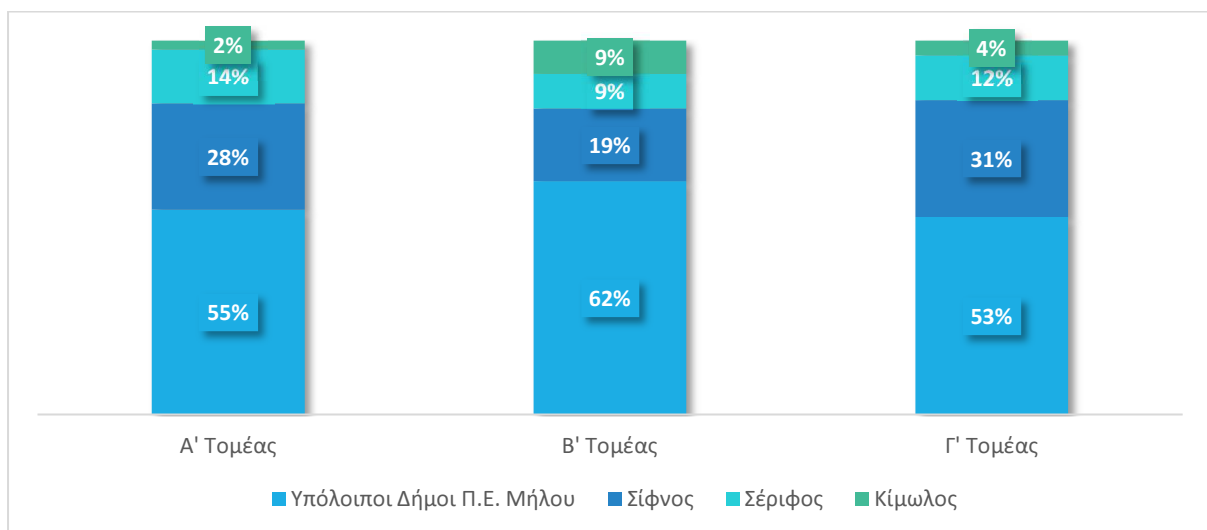
Διάγραμμα 18. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτικές Ενότητες Κίμωλος – Σέριφος – Σίφνος (Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ), στην Π.Ε. Μήλου, 2014-2019

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Επίσης, η Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ αντιπροσωπεύει το 45% του συνολικού κύκλου εργασιών του πρωτογενούς τομέα παραγωγής της Π.Ε. Μήλου, Συγκεκριμένα, ο Δήμος Σίφνου συνεισφέρει το 28%, ο Δήμος Σερίφου το 14% και ο Δήμος Κιμώλου το 2% του κύκλου εργασιών του πρωτογενούς τομέα παραγωγής στην Π.Ε. Μήλου. Αντίστοιχα, η Περιοχή Εφαρμογής συνεισφέρει το 38% του κύκλου εργασιών του δευτερογενούς τομέα παραγωγής της Π.Ε. Μήλου, και το 47% του κύκλου εργασιών του τριτογενούς τομέα παραγωγής στην Π.Ε. Μήλου. Ειδικότερα, ο Δήμος Σίφνου συνεισφέρει το 19% και το 31% του κύκλου εργασιών του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα παραγωγής αντίστοιχα στην Π.Ε. Μήλου, ο Δήμος Σερίφου το 9% και 12% αντίστοιχα, και ο Δήμος Κιμώλου το 9% και 4% αντίστοιχα.

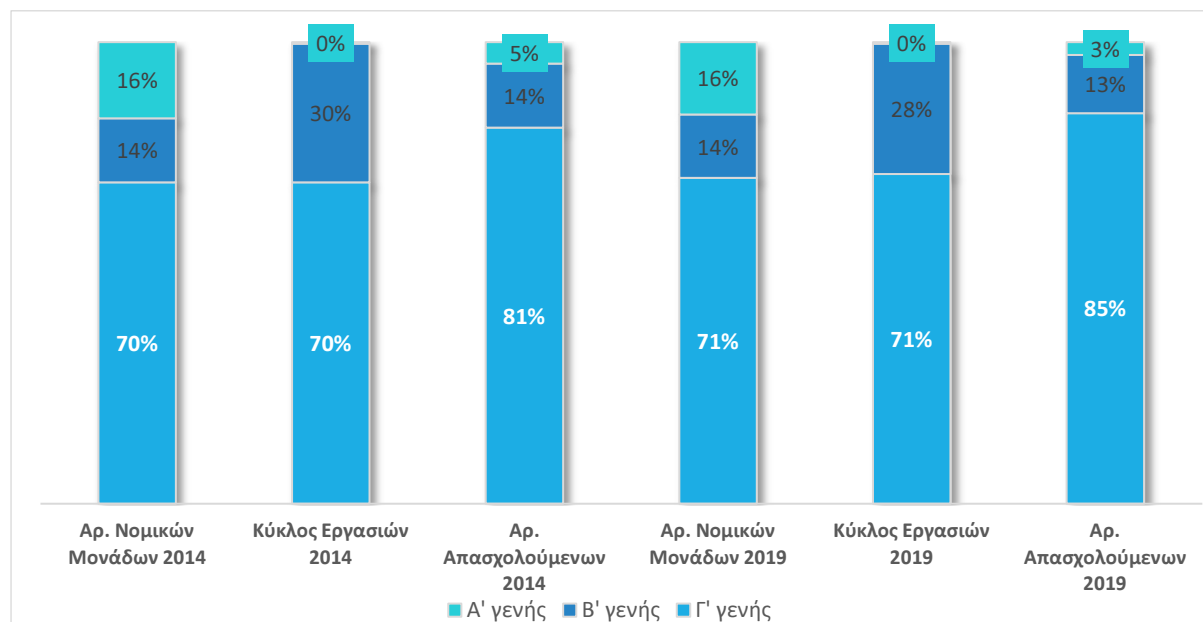
Διάγραμμα 19. Κατανομή Κύκλου Εργασιών ανά τομέα οικονομίας στους Δήμους Σίφνου, Σερίφου, Κιμώλου και υπόλοιπους Δήμους της Π.Ε.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014-2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ, εξετάζοντας διαχρονικά τη δομή της τοπικής οικονομίας, ο τριτογενής τομέας παραμένει κυρίαρχος, με τον αριθμό των επιχειρηματικών μονάδων που ανήκουν σε αυτόν να ανέρχονται στο 71%, ποσοστό μόλις κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από το αντίστοιχο του συνόλου της Π.Ε. Μήλου (Διάγραμμα 21).

Διάγραμμα 20. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Κίμωλος – Σέριφος – Σίφνος, 2014 & 2019

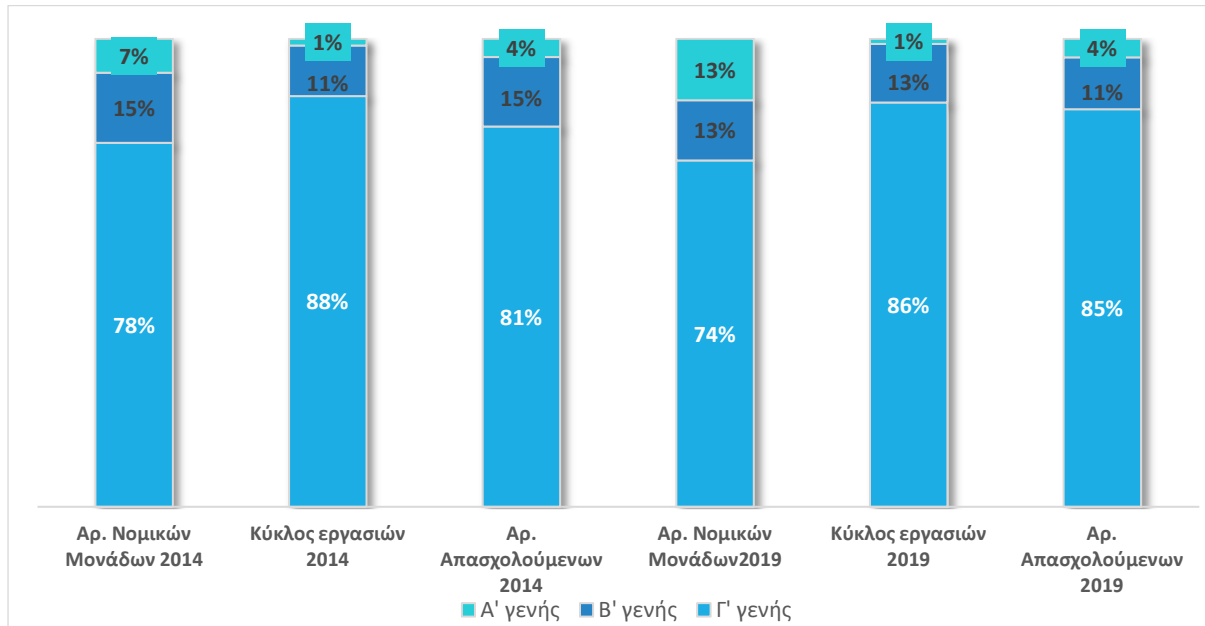

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Αξίζει να σημειωθεί ότι για τα έτη 2014 και 2019, δεν παρατηρούνται διαφοροποιήσεις στον αριθμό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε κάθε τομέα της οικονομικής δραστηριότητας και τον κύκλο εργασιών στους Δήμους Σίφνου-Σερίφου-Κίμωλου. Μικρή διαφοροποίηση παρατηρείται ως προς τον αριθμό των απασχολούμενων για τα αντίστοιχα έτη 2014 και 2019, καθώς καταγράφεται αύξηση στον αριθμό των απασχολούμενων του γ' γενή τομέα (85% το 2019 έναντι 81% το 2014) συμπαρασύροντας προς τα κάτω τον αριθμό των απασχολούμενων στους υπόλοιπους τομείς (β' γενής τομέας: 13% από το 2019 από 14% το 2014 και, γ' γενής τομέας: 3% το 2019 έναντι 5% το 2014), σηματοδοτώντας την τριτογενοποίηση της οικονομίας της Π.Ε. Μήλου και των επιμέρους Δήμων αυτής.

Τα αντίστοιχα δεδομένα για το σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις και διατηρούνται σχεδόν σταθερά κατά την περίοδο εξέτασης. Το οικονομικό αποτύπωμα του τριτογενούς τομέα παραμένει πολύ ισχυρό καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο (2014: 88% | 2019: 86%), αντίθετα η συνεισφορά του πρωτογενούς είναι αναιμική (1%), ενώ ο δευτερογενής τομέας περιορίζεται στο επίπεδο 11%-13%. Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση του ποσοστού συνεισφοράς του πρωτογενούς τομέα στον αριθμό των επιχειρήσεων (2014: 7% | 2019: 13%), ενώ ως προς τον αριθμό των απασχολούμενων, ο τριτογενής τομέας διατηρείται το 2019 στο 85% (έναντι του 81% το 2014), συμπαρασύροντας προς τα κάτω τον δευτερογενή τομέα (11% το 2019 έναντι 15% το 2014), ενώ ο πρωτογενής τομέας διατηρείται διαχρονικά στο 4%.

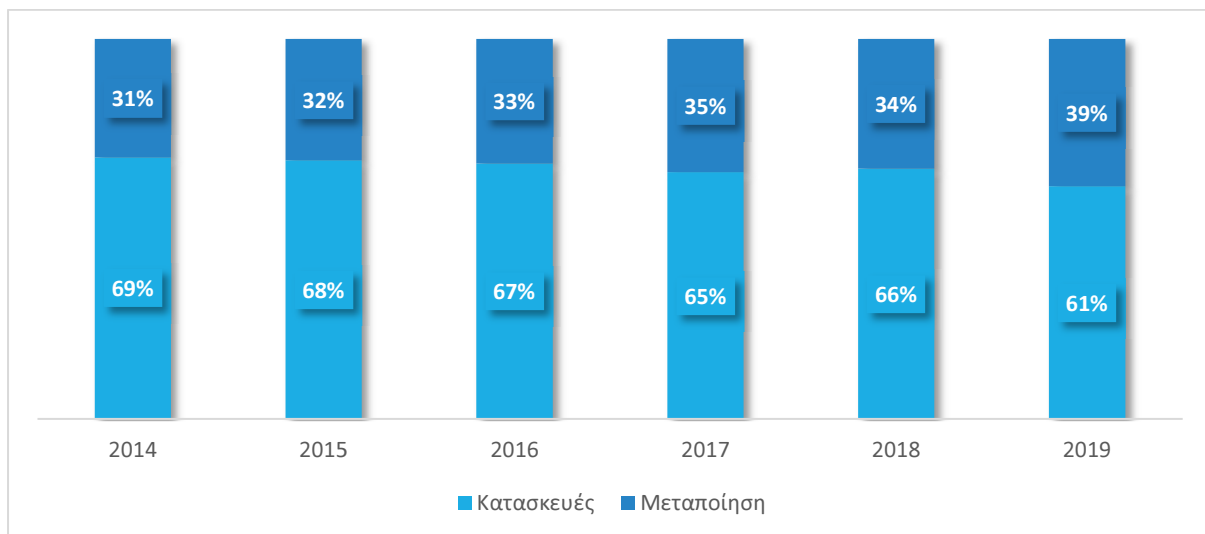
Διάγραμμα 21. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Μήλου, 2014 & 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

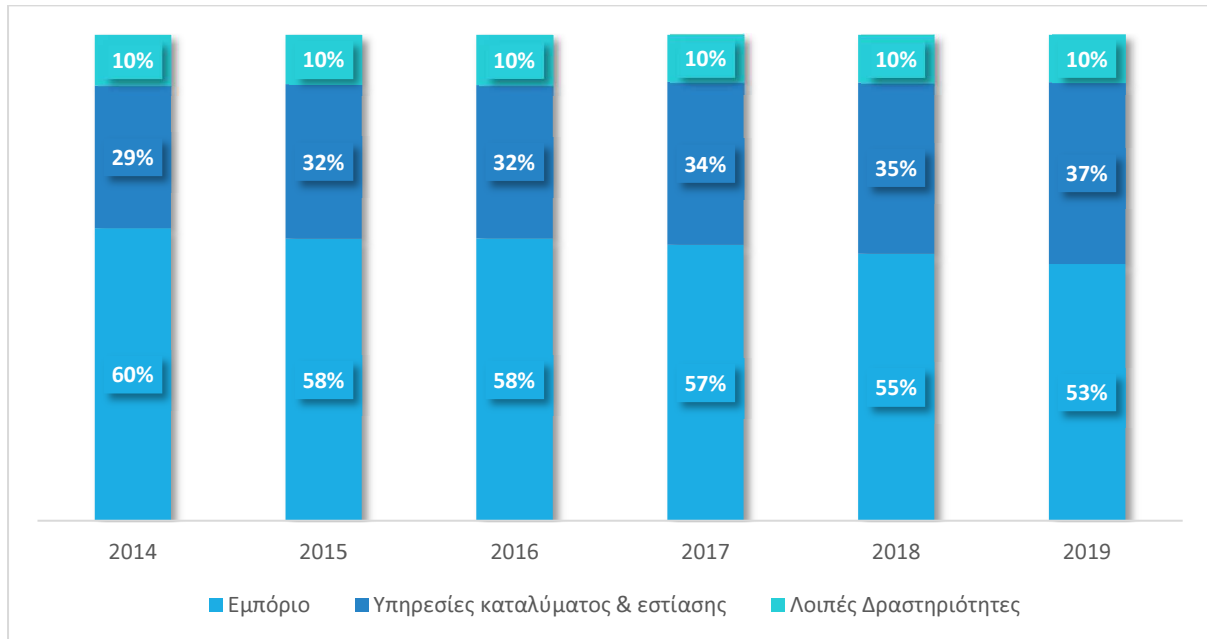
Τα Διαγράμματα που ακολουθούν αποτυπώνουν την εξέλιξη του κύκλου εργασιών των κυριότερων δραστηριοτήτων ανά τομέα οικονομίας. Στον δευτερογενή τομέα κυριαρχεί ο κλάδος των κατασκευών ενώ στον τριτογενή τομέα, την μερίδα του λέοντος εξακολουθεί να διαθέτει το εμπόριο με 53% το 2019 έναντι του 60% το 2014 και ακολουθούν οι υπηρεσίες καταλυμάτων και εστίασης 37%, σημειώνοντας άνοδο κατά την περίοδο εξέτασης (+8%). Συνοπτικά, η οικονομία της Περιφέρειας Παρέμβασης ΟΧΕ υποδηλώνει την σταδιακή ανοδική πορεία που σημειώνει ο κλάδος της παροχής υπηρεσιών καταλυμάτων και εστίασης, καθότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις και απασχολούμενοι εντάσσονται σε αυτόν.

Διάγραμμα 22. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Σίφνου, Σερίφου και Κιμώλυ, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 -2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 23. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμοι Σίφνου, Σερίφου και Κιμώλου, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014-2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ποιοτική πληροφόρηση από τη Διαβούλευση-Α΄Φάση

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διαβούλευσης, στον Δήμο Κιμώλου η μονοκαλλιέργεια του τουρισμού ασκεί πιέσεις στον α΄ γενή τομέα και δη στην αγροτική παραγωγή και την κτηνοτροφία. Συνδυαστικά με την ανομβρία και το υψηλό κόστος εισαγόμενων ζωοτροφών έχει ως αποτέλεσμα την εισαγωγή εν γένει των αγροτικών προϊόντων. Παράλληλα, μικρή είναι η συμμετοχή της αλιείας στην οικονομική δραστηριότητα του νησιού. Ωστόσο, **σημαντική είναι η συμβολή του β΄ γενή τομέα στην οικονομική δραστηριότητα λόγω της δραστηριότητας των μεταλλείων** (λατομεία και ορυχεία) στο νησί καθώς απασχολεί 15 εργαζόμενους.

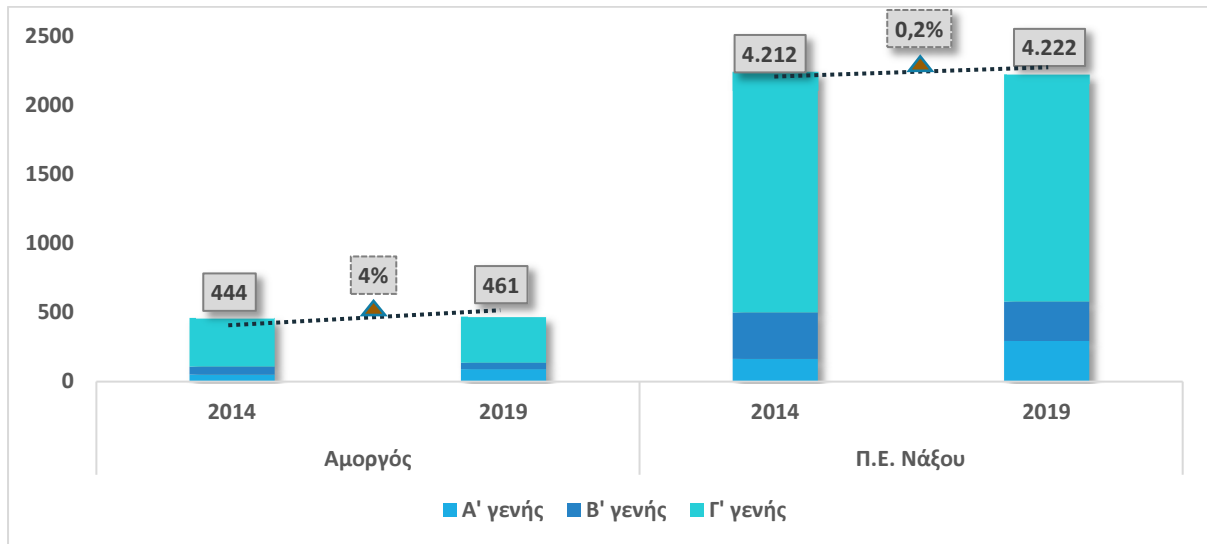
Ως προς τον Δήμο Σερίφου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Διαβούλευσης πέραν του τουρισμού σημαντική είναι η οικονομική δραστηριότητα που προκύπτει από τους συναφείς/ άμεσα εξαρτώμενους με αυτόν κλάδους, όπως αυτός των κατασκευών και των οικοδομικών εργασιών. Επιπλέον, άξιο αναφοράς είναι ότι **τον τελευταίο καιρό σημειώνεται μικρή αναζωογόνηση του α΄ γενούς τομέα με την ανάπτυξη της μελισσοκομίας και την ύπαρξη 1 μονάδας ιχθυοκαλλιέργειας** στο νότιο τμήμα του νησιού.

Τέλος αναφορικά με τον Δήμο Σίφνου, σύμφωνα με τη Διαβούλευση η στροφή προς την τουριστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με τα προβλήματα στην άρδευση, το οδικό δίκτυο και το υψηλό κόστος των ζωοτροφών έχει οδηγήσει σε **συρρίκνωση του α΄ γενούς τομέα με μικρή παραγωγή αγροτικών προϊόντων** (τοπικά προϊόντα: Μανούρα Σίφνου -τοπικό τυρί-, θυμαρίσιο μέλι). Η μεγάλη αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας συνοδεύεται από την παράλληλη έντονη αύξηση της κατασκευαστικής δραστηριότητας, η οποία όμως έχει αρχίσει και λειτουργεί σαν τροχοπέδη στη βιωσιμότητα του νησιού.

❖ ΑΜΟΡΓΟΣ – ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Π.Ε. ΝΑΞΟΥ)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το 2014, στην Αμοργό²¹ δραστηριοποιούνταν 444 επιχειρήσεις και το 2019 461, σημειώνοντας αύξηση +4%. Την ίδια περίοδο η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων στην Π.Ε. Νάξου ήταν μόλις 0,2%

Διάγραμμα 24. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτική Ενότητα Αμοργού, στην Π.Ε. Νάξου, 2014-2019

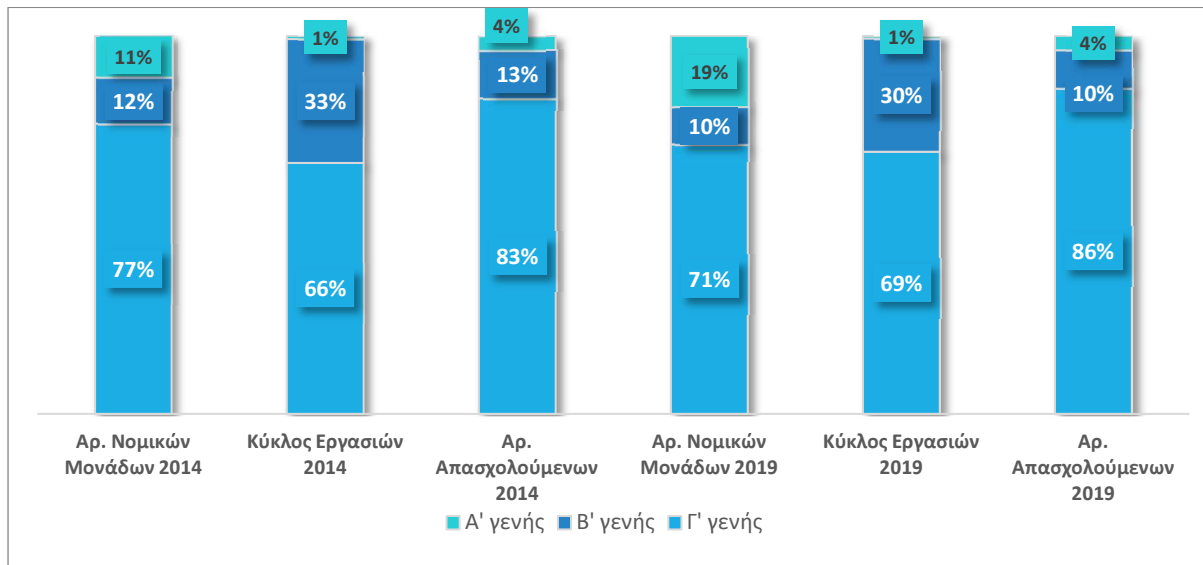

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014-2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Η οικονομία της Αμοργού βασίζεται σε σημαντικό βαθμό στον τριτογενή τομέα και ιδίως στον τουρισμό, καθώς το 2019, το 71% των επιχειρήσεων εντάσσονταν σε αυτόν τον τομέα. Παρόλα αυτά, αποτελεί τον μοναδικό Δήμο που το ποσοστό συμμετοχής του Γ' τομέα μειώθηκε το 2019 σε σχέση με το 2014, ενώ γενικά κινείται σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με άλλα νησιά (κάτω από 80%). Επιπλέον, ενδιαφέρον παρουσιάζει η αύξηση του ποσοστού συνεισφοράς του πρωτογενούς τομέα στον αριθμό των επιχειρήσεων κατά οκτώ ποσοστιαίες μονάδες. Από την άλλη πλευρά, αυτή η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων δεν μεταφράζεται σε αύξηση της συμμετοχής του γεωργικού, κτηνοτροφικού και αλιευτικού κλάδου στον κύκλο εργασιών της τοπικής οικονομίας που παρέμεινε μόλις στο 1%, ενώ απaráλλακτο παρέμεινε και το ποσοστό των απασχολούμενων (4%). Αξιοσημείωτο είναι το αποτύπωμα του δευτερογενούς τομέα παραγωγής καθώς αντιπροσωπεύει το 10% των επιχειρήσεων, το 30% του κύκλου εργασιών και το 10% των απασχολούμενων στην τοπική οικονομία.

²¹ Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οικονομικά δεδομένα που αποδίδουν μία συνοπτική εικόνα της τοπικής οικονομίας του Δήμου Αμοργού. Τα νησιά των Μικρών Κυκλάδων (Σχοινούσα, Δονούσα, Ηρακλεία, Κουφονήσια) δεν αποτελούν αυτοτελείς Δήμους και ως εκ τούτου δεν εντοπίζονται διαθέσιμα στοιχεία ως προς τη δομή της οικονομίας τους.

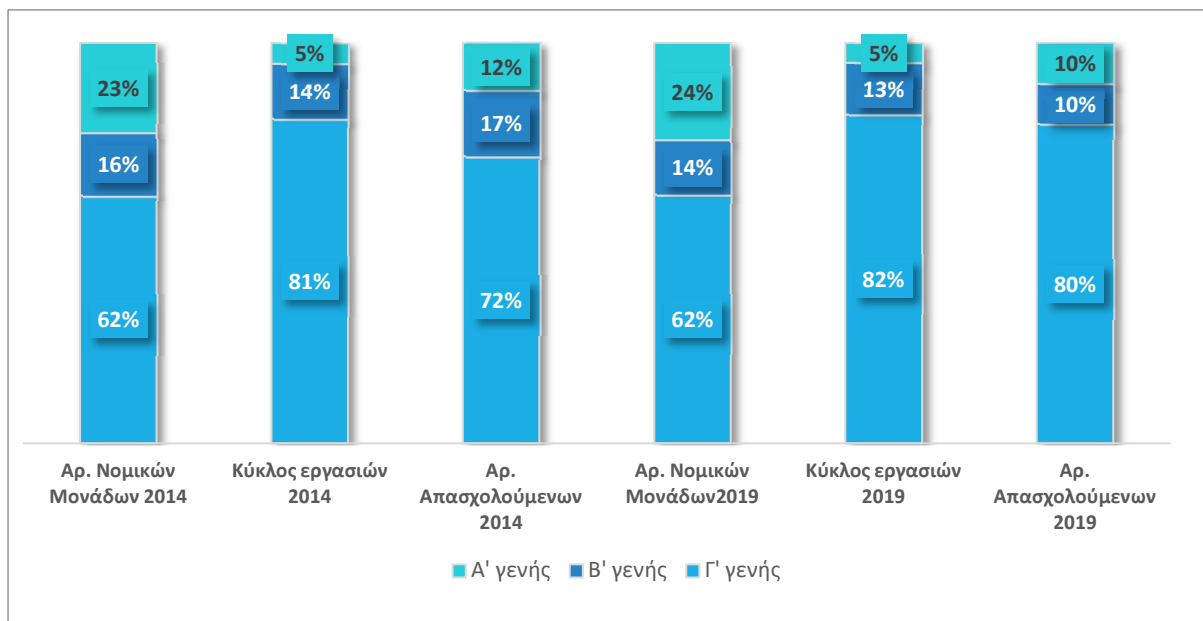
Διάγραμμα 25. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Αμοργός, 2014 & 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014-2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Η εικόνα στο σύνολο της Π.Ε. Νάξου είναι κάπως διαφορετική καθώς αυξημένο οικονομικό αποτύπωμα έχει ο πρωτογενής τομέας (λόγω του μεγαλύτερου νησιού των Κυκλάδων, της Νάξου) ενώ η συνεισφορά του δευτερογενούς τομέα είναι πιο περιορισμένη σε σύγκριση με την Αμοργό. Ασφαλώς, ο τριτογενής τομέας είναι εκείνος ο οποίος κυριαρχεί σε υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με την Αμοργό. Επισημαίνεται ότι ο Δήμος Αμοργού, συμβάλλει στον κύκλο εργασιών της Π.Ε. Νάξου, κατά 2% στον πρωτογενή τομέα, κατά 4% στον δευτερογενή και κατά 10% στον τριτογενή.

Διάγραμμα 26. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Νάξου (2014 & 2019)

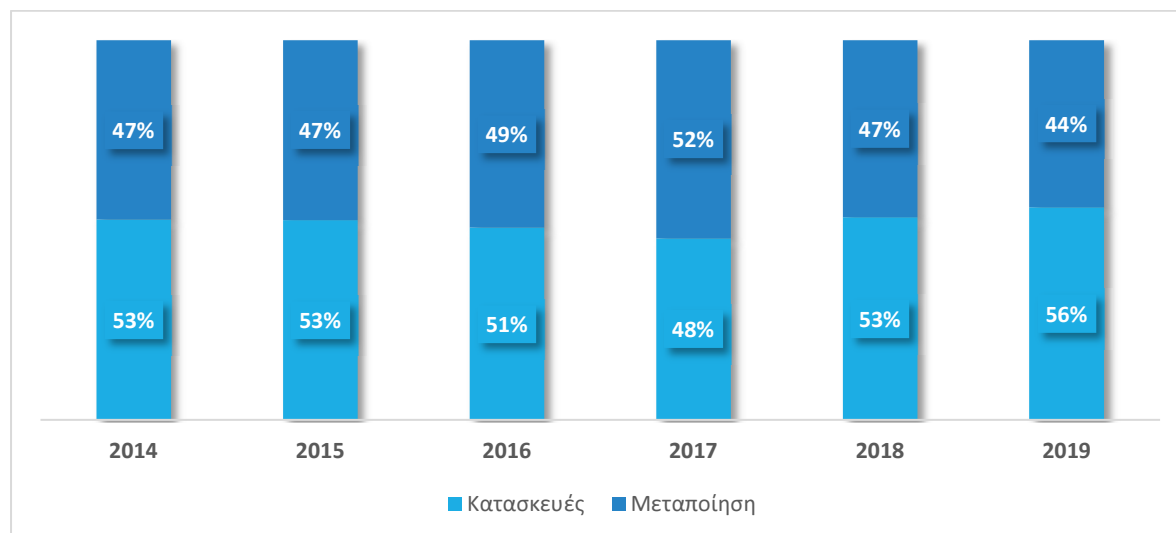
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στα Διαγράμματα που ακολουθούν αποτυπώνεται το ποσοστό συνεισφοράς των κυριότερων κλάδων ανά τομέα παραγωγής στον Δήμο Αμοργού. Στον δευτερογενή τομέα φαίνεται να κυριαρχούν οι

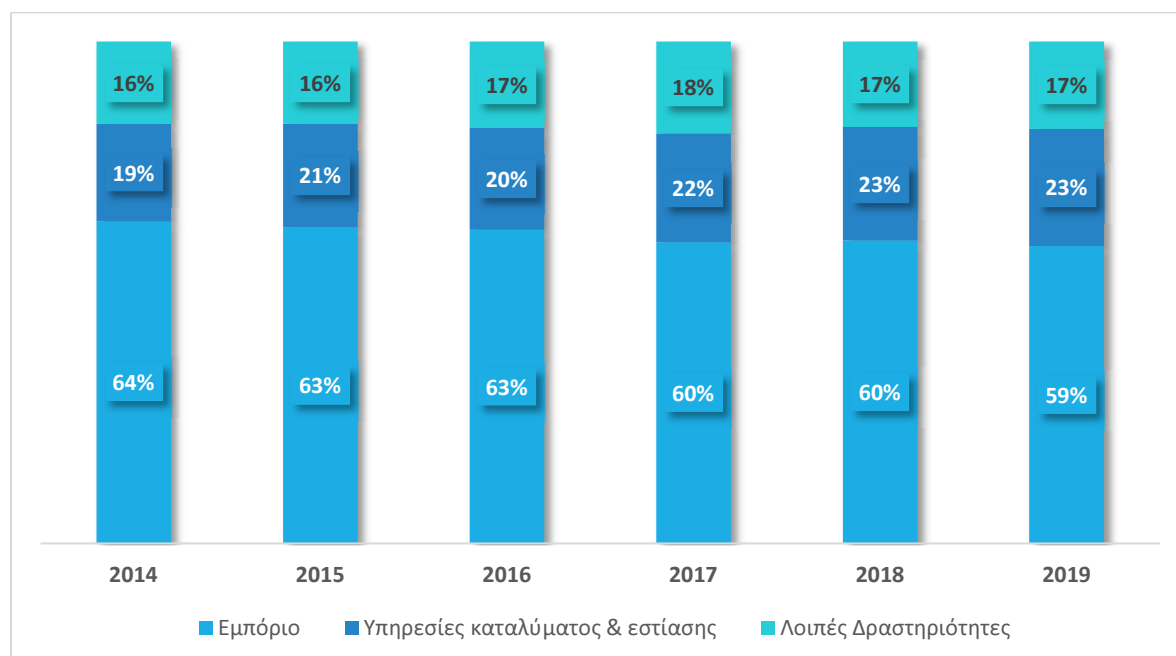
κατασκευές και να ενισχύουν τη συνεισφορά τους έναντι του κλάδου της μεταποίησης. Στον τριτογενή τομέα, το μεγαλύτερο ποσοστό του κύκλου εργασιών προέρχεται από το εμπόριο, αν και κατά την περίοδο εξέτασης βαίνει μειούμενο και ενισχύεται η παροχή υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης.

Διάγραμμα 27. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αμοργού, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 - 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 28. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αμοργού, 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 - 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ποιοτική πληροφόρηση από τη Διαβούλευση-Α' Φάση

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Διαβούλευσης με τον Δήμο της Αμοργού, καθίσταται σαφές ότι πέραν του τουρισμού σημαντική οικονομική δραστηριότητα προκύπτει από τον κατασκευαστικό

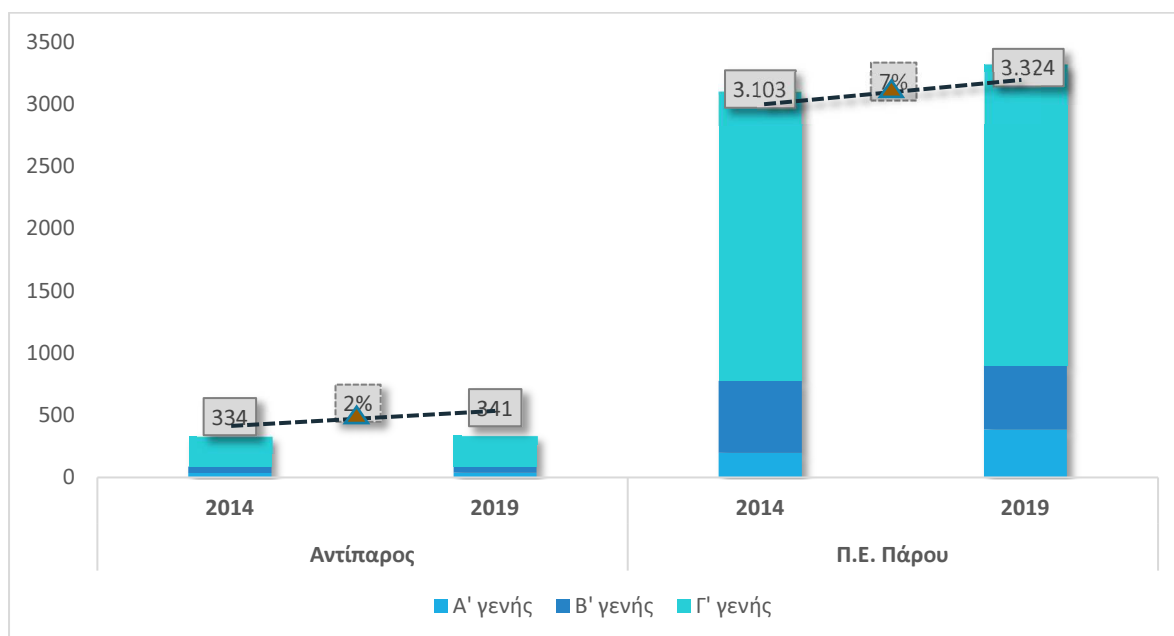
κλάδο αλλά και την κτηνοτροφία και την αλιεία, δραστηριότητες οι οποίες καλύπτουν τις τοπικές ανάγκες, ενώ οι εργαζόμενοι απασχολούνται σε δύο (2) με τρεις (3) τομείς εργασίας ταυτόχρονα.

Ως προς τις Μικρές Κυκλάδες, στην Δ.Ε. Άνω Κουφονησίου η τουριστική ανάπτυξη που σημειώνει το νησί τα τελευταία χρόνια, συμπαρασύρει προς τα πάνω τον κατασκευαστικό κλάδο με την ανοικοδόμηση να εξελίσσεται με ταχείς ρυθμούς (10 αγοραπωλησίες κάθε χρόνο, όλες για εμπορική χρήση και όχι για ιδιοκατοίκηση). Παράλληλα, στο προσεχές διάστημα (σε βάθος διετίας) προγραμματίζεται η κατασκευή δέκα (10) νέων ξενοδοχειακών μονάδων (1.500 τ.μ./έκαστη) γεγονός που καθιστά επιτακτική την ανάγκη επίλυσης του ζητήματος της «φέρουσας ικανότητας του νησιού». Οι λοιπές Δ.Ε. (Σχοινούσας, Δονούσας, Ηρακλειάς) δεν βρίσκονται σε ανάλογα επίπεδα οικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης, οπότε στα εν λόγω νησιά παρατηρείται μονοκαλλιέργεια του τουρισμού αλλά σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα επισκεψιμότητας και οικονομικού αποτυπώματος σε σχέση με τα Κουφονήσια.

❖ ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ (Π.Ε. ΠΑΡΟΥ)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, το 2014 δραστηριοποιούνταν 334 επιχειρήσεις στην Αντίπαρο. Το 2019, το πλήθος των ενεργών επιχειρήσεων ανήλθε σε 341, σημειώνοντας αύξηση κατά 2%, αν και στην Π.Ε. Πάρου, η αντίστοιχη αύξηση άγγιξε το 7%.

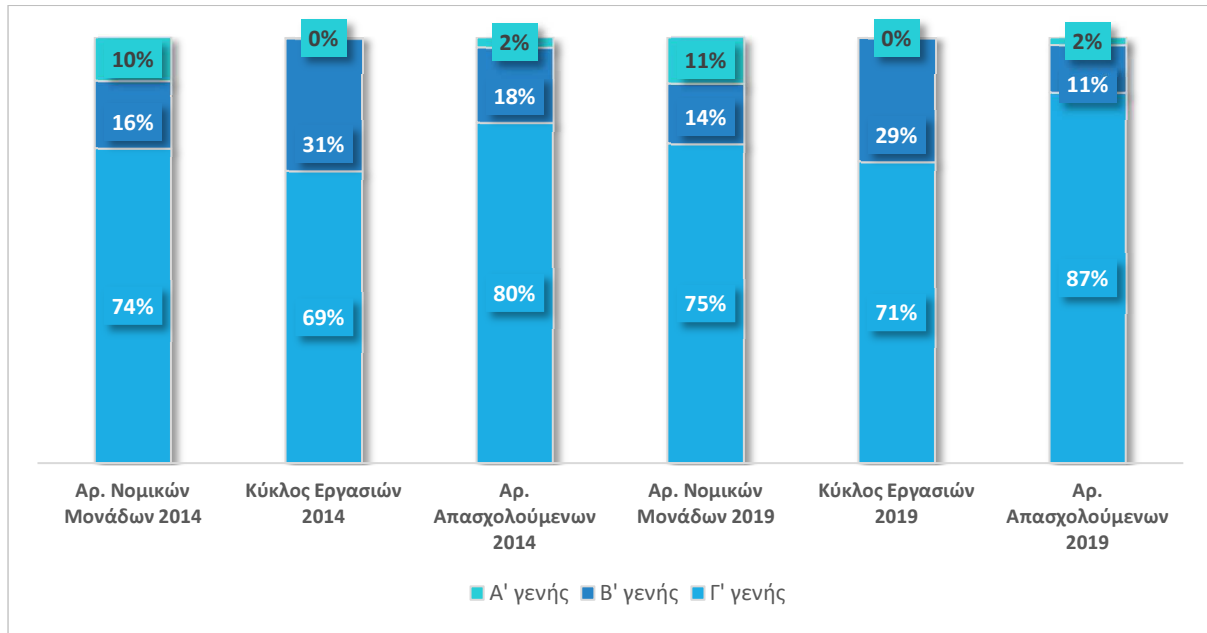
Διάγραμμα 29. Αριθμός Ενεργών Επιχειρήσεων στις Δημοτική Ενότητα Αντιπάρου, στην Π.Ε. Πάρου, 2014-2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Όπως φαίνεται στο παρακάτω Διάγραμμα, η δομή της τοπικής οικονομίας δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες μεταβολές το χρονικό διάστημα 2014 – 2019. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων ανήκουν στον τριτογενή τομέα, συνεισφέροντας στο 71% του κύκλου εργασιών της τοπικής οικονομίας και απασχολώντας το 87% των εργαζόμενων. Ο πρωτογενής τομέας εμφανίζεται με σχεδόν μηδενικό οικονομικό αποτύπωμα.

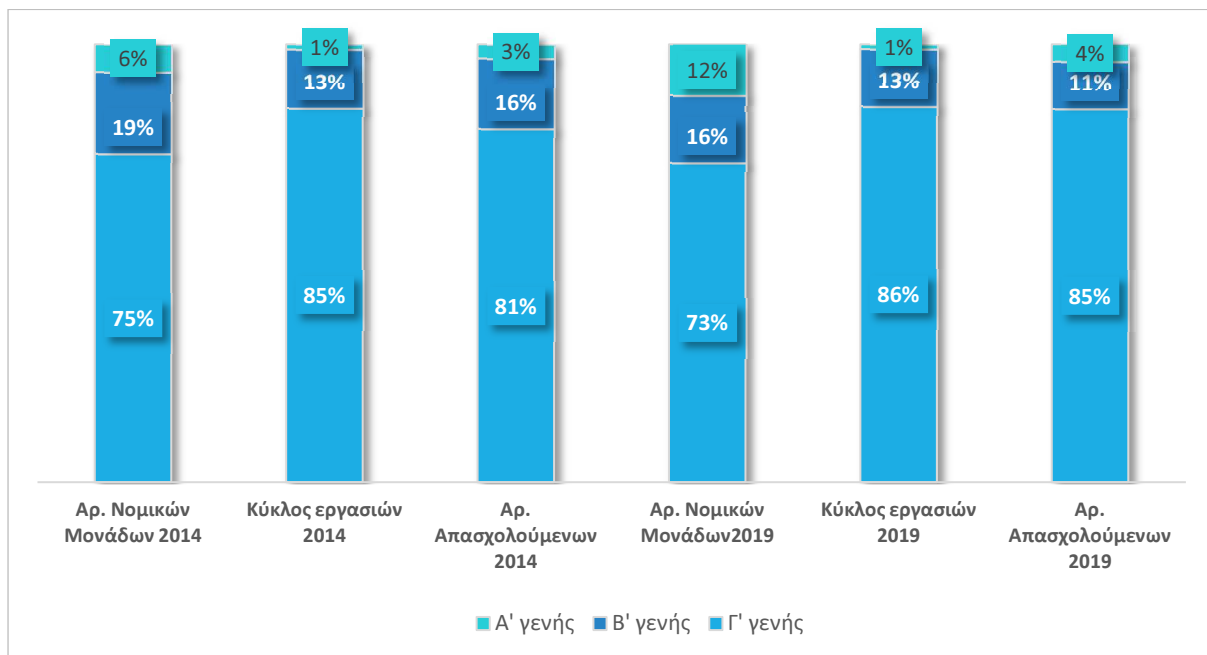
Διάγραμμα 30. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Περιοχή Εφαρμογής Αντίπαρος, 2014 & 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Παρόμοια εικόνα παρουσιάζει συνολικά η οικονομία της Π.Ε. Πάρου, όπου ο κύκλος εργασιών του τριτογενή τομέα εμφανίζεται ακόμα πιο ενισχυμένος (λόγω του μεγάλου νησιού της Πάρου που αποτελεί σημαντικό τουριστικό προορισμό της χώρας) ενώ παρατηρείται μία μικρή συνεισφορά του πρωτογενούς τομέα.

Διάγραμμα 31. Δομή τοπικής οικονομίας (σε τομείς) – Π.Ε. Πάρου, 2014 & 2019

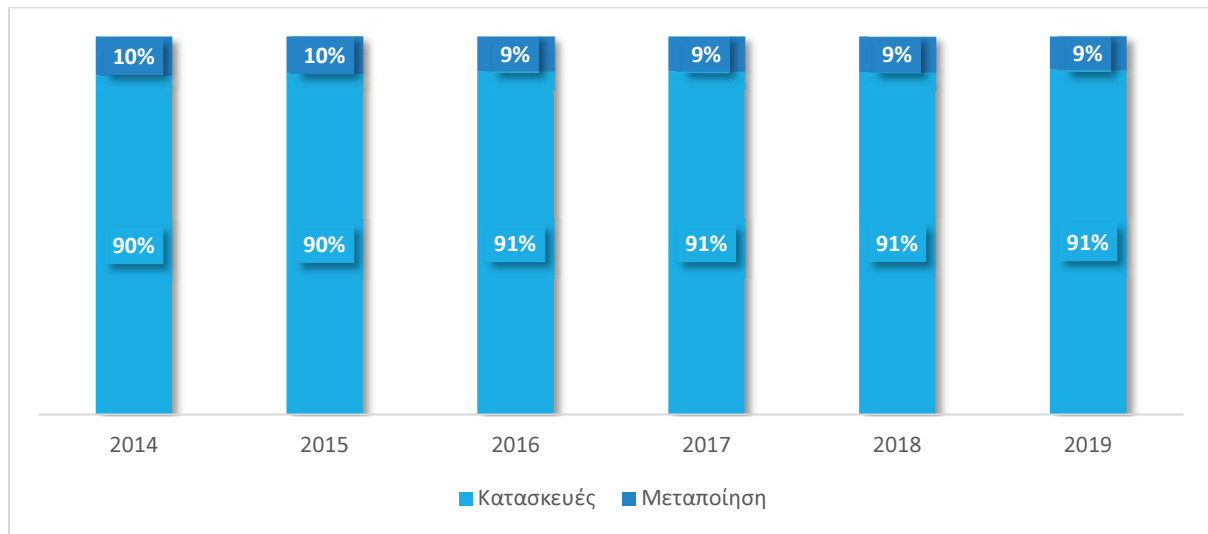

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 και 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρατήρηση ότι στη συνολική οικονομία της Π.Ε. Πάρου, ο Δήμος Αντιπάρου συνεισφέρει στον πρωτογενή τομέα κατά 3% ενώ στον τριτογενή κατά 11%.

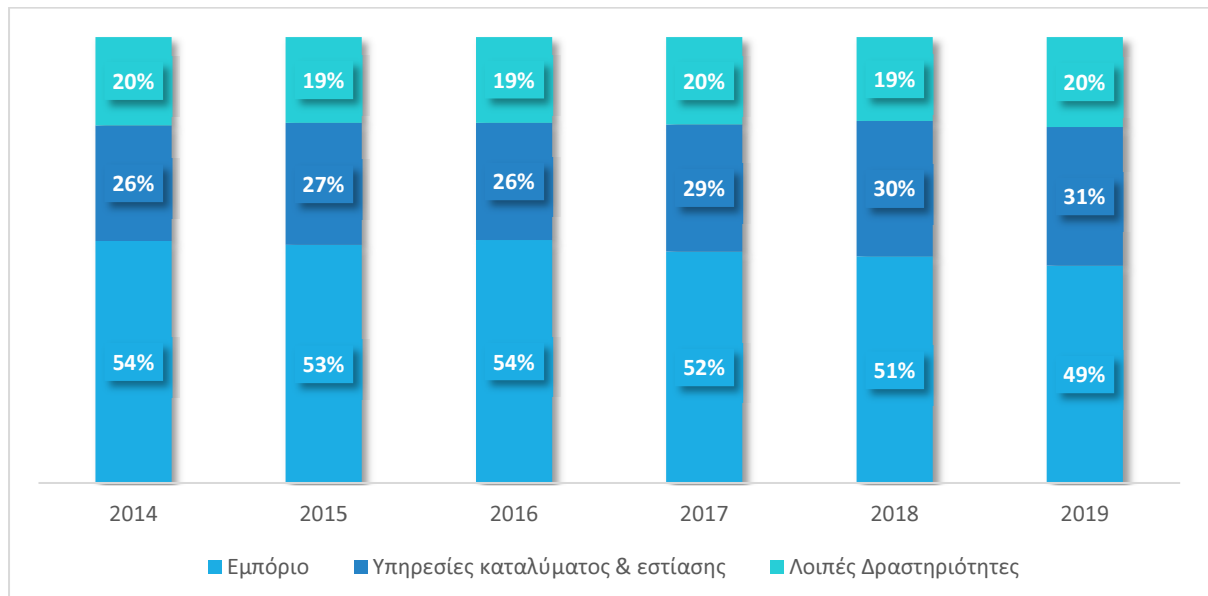
Όσο αφορά στη διάρθρωση της τοπικής οικονομίας, τα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζουν την κατανομή του κύκλου εργασιών μεταξύ των κυριότερων κλάδων στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής. Στον δευτερογενή τομέα, ο κλάδος των κατασκευών συνεισφέρει σχεδόν το σύνολο του κύκλου εργασιών (90%) ενώ στον τριτογενή τομέα περίπου ο μισός κύκλος εργασιών παράγεται από το εμπόριο και περίπου το ένα τρίτο από τις υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης.

Διάγραμμα 32. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Β' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αντιπάρου 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 - 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 33. Κατανομή του Κύκλου Εργασιών του Γ' γέννη Τομέα σε δραστηριότητες, Δήμος Αντιπάρου 2014 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μητρώο επιχειρήσεων κατά κωδικούς δραστηριότητας NACE για τα έτη 2014 - 2019 ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ποιοτική πληροφόρηση από τη Διαβούλευση-Α' Φάση

Βάσει των αποτελεσμάτων της Διαβούλευσης με τον Δήμο Αντιπάρου, ο τουρισμός αποτελεί τον κύριο αναπτυξιακό πυλώνα του νησιού συμπαρασύροντας συναφούς με αυτόν κλάδους όπως ο κατασκευαστικός (λόγω της ανοικοδόμησης που σημειώνεται στο νησί για την δημιουργία τόσο εξοχικών κατοικιών όσο και τουριστικών καταλυμάτων- σημειώνεται ότι οικοδομούνται ετησίως πάνω από 250 νέες εξοχικές κατοικίες) και το εμπόριο. Επίσης, σημαντικοί πυλώνες της τοπικής οικονομίας είναι η ανάπτυξη της αλιευτικής δραστηριότητας και της γεωργίας.

2.5.2.2. Ανάλυση σημαντικών κλάδων της τοπικής Οικονομίας / Κλάδοι Αιχμής

Η **τουριστική βιομηχανία** παραμένει και θα συνεχίσει να είναι ένας εκ των βασικότερων και δυναμικότερων πυλώνων της τοπικής οικονομίας των νησιών των Κυκλάδων και δη της περιοχής Εφαρμογής. Σύμφωνα με τη Στρατηγική του Υπουργείου Τουρισμού του 2022 αλλά και το Σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα (2021), ο τομέας του τουρισμού έχει αναδειχθεί ως ένας από τους κυριότερους τομείς που η Ελλάδα διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα. Η θεμελιώδης σημασία του για την ελληνική οικονομία αναδείχθηκε από την πορεία ανάκαμψής της τόσο από την οικονομική κρίση της περιόδου 2012-2014 όσο και από αυτήν της πανδημίας του COVID-19, καθώς και τις δύο φορές αυτή στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του τουρισμού, ενισχύοντας την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και την απασχόληση.

Παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει καταφέρει τα τελευταία χρόνια να αυξήσει τον αριθμό των τουριστών σε πρωτοφανή επίπεδα²², η αύξηση που παρατηρείται στις εισπράξεις (Μέση Κατά Κεφαλήν Δαπάνη, Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση) δεν είναι ανάλογη, καθώς **το τουριστικό προϊόν της χώρας παραμένει λιγότερο ανταγωνιστικό σε σχέση με γειτονικούς και άμεσα ανταγωνιστικούς προορισμούς**. Η δυναμικότητα και οι προοπτικές του τομέα είναι ισχυρές αλλά **οι εντεινόμενες πιέσεις** από τον ανταγωνισμό σε μία διαρκώς εξελισσόμενη διεθνή τουριστική βιομηχανία καθιστούν την ανάγκη αναβάθμισης του τομέα ως μία εκ των επιτακτικότερων αναγκών τόσο για την εθνική όσο και για την τοπική οικονομία της Περιοχής Εφαρμογής, προκειμένου να μην απωλέσει την ελκυστικότητα και την κερδοφορία του. Επιπλέον, οι εξωτερικές πιέσεις που πηγάζουν από εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον (όπως π.χ. Brexit, πανδημία COVID-19) αποκαλύπτουν τον ευάλωτο χαρακτήρα της τουριστικής βιομηχανίας **απέναντι σε εξωτερικά σοκ** που επιβραδύνουν την ζήτηση, ιδίως σε οικονομίες οι οποίες έχουν αυξημένο τουριστικό αποτύπωμα. **Έτσι, παρότι ο τουρισμός θα συνεχίσει αναμφίβολα να αποτελεί έναν εκ των βασικότερων πυλώνων της οικονομίας της Ελλάδας, το μοντέλο ανάπτυξης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο καλείται να διαφοροποιηθεί περισσότερο μέσω της εστίασής του σε καινοτόμους τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας που θα ενισχύσουν την παραγωγικότητα, την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη και την ανθεκτικότητα της εθνικής και τοπικής οικονομίας στοχεύοντας στην αειφόρο ανάπτυξη και στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.**

Παράλληλα, όπως αναφέρεται και **στο Σχέδιο Δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα (2021)**²³, ο τομέας του τουρισμού καλείται να ανταποκριθεί σε μία σειρά προκλήσεων που σχετίζονται με:

- την εποχικότητα (ιδίως το γ' τρίμηνο),
- τη συσπείρωση της τουριστικής δραστηριότητας σε πέντε Περιφέρειες (περιφερειακότητα),
- το φαινόμενο του υπερτουρισμού και την παράλληλη υποβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και της προσφερόμενης εμπειρίας,

²² Αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού κατά 36,7% την περίοδο 2014-2018 σύμφωνα με την μελέτη του INSETE (2020) για την Ελλάδα και τους κύριους ανταγωνιστικούς προορισμούς.

²³ INSETE (2021), Ελληνικός Τουρισμός 2030 | Σχέδια Δράσης, από την ένωση εταιρειών «Deloitte-Remaco» (<https://insete.gr/greektourism2030/>)

- το χαμηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας
- την έλλειψη εστίασης στις εμπειρίες που μπορεί να προσφέρει η Ελλάδα (π.χ. sun&beach, ναυτικός, γαστρονομικός, αθλητικός/προπονητικός τουρισμός, θρησκευτικός και πολιτιστικός τουρισμός, οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, τουρισμός ευεξίας, city break και mice).
- το χαμηλό προφίλ βιωσιμότητας και αιεφορίας του τουριστικού κλάδου και τις αδυναμίες του ενεργειακού προφίλ της χώρας που χωρούν βελτίωσης ώστε να ολοκληρωθεί η ηλεκτρική διαχείριση των νησιωτικών προορισμών και η αναβάθμιση των κτηρίων (δημοσίων και ιδιωτικών) συνδυαστικά με την υιοθέτηση έξυπνων εφαρμογών και πρακτικών στους τουριστικούς προορισμούς,
- το υποβαθμισμένο αστικό περιβάλλον σε περιοχές πέραν του αστικού ιστού και η σύνδεση με την παροχή υπηρεσιών του μοντέλου «all inclusive».

Ζητούμενο είναι η δημιουργία ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης του τουρισμού με αιεφορικές προεκτάσεις για την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον, στοχεύοντας στη χωρική και χρονική επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας μέσω:

- του εμπλουτισμού και της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, πέρα από το μοντέλο «Ήλιος και Θάλασσα», έχοντας ως στόχο την ενδυνάμωση του ελληνικού brand,
- της αντιμετώπισης της εποχικότητας, της περιφερειακότητας και του υπερτουρισμού,
- της ενίσχυσης της απασχόλησης,
- της ανάδειξης του αστικού περιβάλλοντος,
- της βελτίωσης της αστικής και υπεραστικής κινητικότητας,
- της ανάδειξης και της προστασίας των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων
- της αύξησης της τουριστικής δαπάνης ανά επισκέπτη.

Βάσει των προαναφερομένων και με δεδομένο ότι η τοπική οικονομία των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στον τουρισμό, **κύρια πρόκληση των τοπικών κοινωνιών είναι η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και η δημιουργία ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης, που μπορεί να έχει στο επίκεντρο τον τομέα του τουρισμού αλλά θα επιτυγχάνει συνέργειες και θα καταφέρνει να απελευθερώνει αναπτυξιακή δυναμική και για άλλους τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας, καινοτομίας και ανθεκτικότητας.** Τα αποτελέσματα της Α' Φάσης της διαβούλευσης καταδεικνύουν την πρόθεση των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων να βαδίσουν στον δρόμο της βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης τοποθετώντας στο επίκεντρο την ήπια τουριστική ανάπτυξη, μέσω της προστασίας της τοπικής κουλτούρας, του τοπικού χαρακτήρα και της αυθεντικότητας του τόπου τους, της αιεφορικής διαχείρισης των πόρων, της προστασίας του περιβάλλοντος και των τοπικών κοινωνιών διασφαλίζοντας τη διάχυση των ωφελειών του τουρισμού σε αυτές. Στον Πίνακα που ακολουθεί γίνεται μία συνοπτική καταγραφή του τουριστικού προφίλ και των προσφερόμενων τουριστικών προϊόντων των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων που αποτελούν την περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ.

Πίνακας 3. Τουριστικό προφίλ (προσφερόμενα τουριστικά προϊόντα) των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΟΧΕ		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ (προσφερόμενα τουριστικά προϊόντα)
Π.Ε. ΘΗΡΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ / Δ.Κ. ΘΗΡΑΣΙΑΣ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ήλιος και Θάλασσα» 2. Περιπατητικός 3. Θαλάσσιος Τουρισμός (ημερόπλοια, ιστιοπλοϊκά)
	ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ήλιος και Θάλασσα» 2. Γαστρονομικός τουρισμός 3. Αναρριχητικός τουρισμός 4. Θαλάσσιος Τουρισμός (ημερόπλοια, ιστιοπλοϊκά)
	ΔΗΜΟΣ ΙΗΤΩΝ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ήλιος και Θάλασσα»
	ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΙΝΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ήλιος και Θάλασσα» 2. Θρησκευτικός τουρισμός 3. Περιπατητικός τουρισμός 4. Πολιτιστικός τουρισμός
	ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ήλιος και Θάλασσα» 2. Περιβαλλοντικός τουρισμός 3. Πολιτιστικός τουρισμός 4. Περιπατητικός τουρισμός
Π.Ε. ΚΕΑΣ-ΚΥΘΟΝΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΚΕΑΣ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ήλιος και Θάλασσα» 2. Γαστρονομικός τουρισμός 3. Περιπατητικός τουρισμός 4. Καταδυτικός τουρισμός 5. Πολιτιστικός τουρισμός 6. City Break
	ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΟΝΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Ήλιος και Θάλασσα» 2. Θαλάσσιος τουρισμός (Ιστιοπλοϊκός) 3. Περιπατητικός τουρισμός 4. Πολιτιστικός τουρισμός 5. City Break

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΟΧΕ			
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ (προσφερόμενα τουριστικά προϊόντα)	
Π.Ε. ΜΗΛΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα Θαλάσσιος Τουρισμός (ημερόπλοια, ιστιοπλοϊκά) Περιπατητικός τουρισμός Πολιτιστικός τουρισμός 	
	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα» Πολιτιστικός τουρισμός 	
	ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα» Περιπατητικός τουρισμός Πολιτιστικός τουρισμός Γαστρονομικός τουρισμός Θρησκευτικός τουρισμός 	
Π.Ε. ΝΑΞΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ & ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	Δ.Ε. ΔΟΝΟΥΣΑΣ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα»
		Δ.Ε. ΣΧΟΙΝΟΥΣΑΣ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα» Γαστρονομικός τουρισμό Θαλάσσιος τουρισμός (ημερόπλοια, ιστιοπλοϊκά)
		Δ.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα»
		Δ.Ε. ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα» Πολιτιστικός Τουρισμός Θαλάσσιος Τουρισμός (ημερόπλοια, ιστιοπλοϊκά)
	ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα» 	
Π.Ε. ΠΑΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	<ol style="list-style-type: none"> «Ήλιος και Θάλασσα» Φυσιολατρικός τουρισμός Πολιτιστικός τουρισμός Περιπατητικός τουρισμός 	

Πηγή: Α΄ Φάση Διαβούλευσης (Σεπ.-Οκτ. 2023)

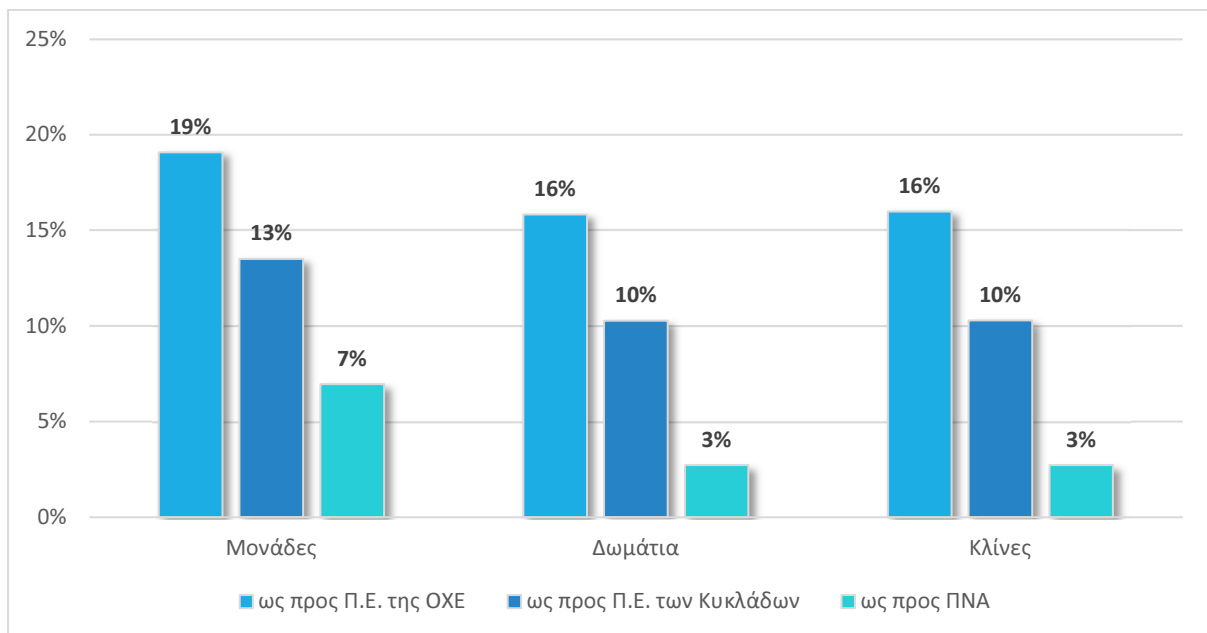

🟢 Δυναμικότητα Τουριστικής Βιομηχανίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδας που αφορούν την δυναμικότητα της τουριστικής βιομηχανίας, **στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ** (Ανάφη, Θηρασιά, Ίος, Σίκινος, Φολέγανδρος, Κέα, Κύθνος, Κίμωλος, Σέριφος, Σίφνος, Αμοργός, Κουφονήσια, Δονούσα, Ηρακλεία, Σχοινούσα και Αντίπαρος)²⁴ το 2022 **εντοπίζονται 157 ξενοδοχειακές μονάδες που αριθμούν 3.146 δωμάτια και 6.349 κλίνες.**

Αυτή η ξενοδοχειακή δυναμικότητα που συγκεντρώνεται στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ (Δήμους/Μικρά Νησιά των Π.Ε. της ΟΧΕ) αντιπροσωπεύει περίπου το 1/5 των ξενοδοχείων που εντοπίζονται στις Π.Ε. που εμπλέκονται στην ΟΧΕ, το 1/8 της ξενοδοχειακών μονάδων των Π.Ε. των Κυκλάδων και το 1/14 των ξενοδοχείων της ΠΝΑ. Στο Διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται το ποσοστό ξενοδοχειακής δυναμικότητας της Περιοχής Εφαρμογής σε μονάδες, δωμάτια και κλίνες ως προς τις εμπλεκόμενες Π.Ε. στην ΟΧΕ, τις Π.Ε. των Κυκλάδων και την ΠΝΑ.

Διάγραμμα 34. Ποσοστό Ξενοδοχειακής Δυναμικότητας που συγκεντρώνεται στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ ως προς εμπλεκόμενες Π.Ε., Κυκλάδες και ΠΝΑ

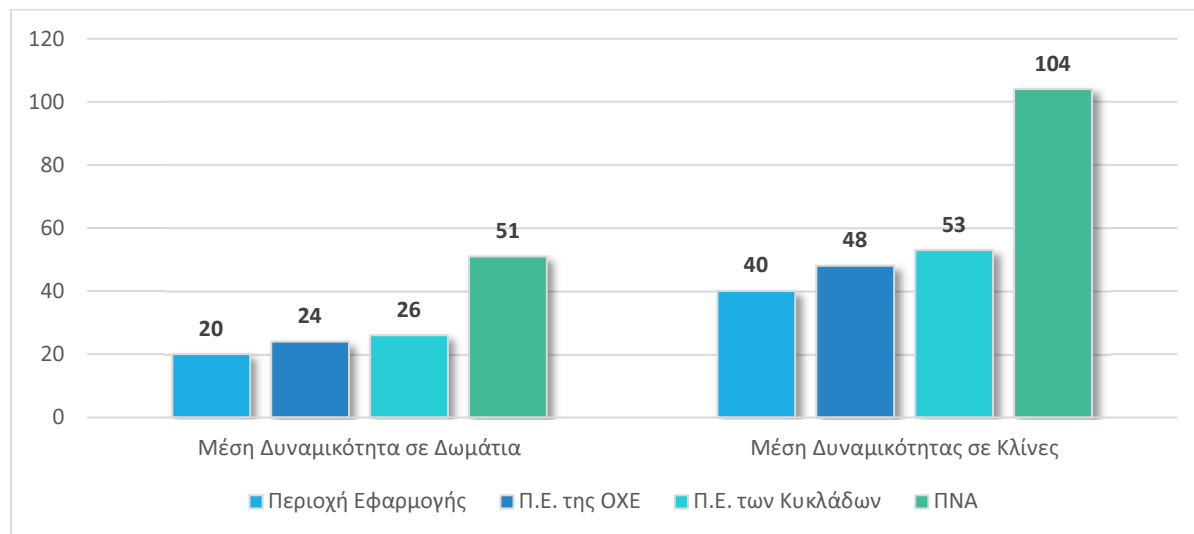

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Η μέση δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της περιοχής εφαρμογής (συνολικά) ανέρχεται στα 20 δωμάτια και στις 40 κλίνες, αρκετά κάτω από το μέσο όρο των Π.Ε. που εμπλέκονται στην ΟΧΕ, των Π.Ε. των Κυκλάδων και την ΠΝΑ.

²⁴ Σύμφωνα με το ΞΕΕ, σε Δονούσα, Ηρακλεία και Σχοινούσα δεν καταγράφονται κάποιες αδειοδοτημένες ξενοδοχειακές μονάδες

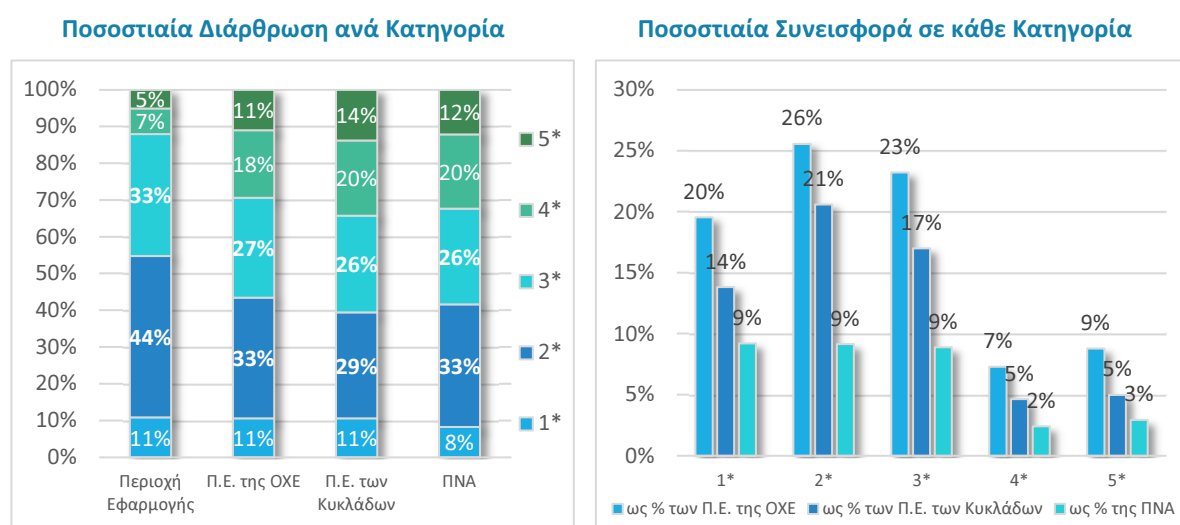
Διάγραμμα 35. Μέση Δυναμικότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων σε Δωμάτια και Κλίνες στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ και σύγκριση με Π.Ε. της ΟΧΕ, Π.Ε. των Κυκλάδων και ΠΝΑ

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς την **ποιοτική διάρθρωση ανά κατηγορία αστέρων του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιοχής Εφαρμογής για το έτος 2022**, υπολείπεται σαφώς σε σχέση με εκείνη των Π.Ε. που εμπλέκονται στην ΟΧΕ, των Π.Ε. των Κυκλάδων και της ΠΝΑ. Η πλειοψηφία των 157 ξενοδοχειακών μονάδων της Περιοχής Εφαρμογής εντάσσεται στην κατηγορία δύο και τριών αστέρων, που συγκεντρώνουν σωρευτικά το 77% των ξενοδοχείων, ακολουθεί η κατηγορία ενός αστέρου (11%), ενώ το υπόλοιπο 12% αντιστοιχεί σε τεσσάρων (7%) και πέντε αστέρων (5%). Το άθροισμα του ποσοστού των ξενοδοχείων 2* και 3* είναι σαφώς μικρότερο στις Π.Ε. που εμπλέκονται στην ΟΧΕ (60%), στις Π.Ε. των Κυκλάδων (55%) και στην ΠΝΑ (59%). Ανάλογη είναι η ποσοστιαία συνεισφορά των ξενοδοχείων της Περιοχής Εφαρμογής της ΟΧΕ ανά κατηγορία ξενοδοχείου σε Π.Ε. της ΟΧΕ, Π.Ε. των Κυκλάδων και στην ΠΝΑ.

Διάγραμμα 36. Ποιοτική διάρθρωση ξενοδοχειακού δυναμικού στην Περιοχή Εφαρμογής και στις Π.Ε. της ΟΧΕ, στις Π.Ε. των Κυκλάδων και στην ΠΝΑ

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στους Πίνακες και τα Διαγράμματα που ακολουθούν **εξειδικεύεται η παραπάνω ανάλυση ανά Π.Ε.**

Πίνακας 1. Δυναμικότητα σε ξενοδοχειακά καταλύματα στις Π.Ε. των Κυκλάδων που αφορούν την ΟΧΕ Μικρών Νησιών, 2022

	Π.Ε. ΘΗΡΑΣ	Π.Ε. ΚΕΑΣ ΚΥΘΝΟΥ	Π.Ε. ΜΗΛΟΥ	Π.Ε. ΝΑΞΟΥ	Π.Ε. ΠΑΡΟΥ	Σύνολο
Αρ. Ξενοδ. Μονάδων	404	12	82	173	152	823
1*	35	1	10	21	20	87
2*	77	4	41	92	56	270
3*	119	4	21	36	44	224
4*	103	1	7	19	21	151
5*	70	2	3	5	11	91
	%					
1*	9	8	12	12	13	11
2*	19	33	50	53	37	33
3*	29	33	26	21	29	27
4*	25	8	9	11	14	18
5*	17	17	4	3	7	11

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

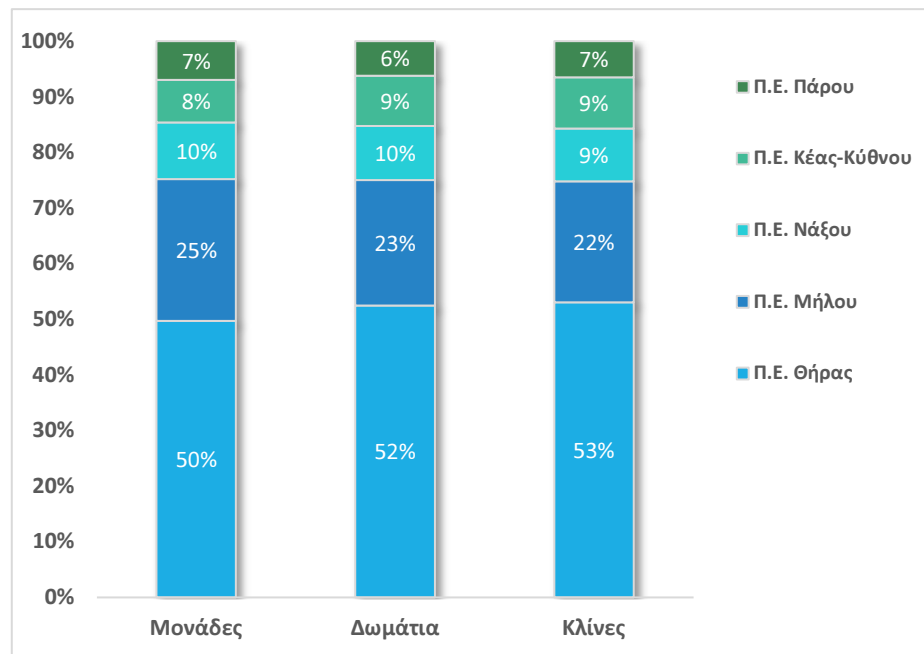
Πίνακας 4. Δυναμικότητα σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιοχή Εφαρμογής ανά Δήμο/Μικρό Νησί των Κυκλάδων, 2022

	Ανάφη	Θηρασιά	Ίος	Σίκινος	Φολέγανδρος	Π.Ε. ΘΗΡΑΣ	Κέα	Κύθνος	Π.Ε. ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ	Κίμωλος	Σέριφος	Σίφνος	Π.Ε. ΜΗΛΟΥ	Αμοργός	Κουφονήσι	Π.Ε. ΝΑΞΟΥ	Αντίπαρος (Π.Ε. ΠΑΡΟΥ)	Σύνολο
Αρ. Ξενοδ. Μονάδων	1	1	46	1	29	78	8	4	12	1	9	30	40	15	1	16	11	157
1*	-	1	6	-	-	7	1	-	1	-	2	2	4	-	-	-	5	17
2*	-	-	18	1	11	30	2	2	4	-	4	17	21	10	1	11	3	69
3*	1	-	15	-	14	30	2	2	4	1	3	9	13	3	-	3	2	52
4*	-	-	5	-	3	8	1	-	1	-	-	1	1	1	-	1	-	11
5*	-	-	2	-	1	3	2	-	2	-	-	1	1	1	-	1	1	8
	%																	
1*	-	100	13	-	-	9	13	-	8	-	22	7	10	-	-	0	45	11
2*	-	-	39	100	38	38	25	50	33	-	44	57	53	67	100	69	27	44
3*	100	-	33	-	48	38	25	50	33	100	33	30	33	20	-	19	18	33
4*	-	-	11	-	10	10	13	-	8	-	-	3	3	7	-	6	-	7
5*	-	-	4	-	3	4	25	-	17	-	-	3	3	7	-	6	9	5

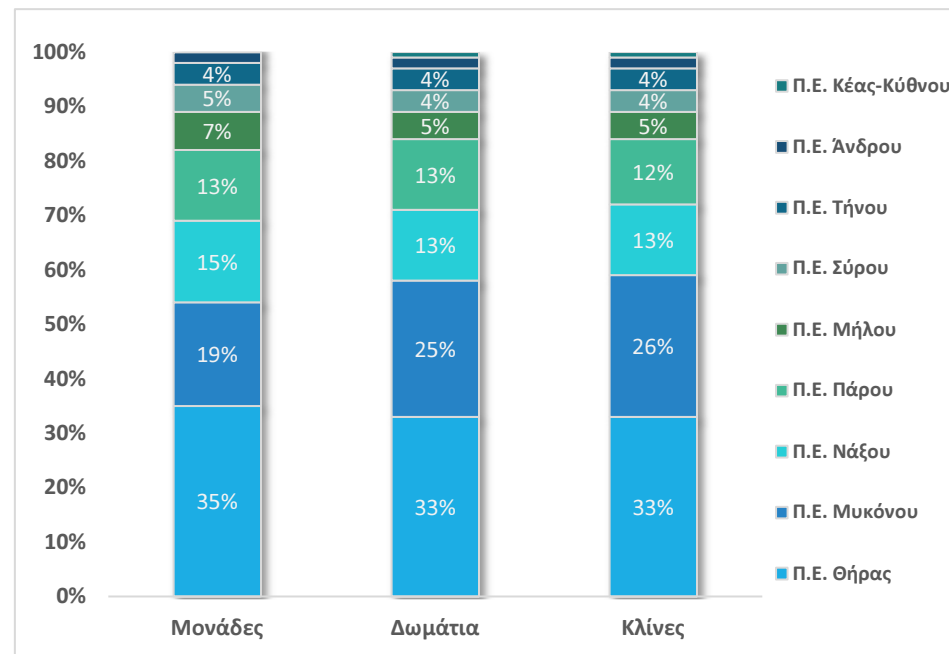
Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 37. Ποσοστιαία Διάρθρωση Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων | Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, 2022

Περιοχή Εφαρμογής (Δήμο/Μικρό Νησί) ανά Π.Ε.

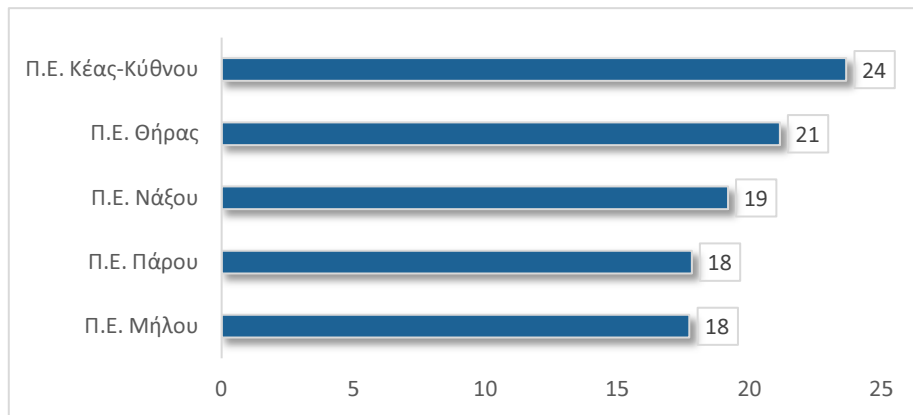
Π.Ε. των Κυκλάδων

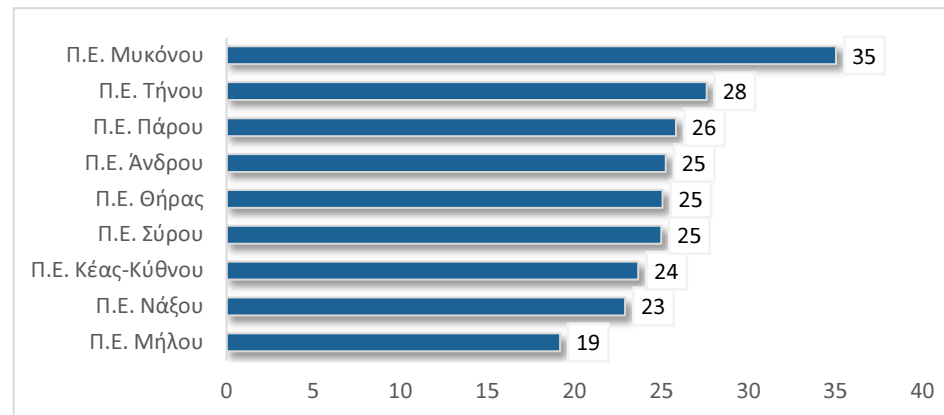
Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 38. Μέση Δυναμικότητα Ξενοδοχειακών Καταλυμάτων, 2022

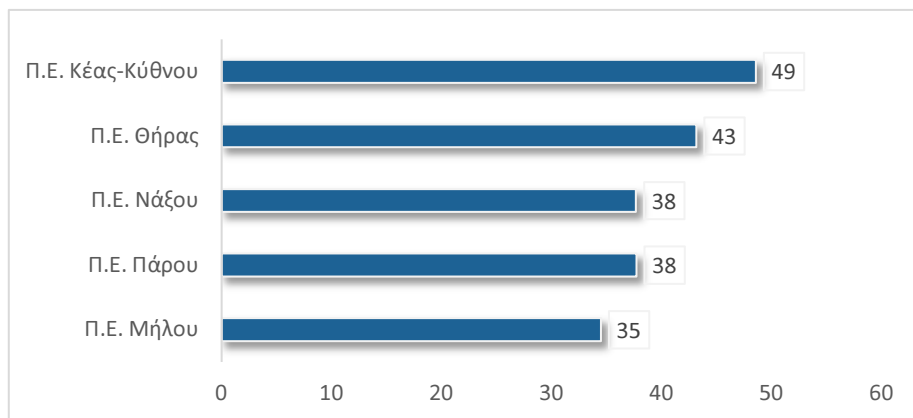
Περιοχή Εφαρμογής (Δήμο/Μικρό Νησί) ανά Π.Ε., Μ.Ο. Δωματίων

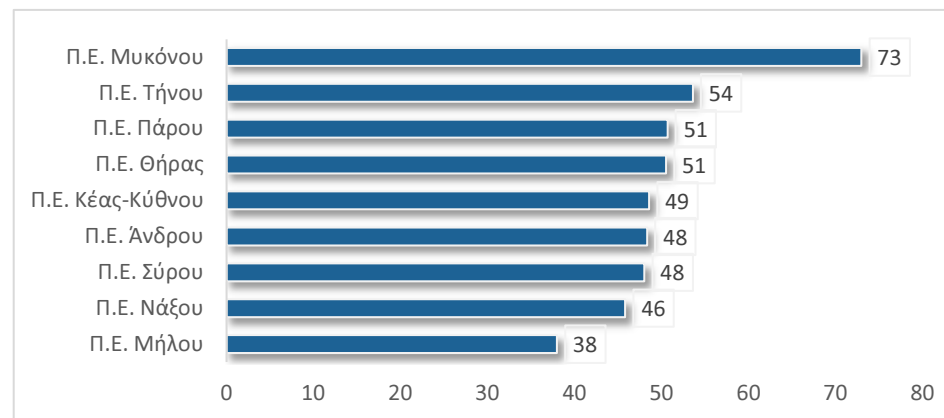
Π.Ε. των Κυκλάδων, Μ.Ο. Δωματίων

Περιοχή Εφαρμογής (Δήμο/Μικρό Νησί) ανά Π.Ε., Μ.Ο. Κλινών,

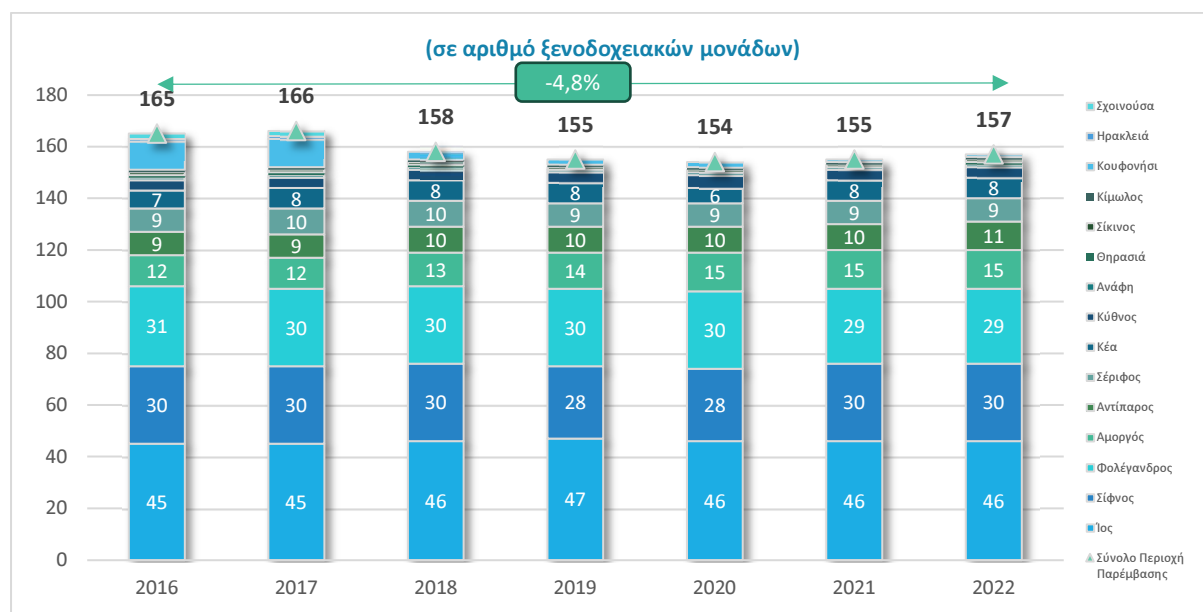
Π.Ε. των Κυκλάδων, Μ.Ο. Κλινών

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

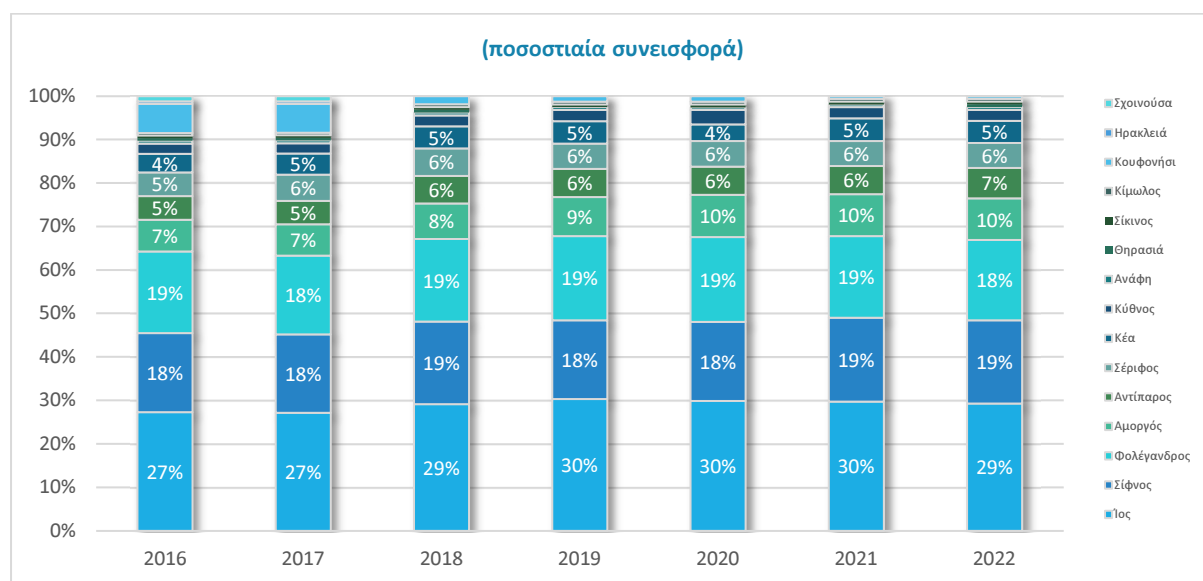
Κατά την περίοδο 2016-2022, το ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιοχής Εφαρμογής της ΟΧΕ έχει συρρικνωθεί κατά 4,8%, καθώς το 2016 αριθμούσε 165 μονάδες και το 2022 157 μονάδες. Ωστόσο, η κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού ανά Μικρό Νησί/Δήμο της Περιοχής Εφαρμογής δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτες μεταβολές. Στην Ίο εντοπίζεται διαχρονικά το 30% των ξενοδοχείων της Περιοχής Εφαρμογής της ΟΧΕ, 19% στην Σίφνο και 18% στην Φολέγανδρο. Στην Αμοργό καταγράφεται αύξηση των ξενοδοχειακών μονάδων η οποία ενισχύει το ποσοστό της από 7% σε 10%, όπως και στην Αντίπαρο η οποία συγκεντρώνει πλέον το 7% από 5% των ξενοδοχείων το 2016. Τα υπόλοιπα Μικρά Νησιά/Δήμοι καταγράφουν μικρότερα ποσοστά συνεισφοράς.

Διάγραμμα 39. Διαχρονική εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού στην Περιοχή Εφαρμογή ΟΧΕ, 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

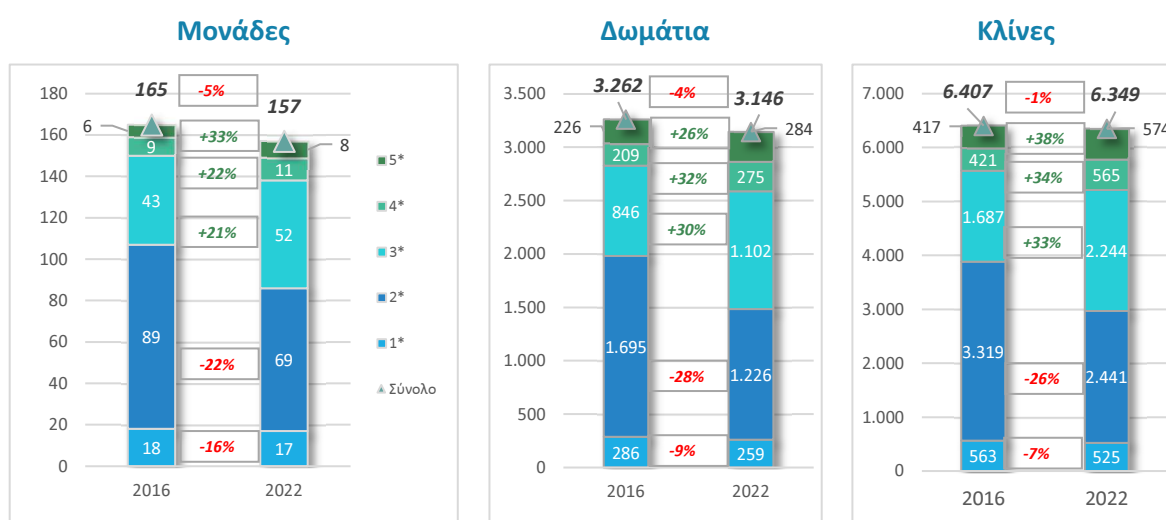
Διάγραμμα 40. Διαχρονική εξέλιξη ποσοστιαίας συνεισφοράς Δήμου/Μικρού Νησιού στο ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιοχής Εφαρμογής, 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Όσον αφορά τη διαχρονική εξέλιξη της διάρθρωσης του ξενοδοχειακού δυναμικού κατά την περίοδο 2016-2022 στην Περιοχή Εφαρμογής, αυτή διαθέτει πληθώρα ξενοδοχειακού τύπου καταλυμάτων, τα οποία κατά μέσο όρο είναι μεσαίας δυναμικότητας ενώ παρατηρείται μείωση του αριθμού των ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας 1* κατά 1 και 2* κατά 20, ενώ παράλληλα τα ξενοδοχεία κατηγορίας 3* έχουν αυξηθεί κατά 9, αυτά των 4* κατά 2 και 5* κατά 2, με τη συνολική μεταβολή να αθροίζει μείωση του συνολικού αριθμού καταλυμάτων ξενοδοχειακού τύπου κατά 8. Σύμφωνα με τη διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού στην Περιοχή Εφαρμογής παρατηρείται μία ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωσή του κυρίως προς τα ξενοδοχεία κατηγορίας 3*, 4* και 5*, καθώς πλέον στα ξενοδοχεία αυτών των κατηγοριών εντοπίζεται μεγαλύτερος αριθμός δωματίων και κλινών στην Περιοχή Εφαρμογής. Ειδικότερα, οι μονάδες της κατηγορίας 3* έχουν σημειώσει αύξηση κατά 21% κατά την περίοδο 2016-2022, εικόνα που αποτυπώνεται και στον αριθμό των δωματίων (με 1.102 δωμάτια το 2022 από 846 το 2016, +30%) αλλά και στον αριθμό των κλινών (με 2.244 κλίνες το 2022 από 1.687 το 2016, ήτοι +33%). Επιπλέον, η αύξηση των ξενοδοχείων 4* και 5* έχει ενισχύσει τα δωμάτια κατά 32% και 26% και τις κλίνες κατά 34% και 38% αντίστοιχα. Η μέση δυναμικότητα του ξενοδοχειακού δυναμικού δεν έχει μεταβληθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2016-2022 [σε Δωμάτια: 20 (2022 & 2016) | σε Κλίνες: 40 (2022) και 39 (2016)].

Διάγραμμα 41. Διαχρονική Εξέλιξη στο ξενοδοχειακό δυναμικό (μονάδες, δωμάτια, κλίνες) στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ, 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΑΝΑΦΗ – ΙΟΣ – ΣΙΚΙΝΟΣ – ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ - ΘΗΡΑΣΙΑ (Π.Ε. ΘΗΡΑΣ)**

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδας που αφορούν τη δυναμικότητα της τουριστικής βιομηχανίας, στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ στην Π.Ε. Θήρας το 2022 εντοπίζονται 78 ξενοδοχειακές μονάδες που αντιπροσωπεύουν το 19% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού της Π.Ε Θήρας και το 16% των δωματίων και των κλινών. Η μέση δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιοχής Εφαρμογής στην Π.Ε. Θήρας ανέρχεται στα 21 δωμάτια, ενώ στο σύνολο της Π.Ε. Θήρας ανέρχεται σε 25 δωμάτια.

Αξίζει να επισημανθεί ότι, το 59% των ξενοδοχειακών μονάδων εντοπίζεται στον Δήμο Ιητών (46 ξενοδοχειακές μονάδες) και ακολουθεί ο Δήμος Φολεγάνδρου 37% (29 ξενοδοχειακές μονάδες) ενώ οι Δήμοι Ανάφης και Σικίνου και η Δημοτική Κοινότητα Θηρασιάς διαθέτουν από ένα ξενοδοχειακό κατάλυμα. Ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται και ως προς τη διάθεση δωματίων και κλινών με τον Δήμο Ιητών να διαθέτει το 68% αυτών (1.109 δωμάτια και 2.263 κλίνες), έπεται ο Δήμος Φολεγάνδρου που διαθέτει το 30% της Περιοχής Εφαρμογής (492 δωμάτια και 1.000 κλίνες). Τέλος, οι Δήμοι Σικίνου και

Ανάφης διαθέτουν εμφανώς μικρότερο αριθμό δωματίων και κλινών με τον πρώτο Δήμο να έχει μόλις 18 δωμάτια και 37 κλίνες και τον δεύτερο να έχει μόλις 12 δωμάτια και 24 κλίνες.

Ως προς την ποιοτική διάρθρωση ανά κατηγορία αστέρων του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιοχής Εφαρμογής για το 2022, η πλειοψηφία των 77 ξενοδοχειακών μονάδων εντάσσεται στην κατηγορία δύο και τριών αστέρων που σωρευτικά συγκεντρώνουν πάνω από το 75% (77,9%) των ξενοδοχείων, ακολουθούν οι κατηγορίες των τεσσάρων αστέρων (10,4%) και ενός αστέρων (7,8%), ενώ το υπόλοιπο 4,3% ανήκει στην κατηγορία πέντε αστέρων.

Πίνακας 5. Ξενοδοχειακά καταλύματα | Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Ανάφη – Ίος – Σίκινος – Φολέγανδρος-Θηρασιά, 2022

	Ξενοδοχειακές Μονάδες 	Δωμάτια 	Κλίνες
Π.Ε. Θήρας	404	10.126	20.417
Ανάφη	1	12	24
Ίος	46	1.109	2.263
Σίκινος	1	18	37
Φολέγανδρος	29	492	1.000
Θηρασιά	1	19	44

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Κατά την περίοδο 2016-2022, στην Περιοχή Εφαρμογής (Ανάφη, Ίος, Σίκινος, Φολέγανδρος και Θηρασιά) συνολικά, παρατηρείται μείωση των ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας 2* κατά 9, 1* κατά 1, ενώ αύξηση σημειώνεται στις ξενοδοχειακές μονάδες κατηγορίας 3* κατά 7, 4* κατά 2 και η κατηγορία 5* μένει αμετάβλητη. Σύμφωνα με τη διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιοχής Εφαρμογής παρατηρείται ποιοτική μετατόπιση του ξενοδοχειακού δυναμικού κατηγορίας 3* και 4* αστέρων με αντίστοιχη προσαύξηση των δωματίων και των κλινών αυτών των κατηγοριών. Ειδικότερα, οι μονάδες κατηγορίας τριών αστέρων παρουσιάζουν αύξηση κατά 30% την περίοδο 2016-2022, εικόνα που αποτυπώνεται στα διαθέσιμα δωμάτια (687 δωμάτια το 2022 έναντι 474 το 2016, ήτοι +45%) και τις κλίνες (1.416 κλίνες το 2022 έναντι 965 το 2016, ήτοι, +47%). Αντίστοιχα, τα ξενοδοχεία κατηγορίας 4* αστέρων παρουσιάζουν αύξηση της τάξεως του 33% με τα διαθέσιμα δωμάτια να ενισχύονται κατά 39% και οι κλίνες κατά 40%. Ο αριθμός των ξενοδοχείων 5* δεν μεταβάλλεται, αλλά μεταβάλλεται ο αριθμός δωματίων (από 84 σε 106, ήτοι +26%) και κλινών (από 176 σε 218, ήτοι +24%), γεγονός το οποίο σημαίνει είτε ότι αναβαθμίστηκαν / επεκτάθηκαν υπάρχοντα ξενοδοχεία είτε ότι έκλεισαν κάποια και άνοιξαν κάποια άλλα μεγαλύτερης δυναμικότητας, αφήνοντας τον συνολικό αριθμό ξενοδοχείων अपαράλλακτο.

Συγκεκριμένα, για την περίοδο 2016-2022, ο Δήμος Ανάφης διατηρεί μία ξενοδοχειακή μονάδα 3* και ο Δήμος Σικίνου διατηρεί μία ξενοδοχειακή μονάδα 3* για τα έτη 2016-2017 η οποία έκτοτε μετατρέπεται σε κατηγορία 2*. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διαβούλευσης με τον Δήμο Ανάφης, στη δυναμικότητα του ξενοδοχειακού τύπου καταλυμάτων έρχονται να προστεθούν οι κλίνες από τα καταλύματα σύντομης διαμονής, των δωματίων ή των ολόκληρων σπιτιών που διατίθενται στην πλατφόρμα του Airbnb αυξάνοντας τη συνολική διαθεσιμότητα στις 1.200 κλίνες. Ωστόσο, παρά τον αριθμό των διαθέσιμων κλινών στο νησί, παρατηρούνται προβλήματα στην εύρεση κατοικίας για τους εκπαιδευτικούς, γιατρούς και εν γένει τους δημόσιους υπαλλήλους. Αναφέρεται ότι υπάρχει και 1 camping.

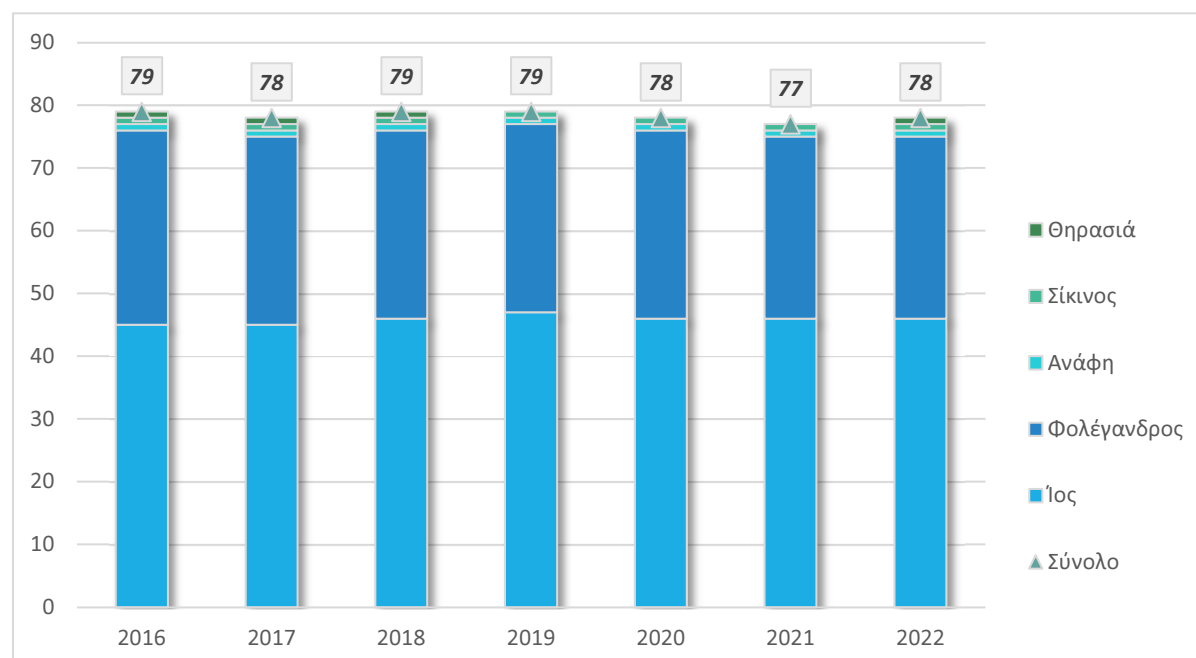
Η Δ.Κ. Θηρασίας, το 2016 διατηρούσε μία ξενοδοχειακή μονάδα κατηγορίας 5* ενώ το 2022 εμφανίζει μία ξενοδοχειακή μονάδα κατηγορίας 1* συνολικής δυναμικότητας 19 δωματίων και 44 κλινών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διαβούλευσης με τον Δήμο Θήρας για τη Δ.Ε. Θηρασίας, αναμένεται να αυξηθεί η δυναμικότητα φιλοξενίας του νησιού σε κλίνες λόγω επενδύσεων που υλοποιούνται ή δρομολογούνται για τη δημιουργία τριών (3) νέων ξενοδοχειακών καταλυμάτων.

Στον Δήμο Φολεγάνδρου παρατηρείται μείωση του αριθμού των ξενοδοχειακών μονάδων 2* κατά 2 και διατήρηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων των υπολοίπων κατηγοριών 5*, 4* και 3*. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι από το 2016 έως και το 2020 είχε σημειώσει αύξηση των ξενοδοχείων κατηγορίας 3*, ωστόσο από το 2021 και έπειτα άρχισαν να μειώνονται οι μονάδες αυτής της κατηγορίας επιστρέφοντας και πάλι στον αριθμό που διατηρούσε το 2016 (ήτοι 14 ξενοδοχεία κατηγορίας 3*). **Από τη διαβούλευση με τον Δήμο Φολεγάνδρου**, εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα φιλοξενίας του νησιού σε κλίνες, συμπεριλαμβάνοντας τα καταλύματα σύντομης διαμονής και τα δωμάτια/ολόκληρα σπίτια που ανήκουν στην πλατφόρμα του Airbnb αγγίζει τις 6.000 με 7.000 κλίνες.

Για την ίδια περίοδο, **στον Δήμο Ιητών** παρατηρείται μείωση του αριθμού των ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας 2* κατά 8 και μείωση της κατηγορίας 1* κατά 2, σημαντική ενίσχυση εκείνου της κατηγορίας 3* κατά 8 ξενοδοχειακές μονάδες, ενώ τα ξενοδοχεία 4* έχουν αυξηθεί κατά 2 και αυτά των 5* κατά 1. Σύμφωνα με τη διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού στο Δήμο Ιητών, παρατηρείται μία ποιοτική μετατόπιση στη διάρθρωσή του πρωτίστως προς τα ξενοδοχεία 3* και δευτερευόντως προς εκείνα των 4*, καθώς σταδιακά αυξάνονται τα δωμάτια και οι κλίνες 3* και 4*. Ειδικότερα, οι μονάδες της κατηγορίας των τριών αστέρων έχουν διπλασιαστεί κατά την περίοδο 2016-2022, εικόνα που αποτυπώνεται και στον αριθμό των δωματίων (με 430 δωμάτια το 2022 έναντι 221 δωματίων το 2016, ήτοι +95%) αλλά και των κλινών (με 899 κλίνες το 2022 έναντι 454 κλινών το 2016, ήτοι +98%) κατά την ίδια περίοδο. Αντίστοιχα, τα ξενοδοχεία 4* αυξήθηκαν κατά 67%, με τα διαθέσιμα δωμάτια να ενισχύονται κατά 60% και οι κλίνες τους κατά 61%. **Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Ιητών** εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα των κλινών ανέρχεται περίπου στις 5.000 κλίνες, στις οποίες περιλαμβάνονται και τα καταλύματα σύντομης διαμονής και όσων (δωματίων /ολόκληρων σπιτιών έχουν ενταχθεί στην πλατφόρμα του Airbnb).

Διάγραμμα 42. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού στους Δήμους Ανάφης, Ιητών, Σίκινου, Φολεγάνδρου, Θηρασιάς 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 και 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΚΕΑ – ΚΥΘΝΟΣ (Π.Ε. ΚΕΑΣ – ΚΥΘΝΟΥ)**

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου που αφορούν τη δυναμικότητα της τουριστικής βιομηχανίας, στην περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ στην Π.Ε Κέας –Κύθνου (αποτελούμενη

από τα δύο ομώνυμα νησιά) το 2022 εντοπίζονται 12 ξενοδοχειακές μονάδες, εκ των οποίων οι 8 απαντώνται στον Δήμο Κέας και οι υπόλοιπες 4 στον Δήμο Κύθνου με τη μέση δυναμικότητά τους να ανέρχεται στα 23 και 25 δωμάτια αντίστοιχα, διαμορφώνοντας τη μέση δυναμικότητα της Π.Ε Κέας-Κύθνου σε 24 δωμάτια.

Ως προς την ποιοτική διάρθρωση ανά κατηγορία αστέρων του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιοχής Εφαρμογής για το 2022, η πλειοψηφία των 12 ξενοδοχειακών μονάδων εντάσσεται στην κατηγορία δύο και τριών αστέρων που σωρευτικά συγκεντρώνουν πάνω από το 65% (66,6%) των ξενοδοχείων, ακολουθεί η κατηγορία πέντε αστέρων (16,7%) και το υπόλοιπο 16,7% ισομοιράζεται στις κατηγορίες ενός και τεσσάρων αστέρων.

Πίνακας 6. Ξενοδοχειακά καταλύματα | Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Κέα, Κύθνος, 2022

	Ξενοδοχειακές Μονάδες 	Δωμάτια 	Κλίνες
Π.Ε. Κέας - Κύθνου	12	284	583
Κέα	8	184	390
Κύθνος	4	100	193

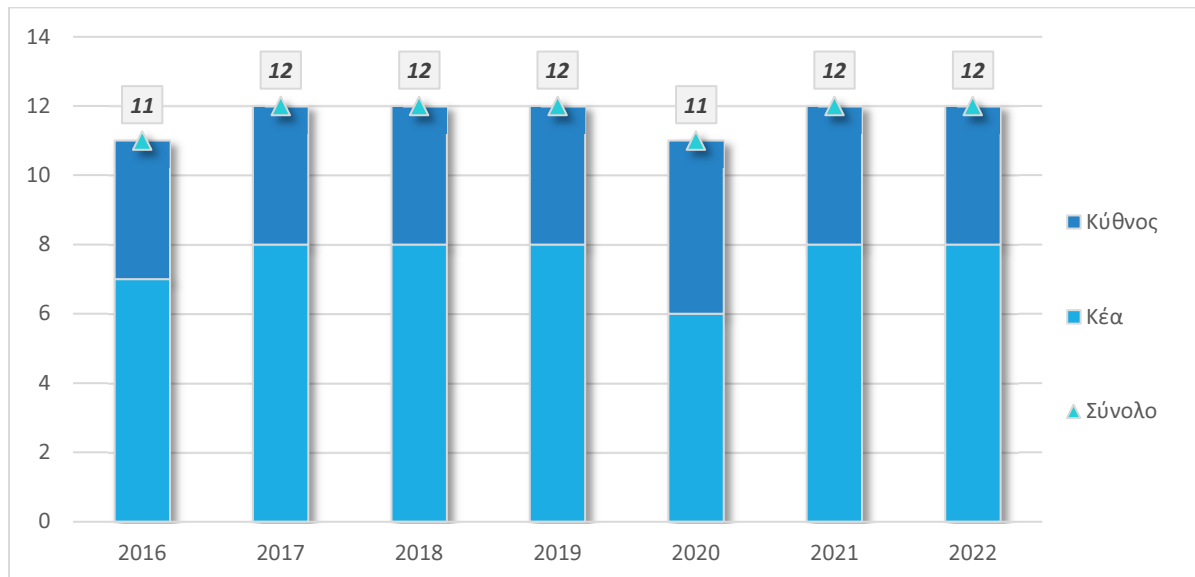
Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Κατά την περίοδο 2016-2022, στην Περιοχή Εφαρμογής παρατηρείται μείωση των ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας 2* κατά 3, αύξηση στην κατηγορία 5* κατά 1 μονάδα και δημιουργία μίας νέας μονάδας στην κατηγορία 4* (από το 2017 και έπειτα), ενώ διαχρονικά διατηρείται μία μονάδα 1*. Σύμφωνα με τη διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού της Π.Ε. Κέας-Κύθνου, παρατηρείται μία ποιοτική μετατόπιση στη διάρθρωσή του πρωτίστως προς τα ξενοδοχεία 3*, 4* και δευτερευόντως προς εκείνα των 5*, καθώς σταδιακά αυξάνονται τα δωμάτια και οι κλίνες 3*, 4* και 5*. Ειδικότερα, οι μονάδες της κατηγορίας των 3* έχουν διπλασιαστεί (από 2 σε 4) κατά την περίοδο 2016-2022, εικόνα που αποτυπώνεται και στον αριθμό των δωματίων (με 98 δωμάτια το 2022 έναντι 38 δωματίων το 2016, ήτοι +158%) αλλά και των κλινών (με 187 κλίνες το 2022 έναντι 64 κλινών το 2016, ήτοι +192%) κατά την ίδια περίοδο. Αντίστοιχα, τα ξενοδοχεία 5* αυξήθηκαν κατά 66%, με τα διαθέσιμα δωμάτια να ενισχύονται κατά 66% και τις κλίνες τους κατά 95%.

Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Κέας, η δυναμικότητα των ξενοδοχειακού τύπου καταλυμάτων ξεπερνάει τις 300 κλίνες επιβεβαιώνοντας τα στοιχεία του ΞΕΕ, ενώ διατίθενται ακόμα 4.000 κλίνες μέσω καταλυμάτων σύντομης διαμονής και των ολόκληρων σπιτιών/ δωματίων που διατίθενται στην πλατφόρμα του Airbnb, με το νησί να διαθέτει παράλληλα και 1 υποδομή camping.

Επίσης, από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Κύθνου, η δυναμικότητα των ξενοδοχειακού τύπου καταλυμάτων αγγίζει τις 200 κλίνες (σε συμφωνία με τα στοιχεία του ΞΕΕ), με τα περισσότερα ξενοδοχεία να εντοπίζονται στην περιοχή των Λουτρών, περιοχή με μεγάλη άνθιση τα τελευταία χρόνια. Η υλοποίηση ισραηλινής επένδυσης ύψους 20 εκατ. € για την κατασκευή ξενοδοχειακής μονάδας κατηγορίας 5* αναμένεται να συμβάλει στην ποιοτική αναβάθμιση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος από το νησί. Παρά το γεγονός ότι δεν διατίθενται στοιχεία σχετικά με τη δυναμικότητα σε κλίνες για τα ακίνητα που μισθώνονται μέσω της πλατφόρμας του Airbnb, υπάρχει μεγάλο ρεύμα προς αυτή την κατεύθυνση γεγονός που επιβεβαιώνεται από την ανοικοδόμηση που σημειώνεται στο νησί και τις συντηρήσεις/ αναπαλαιώσεις παλιών κτιρίων και οικημάτων.

Διάγραμμα 43. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Δήμοι Κέα, Κύθνου, 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 και 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΚΙΜΩΛΟΣ – ΣΕΡΙΦΟΣ – ΣΙΦΝΟΣ (Π.Ε. ΜΗΛΟΥ)**

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου που αφορούν τη δυναμικότητα της τουριστικής βιομηχανίας, στην **Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ στην Π.Ε. Μήλου το 2022** εντοπίζονται 40 ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα που αντιπροσωπεύουν το 49% του συνολικού ξενοδοχειακού αποθέματος της Π.Ε. Μήλου, το 45% των δωματίων και 44% των κλινών. Η μέση δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιοχής Εφαρμογής ανέρχεται στα 18 δωμάτια, σχεδόν όσο και ο μέσος όρος για το σύνολο της Π.Ε. Μήλου (19). Σε αυτό το σημείο αξίζει να επισημανθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος της ξενοδοχειακής δυναμικότητας στην Περιοχή Εφαρμογής της ΟΧΕ στην Π.Ε. Μήλου εντοπίζεται στον Δήμο Σίφνου (75% των ξενοδοχειακών μονάδων, 78% των δωματίων και 79% των κλινών) με τους Δήμους Σερίφου και Κίμωλου να έπονται, καθώς ο πρώτος διαθέτει το 23% των ξενοδοχειακών καταλυμάτων (9 ξενοδοχειακές μονάδες), 21% των δωματίων και 20% των κλινών ενώ ο δεύτερος διαθέτει μόλις ένα ξενοδοχειακό κατάλυμα.

Ως προς την **ποιοτική διάρθρωση ανά κατηγορία αστέρων του ξενοδοχειακού δυναμικού** της Περιοχής Εφαρμογής για το 2022, η πλειοψηφία των 40 ξενοδοχειακών μονάδων εντάσσεται στην κατηγορία 2* (21 μονάδες) και 3* (13 μονάδες) που σωρευτικά συγκεντρώνουν πάνω από το 85,0% των ξενοδοχείων, ακολουθεί η κατηγορία ενός αστέρα (10,0%) και το υπόλοιπο 5,0% ισομοιράζεται στις κατηγορίες τεσσάρων και πέντε αστέρων.

Πίνακας 7. Ξενοδοχειακά καταλύματα | Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Κίμωλος, Σέριφος Σίφνος, 2022

	Ξενοδοχειακές Μονάδες 🏠	Δωμάτια 🔑	Κλίνες 🛏
Π.Ε. Μήλου	82	1.572	3.115
Κίμωλος	1	6	14
Σέριφος	9	149	277
Σίφνος	30	554	1.089

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

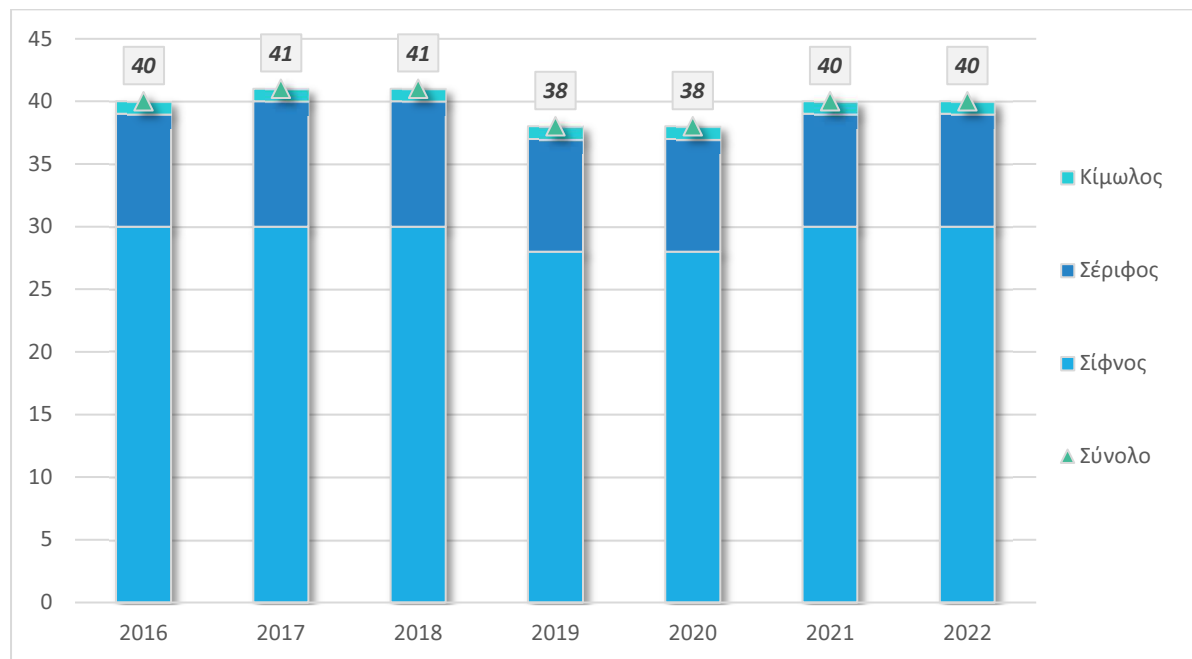
Κατά την περίοδο 2016-2022, στην Περιοχή Εφαρμογής παρατηρείται μείωση των ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας 2* κατά 3 με παράλληλη αύξηση της κατηγορίας 3* κατά 2, ενώ στις υπόλοιπες κατηγορίες δεν παρατηρείται κάποια μεταβολή. Σύμφωνα με τη διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού της Περιοχής Εφαρμογής, παρατηρείται μία ποιοτική μετατόπιση στη διάρθρωση του προς τα ξενοδοχεία 3* καθώς σταδιακά αυξάνονται τα δωμάτια και οι κλίνες της εν λόγω κατηγορίας. Ειδικότερα, οι μονάδες της κατηγορίας των τριών αστέρων έχουν σημειώσει αύξηση κατά 18% την περίοδο 2016-2022, εικόνα που αποτυπώνεται και στον αριθμό των δωματίων (με 216 δωμάτια το 2022 έναντι 178 δωματίων το 2016, ήτοι +21%) αλλά και των κλινών (με 436 κλίνες το 2022 έναντι 349 κλινών το 2016, ήτοι +25%) κατά την ίδια περίοδο.

Αναλυτικότερα, **για την περίοδο 2016-2022 στον Δήμο Σίφνου** παρατηρείται μείωση του αριθμού των ξενοδοχειακού τύπου καταλυμάτων κατηγορίας 2* κατά 1, ενώ παράλληλα σημειώνεται αύξηση στις ξενοδοχειακές μονάδες κατηγορίας 3* κατά 1, γεγονός που συνεπάγεται αντίστοιχη αύξηση του αριθμού των δωματίων κατά 20% (117 από 148 δωμάτια) και των κλινών κατά 23% (362 από 295 κλίνες). Από τη **διαβούλευση με τον Δήμο Σίφνου** δεν προέκυψε ποιοτική πληροφόρηση σχετικά με τη συνολική δυναμικότητα φιλοξενίας του νησιού συμπεριλαμβάνοντας ενοικιαζόμενα δωμάτια και καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Για την **ίδια περίοδο ανάλυσης, στον Δήμο Σερίφου** παρατηρείται μεταβολή μόνο στα ξενοδοχεία κατηγορίας 2* και 3*, καθώς τα πρώτα μειώθηκαν κατά 1 και τα δεύτερα αυξήθηκαν κατά 1, με ανάλογη μεταβολή σε δωμάτια και κλίνες. Επισημαίνεται ότι η Σέριφος δεν διαθέτει καθόλου καταλύματα 4* και 5*. Από τη **διαβούλευση με τον Δήμο Σερίφου** δεν προέκυψε ποιοτική πληροφόρηση σχετικά με τη συνολική δυναμικότητα φιλοξενίας του νησιού συμπεριλαμβάνοντας ενοικιαζόμενα δωμάτια και καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Τέλος, κατά την περίοδο 2016-2022 ο Δήμος Κιμώλου διατηρεί σταθερά 1 ξενοδοχειακή μονάδα κατηγορίας 3* με 6 δωμάτια και 14 κλίνες. Αναφορικά με τον Δήμο Σερίφου παρατηρείται μείωση του αριθμού των ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας 2* αστέρων κατά 1 και παράλληλα αύξηση της κατηγορίας 3* κατά 1, με παράλληλη αύξηση του αριθμού των δωματίων κατά 32% (33 από 25 δωμάτια) και των κλινών 30% (60 από 46 κλίνες) για την ίδια περίοδο. **Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Κιμώλου**, η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας αγγίζει τις 1.500 κλίνες (συμπεριλαμβανομένων των ενοικιαζόμενων δωματίων και των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης, ενώ το 2024 αναμένεται η δημιουργία ακόμα περισσότερων. Παρά το γεγονός ότι δεν διατίθενται στοιχεία για τη δυναμικότητα σε κλίνες για τα ακίνητα που μισθώνονται μέσω της πλατφόρμας του Airbnb, υπάρχει μεγάλο ρεύμα προς αυτή την κατεύθυνση, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τη δυστοκία που υπάρχει στην εύρεση κατοικιών για εκπαιδευτικούς και καθηγητές, ενώ παράλληλα ελλοχεύει ο κίνδυνος η αλλαγή χρήσης για τα ακίνητα να οδηγήσει σε αλλαγή της φυσιογνωμίας του νησιού με τα παραδοσιακού χαρακτήρα στοιχεία π.χ. «Σύρματα» (όπως στην Μήλο).

Διάγραμμα 44. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Δήμοι Κιμώλου, Σερίφου, Σίφνου, 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 και 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΑΜΟΡΓΟΣ – ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Π.Ε. ΝΑΞΟΥ)**

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου το 2022, στον Δήμο της Αμοργού εντοπίζονται 15 ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα που αντιπροσωπεύουν το 9% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού της Π.Ε. Νάξου και το 7% των δωματίων και των κλινών. Η μέση δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Δήμου Αμοργού ανέρχεται σε 20 δωμάτια, σχεδόν όσο και ο μέσος όρος για το σύνολο της Π.Ε. Νάξου (23).

Ως προς την ποιοτική διάρθρωση ανά κατηγορία αστέρων του ξενοδοχειακού δυναμικού του Δήμου Αμοργού για το 2022, η πλειοψηφία των 15 ξενοδοχειακών μονάδων εντάσσεται στην κατηγορία δύο αστέρων (66,5% των ξενοδοχείων), ακολουθεί η κατηγορία τριών αστέρων (20,0%), διαθέτει μόλις μία ξενοδοχειακή μονάδα τεσσάρων και μία πέντε αστέρων, ενώ δεν διαθέτει καμία ξενοδοχειακή μονάδα ενός αστέρων.

Επισημαίνεται ότι στο Κουφονήσι καταγράφεται μόνο μία ξενοδοχειακή μονάδα κατηγορίας 2*, που αριθμεί 11 δωμάτια και 20 κλίνες. Κατά την διετία 2016-2017 καταγράφονταν 11 ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες το 2018 μειώθηκαν σε 3, τα έτη 2019-2020 σε 2 και την διετία 2021-2022 σε μία. Σε Ηρακλειά, Σχοινούσα και Δονούσα δεν καταγράφονται αδειοδοτημένα ξενοδοχειακά καταλύματα σύμφωνα με τα στοιχεία του ΞΕΕ.

Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων αναφέρεται ότι η δυναμικότητα των καταλυμάτων σύντομης διαμονής αγγίζει τις 600-700 κλίνες στη Δ.Ε. Ηρακλειάς. Η δυναμικότητα σε καταλύματα σύντομης διαμονής (συμπεριλαμβανομένων και αυτών που διατίθενται στην πλατφόρμα του AirBnB) εκτιμάται στις 1.150 κλίνες στην Δ.Ε. Σχοινούσας. Ενώ αναμένεται να δημιουργηθούν 300 επιπλέον νέες κλίνες μέσα τα επόμενα δυο χρόνια. Τέλος, στη Δ.Ε. Άνω Κουφονησιού η συνεχής ανοικοδόμηση και η συνεχώς αυξανόμενη διάθεση ακινήτων μέσω της πλατφόρμας του Airbnb δημιουργεί προβλήματα στην εύρεση στέγης για δημόσιους υπαλλήλους, εκπαιδευτικούς, ιατρικό προσωπικό κλπ.

Πίνακας 8. Ξενοδοχειακά καταλύματα | Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Αμοργός – Μικρές Κυκλάδες, 2022

	Ξενοδοχειακές Μονάδες 	Δωμάτια 	Κλίνες
Π.Ε. Νάξου	173	3.964	7.929
Αμοργός	15	296	583
Κουφονήσι	1	11	20
Ηρακλειά	0	0	0
Σχοινούσα	0	0	0
Δονούσα	0	0	0

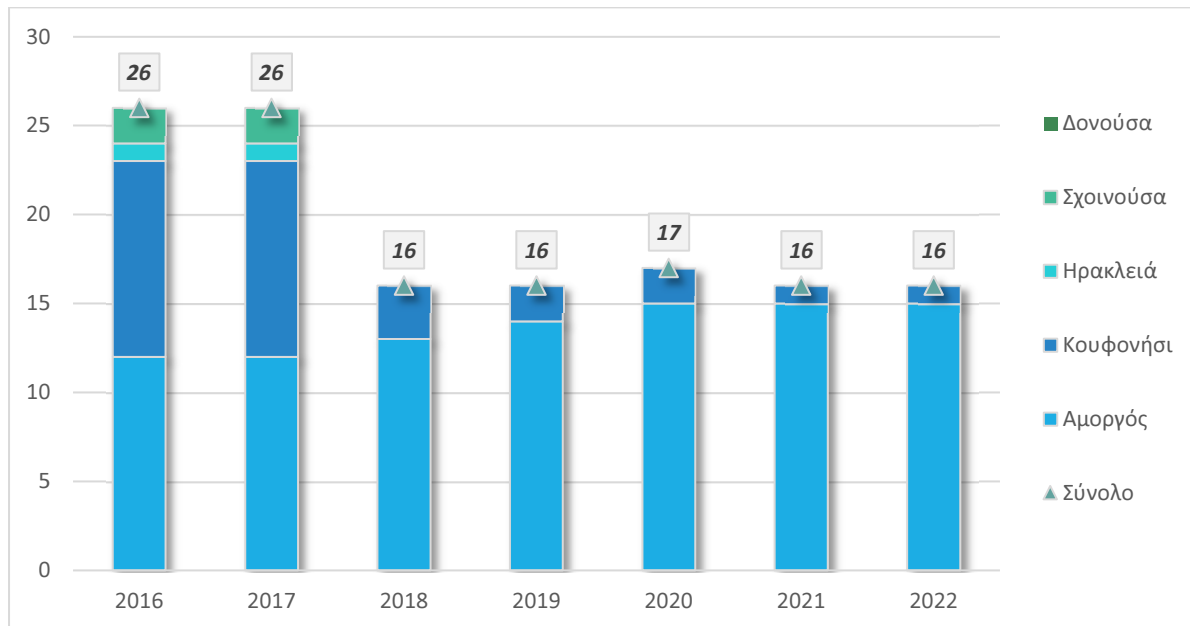
Ηρακλειά – Δονούσα – Σχοινούσα 0 ???

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Κατά την **περίοδο 2016-2022**, στον **Δήμο Αμοργού** παρατηρείται αύξηση των ξενοδοχειακών μονάδων συνολικά κατά 3 μονάδες (+25%). Συγκεκριμένα στον εν λόγω Δήμο παρατηρείται αύξηση των ξενοδοχειακών μονάδων κατηγορίας 3* και 2* κατά 1 εκάστη, ενώ δημιουργείται το 2020 μία μονάδα κατηγορίας 4*, η οποία συνεχίζει να υφίσταται στο εξής και διατηρείται 1 μονάδα στην κατηγορία 5* καθ' όλη την διάρκεια της περιόδου. Σύμφωνα με τη διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού του Δήμου Αμοργού, οι μονάδες της κατηγορίας των 2* έχουν σημειώσει αύξηση κατά μία μονάδα την περίοδο 2016-2022, εικόνα που αποτυπώνεται και στον αριθμό των δωματίων (με 142 δωμάτια το 2022 έναντι 123 δωματίων το 2016, ήτοι +15%) αλλά και των κλινών (με 300 κλίνες το 2022 έναντι 246 κλινών το 2016, ήτοι +22%) κατά την ίδια περίοδο. Αντίστοιχα, τα ξενοδοχεία 5* αυξήθηκαν κατά 66%, με τα διαθέσιμα δωμάτια να ενισχύονται κατά 60% και οι κλίνες τους κατά 63%.

Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Αμοργού, η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί, συμπεριλαμβανομένων των ενοικιαζόμενων δωματίων και των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης, αγγίζει τις 6.500 με 7.000 κλίνες ενώ το camping μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι και τα 1.000 άτομα. Δεδομένου ότι ο αριθμός των τουριστών την περίοδο αιχμής ξεπερνάει τους 13.000 δηλαδή 11 φορές υψηλότερος του μόνιμου πληθυσμού, η επέκταση της βραχυχρόνιας μίσθωσης λειτουργεί ως τροχοπέδη στην εύρεση ακινήτων για τη στέγαση δημοσίων υπαλλήλων, εκπαιδευτικών, ιατρικού προσωπικού κ.λπ.

Διάγραμμα 45. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Αμοργός-Κουφονήσι-Ηρακλειά-Σχοινούσα-Δονούσα, 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 και 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ (Π.Ε. ΠΑΡΟΥ)**

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου το 2022, στον **Δήμο της Αντιπάρου εντοπίζονται 11 ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα** που αντιπροσωπεύουν το 7% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού της Π.Ε. Πάρου και το 5% των δωματίων και των κλινών. Η μέση δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Δήμου Αντιπάρου ανέρχεται σε 18 δωμάτια, αρκετά χαμηλότερα από το μέσος όρος για το σύνολο της Π.Ε. Πάρου (26).

Ως προς την **ποιοτική διάρθρωση ανά κατηγορία αστέρων του ξενοδοχειακού δυναμικού του Δήμου Αντιπάρου για το 2022**, η πλειοψηφία των 11 ξενοδοχειακών μονάδων εντάσσεται στην κατηγορία 1* και 2* που σωρευτικά συγκεντρώνουν το 72,7% των ξενοδοχείων, ακολουθεί η κατηγορία τριών αστέρων (18,2%), διαθέτει μόλις μία ξενοδοχειακή μονάδα πέντε αστέρων, ενώ δεν διαθέτει καμία ξενοδοχειακή μονάδα τεσσάρων αστέρων.

Πίνακας 9. Ξενοδοχειακά καταλύματα | Αριθμός μονάδων, δωματίων και κλινών, Περιοχή Εφαρμογής Αντίπαρος, 2022

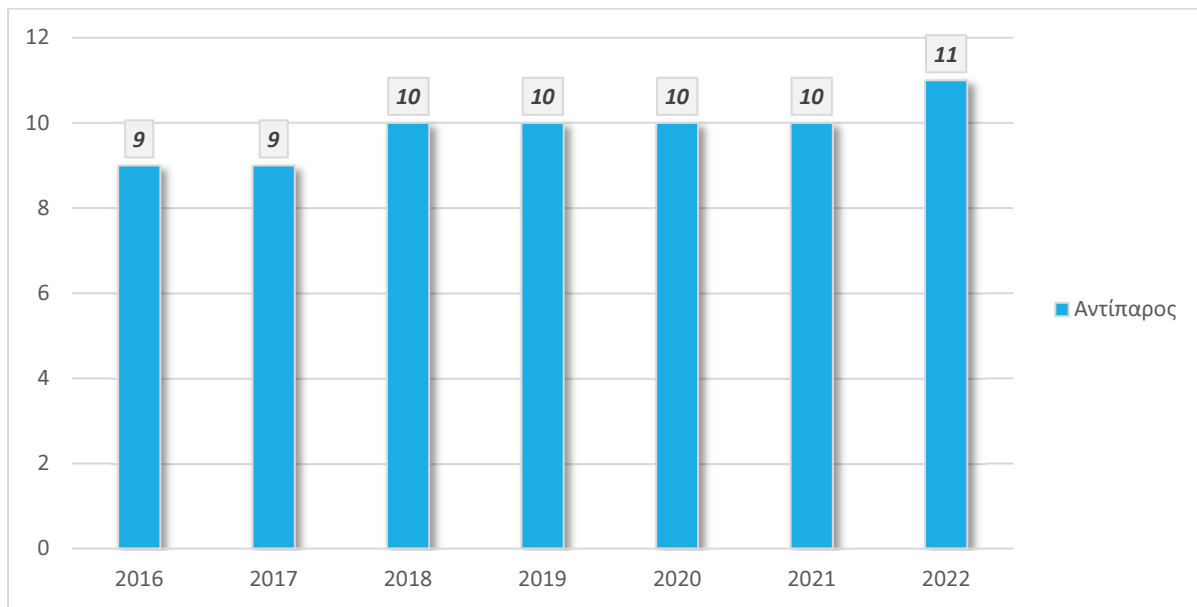
	Ξενοδοχειακές Μονάδες 	Δωμάτια 	Κλίνες
Π.Ε. Πάρου	152	3.927	7.706
Αντίπαρος	11	196	415

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΙΝΣΕΤΕ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Κατά την **περίοδο 2016-2022, στον Δήμο Αντιπάρου παρατηρείται αύξηση των ξενοδοχειακών τύπου καταλυμάτων συνολικά**, η οποία οφείλεται στην αύξηση της κατηγορίας των ξενοδοχείων κατηγορίας 3* κατά 1 και τη δημιουργία 1 μονάδας κατηγορίας 5*. Σύμφωνα με τη διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού του Δήμου Αντιπάρου, η αύξηση κατά μία μονάδα των ξενοδοχειακών μονάδων την περίοδο 2016-2022, έχει συμπαρασύρει προς τα πάνω τον αριθμό των δωματίων (με 26 δωμάτια το 2022 έναντι 17 δωματίων το 2016) αλλά και των κλινών (με 60 κλίνες το 2022 έναντι 31 κλινών το 2016) κατά την ίδια περίοδο.

Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Αντιπάρου, η εκτιμώμενη συνολική δυναμικότητα του κλάδου φιλοξενίας στο νησί ανέρχεται στις 3.500 κλίνες αφού υπάρχουν πολλές εξοχικές κατοικίες που μισθώνονται μέσω της πλατφόρμας του Airbnb. Σε αυτά προστίθενται και 350 διαθέσιμες θέσεις του camping της Αντιπάρου. Αξιοσημείωτη είναι η αναφορά ότι ετησίως χτίζονται περίπου 250 νέες εξοχικές κατοικίες/βίλες στο νησί θέτοντας επί τάπητος το ζήτημα της βιωσιμότητας του νησιού.

Διάγραμμα 46. Διαχρονική εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού Δημοτική Ενότητα Αντιπάρου, 2016-2022

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Ξενοδοχειακό δυναμικό κατά κατηγορία, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 και 2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

● **Πληρότητες και Βραχυρόνιες Μισθώσεις**

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ως προς την πληρότητα των ξενοδοχειακού τύπου καταλυμάτων κατά την περίοδο 2015-2021, με εξαίρεση μία παροδική πτώση των επιπέδων πληρότητας το 2017 (28,8%), οι **Δήμοι Φολεγάνδρου και Σκίνου** καταγράφουν συνεχώς ανοδική πορεία, με το 2021 να καταγράφεται υψηλότερη πληρότητα σε σχέση με το 2015 (48,1% έναντι 34,7%). Αντίστοιχα ανοδική πορεία σημειώνει και ο Δήμος Ιητών, καθότι το 2021 τα ποσοστά πληρότητας των ξενοδοχειακών μονάδων του Δήμου σημείωσαν την υψηλότερη πληρότητα της περιόδου 2015-2021 (53,5% έναντι 40,4%). Όπως επιβεβαιώθηκε **από τη διαδικασία της διαβούλευσης**, ο **Δήμος Ανάφης** σημειώνει ανοδική πορεία στα επίπεδα πληρότητας όχι μόνο στα ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα αλλά και στα καταλύματα σύντομης διαμονής και σε αυτά που παρέχονται μέσω της πλατφόρμας του Airbnb, με τα επίπεδα πληρότητας να αγγίζουν το 80% το 2023, ενώ παράλληλα παρατηρήθηκε επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στον εν λόγω Δήμο.

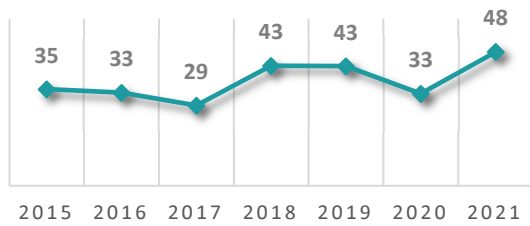
Στον αντίποδα, ο **Δήμος Σίφνου** καταγράφει διακυμάνσεις ως προς την πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2015-2021. Συγκεκριμένα, αν και το 2017 καταγράφει φαινομενικά παροδική πτώση πληρότητας (25,3%) καθότι την αμέσως επόμενη ανέρχεται στο 30,5%, από το 2019 και έπειτα συνεχίζει να διαγράφει καθοδική πορεία με το 2020 να σημειώνει τα χαμηλότερα ποσοστά πληρότητας της τάξεως του 21,7%, ενώ το 2022 σημείωσε την υψηλότερη πληρότητα της περιόδου 2015-2021 (32,0%). Επιπλέον, ο **Δήμος Σεριφου** παρουσιάζει καθοδική πορεία καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2015-2021, με εξαίρεση μία παροδική άνοδο των επιπέδων πληρότητας το 2018 (35,1%), ενώ το 2021 φαίνεται να καταγράφει άνοδο ως προς την πληρότητα των ξενοδοχείων (32,0%).

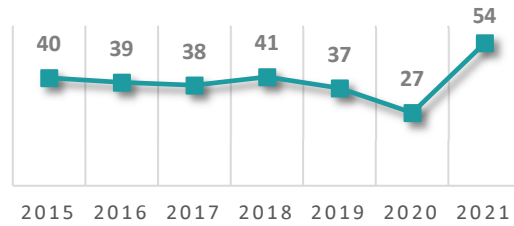
Οι **Δήμοι Κέας και Κύθνου** καταγράφουν, ως προς την πληρότητα των ξενοδοχειακού τύπου καταλυμάτων, συνεχώς ανοδική πορεία για την περίοδο 2015-2021, με το 2021 να σημειώνεται η υψηλότερη πληρότητα της περιόδου (51,0% έναντι 14,0%). Ομοίως, ο **Δήμος Αμοργού** καταγράφει ανοδική πορεία σε όλη την περίοδο 2015-2021, με το 2017 να καταγράφει την υψηλότερη πληρότητα της αντίστοιχης περιόδου. Τέλος, για την περίοδο 2015-2021, ο **Δήμος Αντιπάρου** σημειώνει σχετικά σταθερή πληρότητα στις ξενοδοχειακές μονάδες με το 2021 να καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό πληρότητας (38%).

Επισημαίνεται ότι 2020 αποτέλεσε μία ιδιάζουσα χρονιά λόγω της λήψης υγειονομικών μέτρων από την Πολιτεία προκειμένου να περιοριστεί η μετάδοση της νόσου Covid-19, γεγονός που είχε ως αντίκτυπο οι Δήμοι της Περιοχής Εφαρμογής να σημειώσουν τα χαμηλότερα ποσοστά πληρότητας των ξενοδοχειακών τους μονάδων.

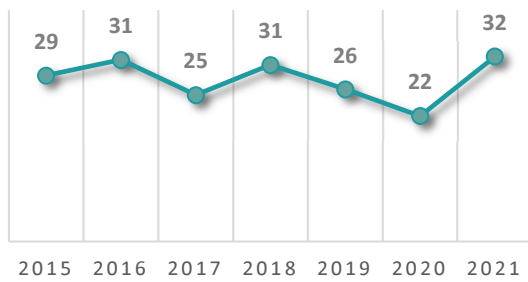
Διάγραμμα 47. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμοι Φολεγάνδρου & Σίκινου

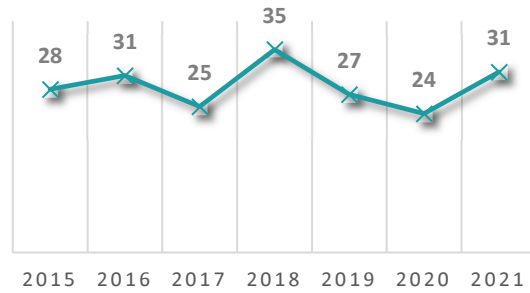
Διάγραμμα 48. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Ιητών

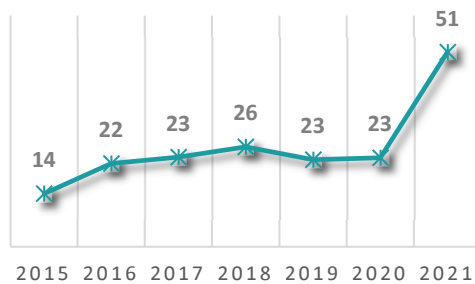
Διάγραμμα 49. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Σίφνου

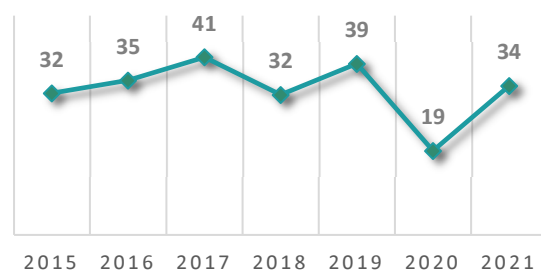
Διάγραμμα 50. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Σερίφου

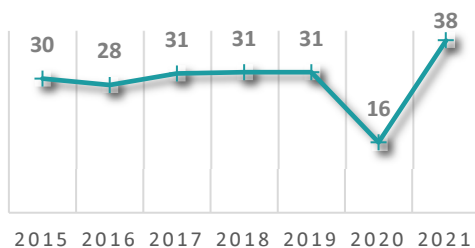
Διάγραμμα 51. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμοι Κύθνου & Κέας

Διάγραμμα 52. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Αμοργού

Διάγραμμα 53. Διαχρονική εξέλιξη πληρότητας Δήμος Αντιπάρου

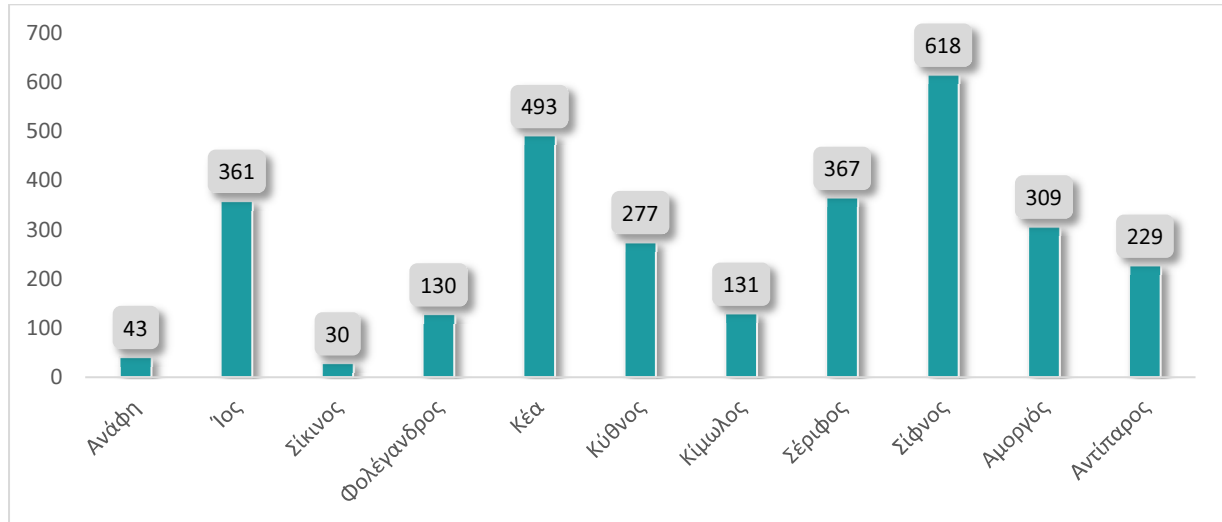

Πηγή: INSETE | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ και καταλυμάτων σύντομης διαμονής) κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς τις **βραχυχρόνιες μισθώσεις ακινήτων**, άξια λόγου είναι η δυναμική που καταγράφεται στην μετατροπή ακινήτων - είτε ολόκληρων σπιτιών είτε διαμερισμάτων - σε καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης μέσω πλατφόρμας, στην οποία εντοπίζονται και κάποια δωμάτια ξενοδοχείων, συνθήκη που προκλήθηκε λόγω του περιορισμένου εύρους ξενοδοχειακών μονάδων σε κάποιους από τους

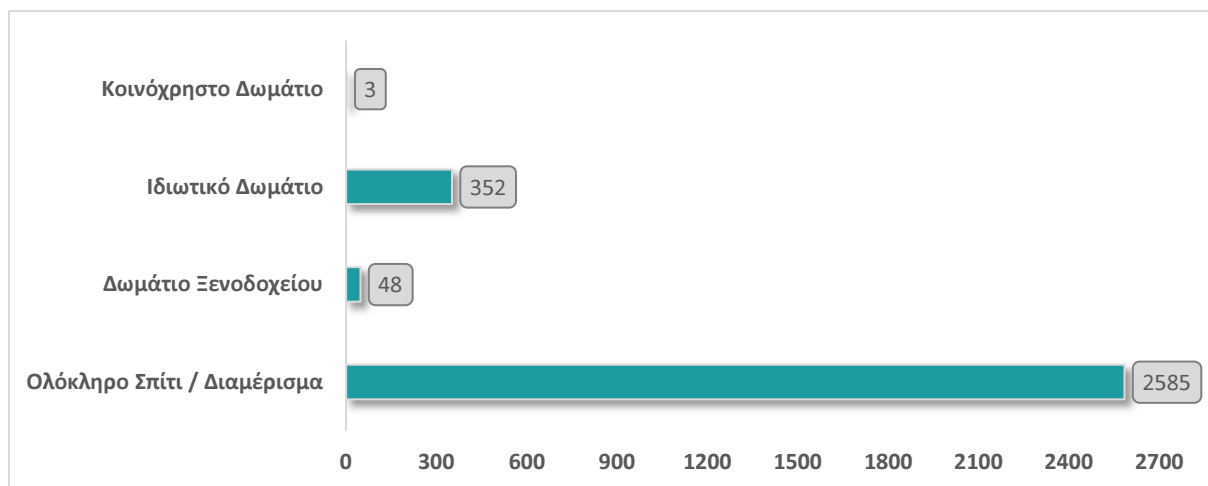
δήμους της Περιοχής Εφαρμογής και σταδιακά εξαπλώθηκε στην ευρύτερη περιοχή. Από τα στατιστικά στοιχεία που αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα Inside Airbnb²⁵, 2.988 ακίνητα της Περιοχής Εφαρμογής έχουν μετατραπεί σε ακίνητα βραχυχρόνιας μίσθωσης με καταχώρηση στην πλατφόρμα Airbnb, εκ των οποίων το 86,5% είναι ολόκληρα σπίτια ή διαμερίσματα, το 11,8% είναι ιδιωτικά δωμάτια και μόλις το 1,6% αποτελούν δωμάτια ξενοδοχειακών μονάδων και το 0,1% κοινόχρηστα δωμάτια, τα οποία έχουν ενταχθεί στην πλατφόρμα, αποτυπώνοντας τη δυναμική αυτής της κατηγορίας βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτων στην οικονομία της Περιοχής Εφαρμογής.

Διάγραμμα 54. Πλήθος ακινήτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (πλατφόρμα Airbnb) ανά Δήμο της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, 2023

Πηγή: Inside Airbnb, Ακίνητα βραχυχρόνιας μίσθωσης, 2023 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 55. Τύποι ακινήτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην πλατφόρμα Airbnb, Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ

Πηγή: Inside Airbnb, Ακίνητα βραχυχρόνιας μίσθωσης, 2023 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

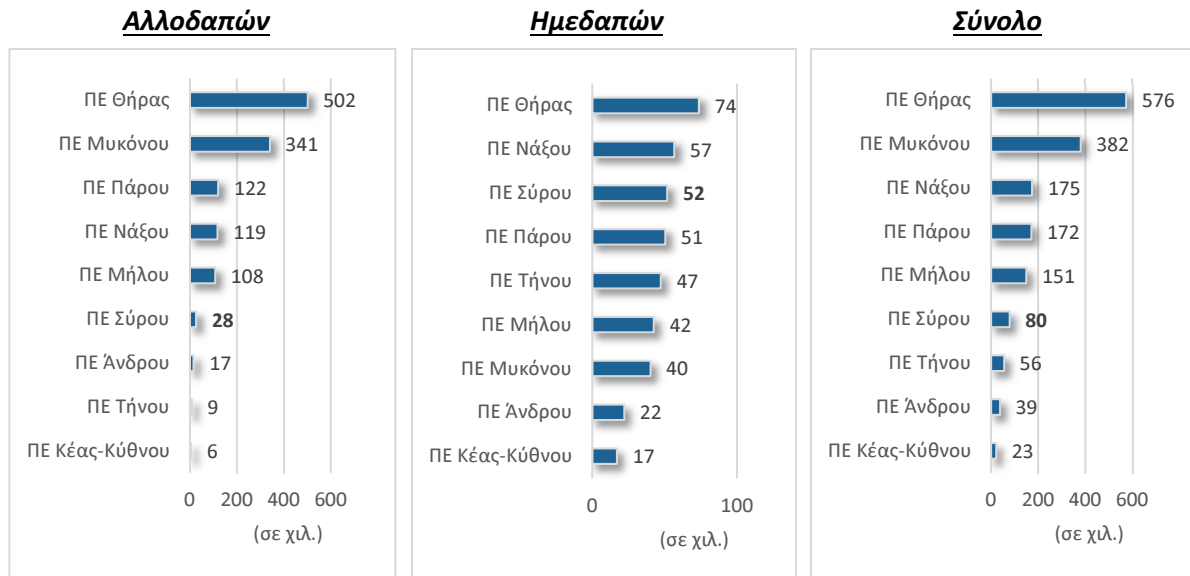
Επιπρόσθετα, ο μέσος όρος της τιμής ανά διανυκτέρευση για όλους τους τύπους ακινήτων στην Περιοχή Εφαρμογής αγγίζει τα **204,76 €**, με τη χαμηλότερη τιμή να ξεκινάει από 10,00 € ανά διανυκτέρευση και την ανώτερη τιμή να υπερβαίνει τα 3.900,00 € ανά διανυκτέρευση.

²⁵ Inside AirBnB, άντληση δεδομένων: 13/6/2023 (www.insideairbnb.com/get-the-data/). Τα δεδομένα αφορούν καταγραφές μέχρι και 19 Μαρτίου 2023. Για επικαιροποίηση τυχόν στοιχείων που προκύπτουν από αυτά μπορείτε να επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες www.insideairbnb.com/get-the-data/ και www.insideairbnb.com/south-aegean/.

● Αφίξεις Τουριστών σε Καταλύματα

Το 2021 οι Π.Ε. των Κυκλάδων υποδέχθηκαν 1,65 εκατ. τουρίστες, εκ των οποίων το 76% (ήτοι 1.252 χιλ. €) αποτελείται από αλλοδαπούς και το υπόλοιπο 24% (402 χιλ. €) το αποτελούν ημεδαποί τουρίστες.

Διάγραμμα 56. Κατανομή τουριστών ανά Π.Ε. των Κυκλάδων (σε χιλ.), 2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αφίξεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και καταλύματα σύντομης διαμονής, κατά Περιφερειακή Ενότητα, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ ΑΝΑΦΗ – ΙΟΣ – ΣΙΚΙΝΟΣ – ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ - ΘΗΡΑΣΙΑ (Π.Ε. ΘΗΡΑΣ)

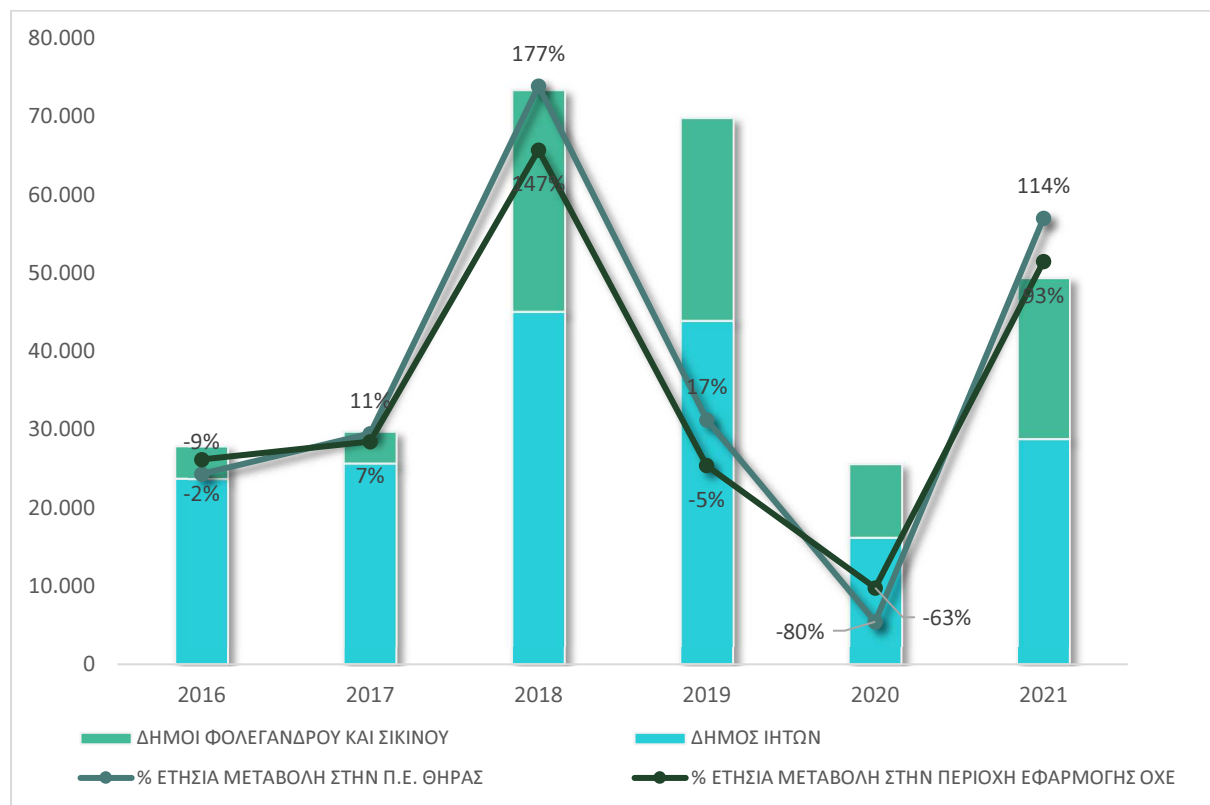
Η Περιοχή Εφαρμογής (ήτοι οι Δήμοι Ιητών, Σικίνου και Φολεγάνδρου²⁶) κατάφεραν να αποσπάσουν μερίδιο από την αύξηση των τουριστικών ροών προς τη χώρα μας την τελευταία δεκαετία και δη κατά την περίοδο 2016-2021, καθώς καταγράφηκε αύξηση στις αφίξεις των τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου της τάξεως του +78% (2021: 49.493 τουρίστες vs 2016: 27.858 τουρίστες), ακολουθώντας την ανοδική πορεία που σημείωσε εν γένει η Π.Ε. Θήρας (+57%). Συγκεκριμένα, ο Δήμος Ιητών καταγράφει αύξηση κατά +21% στις αφίξεις των τουριστών για την περίοδο 2016-2022 (23.575 τουρίστες το 2021 από 18.306 τουρίστες το 2016). Ειδικότερα, οι ημεδαποί τουρίστες που καταφθάνουν στον Δήμο Ιητών καταγράφουν μείωση κατά 7% (5.019 τουρίστες από 5.429) για την περίοδο 2016-2021, ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες σημειώνουν αύξηση κατά 29% (23.757 τουρίστες από 18.306) για την αντίστοιχη περίοδο, συνδράμοντας στην αύξηση των αφίξεων συνολικά στον Δήμο παρά τη μείωση που καταγράφουν οι αφίξεις των ημεδαπών και παρά το γεγονός ότι στερείται απευθείας αεροπορικής συνδεσιμότητας με χώρες του εξωτερικού. Κατά τη διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός αφίξεων τουριστών (ημεδαπών, οι οποίοι ξεπέρασαν τις 8.500, δηλαδή σχεδόν 3 φορές τον πληθυσμό του νησιού, και αλλοδαπών τουριστών, οι οποίοι κινήθηκαν στο επίπεδο των 36.500 και άνω) όλης της περιόδου 2016-2022, ενώ η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών – αλλοδαπών τουριστών στην Ίο κυμαίνεται διαχρονικά κατά μέσο όρο στο επίπεδο 20%-80%. Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Ιητών, κατά την περίοδο αιχμής ο

²⁶ Σε αυτό το σημείο αναφέρεται ότι εξαιρείται από την ανάλυση ο Δήμος Ανάφης προς αποφυγή αλλοίωσης της ποιοτικής ανάλυσης, καθώς τα διαθέσιμα στοιχεία αναφέρονται αθροιστικά με τον Δήμο Θήρας, ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στην περιοχή εφαρμογής. Ωστόσο, από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Ανάφης προκύπτει ότι ο πληθυσμός αιχμής κατά τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο ανέρχεται σε 2.500-3.000 άτομα, το οποίο σημαίνει περίπου δέκα φορές πάνω από τον μόνιμο τοπικό πληθυσμό. Αναφορικά με τη Δ.Ε. Θηρασιάς τα στοιχεία που προκύπτουν από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Θήρας, οι ημερήσιοι επισκέπτες του νησιού από τα ημερόπλοια και τις κρουαζιέρες ανέρχονται στους 500, ενώ οι μόνιμοι κάτοικοι του νησιού δεν ξεπερνούν τους 300 με 350 μόνιμους κατοίκους.

πληθυσμός ανέρχεται στους 15.000, αριθμός σχεδόν 11 φορές υψηλότερος από αυτόν του μόνιμου πληθυσμού του νησιού (αφίξεις 2019: 150.000, αφίξεις 2023: 140.000 μέχρι Σεπτέμβριο).

Ακόμα, **οι Δήμοι Φολεγάνδρου και Σικίνου**, καταγράφουν αύξηση κατά +139% στις αφίξεις των ημεδαπών τουριστών (2.883 τουρίστες το 2021 έναντι 1.204 τουριστών το 2016), ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες καταγράφουν ακόμα πιο εντυπωσιακή αύξηση, αφού ο αριθμός των αφίξεων τους σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου σχεδόν επταπλασιάστηκε (17.780 τουρίστες το 2021 έναντι 2.919 τουριστών το 2016) και παρά το γεγονός ότι στερείται απευθείας αεροπορικής συνδεσιμότητας με χώρες του εξωτερικού. Κατά τη διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός αφίξεων τουριστών (ημεδαπών, οι οποίοι ξεπέρασαν τις 4.400, δηλαδή 6 φορές τον πληθυσμό του νησιού, και αλλοδαπών τουριστών, οι οποίοι κινήθηκαν στο επίπεδο των 23.000 και άνω) όλης της περιόδου 2016-2022. Συγκεκριμένα, η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών – αλλοδαπών τουριστών σε Φολεγάνδρο και Σίκινο κυμαίνεται διαχρονικά στο επίπεδο 19%-81%. **Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Φολεγάνδρου** προκύπτει ότι κατά την περίοδο αιχμής ο πληθυσμός ανέρχεται στους 5.000 τουρίστες (δηλαδή αριθμός 10 φορές υψηλότερος από αυτόν των μόνιμων κατοίκων του νησιού, ο οποίος εκτιμάται στους 400 με 500 μόνιμους κατοίκους κατά τους καλοκαιρινούς μήνες).

Διάγραμμα 57. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού Τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμοι Ιητών, Σικίνου & Φολεγάνδρου – vs Π.Ε. Θήρας, 2016-2021

Πηγή: INSETE | ΕΛΣΤΑΤ, Αφίξεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΚΕΑ – ΚΥΘΝΟΣ (Π.Ε. ΚΕΑΣ – ΚΥΘΝΟΥ)**

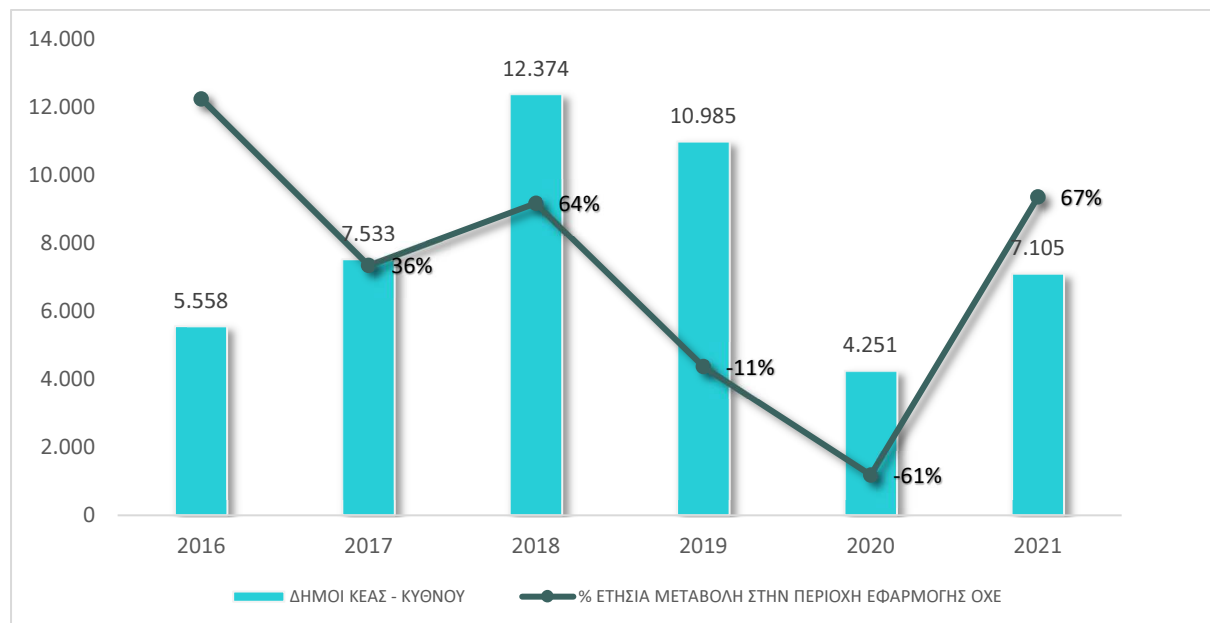
Οι **Δήμοι Κέας και Κύθνου** (οι οποίοι συνθέτουν την ομώνυμη Περιφερειακή Ενότητα) κατάφεραν να αποσπάσουν σημαντικό μερίδιο από την αύξηση των τουριστικών ρών της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια, καθώς για την περίοδο 2016-2021 σημειώθηκε αύξηση στις τουριστικές αφίξεις σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου της τάξεως του 28% (2021: 7.105 τουρίστες έναντι 2016: 5.558 τουρίστες). Ειδικότερα στους ημεδαπούς τουρίστες καταγράφεται μείωση κατά -16%, εν αντιθέσει

με τους αλλοδαπούς τουρίστες, οι οποίοι καταγράφουν εντυπωσιακή αύξηση της τάξεως του +589%, αφού ο αριθμός αφίξεων τους σε ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα είναι σχεδόν 15 φορές υψηλότερος (2.762 τουρίστες το 2021 έναντι 401 τουριστών το 2016), αντισταθμίζοντας τη μείωση των ημεδαπών τουριστών. Κατά τη διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο ψηλότερος αριθμός αφίξεων τουριστών (ημεδαποί, οι οποίοι ξεπέρασαν τις 8.000 και αλλοδαπών τουριστών, οι οποίοι κινήθηκαν σε επίπεδο άνω των 10.000) όλης της περιόδου 2016-2021. Αξίζει να επισημανθεί ότι η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών - αλλοδαπών τουριστών στους Δήμους Κέας & Κύθνου κυμαίνεται διαχρονικά κατά μέσο όρο στο 75%-25%, ενώ το 2021 κατέληξε σε επίπεδο 61%-39%, καταδεικνύοντας ότι οι Δήμοι Κέας & Κύθνου έχουν τις δυνάμεις και το προφίλ να προσελκύσουν πολύ μεγαλύτερο μέρος ξένων τουριστών.

Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Κέας, κατά την περίοδο αιχμής (Ιούνιο-Ιούλιο-Αύγουστο) ο πληθυσμός ανέρχεται περίπου στους 10.000 τουρίστες κάθε μήνα (ίσως είναι υποεκτιμημένο) ενώ οι μόνιμοι κάτοικοι του νησιού είναι μόλις 2.500 κάτοικοι. Η τουριστική περίοδος εκτείνεται από το Πάσχα και μετά έως τον Νοέμβριο με το νησί να χαρακτηρίζεται ως «νησί του Σαββατοκύριακου», και την κύρια σεζόν να διαρκεί από τον Ιούνιο μέχρι και τον Σεπτέμβριο.

Επίσης, από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Κύθνου, κατά την περίοδο αιχμής ο πληθυσμός ανέρχεται 5.000 άτομα (περίπου 3 φορές πάνω από τον μόνιμο πληθυσμό- ωστόσο το ποσοστό αυτό ίσως να είναι υποεκτιμημένο). Ενώ σημαντική είναι η επάνοδος νέων και επενδυτών στο νησί. Η τουριστική περίοδος εκτείνεται από το Πάσχα μέχρι και τις αρχές του Οκτωβρίου.

Διάγραμμα 58. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμοι Κέας - Κύθνου, 2016-2021

Πηγή: INSETE | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Αφίξεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΚΙΜΩΛΟΣ – ΣΕΡΙΦΟΣ – ΣΙΦΝΟΣ (Π.Ε. ΜΗΛΟΥ)**

Η **Περιοχή Εφαρμογής (ήτοι οι Δήμοι Μήλου & Κιμώλου²⁷, Σεριφου και Σίφνου)** έχει αποσπάσει σημαντικό μερίδιο από την αύξηση των τουριστικών ροών στο πέρασ της περιόδου 2016-2021, καθώς η Περιοχή Εφαρμογής κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου της τάξεως του +51% (2021: 37.051 τουρίστες έναντι 2016: 24.490 τουρίστες). Αναλύοντας τους επιμέρους Δήμους της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ παρατηρείται ότι οι Δήμοι Μήλου και Κιμώλου

²⁷ Τα στοιχεία αναφέρονται αθροιστικά για τους δύο Δήμους.

καταγράφουν αύξηση της τάξεως του +32% των τουριστικών ροών για την περίοδο 2016-2021 (2021: 19.418 τουρίστες έναντι 2016: 14.659 τουρίστες). Ειδικότερα, οι ημεδαποί τουρίστες σημειώνουν μείωση κατά -6%, ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες σημειώνουν εντυπωσιακή αύξηση της τάξεως του +64% (από 7.954 αλλοδαποί τουρίστες το 2016 σε 13.082 το 2021). Κατά τη διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός αφίξεων των τουριστών (ημεδαποί, οι οποίοι ξεπέρασαν τις 22.000, δηλαδή 3 φορές πάνω από τον πληθυσμό του νησιού και, αλλοδαποί τουρίστες, οι οποίοι κινήθηκαν από 33.000 και άνω) όλης της περιόδου 2016-2021. Επιπλέον, η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών - αλλοδαπών τουριστών **στους Δήμους Μήλου & Κιμώλου** ανέρχεται διαχρονικά στο επίπεδο 37%-63% και εκείνες τις δύο χρονιές διαμορφώθηκαν στο 30%-70%. Από τη **Διαβούλευση με τον Δήμο Κιμώλου** προκύπτει ότι ο πληθυσμός αιχμής ξεπερνάει τους 6.000 επισκέπτες (εκ των οποίων οι 500 είναι ημερήσιοι επισκέπτες από τη Μήλο) αριθμός 10 φορές υψηλότερος από αυτόν των μόνιμων κατοίκων κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι η τουριστική περίοδος επεκτάθηκε στους 3 μήνες (Ιούνιος - Ιούλιος - Αύγουστος) το 2023 σε σχέση με το 2014 που διαρκούσε 1 με 1 ½ μήνα (από τα μέσα Ιουλίου μέχρι και τέλη Αυγούστου), ενώ στόχος παραμένει η περαιτέρω επιμήκυνση αυτής υιοθετώντας όμως ένα ήπιο τουριστικό μοντέλο ανάπτυξης.

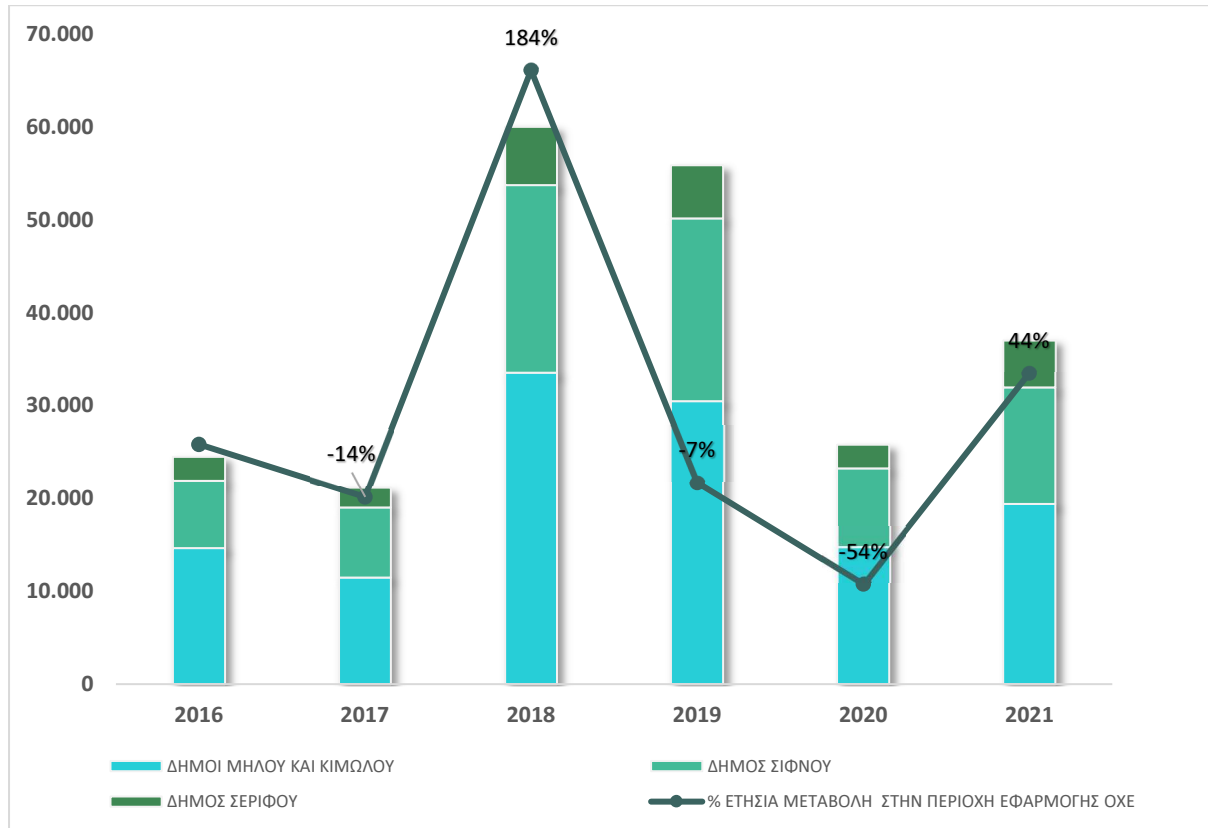
Επιπρόσθετα, ο **Δήμος Σερίφου** παρουσιάζει αύξηση της τάξεως του +94% στις αφίξεις τουριστών σε ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα κατά το πέρας της περιόδου 2016-2021 (2021: 5.076 τουρίστες έναντι 2016: 2.610 τουρίστες). Ειδικότερα, στους ημεδαπούς τουρίστες σημειώνεται μικρή αύξηση κατά 3% (2.016 τουρίστες το 2021 έναντι 1.962 τουριστών το 2016), ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες καταγράφουν ακόμα πιο εντυπωσιακή αύξηση της τάξεως του +372% (3.060 τουρίστες το 2021 έναντι 648 τουρίστες το 2016), παρά το γεγονός ότι η Σέριφος στερείται απευθείας αεροπορικής συνδεσιμότητας με τις χώρες του εξωτερικού. Κατά τη διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός τουριστικών αφίξεων (ημεδαποί, οι οποίοι ξεπέρασαν τις 2.700 αφίξεις, δηλαδή δύο φορές πάνω από τον πληθυσμό του νησιού, και αλλοδαπών τουριστών, οι οποίοι κινήθηκαν πάνω από τις 3.500) όλης της περιόδου 2016-2021. Επιπλέον, η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στη Σέριφο κυμαίνεται διαχρονικά στο επίπεδο 52%-48%, εκείνες τις δύο χρονιές διαμορφώθηκε 40%-60%.

Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Σερίφου, ο πληθυσμός αιχμής αγγίζει τους 15.000 - 17.000 τουρίστες (τον Αύγουστο) εκ των οποίων 12.000-15.000 βρίσκονται στο Λιμάνι (πληθυσμός 15 φορές υψηλότερος από αυτόν των μόνιμων κατοίκων). Σημειωτέον ότι μεγάλη επισκεψιμότητα καταγράφεται στο νησί ήδη από τα πρώτα σαββατοκύριακα του Μαρτίου μέχρι και τον Απρίλιο όπου καταφθάνουν περίπου 2.500 με 3.000 τουρίστες, και από το Πάσχα και μέχρι και του Αγίου Πνεύματος καταγράφονται 4.000 με 7.000 τουρίστες.

Τέλος, ο **Δήμος Σίφνου** παρουσιάζει αύξηση κατά 74% στις αφίξεις τουριστών σε ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα κατά το πέρας της περιόδου 2016-2021 (2021: 12.557 τουρίστες έναντι 2016: 7.221 τουρίστες). Ειδικότερα, στους ημεδαπούς τουρίστες σημειώνεται αύξηση της τάξεως του 14% (4.136 τουρίστες το 201 έναντι 3.629 τουριστών το 2016), ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες σημειώνουν ακόμα πιο εντυπωσιακή αύξηση της τάξεως του +134% (8.421 τουρίστες το 2021 έναντι 3.592 τουριστών το 2016). Κατά τη διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός τουριστικών αφίξεων (ημεδαποί, οι οποίοι ξεπέρασαν τις 7.000, ήτοι διπλάσιοι του πληθυσμού, ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες ξεπέρασαν τις 14.000) όλης της περιόδου 2016-2021. Ακόμα, η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών-αλλοδαπών τουριστών κυμαίνεται διαχρονικά στο 39%-61%, ωστόσο εκείνες τις δύο χρονιές διαμορφώθηκε στο 31%-69%.

Από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Σίφνου, ο πληθυσμός αιχμής αγγίζει τους 13.000 με 14.000 τουρίστες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και όπως προκύπτει και από τη μελέτη υδατικών αποθεμάτων ΑΠΘ. Η διάρκεια της τουριστικής περιόδου εκτείνεται από το Πάσχα μέχρι και τον Νοέμβριο. Παρά την αύξηση των τουριστικών αφίξεων στο νησί στόχος παραμένει η ανάπτυξη ενός διαφοροποιημένου τουριστικού μοντέλου.

Διάγραμμα 59. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού Τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμοι Μήλου & Κιμώλου, Σερίφου & Σίφνου, 2016-2021

Πηγή: INSETE | ΕΛΣΤΑΤ, Αφίξεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

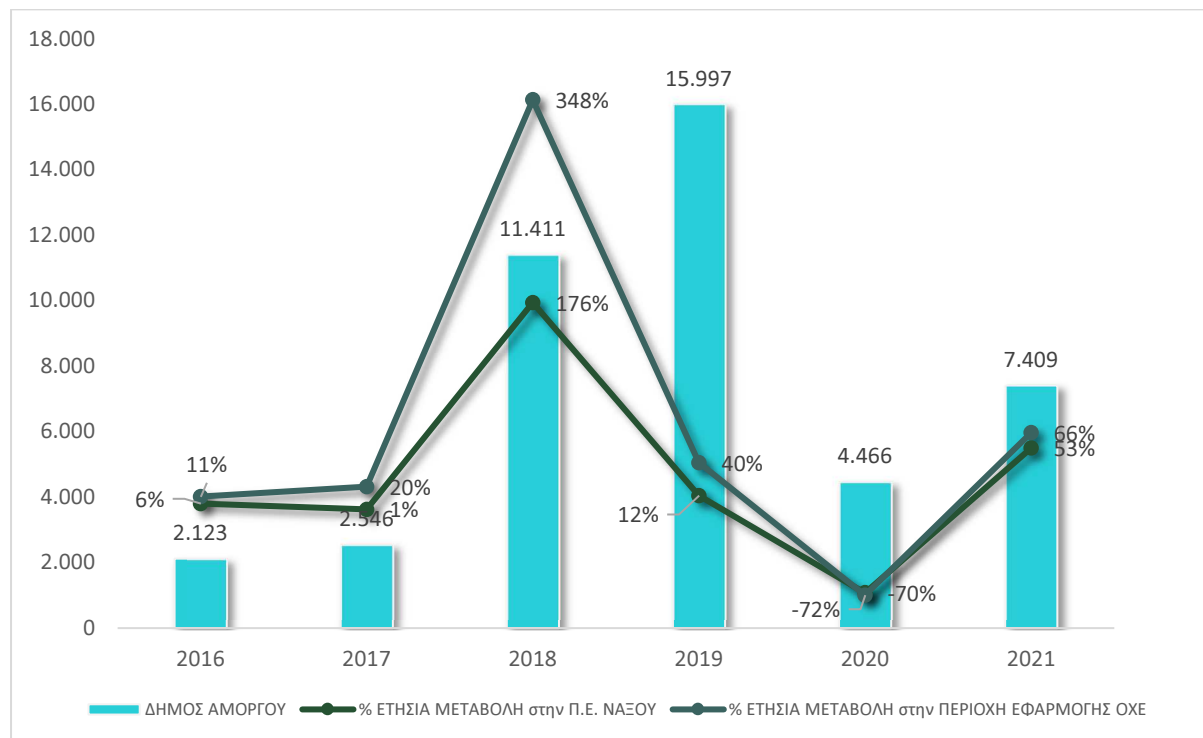
❖ **ΑΜΟΡΓΟΣ – ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Π.Ε. ΝΑΞΟΥ)**

Ο **Δήμος Αμοργού** κατάφερε να αποσπάσει μερίδιο από την αύξηση των τουριστικών ροών στην χώρα μας κατά την τελευταία δεκαετία και δη κατά την περίοδο 2016-2021, καθώς κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις των τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου της τάξεως του +249% (2021: 7.049 τουρίστες έναντι 2.123 τουρίστες), ακολουθώντας την ανοδική πορεία της Π.Ε. Νάξου ως προς αφίξεις των τουριστών (+43%) για την αντίστοιχη περίοδο. Ειδικότερα, στους ημεδαπούς τουρίστες καταγράφηκε εντυπωσιακή αύξηση κατά +272% (από 715 τουρίστες το 2016 σε 2.662 τουρίστες το 2021), ενώ στους αλλοδαπούς τουρίστες σημειώθηκε ελαφρώς μικρότερη αύξηση της τάξεως του 237% (από 1.408 τουρίστες το 2016 σε 4.747 τουρίστες το 2021), παρά το γεγονός ότι η Αμοργός στερείται απευθείας αεροπορικής συνδεσιμότητας με χώρες του εξωτερικού. Κατά τη διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός αφίξεων τουριστών (ημεδαποί, οι οποίοι άγγιξαν τις 3.000, ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες τις 12.400) όλης της περιόδου 2016-2021. Τέλος, η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στην Αμοργό κυμαίνεται διαχρονικά στο 31%-69% ενώ εκείνες τις χρονιές διαμορφώθηκε στο 25%-75%.

Η αύξηση των τουριστικών αφίξεων **επιβεβαιώνεται και από με τα όσα συζητήθηκαν κατά τη Διαβούλευση με τον Δήμο Αμοργού**, με τον πληθυσμό αιχμής να αγγίζει τους 13.000 τουρίστες, αριθμός σχεδόν 11 φορές υψηλότερος από αυτό των μόνιμων κατοίκων. Σημειωτέον ότι παρατηρείται αύξηση και των μόνιμων κατοίκων του νησιού λόγω της επανόδου των νέων σε αυτό. Βασική προτεραιότητα παραμένει η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, καθότι το 2023 παρατηρήθηκε μείωση της διάρκειας παραμονής στο νησί.

Διάγραμμα 60. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμος Αμοργού, 2016-2021

Πηγή: INSETE | ΕΛΣΤΑΤ, Αφίξεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Επιπλέον, σημειώνεται ότι δεν διατίθενται μεμονωμένα στατιστικά στοιχεία από την ΕΛ.ΣΤΑΤ για τις Δ.Ε. Άνω Κουφονησίου, Σχοινούσας, Δονούσας και Ηρακλειάς αναφορικά με τις αφίξεις των τουριστών σε ξενοδοχειακού τύπου καταλύματα, καταλύματα σύντομης διαμονής ή ακίνητα μισθωμένα μέσω της πλατφόρμας του Airbnb. Αυτά διατίθενται από κοινού με τον Δήμο Νάξου, οπότε και δεν αναλύονται προς αποφυγή αλλοίωσης της ποιοτικής ανάλυσης. Ωστόσο, **από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, στην Δ.Ε. Άνω Κουφονησίου** προκύπτει πληθυσμιακή αύξηση στο νησί κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Μάιος -Σεπτέμβριος), με τον πληθυσμό αιχμής να αγγίζει τους 5.000 με 5.500 τουρίστες συν τους ημερήσιους επισκέπτες (αριθμός επισκεπτών σχεδόν 14 φορές υψηλότερος από αυτό των μόνιμων κατοίκων που αριθμεί περί τους 200 με 300 μόνιμους κατοίκους).

Ομοίως, όπως προκύπτει από τη Διαβούλευση, **στην Δ.Ε. Ηρακλειάς** καταγράφεται πληθυσμιακή αύξηση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, με τον πληθυσμό αιχμής να αγγίζει τους 1.400-1.500 τουρίστες, πληθυσμός 10 φορές υψηλότερος από αυτόν των μόνιμων κατοίκων που αριθμεί μόλις 150 άτομα). Αντίστοιχη εικόνα δημιουργείται για τις **Δ.Ε Σχοινούσας και Δονούσας**, όπου στην πρώτη περίπτωση εκτιμάται πληθυσμιακή αύξηση σχεδόν 18 φορές υψηλότερη από αυτή των μόνιμων κατοίκων (με τον πληθυσμό αιχμής να αγγίζει τα 3.500 άτομα έναντι των 200-350 εκτιμώμενων μόνιμων κατοίκων). Στη δεύτερη περίπτωση ο πληθυσμός αιχμής κατά τους καλοκαιρινούς μήνες Μαΐου-Σεπτεμβρίου αγγίζει τους 3.000 με 3.500 τουρίστες (αριθμός τουριστών 15 φορές υψηλότερος από αυτόν των μόνιμων κατοίκων που αριθμεί περί τους 200 με 220 μόνιμους κατοίκους).

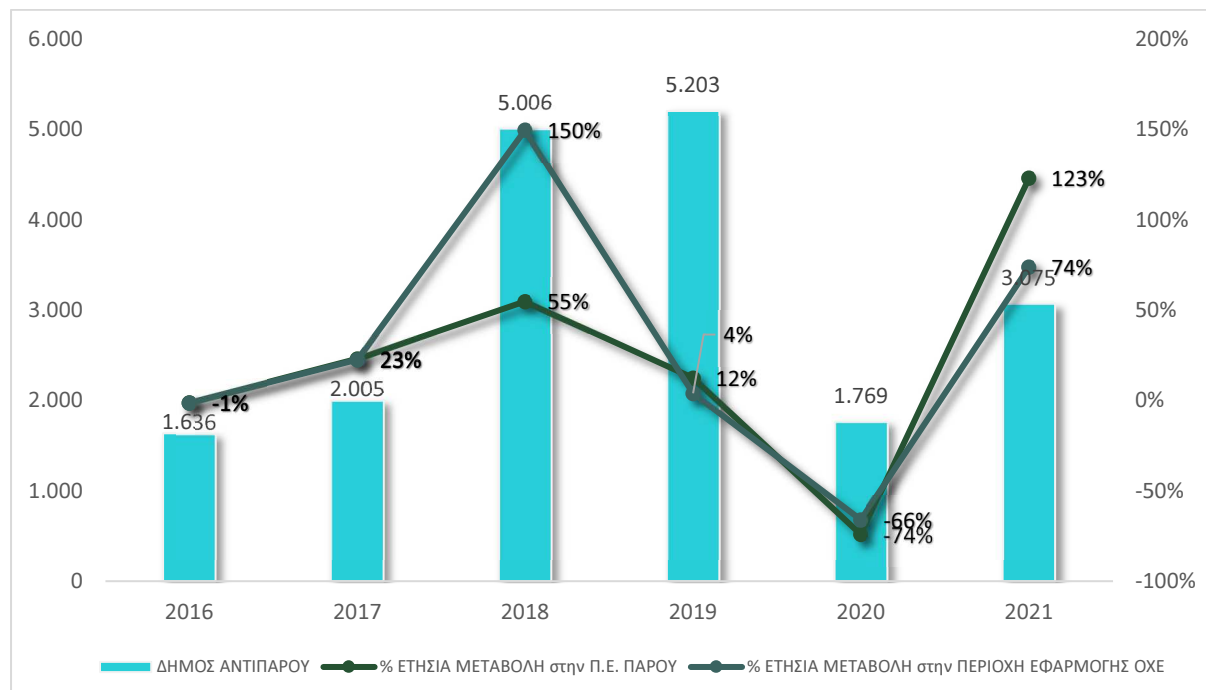
❖ ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ (Π.Ε. ΠΑΡΟΥ)

Ομοίως με τους προηγούμενους Δήμους, **ο Δήμος Αντιπάρου** κατάφερε να αποσπάσει μερίδιο από την αύξηση των τουριστών ροών προς τη χώρα μας κατά την τελευταία δεκαετία και δη την περίοδο 2016-2021, καθώς καταγράφηκε άνοδος στις αφίξεις των ξενοδοχειακών μονάδων της τάξεως του

+88% (2021: 3.075 τουρίστες έναντι 2016: 1.276 τουρίστες) ακολουθώντας την ανοδική πορεία των αφίξεων εν γένει της Π.Ε. Πάρου. Ειδικότερα, στους ημεδαπούς τουρίστες καταγράφεται αύξηση κατά +295% (1.421 τουρίστες το 2021 έναντι 360 τουριστών το 2016), ενώ στους αλλοδαπούς τουρίστες αποτυπώνεται αύξηση μόλις κατά 30% (1.654 τουρίστες το 2021 έναντι 1.276 τουριστών το 2016). Αξίζει να επισημανθεί ότι τη διετία 2016-2021 σημειώθηκε ο υψηλότερος αριθμός αφίξεων τουριστών λόγω της ανόδου των αλλοδαπών τουριστών οι οποίοι έφτασαν σχεδόν τις 4.000, δηλαδή 3 φορές τον πληθυσμό του νησιού. Επιπλέον, η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών-αλλοδαπών τουριστών στην Αντίπαρο κυμαίνεται διαχρονικά στο επίπεδο 32%-68% ενώ εκείνες τις χρονιές στο 25%-75%, αποδεικνύοντας τη δυναμική που έχει η Αντίπαρος στην προσέλκυση υψηλού αριθμού τουριστών.

Παράλληλα, από τη Διαβούλευση με τον Δήμο Αντιπάρου, ο πληθυσμός αιχμής αγγίζει τους 11.000 με 12.000 τουρίστες, αριθμός σχεδόν 9 φορές υψηλότερος από τον αριθμό των μόνιμων κατοίκων του νησιού: 1.600 με 1.700 μόνιμοι κάτοικοι) κατά τους καλοκαιρινούς μήνες εκ των οποίων οι 2.000 είναι ημερήσιοι επισκέπτες που καταφθάνουν από την Πάρο για να απολαύσουν την κυκλαδίτικη νυχτερινή ζωή του νησιού.

Διάγραμμα 61. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, Δήμος Αντιπάρου, 2016-2021

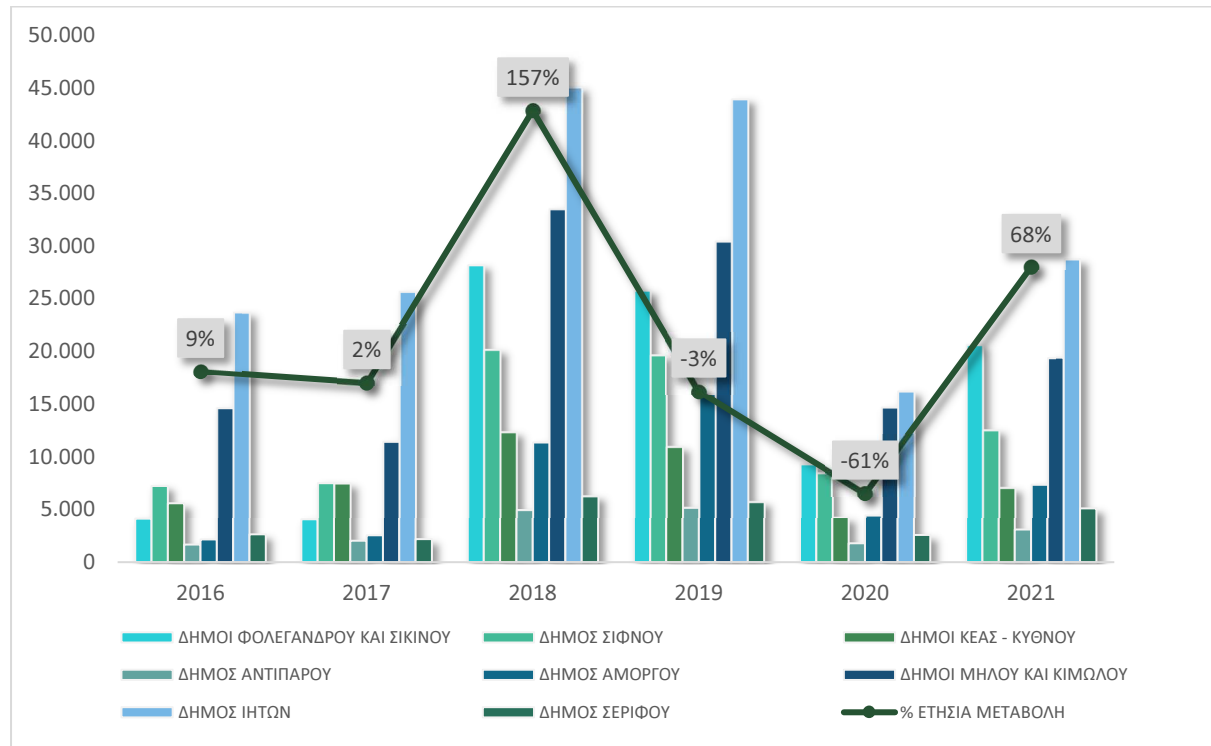
Πηγή: INSETE | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Αφίξεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Συνολικά, η Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ κατάφερε να αποσπάσει μερίδιο από την αύξηση των τουριστικών ροών στη χώρα μας την περίοδο 2016-2021, καθώς η Περιοχή Εφαρμογής κατέγραψε αύξηση των τουριστών κατά +80% (2021: 84.661 τουρίστες έναντι 2016: 47.006 τουριστών). Ειδικότερα, στους ημεδαπούς τουρίστες καταγράφεται αύξηση κατά 22% (22.480 τουρίστες το 2021 έναντι 18.456 τουριστών το 2016), ενώ στους αλλοδαπούς τουρίστες αποτυπώνεται ακόμα πιο εντυπωσιακή αύξηση, η οποία άγγιξε το +118% (62.181 τουρίστες το 2021 έναντι 28.550 τουριστών το 2016), παρά το γεγονός ότι η πλειονότητα των νησιών που συνθέτουν την Περιοχή Εφαρμογής στερείται απευθείας αεροπορικής συνδεσιμότητας με χώρες του εξωτερικού²⁸. Επιπλέον, κατά τη

²⁸ Στα περισσότερα νησιά διατίθεται ελικοδρόμιο μόνο (Αμοργός, Κύθνος, Κέα, Σίφνος, Φολέγανδρος, Κίμωλος, Ίος, Αντίπαρος) [Δίκτυο Ελικοδρομίων στο Αιγαίο, Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής. Διαθέσιμο στο: <http://www.ypai.gr/site/home/Basic+Menu/Initiatives+of+Growth/Transports/Part+1.csp>, Πρόσβαση 20/6/2023].

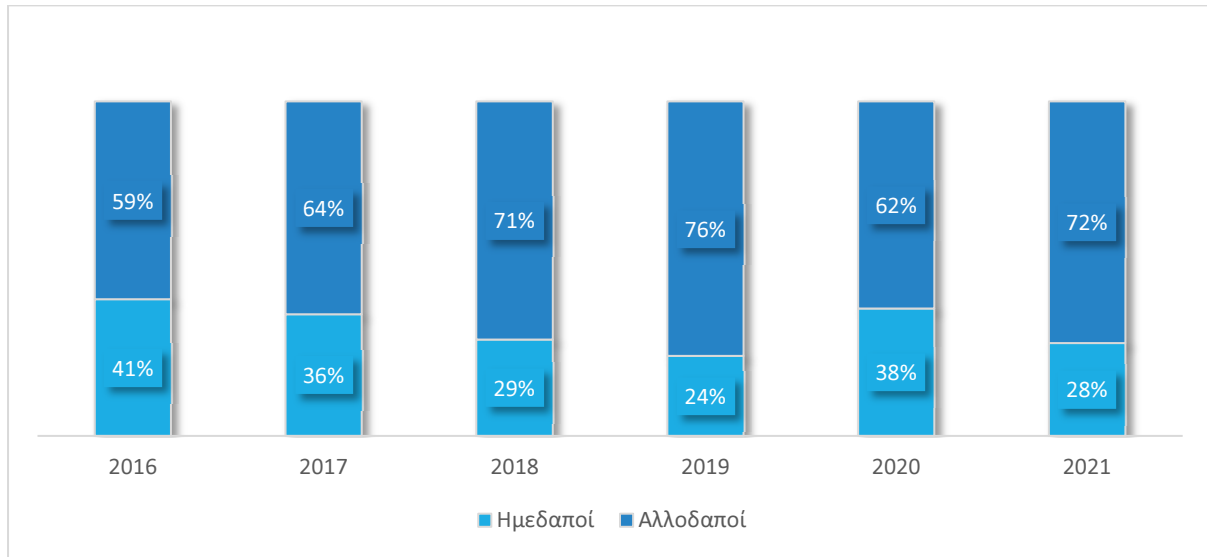
διετία 2018-2019, καταγράφηκε ο υψηλότερος αριθμός τουριστικών αφίξεων, καθώς ο μέσος όρος των αφίξεων των ημεδαπών σε κάποιες περιπτώσεις ξεπέρασε τις 13.000 και των αλλοδαπών τις 18.000. Επιπλέον, η αναλογία στις αφίξεις ημεδαπών-αλλοδαπών τουριστών κυμαίνεται διαχρονικά 33%-67% ενώ εκείνες τις χρονιές διαμορφώθηκε στο 26%-74%, καταδεικνύοντας τη δυναμική που παρουσιάζει το προφίλ της Περιοχής Εφαρμογής, καθώς καθίσταται ικανό να προσελκύσει πολύ μεγάλο αριθμό επισκεπτών.

Διάγραμμα 62. Αφίξεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού Τύπου και ετήσια ποσοστιαία μεταβολή, 2016-2021

Πηγή: INSETE | ΕΛΣΤΑΤ, Αφίξεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου ξενοδοχειακού τύπου (πλην κάμπινγκ), κατά Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

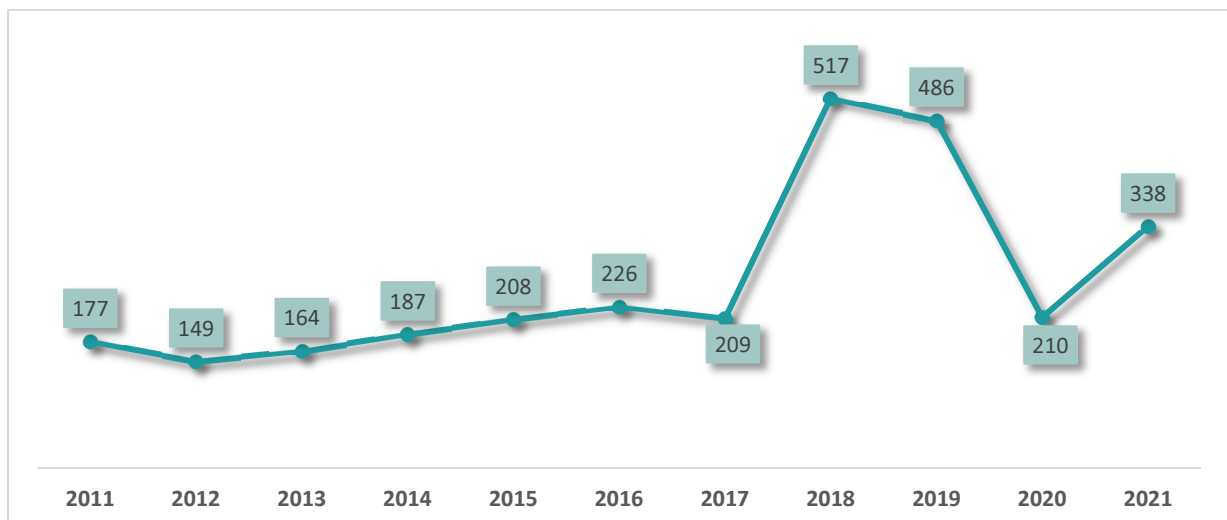
Διάγραμμα 63. Ποσοστό ημεδαπών και αλλοδαπών επισκεπτών τουριστών στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ, 2016-2021

Πηγή: INSETE | ΕΛΣΤΑΤ, Αφίξεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και καταλύματα σύντομης διαμονής, κατά Περιφερειακή Ενότητα, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

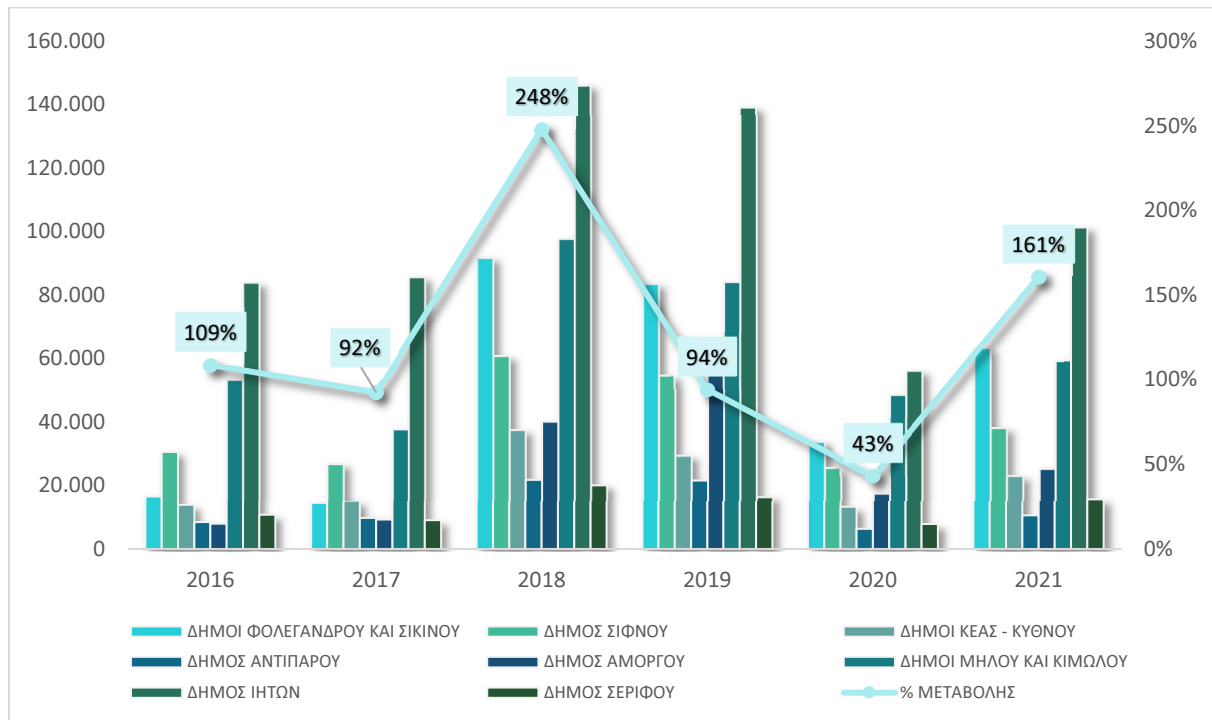
Ανάλογη είναι η εικόνα και στις **διανυκτερεύσεις**. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2021, η Περιοχή Παρέμβασης έχει αυξήσει τον αριθμό των διανυκτερεύσεων των τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου καταγράφοντας αύξηση της τάξεως του 91% (337.898 από 176.771 διανυκτερεύσεις) για την περίοδο 2011-2021. Στις διανυκτερεύσεις των ημεδαπών τουριστών σημειώνεται αύξηση της τάξεως του 35% (172.912 διανυκτερεύσεις) σε σχέση με το 2016 (128.532 διανυκτερεύσεις), ενώ οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών τουριστών κατά την περίοδο 2016-2021 έχουν σχεδόν διπλασιαστεί (1.068.817 από 681.603 διανυκτερεύσεις, +57%), ακολουθώντας σταθερά αυξητική πορεία με εξαίρεση το 2020 οπότε και λήφθηκαν μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19.

Διάγραμμα 64. Διανυκτερεύσεις τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ (σε χιλ.), 2011-2021

Πηγή: INSETE | ΕΛΣΤΑΤ, Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και καταλύματα σύντομης διαμονής, κατά Περιφερειακή Ενότητα, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 65. Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών σε καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου Π.Ε., 2010-2021

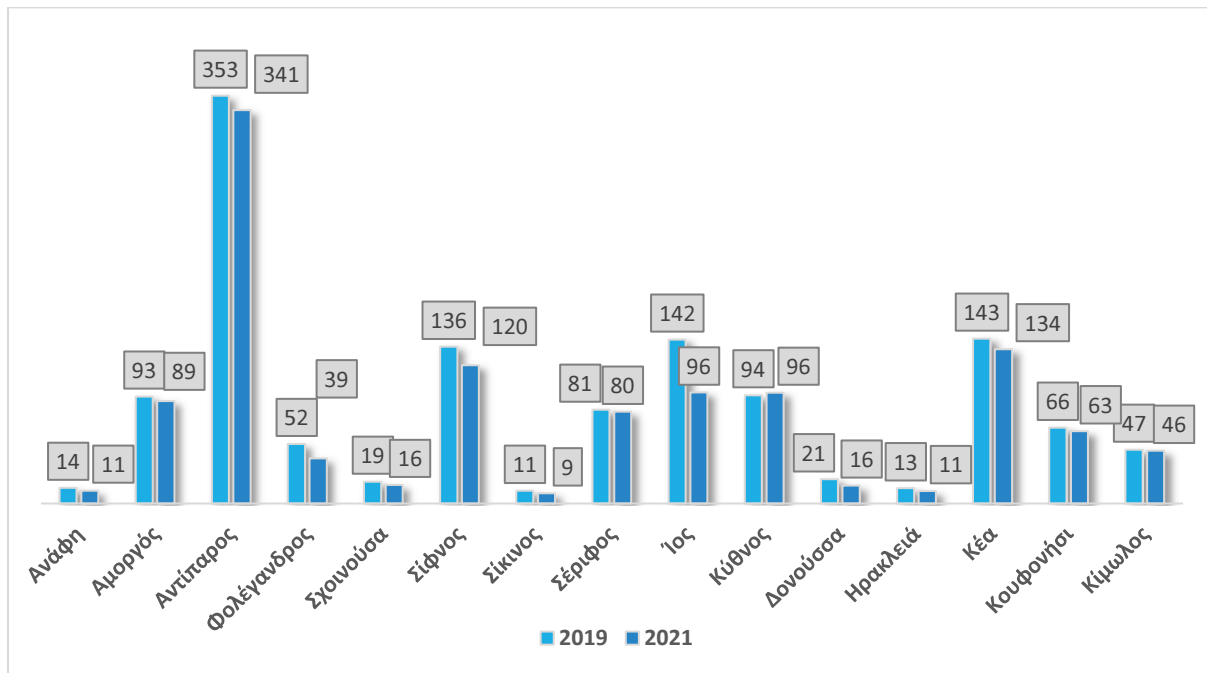

Πηγή: INSETE | ΕΛΣΤΑΤ, Διανυκτερεύσεις στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου, κάμπινγκ και καταλύματα σύντομης διαμονής, κατά Περιφερειακή Ενότητα, 2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

🟡 Αφίξεις τουριστών σε λιμένες Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ

Τα λιμάνια των νησιών της Περιοχής Παρέμβασης ΟΧΕ συνδέονται με την ηπειρωτική Ελλάδα μέσω των λιμένων Πειραιώς, Ραφήνας και Λαυρίου αλλά και μεταξύ τους. Παρακάτω παρουσιάζεται η αποτύπωση της πτωτικής τάσης των αποβιβασθέντων που αγγίζει το -9% μέσω της ακτοπλοΐας την περίοδο 2019-2021 (1.164.048 από 1.282.728 αποβιβασθέντες). Σημαντική μείωση στις ακτοπλοϊκές αφίξεις σημειώνουν ο Δήμος Ιητών κατά -32% (96.110 από 141.763 αποβιβασθέντες) και η Δημοτική Ενότητα Δονούσας κατά -26% (15.589 από 21.007 αποβιβασθέντες), ακολουθούν οι Δήμοι Φολεγάνδρου και Σικίνου με -24% και -20% (39.144 από 51.605, 8.742 από 10.964 αποβιβασθέντες αντίστοιχα), με τη Δημοτική Ενότητα Ηρακλείας να έπεται κατά -19% (10.756 από 13.283 αποβιβασθέντες), ενώ ο Δήμος Κύθνου παρουσιάζει οριακή αύξηση των αποβιβασθέντων κατά 2% (95.918 από 93.741 αποβιβασθέντες).

Διάγραμμα 66. Αποβιβασθέντες ακτοπλοΐας στο λιμάνια της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, σε χιλ., 2019-2021

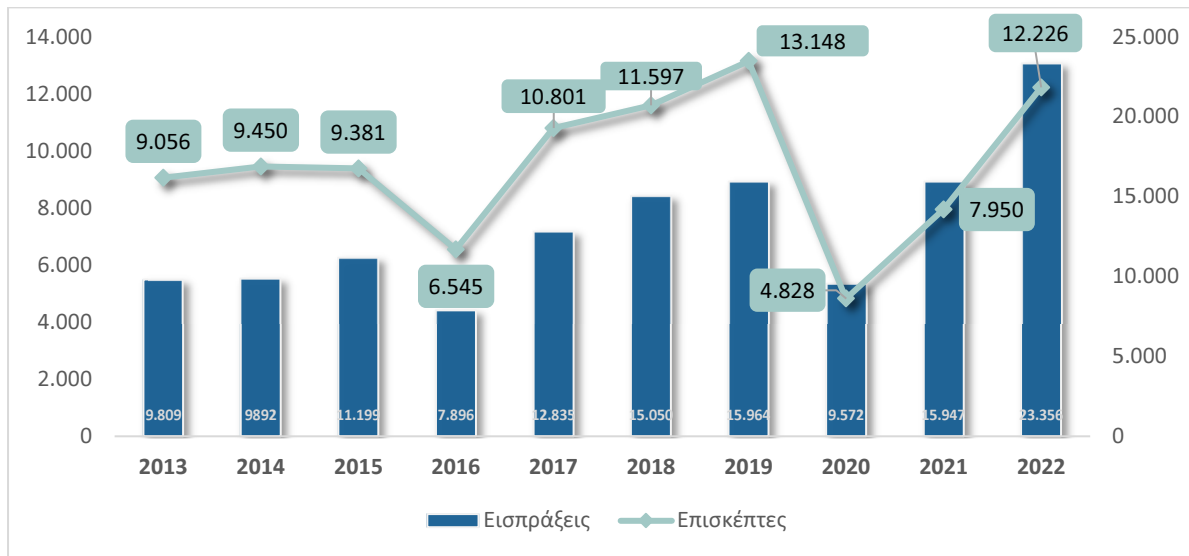

Πηγή: ΜΗΤΕ |INSETE_Business Intelligence| |ΕΛ.ΣΤΑΤ, Επιβατική κίνηση και εμπορευματική κίνηση τη Ναυτιλία, 2011-2021 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

🟡 Επισκεψιμότητα & Εισπράξεις Μουσείων Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ

Το 2022, οι 12.226 επισκέπτες στα μουσεία της Περιοχής Εφαρμογής αντιπροσωπεύουν το 9% του συνόλου των επισκεπτών σε μουσεία των νησιών των Κυκλάδων, σχεδόν όσο και το ποσοστό που αντιπροσωπεύει τον μέσο όρο για το σύνολο της περιόδου 2013-2022 (8%). Σύμφωνα με τα στοιχεία επισκεψιμότητας της ΕΛΣΤΑΤ, η Περιοχή Εφαρμογής σημείωσε σημαντική άνοδο στην επισκεψιμότητα των μουσείων (+35%) κατά την εξεταζόμενη περίοδο, καθώς καταγράφηκε αύξηση από 9.056 επισκέψεις το 2013 σε 12.226 το 2022, ενώ το 2019 σημειώθηκε ο υψηλότερος αριθμός επισκέψεων των μουσείων όλης της περιόδου (13.148 επισκέπτες). Επιπλέον, η Περιοχή Εφαρμογής σημειώνει ακόμα μεγαλύτερη αύξηση ως προς τον αριθμό των εισπράξεων των μουσείων από 9.809 € το 2013 σε 23.356 € το 2022 (+138%), ενώ διατηρούν αυξητική τάση από το 2013 και έπειτα, με εξαίρεση μία πρόσκαιρη μείωση των εισπράξεων το 2016 και το 2020, οπότε το 2020 λήφθηκαν υγειονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-2019. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι το 2022 οι εισπράξεις από τα μουσεία της Περιοχής Εφαρμογής ξεπέρασαν το επίπεδο του 2019 (23.356 € το 2022 από 15.947 € το 2019, ήτοι +46%), χρονιά ρεκόρ για την επισκεψιμότητα των μουσείων της Περιοχής Εφαρμογής.

Διάγραμμα 67. Αριθμός Επισκεπτών και Εισπράξεων σε Μουσεία, Περιοχή Παρέμβασης ΟΧΕ, 2013-2022

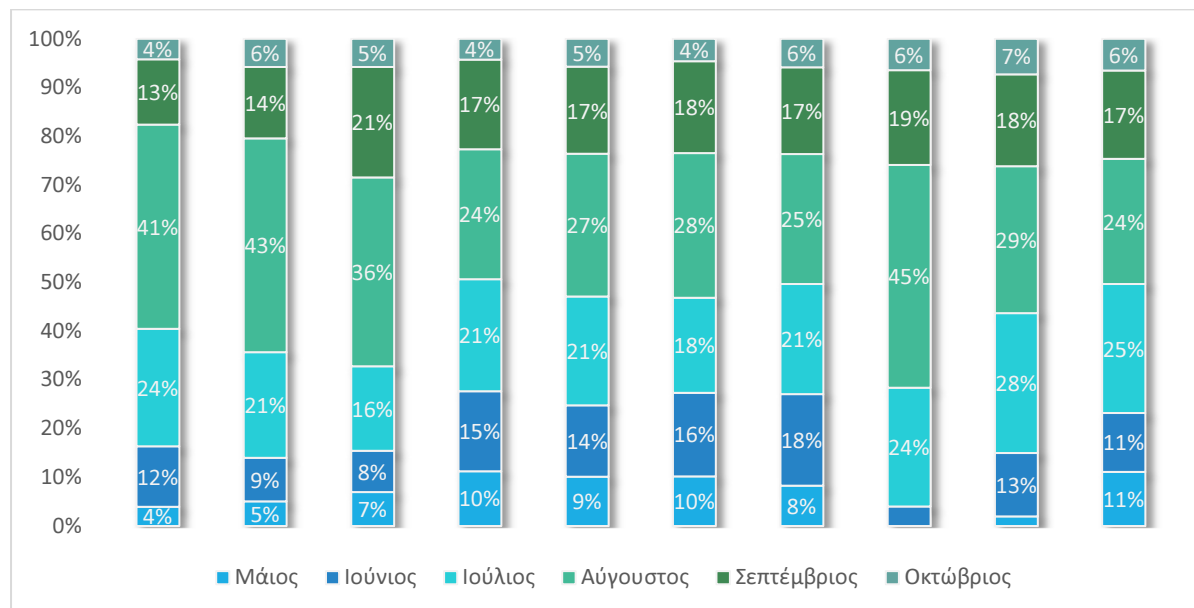

Πηγή: INSETE _ Business Intelligence | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Επισκέπτες & Εισπράξεις Μουσείων κατά μήνα, 1998-2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Επιπλέον, παρατηρείται διαχρονικά έντονη εποχικότητα κατά την περίοδο Ιουνίου-Σεπτεμβρίου, όπου δύο χρονιές καταγράφηκαν οι υψηλότερες τιμές στον δείκτη CR4, καθώς το 2013 συγκεντρώθηκε το 90,7% και το 2021²⁹ το 88,0% των επισκεπτών των μουσείων κατά τους μήνες Ιούνιο-Σεπτέμβριο. Την υψηλότερη επισκεψιμότητα εμφανίζει ο μήνας Αύγουστος (ξεπερνώντας το 30% για το σύνολο της περιόδου), ενώ πέραν αυτής της περιόδου ο αριθμός των επισκεπτών σε μουσεία είναι ιδιαίτερα χαμηλός, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη για επέκταση της τουριστικής περιόδου και διαφοροποίηση του τουριστικού μοντέλου της Περιοχής Εφαρμογής. Ακόμη πιο υψηλή εμφανίζεται η εποχικότητα κατά την περίοδο Μαΐου-Οκτωβρίου (97,0%), η οποία πολλές φορές αγγίζει ή ξεπερνάει το 95% στον δείκτη CR6, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τον δείκτη Gini.

²⁹ Επισημαίνεται ότι δεν συγκαταλέγεται το έτος 2020 στην χρονιά που καταγράφηκαν οι υψηλότερες τιμές του δείκτη CR4 λόγω της εφαρμογής των μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας Covid-19 και προς αποφυγή αλλοίωσης της ποιοτικής ανάλυσης, καθώς το 2020 καταγράφηκε μείωση των επισκέψεων στα μουσεία της Περιοχής Εφαρμογής κατά -63% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, σημειώνοντας και τον χαμηλότερο αριθμό επισκέψεων όλης της περιόδου (4.828 επισκέπτες το 2020 από 13.148 το 2019).

Διάγραμμα 68. Ποσοστιαία κατανομή αριθμού επισκεπτών στα Μουσεία της Περιοχής Εφαρμογής, ανά μήνα, 2013-2022

Πηγή: INSETE _ Business Intelligence | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Επισκέπτες μουσείων κατά μήνα, 1998-2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι παρουσιάζεται μείωση στην επισκεψιμότητα στα μουσεία της τάξεως του -13,7% του δείκτη CR4 για το χρονικό διάστημα 2013-2022, η οποία οφείλεται κυρίως στη μείωση του αριθμού των επισκεπτών στα μουσεία τον Αύγουστο (2.982 επισκέπτες το 2022 από 3.746 το 2013, ήτοι -20%). Μικρότερη μείωση καταγράφει και ο δείκτης CR6 της τάξεως του -3,7%, γεγονός που επιβεβαιώνει και ο δείκτης Gini.

Πίνακας 10. Δείκτες εποχικότητας επισκεψιμότητας μουσείων της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, 2013-2022

Δείκτες Εποχικότητας	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013-2022
CR4	90,7%	87,2%	82,0%	77,5%	77,9%	80,6%	81,0%	92,8%	88,0%	78,3%	-13,7%
CR6	98,7%	97,7%	94,0%	91,8%	92,6%	94,6%	94,3%	99,3%	97,0%	95,0%	-3,7%
Gini	69,8%	68,5%	62,7%	56,3%	56,3%	58,5%	57,5%	74,7%	65,0%	58,1%	-16,8%

Πηγή: INSETE _ Business Intelligence | ΕΛ.ΣΤΑΤ, Επισκέπτες μουσείων κατά μήνα, 1998-2022 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

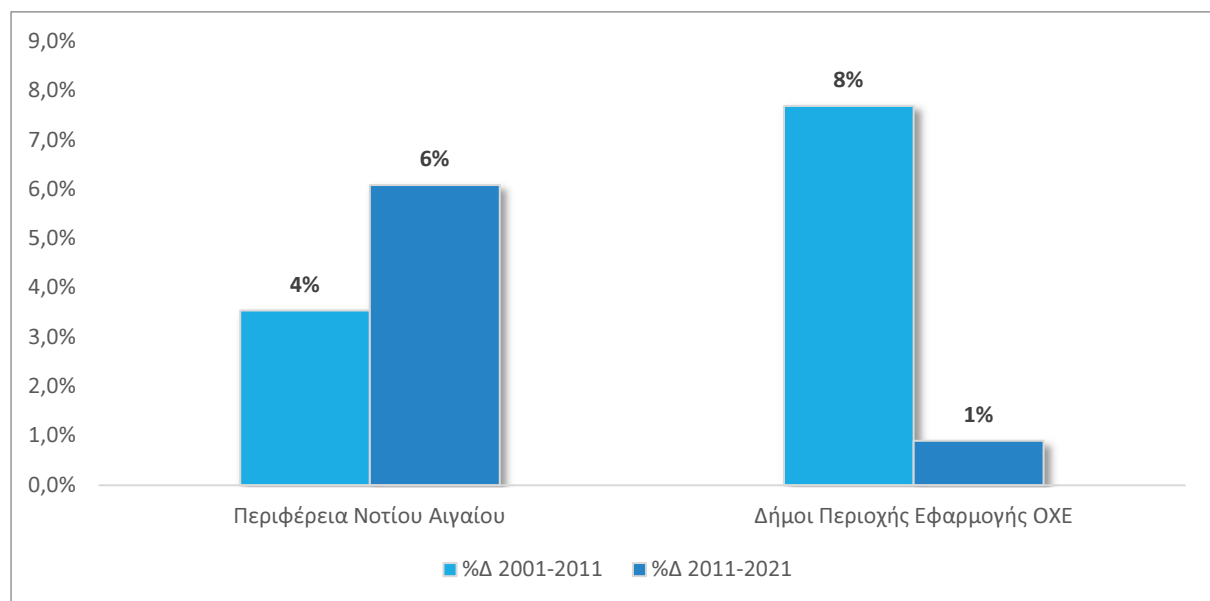
2.6. Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

2.6.1. Δημογραφικά και Κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά του Πληθυσμού

2.6.1.1. Εξέλιξη του πληθυσμού, διάρθρωση και χωρική συγκέντρωση του πληθυσμού ανά ηλικία και επίπεδο εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας κατά την απογραφή του 2021, η ΠΝΑ είναι η μοναδική Περιφέρεια της χώρας (μαζί με εκείνη της Κρήτης, η οποία όμως παρουσιάζει πολύ οριακή θετική μεταβολή) στην οποία παρατηρείται αύξηση του μόνιμου πληθυσμού (327.820 κάτοικοι το 2021 έναντι 298.462 κατοίκων του 2001), με την ποσοστιαία μεταβολή σε σχέση με το 2011 να ανέρχεται σε 6,1%, συνεχίζοντας τον αυξητικό ρυθμό που κατέγραφε το 2011 σε σχέση με το 2001 (3,5%). Οι Δήμοι Ανάφης, Ιητών, Σικίνου, Φολεγάνδρου, Κέας, Κύθνου, Κιμώλου, Σεριφου, Σίφνου, Αμοργού και Αντιπάρου³⁰ αθροιστικά καταγράφουν οριακή θετική μεταβολή, καθώς ο μόνιμος πληθυσμός τους το 2021 καταγράφεται αυξημένος κατά 0,9% σε σχέση με το 2011 (15.521 κάτοικοι το 2021 από 15.383 κατοίκους το 2011) αύξηση πολύ μικρότερη σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία που ο πληθυσμός κατέγραψε αύξηση της τάξεως του 7,69% (15.383 κάτοικοι το 2011 από 14.285 κατοίκους το 2001). Συνολικά, κατά την περίοδο 2001-2021, ο πληθυσμός της Περιοχής Εφαρμογής καταγράφει αύξηση κατά 8,65%, που αναλογεί σε περίπου 1.200 επιπλέον άτομα σε σχέση με τους 14.285 κατοίκους που αριθμούσε το 2001.

Διάγραμμα 69. Ποσοστιαία μεταβολή του μόνιμου πληθυσμού σε ΠΝΑ και περιοχή εφαρμογής, 2001-2021

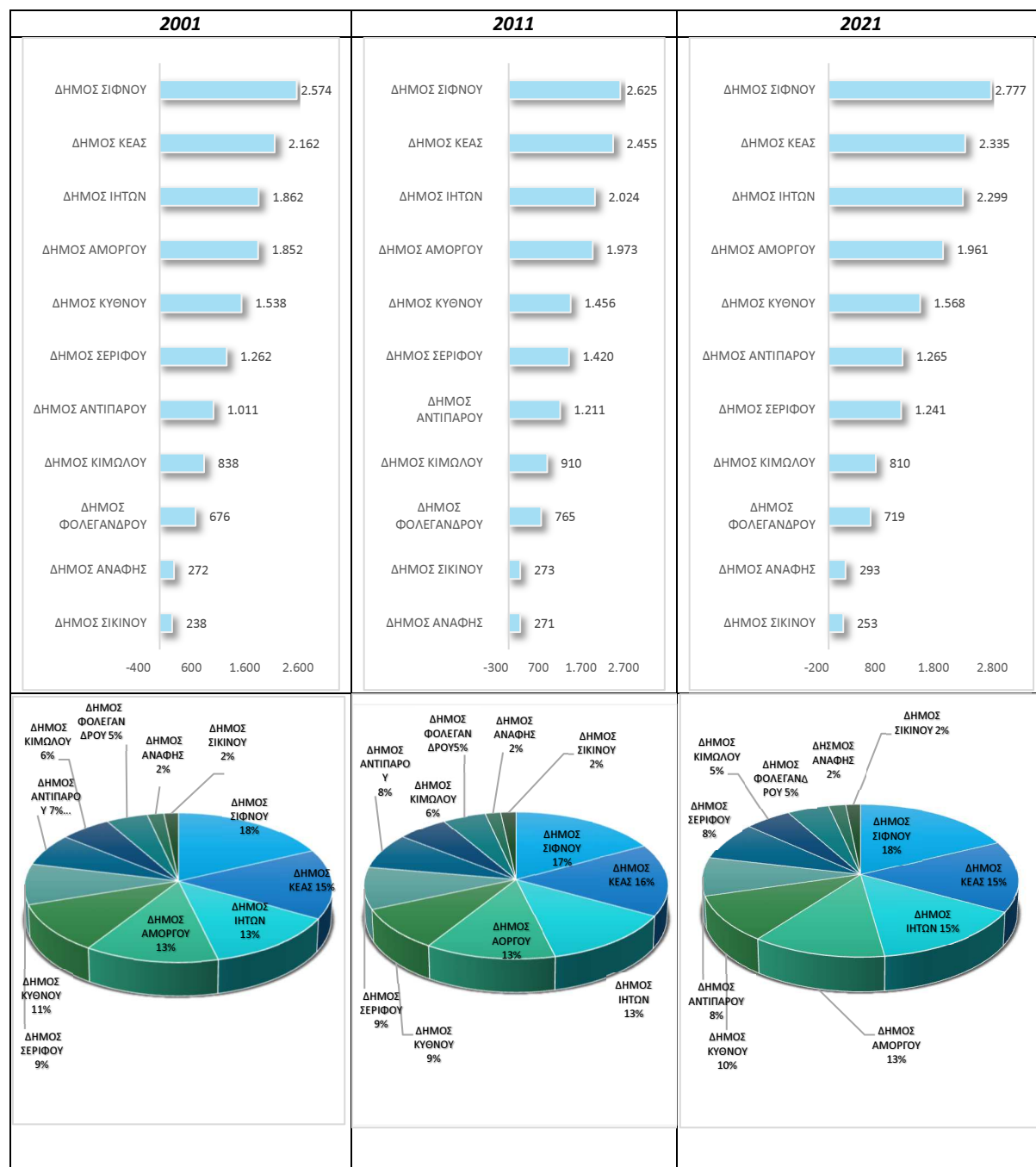
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στο σύνολο της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, ο Δήμος Σίφνου είναι διαχρονικά ο πολυπληθέστερος ανάμεσα στα μικρά νησιά των Κυκλάδων με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων, καθώς συγκεντρώνει κατά μέσο όρο το 18% του συνολικού πληθυσμού της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ (κατά μέσο όρο πάνω από 2.500 μόνιμοι κάτοικοι) για την περίοδο 2001-2021. Παράλληλα, ο μικρότερος αριθμός μόνιμων κατοίκων καταγράφεται στον Δήμο Σικίνου με κατά μέσο όρο 255 κατοίκους, αντικατοπτρίζοντας το 2% του συνόλου του πληθυσμού της Περιοχής Εφαρμογής για την αντίστοιχη

³⁰ Στην περιοχή παρέμβασης ανήκει η Δ.Κ Θηρασιάς (της Π.Ε. Θήρας) και οι Δ.Κ. Ηρακλειάς, Κουφονησιών, Σχοινούσας και Δονούσας (της Π.Ε. Νάξου), για τις οποίες τα διαθέσιμα στοιχεία εγκοιλώνονται σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας ή/και τους Δήμους στις/-ους οποίες/-ους υπάγονται είτε αποτελούν ακατοίκητες Δημοτικές Κοινότητες, οπότε δεν αναλύονται στην παρούσα φάση της ανάλυσης προς αποφυγή αλλοίωσης της ποιοτικής ανάλυσης της υφιστάμενης δημογραφικής κατάστασης της περιοχής εφαρμογής.

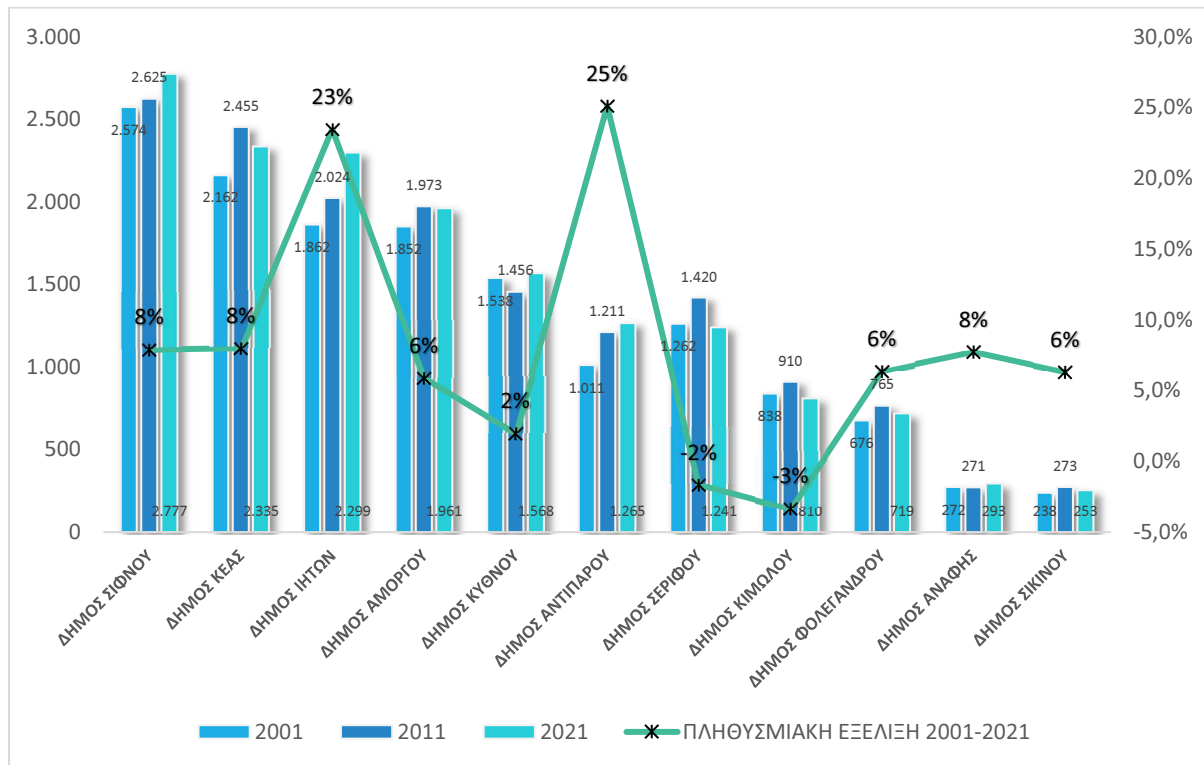
περίοδο. Σε αυτό ο σημείο, άξιο αναφοράς είναι ότι, για την περίοδο 2001-2021, ο Δήμος Ιητών σημειώνει αύξηση κατά 23,5% (2.299 κάτοικοι το 2021 από 1.862 κατοίκους το 2011). Αντίστοιχα, σημαντική αύξηση καταγράφει ο Δήμος Αντιπάρου με ποσοστό της τάξεως του 22,7% (1.265 κάτοικοι το 2021 από 1.011 κατοίκους το 2011).

Διάγραμμα 70. Πληθυσμιακή εξέλιξη των δήμων της περιοχής εφαρμογής ΟΧΕ και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος Πληθυσμός, 2001-2011-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 71. Πληθυσμιακή εξέλιξη των Δήμων της περιοχής εφαρμογής ΟΧΕ, 2001-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

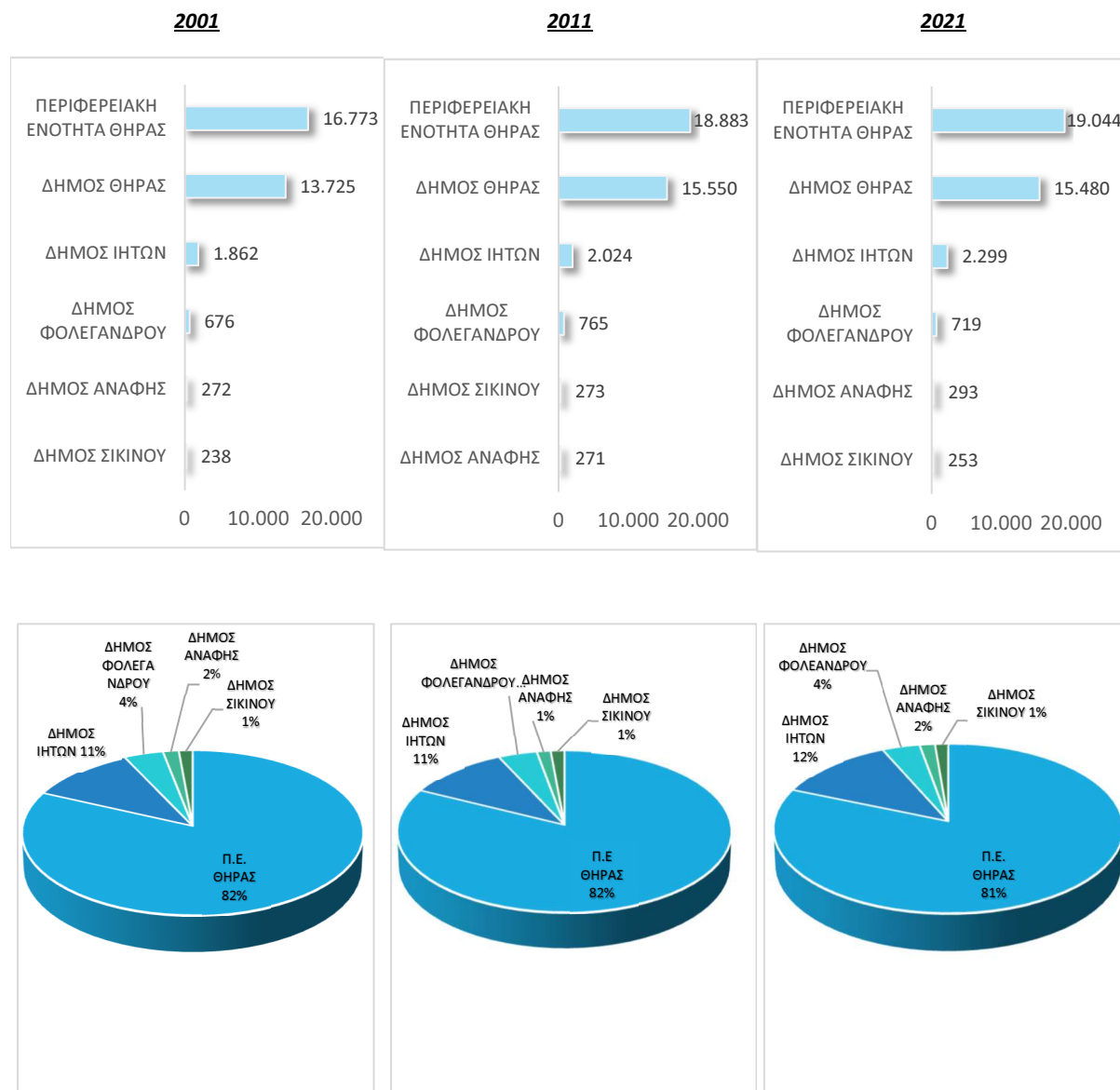
❖ **ΑΝΑΦΗ – ΙΟΣ – ΣΙΚΙΝΟΣ – ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ – ΘΗΡΑΣΙΑ (Π.Ε. ΘΗΡΑΣ)**

Το 2021, στην Π.Ε. Θήρας, ο Δήμος Ιητών αποτελεί τον πολυπληθέστερο Δήμο της εν λόγω Περιφερειακής Ενότητας της Περιοχής Εφαρμογής, ενώ δεν ξεπερνά τους 3.100 μόνιμους κατοίκους (2.299 μόνιμοι κάτοικοι). Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ κατά την Απογραφή του 2021, ο Δήμος Ιητών συγκεντρώνει το 12,1% του συνολικού πληθυσμού της Π.Ε. Θήρας, ποσοστό ελαφρώς αυξημένο σε σχέση με το 10,7% του 2011, συνδράμοντας στη θετική μεταβολή της Π.Ε. Θήρας. Ακολουθεί ο Δήμος Φολεγάνδρου (719 μόνιμοι για την ίδια χρονιά) ενώ έπονται ο Δήμος Ανάφης (293 μόνιμοι κάτοικοι) και ο Δήμος Σικίνου με (253 μόνιμοι κάτοικοι), Δήμοι που συγκεντρώνουν κατά μέσο όρο το 4,0%, το 1,5% και 1,4% του μόνιμου πληθυσμού αντίστοιχα για την περίοδο 2001-2021.

Επισημαίνεται ότι, η Δ.Κ. Θηρασιάς το 2021 αριθμούσε 249 μόνιμους κατοίκους, μειωμένοι κατά 70 κατοίκους (-22%) σε σχέση με το 2011 οπότε και έφτανε τους 319 μόνιμους κατοίκους. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, ο μόνιμος πληθυσμός το 2021 έχει υποχωρήσει πιο χαμηλά και από το επίπεδο του 2001, οπότε στο νησί ζούσαν 278 μόνιμοι κάτοικοι.

Σε γενικές γραμμές τα παραπάνω πληθυσμιακά μεγέθη επιβεβαιώνονται από τη Διαβούλευση με τους παραπάνω Δήμους.

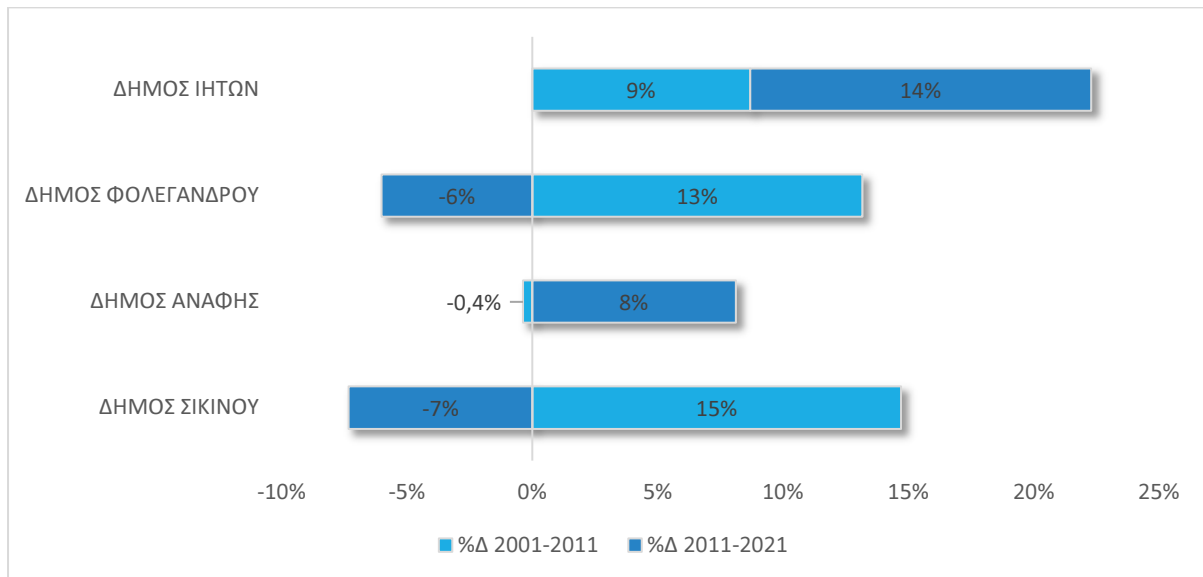
Διάγραμμα 72. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Θήρας και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2011-2011-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Κατά την περίοδο 2001-2011, με εξαίρεση την οριακά αρνητική μεταβολή του Δήμου Ανάφης κατά 0,4%, οι υπόλοιποι Δήμοι Ιητών, Φολεγάνδρου και Σικίνου καταγράφουν αύξηση κατά 8,7%, 13,2% και 14,7% αντίστοιχα. Κατά την περίοδο 2011-2021, οι Δήμοι Ανάφης και Ιητών σημειώνουν αυξητική τάση της τάξεως του 8,1% και του 13,6% αντίστοιχα, ενώ διαφοροποιημένη εικόνα παρουσιάζουν οι Δήμοι Σικίνου και Φολεγάνδρου που παρουσιάζουν φθίνουσα πορεία κατά 7,3% και 6,0% για την αντίστοιχη περίοδο.

Διάγραμμα 73. Ποσοστιαία μεταβολή των Δήμων Ανάφης, Σικίνου, Ιητών και Φολεγάνδρου, Μόνιμος Πληθυσμός, 2001-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο)| ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

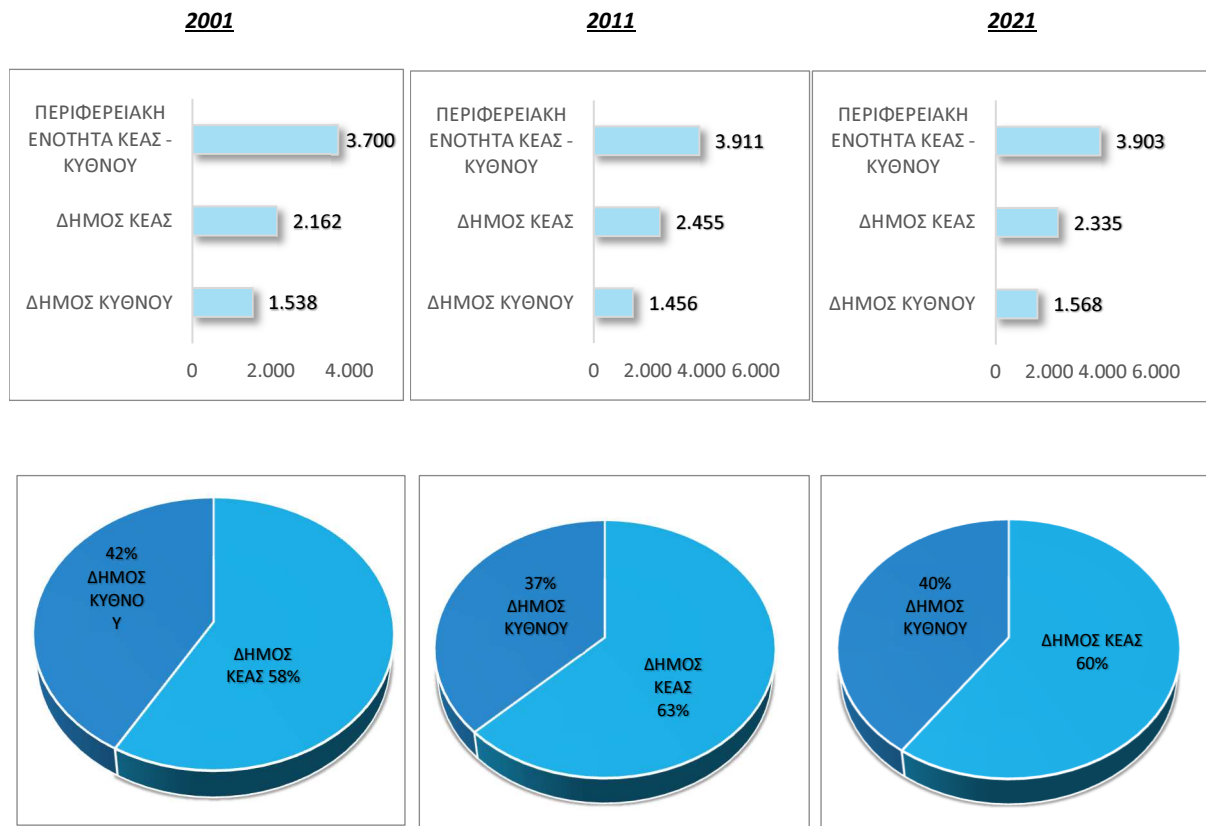
❖ **ΚΕΑ – ΚΥΘΝΟΣ (Π.Ε. ΚΕΑΣ – ΚΥΘΝΟΥ)**

Το 2021, στην Π.Ε Κέας-Κύθνου, ο Δήμος Κέας αποτελεί τον πολυπληθέστερο Δήμο με 2.335 μόνιμους κατοίκους, συγκεντρώνοντας το 59,3% του συνολικού πληθυσμού της Π.Ε Κέας-Κύθνου σύμφωνα με τα στοιχεία της Απογραφής του 2021, πληθυσμός μειωμένος κατά 4,9% σε σχέση με το 2011 (2.335 μόνιμοι κάτοικοι το 2021 έναντι 2.455 κατοίκων το 2011).

Αντιθέτως, για την ίδια περίοδο, ο Δήμος Κύθνου συγκεντρώνει το 40,2% του πληθυσμού της εν λόγω Περιφερειακής Ενότητας (1.568 μόνιμοι κάτοικοι) από 37,2% το 2011 (1.456 μόνιμοι κάτοικοι), πληθυσμός εμφανώς αυξημένος κατά 7,7% την τελευταία δεκαετία. Αντίστροφη εικόνα καταγράφεται την αμέσως προηγούμενη περίοδο 2001-2011, καθώς ο Δήμος Κέας σημειώνει αύξηση κατά 13,6% και ο Δήμος Κύθνος καταγράφει μείωση κατά 5,3%.

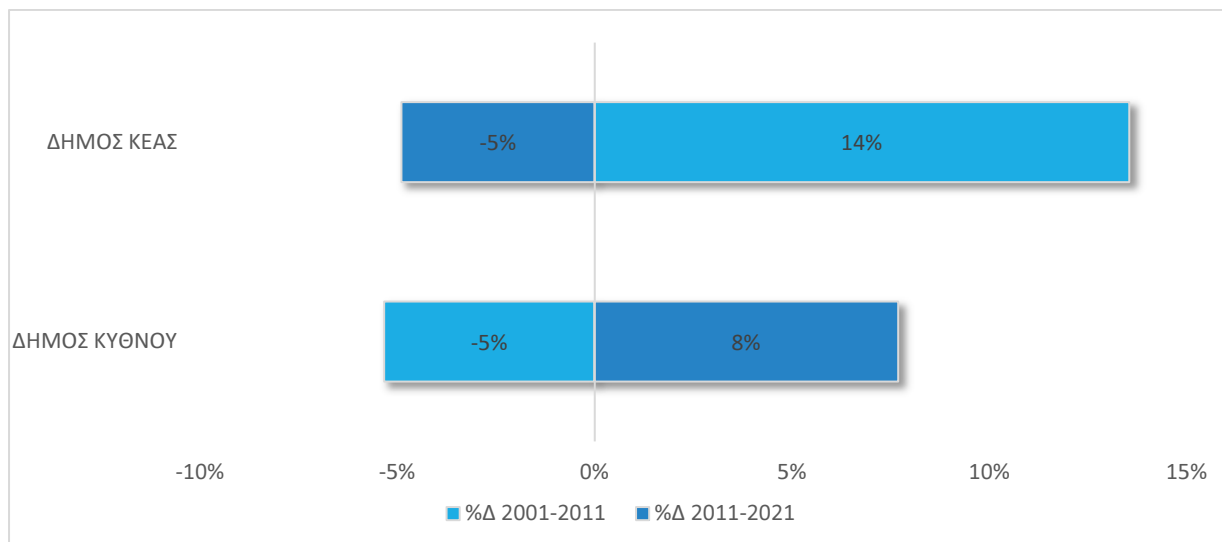
Σε γενικές γραμμές τα παραπάνω πληθυσμιακά μεγέθη επιβεβαιώνονται από τη Διαβούλευση με τους παραπάνω Δήμους.

Διάγραμμα 74. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Κέας-Κύθνου και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2011-2011-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 75. Ποσοστιαία μεταβολή των Δήμων Κέας και Κύθνου Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2021

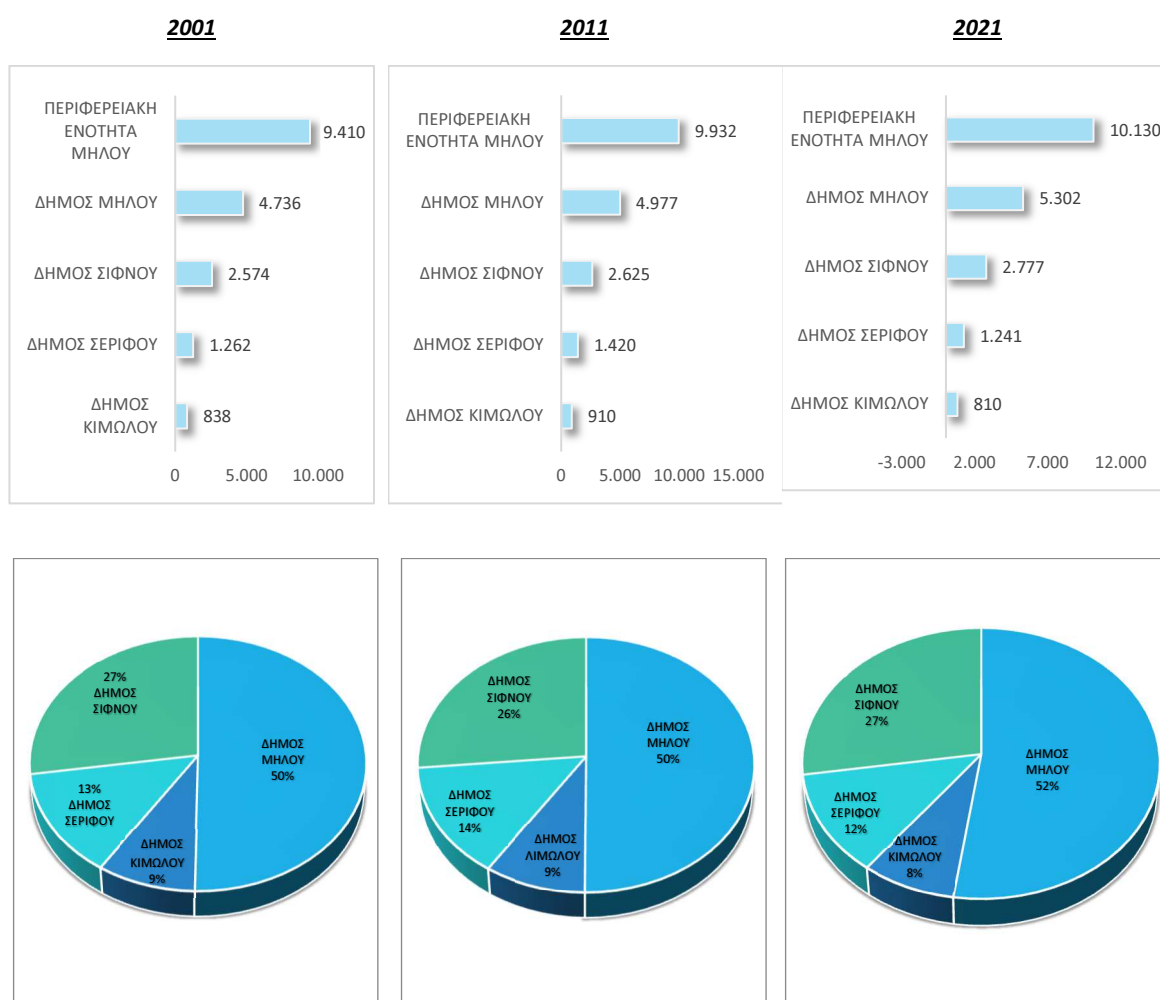
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ ΚΙΜΩΛΟΣ – ΣΕΡΙΦΟΣ – ΣΙΦΝΟΣ (Π.Ε. ΜΗΛΟΥ)

Το 2021, στην Π.Ε. Μήλου, ο Δήμος Σίφνου αποτελεί τον πολυπληθέστερο Δήμο της εν λόγω Περιφερειακής Ενότητας της Περιοχής Εφαρμογής ενώ δεν ξεπερνά τους 2.777 μόνιμους κατοίκους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ κατά την Απογραφή του 2021, ο Δήμος Σίφνου συγκεντρώνει το 27,4% του μόνιμου πληθυσμού της Π.Ε. Μήλου, πληθυσμός ελαφρώς αυξημένος σε σχέση με το 26,4% του 2011, ως αποτέλεσμα της θετικής μεταβολής του πληθυσμού της εν λόγω περιφερειακής ενότητας. Ακολουθεί ο Δήμος Σεριφου με 1.241 μόνιμους κατοίκους καταλαμβάνοντας το 12,3% του μόνιμου πληθυσμού, ενώ ο μικρότερος πληθυσμιακά Δήμος της Π. Ε. Μήλου είναι αυτός της Κιμώλου με 810 μόνιμους κατοίκους για το 2021, αποτελώντας το 8,0% της περιφερειακής ενότητας.

Σε γενικές γραμμές τα παραπάνω πληθυσμιακά μεγέθη επιβεβαιώνονται από τη Διαβούλευση με τους παραπάνω Δήμους.

Διάγραμμα 76. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Μήλου και ποσοστιαία σύνδεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2011-2011-2021

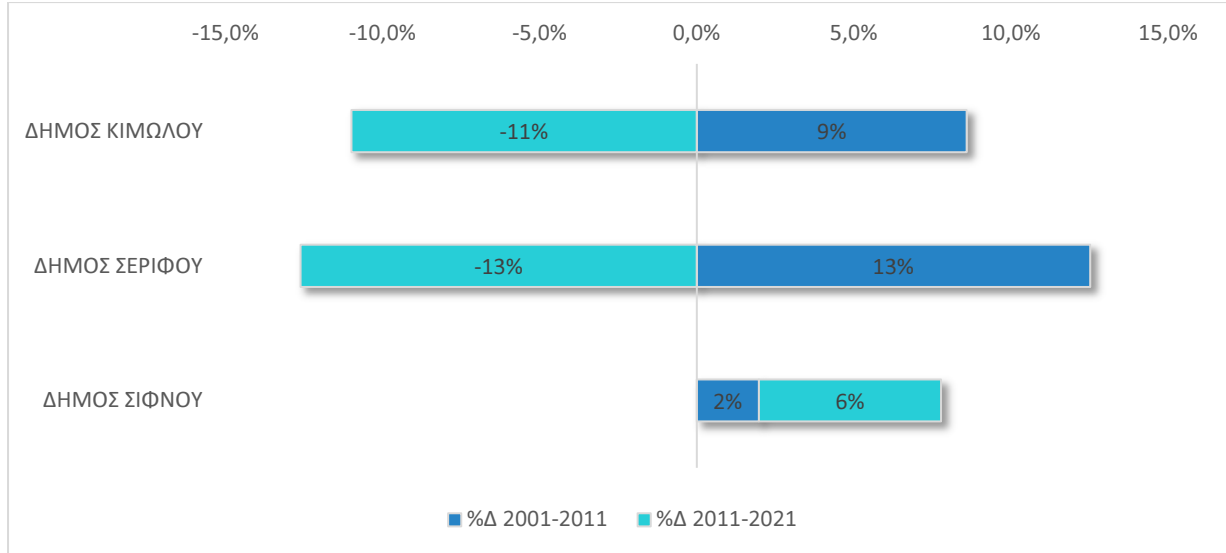

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι, για την περίοδο 2001-2011 οι Δήμοι Κιμώλου, Σεριφου και Σίφνου παρουσιάζουν αύξηση κατά 8,6%, 12,5% και 2,0% αντίστοιχα. Για την επόμενη περίοδο, οι Δήμοι Κιμώλου και Σεριφου σημειώνουν φθίνουσα πορεία κατά 11,0% και 12,6%, ενώ στον αντίποδα

βρίσκεται ο Δήμος Σίφνου, ο οποίος καταγράφει αυξητική πορεία κατά 5,3% συνεχίζοντας την αυξητική πορεία της προηγούμενης περιόδου.

Διάγραμμα 77. Ποσοστιαία μεταβολή των Δήμων Κιμώλου, Σερίφου και Σίφνου Μόνιμος πληθυσμός, 2001-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΑΜΟΡΓΟΣ – ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Π.Ε. ΝΑΞΟΥ)**

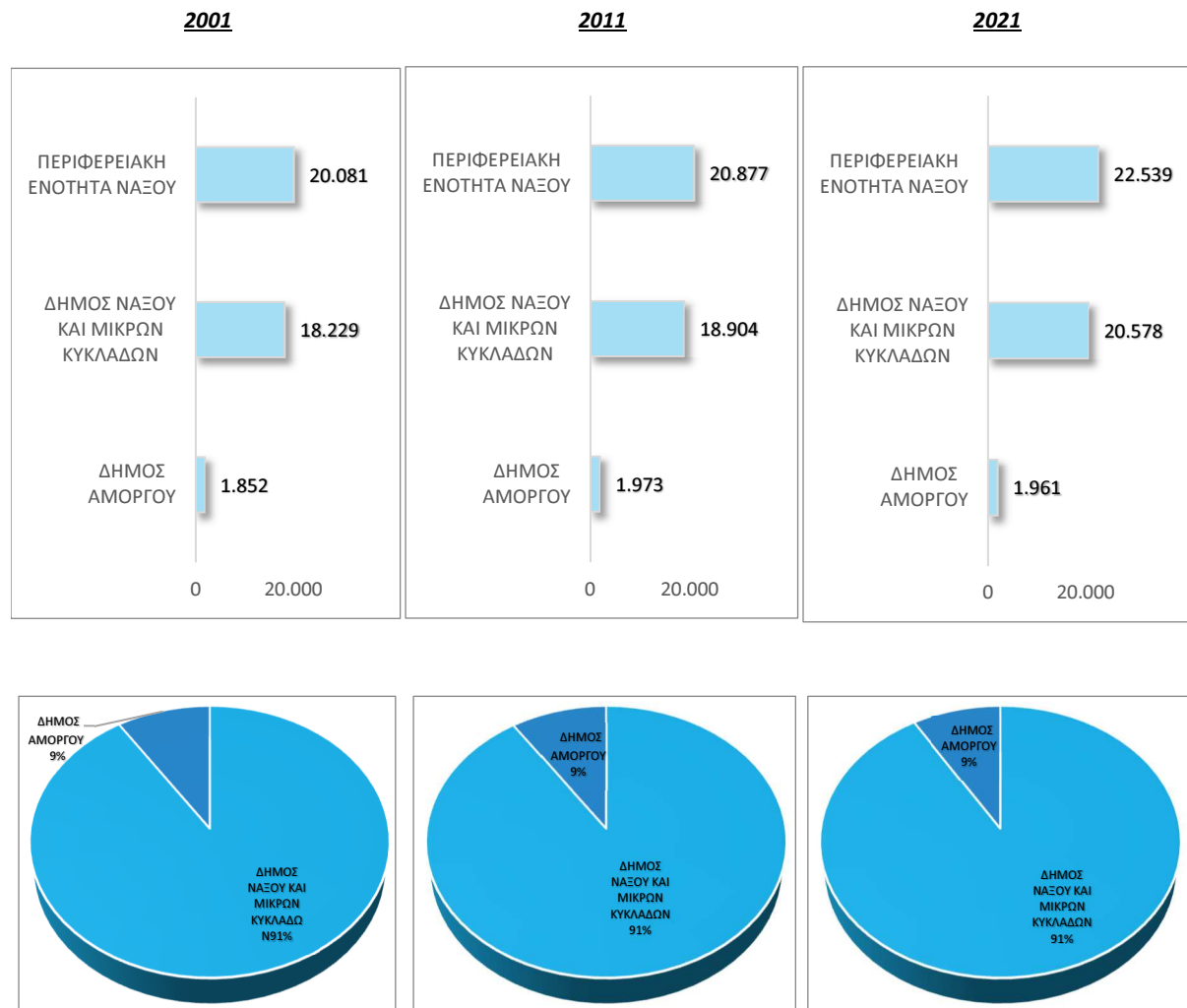
Το 2021, στην Π.Ε Νάξου, ο Δήμος Αμοργού ανήκει στους δήμους με μόνιμο πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους σύμφωνα με τα απογραφικά στοιχεία της Ελ.ΣΤΑΤ για το 2021, καθότι καταγράφει 1.961 μόνιμους κατοίκους, διατηρώντας κατά μέσο όρο το 9,1% του πληθυσμού στην συγκεκριμένη περιφερειακή ενότητα καθ’ όλη την εικοσαετία 2001-2021 και απέχοντας παρασάγγας από τον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων ο οποίος διατηρεί κατά μέσο όρο το 90,9% του μόνιμου πληθυσμού για την αντίστοιχη περίοδο.

Ως προς τις Μικρές Κυκλάδες, το 2021 η Δ.Κ. Δονούσας καταγράφει αύξηση του μόνιμου πληθυσμού σε σχέση με το 2011, από 167 σε 213 μόνιμους κατοίκους (+27,5%). Η Δ.Κ. Ηρακλειάς διατηρεί σχεδόν αμετάβλητο τον μόνιμο πληθυσμό της (2021: 148 | 2011: 141), ομοίως η Δ.Κ. Κουφονησίων (2021: 391 | 2011: 399), και η Δ.Κ. Σχοινούσας (2021: 229 | 2011: 227).

Σε γενικές γραμμές τα παραπάνω πληθυσμιακά μεγέθη επιβεβαιώνονται από τη Διαβούλευση με τους παραπάνω Δήμους (Αμοργού και Νάξου-Μικρών Κυκλάδων).

Διάγραμμα 78. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Νάξου και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2011-2011-2021

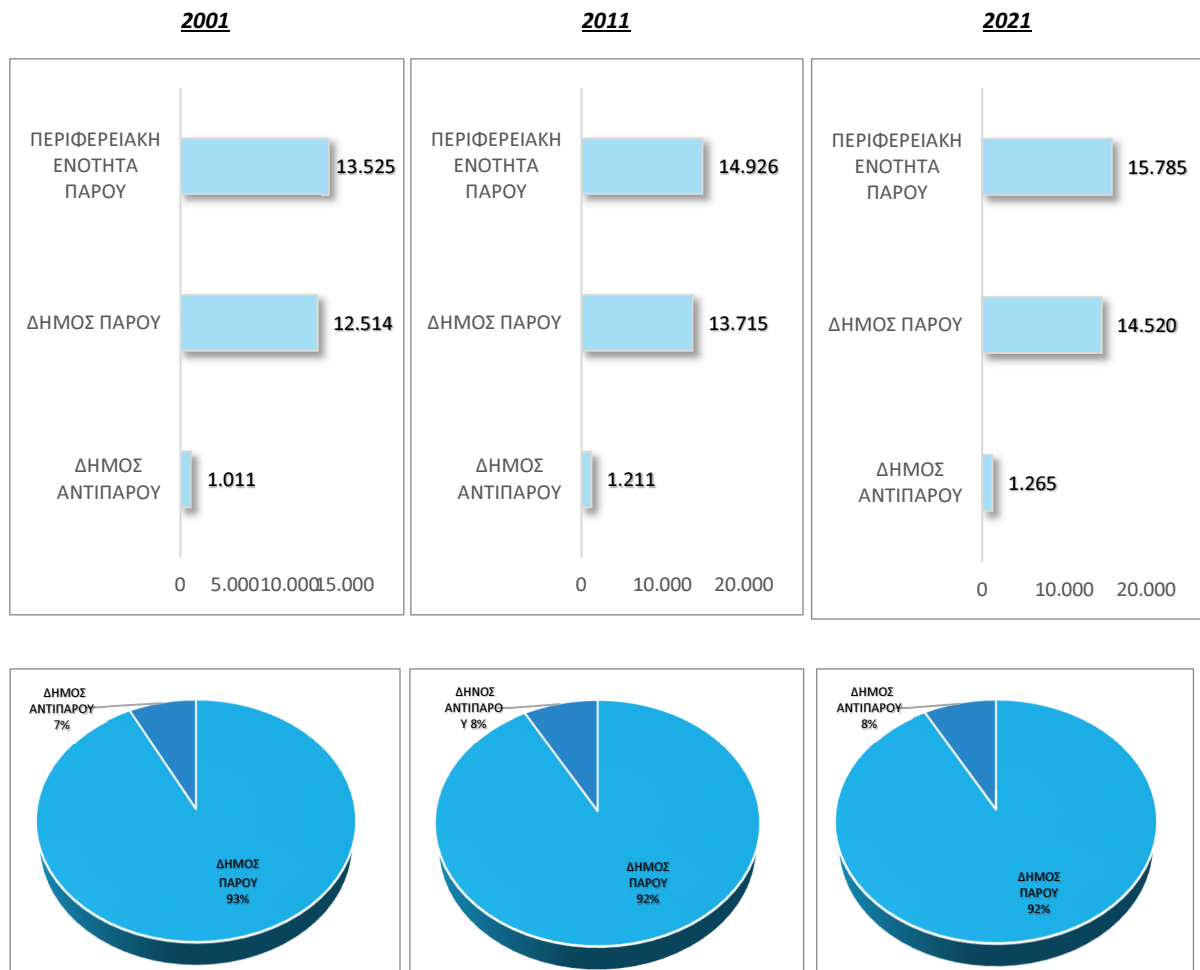
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ (Π.Ε. ΠΑΡΟΥ)

Το 2021, στην Π.Ε Πάρου, ο Δήμος Αντιπάρου ανήκει, επίσης, στους Δήμους με μόνιμο πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους σύμφωνα με τα απογραφικά στοιχεία της Ελ.ΣΤΑΤ για το 2021, καθότι καταγράφει 1.265 μόνιμους κατοίκους, διατηρώντας κατά μέσο όρο το 7,9% του πληθυσμού στην συγκεκριμένη περιφερειακή ενότητα καθ' όλη την εικοσαετία 2001-2021, απέχοντας παρασάγγας από τον Δήμο Πάρου που καταλαμβάνει κατά μέσο όρο το 92,1% του μόνιμου πληθυσμού της Π.Ε. Πάρου της αντίστοιχης περιόδου.

Σε γενικές γραμμές τα παραπάνω πληθυσμιακά μεγέθη επιβεβαιώνονται από τη Διαβούλευση με τον Δήμο.

Διάγραμμα 79. Πληθυσμιακή εξέλιξη της Π.Ε Πάρου και ποσοστιαία σύνθεση, Μόνιμος πληθυσμός, 2011-2011-2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2001-2011-2021 (Μόνιμος Πληθυσμός ανά Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα και Δήμο) | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

2.6.1.2. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχόληση και Ανεργία

Η **Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (ΠΝΑ)** αντιπροσωπεύει το 3% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας, ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών ήταν 53% το 2021, ελαφρώς μειωμένο από το επίπεδο του 56% που ίσχυε στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας. Η ΠΝΑ εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού μαζί με τις Περιφέρειες Αττικής και Κρήτης.³¹ Εστιάζοντας στις **Π.Ε. των Κυκλάδων**, σύμφωνα με τις απογραφές των ετών 2001 και 2011, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 16,2%, ο οικονομικά μη ενεργός κατά 1,3%, ο αριθμός των απασχολούμενων κατά 12,2% και ο αριθμός των ανέργων κατά 53,0%.³²

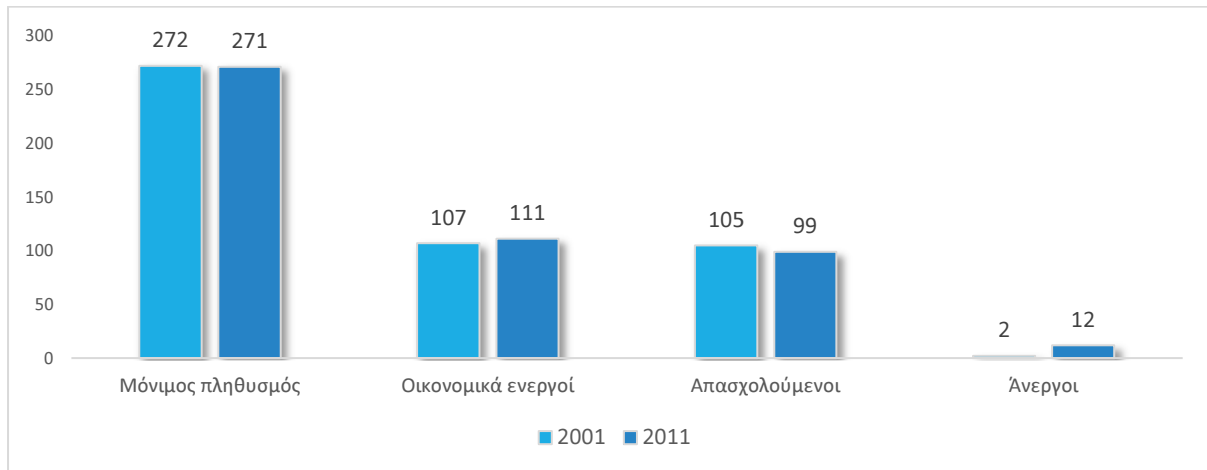
❖ ΑΝΑΦΗ – ΣΙΚΙΝΟΣ – ΙΟΣ – ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ – ΘΗΡΑΣΙΑ (Π.Ε. ΘΗΡΑΣ)

³¹ ΙΝΣΕΤΕ (Δεκ. 2022), Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Ετήσια Έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2021.

³² ΕΛΣΤΑΤ., Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος / κοινότητα και δημοτικό / κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011

Σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2011, στον Δήμο Ανάφης ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 3,7% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 107 άτομα σε 111 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της σχεδόν τον δεκαπλασιασμό των ανέργων από 2 σε 12 άτομα, όταν παράλληλα ο αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε μόλις κατά 5,7% από 105 σε 99 άτομα.

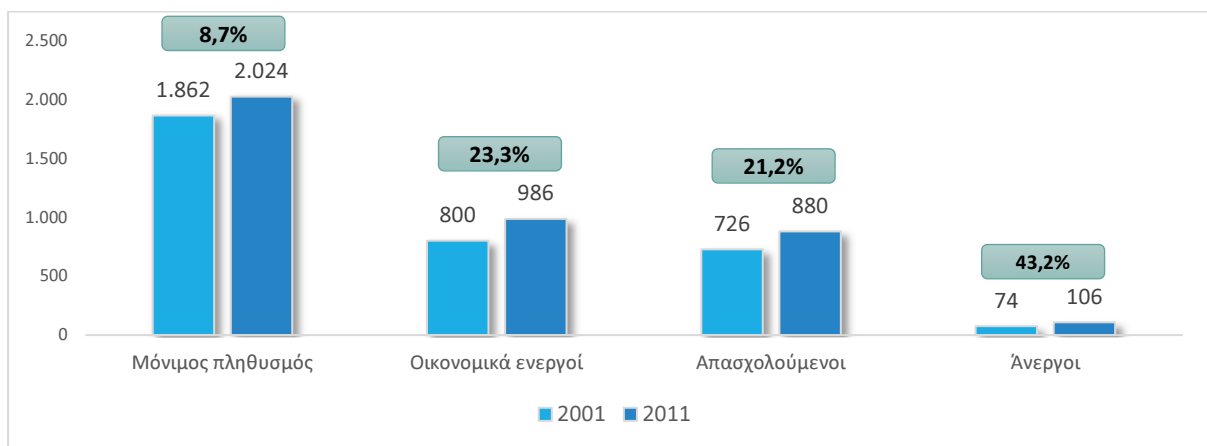
Διάγραμμα 80. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Ανάφης, 2001 - 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Ιητών ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 23,3% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 800 άτομα σε 986 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της αύξηση (43,2%) των ανέργων από 74 σε 106 άτομα, όταν παράλληλα ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε μόλις κατά 21,2% από 726 σε 880 άτομα.

Διάγραμμα 81. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Ιητών, 2001 - 2011

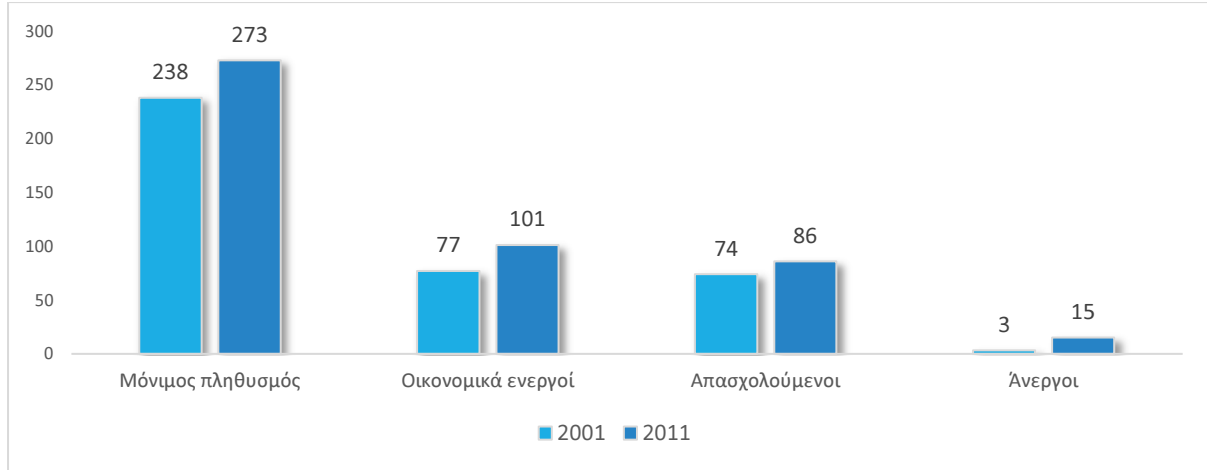

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Σικίνου ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 31,2% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 77 άτομα σε 101 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της άνοδο

των ανέργων από 3 σε 15 άτομα, όταν παράλληλα ο αριθμός των απασχολούμενων κατέγραψε αύξηση κατά 16,2% από 74 σε 86 άτομα.

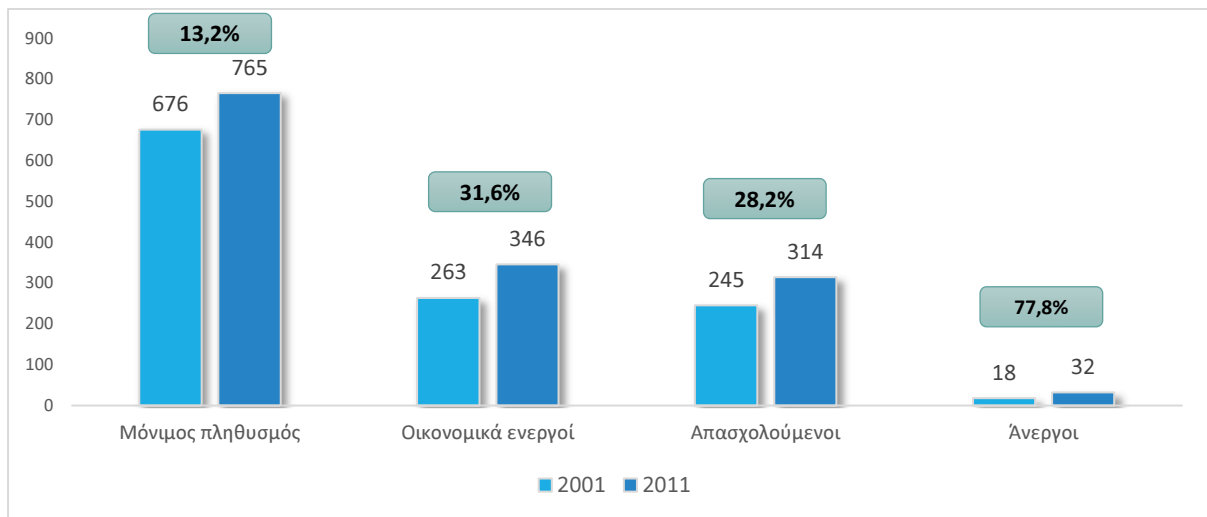
Διάγραμμα 82. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Σικίνου, 2001 - 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Φολεγάνδρου ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 31,6% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 263 άτομα σε 346 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της την άνοδο του ποσοστού (77,8%) των ανέργων από 18 σε 32 άτομα, όταν παράλληλα ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε μόλις κατά 28,2% από 245 σε 314 άτομα.

Διάγραμμα 83. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Φολεγάνδρου, 2001 - 2011

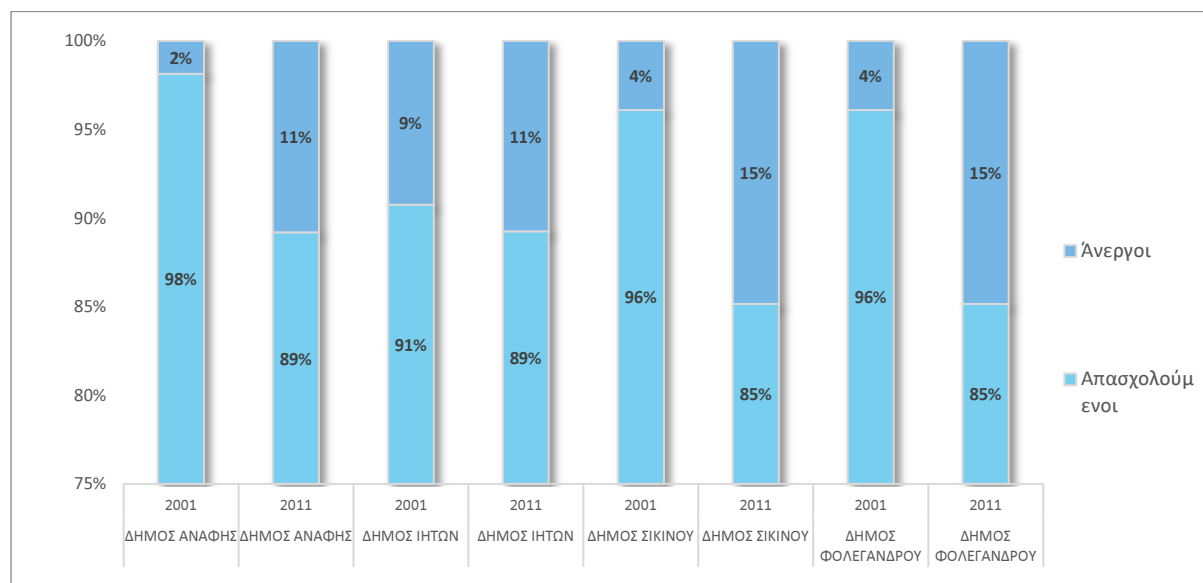

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς τους απασχολούμενους, το 2001 αποτέλεσαν πάνω από το 90% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού των Δήμων της Περιοχής Παρέμβασης (Ανάφη, Ίος, Σίκινος, Φολεγανδρος). Το 2011 η εικόνα μεταβάλλεται καθώς σημειώνεται φθίνουσα πορεία για τον σύνολο των εν λόγω Δήμων, αφού ο αριθμός των απασχολούμενων ανέρχεται περίπου στο 85% με 89%, αρκετά πιο χαμηλά από το 96%

και 98% που ίσχυε στην Περιοχή Εφαρμογής εν γένει. Συγκεκριμένα, στον Δήμο Ανάφης το 2001 οι απασχολούμενοι ανέρχονταν στο 98% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ενώ η εικόνα αυτή φαίνεται να διαφοροποιείται το 2011 καθώς σημειώνεται πτώση του ποσοστού των απασχολούμενων κατά 9% (ήτοι 89%). Αντίστοιχη εικόνα καταγράφουν οι Δήμοι Σικίνου και Φολεγάνδρου, καθώς το 96% των απασχολούμενων το 2001 σημειώνει φθίνουσα τάση το 2011 κατά 11% (ήτοι 85%). Μικρότερη μείωση παρουσιάζει ο Δήμος Ιητών, καθώς το 91% των απασχολούμενων το 2001, φθίνει μόνο κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες το 2011 (ήτοι 89%).

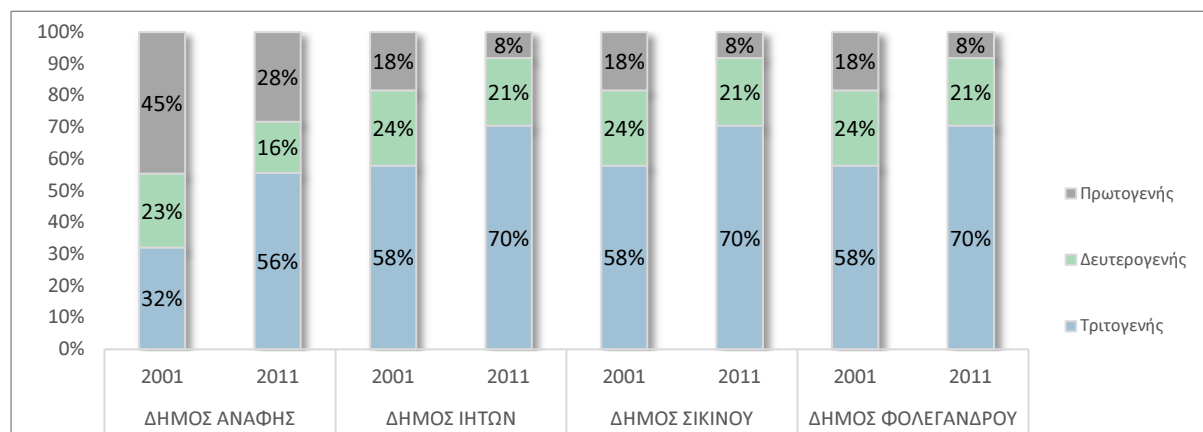
Διάγραμμα 84. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμοι Ανάφης-Ιητών-Σικίνου-Φολεγάνδρου, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Εξετάζοντας, σύμφωνα με τα στοιχεία των απογραφών πληθυσμού, την **εξέλιξη της ποσοστιαίας διάρθρωσης της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής στην Περιοχή Παρέμβασης (ήτοι Δήμοι Ανάφης, Ιητών, Σικίνου και Φολεγάνδρου) κατά την περίοδο 2001-2011** παρατηρείται ότι και στις τέσσερις χωρικές ενότητες η απασχόληση στον τριτογενή τομέα έχει αυξηθεί σημαντικά, φτάνοντας το επίπεδο του 55,6% (Δήμος Ανάφης) και 70,5% (Δήμοι Ιητών Σικίνου και Φολεγάνδρου) αντίστοιχα, καθρεπτίζοντας την τριτογενοποίηση της τοπικής οικονομίας.

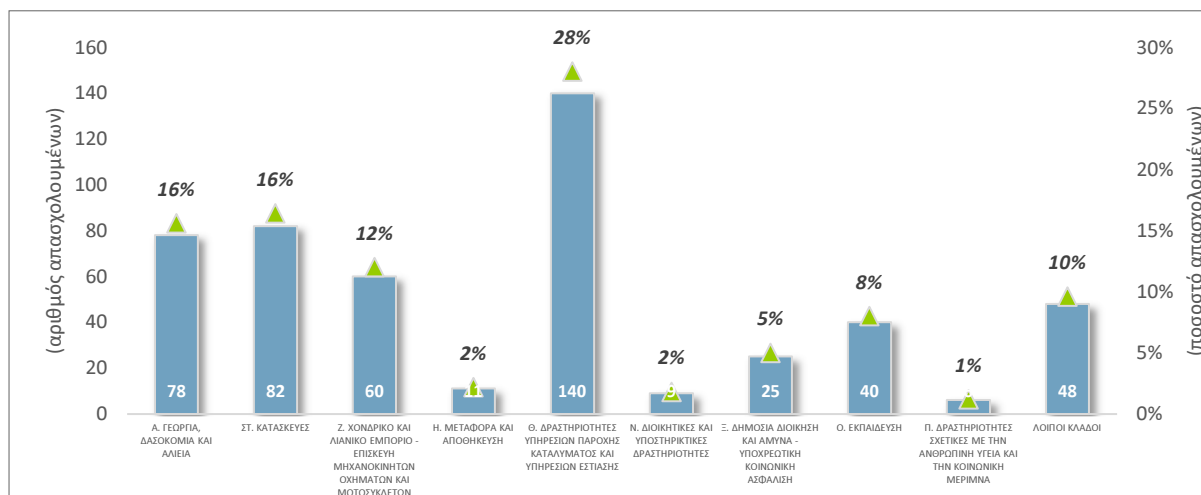
Διάγραμμα 85. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμων Ανάφης-Ιητών-Σικίνου-Φολεγάνδρου, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

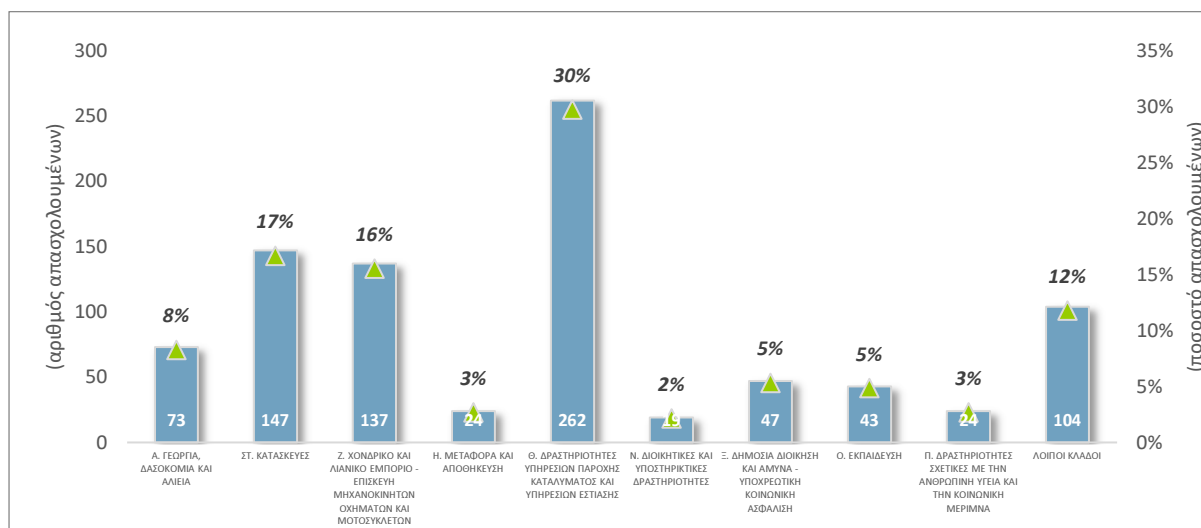
Περαιτέρω, ως προς την **απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Περιοχή Εφαρμογής της Π.Ε. Θήρας**, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2011, το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων εργάζεται στον κλάδο της Παροχής Υπηρεσιών και Εστίασης για το σύνολο της Περιοχής Εφαρμογής (Δήμοι Ανάφης-Σικίνου-Φολεγάνδρου 28,1% και Δήμος Ιητών 29,8%) ακολουθεί ο κλάδος των κατασκευών με 16,7% για τον Δήμο Ανάφης-Σικίνου-Φολεγάνδρου και 16,4% για το Δήμο Ιητών. Επιπλέον, άξιο αναφοράς είναι ο κλάδος της Γεωργίας απασχολεί το 15,6% των εργαζομένων στους Δήμους Ανάφης-Σικίνου-Φολεγάνδρου και ο κλάδος του Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου απασχολεί το 12,0% των εργαζομένων των εν λόγω Δήμων. Αντίστοιχα, ο κλάδος του Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου απασχολεί 15,6% των εργαζομένων στον Δήμο Ιητών και ο κλάδος της Γεωργίας απασχολεί το 8,3% των απασχολούμενων, επικυρώνοντας τα συμπεράσματα που έχουν αναφερθεί παραπάνω ως προς τους σημαντικούς κλάδους για την απασχόληση στην Περιοχή Εφαρμογής, σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Επιχειρήσεων της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Διάγραμμα 86. Αριθμός και ποσοστό απασχολούμενων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, Δήμοι Ανάφης- Σικίνου-Φολεγάνδρου, 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 87. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Ιητών, 2001-2011

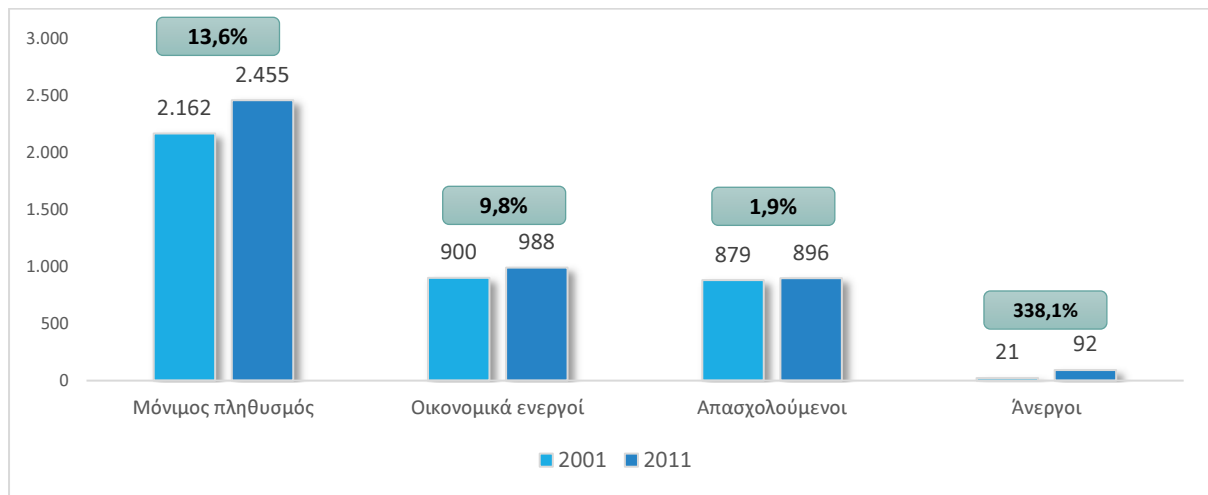

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ ΚΕΑ – ΚΥΘΝΟΣ (Π.Ε. ΚΕΑΣ – ΚΥΘΝΟΥ)

Στον Δήμο Κέας ο **οικονομικά ενεργός πληθυσμός** αυξήθηκε κατά 9,8% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 900 άτομα σε 988 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της την **άνοδο του ποσοστού (338,1%) των ανέργων** από 21 σε 92 άτομα, όταν παράλληλα ο **αριθμός των απασχολούμενων** αυξήθηκε μόλις κατά 1,9% από 879 σε 896 άτομα.

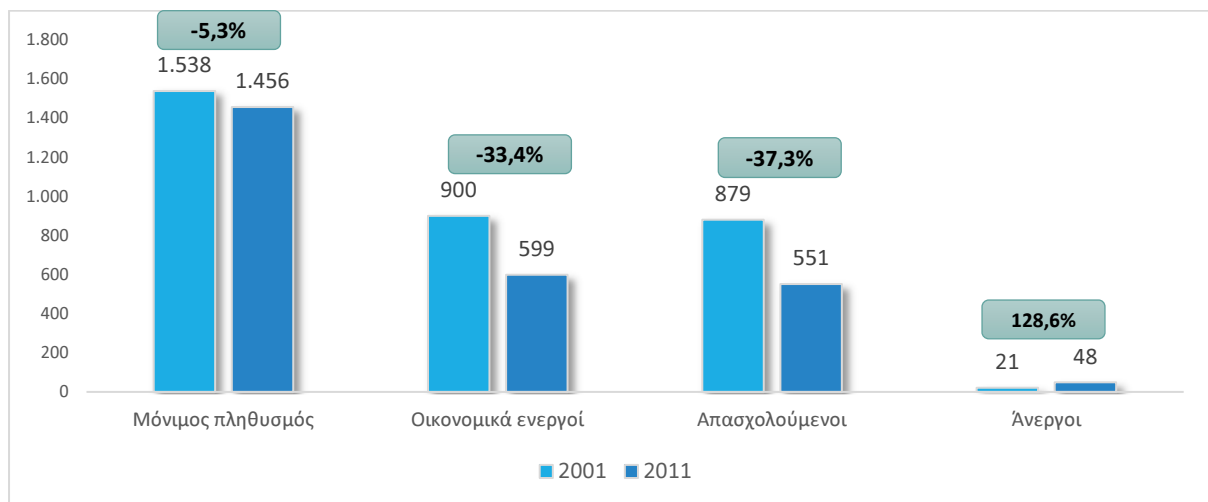
Διάγραμμα 88. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Κέας, 2001 - 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Κύθνου ο **οικονομικά ενεργός πληθυσμός** μειώθηκε κατά -33,4% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 900 άτομα σε 599 άτομα. Αυτή η μείωση περικλείει μέσα της **μείωση του αριθμού των απασχολούμενων κατά -37,3%** από 879 σε 551 άτομα, ενώ παράλληλα **οι άνεργοι (+128,6%)** αυξήθηκαν μόλις από 21 σε 48 για την αντίστοιχη περίοδο.

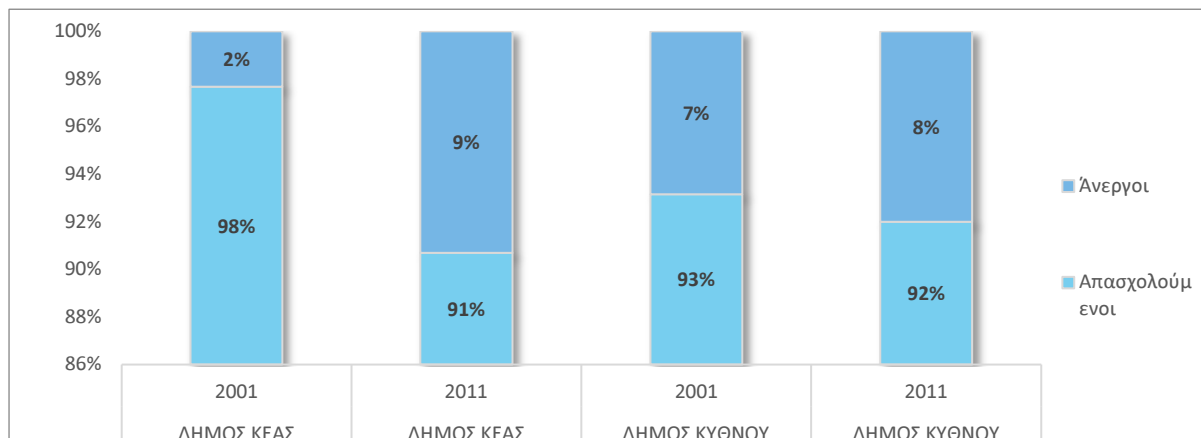
Διάγραμμα 89. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Κύθνου, 2001 - 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς τους απασχολούμενους, αυτοί το 2001 αποτελούσαν το 98% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού το 2001 του Δήμου Κέας, ποσοστό που παρουσίασε καθοδική πορεία κατά 7% το 2011 (91%). Αντίθετα, ο Δήμος Κύθνου κατάφερε να συγκρατήσει το ποσοστό των απασχολούμενων του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, καθώς το 2001 αντιστοιχούσε στο 93% και το 2011 στο 92%.

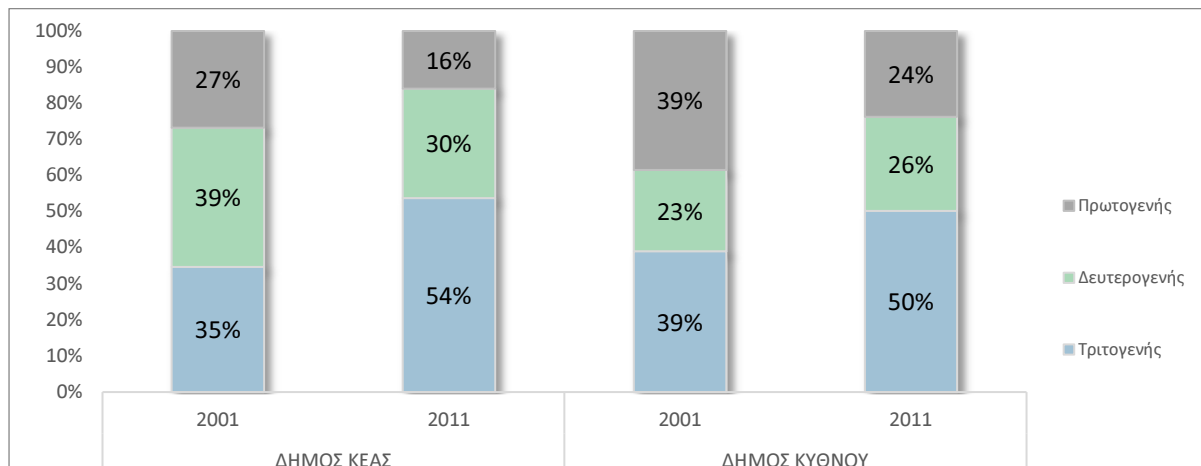
Διάγραμμα 90. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμοι Κέας-Κύθνου, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Αναφορικά με την εξέλιξη της ποσοστιαίας διάρθρωσης της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής στους Δήμους Κέας και Κύθνου κατά την περίοδο 2001-2011, παρατηρείται ότι και στις δύο χωρικές ενότητες, η απασχόληση στον τριτογενή τομέα αυξάνεται σημαντικά φτάνοντας το επίπεδο του 53,7% και του 50,1% αντίστοιχα, μεταβάλλοντας επί τα χείρω τα ποσοστά απασχόλησης του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα (Δήμος Κέας: από 26,8% σε 16,0% στον πρωτογενή τομέα και από 38,6% σε 30,4% στον δευτερογενή τομέα, και Δήμος Κύθνου: από 38,6% σε 23,8% σε πρωτογενή τομέα και από 22,5% σε 26,1% σε δευτερογενή τομέα).

Διάγραμμα 91. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμων Κέας - Κύθνου, 2001-2011

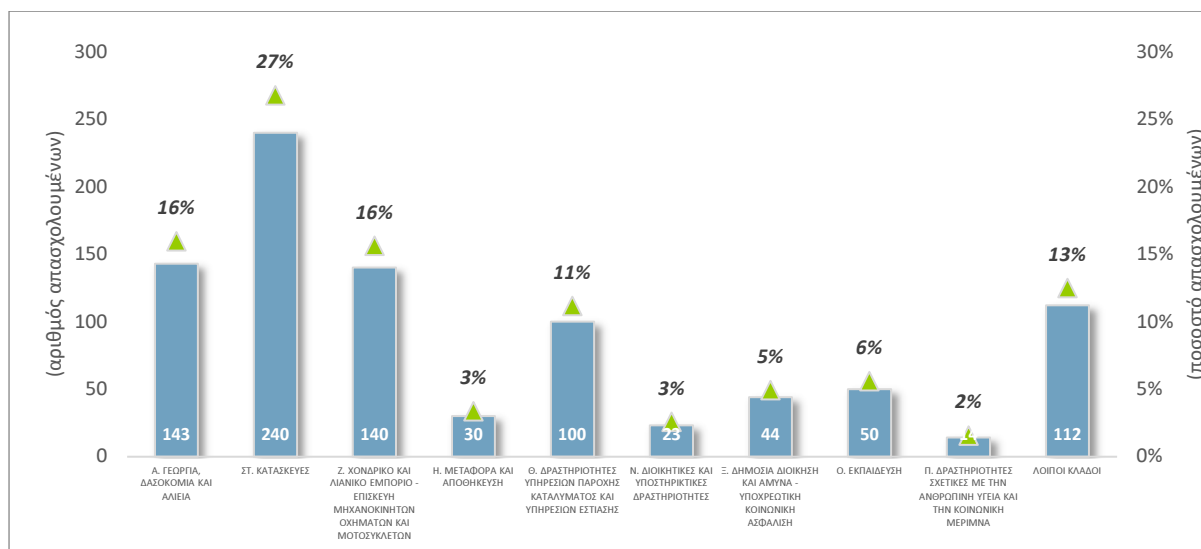

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

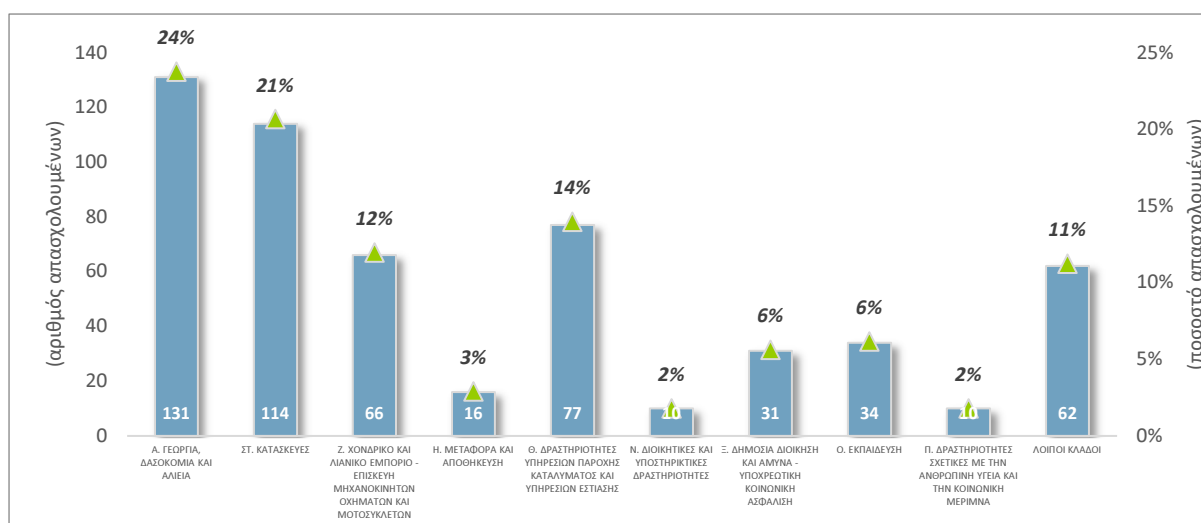
Διαφοροποιημένη εικόνα καταγράφουν οι Δήμοι Κέας και Κύθνου, ως προς την απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2011. Στον Δήμο Κέας, το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων καταγράφεται στον κλάδο των κατασκευών (26,8%), ακολουθεί ο κλάδος της Γεωργίας (16,0%) ενώ οι κλάδοι Χονδρικού Και Λιανικού Εμπορίου και της παροχής Υπηρεσιών Καταλυμάτων Και Εστίασης συγκεντρώνουν το 15,6% και 11,2% αντίστοιχα. Ομοίως, στον Δήμο Κύθνου, το μεγαλύτερο μέρος των απασχολούμενων εργάζεται στον κλάδο της Γεωργίας (23,8%), ακολουθεί ο κλάδος των Κατασκευών με 20,7%, ενώ ο κλάδος της παροχής Υπηρεσιών Καταλυμάτων Και Εστίασης συγκεντρώνει το 14,0% των απασχολούμενων και ο κλάδος του Χονδρικού Και Λιανικού Εμπορίου το 12,0%.

Διάγραμμα 92. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Κέας, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Διάγραμμα 93. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Κύθνου, 2001-2011

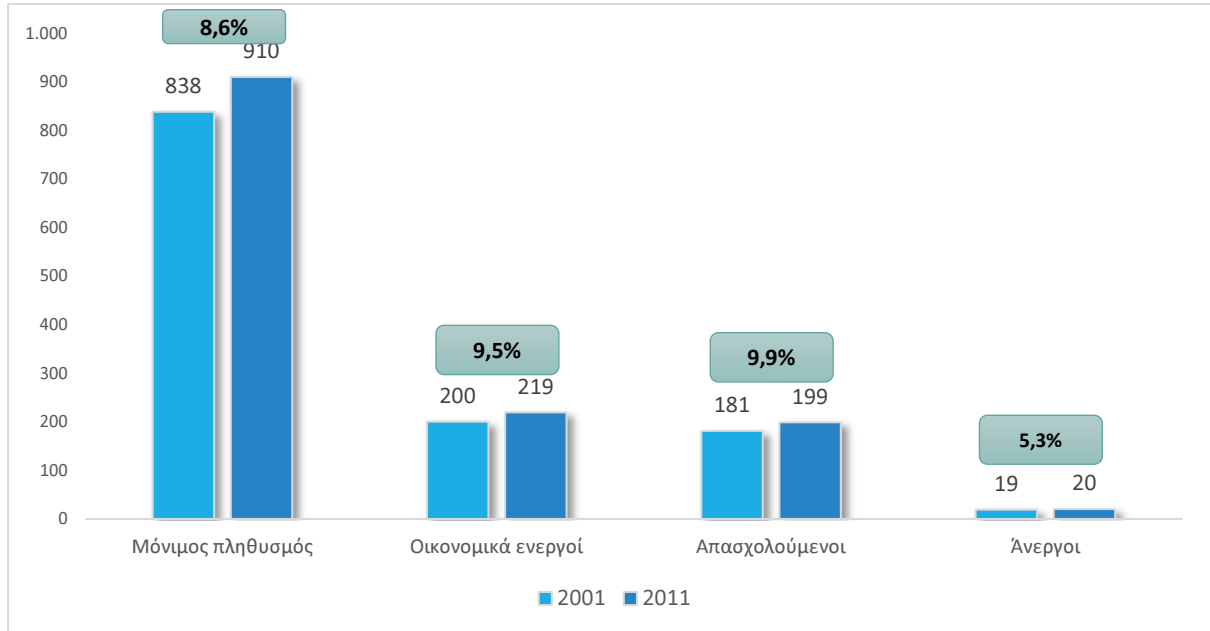

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ ΚΙΜΩΛΟΣ – ΣΕΡΙΦΟΣ – ΣΙΦΝΟΣ (Π.Ε. ΜΗΛΟΥ)

Στον Δήμο Κιμώλου ο **οικονομικά ενεργός πληθυσμός** αυξήθηκε κατά 9,5% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 200 άτομα σε 219 άτομα. Όταν παράλληλα ο **αριθμός των απασχολούμενων** αυξήθηκε μόλις κατά 9,9% από 181 σε 199 άτομα.

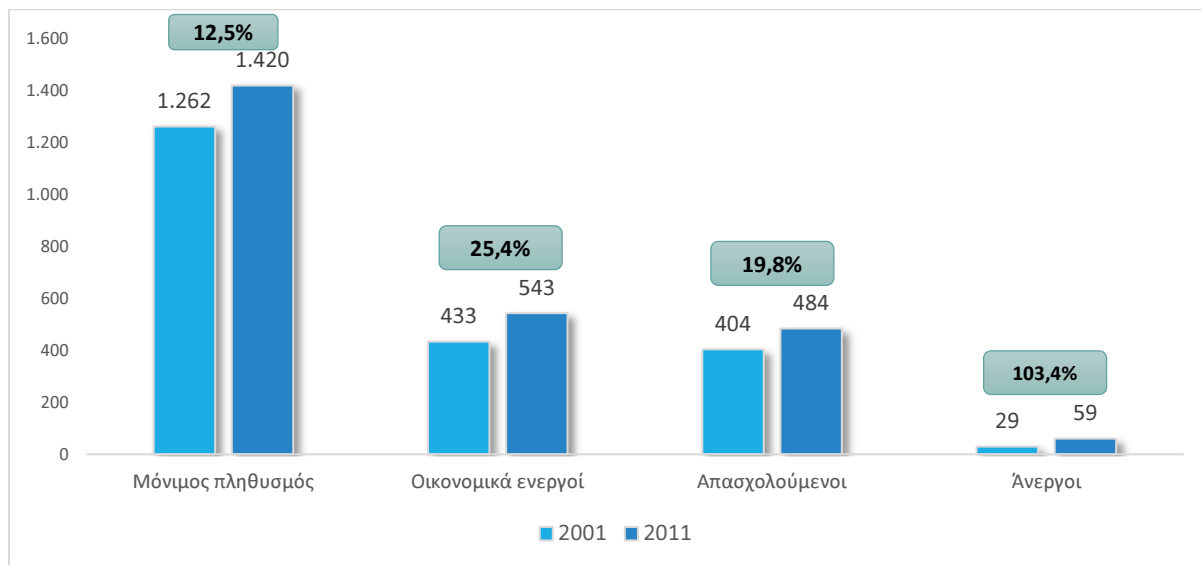
Διάγραμμα 94. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Κιμώλου, 2001- 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Σερίφου ο **οικονομικά ενεργός πληθυσμός** αυξήθηκε κατά 25,4% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 433 άτομα σε 543 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της την **άνοδο του ποσοστού (103,48%) των ανέργων** από 18 σε 32 άτομα, όταν παράλληλα ο **αριθμός των απασχολούμενων** αυξήθηκε μόλις κατά 28,2% από 29 σε 59 άτομα.

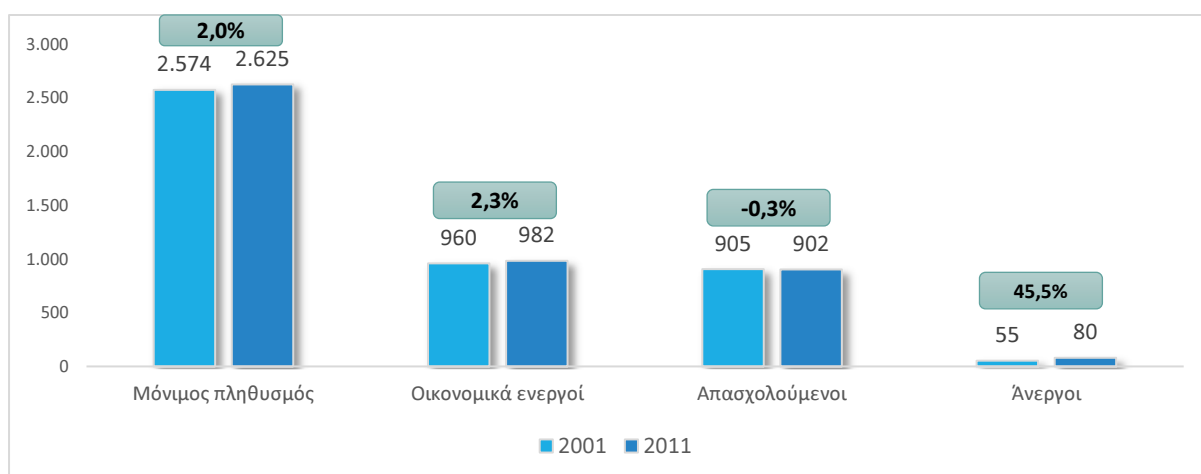
Διάγραμμα 95. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Σερίφου, 2001 - 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Σίφνου ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε μόλις κατά 2,3% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 960 άτομα σε 982 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της την **άνοδο του ποσοστού (45,5%) των ανέργων** από 55 σε 80 άτομα, όταν παράλληλα ο **αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε μόλις κατά 0,3%** από 905 σε 902 άτομα.

Διάγραμμα 96. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Σίφνου, 2001 - 2011

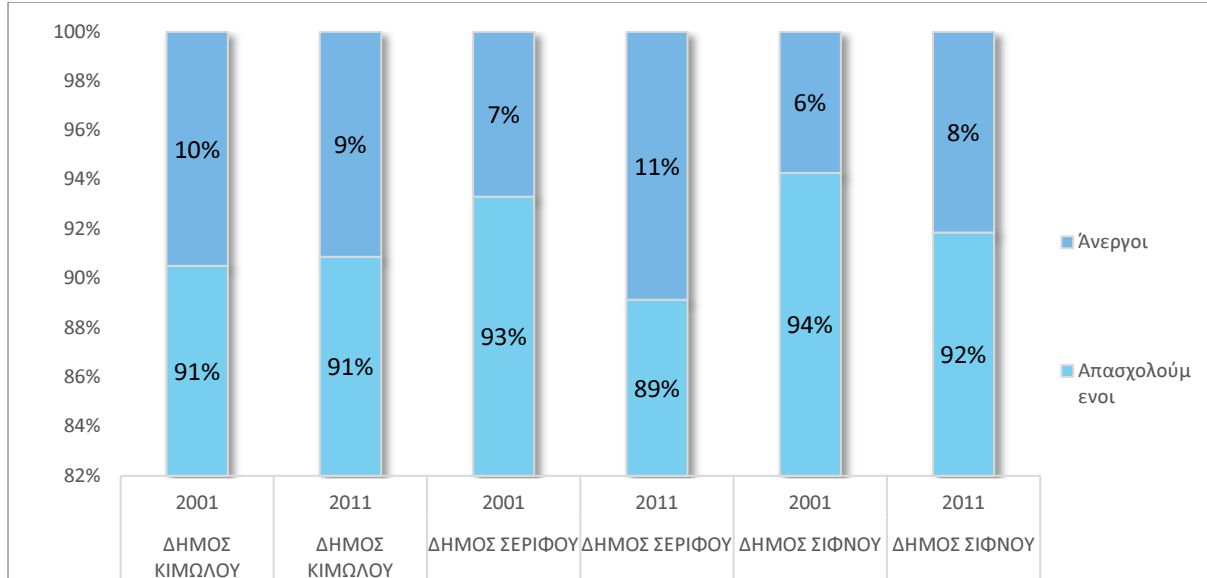

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς τον αριθμό των **απασχολούμενων** της Περιοχής Εφαρμογής της Π.Ε. Μήλου, δεν καταγράφουν μείωση πέραν του 5% για την περίοδο 2001-2011. Ειδικότερα, ο Δήμος Κιμώλου διατηρεί το ίδιο ποσοστό των απασχολούμενων καθ' όλη τη δεκαετία (91%). Ο Δήμος Σίφνου καταγράφει φθίνουσα πορεία κατά μόλις 2 ποσοστιαίες μονάδες για την αντίστοιχη περίοδο (από 94% σε 92%). Τέλος, ο Σερίφου σημειώνει τη μεγαλύτερη πτώση στον αριθμό των απασχολούμενων

της Περιοχής Εφαρμογής, καθώς το 93% των απασχολούμενων του εν λόγω Δήμου το 2001, μειώνεται κατά 4% (ήτοι 89%) το 2011.

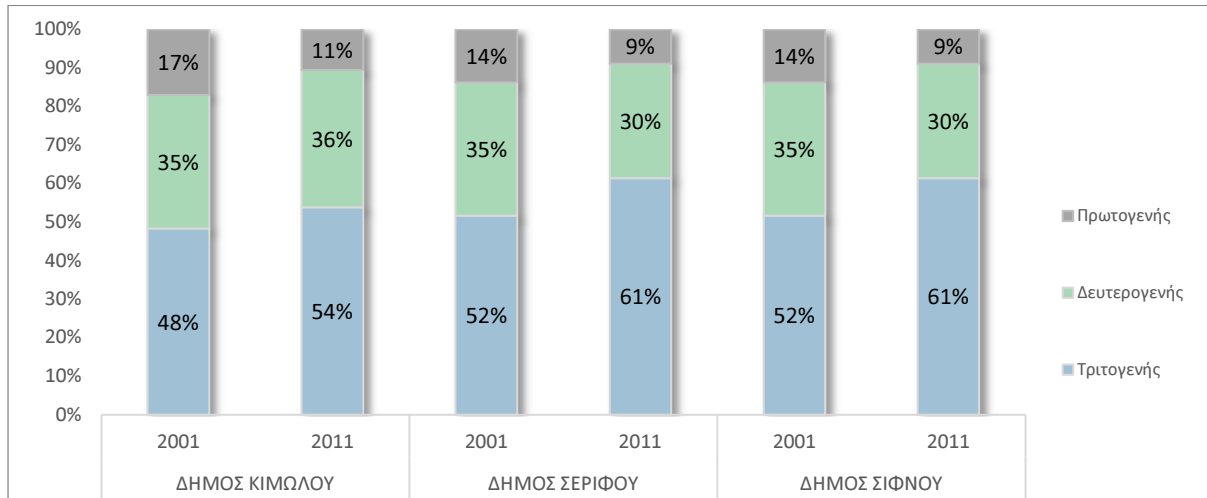
Διάγραμμα 97. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμοι Κιμώλου-Σερίφου-Σίφνου, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Αναφορικά με την εξέλιξη της ποσοστιαίας διάρθρωσης της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής στην Περιοχή Παρέμβασης (Δήμοι Κιμώλου-Σερίφου-Σίφνου) κατά την περίοδο 2001-2011, παρατηρείται ότι και στις τρεις χωρικές ενότητες, η απασχόληση στον τριτογενή τομέα αυξάνεται σημαντικά φτάνοντας το επίπεδο του 53,8% (Δήμος Κιμώλου) και του 61,4% (Δήμοι Σερίφου και Σίφνου), μεταβάλλοντας επί τα χείρω τα ποσοστά απασχόλησης του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, επαληθεύοντας την τάση για τριτογενοποίηση της τοπικής οικονομίας.

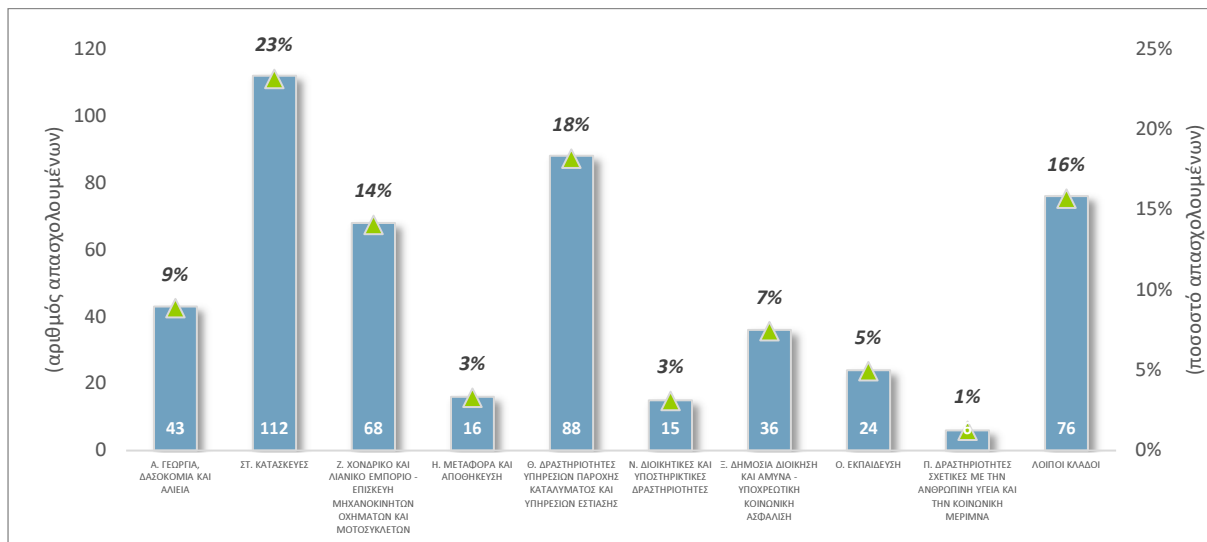
Διάγραμμα 98. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμων Κιμώλου-Σερίφου-Σίφνου, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς την απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στον Δήμο Σερίφου³³, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2011, το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων εντοπίζεται στον κλάδο των κατασκευών (23,1%), ακολουθεί ο κλάδος της παροχής Υπηρεσιών Καταλυμάτων Και Εστίασης (18,2%), ενώ ο κλάδος της Γεωργίας συγκεντρώνει μόλις το 8,9% των απασχολούμενων και η δημόσια διοίκηση το 7,4%.

Διάγραμμα 99. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Σερίφου, 2001-2011

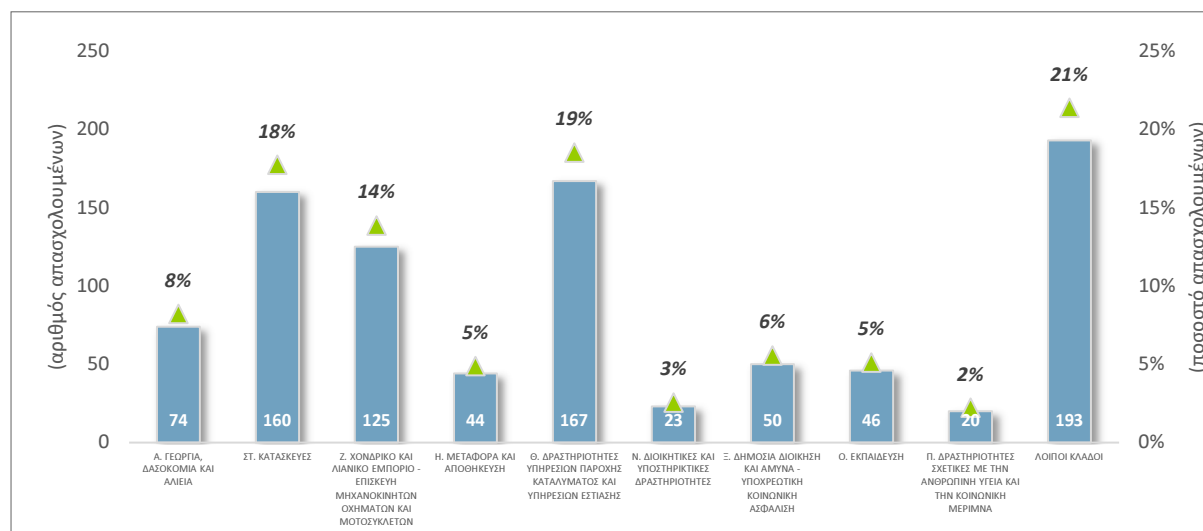

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

³³ Σημειώνεται ότι στο παρόν σημείο δεν αναλύεται η απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στον Δήμο Κιμώλου, καθώς τα στοιχεία της απογραφής του 2011 για τον εν λόγω Δήμο δίνονται από κοινού με αυτόν της Μήλου, γεγονός που μπορεί να λειτουργήσει παραπλανητικά ως προς την ποιοτική ανάλυση της απασχόλησης ανά κλάδο στον Δήμο Κιμώλου.

Ως προς την απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στον Δήμο Σίφνου, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2011, το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων εντοπίζεται στον κλάδο της Παροχής Υπηρεσιών Καταλυμάτων Και Εστίασης και των Κατασκευών με 18,5%, ακολουθεί ο κλάδος των Κατασκευών (17,7%), ενώ του Χονδρικού Και Λιανικού Εμπορίου συγκεντρώνει το 13,9% των απασχολούμενων και η Γεωργία μόλις το 8,2%.

Διάγραμμα 100. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Σίφνου, 2001-2011

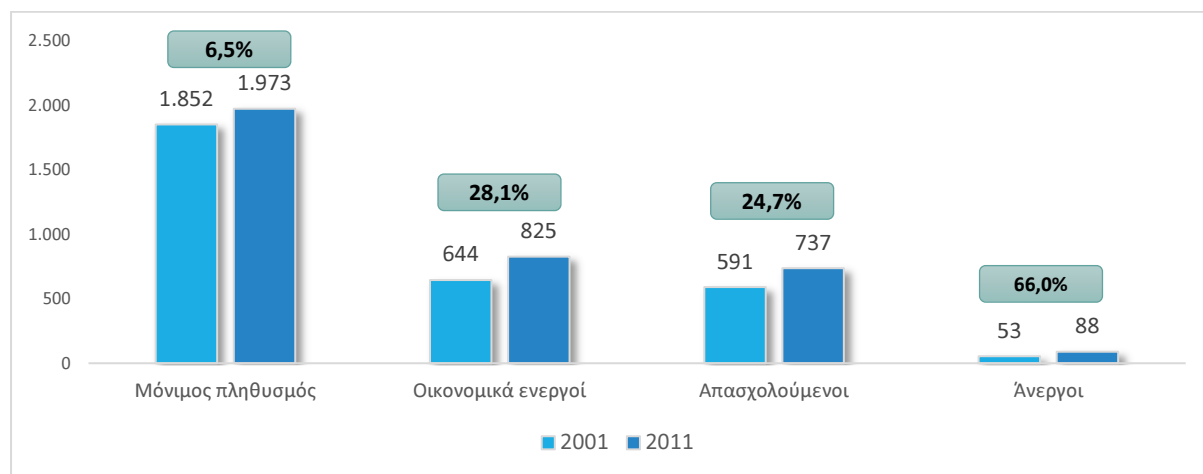

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΑΜΟΡΓΟΣ – ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Π.Ε. ΝΑΞΟΥ)**

Στον Δήμο Αμοργού ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 28,1% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 644 άτομα σε 825 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της την άνοδο του ποσοστού (66%) των ανέργων από 53 σε 88 άτομα, όταν παράλληλα ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε μόλις κατά 24,7% από 591 σε 737 άτομα.

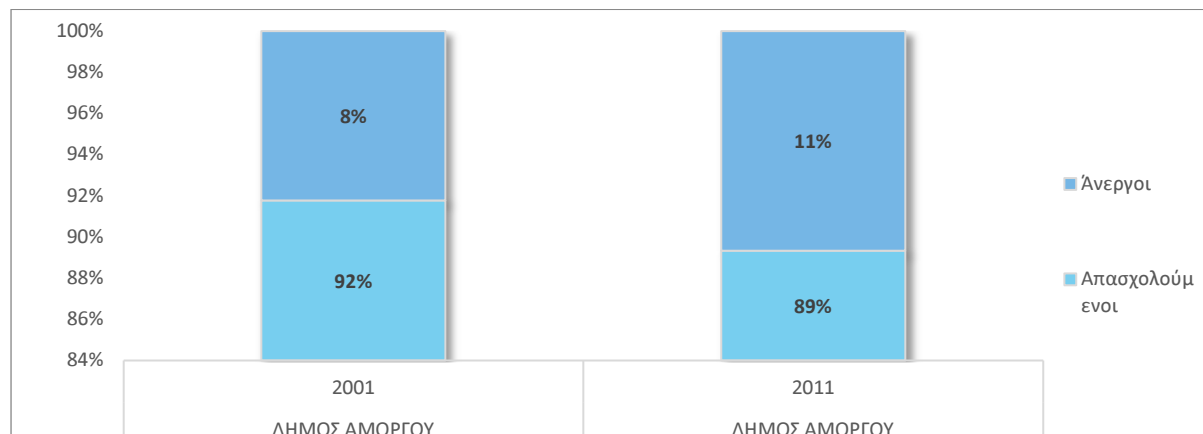
Διάγραμμα 101. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Αμοργού, 2001- 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς τους απασχολούμενους, αυτοί το 2001 αποτελούσαν περίπου το 92% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Αμοργού. Το 2011, η εικόνα αυτή μεταβάλλεται ελαφρώς, καθώς ο αριθμός των απασχολούμενων ανέρχεται στο 89%.

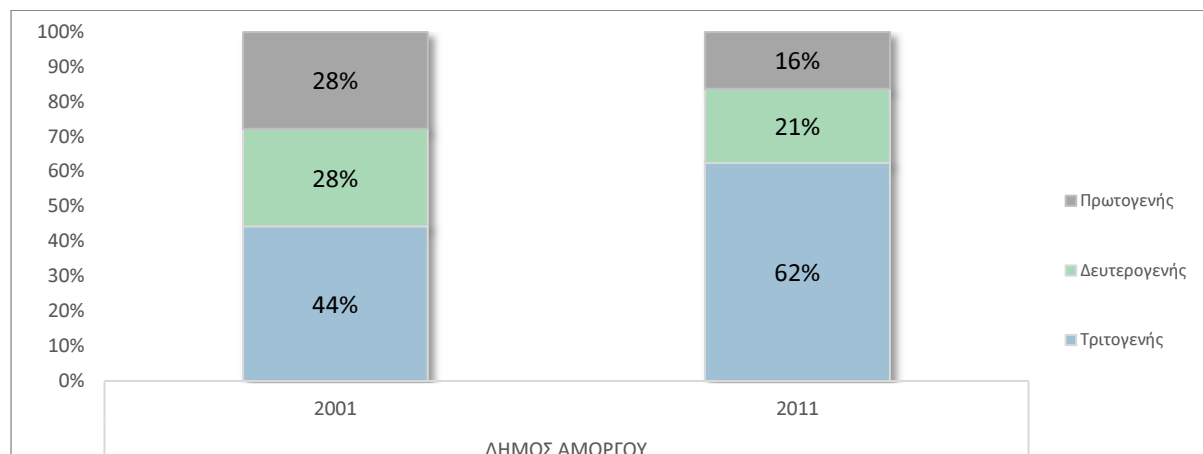
Διάγραμμα 102. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμος Αμοργού, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Αμοργού, η εξέλιξη της ποσοστιαίας διάρθρωσης της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής κατά την περίοδο 2001-2011, καταγράφει σημαντική αύξηση του τριτογενή τομέα (από 44,2% σε 62,4%) συμπαρασύροντας προς τα κάτω τα ποσοστά απασχόλησης σε πρωτογενή και δευτερογενή τομέα (από 27,8% σε 16,3% και από 28,0% σε 21,3% αντίστοιχα).

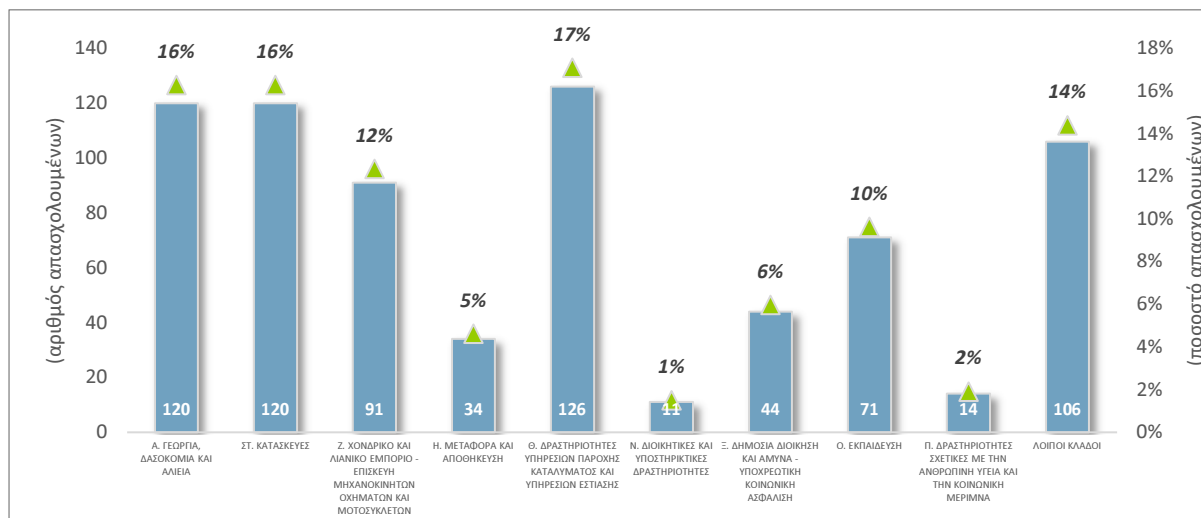
Διάγραμμα 103. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αμοργού, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς την απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στον Δήμο Αμοργού, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2011, το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων εντοπίζεται στον κλάδο της παροχής Υπηρεσιών Καταλυμάτων Και Εστίασης 17,1%, ακολουθούν οι κλάδοι της Γεωργίας και των Κατασκευών με 16,3% έκαστος, ενώ του Χονδρικού Και Λιανικού Εμπορίου συγκεντρώνει το 12,3% των απασχολούμενων.

Διάγραμμα 104. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αμοργού, 2001-2011

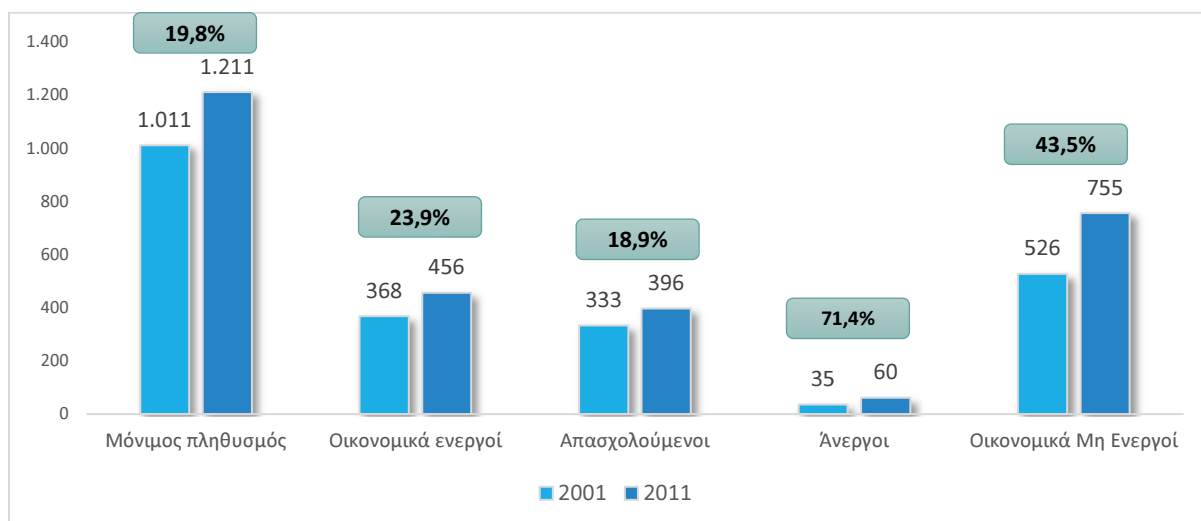

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ (Π.Ε. ΠΑΡΟΥ)**

Στον Δήμο Αντιπάρου ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 23,9% σε σχέση με την απογραφή του 2001 από 368 άτομα σε 456 άτομα. Ωστόσο, αυτή η αύξηση περικλείει μέσα της την **άνοδο του ποσοστού (71,4%) των ανέργων** από 35 σε 60 άτομα, όταν παράλληλα ο **αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε μόλις κατά 18,9%** από 333 σε 396 άτομα.

Διάγραμμα 105. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, Απασχολούμενοι και Άνεργοι, Αριθμός και Ποσοστιαία Μεταβολή, Δήμου Αντιπάρου, 2001 - 2011

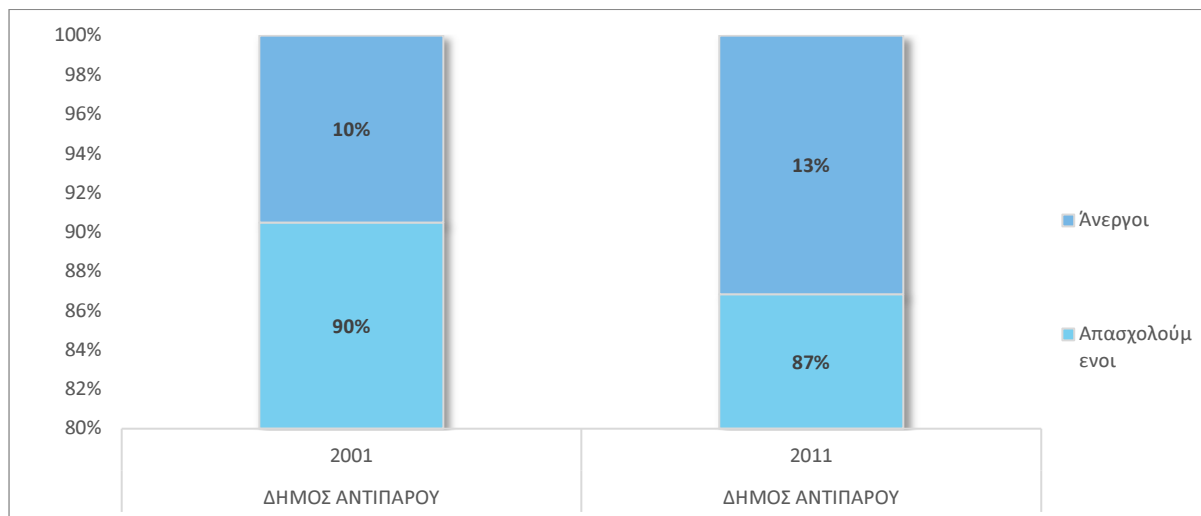

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Στον Δήμο Αμοργού, το 2001 το ποσοστό των απασχολούμενων ανέρχονταν στο 90% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Περιοχής Εφαρμογής, ποσοστό που παρουσιάζει ελαφρώς καθοδική πορεία το 2011 (ήτοι 87%).

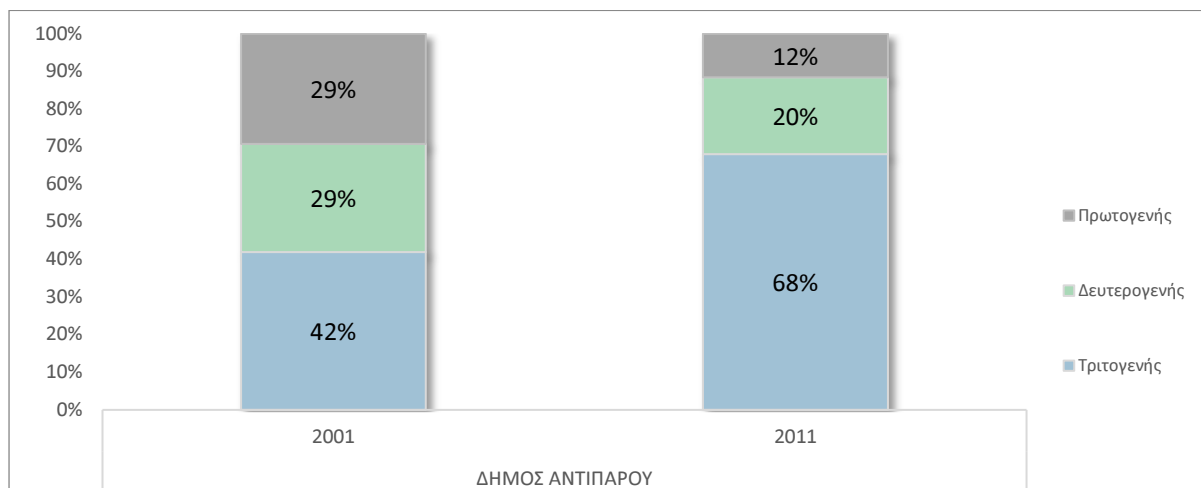
Διάγραμμα 106. Ποσοστιαία διάρθρωση Απασχολούμενων – Ανέργων (στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), Δήμος Αντιπάρου, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ομοίως, στον Δήμο Αντιπάρου, η εξέλιξη της ποσοστιαίας διάρθρωσης της απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής κατά την περίοδο 2001-2011, καταγράφει σημαντική αύξηση του τριτογενή τομέα (από 41,9% σε 67,9%) συμπαρασύροντας προς τα κάτω τα ποσοστά απασχόλησης σε πρωτογενή και δευτερογενή τομέα (από 29,4% σε 11,6% και από 28,8% σε 20,5% αντίστοιχα).

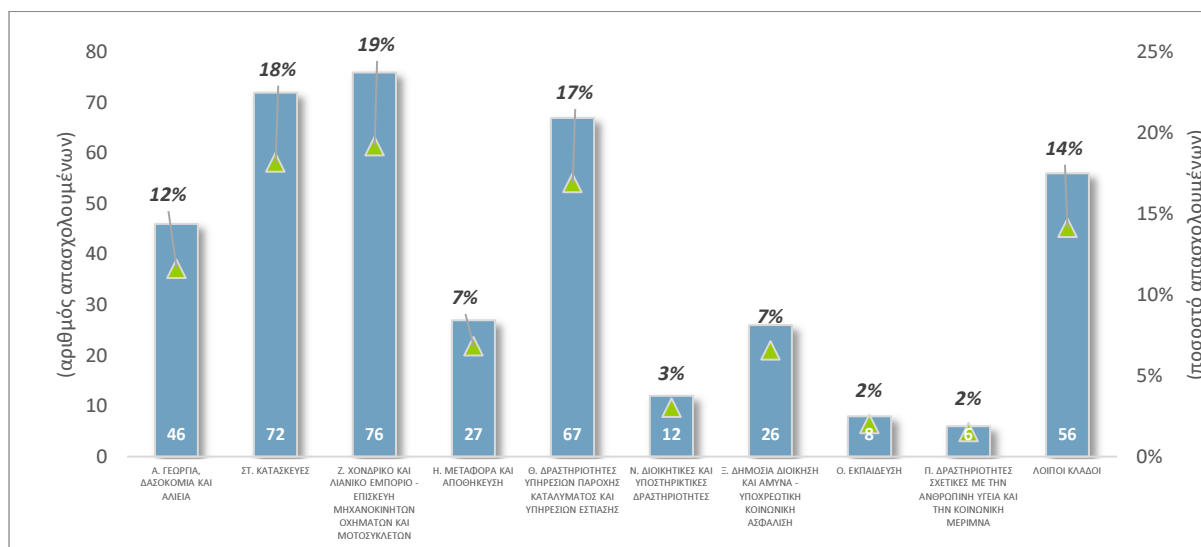
Διάγραμμα 107. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αντιπάρου, 2001-2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και άνεργοι, Σύνολο Ελλάδος, NUTS I, NUTS II, νομός, δήμος/κοινότητα, δημοτικό/κοινοτικό διαμέρισμα, 2001-2011 | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς την απασχόληση ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στον Δήμο Αμοργού, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2011, το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολούμενων εντοπίζεται στον κλάδο του Χονδρικού Και Λιανικού Εμπορίου (19,2%), ακολουθεί ο κλάδος των Κατασκευών με 18,2% και οι δραστηριότητες παροχής Υπηρεσιών Καταλυμάτων Και Εστίασης με 16,9%, ενώ ο κλάδος της Γεωργίας απασχολεί το 11,6% των απασχολούμενων.

Διάγραμμα 108. Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής, Δήμος Αντιπάρου, 2001-2011

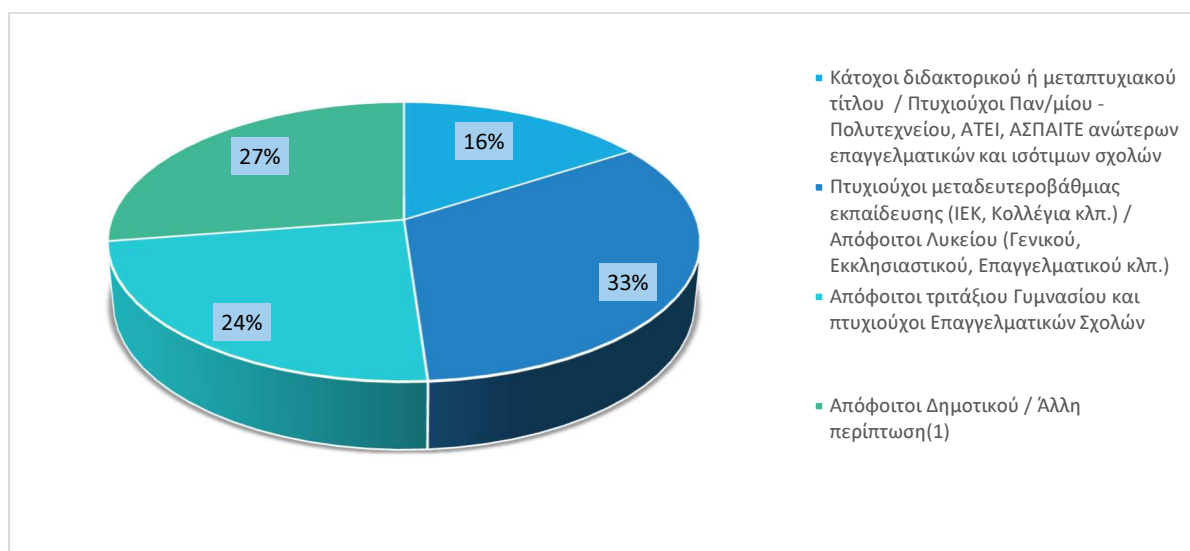
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απασχολούμενοι ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

2.6.1.3. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων ανά Δήμο

❖ **ΑΝΑΦΗ – ΣΙΚΙΝΟΣ – ΙΟΣ – ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ – ΘΗΡΑΣΙΑ (Π.Ε. ΘΗΡΑΣ)**

Ως προς **το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων**, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στους Δήμους Ανάφης-Σικίνου-Φολεγάνδρου το 27,5% είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 23,6% έχουν φτάσει μέχρι τη βαθμίδα του Γυμνασίου, το 33,1% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και μόλις το 15,8% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 109. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμοι Ανάφης- Σικίνου- Φολεγάνδρου, 2011

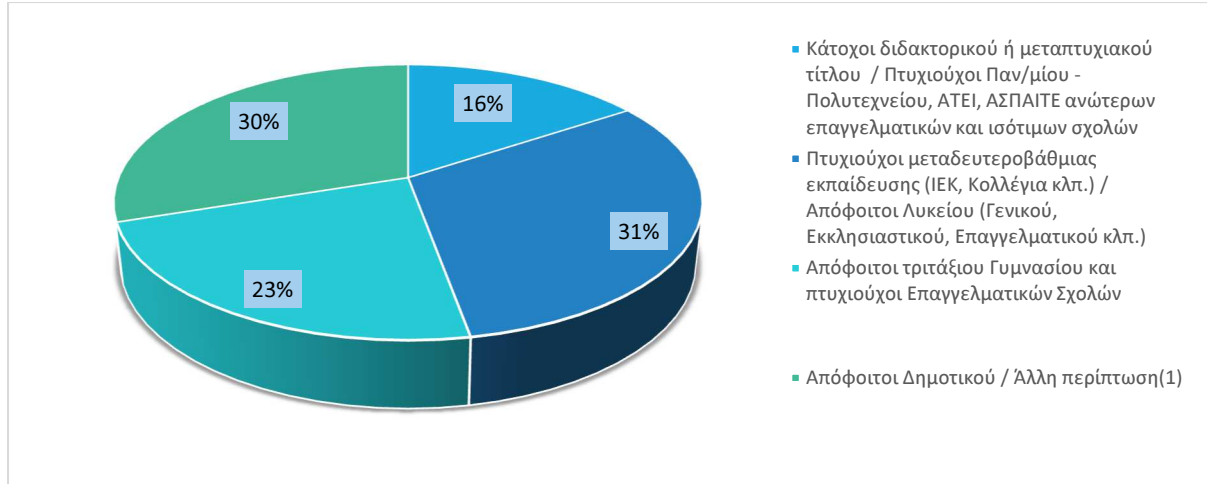

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς **το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων**, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στον Δήμο Ιητών το 30,1% είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 22,7% έχουν φτάσει μέχρι τη βαθμίδα

του Γυμνασίου, το 31,5% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και μόλις το 15,7% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 110. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Ιητών, 2011

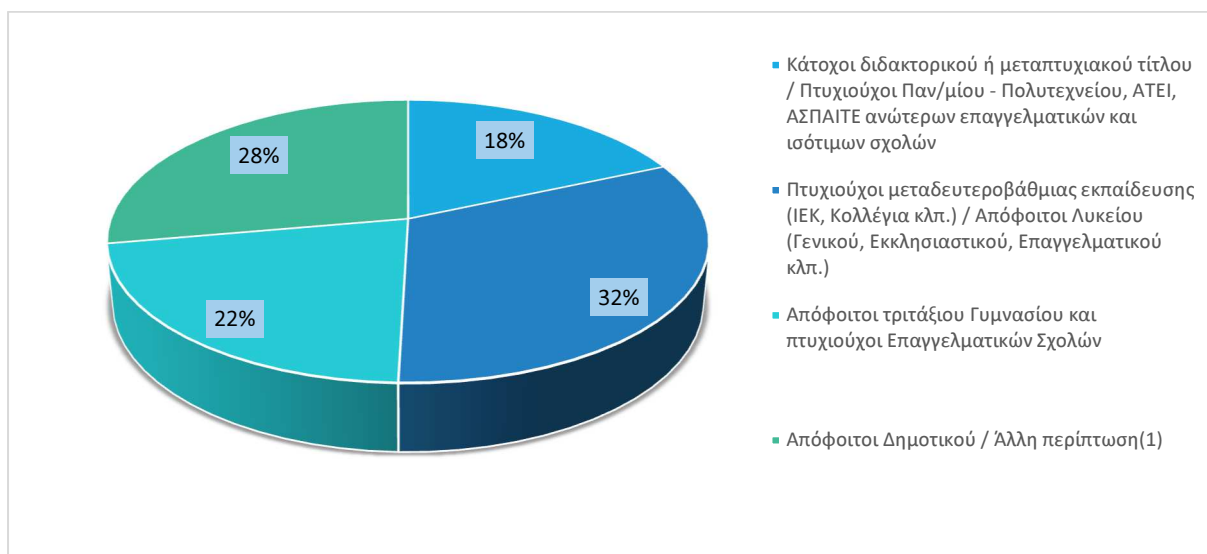

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΚΕΑ – ΚΥΘΝΟΣ (Π.Ε. ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ)**

Ως προς το **επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων**, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στον Δήμο Κέας το 27,8% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 21,8% έχουν φτάσει μέχρι τη βαθμίδα του Γυμνασίου, το 32,0% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και μόλις το 18,4% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 111. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Κέας, 2011

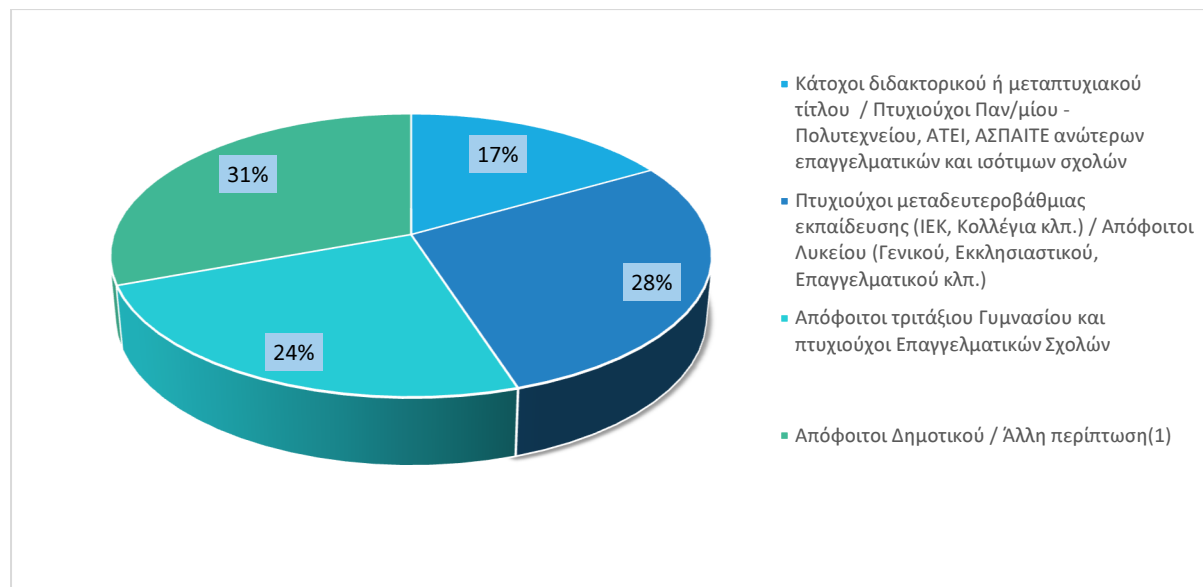

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς το **επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων**, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στον Δήμο Κύθνου το 30,7% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 24,3% έχουν

φτάσει μέχρι τη βαθμίδα του Γυμνασίου, το 28,3% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και μόλις το 16,7% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 112. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Κύθνου, 2011

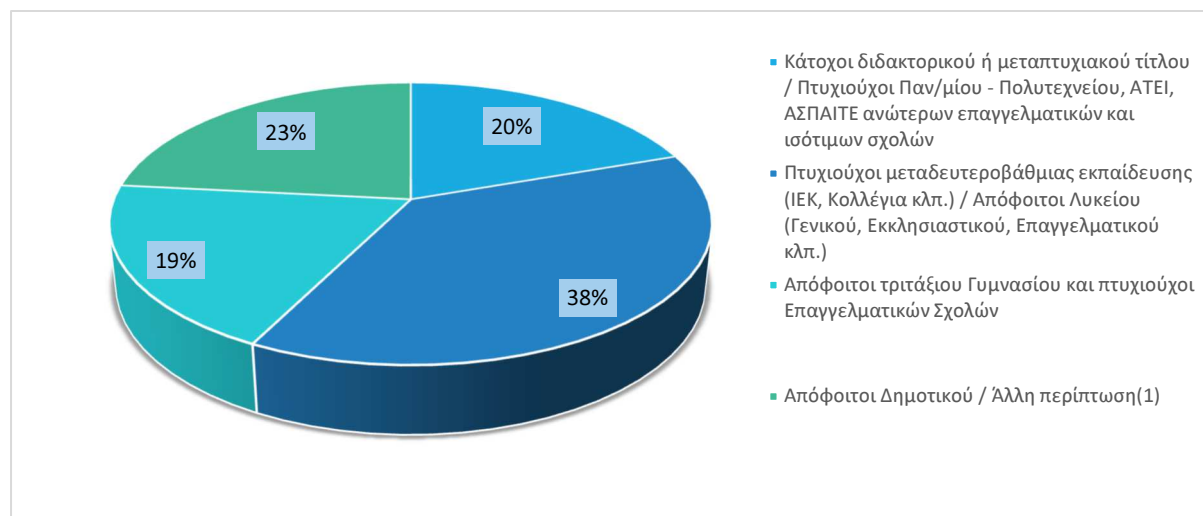

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΚΙΜΩΛΟΣ – ΣΕΡΙΦΟΣ – ΣΙΦΝΟΣ (Π.Ε. ΜΗΛΟΥ)**

Ως προς το **επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων**, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στο Δήμο Σερίφου³⁴ το 23,3% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 19,2% έχουν φτάσει μέχρι τη βαθμίδα του Γυμνασίου, το 37,8% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και μόλις το 19,6% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 113. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Σερίφου, 2011

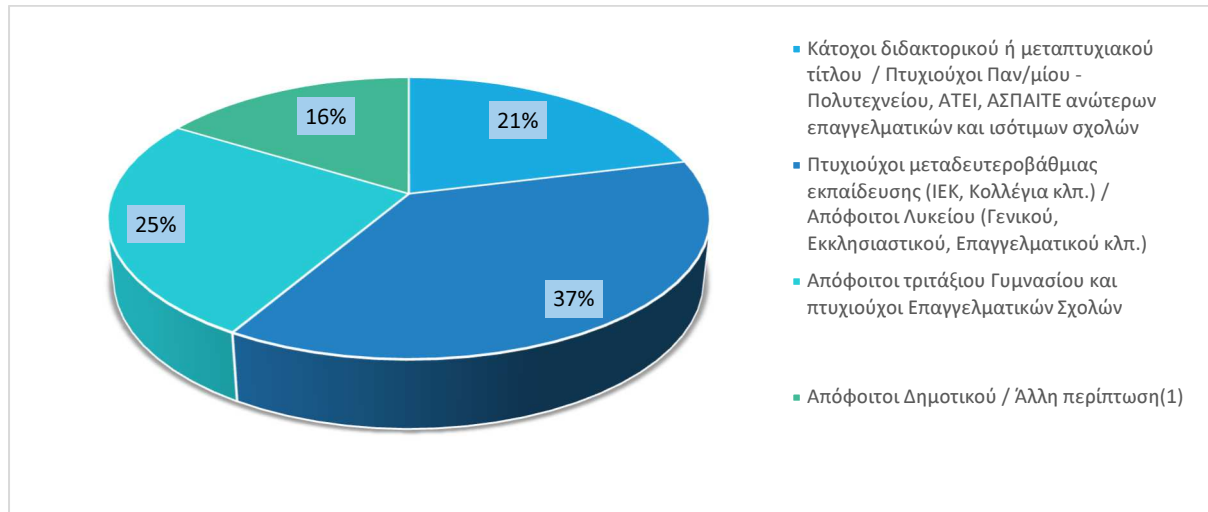

³⁴ Σημειώνεται ότι στην παρούσα καταγραφή σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων δεν αναφέρεται ο Δήμος Κιμώλου, καθότι τα διαθέσιμα στοιχεία δίνονται από κοινού με τον Δήμο Μήλου, με ελλοχεύοντα τον κίνδυνο αλλοίωσης της ποιοτικής ανάλυσης.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στο Δήμο Σίφνου το 16,2% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 25,4% έχουν φτάσει μέχρι τη βαθμίδα του Γυμνασίου, το 37,4% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ το 21,1% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 114. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Σίφνου, 2011

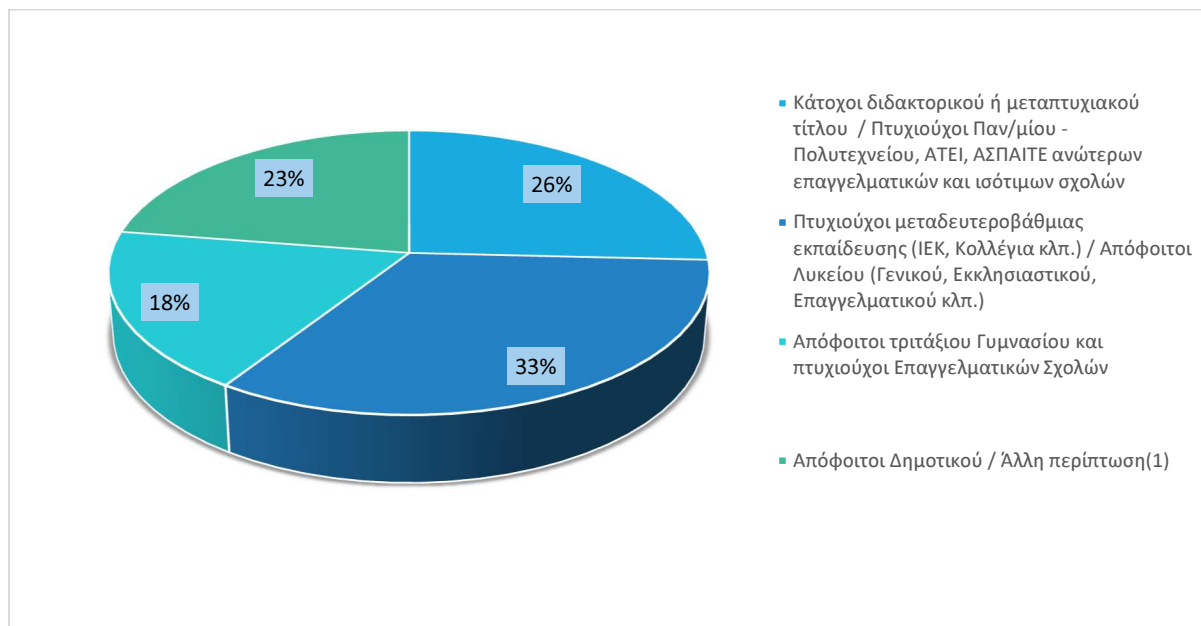

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ ΑΜΟΡΓΟΣ – ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ (Π.Ε. ΝΑΞΟΥ)

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στο Δήμο Αμοργού το 22,5% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 18,3% έχουν φτάσει μέχρι τη βαθμίδα του Γυμνασίου, το 33,4% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ το 25,8% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 115. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Αμοργού, 2011

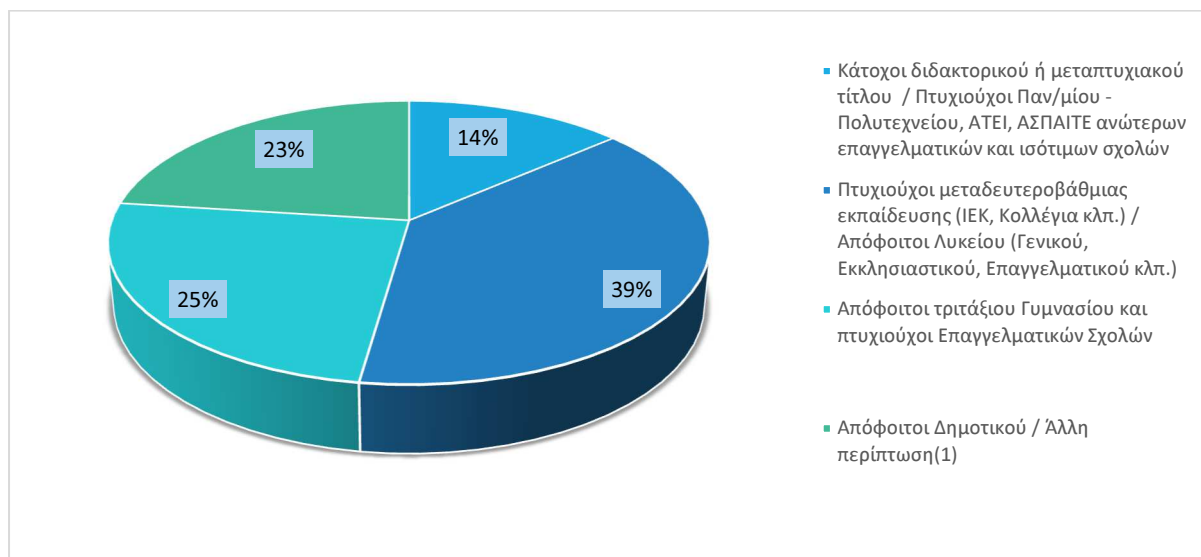

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

❖ **ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ (Π.Ε. ΠΑΡΟΥ)**

Ως προς το **επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων**, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, στον Δήμο Αντιπάρου το 23,0% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 24,7% έχουν φτάσει μέχρι τη βαθμίδα του Γυμνασίου, το 38,6% του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου και Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και μόλις το 13,6% κατέχει τίτλο Πανεπιστημιακής και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 116. Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων, Δήμος Αντιπάρου, 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή πληθυσμού 2011, Άνεργοι κατά επάγγελμα (μονοψήφιος κωδικός), Περιφερειακές Ενότητες | ΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

2.7. Πολιτισμός και Αθλητισμός

2.7.1. Πολιτισμός / Πολιτιστικό Περιβάλλον

Η σημερινή πολιτιστική υπόσταση του Νοτίου Αιγαίου και δη της Περιοχής Εφαρμογής (Ανάφη, Ίος, Σίκινος, Φολέγανδρος, Θηρασιά, Κέα, Κύθνος, Κίμωλος, Σέριφος, Σίφνος, Αμοργός, Δονούσα, Σχοινούσα, Ηρακλεία, Κουφονήσια και Αντίπαρος) είναι αποτέλεσμα της μακραίωνης ιστορίας της από την πρωτοκυκλαδίτικη εποχή και τους αρχαίους χρόνους, σηματοδοτώντας το λίκνο του ελληνικού πολιτισμού. Η διαμόρφωση του πολιτισμού της οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη γεωγραφική της θέση, καθώς τα νησιά της Περιοχής Εφαρμογής σχηματίζουν νοητό κύκλο περιμετρικά του ιερού νησιού της ελληνικής αρχαιότητας της Δήλου (εξ ου και η ονομασία «Κυκλάδες» από πολλούς αρχαίους συγγραφείς). Η Περιοχή Εφαρμογής στη σημερινή της εικόνα αποτελεί ένα συνεχές, υπαίθριο μουσείο, **καθώς βρίθει αρχαιολογικών χώρων και μουσείων που πιστοποιούν τη μακραίωνη ιστορία της από την πρωτοκυκλαδίτικη μέχρι και τη νεότερη εποχή.**

Συνοπτικά, όπως αποτυπώνεται στο Στρατηγικό Σχέδιο Πολιτισμού Τουρισμού για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου του 2013, στην Περιοχή Εφαρμογής εντοπίζεται σημαντικός αριθμός πολιτιστικών πόρων οι οποίοι κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- **Μουσεία – Συλλογές**, καθώς σχεδόν όλα τα νησιά της Περιοχής Εφαρμογής διαθέτουν δημόσια, δημοτικά και ιδιωτικά μουσεία και συλλογές (αρχαιολογικά, ιστορικά, λαογραφικά, τέχνης, εκκλησιαστικά, βιομηχανικά κ.ά.) μεταξύ των οποίων το Αρχαιολογικό Μουσείο της Δήλου και της Κύθνου φιλοξενούν εκθέματα από την αρχαϊκή μέχρι και τη ρωμαϊκή εποχή.
- **Χώροι και μνημεία της αρχαιότητας** (αρχαίες πόλεις, ιερά και ταφικά μνημεία) από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι και τη ρωμαϊκή εποχή, όπως: η Αρχαία Πόλη της Σίφνου επί της ακροπόλεως του Κάστρου, η Αρχαία Πόλη του Αγίου Ανδρέα (Σίφνος), η Αρχαία Πόλη της Ιουλίδας (Κέα), η Αρχαία πόλη της Καρθαίας (Κέα), Αρχαία Πόλη της Ανάφης, η Αρχαία Πόλη της Ίου καθώς επίσης τα αρχαιολογικά ευρήματα στο Δεσποτικό Κυκλάδων (δίπλα σε Πάρο και Αντίπαρο).
- **Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία** από την παλαιοχριστιανική εποχή μέχρι και τους νεότερους χρόνους, όπως ενδεικτικά αναφέρεται, στη Μονή της Χοζοβιώτισσας της Αμοργού
- **Θρησκευτικά προσκυνήματα** καθώς στην Περιοχή Εφαρμογής υπάρχει πληθώρα εκκλησιών και μονών, όπως ενδεικτικά αναφέρεται η Μονή Χοζοβιώτισσα της Αμοργού
- **Μεσαιωνικά μνημεία ξένης κυριαρχίας** (και δη της Ενετοκρατίας στις Κυκλάδες (κυρίως 12ο -16ο αι.) καθώς διατηρούνται καστροπολιτείες στα περισσότερα νησιά της περιοχής εφαρμογής (Πύργος Αγίας Μαρίνας Κέας, Κάστρο Αμοργού, Κάστρο Αντιπάρου, Παλιόκαστρο Ίου, Κάστρο Χώρας Κιμώλου, Βριόκαστρο Κύθνου, Κάστρο Σερίφου, Κάστρο Σίφνου). Σε πολλά κάστρα διασώζονται χαρακτηριστικά δείγματα αρχιτεκτονικής όπως οι λότζιες (πύλες εισόδου στον οικισμό σε μορφή στοών), λάρνακες και κίονες). Ιδιαίτερο παράδειγμα αποτελεί το Κάστρο της Σίφνου, το οποίο χτίστηκε πάνω στην αρχαία πόλη και διατηρεί μεγάλο τμήμα του αναλλοίωτο, ενώ εντός του κάστρου, οι επισκέπτες μπορούν να συναντήσουν δείγματα της μακραίωνης και πολυποικίλης ιστορίας των Κυκλάδων που αποτυπώνεται στα ερείπια της αρχαίας ακρόπολης, ρωμαϊκές σαρκοφάγους αλλά και την καθολική καθεδρική εκκλησία.
- **Κτήρια, τόποι και μουσεία βιομηχανικής κληρονομιάς**, τα οποία πιστοποιούν τη μακραίωνη πορεία της βιομηχανικής, προβιομηχανικής αλλά και τεχνολογικής ανάπτυξης (ανεργά βιομηχανικά συγκροτήματα, ορυχεία, ναυπηγεία κ.ά.), όπως οι εγκαταστάσεις σιδηρομεταλλευμάτων (σίδηρος, αργυρός) της Σερίφου
- **Παραδοσιακοί οικισμοί** που απαντώνται σχεδόν σε όλα τα νησιά της Περιοχής Εφαρμογής.³⁵

³⁵ Δήμος Κύθνου: Κύθνος (χώρα), Δρυοπίς ΦΕΚ-594/Δ/78, Λουτρά ΦΕΚ-504/Δ/88

Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχουν υλοποιηθεί πληθώρα παρεμβάσεων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και Αναπτυξιακά Προγράμματα Ειδικού Σκοπού σε σχέση με την προστασία, την αποκατάσταση και την ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων της Περιοχής Εφαρμογής, συνολικού προϋπολογισμού 82.500.000 €³⁶, στοχεύοντας στην ανάδειξη του πολιτιστικού της πλούτου αλλά και της διαμόρφωσής της σε πνεύμονα κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Επιπλέον, σε αρκετά έργα έχουν συμβάλει οι αντίστοιχοι δήμοι μέσω του τακτικού τους προϋπολογισμού. Από τα έργα που έχουν λάβει χρηματοδότηση τα περισσότερα έχουν ολοκληρωθεί και λειτουργούν συντελώντας στους σκοπούς πολιτιστικής ανάδειξης της Περιοχής Παρέμβασης. Παρακάτω παρατίθεται ενδεικτική λίστα των χαρακτηριστικότερων έργων:

- **«Αξιοποίηση του Πολιτιστικού Κέντρου Ανάφης»** στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος Αντώνης Τρίτσης συνολικού προϋπολογισμού 308.264 €
- **Ναός Επισκοπής Σικίνου (χρονολογείται από το 3^ο αι. μ.Χ.):** ο οποίος προέκυψε από τη μετατροπή ενός αρχαίου ρωμαϊκού μαιωσλείου σε χριστιανική εκκλησία τον 17^ο αι. Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού προγράμματος «Νότιο Αιγαίο 2014-2020» υλοποιήθηκε το έργο Στερέωση – Αποκατάσταση ναού Επισκοπής Σικίνου» συνολικού προϋπολογισμού ύψους 880.000 ευρώ, για την προστασία αλλά και την διατήρησή του στο πέρας του χρόνου.
- **Αρχαία Πόλη Καρθαίας - Αρχαίο Θέατρο Καρθαίας Κέας:** αναδείχθηκε στο πλαίσιο σειράς ανασκαφών και απηχεί αρχαία πόλη-κράτος της που αναπτύχθηκε στην πόλη της Κέας. Στο πλαίσιο της αναστήλωσης των βασικότερων μνημείων της ακρόπολης της Καρθαίας υλοποιήθηκε το έργο «Συντήρηση και Ανάδειξη της Αρχαίας Καρθαίας Κέας» όπου μεταξύ άλλων προέβλεπε και τη συντήρηση του αρχαίου θεάτρου.
- **«Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Κύθνου»:** το νεοσύστατο αρχαιολογικό μουσείο της Κύθνου, το οποίο φιλοξενεί ευρήματα από διάφορες θέσεις της Κύθνου (π.χ. Βρυόκαστρο, μεσολοθικός οικισμός Μαρουλάς) που στην πλειοψηφία τους αποτελούν ευρήματα των ανασκαφών που πραγματοποίησε στο νησί ο επιφανής της Κλασικής Αρχαιολογίας Αλέξανδρος Μαζαράκης Αινιάν. Ο χώρος μετατράπηκε από παλιό μονοτάξιο δημοτικό σχολείο της χώρας του νησιού σε σύγχρονο αρχαιολογικό μουσείο, έργο που υλοποιήθηκε με χρηματοδότηση από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου 2014-2020 με προϋπολογισμό ύψους 1.600.000 ευρώ. Παράλληλα, υλοποιήθηκε το σχέδιο για την «Προμήθεια και εγκατάσταση μουσειακών προθηκών του Αρχαιολογικού Μουσείου Κύθνου» ως τμήμα της Πράξης «Αρχαιολογικό Μουσείο Κύθνου», συνολικού προϋπολογισμού 1.075.723,00 €.
- **«Αποκατάσταση του π. Διοικητηρίου Μεταλλείων Σερίφου-Νέα Αρχαιολογική Συλλογή»:** πρόκειται για την μετατροπή του χώρου του π. Διοικητηρίου Μεταλλείων σε Μουσείο «Περσεύς» με σκοπό τη διαφύλαξη της πλούσιας Μεταλλευτικής Ιστορίας της Σερίφου στο πλαίσιο του προγράμματος Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Ειδικού Σκοπού για το Νότιο Αιγαίο

- Δήμος Σερίφου: Σέριφος (χώρα) ΦΕΚ-594/Δ/78, 345/Δ/89, Γαλήνη, Κένταρχος, Παναγιά ΦΕΚ-504/Δ/88
- Δήμος Σίφνου: Απολλωνία, Αρτέμων, Κάστρων, ΦΕΚ-594/Δ/78, 345/Δ/89 και 70/Δ/93
- Δήμος Κιμώλου: Κίμωλος ΦΕΚ-594/Δ/78, 345/Δ/89
- Δήμος Φολεγάνδρου: Φολεγάνδρος ΦΕΚ-594/Δ/78, 345/Δ/89, Καραβοστάσης ΦΕΚ-504/Δ/88
- Δήμος Σικίνου: Σίκινος ΦΕΚ-594/Δ/78
- Δήμος Ιητών: Ίος ΦΕΚ-594/Δ/78 και 587/Δ/81, Όρμος Γερμανώλη, Κάμπος ΦΕΚ-587/Δ/81 και Γνωμοδότηση 53/93
- Δήμος Ανάφης: Ανάφη ΦΕΚ-594/Δ/78
- Δήμος Αντιπάρου: Αντίπαρος ΦΕΚ-504/Δ/88 και για εκτός σχεδίου 732/Δ/93
- Δημοτική Ενότητα Ηρακλείας: Άγιος Γεώργιος ΦΕΚ-504/Δ/88
- Δήμος Αμοργού: Αμοργός ΦΕΚ-594/Δ/78 και 801/Β/93.

³⁶ Στοιχεία μέχρι Αυγ. 2023

2017-2020 με προϋπολογισμό 1.900.000 ευρώ. Ο Δημοτικός Ξενώνας «Περσεύς» είχε κατασκευαστεί από τον ΕΟΤ τη δεκαετία 1950-1960 (Αρχιτέκτων Φ.Βώκος).

- **«Αρχαίες στρατηγικές για τη χρήση γης υπό διαχρονική προοπτική και οι επιπτώσεις στα σχέδια σύγχρονων υποδομών (Σίφνος)»** με το ακρωνύμιο “Siphnos and beyond” εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΠΑΝΕΚ» στο πλαίσιο της δράσης «Διμερής και Πολυμερής E&T Συνεργασία Ελλάδας – Γερμανίας» με προϋπολογισμό 216.098€, και υλοποιείται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων. Το έργο αφορά στη συστηματική τεκμηρίωση και χαρτογράφηση αρχαιολογικών θέσεων της Σίφνου με διαχρονική προοπτική, η οποία θα παρέχει το μέσο ανασύστασης μορφών χρήσης του ιστορικού τοπίου, σε συνάρτηση με τις φιλολογικές και επιγραφικές πηγές.
- **«Συντήρηση - Εξοπλισμός τοποθέτηση έργων στο Μουσείο Γαΐτη - Σίμωσι στη νήσο Ίο»**, αφορά στη συντήρηση και την ανανέωση του εμβληματικού κτιρίου όπου φιλοξενείται το Μουσείο Γαΐτη – Σίμωσι στη νήσο Ίο, συνολικού προϋπολογισμού 500.000 € που χρηματοδοτείται από Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Ειδικού Σκοπού για το Νότιο Αιγαίο 2017-2020
- Επιπλέον, η Δημοτική Ενότητα Κουφονησίου έχει προβεί στη μετατροπή του παλιού δημοτικού σχολείου σε μουσείο κατόπιν αποδοχής δωρεάς (Υπουργική Απόφαση 13/10/2017) και αναγγελίας αποδοχής του προέδρου της Δημοτικής Κοινότητας **«Αποδεχόμαστε τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης για 99 έτη του κτιρίου του πρώην Δημοτικού Σχολείου Άνω Κουφονησίου, από τη Δημοτική Κοινότητα Κουφονησίου στο Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού/Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, όπως έχει προταθεί από τον δωρητή, για τη δημιουργία Αρχαιολογικής Συλλογής-Ενημερωτικού Κέντρου, με τον όρο η αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων να υποβάλει πλήρη μουσειολογική και μουσειογραφική μελέτη προς έγκριση στο αρμόδιο Συμβούλιο»**, προκειμένου να δημιουργηθεί το **«Αρχαιολογικό Μουσείο Κουφονησίου»** για να φιλοξενήσει την αρχαιολογική συλλογή του νησιού από την προϊστορική εποχή μέχρι και σήμερα.
- **«Αποτύπωση, καταγραφή, και επείγουσες εργασίες προστασίας και στερέωσης σε αρχαία μνημεία στη Νήσο Ανάφη»**, που υλοποιείται μέσω Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ του Δήμου Ανάφης και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού με σκοπό τη διατήρηση, προστασία και τη φύλαξη των αρχαιοτήτων, την επιστημονική έρευνα, την αποκάλυψη, τη διατήρηση, τη συντήρηση, την ανάδειξη των αρχαιοτήτων, τον προγραμματισμό, τη διαχείριση και την εκτέλεση οποιουδήποτε αρχαιολογικού έργου συντήρησης, επισκευής, αποκατάστασης, αναστήλωσης, ανάδειξης και διαμόρφωσης των μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, καθώς και του φυσικού ή μη περιβάλλοντός τους.
- **«Μετατροπή του παλαιού Σχολαρχείου Αμοργού σε Δημοτική Βιβλιοθήκη»**, που χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης». Το έργο αφορά στη μετατροπή του παλαιού Σχολαρχείου Αμοργού σε Δημοτική Βιβλιοθήκη, την καταγραφή υλικού/ψηφιοποίηση εγγράφων και σπάνιων βιβλίων, προμήθεια εξοπλισμού διαχείρισης του υλικού από το προσωπικό της βιβλιοθήκης και δράσεις ενημέρωσης και προβολής με τη δημιουργία οπτικοακουστικού υλικού.
- **«Εκπόνηση Μελέτης και Ανέγερση Αρχαιολογικού Μουσείου στη θέση Αγροκήπιο Καταπόλων Αμοργού»**. Το μουσείο θα ανεγερθεί σε ακίνητο ιδιοκτησίας του Δήμου Αμοργού. Για την εκπόνηση του έργου έχει υπογραφεί Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του Δήμου Αμοργού, της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, που αναλαμβάνουν το ρόλο του φορέα χρηματοδότησης του έργου και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, που θα αποτελέσει τον φορέα υλοποίησης του έργου και λειτουργίας του μουσείου.

- **«Στερέωση, αποκατάσταση και αλλαγή χρήσης διατηρητέου κτηρίου πρώην Διοικητηρίου Μεταλλείων σε πολιτιστικό κέντρο».** Το έργο έχει ενταχθεί στο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Ειδικού Σκοπού για το Νότιο Αιγαίο 2017-2020 και χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Εθνικοί Πόροι).
- **Βυζαντινό Μοναστήρι Ταξιάρχης της Σκάφης** στη Σίφνο που βρίσκεται εντός της περιοχής Natura 2000 και για το οποίο η Εφορία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων έχει εκκινήσει διαδικασίες για την πραγματοποίηση έργων αποκατάστασης και ανάδειξης, προϋπολογισμού που εκτιμάται σε € 500 χιλ.

Παρόλο που στην Περιοχή Παρέμβασης υλοποιείται πλήθος έργων πολιτιστικού ενδιαφέροντος, η μελέτη και οι διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν με τους τοπικούς φορείς ανέδειξαν ανάγκες της Περιοχής για έργα υποδομών και αναβάθμισης λειτουργικότητας αρχαιολογικών και πολιτιστικών χώρων. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- **Στην Ίο**, στον λόφο του Ψαθόπυργου, λέγεται ότι βρίσκεται ο τάφος του Ομήρου. Ο χώρος απαιτεί παρεμβάσεις ώστε να αναδειχθεί η παγκόσμια πολιτιστική σημασία του μνημείου, ενώ, κοντά στο σημείο του τάφου βρίσκεται το ερειπωμένο χωριό Πλακωτό, στο οποίο η Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων πραγματοποιεί αρχαιολογικές έρευνες και ανασκαφές φέρνοντας στο φως πλήθος ευρημάτων από την προϊστορική περίοδο έως την ύστερη αρχαιότητα.
- Στον ίδιο Δήμο υπάρχει, σε κεντρικό σημείο το Ιερό της Δήμητρας καθώς και ο προϊστορικός οικισμός του Σκάρκου που απαιτεί έργα φωτισμού.
- **Στην Κέα** υπάρχουν τέσσερις αρχαίες πόλεις, μεταξύ των οποίων, η αρχαία πόλη της Καρθαίας, στην οποία βρίσκεται το ομώνυμο αρχαίο θέατρο. Το Υπουργείο Πολιτισμού, την περίοδο 2002 – 2008 προχώρησε σε εργασίες ανάδειξης και αναστήλωσης των βασικότερων μνημείων της πόλης αλλά σύμφωνα με τη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε με τοπικούς φορείς απαιτούνται περαιτέρω έργα ανάδειξης που σχετίζονται ιδιαιτέρως με την προσβασιμότητα καθώς απαιτείται δρόμος ενώ υπάρχει η δυνατότητα κατασκευής πλωτής εξέδρας για την προσέγγιση με καράβια. Επίσης η ανάδειξη της Αρχαίας πόλης χρηματοδοτήθηκε και από το ΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου 2007-2013.
- **Η Αρχαία Ακρόπολη Καστελλίου (Ανάφη)** ο ναός του Απόλλωνα Αιγλήτη ή Αναφαίου και το Επίνειο στη Θέση Καταλυμάτσα της Ανάφης, σύμφωνα με τη διαβούλευση, αναζητούν χρηματοδότηση μέσω των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων. Στην ακρόπολη απαιτούνται έργα για τη συντήρηση των ερειπίων, των οικημάτων και των τειχών της πόλης των Δωριέων που εντοπίζονται στην κορυφή του λόφου Καστελλίου.
- **Στην Κίμωλο** υπάρχει το Ενετικό Κάστρο, το οποίο απαιτεί έργα συντήρησης και για το οποίο υπάρχει μελέτη για την αναστήλωση της Νότιας Πύλης προϋπολογισμού € 850 χιλ. Επιπλέον, οι υπαίθριοι χώροι στην Κίμωλο συγκεντρώνουν αρχιτεκτονικό και ιστορικό ενδιαφέρον καθώς υπάρχουν διατηρητέοι οικισμοί στο Μαυροβούνι και ιδιόκτητοι ανεμόμυλοι. Τέλος, στο νησί δεσπόζει φάρος (στην περιοχή Άγιος Ευστράτιος) που απαιτεί αναστήλωση ώστε να αναδειχθεί ως σημείο πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- **Στην Κέα**, ως συνέχεια του της υπαίθριας έκθεσης που πραγματοποιήθηκε το 2022 στην Κορησσία με τίτλο «Τα Ναυάγια και η Ιστορία των Θαλασσών της Κέας» και παρουσίαζε μέσω κειμένων και εικόνων ιστορίες και πρόσωπα που καθόρισαν το νησί, προτείνεται η ανάπλαση του υπαίθριου χώρου ώστε η έκθεση να μετατραπεί σε μόνιμο υπαίθριο μουσείο.

Η σύγχρονη οριοθέτηση της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου απαιτεί μία πιο ευρεία προσέγγιση που μεταξύ άλλων περιλαμβάνει το φυσικά αξιοθέατα. Σε αυτό το πλαίσιο, η πολιτιστική υπόσταση της Περιοχής Παρέμβασης διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη το φυσικό περιβάλλον των νησιών που σε συνδυασμό με τα μνημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος και την άυλη κληρονομιά

δημιουργούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός πολιτισμού που αποτέλεσε έναν από τους παλαιότερους του ευρωπαϊκού χώρου και έθεσε τις βάσεις της ανθρώπινης πολιτιστικής δραστηριότητας και οργάνωσης. Ειδικότερα τα μονοπάτια, αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς πρόκειται για διαδρομές που ακολουθούν οι κάτοικοι των περιοχών από τα αρχαία χρόνια έως και τη σύγχρονη εποχή.

Ενδεικτικά, **σημεία φυσικών αξιοθέατων** της Περιοχής Παρέμβασης, για τα οποία σε κάποιους δήμους βρίσκονται εν εξελίξει έργα ανάπλασης ενώ σε κάποιους άλλους απαιτούνται έργα ενδυνάμωσης και ανάδειξης αποτελούν:

- **Η Κύθνος** διαθέτει αρκετές πεζοπορικές διαδρομές στα μονοπάτια που απλώνονται σε μεγάλο μέρος του νησιού και στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι χωμάτινα αλλά και πλακόστρωτα. Κατά μήκος των διαδρομών υπάρχουν διάσπαρτα ενδιαφέροντα σημεία όπως ερειπωμένα κτίσματα που στέγαζαν τα γραφεία της μεταλλευτικής εταιρείας, λιοτρίβι, γραφικά εκκλησάκια και το Κάστρο της Ωριάς. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με τις πληροφορίες που αντλήθηκαν από τους αρμόδιους φορείς κατά τη διαδικασία των διαβουλεύσεων, τα μονοπάτια χρήζουν βελτιώσεων και σήμανσης ώστε να ενδυναμωθεί ο περιπατητικός τουρισμός.
- **Στην Κέα**, το μονοπάτι Μυλοπόταμος - Φλέα – Κορησσία θεωρείται από τα χαρακτηριστικότερα των Κυκλάδων και σύμφωνα με τους τοπικούς φορείς θα μπορούσε να αναδειχθεί σε πρότυπο, λόγω της ιστορικότητάς του, καθώς βρίσκεται πάνω στα χνάρια αρχαίου μονοπατιού, ενώ η σύγχρονη διαδρομή εγκαινιάστηκε από τον Όθωνα, της λιθόστρωτης κατασκευής του, της σύνδεσης που προσφέρει με το λιμάνι του νησιού και των σημείων ενδιαφέροντος που διαθέτει όπως οι παραδοσιακές βρύσες, η πηγή της Φλέας και οι νερόμυλοι. Οι νερόμυλοι είναι χαρακτηριστικά δείγματα Τζιζώτικης αρχιτεκτονικής, συνεπώς η ανάδειξη του μονοπατιού θα μπορούσε να συμβάλει στην προβολή της τοπικής αρχιτεκτονικής αλλά και της χλωρίδας και της πανίδας του τόπου.
- Στα νησιά που παρουσιάζουν περιπατητικό ενδιαφέρον προστίθεται η **Αντίπαρος**, καθώς στο νησί απλώνονται 38 χλμ. μονοπατιών που διαθέτουν κατάλληλη σήμανση, ενώ έχει δημιουργηθεί **ψηφιακή εφαρμογή** για την περιήγησή τους.
- **Η Σέριφος** διαθέτει μονοπάτια που υπερβαίνουν τα 46,4 χλμ. και όπως σε όλα τα νησιά των Κυκλάδων, τα μονοπάτια χαράχτηκαν για να καλύψουν τις ανάγκες της αγροτικής ζωής αλλά ειδικότερα για τη Σέριφο και τις ανάγκες των μεταλλείων. Η εκτεταμένη και οργανωμένη σήμανση των μονοπατιών πραγματοποιήθηκε το 2013, μέσω συνεργασίας με έμπειρους φορείς ενώ το 2019, μέσω του Δικτύου Δάφνη και της χρηματοδότησης του Προγράμματος Leader πραγματοποιήθηκε καθαρισμός των μονοπατιών και προσθήκη πιστοποιημένης σήμανσης.
- Ακόμα ένα νησί που παρουσιάζει έντονο περιπατητικό ενδιαφέρον αποτελεί η **Σίφνος**, με 100 χλμ. μονοπατιών και 19 πεζοπορικές διαδρομές. Η οργανωμένη σήμανση και χάραξη του δικτύου μονοπατιών ξεκίνησε το 2015, καθώς το δίκτυο επανασχεδιάστηκε με στόχο να γίνει φιλικότερο προς τους περιπατητές. Επιπλέον, η Σίφνος είναι το πρώτο ελληνικό νησί που αποκτά εφαρμογή – ξεναγό σε τρεις γλώσσες (Ελληνικά, Γαλλικά & Αγγλικά) για τα πεζοπορικά μονοπάτια της. Στο πλαίσιο της αναβάθμισης του δικτύου μονοπατιών της Σίφνου “Sifnostrails”, ο Δήμος Σίφνου σε συνεργασία με την Κοιν.Σ.Επ. PathsofGreece προχώρησε στη δημιουργία του ψηφιακού οδηγού με στόχο την προβολή των μονοπατιών και την ενίσχυση της εμπειρίας των πεζοπόρων.

- Στην **Ανάφη**, βρίσκεται σε εξέλιξη η ανάπλαση του γραφικού λιθόστρωτου μονοπατιού που διέρχεται από τη Μονή Ζωοδόχου Πηγής και καταλήγει στο Μοναστήρι της Παναγίας Καλαμιώτισσας. Η παράδοση του έργου αναμένεται εντός του 2024.

Εκτός από τα παραδοσιακά μονοπάτια και το φυσικό τοπίο και τα μνημεία που τα περιβάλλουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα **σπήλαια που βρίσκονται σε διάσπαρτα** στην Περιοχή Παρέμβασης **αλλά και περιοχές Natura**. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν:

- Στην **Κύθνο** βρίσκεται το σπήλαιο Δρυοπίδας, του οποίου τα έργα ανάδειξης έχουν ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο» 2014-2020, με τίτλο «Ανάδειξη Σπηλαίου Δρυοπίδας Κύθνου». Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι περίπου € 420 χιλ. Το έργο περιλαμβάνει την ολοκλήρωση των αναγκαίων εργασιών για την ανάδειξη και λειτουργία του Σπηλαίου 'Καταφύκι' του οικισμού Δρυοπίδας, και ειδικότερα την υλοποίηση εργασιών ηλεκτροφωτισμού και προστασίας των διαδρόμων διέλευσης / περιήγησης του κοινού εντός του Σπηλαίου, καθώς και την ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής ηχητικής ξενάγησης. Στο παρόν στάδιο απαιτείται ολοκλήρωση μελετών στατικότητας και η δημοπράτηση αναμένεται εντός του 2024.
- Στην **Κέα** βρίσκονται οι Τρυποσπηλιές, νοτιοανατολικά του Οτζιά, στην περιοχή του Κάλαμου. Σύμφωνα με τα στοιχεία που εξήχθησαν από τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς έχει πραγματοποιηθεί, σε συνεργασία με ΕΚΠΑ, προμελέτη για την ανάδειξη του σπηλαίου αλλά απαιτείται η εξεύρεση χρηματοδότησης για την υλοποίηση του έργου
- Το **σπήλαιο της Αντιπάρου** αποτελεί ένα από τα κυριότερα αξιοθέατα του νησιού, ενώ είναι το μόνο κατακόρυφο σπήλαιο στην Ευρώπη, με βάθος περίπου 85 μ., εντός του σπηλαίου υπάρχει σημαντικός αριθμός σταλακτικών και σταλαγματιών που χρονολογούνται περί τα 45 εκ. έτη. Το σπήλαιο είναι προσβάσιμο στο κοινό και λειτουργεί με συγκεκριμένο ωράριο κατά τους θερινούς μήνες.
- Τέλος, στη **Σέριφο** βρίσκεται ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον προϊστορικό σπήλαιο που συνδέεται με τα μεταλλεία του νησιού στη θέση Μαύρα Βολάρια στον Κουταλά (έχει χαρακτηριστεί ως ένα από τα 100 καλύτερα της Ελλάδος), το οποίο για να καταστεί προσβάσιμο στο κοινό πρέπει να πραγματοποιηθούν εκτεταμένα έργα συντήρησης.

Όσο αφορά τις **περιοχές Natura 2000**, ενδεικτικά αναφέρονται,

- Η δυτική πλευρά της **Σίφνου** όπου φιλοξενούνται προστατευόμενα είδη φυτών και ζώων, ενώ η ανθρώπινη παρέμβαση παραμένει ήπια και εμφανίζεται στις πετρόχτιστες ξερολιθιές, στα εκκλησάκια, τα αλώνια και τους αρχαίους πύργους.
- Το **νησί Πολύαιγος** που διοικητικά ανήκει στην Κίμωλο, διαθέτει ιδιαίτερους γεωλογικούς σχηματισμούς και πολλά είδη πανίδας.

Σημεία και έργα που αναδεικνύουν την **οικονομική δραστηριότητα** που διαμορφώνει την κοινωνική οργάνωση και τις δυνατότητες ανάπτυξης και την προσφορά του φυσικού περιβάλλοντος προς αυτό τον σκοπό και της συμβολής του στην οργάνωση και ανάπτυξη της περιοχής των Κυκλάδων, αποτελούν αδιαμφισβήτητα οι ανεμόμυλοι, οι ξερολιθιές, τοπικό παραδοσιακό σύστημα κοντών πέτρινων τοίχων αντιστήριξης που δημιουργούνται για σκοπούς καλλιέργειας της γης, οι νερόμυλοι και σε μεταγενέστερη περίοδο τα **μεταλλεία** του Δήμου Κύθνου, Σεριφου και Σίφνου.

Όσον αφορά **στους ανεμόμυλους**, η χαρακτηριστική αρχιτεκτονική εμφανίζεται, κυρίως, στη Σέριφο και την Αμοργό όπου βρίσκονται σε εμβληματικά σημεία της χώρας των δύο νησιών, αποτελώντας ένα μοναδικό αξιοθέατο. Στη Σίφνο, στη διαδρομή ενός από τα πολλά σηματοδοτημένα μονοπάτια, που διαθέτει το νησί, βρίσκεται ο νερόμυλος, που διαθέτει έναν εντυπωσιακό πύργο. Κτήρια

βιομηχανικής κληρονομιάς, τα οποία πιστοποιούν την μακράιωνη πορεία της βιομηχανικής, προβιομηχανικής αλλά και τεχνολογικής ανάπτυξης (ανενεργά βιομηχανικά συγκροτήματα, ορυχεία, κ.ά.), όπως οι εγκαταστάσεις σιδηρομεταλλευμάτων (σίδηρος, άργυρος) της Σερίφου

Η **ιστορία των μεταλλείων** αποτελεί σημαντικό κομμάτι της βιομηχανοποίησης της χώρας μας και της εξέλιξης της οικονομικής ευμάρειας της περιοχής. Τα δύο μεταλλεία προσφέρονται για τη δημιουργία υπαίθριων μουσείων, μετά την επίλυση γραφειοκρατικών εμποδίων. Για την ανάδειξη αυτών των σημαντικών μνημείων προωθούνται έργα όπως η μελέτη αποκατάστασης των σκαλών φορτοεκφόρτωσης των μεταλλείων στο Μεγάλο Λιβάδι της Σερίφου και των μεταλλείων της Κύθνου. Το 2023, παρουσιάστηκε στη Σίφνο, το έργο «Μετάλλων τόποι: Σταυροδρόμια πολιτισμού στην Ανατολική Μεσόγειο», όπου αναδείχθηκε η πλούσια, αρχαιομεταλλευτική και μεταλλουργική πολιτιστική κληρονομιά, στη Σίφνο, τη Σέριφο και την Κύθνο που καθόρισε σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη των τόπων σε όλη τη μακράιωνη ιστορία τους. Χαρακτηριστικό της σημασίας των μεταλλίων, αποτελεί η θεώρηση πως το λατομείο της Σίφνου είναι από τα πρώτα οργανωμένα λατομεία στον κόσμο.

Επιπλέον, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κινείται προς την **Ψηφιακή Ανάδειξη του Πολιτιστικού Αποθέματος των Κυκλάδων** διαμέσου του ομώνυμου έργου, το οποίο εντάχθηκε στον Άξονα Προτεραιότητας «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και Καινοτομίας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Νότιο Αιγαίο» και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, με προϋπολογισμό 155.000 ευρώ, και έχει δικαιούχο την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων. Το έργο αφορά στην υλοποίηση μιας πλατφόρμας διαχείρισης και προβολής αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και κινητών ευρημάτων με διαδραστική αφήγηση, προς επίρρωση του στόχου ανάδειξης της μοναδικής αξίας πολιτιστικού αποθέματος των Κυκλάδων, και δη, της ιστορικής εξέλιξης των Μικρών Κυκλάδων ήδη από την πρωτοκυκλαδική περίοδο (3.200 – 2.000 π.Χ.), και στην ψηφιακή ανάδειξη των εξαιρετικής ιστορικής και αρχαιολογικής αξίας οχυρωματικών έργων (ακροπόλεων, κάστρων, οχυρωμένων οικισμών, πύργων, κ.λπ.) του νησιωτικού συμπλέγματος των Κυκλάδων, αξιοποιώντας 'έξυπνες' τεχνικές και τεχνολογίες αιχμής. Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας έλαβαν χώρα οι κάτωθι πράξεις:

- **«Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής στον τομέα πολιτισμού για τον εμπλουτισμό του τουρισμού της εμπειρίας στην Αμοργό»** στο Δήμο Αμοργού με προϋπολογισμό ύψους 70.000,00 € στο πλαίσιο του Ε.Π. «Νότιο Αιγαίο 2014-2020» συγχρηματοδοτούμενο από την Ελλάδα και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) εντός του ΕΣΠΑ 2014-2020. Η δράση αφορά την ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής στον τομέα του πολιτισμού για τον εμπλουτισμό του τουρισμού εμπειρίας στην Αμοργό με τη δυνατότητα βιωματικής ξενάγησης μέσω της χρήσης της τεχνολογίας σε σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος (όπως τον παραδοσιακό οικισμό της χώρας, τον Πύργο της Αγίας Τριάδας στην Αρκεσίνη, την Αρχαιολογική Συλλογή Αμοργού, τις Μονές Θεοσκέπαστη, Χρυσόστομο στα Κάψαλα, Αϊ Γιώργη Βαρσαμίτης, Άγιο Ιωάννη Θεολόγο στο Κρούκελο). Ταυτόχρονα με χρήση 3D μοντέλων αντικείμενα απεικονίζονται αντικείμενα που πλέον δεν διαφυλάσσονται σε κάποιον χώρο (π.χ. Ψηφιακή Έκθεση κειμηλίων της Χοζοβιώτισσας) μέσω 3D μοντέλων αναπαράστασης.
- **«Ψηφιακή ξενάγηση στο λαογραφικό πολιτισμό και την αγροτική οικονομία της Κύθνου»** στον Δήμο Κύθνου που αποσκοπεί στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος, της λαογραφίας και του αγροτικού τοπίου του νησιού διαμέσου ξενάγησης σε ιδιαίτερα σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος του νησιού (π.χ. τα πλυσταριά του Μαθιά, τους περιστεριώνες και τους ανεμόμυλους) όπως επίσης και σε τοπικά έθιμα (π.χ. Κούνια της Λαμπρής). Το έργο υλοποιήθηκε από δίκτυο ΔΑΦΝΗ Δίκτυο Αειφόρων Νήσων, ως πλαίσιο της Πράξης «Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα του πολιτισμού για τον εμπλουτισμό του τουρισμού της εμπειρίας».

- **«Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κέας»** συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Νότιο Αιγαίο 2014-2020», με προϋπολογισμό 60.000,00 €. Η πράξη αφορά τη δημιουργία e-υπηρεσιών και e-περιεχομένου με ξεναγήσεις σε μουσεία της περιοχής, και μνημεία, αλλά παράλληλα και την προβολή των πολιτιστικών εκδηλώσεων που λαμβάνουν χώρα στο νησί όλο τον χρόνο, υπηρεσίες προσβάσιμες από προσωπικούς υπολογιστές, ταμπλέτες και έξυπνα τηλέφωνα, εξασφαλίζοντας στον χρήστη απομακρυσμένη περιήγηση σε σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος (π.χ. Λέων της Ιουλίδας, η βρύση Βενιαμίν, οι νερόμυλοι της Κέας, το Αρχαιολογικό Μουσείο Κέας, η Καρθαία, το Ιστορικό Δημαρχείο, ο αρχαιολογικός χώρος της Αγ. Ειρήνης, ο Πύργος της Αγίας Μαρίας, η Ι.Μ. Παναγίας Καστριανής, η Ι.Μ. Επισκοπής, Ναυάγια, και το Αγροτικό Λαογραφικό και Πολιτιστικό Εκθετήριο Κέας) διαμέσου εικονικών περιηγήσεων με χρήση 360 μοιρών τεχνολογίας και τεχνολογιών ακουστικής ξενάγησης.

Σε αυτό το σημείο, άξιο αναφοράς είναι το έργο **«Συμβαδίζουμε»** το οποίο υλοποιήθηκε από τον Δήμο Κέας και χρηματοδοτήθηκε από το Πράσινο Ταμείο το πλαίσιο του χρηματοδοτικού προγράμματος «Φυσικό Περιβάλλον και Καινοτόμες Δράσεις 2021» – Άξονας Προτεραιότητας «Καινοτόμες Δράσεις με τους Πολίτες», με σκοπό την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση, την εκπαίδευση του κοινού και τη συνεργασία αυτού με τους επαγγελματίες του πολιτισμού για την προστασία των μνημείων από την κλιματική αλλαγή. Τέλος, ο Δήμος Κέας υλοποίησε το έργο **«Εφαρμογές Ψηφιακού Πολιτισμού με ξενάγηση σε μουσεία, μνημεία και προβολή πολιτιστικών εκδηλώσεων μέσω κινητών τηλεφώνων και tablets για την ανάδειξη του νησιού της Κέας»** που χρηματοδοτήθηκε από τη Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Νοτίο Αιγαίο 2014-2020 σε ποσοστό 50% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και σε ποσοστό 50% από εθνικούς πόρους. Το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία ψηφιακών υπηρεσιών που αναδεικνύουν πολιτιστικά δρώμενα και χώρους αλλά και την περιήγηση σε αυτούς μέσω της χρήσης της τεχνολογίας και δυνατότητας ακουστικής ξενάγησης.

Ακόμα, το **«Amorgos Heritage Routes»**. Στον Δήμο Αμοργού με προϋπολογισμό ύψους 36.846,60 € στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, Μέτρο 19: Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) υλοποιήθηκε η πράξη που αφορά την αντικατάσταση και συμπλήρωση της υφιστάμενης σήμανσης με βάση τις προδιαγραφές που ορίζει η νέα νομοθεσία ΥΑ με Αριθ. 151344/165, «Καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών χάραξης, σήμανσης, διάνοιξης και συντήρησης των ορειβατικών – πεζοπορικών μονοπατιών». Το έργο αυτό αποσκοπεί στην ήπια τουριστική ανάπτυξη του νησιού, τη διατήρηση του τοπίου και του παραδοσιακού τρόπου ζωής προσφέροντας μία αυθεντική τουριστική εμπειρία. Παράλληλα, όπως επιβεβαιώθηκε και από τα στοιχεία της Διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς, το έργο περιλάμβανε και τη δημιουργία ψηφιακής εφαρμογής ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ψηφιακής προβολής των πεζοπορικών διαδρομών για έξυπνες συσκευές αλλά και με την προβολή του ψηφιοποιημένου περιεχομένου με τεχνολογίες επαυξημένης πραγματικότητας.

Τέλος, αξιοσημείωτη είναι η πρωτοβουλία του Δήμου Κύθνου για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της θεματικής περιήγησης με τίτλο **«Πολιτιστική Διαδρομή Κύθνου»** μέσω του δικτύου ΔΑΦΝΗ, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, Μέτρο 19: Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) προκειμένου να αναδειχθούν στοιχεία της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από τις εκφάνσεις του τοπίου, της αρχαιολογίας, της γαστρονομίας, της γεωργίας, του χορού, της τεχνολογίας, της γεωλογίας και των ιαματικών λουτρών με την παρουσίαση της πολύτιμης αυτής πληροφορίας από την τοπική κοινωνία.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι το 2017 η Αρχαία Πόλη Καθραίας (Κέας) απέσπασε Βραβείο Πολιτιστικής Κληρονομιάς / Βραβείο Europa Nostra στην κατηγορία για «την ανάκτηση και την ανάδειξη του κλασικού τοπίου της Ευρώπης» και το 2022, ο Ναός της Επισκοπής Σικίνου απέσπασε το Βραβείο Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς / Βραβείο Europa Nostra στην κατηγορία της συντήρησης για την στερέωση και την αποκατάσταση του Μνημείου της Επισκοπής

στην Σίκινο. Ακόμα, η αμπελοοικονομική κληρονομιά της Σαντορίνης (Θήρα-Θηρασιά) το 2018 και η κεραμική παράδοση της Σίφνου το 2021 εντάχθηκαν στο Εθνικό Ευρετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, ενώ το 2022 ο Δήμος Σερίφου προχώρησε στην υποβολή αιτήματος για την ένταξη του εθίμου της «Καπετανιάς» σε αυτό.

Στο πλαίσιο του βέλτιστου τρόπου προβολής του πολιτιστικού υποβάθρου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και δη των Κυκλάδων αλλά και της οργάνωσης πολιτιστικών δρωμένων των επιμέρους Περιφερειακών Ενοτήτων και Δήμων της Περιοχής Εφαρμογής λειτουργεί η Διεύθυνση Τουρισμού, Αθλητισμού, Πολιτισμού, Δια βίου μάθησης και Απασχόλησης Κυκλάδων που διαθέτει το Τμήμα Αθλητισμού και Πολιτισμού. Η υπηρεσία της Περιφέρειας είναι επιφορτισμένη με την ενδυνάμωση των πολιτιστικών γεγονότων που καθρεπτίζουν στρατηγικούς στόχους, αλλά και την ευθύνη, τη διαχείριση, παραγωγή και την προβολή πολιτιστικών δράσεων με στόχο την περαιτέρω πολιτιστική ανάπτυξή της. Ενώ παράλληλα, λειτουργεί και η Εφορία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων που είναι επιφορτισμένη με τη διατήρηση, την προφύλαξη και την προστασία των μνημείων και των αρχαιοτήτων, την επιστημονική έρευνα, την αποκάλυψη, τη συντήρηση και την ανάδειξη των αρχαιοτήτων, την έκθεσή τους στα Μουσεία, τη μελέτη, τον προγραμματισμό, τη διαχείριση και τον προγραμματισμό της συντήρησης του αρχαιολογικού αποθέματος, την αναστήλωση, την διαμόρφωση των αρχαιολογικών χώρων φυσικού και μη περιβάλλοντος, την εκτέλεση έργων αυτεπιστασίας, τη δημοσίευση αρχαιοτήτων, τη διαχείριση των μνημείων των αρχαιολογικών χώρων, των Μουσείων και των Συλλογών, στον χώρο ευθύνης της, που ανήκουν στο κράτος, καθώς και με την εν γένει μέριμνα εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας περί προστασίας των αρχαιοτήτων.

Τα παραπάνω έργα και πρωτοβουλίες συναποτελούν ένα πυκνά δομημένο / οργανωμένο δίκτυο έργων πολιτιστικής υποδομής στην Περιοχή Εφαρμογής με μεγάλη επίδραση. Εντάσσονται στο πλαίσιο του ευρύτερου αναπτυξιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου που εξελίσσεται και έχει ως στόχο να δημιουργήσει νέο νησιωτικό σύμπλεγμα φιλικό για τους κατοίκους και ελκυστικό για τους τουρίστες που ο πολιτισμός θα αποτελεί υποδομή και σημείο σύγκλισης σε πλήρη εναρμόνιση με την ιστορία της περιοχής. Το γεγονός ότι σε ένα μικρό νησιωτικό σύμπλεγμα όπως αυτού του Νοτίου Αιγαίου θα συνυπάρχουν και συλλειτουργούν σε μικρή σχετικά απόσταση τόσοι χώροι πολιτιστικής και κοινωνικής δράσης, προσδίδει στον Πολιτισμό βαρύνοντα ρόλο στην προσπάθεια για την οικονομική αναζωογόνηση του ιστορικού-παραδοσιακού κέντρου της. Φιλοδοξία της Περιφέρειας και των επιμέρους δημοτικών αρχών είναι να επιβεβαιώσει ότι ο Πολιτισμός θερμαίνει και ζωογονεί την οικονομία όχι μόνο με τις εκδηλώσεις και τα έργα υποδομής του αλλά και με τη δημιουργία στην κοινωνία κλίματος δημιουργικής αισιοδοξίας και εξωστρέφειας. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται αναλυτικά το σύνολο των πολιτιστικών υποδομών και δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην Περιοχή Εφαρμογής ΟΧΕ Κυκλάδων:

Πίνακας 11. Πολιτιστικές υποδομές της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
			ΠΑΡΑΔΟΔΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ / ΜΝΗΜΕΙΑ / ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ / ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΣΠΗΛΑΙΑ	ΜΟΥΣΕΙΑ	ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
1.	Π.Ε. ΘΗΡΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ	Δήμος Ανάφης: Ανάφη ΦΕΚ-594/Δ/78	Αρχαία Πόλη Καστέλλι Αρχαίος Ναός Απόλλωνα Αιγλήτη Λιμάνι Καταλιμάτσα Μοναστήρι Ζωοδόχου Πηγής	Αρχαιολογική Συλλογή Ανάφης Παναγία Καλαμιώτισσα		Αρχαία Ανάφη-Καλαμιώτισσα, Διάσχιση Χώρα-Δράπανο, Χώρα-Μονή Καλαμιώτισσας, Μ. Ζωοδόχου Πηγής-Άγ. Αντώνιος Κάλαμος (στο ανατολικό ακρωτήριο)- (ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗ)
		ΔΗΜΟΣ ΙΗΤΩΝ	Δήμος Ιητών: Ίος ΦΕΚ-594/Δ/78 και 587/Δ/81, Όρμος Γερμανώλη, Κάμπος ΦΕΚ-587/Δ/81 και Γνωμοδότηση 53/93	Ανοιχτό Θέατρο Οδυσσέα Ελύτη Αρχαιολογικός Χώρος Σκάρκου Αρχαία Πόλη Ίου Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου Αγίου Ιωάννη Πύργου Παλαιοκάστρου	Αρχαιολογικό Μουσείο Ίου Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης "Ζαν Μαρί Ντρο"		Χώρα-Άγιος Σπυρίδωνας-Περιβόλια-Άγιος Προκόπιος-Πελεκανιά, Πελεκανιά-Πατέλας Βιγλάρι-Μουσείο Γαϊτή-Θέατρο Οδυσσέα Ελύτη-Ανεμόμυλοι-Χώρα, Άγιος Προκόπιος-Περιβόλια-Επάνω Κάμπος-Ελληνικά-Γέφυρα Πρετέση-Σκάρκος-Χώρα, Χώρα-Παραλία Κολιτσάνοι, Λιμάνι-Παραλία Βαλμά
		ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΙΝΟΥ	Δήμος Σικίνου: Σίκινος ΦΕΚ-594/Δ/78	Ναός του Πυθίου Απόλλωνα Επισκοπή σικίνου	Λαογραφικό Μουσείο Σικίνου Έκθεση Βυζαντινών		Κάστρο-Αλοπρόνια, Κάστρο-Επισκοπή-Άγιος Παντελεήμονας-

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ					
		ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ/ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΑΡΑΔΟΔΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ / ΜΝΗΜΕΙΑ / ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ / ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΣΠΗΛΙΑΙΑ	ΜΟΥΣΕΙΑ	ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
				Μοναστήρι Ζωοδόχου Πηγής	και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων		Αλοπρόνια, Κάστρο-Μάλτα.
		ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	Δήμος Φολεγάνδρου: Φολέγανδρος ΦΕΚ-594/Δ/78, 345/Δ/89, Καραβοστάσης ΦΕΚ-504/Δ/88	Αρχαίος Οικισμός Παλαιοκάστρου Σπήλαιο Χρυσοσπηλιάς Φολεγάνδρου Δημοτικό Σχολείο Φολεγάνδου	Οικολογικό - Λαογραφικό Μουσείο Φολεγάνδρου		Αγκάλη-Παλιοθεμωνιές, Άνω Μεριά-Χώρα, Χώρα-Αγκάλη, Χώρα-Καραβοστάση, Παλιοθεμωνιές-Ταξιάρχη, Ταξιάρχης-Άνω Μεριά.
		ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ	Δ.Ε. ΟΙΑΣ/Δ.Κ. ΘΗΡΑΣΙΑΣ				
2.	Π.Ε. ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΚΕΑΣ	Δήμος Κέας: Κέα (χώρα) ΦΕΚ-594/Δ/78, Πλαγιά, Κορησιά, Βουρκάριο, Μηλοπόταμος ΦΕΚ-504/Δ/88	Αρχαία Πόλη Καθραίας Κέας Νεολιθικός Οικισμός Κεφάλας Κέας Προϊστορικός Οικισμός Αγίας Ειρήνης Κέας Αρχαία Ιουλίδα Αρχαία Κορησιά Αρχαία Ποιηέσσα Ναός Καθραίας Αθηνάς Ναός Πύθιου Απόλλωνα Μονή Αγίου Συμεών Μονή Αγίας Μαρίνας Μοναστήρι της Επισκοπής Μονή της Παναγίας Καστριανής Μονή Δάφνης Μονή Αγίου	Αρχαιολογικό Μουσείο Κέας	Υπερωκεάνιο Βρετανικός (HMHS Britannic) Υπερωκεάνιο S/S Burdigala Τροχοφόρο ατμόπλοιο ΠΑΤΡΙΣ Ιταλικό φορτηγό ατμόπλοιο CITTA DI TRIPOLI Junkers 52	Άγιος Συμεών-Άγιος Φίλιππος, Χαβουνά-Καλησκιά, Χαβουνά-Καρθαία, Ελληνικά-Παναγία Λουτριανή, Ελληνικά-Ορκός, Ιουλίδα-Οτζιάς, Ιουλίδα-Ελληνικά, Ιουλίδα-Πήσες, Ιουλίδα-Σπαθί, Μονή Καστριανής- παραλία Καστριανή, Κάτω Μεριά-Καρθαία, Ποίσες-Κάτω Μεριά, Κορησιά-Ιουλίδα, Ιουλίδα-Αρχαία Καρθαία, Σταυρουδάκι-Καρθαία.

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ/ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΠΑΡΑΔΟΔΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ / ΜΝΗΜΕΙΑ / ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ / ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΣΠΗΛΑΙΑ	ΜΟΥΣΕΙΑ	ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
				Παντελεήμονα Μονή Αγίων Αναργύρων Μακρυνών			
		ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΝΟΥ	Δήμος Κύθνου: Κύθνος (χώρα), Δρυοπίς ΦΕΚ- 594/Δ/78, Λουτρά ΦΕΚ-504/Δ/88	Μεσολιθικός Οικισμός Μαρούλα Κύθνου Πύργος Αγίας Μαρίνας Ναός Δήμητρας Βρυόκαστρο Κάστρο Ωριάς Νερό πηγής Αγίων Αναργύρων Κύθνου Νερό πηγής Κακάβου Κύθνου	Εκκλησιαστικό Μουσείο Δρυοπίδας Λαογραφικό Μουσείο Δρυοπίδας Αγροτομουσείο Βυζαντινό Μουσείο		Χώρα-Λουτρά, Λουτρά-Κάστρο Ωριάς, Δρυοπίδα-Λεύκες, Δρυοπίδα-Κανάλα, Χώρα-Άγ. Ιωάννης, Άγ. Στέφανος-Άγ. Ιωάννης, Δρυοπίδα-Επισκοπή, Φλαμπούρια-Μέριχας, Χώρα-Απόκρουση, Κακόβολος-Κολώνα.
3.	Π.Ε. ΜΗΛΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ	Δήμος Κιμώλου: Κίμωλος ΦΕΚ- 594/Δ/78, 345/Δ/89	Μεσαιωνικό Κάστρο Κιμώλου (Οικισμός Χωριό) Μέσα Κάστρο Κιμώλου	Αρχαιολογικό Μουσείο Κιμώλου Λαογραφικό Μουσείο Κιμώλου		Χωριό-Ξαπλοβούνι-Άγ. Νικόλαος-Καρράς- Γούπα, Χωριό-Σκιάδι- Μαυροσπήλια, Χωριό-Σελάδι- Μαυρόδασος-παραλία Ελληνικά, Χωριό-Παλιόκαστρο- παραλία Κάστρο, Χωριό-Πέρου- Μοναστήρια-Σούφι, Χωριό-Χίμελη-παραλία Αγικόκλημα, Χωριό-Πατελίδα- παραλία Μακρόπουνα,

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ/ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ					ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
			ΠΑΡΑΔΟΔΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ / ΜΝΗΜΕΙΑ / ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ / ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΣΠΗΛΑΙΑ	ΜΟΥΣΕΙΑ	ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ		
								Χωριό-Ρούπας-παραλία Μοναστήρια-παραλία Σούφι Χωριό-Ελληνικά, Επάνω Μυρσίνη-Φάρος
		ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ	Δήμος Σερίφου: Σέριφος (χώρα) ΦΕΚ- 594/Δ/78, 345/Δ/89, Γαλήνη, Κένταρχος, Παναγιά ΦΕΚ- 504/Δ/88	Παραδοσιακός Οικισμός Σερίφου Κυκλώπεια Τείχη Χώρα Σερίφου Άσπρος Πύργος Πύργος του Κύκλωπα Ενετικό Κάστρο (Χώρας) Σπήλαιο Κουταλά ή Κύκλωπα Ιερά Μονή Ευαγγελιστρίας Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου	Αρχαιολογική Συλλογή Σερίφου Λαογραφικό Μουσείο Σερίφου Μεταλλευτικό Μουσείο Σερίφου	Ισπανικό φορτηγό ατμόπλοιο SAN EDUARDO	Παναγιά-Μέγα Λιβάδι, Χώρα-Καλλιτσος, Παναγιά-Συκαμιά, Άγιος Βλάσης- Κουταλάς Αναρρίχηση στο νησάκι Πιπέρι	
		ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ	Δήμος Σίφνου: Απολλωνία, Αρτέμων, Κάστρων, ΦΕΚ-594/Δ/78, 345/Δ/89 και 70/Δ/93	Ακρόπολη Αγίου Ανδρέα Σίφνου Ακρόπολη Αγίου Νικήτα Σίφνου Ακρόπολη Προφήτη Ηλία Σίφνου Άσπρος Πύργος Σίφνου Κάστρο Σίφνου Σπήλαιο Νυμφών Σίφνου Ναός Αγίου Ιωάννη Χρυσοστόμου Σίφνου Πλατύς Γυαλός	Αρχαιολογικό Μουσείο Σίφνου Λαογραφικό Μουσείο Απολλωνίας Σίφνου Μουσείο Εκκλησιαστικής Τέχνης Σίφνου		Φυρόγεια-Μοναστήρι Προφήτη Ηλία, Καδέ-Μυκηναϊκή Ακρόπολη του Αγίου Ανδρέα, Πλατύς Γιακός-Αϊ Γιώργης της Φυκιάδας, Αρτεμώνα-Παναγιά Πουλάτη, Βαθύ-Πλατύ Γιαλό, Εξάμπελα-Αγία Φωτεινή, Ξέβρης-Άγιος Συμεών, Αρτεμώνας-Κάστρο-	

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ/ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
			ΠΑΡΑΔΟΔΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ / ΜΝΗΜΕΙΑ / ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ / ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΣΠΗΛΑΙΑ	ΜΟΥΣΕΙΑ	ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
				Κιτριανή Φрукτώρια Φάρου			Φάρος, Χερσόνησος-Φάρος Κοφτού.
4.	Π.Ε. ΝΑΞΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ	Δήμος Αμοργού: Αμοργός ΦΕΚ- 594/Δ/78 και 801/Β/93	Ακρόπολη Μαρκιανής Αμοργού Αρχαία Ακρόπολη Αιγιαλής Αμοργού Αρχαίος Πύργος Αγίας Τριάδας Αμοργού Κατάπολα Αμοργού Μίνωα Αμοργού Μονή Χοζοβιώτισσας Αμοργού Χώρα Αμοργού Μακεδονικό οχυρό	Αρχαιολογική Συλλογή Αμοργού Έκθεση Κειμηλίων Χοζοβιώτισσας		Κύκλος στην Αιγιάλη, Αιγιάλη-Σταυρός, Κατάπολα-Αρκεσίνη, Κατάπολα-Χώρα, Βρούτση - Κατάπολα Κατάπολα-Βαλσαμίτης, Κολοφάνα-Αρκεσίνη, Λαγκάδα-Μαχάς Όρμος – Λαγκάδια- Θολάρια Λαγκάδα - Επαναχωριανή - Θεολόγος - Σταυρός – Μεταλλείο Κατάπολα – Αγ. Γεώργιος Βαλσαμίτης – Αγ. Μαρίνα – Μινώα Ξυλοκερατίδι – Νερά – Περιστεριά Χώρα – Μονή Χοζοβιώτισσας – Κάψαλα – Ασφοντυλίτης – Αιγιάλη
				Αρχαίος Οικισμός Δονούσας Φωκοσπηλιά Σπήλαιο του Τοίχου			
		ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ & ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	Δ.Ε. ΔΟΝΟΥΣΑΣ	Δημοτική Ενότητα Ηρακλείας: Άγιος	Σπήλαιο Αγίου Ιωάννη		Γερμανικό αεροπλάνο Arrado 196

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΙ / ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ/ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ				
			ΠΑΡΑΔΟΔΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ / ΜΝΗΜΕΙΑ / ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ / ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΣΠΗΛΛΑΙΑ	ΜΟΥΣΕΙΑ	ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ	ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
			Γεώργιος ΦΕΚ-504/Δ/88				
			Δ.Ε. ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ Δ.Ε. ΣΧΟΙΝΟΥΣΣΑΣ				
5.	Π.Ε. ΠΑΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	Δήμος Αντιπάρου: Αντίπαρος ΦΕΚ-504/Δ/88 και για εκτός σχεδίου 732/Δ/93	Σπήλαιο Αντιπάρου / Ωλιαρού Κάστρο Αντιπάρου	Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Αντιπάρου		

Τέλος, στην Περιοχή Εφαρμογής δραστηριοποιούνται περισσότεροι από τριάντα (30) πολιτιστικοί φορείς, αριθμός ιδιαίτερα υψηλός σε σχέση με τους κατοίκους. Το εύρος των ενδιαφερόντων και των δραστηριοτήτων των φορέων είναι πολυποικίλο και περιλαμβάνει την ενασχόληση με το θέατρο, τον κινηματογράφο, τη λογοτεχνία, τη μουσική, το χορό και τη φωτογραφία. Τα τελευταία χρόνια έχει συσταθεί η Ομοσπονδία Συλλόγων Μικρών Νησιών (ΟΣΥΜΙΚ) για τη συνένωση των δυνάμεων 17 συλλόγων των δήμων Αμοργού, Ανάφης, Αντιπάρου, Δονούσας, Ηράκλειας, Θηρασίας, Ιητών, Κίμωλου, Κουφονησιού, Κύθνου, Μήλου, Σερίφου, Σίκινου, Σίφνου, Σχοινούσας και Φολεγάνδρου και την προβολή, την ανάδειξη, την διατήρηση και την αναβίωση των ηθών και των εθίμων της Περιοχής Εφαρμογής.

Στην Περιοχή Εφαρμογής μπορεί να συναντήσει κάποιος πολλούς ιδιωτικούς πολυχώρους τέχνης και πολιτισμού αλλά και συλλόγους που διοργανώνουν καλλιτεχνικά εργαστήρια και προάγουν τον πολιτισμό, τη δημιουργία και τη γνώση προς τους κατοίκους της Περιοχής Εφαρμογής. Αυτό το σύμπλεγμα δραστηριοτήτων και φορέων προσδίδει στην περιοχή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Πρώτον, δημιουργείται η αίσθηση τόσο στους επισκέπτες όσο και στους μόνιμα διαμένοντες της πολιτιστικής συνέχειας και της παραγωγής πολιτισμού ως κυρίαρχο στοιχείο που ξεκινάει από την αρχαιότητα και φτάνει μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Επιπλέον, οι επιμέρους δημοτικές αρχές βρίσκονται σε συνεχή διάλογο με τους φορείς καλλιεργώντας το ρόλο του ενεργού πολίτη και δημιουργώντας συνθήκες που επιτρέπουν την ατομική δράση στο πλαίσιο ανάπτυξης του πολιτισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, κάθε χρόνο υλοποιείται στην περιοχή ενδιαφέροντος και περίεξ σημαντικός αριθμός πολιτιστικών δράσεων και φεστιβάλ. Τα σημαντικότερα εξ' αυτών είναι τα ακόλουθα:

- **«Phenomenon Anafi»:** Εικαστικού ενδιαφέροντος διοργάνωση που ξεκίνησε επ' αφορμή της ιστορίας του νησιού (με τον Θεό Απόλλωνα να υποδεικνύει το νησί στον Ιάσονα και τους αργοναύτες προκειμένου να βρουν καταφύγιο στο πέρας της νυχτερινής καταιγίδας) το 2015 από το συλλεκτικό δίδυμο του Ιορδάνη Κερενίδη και του Ιταλού Πιερτζόρτζιο Πέπε και διοργανώνεται κάθε δύο χρόνια φιλοξενώντας εκθέσεις και έργα σύγχρονης τέχνης Ελλήνων και ξένων βιρτουόζων.
- **«CineDoc Island Film Festival»:** Το φεστιβάλ κινηματογράφου πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου (από Οκτώβριο μέχρι Απρίλιο) με προβολές ντοκιμαντέρ και ταινιών μυθοπλασίας από την Ελλάδα και τον κόσμο στα εξής νησιά της Περιοχής Εφαρμογής: Αμοργό, Δονούσα, Κέα, Κίμωλο, Σίφνο. Η διοργάνωση του εν λόγω φεστιβάλ συμβάλλει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της νησιωτικής Ελλάδας.
- **«Διεθνές Φεστιβάλ Τουριστικών Ταινιών Μικρού Μήκους»:** Η τετραήμερη εκδήλωση της Αμοργού λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο τα τελευταία δεκατέσσερα χρόνια την περίοδο του Νοεμβρίου. Κάθε χρόνο βραβεύει τις καλύτερες επιλογές ντοκιμαντέρ και ταξιδιωτικών ταινιών. Το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Αμοργού είναι επίσημο μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Φεστιβάλ Ταινιών Τουρισμού (CIFFT) από το 2017. Όλες οι βραβευμένες ταινίες είναι επιλέξιμες για το GRAND PRIX CIFFT CIRCUIT, το World's Best Tourism Film και το World's Best Tourism Commercial και εμφανίζονται στη λίστα κατάταξης CIFFT που είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση www.cifft.com.
- **«UPFESTIVAL»:** Το μουσικό αυτό ταξίδι ξεκίνησε στην Αμοργό πριν από δεκατρία χρόνια και πλέον έχει καθιερωθεί στην καρδιά του καλοκαιριού, ενώ φιλοξενεί όλα τα μεγαλύτερα ονόματα της εναλλακτικής μουσικής σκηνής.
- **«Φεστιβάλ Κλασικής Μουσικής Κουφονησιών»:** Το φεστιβάλ είναι θεσμοθετημένο από το 2016, και αποτελεί πλέον αναπόσπαστο πολιτιστικό στοιχείο των Κυκλάδων, ως ένας μουσικός θεσμός παγκοσμίου φήμης, με τους θεατές να έχουν την ευκαιρία να ακούσουν καλλιτέχνες διεθνούς φήμης σε κορυφαία έργα κλασικής μουσικής. Πέραν από τα αριστουργήματα του παγκόσμιου κλασικού ρεπερτορίου, το Φεστιβάλ επιδιώκει τη σύνδεση με το παρελθόν και την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, αποτελώντας μία ανεκτίμητη πρόταση πολιτισμού και μία μαγευτική εμπειρία για το μουσόφιλο κοινό.

- **Φεστιβάλ Κυκλαδίτικης Γαστρονομίας «Νικόλαος Τσελεμεντές» στη Σίφνο:** Το φεστιβάλ υλοποιείται τα τελευταία δέκα χρόνια την περίοδο του Σεπτεμβρίου και αποτελεί έναν πανκυκλαδίτικο και βραβευμένο επιτυχημένο θεσμό, που ενώνει, γύρω από ένα τραπέζι Κυκλαδίτες και μη, καθώς και την πίστη τους στην παράδοση, αλλά και την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο. Στο φεστιβάλ συμμετέχουν ερασιτέχνες και επαγγελματίες μάγειρες και σεφ, οι οποίοι παρασκευάζουν και παρουσιάζουν τις συνταγές του τόπου τους.
- **«Little Islands Festival» με τίτλο «Something to Remember» στην Σίκινο** υλοποιείται τα τελευταία πέντε χρόνια στην Σίκινο, είναι ένα φεστιβάλ που εργάζεται πάνω στην έννοια της «Μνήμης» και στο πώς διαμορφώνει την προσωπική και συλλογική ταυτότητα του σύγχρονου ανθρώπου. Οι κατηγορίες έργων τέχνης που φιλοξενεί το φεστιβάλ είναι: εγκαταστάσεις βίντεο και ηχοτοπίων, ψηφιακή περφόρμανς, videoart, videomapping, animation, ταινίες μικρού μήκους, ντοκιμαντέρ, εργαστήρια για παιδιά (βιωματικά και διαδραστικά εργαστήρια).
- **«Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Κίμωλου, Σερίφου και Ίου»:** Το φεστιβάλ έχει καθιερωθεί τα τελευταία πέντε χρόνια σε Κίμωλο, Σέριφο και Ίο ως σημείο συνάντησης και δικτύωσης, με τη συμμετοχή καλλιτεχνών, δημοσιογράφων, πολιτικών, κινηματογραφιστών, σκηνοθετών και παραγωγών της εγχώριας και διεθνούς σκηνής.
- **«Χοροαρμενίσματα στην Αντίπαρο»:** Το φεστιβάλ παραδοσιακών χωρών στην Αντίπαρο διοργανώνεται τα τελευταία πέντε χρόνια και σε αυτό συμμετέχουν κάθε χρόνο χορευτικοί σύλλογοι παραδοσιακών χωρών ζωντανεύοντας μνήμες και παραδόσεις.
- **Φεστιβάλ «Φίλεμα 2023» Αντιπάρου:** Το γαστρονομικό και πολιτιστικό φεστιβάλ αποτέλεσε μία πρωτοβουλία του Συλλόγου Γυναικών Αντιπάρου. Πρόκειται για πολύ-επίπεδη εκδήλωση μέσω δράσεων όπως η γευσιγνωσία προϊόντων, δρώμενα που σχετίζονται με παραδοσιακές πρακτικές ψαρέματος, η έκθεση εργαστηρίων Ιστορίας της Τέχνης και δρώμενα που συνδέουν εν γένει την ταυτότητα των ανθρώπων με την περιοχή παραγωγής των προϊόντων, που αυτό είναι που χαρακτηρίζεται ως γαστρονομική πολιτιστική ταυτότητα. Στο φεστιβάλ μπορούν να συμμετέχουν αγροτικοί συνεταιρισμοί και κοινωνικοί εταίροι του δήμου, οι οποίοι μεταποιούν ή τυποποιούν τοπικά αγροτικά προϊόντα (τρόφιμα και ποτά) αξιοποιώντας τοπικές πρώτες ύλες.

Ακόμα, κάθε χρόνο στην Περιοχή Εφαρμογής διοργανώνονται ποικίλες διοργανώσεις (γαστρονομικές, μουσικές συναυλίες, κινηματογραφικές καλλιτεχνικές, θεατρικές παραστάσεις, εκδηλώσεις προβολής του λαογραφικού στοιχείου της περιοχής κ.λπ.) κατά τους θερινούς μήνες και όχι μόνο, οι οποίες αποτελούν πλέον θεσμό και προσελκύουν το δικό τους κοινό, ενώ γίνονται προσπάθειες για ένταξη όλο και περισσότερων πολιτιστικών εκδηλώσεων στην ατζέντα της Περιοχής Εφαρμογής (π.χ. 1^ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ανάφης, Θερινή έκθεση Εθνικής Πινακοθήκης στη Δημοτική Πινακοθήκη Σίφνου)

Εν κατακλείδι, οι προαναφερόμενες παρεμβάσεις και δράσεις αποκαλύπτουν τόσο το πολιτιστικό δυναμικό και τη δυναμική που έχει η Περιοχή Εφαρμογής ως προς την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και την αξιοποίηση των σύγχρονων πολιτιστικών δραστηριοτήτων ως μοχλών ανάπτυξης όσο και την επένδυση που έχει λάβει χώρα μέχρι σήμερα προς αυτή την κατεύθυνση, στο πλαίσιο ενός ευρύτερου στρατηγικού σχεδιασμού που εξελίσσεται. Από την καταγραφή των χώρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην Περιοχή Παρέμβασης που προηγήθηκε προκύπτουν κάποια κρίσιμα συμπεράσματα σχετικά με την ανάγκη ανάπτυξης και προώθησης της εδαφικής, οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Περιοχής Εφαρμογής καθώς δεν εντοπίζεται καμία οργανωμένη υποδομή ανάπτυξης πολιτιστικών δραστηριοτήτων, ενώ υπάρχει σαφής ανάγκη δημιουργίας πολιτιστικών πολυχώρων. Επιπλέον, ο ιστορικός και πολιτιστικός πλούτος της Περιοχής Εφαρμογής είναι τέτοιου εύρους που χρήζει περαιτέρω προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης, προκειμένου ο αναπτυξιακός σχεδιασμός να μη μείνει ημιτελής προτού υλοποιηθούν εξίσου κρίσιμα έργα που θα προωθήσουν την επιθυμητή διασύνδεση του τομέα του πολιτισμού με άλλους κρίσιμους τομείς της τοπικής

οικονομίας, όπως ο τουρισμός, συμβάλλοντας στη διαφοροποίηση του μοντέλου (τουριστικής) ανάπτυξης της περιοχής. Σε αυτό το πλαίσιο, εντάσσεται η ανάγκη εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων και ανάπτυξης νέων και σύγχρονων μουσειακών υποδομών, ιδιαίτερα σε τομείς που παρουσιάζονται ελλείψεις (Αρχαιολογική Συλλογή Ανάφης).

2.7.2. Αθλητισμός

Στην **Περιοχή Εφαρμογής εντοπίζονται αθλητικές υποδομές**, όπως είναι τα ανοιχτά γήπεδα ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης και αντισφαίρισης, ενώ παράλληλα η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει ήδη προβεί στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό αθλητικών εγκαταστάσεων στο πλαίσιο του ευρύτερου αναπτυξιακού σχεδιασμού της ΠΠ 2014-2020 μέσω της αξιοποίησης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ IV «Κατασκευή, επισκευή και συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων των Δήμων»– ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II, όπως επίσης και του Προγράμματος «Προμήθεια και εγκατάσταση αθλητικών ειδών γηπέδων ποδοσφαίρου των Δήμων Αμοργού, Κύθνου, Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Σύρου-Ερμούπολης και Τήνου» συνολικού προϋπολογισμού 486.724,80€ προκειμένου να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιοχής Εφαρμογής.

Η ύπαρξη σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων αποτελεί πόλο έλξης για τη νεολαία και τους δημότες της περιοχής Εφαρμογής αλλά και των επαγγελματικών σωματείων για υγιή απασχόληση και ανάπτυξη δεξιοτήτων και αξιών όπως η ομαδικότητα, η προσπάθεια για συνεχή βελτίωση και το ευ αγωνίζεσθαι. Ως προς το πρώτο, έχουν υπάρξει πρόσφατες ζυμώσεις, ώστε να μετατραπεί η περιοχή σε ένα σύγχρονο αθλητικό πόλο έλξης, καθώς τα σχέδια αναβάθμισής της περιλαμβάνουν τη δημιουργία, την επισκευή και τη συντήρηση των αθλητικών εγκαταστάσεων. **Ενδεικτικά αναφέρονται:**

- **«Ανακατασκευή γηπέδου 5x5 στην Ιουλίδα της Ν. Κέας»:** το έργο αφορά την αποκατάσταση των φθορών του γηπέδου λόγω παλαιότητας προκειμένου να καταστεί κατάλληλο για χρήση, με το συνολικό προϋπολογισμό του έργου να ανέρχεται στις 70.000 € με χρηματοδότηση που εξασφαλίστηκε από το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.
- **«Κατασκευή γηπέδου 11x11 στη θέση Προφήτης Ηλίας της νήσου Κέας»:** το έργο αφορά τη μετατροπή της παλιάς χωματερής (ΧΑΔΑ) σε χώρο άθλησης και συγκεκριμένα γήπεδο 11x11 που δύναται να φιλοξενεί τους αγώνες τοπικού πρωταθλήματος που διοργανώνει η Ε.Π.Σ. Κυκλάδων από το 1980. Ο προϋπολογισμός του έργου θα ανέλθει στις 950.000 € και χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II», στο πλαίσιο της Πρόσκλησης IV, της ομώνυμης Πράξης.
- **«Τοποθέτηση ηλεκτροφωτισμού στο γήπεδο ποδοσφαίρου της Κύθνου»:** έργο ύψους 67.300 € στο πλαίσιο χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων από τον κωδικό «Συντηρήσεις – Επισκευές Χώρων Αθλοπαιδιών & Αθλητικών Εγκαταστάσεων νησιών ΠΕ Κυκλάδων», όπου μεταξύ άλλων πρόβλεψε την τοποθέτηση συνθετικού χλοοτάπητα και αθλητικού εξοπλισμού προς διαμόρφωση μίας ολοκληρωμένης και άρτια εξοπλισμένης αθλητικής εγκατάστασης προκειμένου να είναι εφικτή η διεξαγωγή προπονήσεων και αγώνων. Το έργο υλοποιείται στα πλαίσια του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης IV, της ομώνυμης Πράξης.
- **«Εργασίες διαμόρφωσης Δημοτικού Γηπέδου 11x11 στο Δήμου Κύθνου»** όπου μεταξύ άλλων προβλέφθηκε:
  - προμήθεια και εγκατάσταση 5.500,00 M2 συνθετικού χλοοτάπητα,
  - προμήθεια και εγκατάσταση ενός (1,00) ζεύγους εστιών ποδοσφαίρου,
  - προμήθεια και εγκατάσταση δύο (2,00) τεμ. στεγάστρων αναπληρωματικών και
  - προμήθεια και εγκατάσταση ενός (1,00) σετ τεσσάρων σημαιών κόρνερ,

με τον συνολικό προϋπολογισμό του έργου να ανέρχεται στις 174.288,20 €, ενώ για τη διαστασιολόγηση και τις τεχνικές προδιαγραφές των υλικών λήφθηκαν υπόψη οι κανονισμοί και οι προδιαγραφές της FIFA.

- **«Προμήθεια και εγκατάσταση στεγάστρου και εξοπλισμού λειτουργίας γηπέδου μπάσκετ, Δήμου Κύθνου»** συνολικού προϋπολογισμού 600.000,00 € στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης IV «Κατασκευή, επισκευή και συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων των Δήμων»
- **«Υπαίθριο αθλητικό κέντρο Καταπόλων Αμοργού»:** ο προϋπολογισμός δημοπράτησης του έργου ανέρχεται σε 468.719,87€ στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης IV «Κατασκευή, επισκευή και συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων των Δήμων», ενώ το αρχικό σχέδιο τροποποιήθηκε προκειμένου να ενταχθεί μεγαλύτερο γήπεδο ποδοσφαίρου, χωρίς να διαφοροποιηθεί ο αρχικός προϋπολογισμός του έργου.
- **«Προμήθεια και εγκατάσταση αθλητικών ειδών στο Γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 στη θέση Αγροκήπιο των Καταπόλων του Δήμου Αμοργού»** προκειμένου να εξασφαλιστεί η συντήρηση και ο εκσυγχρονισμός του γηπέδου στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.
- **«Προμήθεια και εγκατάσταση αθλητικών ειδών στο Γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 στο Κουφονήσι του Δήμου Νάξου και Μικρών Κυκλάδων»** προκειμένου να εξασφαλιστεί η συντήρηση και ο εκσυγχρονισμός του γηπέδου στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.
- **«Ηλεκτροφωτισμός γηπέδου ποδοσφαίρου Κουφονησίου»** έργο που χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μέσω της ΣΑΕΠ 567 της ΠΝΑ, στο πλαίσιο της πράξης «Ηλεκτροφωτισμός γηπέδων ποδοσφαίρου Φιλοτίου Ν. Νάξου και Κουφονησίου» προϋπολογισμού 106.700,00€ (με Φ.Π.Α. 24%), με στόχο την παράδοση πλήρως λειτουργικού δικτύου ηλεκτροφωτισμού ώστε να είναι δυνατή η χρήση του γηπέδου και κατά τις νυκτερινές ώρες και προβλέπει την τοποθέτηση 4 ιστών 9 μέτρων περιμετρικά του γηπέδου σε θέσεις που θα επιτυγχάνεται το καλύτερο αποτέλεσμα φωτεινότητάς του.
- **«Γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 & μπάσκετ – βόλεϊ, Κοινότητας Σχοινούσας»** προϋπολογισμού 595.200,00 € (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) με φορέα υλοποίησης τον Δήμο Νάξου και Μικρών Κυκλάδων (Ν. Κυκλάδων) στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης IV «Κατασκευή, επισκευή και συντήρηση αθλητικών εγκαταστάσεων των Δήμων» (Υποέργο 1).
- **«Δημιουργία γηπέδου καλαθοσφαίρισης Δονούσας»** το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου
- **«Προμήθεια και εγκατάσταση υλικών για τον εκσυγχρονισμό αθλητικών εγκαταστάσεων στο νησί της Ίου»** συνολικού προϋπολογισμού ύψους 180.000 €, στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων προς επίρρωση του στόχου της βελτίωσης της ασφάλειας και της λειτουργικότητας των αθλητικών υποδομών, ώστε να καταστούν λειτουργικές τόσο για τους αθλητές όσο και για τους πολίτες. Οι επεμβάσεις αφορούν προμήθεια και τοποθέτηση συνθετικού χλοοτάπητα, προμήθεια εξοπλισμού γηπέδων, περίφραξη και ηλεκτροφωτισμό για τα γήπεδα ποδοσφαίρου 5x5 και 11x11, και το γήπεδο αντισφαίρισης.
- **«Ανακατασκευή αθλητικού πολυχώρου Σικίνου»** το έργο παραδόθηκε στο σχολείο της Σικίνου, όπου πέρα από τη συντήρηση του γηπέδου ποδοσφαίρου προστέθηκε ένα νέο γήπεδο καλαθοσφαίρισης και ένα αντισφαίρισης.
- **«Δημιουργία Αθλητικού Πάρκου Φολεγάνδρου»:** το έργο υλοποιείται στα πλαίσια του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «Φιλόδημος II»,

προϋπολογισμού 351.000,00 €, όπου προβλέφθηκε η κατασκευή γηπέδου ποδοσφαίρου 5x5 καθώς και γηπέδου αντισφαίρισης, όπως επίσης και η κατασκευή ηλεκτρολογικού δικτύου και εγκαταστάσεων φωτισμού των γηπέδων.

- **«Ανακαίνιση και συντήρηση δημοτικού γηπέδου ποδοσφαίρου 5x5»** της Δημοτικής Κοινότητας Θηρασίας που χρηματοδοτήθηκε από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου στα πλαίσια του έργου ΔΑΠΠΟΣ: Φροντίδα για τις Αθλητικές Εγκαταστάσεις Θηρασίας.
- **«Ανακατασκευή γηπέδων ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης στο Δήμο Κιμώλου»** στο προαύλιο χώρο το σχολείου Κιμώλου
- **«Αναβάθμιση ανοιχτού γηπέδου ποδοσφαίρου Αυλόμωνα» του Δήμου Σερίφου** στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης IV, της Πράξης: «Αναβάθμιση αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου Σερίφου» (Υποέργο 1), συνολικού προϋπολογισμού 176.785,73€.
- **«Αναβάθμιση ανοιχτού γηπέδου καλαθοσφαίρισης Λιβαδίου» του Δήμου Σερίφου** στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης IV, της Πράξης: «Αναβάθμιση αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου Σερίφου» (Υποέργο 2) συνολικού προϋπολογισμού 86.186,87 €.
- **«Αναβάθμιση ανοιχτού γηπέδου ποδοσφαίρου Σίφνου»** αναμένεται η υλοποίηση της αναβάθμισης του γηπέδου ποδοσφαίρου του νησιού στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών «ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II» και της Πρόσκλησης IV, της Πράξης: «Αναβάθμιση αθλητικών εγκαταστάσεων του Δήμου Σίφνου» συνολικού προϋπολογισμού 73.141 €. Το έργο προβλέπει:
  - Κατασκευή αποδυτηρίων αθλητών, διαιτητών και ιατρείο
  - Τοποθέτηση περίφραξης
  - Κατασκευή κερκίδας θεατών
  - Εγκατάσταση ηλεκτροφωτισμού με φωτιστικά σώματα τύπου LED
  - Παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αγωνιστικού χώρου
  - Διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου του γηπέδου και της οδού που οδηγεί σε αυτό και τέλος,
  - Κατασκευή WC ανδρών - γυναικών καθώς και WC για ΑμεΑ

Πίνακας 12: Αθλητικές υποδομές στην Περιοχή Εφαρμογής

A/A	Περιοχή	Υποδομή
1	Δήμος Κέας	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 Ιουλίδα Κέας 2. Δημοτικό γήπεδο 11x11 (προσεχώς) 3. Γήπεδο Καλαθοσφαίρισης στον προαύλιο χώρο του Γυμνασίου με τάξεις Λυκείου στην Ιουλίδα 4. Μία αίθουσα γυμναστικής σε ιδιόκτητο χώρο στη θέση Κάστρο Ιουλίδας 5. Γήπεδο Καλαθοσφαίρισης Κορρησίας
2	Δήμος Κύθνου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δημοτικό γήπεδο 5x5 Κύθνου 2. Δημοτικό Γήπεδο 11x11 Μέρικα (προσεχώς) 3. Γήπεδο Καλαθοσφαίρισης στον προαύλιο χώρο του Γυμνασίου 4. Γήπεδο πετοσφαίρισης στον προαύλιο χώρο του Γυμνασίου
3	Δήμος Αμοργού	<ol style="list-style-type: none"> 1. Υπαίθριο αθλητικό κέντρο στα Κατάπολα Αμοργού 2. Γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 στη θέση Αγροκήπιο των Καταπόλων
4	Δήμος Αντιπάρου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δημοτικό γήπεδο ποδοσφαίρου Αντιπάρου
5	Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 στο Κουφονήσι 2. Ανοιχτό Γήπεδο Ποδοσφαίρου στον προαύλιο χώρο του σχολείου Ηρακλειάς 3. Ανοιχτό γήπεδο μπάσκετ στον προαύλιο χώρο του σχολείου Ηρακλειάς 4. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου Σχοινούσας (νέο) 5. Ανοιχτό γήπεδο καλαθοσφαίρισης Σχοινούσας (νέο) 6. Ανοιχτό γήπεδο πετοσφαίρισης Σχοινούσας (νέο) 7. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 Δονούσας 8. Ανοιχτό γήπεδο καλαθοσφαίρισης Δονούσας (νέο) 9. Αίτημα για γήπεδο αντισφαίρισης
6	Δήμος Ανάφης	<ol style="list-style-type: none"> 1. Στάδιο/Αθλητικό Κέντρο (το οποίο περιλαμβάνει ένα γήπεδο ένα γήπεδο καλαθοσφαίρισης και ένα γήπεδο ποδοσφαίρου)
7	Δήμος Ιητών	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5 2. Δημοτικό Γήπεδο 11x11

A/A	Περιοχή	Υποδομή
		<ul style="list-style-type: none"> 3. Κλειστό γήπεδο καλαθοσφαίρισης (προσεχώς) 4. Κλειστό γήπεδο πετοσφαίρισης (προσεχώς) 5. Γήπεδο αντισφαίρισης
8	Δήμος Φολεγάνδρου	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου 5X5 2. Γήπεδο αντισφαίρισης
9	Δημοτική Κοινότητα Θηρασιάς	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5
10	Δήμος Σικίνου	<ul style="list-style-type: none"> 1. Γήπεδο ποδοσφαίρου 2. Γήπεδο καλαθοσφαίρισης 3. Γήπεδο αντισφαίρισης
11	Δήμος Κιμώλου	<ul style="list-style-type: none"> 1. Γήπεδο ποδοσφαίρου 6x6 2. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου στον προαύλιο χώρο του σχολείου Κιμώλου 3. Ανοιχτό γήπεδο Καλαθοσφαίρισης στον προαύλιο χώρο του σχολείου Κιμώλου 4. Ανοιχτό γήπεδο πετοσφαίρισης στον προαύλιο χώρο του σχολείου Κιμώλου
12	Δήμος Σεριφου	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ανοιχτό γήπεδο ποδοσφαίρου Αυλόμωνα 2. Ανοιχτό γήπεδο καλαθοσφαίρισης Λιβαδίου
13	Δήμος Σίφνου	<ul style="list-style-type: none"> 1. Γήπεδο ποδοσφαίρου Σίφνου

2.8. Τεχνολογία

2.8.1. Υποδομές ΤΠΕ και Ψηφιακή Μετάβαση

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση για τον **Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI)**³⁷ βάσει του οποίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την ψηφιακή πρόοδο των Κρατών-Μελών της από το 2014, η **Ελλάδα αν και τα τελευταία χρόνια έχει βελτιώσει τα αποτελέσματά της σε όλες τις παραμέτρους του Δείκτη (Συνδεσιμότητα, Ανθρώπινο Κεφάλαιο, Χρήση Διαδικτυακών Υπηρεσιών, Ενσωμάτωση Ψηφιακής Τεχνολογίας, Ψηφιακή Διακυβέρνηση), παραμένει κάτω του μέσου όρου της Ε.Ε. και στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των 27 χωρών-μελών της Ε.Ε., καθώς το 2022 κατατάσσεται στην 25^η θέση.**

Σε εθνικό επίπεδο αποτελεί **σαφή στρατηγική προτεραιότητα η προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και η αναβάθμιση της οικονομίας και της κοινωνίας** με στόχο Κράτος, επιχειρήσεις και πολίτες να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν τις προοπτικές εξέλιξης, προόδου και ανάπτυξης που προσφέρονται μέσω της χρήσης ΤΠΕ σε επίπεδο προϊόντων και υπηρεσιών, οργάνωσης και λειτουργίας, διαφάνειας, προσωπικής εξέλιξης, αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας.

2.8.2. Δράσεις στον τομέα της Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, έχοντας αντιληφθεί πλήρως την επανάσταση που φέρει η **αλματώδης εξέλιξη των ψηφιακών τεχνολογιών στην οικονομική, κοινωνική και επιχειρηματική ζωή** αποδίδει ιδιαίτερη σημασία και έμφαση στην αξιοποίησή τους έχοντας **ως στόχο την ενσωμάτωσή τους τόσο στην τοπική οικονομία και κοινωνία για την ανάδειξη των νησιών της Περιοχής Εφαρμογής ως «έξυπνα νησιά» όσο και στις δομές τους προωθώντας ενεργά την ψηφιακή διακυβέρνηση.** Προς την εξυπηρέτηση αυτού του στόχου τόσο η ΠΝΑ όσο και οι επιμέρους Δήμοι της Περιοχής Εφαρμογής έχουν εκπονήσει μελέτες καταλήγοντας στην ανάπτυξη συγκεκριμένου πλαισίου σχετικών δράσεων και πρωτοβουλιών που εκτείνονται από τους τομείς υποδομών, μεταφορών, περιβάλλοντος μέχρι εκείνους της νεοφυούς επιχειρηματικότητας και της προώθησης καινοτομίας και των αστικών παρεμβάσεων.

Στο πλαίσιο της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου και του ευρύτερου αναπτυξιακού σχεδιασμού της ΠΠ 2014-2020, οι Δήμοι υλοποίησαν σημαντικές δράσεις στον τομέα των σύγχρονων τεχνολογιών αξιοποιώντας το χρηματοδοτικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πράσινο Ταμείο, Ταμείο Συνοχής) αλλά και με ίδιους πόρους (π.χ. Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης), γεγονός που επιβεβαιώνεται και **από τα αποτελέσματα της Διαβούλευσης με τους Δήμους της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ**³⁸. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι έχουν υλοποιηθεί οι εξής παρεμβάσεις:

- **«Ψηφιακή εφαρμογή για την ανάδειξη της φυσικής, γεωλογικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου της Αντιπάρου»** με στόχο την ανάπτυξη ενός ψηφιακού δυναμικού περιεχομένου για την ανάδειξη της φυσικής και λαογραφικής κληρονομιάς της υπαίθρου της Αντιπάρου, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, Μέτρο 19: Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) με συνολικό προϋπολογισμό 26.102,00€.
- **«Ψηφιακός ξεναγός γεωπολιτικής κληρονομιάς Κιμώλου»** παρέχοντας στους επισκέπτες του νησιού την δυνατότητα να γνωρίζουν τον γεωλογικό πλούτο του νησιού μέσω ψηφιακών εφαρμογών και εργαλείων επαυξημένης πραγματικότητας, στο πλαίσιο του Προγράμματος

³⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI), 2022. Από το 2023 ο Δείκτης DESI ενσωματώθηκε στην έκθεση για την κατάσταση της ψηφιακής δεκαετίας και χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη ψηφιακών στόχων βάσει των επιμέρους δεικτών.

³⁸ Σημειωτέων ότι έργα που αφορούν την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα του πολιτισμού για την ενδυνάμωση της τουριστικής εμπειρίας αναλύονται στο Κεφάλαιο 2.8.1 Πολιτισμός/Πολιτιστικό Περιβάλλον της παρούσας μελέτης.

Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, Μέτρο 19: Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) συνολικού προϋπολογισμού 26.102,00€.

- **«Νέες Ψηφιακές Υπηρεσίες του Δήμου Σερίφου και ανάπτυξη ευφυών εφαρμογών και συστημάτων έξυπνων πόλεων»** με παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες για διευκόλυνση της διαβίωσης τους και βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης συνολικού προϋπολογισμού 575.728 €. Μεταξύ άλλων προβλέφθηκε:
  - Προμήθεια ολοκληρωμένου συστήματος προειδοποίησης και ενημέρωσης πολιτών για θέματα πολιτικής προστασίας (Υποέργο 1-2)
  - Προμήθεια ολοκληρωμένης πλατφόρμας ψηφιακών υπηρεσιών και συστημάτων έξυπνων πόλεων (Υποέργο 4).
- **«Προμήθεια Συστήματος Τηλεμετρίας, Ελέγχου Διαρροών και Ποιότητας Δικτύων Ύδρευσης Δήμου Σίφνου»** έργο που υλοποιήθηκε στα πλαίσια ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου συνολικού προϋπολογισμού 70.868 €.
- **«Μελέτη για υλοποίηση έξυπνων ψηφιακών υπηρεσιών στο Δήμο Ιητών»** προκειμένου να καταστεί το νησί της Ίου σε πρωτοπόρο έξυπνο νησί (Ios Smart Island) των Κυκλάδων διαφυλάσσοντας παράλληλα την παράδοση και τη φυσιογνωμία του τόπου, έργο που υλοποιήθηκε στα πλαίσια ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου.
- **«Ψηφιακή περιήγηση στις διαδρομές Περιβαλλοντικού και Αγροτικού Ενδιαφέροντος της Φολεγάνδρου»** οπότε και επιτρέπει την πρόσβαση σε αγροικίες, ακτές και σε σημεία αγροτικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος διαμέσου ενός ψηφιακού ξεναγού, στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020, Μέτρο 19: Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) συνολικού προϋπολογισμού 26.102,00€.
- **«Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κέας»** μέσω της δημιουργία e-υπηρεσιών και e-περιεχομένου με εφαρμογές ψηφιακού πολιτισμού που να επιτρέπουν την ψηφιακή περιήγηση σε πολιτιστικούς πόρους του νησιού μέσω της χρήσης της τεχνολογίας. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου με συνολικό προϋπολογισμό τις 49.000 €.
- **«Επέκταση του Εθνικού Δικτύου Τηλεϊατρικής (ΕΔιΤ) στα νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου»** με τη 2η Υγειονομική Περιφέρεια Πειραιώς και Αιγαίου να υλοποιεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τηλεϊατρικής με στόχο πρωτίστως την ισότιμη πρόσβαση στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας όλων, ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας τους (δυσπρόσιτες και νησιωτικές περιοχές) και δευτερευόντως, την κάλυψη της ανάγκης του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού στην πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου εκπαίδευση & κατάρτιση, ανεξάρτητα από το σημείο στο οποίο υπηρετεί. Το έργο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του ΕΠ Νοτίου Αιγαίου στον Άξονα Προτεραιότητας «Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας», το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), στο πλαίσιο υλοποίησης του ΕΣΠΑ 2014 – 2020, συνολικού προϋπολογισμού 999.400 € και αφορά τα νησιά **Ανάφη, Σίκινο, Φολέγανδρο, Θηρασιά, Αντίπαρο, Κύθνο, Κέα, Κίμωλο, Σέριφο, Δονούσα, Σχοινούσα, Δονούσα, Άνω Κουφονήσι και Ηρακλεία.**
- **«Υπηρεσίες τηλεϊατρικής για τους κατοίκους του νησιού της Κέας»** μέσω της εφαρμογής DRBUTTON.GR (www.drbutton.gr/notio-aigaio) στην οποία μπορεί ο πολίτης να έχει δωρεάν πρόσβαση διαμέσω Η/Υ, κινητού τηλεφώνου ή ταμπλέτας, έργο που υλοποιήθηκε στα πλαίσια ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου.

- **«Ψηφιακή ξενάγηση στον λαογραφικό πολιτισμό και την αγροτική οικονομία της Κύθνου»** προς επίρρωση του στόχου ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος του νησιού διαμέσου της περιήγησης σε παραδοσιακούς οικισμούς των νησιών καθώς επίσης και σε υπαίθρια σημεία της αγροτικής οικονομίας του νησιού, στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΠΝΑ της Πρόσκλησης «Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα του πολιτισμού για τον εμπλουτισμό του τουρισμού της εμπειρίας» συνολικού προϋπολογισμού ύψους 88.641,40€.
- **«Μελέτη για εγκατάσταση (α) έξυπνων μετρητών σε όλους τους καταναλωτές, για την καταγραφή ενεργειακών δεδομένων ζήτησης ηλεκτρικής ισχύος και ενέργειας και ποιότητας ισχύος, (β) κέντρων ελέγχου ενέργειας με δυνατότητα πρόβλεψης του φορτίου και της ισχύος από ΑΠΕ, τον προγραμματισμό της λειτουργίας συμβατικών σταθμών και τη διαχείριση φορτίου και της ενσωμάτωσης μονάδων αποθήκευσης ενέργειας, (γ) αποκεντρωμένων μονάδων ΑΠΕ με τη συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης και πολιτών και (δ) σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων για τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την ανάπτυξη της αγοράς»** στην Κύθνο, η οποία χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα ELENA της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Μελέτη της εγκατάστασης ευφύων δικτύων σε 5 νησιά του Αιγαίου: Λέσβος, Λήμνος, Σαντορίνη, Κύθνος και Μήλος» συνολικού προϋπολογισμού 688.670 €.
- **«Κύθνος Έξυπνο Νησί»** με έμφαση στην έρευνα και την ανάπτυξη. Στόχος του έργου είναι η αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου του νησιού προς επίρρωση του στόχου της ισόρροπης και μακροπρόθεσμης ανάπτυξης, εξασφαλίζοντας παράλληλα την υψηλής ποιότητας ζωή στους κατοίκους του νησιού. Μεταξύ άλλων προβλέπεται η υλοποίηση καινοτόμων λύσεων για την αναβάθμιση και ολοκληρωμένη διαχείριση των τοπικών υποδομών ενέργειας, υδατικών πόρων, αποβλήτων, μεταφορών και οδοφωτισμού. Το έργο χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της Συμφωνίας Συμβιβασμού μεταξύ Ελληνικής Δημοκρατίας και Siemens με συνολικό προϋπολογισμό 7.980.000,00€ και υλοποιείται σε συνεργασία του δικτύου ΔΑΦΝΗ με το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να επισημανθεί ότι η **Κύθνος** έχει επιλεγεί ως νησί – πιλότος από κοινού με τη Δανία και δύο περιοχές της Ινδίας, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου RE-EMPOWERED του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού 2021-2024 συνολικού προϋπολογισμού 5.000.000 € για την ανάπτυξη εφαρμογών προκειμένου να αναβαθμιστεί η ποιότητα του παρεχόμενου ρεύματος με μείωση του κόστους παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας, αύξηση της διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ανάδειξη καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων με τη συμμετοχή των κατοίκων του νησιού. Ενώ ο Δήμος της Κύθνου συμμετείχε πιλοτικά στο Πρόγραμμα «Wide scale demonstration of Integrated Solutions and business models for European smartGRID» (Ευρείας κλίμακας επίδειξη ολοκληρωμένων λύσεων και επιχειρηματικών μοντέλων για το Ευρωπαϊκό Έξυπνο Δίκτυο) με στόχο την έρευνα και υλοποίηση καινοτόμων εφαρμογών έξυπνων δικτύων στην Ευρώπη. Το νησί έχει επιλεγεί καθώς πληρούσε σειρά παραμέτρων όπως είναι η έκτασή του, η εγγύτητα του από την Αθήνα και η συνδεσιμότητά του με την ηπειρωτική Ελλάδα, καθώς και το γεγονός ότι παραμένει ηλεκτρικά μη διασυνδεδεμένο με το ηπειρωτικό σύστημα με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζει περιορισμούς στη διείσδυση ΑΠΕ, η χρήση των οποίων θα μπορούσε να μειώσει αισθητά το μεγάλο κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και το γεγονός ότι το νησί κατατάσσεται μεταξύ των λιγότερο ανεπτυγμένων τουριστικά, κάτι που αφήνει περιθώρια να δοκιμασθούν νέα μοντέλα ανάπτυξης με γνώμονα την αειφορία, την ανθεκτικότητα και την κυκλική οικονομία. Έτσι, μέσω του προγράμματος προβλέφθηκε η δημιουργία ενός σύγχρονου ολοκληρωμένου ηλεκτρικού συστήματος που μεταξύ άλλων θα περιλαμβάνει:

- προμήθεια ηλεκτρικών οχημάτων και μονάδες φόρτισης
- συστήματα αποθήκευσης ενέργειας (μπαταρίες) σε δημοτικά κτίρια

- εξοπλισμό βελτιστοποίησης λειτουργίας μονάδας αφαλάτωσης
- εξοπλισμό αυτοματοποιημένης διαχείρισης ηλεκτρικού δικτύου ενισχύοντας την αμφίδρομη επικοινωνία με τους καταναλωτές.

Παράλληλα, ήδη από το 2018 έχει υπογραφεί το Μνημόνιο Αλληλοκατανόησης «Memorandum of Understanding» ανάμεσα στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και στο Εργαστήριο Ήπιων Μορφών Ενέργειας & Προστασίας Περιβάλλοντος και στο Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας Πειραιά & Νήσων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με σκοπό να διεξαχθεί **μελέτη και σειρά δράσεων για τη μετατροπή μικρών Μη-Διασυνδεδεμένων Νησιών των Κυκλάδων σε «έξυπνα νησιά»**. Αυτό το σχέδιο δράσης αφορά τα νησιά **Σχοινούσα, Δονούσα, Κουφονήσι, Ηρακλεία, Ανάφη και Σίκινος**. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος έχει προταθεί η υλοποίηση σειράς δράσεων προκειμένου να επιτευχθεί η αναβάθμιση των τοπικών υποδομών στις οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται:

- Υποστήριξη της ανάπτυξης Ηλεκτροκίνησης με αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και περιορισμό και ελαχιστοποίηση των εισαγωγών πετρελαίου.
- Ανάπτυξη έξυπνων και ενεργειακά βέλτιστων λύσεων για υποστήριξη του δημοτικού/δημόσιου φωτισμού με βελτίωση της ποιότητας και περιορισμό του ενεργειακού/περιβαλλοντικού κόστους.
- Αναβάθμιση της πρόσβασης των κατοίκων σε υπηρεσίες ηλεκτρονικής επικοινωνίας με την εγκατάσταση ασφαλών και υψηλής ποιότητας δικτύων WiFi και αξιοποίηση των τεχνολογιών 5G και χρήση δορυφορικών υπηρεσιών.

Όπως αναφέρθηκε κατά τη Διαδικασία της Διαβούλευσης με τον **Δήμο Σεριφίου**, εντός του Προγράμματος Αντώνης Τρίτσης, έχει υποβληθεί πρόταση για την προμήθεια και την τοποθέτηση συστημάτων πυρανίχνευσης, ενημέρωσης για θέματα πολιτικής προστασίας και βοήθειας στο σπίτι προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες του τοπικού πληθυσμού (ευπαθείς ομάδες, άτομα τρίτης ηλικίας, Α.μεΑ κ.λπ).

Τέλος, επισημαίνεται ότι **λόγω νησιωτικότητας και της προσπάθειας κάλυψης των αναγκών του τοπικού πληθυσμού (τηλεϊατρική, συναλλαγές με το Δημόσιο) αλλά και στο πλαίσιο προσέλκυσης ψηφιακών νομάδων, στην Περιοχή εφαρμογής η ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας και των ασύρματων τεχνολογιών αποτελούν βασική παράμετρο για την αναπτυξιακή πορεία της περιοχής**. Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ενισχύοντας την προσπάθεια για την ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας, παρέχει δωρεάν ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο για τους κατοίκους και τους επισκέπτες σε ορισμένες περιοχές των επιμέρους Δήμων της Περιοχής Εφαρμογής, κάτι το οποίο πρέπει να έχει συνέχεια και να έχει ευρεία εφαρμογή. Ολοκληρώνοντας την ενότητα αξίζει να επισημανθεί ότι σε εξέλιξη βρίσκονται σε αρκετές περιοχές των νησιών ενδιαφέροντος εργασίες προκειμένου να προχωρήσει και να ολοκληρωθεί η απαιτούμενη διαδικασία τοποθέτησης και θέσης σε λειτουργία των οπτικών ινών στα νησιά της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ, ώστε να απολαμβάνουν ιδιαιτέρως υψηλές ταχύτητες ίντερνετ.

2.9. Σύνοψη κύριων κοινωνικοοικονομικών αναπτυξιακών παραμέτρων και τάσεων / Ανάλυση αναπτυξιακών χαρακτηριστικών, δυνατοτήτων, αδυναμιών και προβλημάτων/αναγκών των Μικρών Νησιών της Περιοχής Εφαρμογής της ΟΧΕ στις Κυκλάδες

Στους Πίνακες που ακολουθούν γίνεται σύνοψη των κύριων κοινωνικοοικονομικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων και ανάλυση των αναπτυξιακών τους δυνατοτήτων, αδυναμιών, προκλήσεων και αναγκών.

Πίνακας 13. Σύνοψη κύριων κοινωνικοοικονομικών αναπτυξιακών παραμέτρων και τάσεων των Μικρών Νησιών της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ στις Κυκλάδες

	Δομή Τοπικής Οικονομίας/ Κλάδοι	Δυναμικότητα Τουριστικής Βιομηχανίας	Αφίξεις σε Καταλύματα / Πληθυσμός Αιχμής	Εξέλιξη Πληθυσμού (2001 2011 2021)	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός Απασχόληση (2011 2021)	Επίπεδο εκπαίδ/σης Απασχολουμένων (2011)
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Θήρας (σωρευτικά)	Αριθμός επιχειρήσεων: ↑ Α' γενής τομέας: ↑ επιχειρήσεων αλλά φθίνον αποτύπωμα σε κύκλο εργασιών και απασχόληση Β' γενής τομέας: ↓ επιχειρήσεων και οικονομικού αποτυπώματος (κυρίως μεταποίησης) Γ' γενής τομέας: ↑ επιχειρήσεων και οικονομικού αποτυπώματος (κυρίως λόγω υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης)	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (78) 50% Δωμάτια: 52% Κλίνες: 53% Μ.Ο. Δωματίων: 21 Μ.Ο. Κλινών: 43 Ποιοτική μετατόπιση του ξενοδοχειακού δυναμικού κατηγορίας 3* και 4*	+78% (2021: 49.493 τουρίστες vs 2016: 27.858 τουρίστες)	2001: 3.326 2011: 3.652 2021: 3.813 2011 - 2021: +4% (↑) 2001 - 2021: +15% (↑)	Οικον. ενεργός πληθυσμός: (↑) Απασχόληση: (↑) Α' γενής: (↔) Β' γενής: (↓) Γ' γενής: (↑)	Παν/κή Εκπαίδευση: 16% Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 33% Γυμνάσιο: 24% Δημοτικό: 27%
Ανάφη	- Επέκταση Γ' γενή τομέα - Αξιοσημείωτη δραστηριότητα στον Α' γενή τομέα (κτηνοτροφική παραγωγή, αμπελοργία, ελαιόδεντρα, αγροτικά προϊόντα, μελισσοκομία, αλιεία) και προσπάθεια αναζωογόνησης	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (1) 1% Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 1.200 κλίνες	Πληθυσμός αιχμής: (ΙΟΥΛ-ΑΥΓ) ~ 2.500-3.000 άτομα, περίπου δέκα φορές πάνω από μόνιμο τοπικό πληθυσμό	2001: 272 2011: 273 2021: 293 2011 - 2021: +7% (↑) 2001 - 2021: +8% (↑)	δ/ε	
Ίος	- Κυριαρχία Γ' γενή τομέα - Αξιοσημείωτη δραστηριότητα στον Α' γενή τομέα (κτηνοτροφία, τυροκομία, ελαιοκαλλιέργεια, οινοποιία) και προσπάθεια αναζωογόνησης	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (46) 30% Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του πρωτίτως προς τα ξενοδοχεία 3* και δευτερευόντως προς εκείνα των 4* Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 5.000 κλίνες	+21% (2021: 23.575 τουρίστες vs 2016: 18.306 τουρίστες) Πληθυσμός αιχμής: (ΙΟΥΛ-ΣΕΠ) ~15.000, σχεδόν 11 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμό του νησιού	2001: 1.862 2011: 2.024 2021: 2.299 2011 - 2021: +14% (↑) 2001 - 2021: +23% (↑)	δ/ε	Παν/κή Εκπαίδευση: 16% Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 31% Γυμνάσιο: 23% Δημοτικό: 30%
Σίκινος	- Αυξημένος Γ' γενής τομέας - Αξιοσημείωτη δραστηριότητα στον Α' γενή τομέα (μελισσοκομία, ελαιοκαλλιέργεια, οινοπαραγωγή)	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (1) 1% Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 800 κλίνες	Πληθυσμός αιχμής: (ΙΟΥΛ-ΑΥΓ) ~2.800 – 3.000, πάνω από 12 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμό του νησιού	2001: 238 2011: 271 2021: 253 2011 - 2021: -7% (↓) 2001 - 2021: +6% (↑)	δ/ε	
Φολέγανδρος	- Κυριαρχία Γ' γενή τομέα - Μείωση αγροτικής παραγωγής	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (29) 18% Σταθερή ποιοτική διάρθρωση με το 86% των μονάδων να ανήκει σε κατηγορία 3* και 2* Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 6.000-7.000 κλίνες	Πληθυσμός αιχμής: ~5.000, σχεδόν 10 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμό του νησιού	2001: 676 2011: 765 2021: 719 2011 - 2021: -6% (↓) 2001 - 2021: +6% (↑)	δ/ε	
Θηρασιά	- Αύξηση Γ' γενή τομέα - Μείωση απασχόλησης σε τομείς ναυτιλίας, γεωργίας, αλιείας	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (1) 1% Αναμένεται να αυξηθεί η δυναμικότητα φιλοξενίας του νησιού σε κλίνες λόγω επενδύσεων που υλοποιούνται ή δρομολογούνται για την δημιουργία τριών (3) νέων ξενοδοχειακών καταλυμάτων	Πληθυσμός αιχμής: (ΣΕΠ-ΟΚΤ) ~500 ημερήσιοι επισκέπτες, διπλάσιοι του μόνιμου πληθυσμού του νησιού	2001: 278 2011: 319 2021: 249 2011 - 2021: -22% (↓) 2001 - 2021: -10% (↓)	δ/ε	

	Δομή Τοπικής Οικονομίας/ Κλάδοι	Δυναμικότητα Τουριστικής Βιομηχανίας	Αφίξεις σε Καταλύματα / Πληθυσμός Αιχμής	Εξέλιξη Πληθυσμού (2001 2011 2021)	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός Απασχόληση (2011 2021)	Επίπεδο εκπαίδ/σης Απασχολούμενων (2011)
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Κέας-Κύθνου (σωρευτικά)	Αριθμός επιχειρήσεων: ↑ Α' γενής τομέας: ↔ επιχειρήσεων σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με άλλα μικρά νησιά, αλλά φθίνον οικονομικό αποτύπωμα Β' γενής τομέας: ↔ επιχειρήσεων και οικονομικού αποτυπώματος (μεταποίηση, κατασκευές) Γ' γενής τομέας: ↑ επιχειρήσεων και οικονομικού αποτυπώματος (εμπόριο και τουρισμός)	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (12) 8% Δωμάτια: 9% Κλίνες: 9% Μ.Ο. Δωματίων: 24 Μ.Ο. Κλινών: 49 Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του πρωτίστως προς τα ξενοδοχεία 3*, 4* και δευτερευόντως προς εκείνα των 5*	+28% (2021: 7.105 τουρίστες vs 2016: 5.558 τουρίστες)	2001: 3.700 2011: 3.911 2021: 3.903 2011 - 2021: -0% (↔) 2001 - 2021: +5% (↑)	Οικον. ενεργός πληθυσμός: (↔) Απασχόληση: (↔) Α' γενής: (↓) Β' γενής: (↔) Γ' γενής: (↑)	
Κέα	- Επέκταση Γ' γενή τομέα - Φθίνουσα πορεία Α' γενή τομέα λόγω ανομβρίας/μείωσης νερού, αύξησης κόστους ζωοτροφών, στρόφη νέων προς τουρισμό	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (8) 5% Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του πρωτίστως προς τα ξενοδοχεία 3*, 4* και 5* Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 4.500 κλίνες	<u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΙΟΥΛ-ΑΥΓ) ~10.000 (ίσως υποεκτιμημένο), σχεδόν 5 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού	2001: 2.162 2011: 2.455 2021: 2.335 2011 - 2021: -5% (↓) 2001 - 2021: +8% (↑)	δ/ε	Παν/κή Εκπαίδευση: 18% Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 32% Γυμνάσιο: 22% Δημοτικό: 28%
Κύθνος	- Επέκταση Γ' γενή τομέα - Φθίνουσα πορεία Α' γενή τομέα λόγω ανομβρίας/μείωσης νερού, αύξησης κόστους ζωοτροφών, στρόφη νέων προς τουρισμό. Εξαίρεση ο κλάδος της μελισσοκομίας, ο οποίος ανθεί τα τελευταία χρόνια	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (4) 3% Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του πρωτίστως προς τα ξενοδοχεία 3* Υλοποίηση ισραηλινής επένδυσης ύψους 20 εκατ. € για την κατασκευή ξενοδοχειακή μονάδας κατηγορίας 5* αναμένεται να συμβάλει στην ποιοτική αναβάθμιση του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος από το νησί	<u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΑΥΓ) ~5.000 (ίσως υποεκτιμημένο) περίπου 3 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού	2001: 1.538 2011: 1.456 2021: 1.568 2011 - 2021: +8% (↑) 2001 - 2021: +2% (↑)	δ/ε	Παν/κή Εκπαίδευση: 17% Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 28% Γυμνάσιο: 24% Δημοτικό: 31%
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Μήλου (σωρευτικά)	Αριθμός επιχειρήσεων: ↔ Α' γενής τομέας: ↔ επιχειρήσεων αλλά αμελητέο οικονομικό αποτύπωμα Β' γενής τομέας: ↔ επιχειρήσεων και σχεδόν σταθερό - αξιοσημείωτο-οικονομικό αποτύπωμα (κυρίως κατασκευές) Γ' γενής τομέας: ↑ επιχειρήσεων και οικονομικού αποτυπώματος (εμπόριο και υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης)	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (40) 25% Δωμάτια: 23% Κλίνες: 22% Μ.Ο. Δωματίων: 18 Μ.Ο. Κλινών: 35 Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του προς τα ξενοδοχεία 3*	+51% (2021: 37.051 τουρίστες vs 2016: 24.490 τουρίστες) (αφορά και Μήλο)	2001: 4.674 2011: 4.955 2021: 4.828 2011 - 2021: -3% (↓) 2001 - 2021: +3% (↑)	Οικον. ενεργός πληθυσμός: (↔) Απασχόληση: (↑) Α' γενής: (↓) Β' γενής: (↑) Γ' γενής: (↑)	
Σίφνος	- Κυριαρχία Γ' γενή τομέα / Μονοκαλλιέργεια τουρισμού - Συρρίκνωση Α' γενή τομέα, μικρή παραγωγή αγροτικών προϊόντων (κυρίως τοπικά τυριά, και μέλι) - Σημαντική συμβολή Β' γενή τομέα λόγω εξορυκτικής δραστηριότητας (λατομεία, ορυχεία)	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (30) 19% Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του προς τα ξενοδοχεία 3* Δεν υπάρχει ποιοτική πληροφόρηση για συνολική δυναμικότητα	+74% (2021: 12.557 τουρίστες vs 2016: 7.221 τουρίστες) <u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΙΟΥΛ-ΑΥΓ) ~13.000-14.000, σχεδόν 5 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού	2001: 2.574 2011: 2.625 2021: 2.277 2011 - 2021: +6% (↑) 2001 - 2021: +8% (↑)	δ/ε	Παν/κή Εκπαίδευση: 21% Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 37% Γυμνάσιο: 25% Δημοτικό: 16%
Σέριφος	- Επέκταση Γ' γενή τομέα / Μονοκαλλιέργεια τουρισμού - Αναζωογόνηση Α' γενή τομέα, με ανάπτυξη μελισσοκομίας και ιχθυοκαλλιέργειας	% Περιοχής Εφαρμογής Μονάδες: (9) 6% Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του προς τα ξενοδοχεία 3* Δεν υπάρχει ποιοτική πληροφόρηση για συνολική δυναμικότητα	+94% (2021: 5.076 τουρίστες vs 2016: 2.610 τουρίστες) <u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΑΥΓ) ~15.000 - 17.000 τουρίστες, πάνω από 10 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού	2001: 1.262 2011: 1.420 2021: 1.241 2011 - 2021: -13% (↓) 2001 - 2021: -2% (↓)	δ/ε	Παν/κή Εκπαίδευση: 20% Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 38% Γυμνάσιο: 19% Δημοτικό: 23%

	Δομή Τοπικής Οικονομίας/ Κλάδοι	Δυναμικότητα Τουριστικής Βιομηχανίας	Αφίξεις σε Καταλύματα / Πληθυσμός Αιχμής	Εξέλιξη Πληθυσμού (2001 2011 2021)	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός Απασχόληση (2011 2021)	Επίπεδο εκπαίδ/σης Απασχολουμένων (2011)
Κίμωλος	<ul style="list-style-type: none"> - Επέκταση Γ' γενή τομέα / Μονοκαλλιέργεια τουρισμού - Μείωση Α' γενή τομέα, ιδίως σε αγροτική παραγωγή και κτηνοτροφία - Σημαντική συμβολή Β' γενή τομέα λόγω εξορυκτικής δραστηριότητας (λατομεία, ορυχεία) 	<p><u>% Περιοχής Εφαρμογής</u> Μονάδες: (1) 1%</p> <p>Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 1.500 κλίνες</p>	<p>+32%</p> <p>(2021: 19.418 τουρίστες vs 2016: 14.659 τουρίστες) (περιλαμβάνει και Μήλο)</p> <p><u>Πληθυσμός αιχμής:</u> ~6.000 επισκέπτες, σχεδόν 8 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού</p>	<p>2001: 838 2011: 910 2021: 810</p> <p>2011 - 2021: -11% (↓)</p> <p>2001 - 2021: -3% (↓)</p>	δ/ε	
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Νάξου (σωρευτικά)	<p>Αριθμός επιχειρήσεων: ↑</p> <p>Α' γενής τομέας: ↑ επιχειρήσεων αλλά περιορισμένο αποτύπωμα σε κύκλο εργασιών και απασχόληση</p> <p>Β' γενής τομέας: ↓ επιχειρήσεων και φθίνον αλλά αξιοσημείωτο οικονομικό αποτύπωμα (κατασκευές και μεταποίηση)</p> <p>Γ' γενής τομέας: ↑ επιχειρήσεων και οικονομικού αποτυπώματος (εμπόριο και τουρισμός)</p>	<p><u>% Περιοχής Εφαρμογής</u> Μονάδες: (16) 10%</p> <p>Δωμάτια: 10%</p> <p>Κλίνες: 9%</p> <p>Μ.Ο. Δωματίων: 19 Μ.Ο. Κλινών: 38</p> <p>Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του προς τα ξενοδοχεία 3*</p>		<p>2001: 2.724 2011: 2.908 2021: 2.941</p> <p>2011 - 2021: +1% (↑)</p> <p>2001 - 2021: +8% (↑)</p>	<p>Οικον. ενεργός πληθυσμός: (↔)</p> <p>Απασχόληση: (↑)</p> <p>Α' γενής: (↔)</p> <p>Β' γενής: (↑)</p> <p>Γ' γενής: (↑)</p>	
Αμοργός	<ul style="list-style-type: none"> - Κυριαρχία Γ' γενή τομέα - Σημαντική συμβολή κατασκευαστικού κλάδου στην τοπική οικονομία - Αξιοσημείωτη αλλά περιορισμένη κλίμακας δραστηριότητα σε κτηνοτροφία και αλιεία 	<p><u>% Περιοχής Εφαρμογής</u> Μονάδες: (15) 10%</p> <p>Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του προς τα ξενοδοχεία 4* και 3*</p> <p>Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 6.500-7.000 κλίνες</p>	<p>+249%</p> <p>(2021: 7.049 τουρίστες vs 2016: 2.123 τουρίστες)</p> <p><u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΑΥΓ) ~13.000 επισκέπτες, σχεδόν 11 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού</p>	<p>2001: 1.852 2011: 1.973 2021: 1.961</p> <p>2011 - 2021: -1% (↓)</p> <p>2001 - 2021: +6% (↑)</p>	δ/ε	<p>Παν/κή Εκπαίδευση: 26%</p> <p>Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 33%</p> <p>Γυμνάσιο: 18%</p> <p>Δημοτικό: 23%</p>
Κουφονήσια	<ul style="list-style-type: none"> - Ραγδαία επέκταση Γ' γενή τομέα / Μονοκαλλιέργεια τουρισμού - Ταχεία ανάπτυξη κατασκευαστικής δραστηριότητας 	<p><u>% Περιοχής Εφαρμογής</u> Μονάδες: (1) 1%</p> <p>Συνεχής ανοικοδόμηση και η συνεχώς αυξανόμενη διάθεση ακινήτων μέσω της πλατφόρμας του Airbnb</p>	<p><u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΑΥΓ) ~5.000 επισκέπτες, σχεδόν 14 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού</p>	<p>2001: 376 2011: 391 2021: 399</p> <p>2011 - 2021: +2% (↑)</p> <p>2001 - 2021: +6% (↑)</p>	δ/ε	
Ηρακλεία	<ul style="list-style-type: none"> - Χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης 	<p><u>% Περιοχής Εφαρμογής</u> Μονάδες: (0) 0%</p> <p>Εκτιμάται ότι η δυναμικότητα των καταλυμάτων σύντομης διαμονής αγγίζει τις 600-700 κλίνες</p>	<p><u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΑΥΓ) ~1.500 επισκέπτες, σχεδόν 10 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού</p>	<p>2001: 133 2011: 148 2021: 141</p> <p>2011 - 2021: -5% (↓)</p> <p>2001 - 2021: +6% (↑)</p>	δ/ε	
Σχοινούσα	<ul style="list-style-type: none"> - Χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης 	<p><u>% Περιοχής Εφαρμογής</u> Μονάδες: (0) 0%</p> <p>Εκτιμάται ότι η δυναμικότητα των καταλυμάτων σύντομης διαμονής αγγίζει τις 1.150 κλίνες</p>	<p><u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΑΥΓ) ~3.500 επισκέπτες, σχεδόν 18 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού</p>	<p>2001: 197 2011: 229 2021: 227</p> <p>2011 - 2021: -1% (↓)</p> <p>2001 - 2021: +15% (↑)</p>	δ/ε	
Δονούσα	<ul style="list-style-type: none"> - Χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης 	<p><u>% Περιοχής Εφαρμογής</u> Μονάδες: (0) 0%</p>	<p><u>Πληθυσμός αιχμής:</u> (ΑΥΓ) ~3.500 επισκέπτες, σχεδόν 15 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμού του νησιού</p>	<p>2001: 166 2011: 167 2021: 213</p> <p>2011 - 2021: +28% (↑)</p> <p>2001 - 2021: +28% (↑)</p>	δ/ε	

	Δομή Τοπικής Οικονομίας/ Κλάδοι	Δυναμικότητα Τουριστικής Βιομηχανίας	Αφίξεις σε Καταλύματα / Πληθυσμός Αιχμής	Εξέλιξη Πληθυσμού (2001 2011 2021)	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός Απασχόληση (2011 2021)	Επίπεδο εκπαίδ/σης Απασχολουμένων (2011)
Δήμος ΟΧΕ - Π.Ε. Πάρου						
Αντίπαρος	<p>Αριθμός επιχειρήσεων: ↔</p> <p>Α' γενής τομέας: ↔ μηδενική οικονομική συμβολή</p> <p>Β' γενής τομέας: ↔ περιορισμένη οικονομική συμβολή, αλλά σε φάση ανάπτυξης καθώς συμπαρασύρεται από ανάπτυξη τουρισμού</p> <p>- Γ' γενής τομέας: ↑ επιχειρήσεων και οικονομικού αποτυπώματος (εμπόριο και υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης) - Ραγδαία επέκταση / Μονοκαλλιέργεια τουρισμού</p>	<p>% Περιοχής Εφαρμογής</p> <p>Μονάδες: (11) 7%</p> <p>Δωμάτια: 6%</p> <p>Κλίνες: 7%</p> <p>Μ.Ο. Δωματίων: 18 Μ.Ο. Κλινών: 38</p> <p>Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του προς τα ξενοδοχεία 3* και 5*</p> <p>Εκτιμάται ότι η συνολική δυναμικότητα του κλάδου της φιλοξενίας στο νησί (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα, AirBnB) ανέρχεται περίπου στις 3.500 κλίνες</p>	<p>+88%</p> <p>(2021: 3.075 τουρίστες vs 2016: 1.276 τουρίστες)</p> <p><u>Πληθυσμός αιχμής:</u></p> <p>(ΑΥΓ) ~12.000 επισκέπτες (εκ των οποίων οι 2.000 είναι ημερήσιοι από Πάρο), σχεδόν 9 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμό του νησιού</p>	<p>2001: 1.011 2011: 1.211 2021: 1.265</p> <p>2011 - 2021: +4% (↑)</p> <p>2001 - 2021: +25% (↑)</p>	<p>Οικον. ενεργός πληθυσμός: (↑)</p> <p>Απασχόληση: (↑)</p> <p>Α' γενής: (↔)</p> <p>Β' γενής: (↑)</p> <p>Γ' γενής: (↑)</p>	<p>Παν/κή Εκπαίδευση: 14%</p> <p>Λύκειο & Μεταδευτ. Εκπ.: 39%</p> <p>Γυμνάσιο: 25%</p> <p>Δημοτικό: 23%</p>

Σημείωση: ↔ : σταθερό

↑ : αύξηση

↓ : μείωση

Πίνακας 14. Ανάλυση αναπτυξιακών χαρακτηριστικών (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα), δυνατοτήτων, αδυναμιών και προβλημάτων/αναγκών των Μικρών Νησιών της Περιοχής Εφαρμογής ΟΧΕ στις Κυκλάδες

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Θήρας (σωρευτικά)				
Ανάφη	<ul style="list-style-type: none"> - Ιδιαίτερο κυκλαδίτικο τοπίο και αίσθηση ιδιωτικότητας / απομόνωσης - Αναπτυσσόμενος τουριστικός προορισμός Επέκταση Γ' γενιάς τομέα - Αναζωογόνηση Α' γενιάς τομέα Αξιοσημείωτη παραγωγική δραστηριότητα (μέλι, ψάρια, αγροτικά προϊόντα, αμπελοαργαία, κτηνοτροφία) που καλύπτει τις τοπικές ανάγκες – Τοπική Γαστρονομία - Πληθυσμιακή αύξηση άνοδος νεανικού πληθυσμού τάση αύξησης οικογενειών και μαθητικού πληθυσμού - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~1.200 κλίνες) - Πολύ καλή προσβασιμότητα στο νησί μέσω οδικού δικτύου, ελάχιστα σημεία του νησιού χωρίς καλή προσβασιμότητα - Αναβαθμισμένοι δημοτικοί φωτισμός και διασφάλιση ενεργειακής εξοικονόμησης (LED) - Ανάπτυξη πεδίου προσγείωσης μικρών αεροσκαφών μήκους 860 μέτρων - Ύπαρξη δικτύου μονοπατιών - Ύπαρξη τουριστικού καταφυγίου (λιμένα) με όλες τις προβλεπόμενες παροχές - Κάλυψη αναγκών ύδρευσης μόνιμων κατοίκων και πληθυσμού αιχμής προς το παρόν 	<ul style="list-style-type: none"> - Χαμηλή δυναμικότητα ξενοδοχειακού τομέα (1 κατάλυμα 3* με 24 κλίνες), η τουριστική ζήτηση εξυπηρετείται κυρίως από τα ενοικιαζόμενα δωμάτια - Υπερβολική επέκταση καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης για κάλυψη αυξημένης τουριστικής ζήτησης κατά τους θερινούς μήνες - Σε αντίθεση με Δίκτυο ΟΤΕ, Δίκτυο ΔΕΗ είναι ακόμη υπέργειο υποβαθμίζοντας το τουριστικό προϊόν του νησιού - Χαμηλή οικοδομική δραστηριότητα για Β' κατοικία λόγω αυξημένου κόστους κατασκευών (θολωτά, τιμές γης, υλικά, μαστορες, μεταφορικά κλπ) + αύξηση αξίας γης → περιορισμένες επενδύσεις σε γη - Χαμηλό ύψος βροχοπτώσεων το οποίο, παρά την κάλυψη αναγκών ύδρευσης και άρδευσης την παρούσα στιγμή, δεν επιτρέπει την διεύρυνση της φέρουσας ικανότητας. - Σημειακές πιέσεις στη φέρουσα ικανότητα λόγω ραγδαίας αύξησης της τουριστικής ζήτησης (πληθυσμός αιχμής 10 φορές πάνω του μόνιμου πληθυσμού) - Η μόνιμη υποστελέχωση των δομών υγείας (μόνο αγροτικοί γιατροί) δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε κατοίκους και επισκέπτες 	<ul style="list-style-type: none"> - Ήπια τουριστική ανάπτυξη - Αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του νησιού πέρα από το «Ήλιος-Θάλασσα» (αναρριχητικός, πεζοπορικός, θαλάσσιος, πολιτιστικός, γαστρονομικός τουρισμός) για την ανάδειξη της ιδιαίτερης τουριστικής ταυτότητας, την διαφοροποίηση / εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και την στρατηγική τοποθέτησης του νησιού στην τουριστική αγορά με ανάλογη στόχευση σε ομάδες-στόχους / αγορές επισκεπτών - Ανάδειξη, προβολή και αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος (επάνω και κάτω Μονή, αρχαιολογικός χώρος στο Καστέλλι) - Στήριξη της προσπάθειας ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα και σύνδεσή του με τον τομέα του τουρισμού - Άρση απομόνωσης και αύξηση αριθμού επισκεπτών μέσω της ανάπτυξης του νέου μικρού αεροδρομίου για μικρά αεροσκάφη (έως 36 θέσεων) - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης - Προσέλκυση νέων επενδύσεων με σεβασμό στον τοπικό χαρακτήρα και τον προσανατολισμό του νησιού για ήπια ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκη πρόσθετων πηγών υδροδότησης λόγω της διαφαινόμενης αύξησης του μόνιμου τοπικού πληθυσμού και κυρίως του πληθυσμού αιχμής - Αναβάθμιση δυνατοτήτων παροχής υπηρεσιών υγείας που θα καλύπτουν τις ανάγκες του αυξανόμενου τοπικού πληθυσμού και του πληθυσμού αιχμής (νέο ιατρείο) - Ανάγκη κατασκευής Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (600 m3/ημέρα) προκειμένου να εξασφαλιστεί αυτονομία - Πρόβλημα στέγασης για εκπαιδευτικούς, ιατρούς, σώματα ασφαλείας κ.α. σε μήνες που υφίσταται τουριστική ζήτηση (Ιούνιος, Σεπτέμβριος) - Μεγάλες ενεργειακές ανάγκες που σχετίζονται με τις εγκαταστάσεις ύδρευσης – κάλυψη από ΑΠΕ - Ανάγκη υπογειοποίησης δικτύου ΔΕΗ - Διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης λόγω της αυξημένης τουριστικής ζήτησης (αριθμός διανυκτερεύσεων, μελλοντικών νέων επενδύσεων) στο νησί
Ίος	<ul style="list-style-type: none"> - Χαρακτηριστικό / αντιπροσωπευτικό κυκλαδίτικο τοπίο - Τουριστικά ανεπτυγμένος προορισμός Κυριαρχία του Γ' γενιάς τομέα - Πολύ ισχυρή αύξηση στον αριθμό επισκεπτών του νησιού (Ιούνιος 2023: 30.000 επισκέπτες, 15 φορές επάνω του μόνιμου πληθυσμού του νησιού που ανέρχεται σε 2.000 κατοίκους) - Αξιοσημείωτη συμβολή Α' γενιάς τομέα Αξιόλογη παραγωγική δραστηριότητα (κτηνοτροφία, τυροκομία, αλιεία, ελαιοκαλλιέργεια, οινοποιία) – Τοπική γαστρονομία - Πληθυσμιακή αύξηση Σημαντικός αριθμός μαθητιώσας νεολαίας - Ισχυρό ξενοδοχειακό δυναμικό (~2.300 κλίνες) - Ποιοτική αναβάθμιση ξενοδοχειακού δυναμικού προς ξενοδοχεία 3* και 4* - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~5.000 κλίνες) 	<ul style="list-style-type: none"> - Υδάτινοι πόροι, λειψυδρία: <ul style="list-style-type: none"> - Υδατικό έλλειμμα: ανομβρία, έλλειψη βροχών, όποιο νερό συγκεντρώνεται χάνεται στη θάλασσα - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής - Έλλειψη πηγών για άρδευση - Πύλη πρόσβασης (λιμένας) δεν θα ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη επισκεψιμότητα του νησιού - Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού, λόγω εύκολης επαγγελματικής απορρόφησης και βιοπορισμού από τον τομέα του τουρισμού, γεγονός που στερεί κίνητρο Πανεπιστημιακών σπουδών - Ανεξέλεγκτη οικιστική ανάπτυξη σε πολλά σημεία του νησιού: δημιουργεί προβλήματα στα βασικά δίκτυα και δεν συμβαδίζει με τις αρχές βιώσιμης ανάπτυξης του νησιού (χωροταξικά προβλήματα, προβλήματα περιβάλλοντος, κ.ά) 	<ul style="list-style-type: none"> - Προσέλκυση πληθυσμού και αύξηση των νέων ηλικιών στον τοπικό πληθυσμό προσφέροντας αναπτυξιακή ορμή στην τοπική κοινωνία - Σημαντική πρωτογενής παραγωγή: είναι δυνατή η ανάδειξη του πρωτογενούς τομέα και σύνδεσή του με τον τομέα του Τουρισμού - Ενεργοποίηση, προβολή και αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του νησιού πέρα από το «Ήλιος-Θάλασσα» (πολιτισμός, φυσικό τοπίο, πρωτογενής τομέας) για την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και την προσέλκυση άλλων ομάδων-στόχων επισκεπτών και κυρίως οικογενειακού τουρισμού - Αναγνωρίσιμος έως και εδραιωμένος τουριστικός προορισμός ο οποίος χρήζει βιώσιμης διαχείρισης και νέας στρατηγικής στόχευσης - Σημαντικά περιθώρια οικιστικής ανάπτυξης και νέας οδοποιίας για την εξυπηρέτηση της περαιτέρω ανάπτυξης του 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναβάθμιση πυλών εισόδου (λιμένας, ανάπτυξη αεροδρομίου?) του νησιού ώστε να ανταποκρίνονται στην αυξανόμενη επισκεψιμότητα και τουριστική ζήτηση του νησιού - Ανάγκη υπογειοποίησης δικτύου καλωδίων (ΔΕΗ, ΟΤΕ) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την μείωση του ενεργειακού κόστους, την εξοικονόμηση ενέργειας αλλά και την ενεργειακή αυτονομία βασικών υποδομών: π.χ. μείωση του κόστους ενέργειας που απαιτείται για την υδροδότηση του νησιού μέσω της αξιοποίησης Φ/Β σε αφαλατώσεις και δημόσιο φωτισμό, επέκταση οδοφωτισμού LED, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων κλπ. - Ανάγκη ανάπτυξης / αναβάθμισης δικτύου ύδρευσης και μεταφοράς πόσιμου νερού, δικτύου αποχέτευσης, καθώς και πηγών και δικτύων άρδευσης - Αναβάθμιση δυνατοτήτων διαχείρισης λυμάτων/αποβλήτων για την κάλυψη αυξανόμενων αναγκών του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη πολιτιστικού αποθέματος και φυσικών πόρων που είναι ακόμη ανέγγιχτοι - Ικανοποιητική οδική πρόσβαση στους οικισμούς στο νησί - Το ΠΠΙ καλύπτει τις τοπικές ανάγκες - Κάλυψη ενεργειακών αναγκών μέσω σύνδεσης του νησιού με το ηπειρωτικό δίκτυο - Ύπαρξη δικτύου μονοπατιών 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεξέλεγκτη διείσδυση καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης για κάλυψη αυξημένης τουριστικής ζήτησης κατά τους θερινούς μήνες - Περιορισμένη ή κακή οδική προσβασιμότητα σε κάποια σημεία του νησιού (καλλιεργήσιμες εκτάσεις, παραλίες, φράγμα, κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις) και αυξημένη επικινδυνότητα στο δευτερεύον οδικό δίκτυο. Πρόβλημα σύνδεσης της πύλης εισόδου (Λιμένας) με παραθεριστικούς προορισμούς (παραλίες) - Ταυτότητα ως προορισμός μαζικού τουρισμού διασκέδασης νεανικού κοινού (πάρτι, ταξίδια αποφοίτησης), χαμηλής προστιθέμενης αξίας και ανεπιθύμητης/ ανάρμοστης συμπεριφοράς επισκεπτών, ακόμη και θανατηφόρων περιστατικών που αμαυρώνουν την εικόνα του - Μικρό ελικοδρόμιο, δεν μπορεί να εξυπηρετήσει Chinook που χρησιμοποιείται για έκτακτες αεροδιακομιδές για λόγους υγείας μειώνοντας την αίσθηση ασφάλειας των μόνιμων κατοίκων και των επισκεπτών - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) - Σημειακές αδυναμίες σε ενδονησιωτική και αστική κινητικότητα - Ελλείψεις σε υποδομές πρόνοιας και εκπαίδευσης, σε μία επεκτεινόμενη / αναπτυσσόμενη τοπική κοινωνία - Αδυναμίες σε συμπεριληπτικότητα όσον αφορά κινητικότητα ΑΜΕΑ σε αστικό χώρο και δημόσια κτίρια 	<ul style="list-style-type: none"> - νησιού, (υπό όρους βιωσιμότητας και σωστού χωροταξικού σχεδιασμού), δεδομένης της αυξημένης ζήτησης - Η αυξημένη τουριστική ζήτηση ενισχύει την κατασκευαστική δραστηριότητα, και την παραγωγή εισοδήματος και θέσεων εργασίας - Η βελτίωση των όρων διαβίωσης μπορεί να συμβάλει στην συγκράτηση και αύξηση του τοπικού πληθυσμού - Προώθηση βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων και δικτύων με στόχο την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών τοπικής κοινωνίας και επισκεπτών 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες βελτίωσης στο οδικό δίκτυο σε συγκεκριμένα σημεία του νησιού και αναβάθμισης επαρχιακού οδικού δικτύου, καθώς ο πληθυσμός και η τουριστική ζήτηση αυξάνονται [αναβάθμιση των δρόμων προς παραλίες Κάλαμο και Πλάκες (τουριστική χρήση), αναβάθμιση των δρόμων προς φράγμα Μυλοπότα και προς Αλμυρό (αγροτική χρήση)] - Αυξημένες πιέσεις σε δίκτυα βασικών υποδομών λόγω απότομης οικιστικής ανάπτυξης (Κάμπος) - Πρόβλημα στέγασης για εκπαιδευτικούς, ιατρούς, σώματα ασφαλείας κ.α. σε μήνες που υφίσταται τουριστική ζήτηση (Ιούνιος, Σεπτέμβριος) - Ανάγκη βελτίωσης ελικοδρομίου για την επίτευξη υγειονομικής ασφάλειας (δεν επαρκεί για τα μεγαλύτερα ελικόπτερα) - Αναζήτηση, ανάπτυξη, προβολή νέας τουριστικής ταυτότητας και προσέλκυσης διαφορετικών ομάδων-στόχου, διαφοροποιώντας την υφιστάμενη τουριστική ταυτότητα του νησιού - Αποκατάσταση, προβολή και ανάδειξη πολιτιστικών πόρων (π.χ. Προϊστορικός οικισμός Σκάρκος) - Διαχείριση της ανεξέλεγκτης τουριστικής ανάπτυξης - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης και προσχολικής φροντίδας (νέο κτίριο Δημοτικού σχολείου, επέκταση για Γυμνάσιο και ΕΠΑΛ, νέο κτίριο βρεφονηπιακού σταθμού) - Προώθηση και αξιοποίηση μέσω και υποδομών ηλεκτροκίνησης και ενδονησιωτικής κινητικότητας (ηλεκτροκίνητα mini-bus και υποδομές) - Βελτίωση αστικής κινητικότητας, ιδιαίτερα πέριξ του λιμένα, και χώρων στάθμευσης - Βελτίωση προσβασιμότητας αστικού χώρου και δημόσιων κτιρίων σε ΑΜΕΑ ενισχύοντας τόσο τους όρους διαβίωσης των μόνιμων κατοίκων όσο και το προφίλ του προορισμού
Σίκινος	<ul style="list-style-type: none"> - Ήπια τουριστική ανάπτυξη υπό ανάπτυξη Γ' γενής τομέα, κυρίως εστίαση και φιλοξενία - Αξιόλογος Α' γενής τομέας. Σημαντικοί αγροτικοί κλάδοι (μελισσοκομία, ελαιοκαλλιέργεια) - Όλο το εσωτερικό οδικό δίκτυο στους οικισμούς είναι πλακοστρωμένο αναδεικνύοντας τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα. Μέσα στους οικισμούς απαγορεύεται η είσοδος οχημάτων. - Ύπαρξη σημαντικότητας δικτύου μονοπατιών (70χλμ σηματοδοτημένα μονοπάτια / 7 περιπατητικές διαδρομές που έχουν χαρτογραφηθεί σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος («Μονοπάτια Πολιτισμού») και είναι στην εφαρμογή wikiloc) - Ύπαρξη πολιτιστικού/θρησκευτικού αποθέματος 	<ul style="list-style-type: none"> - Μείωση τοπικού μόνιμου πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά ακόμη πάνω από το επίπεδο του 2001 - Μείωση σχολικού πληθυσμού - Δύσκολη πρόσβαση (102 ναυτικά μίλια από τον Πειραιά) - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής. - Τα δίκτυα καλωδίων ΔΕΗ σε 2 διατηρητέους οικισμούς (Χωριό, Κάστρο) είναι υπέργεια υποβαθμίζοντας τον παραδοσιακό χαρακτήρα - Μικρός Δήμος χωρίς εξειδικευμένο προσωπικό – αδυναμία σωστής συντήρησης υποδομών (π.χ. ΕΕΛ) - Δυσκολίες διαχείρισης ΑΣΑ (δεν υπάρχει ΧΥΤΑ, το κόστος μεταφοράς είναι απαγορευτικό) 	<ul style="list-style-type: none"> - Στόχος η ήπια τουριστική ανάπτυξη με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον, στο παραδοσιακό κυκλαδίτικο τοπίο, στους πολιτιστικούς και θρησκευτικούς πόρους - Βελτίωση θαλάσσιας σύνδεσης του νησιού με Πειραιά και γύρω νησιά - Αξιοποίηση δυνατοτήτων του πρωτογενούς τομέα και σύνδεσή του με τον τριτογενή - Μεγάλες δυνατότητες περιπατητικού τουρισμού (70 χλμ μονοπάτια / 7 χαρτογραφημένες διαδρομές / μπορούν να χαρτογραφηθούν και άλλες) - Μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης θρησκευτικού/πολιτιστικού τουρισμού (69 εξωκλήσια / το μνημείο της Επισκοπής (ρωμαϊκό μαυσωλείο 3ου μ.χ. αι. που μετετράπη σε βυζαντινό ναό) κέρδισε το 2022 το βραβείο Ευρωπαϊκής Πολιτισμικής Κληρονομιάς Europa Nostra στην Κατηγορία της Συντήρησης) 	<ul style="list-style-type: none"> - Στήριξη πρωτογενούς τομέα μέσω της προβολής και αξιοποίησης της αγροτικής και λαογραφικής παράδοσης του νησιού → μετατροπή υφιστάμενου ελαιοτριβείου σε μουσείου και δημιουργία νέου μικρού ελαιοτριβείου - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την ενεργειακή αυτονομία βασικών υποδομών (ηλεκτροδότηση γηπέδου 5x5 από μικρό μη διασυνδεδεμένο Φ/Β πάρκο) - Ανάγκη αναβάθμισης δικτύου ύδρευσης (Αλοπρόνοια) - Βελτίωση οδοφωτισμού και εξοικονόμηση ενέργειας μέσω χρήσης λαμπτήρων LED - Επίλυση προβλήματος συντήρησης ΕΕΛ (δεν υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό) / ανάγκες αναβάθμισης ΕΕΛ για επεξεργασία λυμάτων και αξιοποίηση νερού για άρδευση - Ανάγκη αναβάθμισης/επέκτασης στο εμπορικό λιμάνι του νησιού (Αλοπρόνοια)

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
	<ul style="list-style-type: none"> - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~700-800 κλίνες) - Επέκταση τουριστικής σαιζόν από 10 ημέρες σε δύο μήνες - Αύξηση ημερήσιων επισκεπτών από Φολέγανδρο και Ίο 		<ul style="list-style-type: none"> - Αξιοποίηση παλιών ανεμόμυλων - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκη κατασκευής δρόμου από Προφήτη Ηλία προς παραλία Μάλτα και από Παντοκράτορα προς Χωριό - Υπογειοποίηση καλωδίων ΔΕΗ σε δύο οικισμούς: Χώρα και Κάστρο, οι οποίοι είναι διατηρητέοι - Αποκατάσταση και αξιοποίηση παλαιών ανεμόμυλων, εφόσον υπερκεραστεί το ζήτημα ιδιοκτησίας τους και έλθουν στην κυριότητα του Δήμου
Φολέγανδρος	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεπτυγμένος τουριστικός προορισμός, ισχυρή τουριστική ανάπτυξη Κυριαρχία Γ' γενούς τομέα (κυρίως φιλοξενία, εστίαση, τουριστικές επιχειρήσεις) - Διατήρηση του παραδοσιακού κυκλαδίτικου χαρακτήρα του νησιού, ιδίως στην Χώρα η οποία έχει ιδιαίτερη και ξεχωριστή ταυτότητα στις Κυκλάδες - Σημαντικός αριθμός νεανικού πληθυσμού, αρκετά σημαντικός αριθμός μαθητών - Ισχυρό ξενοδοχειακό δυναμικό (~1.000 κλίνες) - Ποιοτική διάρθρωση ξενοδοχειακού δυναμικού που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τουριστικής ζήτησης ως προς την ποιότητα υπηρεσιών - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~6.000 – 7.000 κλίνες) - Ύπαρξη τοπικών λαογραφικών δρώμενων και εορτών που διατηρούν τον τοπικό χαρακτήρα του νησιού - Ύπαρξη πολιτιστικού/θρησκευτικού αποθέματος - Ύπαρξη δικτύου μονοπατιών 	<ul style="list-style-type: none"> - Μείωση τοπικού μόνιμου πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά ακόμη πάνω από το επίπεδο του 2001 - Μηδαμινός Α' γενής τομέας, πολύ μικρή τοπική παραγωγή (μέλι, τυροκομία, κτηνοτροφία, αλιεία) η οποία καλύπτει τοπικές ανάγκες αλλά συνεχώς φθίνει καθώς οι νέοι δεν ασχολούνται → Ανυπαρξία τυποποιημένων προϊόντων - Η σημαντική ανοικοδόμηση (περίπου 10 νέες κατοικίες ετησίως, κυρίως εκτός οικισμών) δημιουργεί συγκρούσεις χρήσεων γης και πιέσεις σε ύδρευση, σκουπίδια, λύματα - Πληθυσμός αιχμής: ~5.000, σχεδόν 10 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμό του νησιού, ασκεί πιέσεις σε δίκτυα και φέρουσα ικανότητα του προορισμού - Ελλείψεις σε υποδομές πρόνοιας και εκπαίδευσης, σε μία επεκτεινόμενη / αναπτυσσόμενη τοπική κοινωνία - Η μόνιμη υποστελέχωση των δομών υγείας (μόνο αγροτικοί γιατροί) δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε κατοίκους και επισκέπτες - Ανυπαρξία δικτύου άρδευσης, το οποίο υπονομεύει τις προοπτικές στήριξης και ενίσχυσης του πρωτογενούς τομέα - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ισχυρή τουριστική ανάπτυξη - Προώθηση και προβολή του ιδιαίτερου χαρακτήρα του νησιού, ιδιαίτερα της Χώρας, και των τοπικών παραδόσεων και λαογραφικών δρώμενων που αποτελούν πόλο έλξης για τους επισκέπτες - Πολιτιστικοί πόροι που μπορούν να αναδειχθούν (αρχαιολογική συλλογή, λαογραφικό μουσείο, αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων, Σπήλαιο Γεωργίτση, Ι.Ν. Παναγίας) - Προβολή και αξιοποίηση δυνατοτήτων περιπατητικού τουρισμού 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκη αναβάθμισης (Χώρα) και επέκτασης δικτύου ύδρευσης (Πετούσης). - Ανάγκη εγκατάστασης δεύτερης μονάδας ΕΕΛ (3.600 ι.κ.) και δικτύου αποχέτευσης για την κάλυψη των αναγκών της Χώρας - Ανάγκη αναβάθμισης/επέκτασης στο εμπορικό λιμάνι του νησιού και κατασκευή παραπλεύρως αλιευτικού καταφυγίου (Καραβοστάσης) - Ανάγκη βελτίωσης όλου του επαρχιακού οδικού δικτύου (πολλές τομές από διάφορα έργα στο οδόστρωμα) και δημιουργίας νέων δρόμων προς παραλίες Λυγαριά, Αγ. Γεώργιο, Αμπέλι - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (νέο κτίριο παιδικού σταθμού) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών υγείας (επέκταση του υφιστάμενου κτιρίου (έχει μόνο 2 χώρους) ή νέο κτίριο) - Ανάγκη βελτίωσης της τιμωμένης διαδρομής προς Ι.Ν. Παναγίας Φολεγάνδρου (πάνω από τη Χώρα) και αναπλάσεις σε Χώρα και Καραβοστάση - Ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών μνημείων και λοιπών πόρων του νησιού - Ανάγκες ενεργειακής εξοικονόμησης (ΑΠΕ σε αφαλατώσεις, ενεργειακή αναβάθμιση Δημοτικών κτιρίων) - Προώθηση και αξιοποίηση μέσων και υποδομών ηλεκτροκίνησης
Θηρασιά	<ul style="list-style-type: none"> - Υπό εκκώλαψη τουριστικός προορισμός υπό ανάπτυξη Γ' γενής τομέας - Ύπαρξη υποτυπώδους πρωτογενούς τομέα (γεωργία/αμπέλια, οινοποιείο, αλιεία) που μπορεί να στηριχθεί - Παρθένο νησί το οποίο διατηρεί τον παραδοσιακό χαρακτήρα του σχεδόν ανέγγιχτο – πολύ λίγος τουρισμός - Απουσία ΙΧ, περιορισμένη κίνηση οχημάτων - Υπάγεται στις υπηρεσίες της Θήρας (ΔΕΥΑΘ, πολεοδομία, κ.α.) γεγονός που παρέχει σημαντικές διαχειριστικές δυνατότητες και δυνατότητες ωρίμανσης μελετών - Δεν αποβιβάζονται στο νησί ΙΧ διότι δεν υπάρχει απευθείας δρομολόγιο από Πειραιά. Επομένως η κίνηση οχημάτων είναι περιορισμένη. - Ύπαρξη πολιτιστικού αποθέματος, αρχαιολογικών ευρημάτων και φυσικών πόρων που είναι ακόμη ανέγγιχτοι - Ύπαρξη δικτύου μονοπατιών 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντική μείωση τοπικού μόνιμου πληθυσμού, υποχώρηση κάτω από το επίπεδο του 2011 – χαμηλός αριθμός μαθητών - Δεν υπάρχει δρομολόγιο που να συνδέει το νησί απευθείας με τον Πειραιά → δύσκολη πρόσβαση (αποβίβαση στην Θήρα, και από εκεί μετάβαση με πλοιαράκι από το Αμμούδι στην Θηρασιά) - Μη ύπαρξη ξενοδοχειακών καταλυμάτων, αδυναμία επισκεπτών να διανυκτερεύσουν → Αδυναμία ικανοποίησης της τουριστικής ζήτησης που εκδηλώνεται και αναμένεται να αυξηθεί, συγκρατώντας τους επισκέπτες για διανυκτέρευση - Τουριστική κίνηση εξαντλείται στους ημερήσιους επισκέπτες ημερόπλοιων και κρουαζιέρας από Θήρα οι οποίοι δεν αφήνουν οικονομικό αποτύπωμα - Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού - Αδύναμος κοινωνικοοικονομικός ιστός που θα τροφοδοτήσει την τοπική ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> - Προστασία από άναρχη οικιστική ανάπτυξη (να μην επαναληφθεί το πρότυπο της Θήρας) με την προώθηση της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης - Προώθηση ταυτότητας «πράσινο νησιού» και «ήπιας τουριστικής ανάπτυξης» σε αντιδιαστολή με και συμπληρωματικά προς την Θήρα η οποία αποτελεί μέρος της βαριάς τουριστικής βιομηχανίας της χώρας - Οικιστικό απόθεμα προς αξιοποίηση όπως ο οικισμός Αγριλιάς (εγκαταλελειμμένος οικισμός / -χρειάζεται προστασία γιατί είναι ο πιο αξιόλογος και χαρακτηριστικός της αρχιτεκτονικής του νησιού). Τώρα έχει 2 μόνιμους κάτοικους αλλά έχουν κάνει κακές ανακατασκευές/αποκαταστάσεις οικιών. - Πολιτιστικοί πόροι προς ανάδειξη και προώθηση του ήπιου/περιπατητικού τουρισμού (Βολιά: Προϊστορικός οικισμός στη θέση «Κοίμηση» (πρώιμη εποχή χαλκού), Παλιόκαστρο και Προφήτης Ηλίας (μεταβυζ. Κάστρο)) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκη στήριξης και ενίσχυσης του πρωτογενούς τομέα - Γεωμετρική αύξηση της κατανάλωσης νερού τα τελευταία χρόνια → Ανάγκη αναβάθμισης και επέκτασης δικτύου ύδρευσης (Ρίβα και Κόρφος). - Ανάγκη εγκατάστασης μικρής μονάδας ΕΕΛ στη Ρίβα και δικτύου αποχέτευσης για την κάλυψη των αναγκών της Ρίβας και του Κόρφου - Ανάγκη αναβάθμισης/επέκτασης στο εμπορικό λιμάνι του νησιού και κατασκευή παραπλεύρως αλιευτικού καταφυγίου (Ρίβα) - Ανάγκη βελτίωσης του δρόμου Ρίβα-Μανωλάς (είναι σε μέτρια κατάσταση) και ασφαλτοστρώσεων του δρόμου από Μανωλά προς εκκλησία Κερά-Παναγιάς και του «δρόμου του Χριστού» (από Ποταμό προς νότια) → ήπια και στοχευμένη ανάπτυξη οδοποιίας ώστε να αποφευχθεί η άναρχη οικιστική ανάπτυξη.

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη γεωθερμικού πεδίου 		<ul style="list-style-type: none"> - Υλοποιούνται ή δρομολογούνται επενδύσεις για τη δημιουργία τριών (3) νέων ξενοδοχειακών καταλυμάτων που θα δώσουν τουριστική και αναπτυξιακή ώθηση στο νησί - Υπάρχει Αναπτυξιακή Μελέτη Θηρασιάς (που μπορεί να επικαιροποιηθεί και να οδηγήσει την ανάπτυξη) - Ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού, ιδιαίτερα από Μανωλά προς Νότια Θηρασιά - Σχέδιο ανάπτυξης αλιευτικού καταφυγίου στη Ρίβα - Προώθηση ηλεκτροκίνησης - Ανάπτυξη γεωθερμίας - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (εξοπλισμός ψηφιακού σχολείου) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών υγείας (εξοπλισμό τηλε-ιατρικής) - Ανάγκη προστασίας τοπικής αρχιτεκτονικής από αλλοίωση των μορφολογικών στοιχείων. Ανάγκη προστασίας των οικισμών Αγριλιά και Βολιά και των καλντεριμιών - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την μείωση του ενεργειακού κόστους, την εξοικονόμηση ενέργειας αλλά και την ενεργειακή αυτονομία βασικών υποδομών: π.χ. μείωση του κόστους ενέργειας που απαιτείται για την υδροδότηση του νησιού (αφαλάτωσης) - Ανάγκη προσέλκυσης πληθυσμού που θα οδηγήσει σε βελτίωση της υφιστάμενης σύνθεσης και θα εμπλουτίσει τον αναπτυξιακό δυναμικό του νησιού - Κέντρο Τεκμηρίωσης Ιστορίας: ανάπτυξη διαδραστικής έκθεσης αντί για την ανάπτυξη εκθεσιακού χώρου
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Κέας-Κύθνου (σωρευτικά)				
Κέα	<ul style="list-style-type: none"> - Εγγύτητα στην Αττική - Παραδοσιακό κυκλαδίτικο τοπίο - Τουριστικά ανεπτυγμένοι προορισμοί Επέκταση Γ' γενή τομέα - Αξιόλογη τοπική μελισσοκομία και αλιεία - Τοπική γαστρονομία (πίτες, τυροκομία, διάσημα και βραβευμένα προϊόντα όπως μέλι, παστέλι) - Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση υποδομών φιλοξενίας προς τα ξενοδοχεία 3*, 4* και 5* - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~4.500 κλίνες) - Υλοποίηση σημαντικών τουριστικών επενδύσεων σε ενοικιαζόμενα δωμάτια που αναβαθμίζουν το τουριστικό προϊόν του νησιού - Ύπαρξη μαρίνων / τουριστικών λιμένων που δίνουν ώθηση σε θαλάσσιο / ιστιοπλοϊκό τουρισμό – ανάγλυφο του νησιού ενισχύει αυτές τις προοπτικές - Ύπαρξη δικτύου μονοπατιών - Πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα - Ύπαρξη σημαντικού αριθμού και διάσημων ναυαγίων (π.χ. Βρετανικός) πέριξ του νησιού, πολλά εκ των οποίων είναι αξιοποιήσιμα για καταδυτικό τουρισμό - Ύπαρξη σπηλαίου 	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής. Ανομβρία και έλλειψη υδατικών πόρων - Μείωση μόνιμου πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά ακόμη αρκετά πάνω από το επίπεδο του 2001 - Μείωση σχολικού πληθυσμού - Μετατόπιση πληθυσμού από Ιουλίδα σε Κορρησία - Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού, λόγω εύκολης επαγγελματικής απορρόφησης και βιοπορισμού από τον τομέα του τουρισμού, γεγονός που στερεί κίνητρο Πανεπιστημιακών σπουδών - Ισχυρή εποχικότητα στον τουρισμό, ιδίως ως «νησιού του σαββατοκύριακου» - Φθίνουσα πορεία του Α' γενή τομέα, ιδίως Γεωργίας και Κτηνοτροφίας → ισχυρή συρρίκνωση του τελευταίου: μείωση ζωικού κεφαλαίου κατά 50% την τελευταία δεκαετία - Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους - Σημειακές αδυναμίες σε δίκτυα βασικών υποδομών - Σημειακές αδυναμίες σε οδική προσβασιμότητα και οδική ασφάλεια, σε ενδονησιωτική και αστική κινητικότητα - Ελλείψεις σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης - Χαμηλή προβολή και ανάδειξη πολιτιστικών δρώμενων και εκδηλώσεων 	<ul style="list-style-type: none"> - Ήπια και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με στόχο την επέκταση της τουριστικής περιόδου - Μεγάλη κατασκευαστική δραστηριότητα που σχετίζεται με τον τουριστικό τομέα (εξοχικές κατοικίες, ξενοδοχεία, τουριστικά καταλύματα, ανακαίνιση κατοικιών για βραχυχρόνια μίσθωση) - Αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του νησιού πέρα από το «Ήλιος-Θάλασσα» (πολιτιστικός, περιπατητικός, καταδυτικός, γαστρονομικός, θαλάσσιος/ιστιοπλοϊκός) για την ανάδειξη της ιδιαίτερης τουριστικής ταυτότητας, την διαφοροποίηση / εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και την στρατηγική τοποθέτησης του νησιού στην τουριστική αγορά με ανάλογη στόχευση σε ομάδες-στόχους / αγορές επισκεπτών - Προώθηση τοπικών προϊόντων και σύνδεση τοπικής γαστρονομίας με τουρισμό καθώς και αγροτουρισμού - Εισροή πληθυσμού στην Κορρησία ενισχύει το αναπτυξιακό δυναμικό του παραλιακού μετώπου - Αξιοποίηση ΑΠΕ για ενεργειακή αυτονομία και εξοικονόμηση καθώς και για μείωση ενεργειακού κόστους - Βελτίωση των όρων διαβίωσης των μόνιμων κατοίκων συμβάλλοντας στην συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού - Ψηφιακή αναπαράσταση ναυαγίων και αξιοποίηση ενάλιου πολιτιστικού πλούτου του νησιού μέσω της προσέγγισης <i>dry foot</i> για τους επισκέπτες 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες επέκτασης δικτύων ύδρευσης του νησιού (Κούνδουρος, Κάτω μεριά, μισός οικισμός Πήσες) και ανάγκες αντικατάστασης παλαιών δικτύων (Κορρησία, Βουρκάρι, Οτζιάς) - Ανάγκη επέκτασης δικτύων αποχέτευσης (Οτζιάς) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την προώθηση ενεργειακής αυτονομίας και την μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας βασικών υποδομών (ύδρευση) - Προώθηση εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας δημόσιου χώρου και κτιρίων (οδοφωτισμός, Σχολεία, Δημοτικά Σφαγεία) - Σημειακή βελτίωση / αναβάθμιση δευτερεύοντος οδικού δικτύου και οδοφωτισμού - Βελτίωση των οικισμών μέσω αναπλάσεων, δημιουργίας ελεύθερων χώρων αναψυχής, αθλητικών δραστηριοτήτων και παιδικής αναψυχής, αποκατάσταση κτιρίων - Βελτίωση σύνδεσης σημείων εισόδου στο νησί με οικιστικό δίκτυο [π.χ. λιμένας Κορρησίας, παραλιακός δρόμος στο Βουρκάρι (σπηλαιώσεις)] - Βελτίωση της αστικής κινητικότητας, ιδιαίτερα πέριξ του λιμένα Βουρκαρίου, (εκπόνηση κυκλοφοριακών μελετών σε Βουρκάρι και Ιουλίδα) και κατασκευή χώρων στάθμευσης (Ιουλίδα, Βουρκάρι) - Αναζήτηση, ανάπτυξη, προβολή νέας τουριστικής ταυτότητας και προσέλκυσης διαφορετικών ομάδων-στόχου,

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
	<ul style="list-style-type: none"> - Αξιοποίηση συστήματος τηλεμετρίας για καλύτερη διαχείριση υδάτων, μείωση απωλειών και βελτίωση ποιότητας νερού - Κάλυψη ενεργειακών αναγκών μέσω σύνδεσης του νησιού με το ηπειρωτικό δίκτυο 		<ul style="list-style-type: none"> - Ανάδειξη και προβολή πλούσιου calendar πολιτιστικών εκδηλώσεων και φυσικών πόρων (π.χ. σπηλαίου, μονοπατιών) 	<ul style="list-style-type: none"> - διαφοροποιώντας την υφιστάμενη τουριστική ταυτότητα του νησιού ως «νησιού του σαββατοκύριακου» - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης, πρόνοιας (παιδικός σταθμός στην Ιουλίδα, νέο κτίριο για ΕΠΑΛ) και Υγείας (να αναβαθμιστεί σε Κέντρο Υγείας και να δημιουργηθεί ένας ακόμα όροφος πάνω από το υφιστάμενο κτίριο του ΠΠΙ)
Κύθνος	<ul style="list-style-type: none"> - Εγγύτητα στην Αττική - Παραδοσιακό κυκλαδίτικο τοπίο - Αύξων μόνιμος πληθυσμός την τελευταία δεκαετία, και επιστροφή στο επίπεδο του 2001 – Αξιόλογος αριθμός μαθητιώσας νεολαίας - Αναπτυσσόμενος τουριστικός προορισμός Επέκταση του Γ' γενή τομέα - Άνθηση του κλάδου της μελισσοκομίας, σημαντική αλιεία - Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση υποδομών φιλοξενίας προς τα ξενοδοχεία 3* - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (άγνωστος αριθμός κλινών και μονάδων) - Ύπαρξη μαρινών / τουριστικών λιμένων που δίνουν ώθηση σε θαλάσσιο / ιστιοπλοϊκό τουρισμό – ανάγλυφο του νησιού ενισχύει αυτές τις προοπτικές - Προσέλκυση σημαντικής τουριστικής επένδυσης στο νησί που θα αναβαθμίσει το τουριστικό προϊόν και θα ενεργοποιήσει εκ νέου τον ιαματικό τουρισμό - Ύπαρξη δικτύου μονοπατιών - Πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα και πλήθος πολιτιστικών δρώμενων - Σημαντικό οδικό δίκτυο (50 χλμ.) το οποίο όμως δεν είναι νομιμοποιημένο (αναγνωρισμένο) και ιεραρχημένο στο σύνολό του - Αξιοποίηση ηλεκτροκίνησης για τις ανάγκες του Δήμου - Υλοποίηση έξυπνου οδοφωτισμού και χρήσης LED - Αξιοποίηση συστήματος τηλεμετρίας για καλύτερη διαχείριση υδάτων, μείωση απωλειών και βελτίωση ποιότητας νερού - Νέο parking στη Χώρα ικανοποιητικής δυναμικότητας 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής - Ανομβρία (έχει χρόνια να βρέξει)- Έλλειψη υδατικών πόρων για άρδευση και ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα - Φθίνουσα πορεία του Α' γενή τομέα, ιδίως Γεωργίας και Κτηνοτροφίας λόγω ανομβρίας και κόστους ζωοτροφών - Ισχυρή εποχικότητα στον τουρισμό - Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού, λόγω εύκολης επαγγελματικής απορρόφησης και βιοπορισμού από τον τομέα του τουρισμού, γεγονός που στερεί κίνητρο Πανεπιστημιακών σπουδών - Η μόνιμη υποστελέχωση των δομών υγείας (μόνο αγροτικοί γιατροί) δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε κατοίκους και επισκέπτες - Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους - Ελλείψεις σε δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, ιδιαίτερα σε οικισμούς που το καλοκαίρι προσελκύουν τουρισμό και εποχούμενους σε παραθεριστικές κατοικίες - Δημιουργείται κυκλοφοριακή συμφόρηση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες με την αύξηση των πληθυσμού στο νησί 	<ul style="list-style-type: none"> - Στόχος η ήπια τουριστική ανάπτυξη μέσω της βιώσιμης διαχείρισης των ολοένα αυξανόμενων τουριστικών ροών. Ύπαρξη ξενοδοχείων ήπιας ανάπτυξης δυναμικότητας 200-300 κλινών - Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης πολιτιστικού τουρισμού (2 λαογραφικά μουσεία, βυζαντινό μουσείο, αρχαιολογικό μουσείο, εκκλησιαστικά μνημεία, Σπήλαιο Δρυόπιδας (μεταλλευτικού χαρακτήρα) και σκάλες φόρτωσης μεταλλείων) - Σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης ιαματικού τουρισμού (οικισμός Λουτρά). Εκεί πραγματοποιείται τώρα μεγάλη επένδυση για δημιουργία ξενοδοχείου Ξενία (κατηγορίας 5*) - Αξιόλογες δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης θαλάσσιου (ιστιοπλοϊκού) τουρισμού και περιπατητικού τουρισμού - Αξιοποίηση ΑΠΕ για ενεργειακή αυτονομία και εξοικονόμηση καθώς και για μείωση ενεργειακού κόστους - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης - Δυνατότητες μετατροπής σε ενεργειακά αυτόνομο πράσινο νησί (υπάρχει σχέδιο ενεργειακής μετάβασης: smart island Kythnos) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες επέκτασης/αντικατάστασης δικτύων ύδρευσης του νησιού (Λουτρά, Κανάλια, Αγ. Δημήτριος, Φλαμπουριά και αγωγός μεταφοράς Δρυόπιδα -Αγ. Δημήτριος) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας βασικών υποδομών (ύδρευση) - Ανάγκες εγκατάστασης μικρών ΕΕΛ σε Δρυόπιδα και Κύθνο (Χώρα) και κατασκευή δικτύου αποχέτευσης σε Μέριχα - Προώθηση εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας δημόσιου χώρου και κτιρίων (αντλίες θερμότητας σε Δημαρχείο, ΠΠΙ, και σχολείο, θερμοπρόσοψη/κουφώματα σε Δημαρχείο) - Ανάγκη υλοποίησης του Master plan (που εκπονείται από το Λιμενικό Ταμείο Σύρου) και της παράκαμψης του εμπορικού λιμένα στο Μέριχα. - Αναζήτηση, ανάπτυξη, προβολή νέας τουριστικής ταυτότητας και προσέλκυσης διαφορετικών ομάδων-στόχου, εμπλουτίζοντας την τουριστική ταυτότητα του νησιού - Βελτίωση μονοπατιών για ενδυνάμωση περιπατητικού τουρισμού - Βελτίωση σύνδεσης σημείων εισόδου στο νησί με το οικιστικό δίκτυο (παράκαμψη στο λιμάνι Μέριχα και βελτίωση του δρόμου Δρυόπιδα – Κανάλια) - Προβλήματα στάθμευσης κατά την περίοδο αυξημένης τουριστικής κίνησης. Ανάγκη δημιουργίας χώρων στάθμευσης σε Δρυόπιδα και Μέριχα (λιμάνι) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (νέο κτίριο για ενοποίηση του Δημοτικού (3 τάξεις στη Δρυόπιδα, 3 τάξεις στη Χώρα), νέος παιδικός σταθμός στη Χώρα)
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Μήλου (σωρευτικά)				
Σίφνος	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεπτυγμένος τουριστικός προορισμός Ισχυρός Γ' γενής τομέας - Πολύ ισχυρή τουριστική ανάπτυξη - Ύπαρξη μελισσοκομίας η οποία συμβάλει στην ανάπτυξη του τουρισμού 	<ul style="list-style-type: none"> - Συρρίκνωση Α' γενή τομέα, μικρή παραγωγή αγροτικών προϊόντων (κυρίως τοπικά τυριά, και μέλι). Όλα τα προϊόντα καλλιεργούνται στη Σίφνο, όμως η παραγωγή είναι μικρή και δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών της τοπικής κοινωνίας 	<ul style="list-style-type: none"> - Προβολή και ανάδειξη πολιτιστικών πόρων και παραδοσιακών οικισμών του νησιού - Αξιοποίηση φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων του νησιού - Ρύθμιση της περαιτέρω τουριστικής ανάπτυξης βάσει σχεδίου φέρουσας ικανότητας (συνεχιζόμενη σταθερή άνοδος των 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες αντικατάστασης πεπαλαιωμένων δικτύων ύδρευσης του νησιού (Χερρόνησος, Βαθύ, τμήμα 8 χλμ. σιδηροσωλήνες (από την αφαλάτωση προς την κεντρική δεξαμενή), μικρά τμήματα Απολλωνία & Αρτεμώνας)

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντική συμβολή Β' γενούς τομέα λόγω εξορυκτικής δραστηριότητας (λατομεία, ορυχεία) - Σταθερή αύξηση τοπικού πληθυσμού τα τελευταία 20 χρόνια - Καλύτερο μορφωτικό επίπεδο τοπικού πληθυσμού και απασχολούμενων - Ισχυρό ξενοδοχειακό δυναμικό (~1.100 κλίνες) - Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση υποδομών φιλοξενίας προς τα ξενοδοχεία 3* - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (άγνωστος αριθμός κλινών και μονάδων) - Ύπαρξη δικτύου μονοπατιών - Πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα - Ισχυρή τοπική γαστρονομία 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεξέλεγκτη επέκταση της κατασκευαστικής δραστηριότητας στον εκτός σχεδίου χώρο που δημιουργεί συγκρούσεις χρήσεων γης και λειτουργεί ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη του νησιού. Εξάντληση της φέρουσας ικανότητας του νησιού - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής. Έλλειψη νερού λόγω ραγδαίας αύξησης ζήτησης ύδρευσης που πηγάζει από έντονη ανοικοδόμηση κατοικιών και επιχειρήσεων - Σημειακές αδυναμίες σε δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης - Η μόνιμη υποστελέχωση των δομών υγείας (μόνο αγροτικοί γιατροί) δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε κατοίκους και επισκέπτες - Σημειακές αδυναμίες στην ποιότητα και την ασφάλεια του οδικού δικτύου - Ελλείψεις σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) 	<ul style="list-style-type: none"> - τουριστικών αφίξεων /2023: ρεκόρ αφίξεων / διάχυση της εξοχικής κατοικίας στον εκτός σχεδίου χώρο) - Ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού ενσωματώνοντας και τον πρωτογενή τομέα (π.χ. περιπατητικές – πολιτιστικές – αγροδιατροφικές διαδρομές) - Δυνατότητες ανάπτυξης γαστρονομικού τουρισμού (μνημόνιο συνεργασίας με ΠΑΔΑ για δημιουργία θερμοκοιτίδας αγροδιατροφής, ετήσιο φεστιβάλ Τσελεμεντέ) - Ενεργοποίηση, προβολή και αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του νησιού πέρα από το «Ήλιος-Θάλασσα» (πολιτισμός, φυσικό τοπίο, πρωτογενής τομέας, περιπατητικός, θρησκευτικός) για την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού - Αναγνωρίσιμος έως και εδραιωμένος τουριστικός προορισμός ο οποίος χρήζει βιώσιμης διαχείρισης σε σχέση με την φέρουσα ικανότητά του - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες επέκτασης δυνατοτήτων ύδρευσης του νησιού (αφαλάτωση) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την προώθηση ενεργειακής αυτονομίας και την μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας βασικών υποδομών (ύδρευση) - Ανάγκες πρόσθετης δυναμικότητας ΕΕΛ και επέκτασης/αναβάθμισης δικτύων αποχέτευσης για Απολλωνία, Αρτεμώνα, και Κάτω Πετάλι. - Ανάγκες βελτίωσης του ασφαλτοτάπητα σε όλο το δίκτυο και κυρίως στο δρόμο προς Χερρόνησο (14 χλμ), δρόμο προς Βαθύ (10 χλμ.) και από Καμάρες προς Κάστρο (10 χλμ) - Ανάγκη επέκτασης του εμπορικού λιμένα στις Καμάρες - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (νέο κτίριο για Γενικό Γυμνάσιο/Λύκειο, το ΕΠΑΛ χρειάζεται επέκταση (νέες ειδικότητες), το Νηπιαγωγείο Αρτεμώνα: (διατηρητέο) χρήζει αποκατάστασης, ο Παιδικός σταθμός (στο παλιό δημοτικό σχολείο στις Καμάρες) χρειάζεται ανακαίνιση) - Αναβάθμιση υποδομών υγείας: χρειάζεται το ΠΠΙ να γίνει Κέντρο Υγείας με πρόσθετες ειδικότητες. - Ανάγκη συντήρησης υφιστάμενων μονοπατιών και δημιουργίας πολιτιστικών διαδρομών - Ανάγκη ανάδειξης αρχαίων μεταλλείων (Γεωπάρκο) και παραδοσιακών οικισμών (Κάστρο)
Σέριφος	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεπτυγμένος τουριστικός προορισμός Επέκταση Γ' γενούς τομέα - Ισχυρή τουριστική ανάπτυξη ιδίως τις τελευταίες 2-3 δεκαετίες - Αναζωογόνηση Α' γενή τομέα, με ανάπτυξη μελισσοκομίας και ιχθυοκαλλιέργειας - Σημαντικός αριθμός μαθητών - Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση υποδομών φιλοξενίας προς τα ξενοδοχεία 3* - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (άγνωστος αριθμός κλινών και μονάδων) - Σειρά πολύ δημοφιλών παραλιών (Άγιος Σώστης (διπλή παραλία), Ψιλή Άμμος, Γάνεμα (από τις μεγαλύτερες), Λιβαδάκια (οργανωμένη), Βαγιά (οργανωμένη), Σουκαμιά, Καλό Αμπέλι, Πλατύς Γιαλός, Άγιος Ιωάννης, Λία.) - Μονοπάτια: έχουν δημιουργηθεί 10 διαδρομές και έχει γίνει σήμανση/οριοθέτηση - Ύπαρξη σημαντικών πολιτιστικών πόρων - Ύπαρξη παλαιών μεταλλείων 	<ul style="list-style-type: none"> - Μείωση τοπικού πληθυσμού - Πληθυσμός αιχμής εξαιρετικά υψηλός σε σχέση με μόνιμο πληθυσμό, ασκεί σημαντικές σημειακές πιέσεις (~15.000 - 17.000 τουρίστες, πάνω από 10 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμό του νησιού) με υπερβολική συγκέντρωση (85%) στην περιοχή του Λιμανιού (Λιβάδι) - Μέτριο έως περιορισμένο ξενοδοχειακό δυναμικό (~277 κλίνες) σε σχέση με την τουριστική ζήτηση - Μονοκαλλιέργεια τουρισμού - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής (το μεγαλύτερο πρόβλημα του νησιού). - Υποστελέχωση των δομών υγείας (γενικό γιατρό και παιδίατρο) που δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε κατοίκους και επισκέπτες - Η έλλειψη στέγης για εκπαιδευτικούς, γιατρούς, κ.α. (λόγω μεγάλης διείσδυσης airbnb) λειτουργεί ως τροχοπέδη για την ανάπτυξη. - Ελλείψεις σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης - Δίκτυο υδροδότησης πολύ παλιό με σημαντικά προβλήματα διαρροών και παρουσία αμιάντου - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) 	<ul style="list-style-type: none"> - Στόχος η ήπια τουριστική ανάπτυξη, η επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν και η βιώσιμη διαχείριση των τουριστικών ροών που δέχεται το νησί - Μικρή αναζωογόνηση του πρωτογενούς τομέα (κάποιοι νέοι μελισσοκόμοι (βραβευμένο προϊόν), τυποποιητήριο μελιού) δημιουργεί δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης - Υπάρχουν δυνατότητες διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος: π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο χώρος των μεταλλείων (Μεγάλο Λιβάδι, Κουταλάς, Μεγάλο Χωριό) θα μπορούσε να αναδειχθεί και να αποτελέσει ένα υπαίθριο μουσείο - Υπάρχει προϊστορικό σπήλαιο στη θέση Μαύρα Βολάρια στον Κουταλά που θα μπορούσε να αναδειχθεί - Ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών πόρων - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάπτυξη του τουρισμού με όρια (μελέτη «Φέρουσα Ικανότητας», Πανεπιστήμιο Αιγαίου) - Ανάγκες αντικατάστασης πεπαλαιωμένων δικτύων ύδρευσης του νησιού (Σέριφος (Χώρα), Λιβάδι, Μεγάλο Λιβάδι, Παναγιά-Σουκαμιά, Καλλιτσος) - Ανάγκη αντικατάστασης του υφιστάμενου ΕΕΛ στο Λιβάδι καθώς η δυναμικότητά του έχει ξεπεραστεί - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την προώθηση ενεργειακής αυτονομίας και την μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας βασικών υποδομών (ύδρευση) - Ανάδειξη χώρου παλαιών μεταλλείων και σκάλας φορτοεκφόρτωσης - Ανάδειξη και προβολή σημαντικών πολιτιστικών πόρων όπως ανεμόμυλοι στη Χώρα, ξερολιθιές, Οικία Γραμματικό κλπ - Ανάγκες βελτίωσης της οδικής συνδεσιμότητας (δρόμος προς Σκλαβογιάννη βορείως Αβυσσαλού (αγροτική χρήση), νέα χάραξη: Τράχηλος – Τριαντάφυλλος (αγροτική χρήση), βελτίωση δρόμου προς παραλία: Τριαντάφυλλος – Πλατύς Γιαλός, νέα χάραξη: από το φράγμα προς την εκκλησία Αγία Κυριακή (ο δρόμος θα μπορούσε να λειτουργήσει ως παράκαμψη της Χώρας από την ανατολική Σέριφο). - Ανάγκη βελτίωσης της αστικής κινητικότητας (Χώροι στάθμευσης σε Χώρα και Λιμάνι) και προώθηση ηλεκτροκίνησης

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
		<ul style="list-style-type: none"> - Προβλήματα σε τηλεπικοινωνίες (σήμα TV, μη κάλυψη από κινητή τηλεφωνία περιφερειακών οικισμών) - Σημειακές αδυναμίες σε οδικούς άξονες και οδική συνδεσιμότητα 		<ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (νέος παιδικός σταθμός στο Λιβάδι) - Ανάπτυξη πολιτιστικών διαδρομών και περιπάτων - Ανάγκη συντήρησης και ανάδειξης Δημαρχείου
Κίμωλος	<ul style="list-style-type: none"> - Αναπτυσσόμενος τουριστικός προορισμός Επέκταση Γ' γενούς τομέα - Η τουριστική αξιοποίηση έγινε τα τελευταία χρόνια. Το νησί έχει σχετικά παραμείνει παρθένο και ήσυχο. - Σημαντική συμβολή Β' γενούς τομέα λόγω εξορμητικής δραστηριότητας (λατομεία, ορυχεία) - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~1.500 κλίνες) - Ιαματικές πηγές στα Πράσσα. - Δίκτυα μονοπατιών (έχουν διανοιχτεί και έχουν σημανθεί). Συνδυάζουν βουνό με θάλασσα και προσφέρουν αίσθηση απομόνωσης πράγμα που αρέσει στους επισκέπτες - Η Πολύαιγος: περιοχή Natura και τόπος ελεύθερης βόσκησης αιγών (επισκέψεις με ημερόπλοια από Μήλο) 	<ul style="list-style-type: none"> - Μείωση τοπικού πληθυσμού - Πληθυσμός αιχμής εξαιρετικά υψηλός σε σχέση με μόνιμο πληθυσμό, ασκεί σημαντικές σημειακές πιέσεις (~6.000 επισκέπτες, σχεδόν 8 φορές υψηλότερος από μόνιμο πληθυσμό του νησιού) - Μονοκαλλιέργεια τουρισμού - Μείωση Α' γενή τομέα, ιδίως σε αγροτική παραγωγή και κτηνοτροφία καθώς υπάρχει πρόβλημα αδυναμίας παραγωγής ζωοτροφών και υψηλό κόστος αυτών, η τοπική παραγωγή δεν επαρκεί για κάλυψη αναγκών ιδίως στις περιόδους αιχμής. Αλιεία, είναι περιορισμένη (5-6 παράκτιοι αλιείς) - Χαμηλό ξενοδοχειακό δυναμικό (~277 κλίνες) σε σχέση με την τουριστική ζήτηση - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής. - Η μόνιμη υποστελέχωση των δομών υγείας (μόνο αγροτικοί γιατροί) δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε κατοίκους και επισκέπτες – Στόχος να έρθει γενικός γιατρός. - Η υπερβολική επέκταση των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης δημιουργεί πρόβλημα στέγασης Η έλλειψη στέγης για εκπαιδευτικούς, γιατρούς μπορεί να οδηγήσει σε αλλοίωση του παραδοσιακού χαρακτήρα του νησιού (π.χ. νοικιάζονται τα "σύρματα" ως καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, όπως στη Μήλο) μπορεί να λειτουργήσει ως τροχοπέδη για την ανάπτυξη - Ελάχιστες επενδύσεις από ξένους (μη νησιώτες) - Έλλειμμα εργαζομένων ιδίως στον τουρισμό - Ελλείψεις σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης 	<ul style="list-style-type: none"> - Δυναμική τουριστική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια - Προοπτικές σύνδεσης Α' γενή τομέα με τον τουρισμό, κάτι που θα εξοικονομήσει πόρους για τις τουριστικές επιχειρήσεις, θα δημιουργήσει εισόδημα και θα δώσει αναπτυξιακή ώθηση στον πρωτογενή τομέα - Δυνατότητες ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και επιμήκυνσης της σεζόν (σήμερα 3 μήνες), με περιπατητές (μονοπάτια πεζοπορίας στις χαρακτηρισμένες ζώνες) και αξιοποίηση των ιαματικών πηγών. - Δυνατότητες εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος (αρχαιολογικά ευρήματα βυθισμένης πόλης, λαογραφικό μουσείο, ενετικό κάστρο, διατηρητέοι οικισμοί, ανεμόμυλοι, φάρος στον Άγιο Ευστάθιο) - Αξιοποίηση προοπτικών ανάπτυξης ιαματικού τουρισμού (ιαματικές πηγές στα Πράσσα) - Αξιοποίηση πολιτιστικών πόρων και φυσικού περιβάλλοντος του νησιού - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες επέκτασης του δικτύου ύδρευσης σε περιοχές τουριστικής ανάπτυξης (μελλοντική ανάγκη για Τρίτη αφαλάτωση) - Προώθηση εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας δημόσιου χώρου και κτιρίων (κτίριο σχολείου) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την προώθηση ενεργειακής αυτονομίας και την μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας βασικών υποδομών (ύδρευση) - Αποκατάσταση, ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών πόρων του νησιού (π.χ. αποκατάσταση και ανάδειξη Νότιας Πύλης Κάστορου Κιμώλου, αποκατάσταση και ανάδειξη Φάρου στον Άγιο Ευστάθιο) - Ανάγκη κατασκευής νέου μικρού λιμένα στο Καλαμίτσι για ταχεία σύνδεση με Μήλο (με παντόφλα) - Ανάγκες αναβάθμιση του οδικού δικτύου προς τουριστικούς πόρους (παράλιες: Πράσσα, και Μαυροσπηλιά (από διασταύρωση προς Καλαμίτσι μέχρι Μαυροσπηλιά) - Ανάγκη βελτίωσης της αστικής κινητικότητας μέσω δημιουργίας παράκαμψης Κιμώλου (Χωριό) - Επέκταση υπογειοποίησης καλωδίων και οδοφωτισμού με LED στον υπόλοιπο παραδοσιακό οικισμό - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (Δημοτικό σχολείο ανακαίνιση, Γυμνάσιο μελέτη στατικής επάρκειας και αποκατάσταση λόγω καθίζησης του εδάφους) - Ανάγκη βελτίωσης ελικοδρομίου για την επίτευξη υγειονομικής ασφάλειας (δεν επαρκεί για τα μεγαλύτερα ελικόπτερα)
Δήμοι ΟΧΕ - Π.Ε. Νάξου (σωρευτικά)				
Αμοργός	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεπτυγμένος τουριστικός προορισμός Ισχυρός Γ' γενής τομέας - Βραχώδες νησί με ιδιαίτερα μεγάλο υψόμετρο που δίνει εξαιρετική θέα στην θάλασσα. Παραλίες με κρυστάλλινα, πεντακάθαρα νερά και σπηλιές. (το νησί όπου γυρίστηκε το «βαθύ γαλάζιο») - Σημαντική συμβολή κατασκευαστικού κλάδου στην τοπική οικονομία - Αξιοσημείωτη αλλά περιορισμένη κλίμακας δραστηριότητα σε κτηνοτροφία και αλιεία που καλύπτουν τις τοπικές ανάγκες 	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειμμα παραγωγής πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής – υδατικό έλλειμμα όσον αφορά την άρδευση - Η σχετική απομόνωση (δυσκολία πρόσβασης – μεγάλη απόσταση από Πειραιά και Σύρο). - Η έλλειψη στέγης για εκπαιδευτικούς, γιατρούς, κ.α. (λόγω μεγάλης διεύθυνσης αρίθμ) λειτουργεί ως τροχοπέδη για την ανάπτυξη. - Ορεινοί οικισμοί με έντονο ανάγλυφο: δημιουργεί δυσκολίες προσβασιμότητας ΑμεΑ 	<ul style="list-style-type: none"> - Πολύ ισχυρή τουριστική ανάπτυξη κατά την τελευταία δεκαετία - Αξιοποίηση και ανάδειξη φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού αποθέματος του νησιού - Η υφιστάμενη λιμνοδεξαμενή στα Κατάπολα (100.000 m³ χωρητικότητα) μπορεί να αξιοποιηθεί για την παραγωγή φτηνού πόσιμου νερού εφόσον διασφαλιστεί η στεγάνωσή της. - Υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης πολιτιστικών τουριστικών προϊόντων (π.χ. μουσικός τουρισμός: ψηφιακό έργο για 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάδειξη παραδοσιακών οικισμών και πολιτιστικού αποθέματος (Λαογραφικό μουσείο, Κατασκευή Πολιτιστικού Κέντρου/Πολυχώρου στα Κατάπολα κ.ά.) - Ανάγκη μελέτης πυροπροστασίας - Ανάγκη αναβάθμισης/βελτίωσης του ΕΕΛ στα Κατάπολα και ανάγκες βελτίωσης των δικτύων αποχέτευσης. - Προώθηση και αξιοποίηση μέσω των και υποδομών ηλεκτροκίνησης και ενδονησιωτικής κινητικότητας (ηλεκτρικά οχήματα για δημοτική συγκοινωνία (7 van)) - Ανάγκες επέκτασης και στα δύο εμπορικά λιμάνια του νησιού.

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
	<ul style="list-style-type: none"> - Ο τουρισμός δεν είναι αποκλειστική απασχόληση (διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης) - Πληθυσμιακή σταθερότητα κατά την τελευταία δεκαετία - όμως, σε υψηλότερο επίπεδο από το 2001- η οποία όμως χαρακτηρίζεται από επιστροφή νέων στο νησί τα τελευταία χρόνια - Αρκετά καλό μορφωτικό επίπεδο τοπικού πληθυσμού και απασχολούμενου δυναμικού - Σημαντικό ξενοδοχειακό δυναμικό (~600 κλίνες) - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~6.500-7.500 κλίνες) - Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του ξενοδοχειακού δυναμικού προς τα ξενοδοχεία 4* και 3* - Ο κλάδος της εστίασης έχει αναβαθμιστεί ποιοτικά τα τελευταία χρόνια. - Επτά χαρακτηρισμένοι οικισμοί ως παραδοσιακοί. - Δεκάδες εκκλησίες, εκκλησιάκια και ξωκλήσια (τα περισσότερα προ του 1900) με μείξη της βυζαντινής και της ντόπιας αρχιτεκτονικής. - 	<ul style="list-style-type: none"> - Έντονο ανάγλυφο (εκτός οικισμών) δημιουργεί δυσκολίες προσβασιμότητας σε σημεία κατάσβεσης πυρκαγιών - Μικρή ξένη επιχειρηματικότητα (προσέλκυση κεφαλαίων). - Ανεξέλεγκτη οικιστική επέκταση στην παραλία Θολαρίων (Αιγιάλη) – χρειάζεται πολεοδομική ρύθμιση / δεν υπάρχουν πόροι για πολεοδομικές μελέτες - Πληθυσμός αιχμής ανέρχεται σε 13.000 άτομα στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου, δηλαδή πάνω από 6 φορές τον αριθμό του μόνιμου πληθυσμού, ασκώντας σημαντικές πιέσεις σε υποδομές και φέρουσα ικανότητα του νησιού - Σημειακές αδυναμίες στην ποιότητα και την ασφάλεια του οδικού δικτύου και οδοφωτισμού - Ελλείψεις σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) 	<ul style="list-style-type: none"> - παραδοσιακούς μουσικούς μέσω δυνατότητας ψηφιακής ξενάγησης) - Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ανάδειξης ξεχωριστής τουριστικής ταυτότητας του νησιού (πολιτιστικός, περιπατητικός, θρησκευτικός, καταδυτικός) - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκη βελτίωσης των οδικών συνδέσεων στο νησί (νέα χάραξη: δρόμος Κατάπολα – Βρούτση και 6 αγροτικοί δρόμοι που χρειάζονται βελτιώσεις) - Ανάγκη βελτίωσης της αστικής κινητικότητας στα Κατάπολα (λιμάνι) μέσω δημιουργίας παράκαμψης. - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης/πρόνοιας (νέοι παιδικοί σταθμοί σε Κατάπολα και Αιγιάλη) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών υγείας (επέκταση ΠΠΙ) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την προώθηση ενεργειακής αυτονομίας και την μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας βασικών υποδομών (ύδρευση) - Επέκταση υπογειοποίησης καλωδίων και αντικατάσταση οδοφωτισμού με LED - Προώθηση και αξιοποίηση μέσων και υποδομών ηλεκτροκίνησης
Κουφονήσια	<ul style="list-style-type: none"> - Ραγδαία αναπτυσσόμενος τουριστικός προορισμός - Μεγάλη ανοικοδόμηση τουριστικών υποδομών (10 αγοραπωλησίες κάθε χρόνο, όλες εμπορικές επενδύσεις) - Ταχεία ανάπτυξη κατασκευαστικής δραστηριότητας - Αύξηση τοπικού πληθυσμού - Μεγάλη ανάπτυξη ιστιοπλοϊκού τουρισμού-ημερήσιες εκδρομές - Υπάρχουν στο νησί ψηφιακοί νομάδες - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (άγνωστος αριθμός κλινών και μονάδων) 	<ul style="list-style-type: none"> - Άναρχη οικιστική ανάπτυξη. Έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσης – ανεξέλεγκτη δόμηση - Η μόνιμη υποστελέχωση των δομών υγείας (μόνο αγροτικοί γιατροί) δημιουργεί αίσθημα ανασφάλειας σε κατοίκους και επισκέπτες – Στόχος να έρθει γενικός γιατρός. - Προβλήματα με αεροδιακομιδές λόγω μεγέθους ελικοδρομίου (δεν πετάει βράδυ το ελικόπτερο) - Ραγδαία δόμηση (προγραμματίζονται 10 νέα ξενοδοχεία (1500 τ.μ./έκαστο) στην επόμενη διετία) θέτει επιτακτικά το θέμα της «φέρουσας ικανότητας» (μεγάλες πιέσεις στις υποδομές) - Υψηλό κόστος αφαλάτωσης. Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) - Πρόβλημα όξινου νερού (χρειάζεται ασβεστοποίηση) - Μη επαρκής η υποδομή του τουριστικού καταφυγίου λόγω μεγάλης προσέλευσης σκαφών - Πληθυσμός αιχμής ανέρχεται σε ~5.000-5.500 άτομα στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου, δηλαδή σχεδόν 14 φορές τον αριθμό του μόνιμου πληθυσμού, ασκώντας ισχυρότατες πιέσεις σε υποδομές και φέρουσα ικανότητα του νησιού. Η τουριστική ανάπτυξη έχει υπερκεράσει τον ρυθμό ανάπτυξης των απαραίτητων δικτύων βασικών υποδομών - Η έλλειψη στέγης για εκπαιδευτικούς, γιατρούς, κ.α. (λόγω μεγάλης διείσδυσης airbnb) λειτουργεί ως τροχοπέδη για την ανάπτυξη. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ραγδαία τουριστική ανάπτυξη. Στόχος η βιώσιμη διαχείρισή της και η διασφάλιση βιωσιμότητας του νησιού προκειμένου να μην υποβαθμιστεί η καθημερινότητα των μόνιμων κατοίκων και η τουριστική εμπειρία των επισκεπτών - Δυνατότητα κεφαλαιοποίησης της γειννίασης με Κέρο για τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού - Προώθηση περιπατητικού τουρισμού 	<ul style="list-style-type: none"> - Πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός για την ρύθμιση της ανεξέλεγκτης δόμησης - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την προώθηση ενεργειακής αυτονομίας και την μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας βασικών υποδομών (ύδρευση) - Ανάγκες επέκτασης του δικτύου ύδρευσης σε περιοχές τουριστικής ανάπτυξης - Ανάγκη αναβάθμισης/βελτίωσης του υφιστάμενου ΕΕΛ. - Ανάγκη επέκτασης του τουριστικού καταφυγίου / μαρίνας - Ανάγκη βελτίωσης των κυκλοφοριακών συνθηκών (εκπόνηση κυκλοφοριακής μελέτης και σήμανση οδικού δικτύου) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (νέο κτίριο για να στεγάσει νηπιαγωγείο και δημοτικό) - Ανάγκη βελτίωσης ελικοδρομίου για την επίτευξη υγειονομικής ασφάλειας (δεν επαρκεί για τα μεγαλύτερα ελικόπτερα και χρειάζεται συστήματα ασφαλείας)

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
		<ul style="list-style-type: none"> - Πολύ μικρές παραλίες – ασκείται φοβερή πίεση από τον τουρισμό. - Σημειακές αδυναμίες στην ποιότητα και την ασφάλεια του οδικού δικτύου και οδοφωτισμού - Ελλείψεις σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης - Μεγάλες πιέσεις από ημερόπλοια και ημερήσιους επισκέπτες 		
Ηρακλεία	<ul style="list-style-type: none"> - Ήπια τουριστική ανάπτυξη Επέκταση Γ' γενή τομέα - Μείωση τοπικού πληθυσμού - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~600-700 κλίνες) 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής. - Υψηλό κόστος αφαλατώσεων – Διακοπή λειτουργίας όταν πέφτει η τάση στο νησί. Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) - Έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσης - Σημειακές αδυναμίες στην ποιότητα και την ασφάλεια του οδικού δικτύου. Εσωτερικό οδικό δίκτυο Παναγιάς σε κακή κατάσταση - Πληθυσμός αιχμής ανέρχεται σε ~1.400-1.500 άτομα στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου, δηλαδή σχεδόν 10 φορές τον αριθμό του μόνιμου πληθυσμού, ασκώντας σημαντικές πιέσεις σε υποδομές και φέρουσα ικανότητα του νησιού. 	<ul style="list-style-type: none"> - Στόχος η ήπια και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη - Δυνατότητες ανάπτυξης πολιτιστικού τουρισμού (υπάρχει Ενετικό κάστρο στο νησί που θα μπορούσε να αναδειχθεί) - Δυνατότητες περιπατητικού τουρισμού (Σπήλαιο Αγίου Ιωάννου) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες αντικατάστασης πεπαλαιωμένων δικτύων ύδρευσης (Παναγιά (Χώρα), Άγιος Γεώργιος, Άγιος Αθανάσιος) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την μείωση του ενεργειακού κόστους βασικών υποδομών (ύδρευση) και διασφάλιση διαρκούς λειτουργίας - Ανάγκη εγκατάστασης ΕΕΛ στον Άγιο Αθανάσιο και κατασκευή δικτύων αποχέτευσης σε Άγιο Αθανάσιο, Ηράκλεια (Χώρα), και Άγιο Γεώργιο. - Ανάγκη δημιουργίας δρόμου προς Σπήλαιο Αγ. Ιωάννη. - Ανάγκη βελτίωσης της αστικής κινητικότητας (Βελτίωση/αποκατάσταση στο εσωτερικό οδικό δίκτυο Παναγιάς (500m)) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (πρόβλημα υγρομόνωσης στο Δημοτικό)
Σχοινούσα	<ul style="list-style-type: none"> - Ήπια τουριστική ανάπτυξη Επέκταση Γ' γενή τομέα - Στάσιμος τοπικός πληθυσμός, πάνω όμως από το επίπεδο 2001 - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~1.150 κλίνες) 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής – αδυναμία κάλυψης τουριστικών αναγκών - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) - Άνυδρο νησί - κίνδυνος ερημοποίησης - Ελλείψεις υποδομών για Αστυνομία και Λιμενικό - Έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσης - Ελλείψεις σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης - Πληθυσμός αιχμής ανέρχεται σε ~3.500 άτομα στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου, δηλαδή σχεδόν 10 φορές τον αριθμό του μόνιμου πληθυσμού, ασκώντας σημαντικές πιέσεις σε υποδομές και φέρουσα ικανότητα του νησιού. 	<ul style="list-style-type: none"> - Στόχος η ήπια και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη - Το νερό ΒΙΟΚΑ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για άρδευση μειώνοντας τον κίνδυνο ερημοποίησης και δίνοντας ώθηση στην Αγενή παραγωγή. - Δυνατότητα ενθάρρυνσης της χρήσης του ποδηλάτου - Δυνατότητα διαφοροποίησης τουριστικού προϊόντος (π.χ. με δημιουργία Λαογραφικού μουσείου για την ανάδειξη της τοπικής ζωής, αξιοποίηση βυζαντινών ευρημάτων, κ.α.) - Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (π.χ. περιπατητικός) - Αξιοποίηση ηλεκτροκίνησης και προώθηση ταυτότητας πράσινου νησιού 	<ul style="list-style-type: none"> - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την μείωση του ενεργειακού κόστους βασικών υποδομών (ύδρευση) - Ανάγκη κατασκευής ΕΕΛ για το νησί (υπάρχει μελέτη). - Ανάγκη κατασκευής νέου λιμένα ακτοπλοϊας στη Θέση Λιβάδι για την αντιμετώπιση του προβλήματος επικίνδυνης προσέγγισης των πλοίων της γραμμής λόγω πάρα πολλών τουριστικών σκαφών. - Ανάγκη βελτίωσης (ασφαλτόστρωση) των δρόμων: προς Όρμο Λιβάδι (νέο λιμάνι), προς Λιόλιου Beach Hotel (Όρμος Μπαζαίου), προς ΧΑΔΑ, προς Οικισμό Παναγιά, και προς Όρμο Αλμυρού. - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (επέκταση σε Δημοτικό και Γυμνάσιο) - Ανάγκες ηλεκτροκίνησης (ηλεκτροκίνητο mini bus (για δημοτική συγκοινωνία), εγκατάσταση φόρτισης, ποδήλατα και ηλεκτρικά οχήματα - Ανάγκες ανάδειξης περιπατητικών διαδρομών - Δημιουργία λαογραφικού μουσείου για την ανάδειξη του πολιτιστικού στοιχείου της Σχοινούσας και ψηφιακής ανάδειξης μουσείου+ ανάδειξη περιβαλλοντικών διαδρομών
Δονούσα	<ul style="list-style-type: none"> - Ήπια τουριστική ανάπτυξη Επέκταση Γ' γενή τομέα - Αύξηση τοπικού πληθυσμού - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (άγνωστος αριθμός κλινών και μονάδων) 	<ul style="list-style-type: none"> - Σχετική απομόνωση – δυσκολία πρόσβασης - Μονοκαλλέργεια Τουρισμού - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής. 	<ul style="list-style-type: none"> - Στόχος η ήπια και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη - Ύπαρξη πηγής στα 220 μέτρα υψόμετρο και δυνατότητα συλλογής βρόχινου νερού με την κατασκευή μικρού φράγματος. - Δυνατότητες άρδευσης από τον ΕΕΛ 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκη αναβάθμισης λιμενικών υποδομών (προέκταση προβλήτα και διαπλάτυνσή της, εκβάθυνση λιμενολεκάνης. Τοποθέτηση και επισκευή προκρουστήρων, φωτισμός προβλήτας, προέκταση λιμενοβραχίονα) - Ανάγκη επέκτασης του ρυμοτομικού σχεδίου Δονούσας

	Κύρια Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά (δυνατά σημεία, συγκριτικά πλεονεκτήματα)	Κύριες Αναπτυξιακές Αδυναμίες	Κύριες Αναπτυξιακές Δυνατότητες	Κύρια Αναπτυξιακά Προβλήματα/Ανάγκες και Προκλήσεις
		<ul style="list-style-type: none"> - Συγκέντρωση τουριστικού ενδιαφέροντος το μήνα Σεπτέμβριο λόγω πανηγυριών και αγώνων ορεινού τρεξίματος. - Ανεξέλεγκτη οικιστική επέκταση – πιέσεις στις υποδομές - Αδυναμίες σε δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης - Έλλειψη πολεοδομικής οργάνωσης - Έλλειψη πολυιατρείου, το υφιστάμενο είναι υποτυπώδες - Το λιμάνι νομιμοποιήθηκε το 2023 βάση Περιβαλλοντικών Όρων που είχαν εκδοθεί το 2020, ελλείψει άλλου λιμένα, όμως χρειάζεται βελτιώσεις για να γίνει ασφαλής. - Πληθυσμός αιχμής ανέρχεται σε ~3.200 άτομα στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου, δηλαδή σχεδόν 10 φορές τον αριθμό του μόνιμου πληθυσμού, ασκώντας σημαντικές πιέσεις σε υποδομές και φέρουσα ικανότητα του νησιού. 	<ul style="list-style-type: none"> - Η ολοκλήρωση της Δ φάσης διασύνδεσης Κυκλάδων με το Ηπειρωτικό δίκτυο ΑΔΜΗΕ θα προσφέρει ενεργειακή επάρκεια και ασφάλεια με δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημειακές ανάγκες συντήρησης σε δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης - Ανάγκες επέκτασης του δικτύου ύδρευσης (Μερσίνη, Χαραυγή, Καλοταρίτσια) - Ανάγκη κατασκευής νέων δρόμων (χάραξη) προς παραλίες: Λιβιάδι και Φύκιο (νοτίως Μερσίνης) - Ανάγκη επέκτασης δυναμικότητας βασικών υποδομών λόγω αύξησης της τουριστικής κίνησης (π.χ. αύξηση δυναμικότητας αφαλατώσεων, ΕΕΛ)
Δήμος ΟΧΕ - Π.Ε. Πάρου				
Αντίπαρος	<ul style="list-style-type: none"> - Δυναμικά ανεπτυγμένος τουριστικός προορισμός Κυριαρχία Γ' γενή τομέα - Κατασκευαστικός τομέας σε ανάπτυξη, τροφοδοτείται από ισχυρή τουριστική ανάπτυξη και κατασκευή εξοχικών κατοικιών - Αύξηση τοπικού μόνιμου πληθυσμού. Σημαντικός νεανικός πληθυσμός και αυξανόμενος αριθμός μαθητών - Επιλογή του νησιού για εξοχική κατοικία από διεθνούς φήμης προσωπικότητες → παγκόσμια προβολή του νησιού και αύξηση αξίας γης - Αξιοσημείωτο ξενοδοχειακό δυναμικό (~400 κλίνες) - Επέκταση δυναμικότητας κλάδου φιλοξενίας και κάλυψη της αυξημένης τουριστικής ζήτησης μέσω καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης (~3.500 κλίνες) - Ποιοτική μετατόπιση στην διάρθρωση του ξενοδοχειακού δυναμικού προς τα ξενοδοχεία 3* και 5* - Έχουν σημανθεί γύρω στα 38 χλμ. μονοπάτια και υπάρχει ψηφιακή εφαρμογή - Υπάρχουν φυσικά αξιοθέατα (Σπήλαιο) και πολιτιστικά (Δεσποτικό) που όμως δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς 	<ul style="list-style-type: none"> - Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο τοπικού πληθυσμού και απασχολούμενου δυναμικού - Σημαντικό έλλειμμα πόσιμου νερού κατά τις περιόδους αιχμής – Το νησί είναι άνυδρο. - Ισχυρές πιέσεις από ημερήσιους επισκέπτες από την Πάρο. Σημαντικός αριθμός ημερήσιων επισκεπτών (κυρίως νεαρής ηλικίας) από Πάρο για διασκέδαση/bar - Ανεξέλεγκτη επέκταση της εξοχικής κατοικίας (κυρίως εκτός σχεδίου): ετησίως χτίζονται πάνω από 250 νέες εξοχικές κατοικίες - Φαινόμενα κυκλοφοριακής συμφόρησης (λιμάνι, δρόμος προς Κάμπο) λόγω ανεπαρκών τεχνικών χαρακτηριστικών του οδικού δικτύου αλλά και εξαιρετικά μεγάλων ΙΧ που χρησιμοποιούν οι ιδιοκτήτες των εξοχικών κατοικιών. - Μεγάλος αριθμός ΙΧ οδηγεί σε προβλήματα αστικής κινητικότητας (σταθμευμένα παντού). - Το ΠΠΙ δεν έχει μόνιμη στέγη - Πληθυσμός αιχμής ανέρχεται σε ~11.000-12.000 άτομα στην κορύφωση της τουριστικής περιόδου, δηλαδή σχεδόν 10 φορές τον αριθμό του μόνιμου πληθυσμού, ασκώντας σημαντικές πιέσεις σε υποδομές και φέρουσα ικανότητα του νησιού - Αδυναμίες σε δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης - Αδυναμίες σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης - Σημειακές αδυναμίες σε οδικό δίκτυο και οδική ασφάλεια - Χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης των ΑΠΕ σε εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση ενεργειακού κόστους. Έλλειψη ενεργειακής αυτονομίας κρίσιμων υποδομών του νησιού (π.χ. ύδρευσης) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ισχυρή τουριστική ανάπτυξη κατά την τελευταία δεκαετία - Δυνατότητες ανάπτυξης περιπατητικού/φυσιολατρικού τουρισμού - Δυνατότητες ανάπτυξης πολιτιστικού τουρισμού - Προβολή και προώθηση σπηλαιού Αγίου Ιωάννη - Προώθηση ηλεκτροκίνησης 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανάγκες επέκτασης του δικτύου ύδρευσης (Κάμπος) - Αξιοποίηση των ΑΠΕ με στόχο την μείωση του ενεργειακού κόστους βασικών υποδομών (ύδρευση) - Ανάγκη επέκτασης της εγκατεστημένης δυναμικότητας ΕΕΛ σε 10.000 ι.κ. - Προώθηση εξοικονόμησης ενέργειας και βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας δημόσιου χώρου και κτιρίων (κτίριο Δημαρχείου) - Προώθηση και αξιοποίηση μέσω και υποδομών ηλεκτροκίνησης και ενδονησιωτικής κινητικότητας (εξηλεκτρισμός πλοίου γραμμής, Φ/Β σταθμός, υποδομή φόρτισης μπαταρίας πλοίου, σταθμός φόρτισης ΙΧ) - Ανάγκη ανάπλασης του χερσαίου χώρου του λιμένα και επίλυση του προβλήματος κυκλοφοριακής συμφόρησης στην έξοδο του λιμανιού. - Ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών οδικής κινητικότητας (δια πλάτυνση του δρόμου από Αντίπαρο προς Κάμπο προς αντιμετώπιση φαινομένων κυκλοφοριακής συμφόρησης, βελτίωση του δρόμου προς Αγ. Γεώργιο και προς Σπήλαιο μέσω Κάμπου) - Ανάγκη βελτίωσης της αστικής κινητικότητας στην Αντίπαρο (κατασκευή χώρων στάθμευσης) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών εκπαίδευσης (βραχυπρόθεσμα νέος Παιδικός σταθμός στην Αντίπαρο και μελλοντικά θα χρειαστεί νέο σχολικό συγκρότημα) - Βελτίωση / αναβάθμιση / ανάπτυξη νέων υποδομών υγείας (ΠΠΙ χρειάζεται επέκταση)

3. Τεκμηρίωση Σκοπιμότητας της Στρατηγικής ΟΧΕ

3.1. Τεκμηρίωση Σκοπιμότητας βάσει κύριων αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιοχής Εφαρμογής

3.1.1. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών που συνδέονται με την τοπική Οικονομία

Οι σημαντικότερες προκλήσεις που εντοπίζονται σε σχέση με την οικονομική δραστηριότητα και ανάπτυξη στην περιοχή εφαρμογής της ΟΧΕ περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Ανάγκη διαχείρισης της ραγδαίας τουριστικής ανάπτυξης και των ημερήσιων επισκεπτών υπό το πρίσμα της βιωσιμότητας και της φέρουσας ικανότητας των προορισμών δίχως να υπονομεύεται η αναπτυξιακή δυναμική τους
- Ανάγκη βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης μέσω προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος, ανάδειξης ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και ανάπτυξης ξεχωριστής ταυτότητας των προορισμών (π.χ. ήπιας τουριστικής ανάπτυξης σε δευτερεύοντες προορισμούς, «πράσινων νησιών» κλπ) συμβάλλοντας στην ανταγωνιστική στρατηγική τοποθέτηση τους στον τουριστικό χάρτη της Περιφέρειας και της χώρας
- Κίνδυνος μονοκαλλιέργειας τουρισμού και τρωτότητας της τοπικής οικονομίας. Φθίνουσα πορεία Α'γενή τομέα και ανυπαρξία τυποποιημένων προϊόντων. Ανάγκη αναζωογόνησης Α'γενούς τομέα και διασύνδεσής του με τον Γ'γενή τομέα και ειδικότερα με τον τουρισμό. Προώθηση τοπικών προϊόντων και σύνδεση τοπικής γαστρονομίας με τουρισμό καθώς και αγροτουρισμού. Ανάγκη πιο ισόρροπης ανάπτυξης
- Κίνδυνος εκτοπισμού επιχειρηματικότητας που καλύπτει ανάγκες του τοπικού πληθυσμού προς όφελος εκείνης που καλύπτει ανάγκες της οικονομίας των επισκεπτών
- Προσέλκυση τουριστικών επενδύσεων στο πλαίσιο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και της φέρουσας ικανότητας των προορισμών

3.1.2. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών που συνδέονται με την τοπική Κοινωνία

Οι σημαντικότερες προκλήσεις που εντοπίζονται σε σχέση με την κοινωνική δραστηριότητα και ανάπτυξη στην περιοχή εφαρμογής της ΟΧΕ περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Μείωση μόνιμου/νεανικού πληθυσμού, ανάγκη συγκράτησης/προσέλκυσης τοπικού/νεανικού πληθυσμού, ει δυνατόν, υψηλού μορφωτικού επιπέδου
- Κίνδυνος υποχώρησης μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού λόγω εύκολης επαγγελματικής απορρόφησης και βιοπορισμού από τον τομέα του τουρισμού και, κατ' επέκταση, στέρησης κινήτρου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης
- Αδυναμία στέγασης εκπαιδευτικών, ιατρών, ανθρώπων σωμάτων ασφαλείας, εποχικά απασχολούμενου ανθρώπινου δυναμικού λόγω υπερβολικής επέκτασης της βραχυχρόνιας μίσθωσης καταλυμάτων
- Υποστελέχωση των δομών Υγείας, αυξάνοντας το αίσθημα ανασφάλειας τοπικού πληθυσμού και επισκεπτών
- Κίνδυνος αλλοίωσης τοπικού χαρακτήρα από ραγδαία τουριστική ανάπτυξη

3.1.3. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών που συνδέονται με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή

Οι σημαντικότερες προκλήσεις που εντοπίζονται σε σχέση με την κλιματική αλλαγή περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Κίνδυνος μη επάρκειας πόσιμου νερού. Αποτελεί τον σημαντικότερο κίνδυνο για όλα τα μικρά νησιά των Κυκλάδων και οφείλεται σε εύρος αιτιών όπως η λειψυδρία, η απότομη και διαρκής αύξηση των τουριστικών ροών τα τελευταία χρόνια, η αλλαγή του μοντέλου ανάπτυξης των τοπικών οικονομιών, η υποβάθμιση και μείωση των υδατικών πόρων λόγω εντατικοποίησης και άναρχης εκμετάλλευσής τους και διάφορα καιρικά φαινόμενα που συνδέονται με την κλιματική κρίση (όπως μείωση ετήσιου υετού, επέκταση θερμοημερών στο έτος, κλπ).
- Κίνδυνος ερημοποίησης λόγω ανόδου θερμοκρασίας και λειψυδρίας (επίπτωση σε αγροτική παραγωγή).
- Κίνδυνος μη ελέγχου δασικών πυρκαγιών λόγω δύσκολης πρόσβασης (έντονο ανάγλυφο / ελλείψεις στο αγροτικό οδικό δίκτυο) – αν και σημειώθηκε ότι δεν υπάρχει σημαντική βλάστηση.
- Κίνδυνος πλημμυρικών φαινομένων ιδίως σε χαμηλές περιοχές (παράκτιοι οικισμοί, λιμάνια, κ.α.)
- Κίνδυνος διάβρωσης ή υποβάθμισης των ακτών/παραλιών

Οι σημαντικότερες προκλήσεις που εντοπίζονται σε σχέση με τη διαχείριση των ενεργειακών πόρων και την αιφορία περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- την τροφοδοσία των αφαλατώσεων και των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης με ενέργεια από ΑΠΕ
- την εξοικονόμηση ενέργειας από τον οδοφωτισμό, τις τουριστικές δραστηριότητες και τη λειτουργία των δημοτικών κτιριακών εγκαταστάσεων
- την ηλεκτροκίνηση, για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

3.1.4. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών δομημένου περιβάλλοντος και βασικών υποδομών

Οι σημαντικότερες προκλήσεις που εντοπίζονται σε σχέση με τα δίκτυα ύδρευσης περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Αντικαταστάσεις πεπαλαιωμένων δικτύων ύδρευσης και δεξαμενών και υλοποίηση συστημάτων τηλεμετρίας για την αντιμετώπιση των διαρροών και για την ασφάλεια του πόσιμου νερού (παρουσία αμιάντου)
- Επεκτάσεις δικτύων ύδρευσης για την κάλυψη αναγκών σε νέες οικιστικές θέσεις ή σημαντικά τουριστικά καταλύματα/συγκεντρώσεις.
- Αξιοποίηση ταμιευτήρων/φραγμάτων (όπου υφίστανται) και για παροχή πόσιμου νερού (συμπληρωματικά με τις αφαλατώσεις ή/και γεωτρήσεις) έτσι ώστε και να εμπλουτίζεται ο υπόγειος υδροφόρας και να μειωθεί το κόστος παραγωγής πόσιμου νερού.

Οι σημαντικότερες προκλήσεις που εντοπίζονται σε σχέση με τη διαχείριση λυμάτων περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Κατασκευή Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (όπου δεν υπάρχουν) και κατασκευή δικτύων αποχέτευσης που να καλύπτουν τουλάχιστον τους παραλιακούς οικισμούς, ώστε να

διασφαλίζεται ότι δεν θα υπάρξει μόλυνση των παράκτιων οικοσυστημάτων και των νερών κολύμβησης

- Επέκταση δυναμικότητας υφιστάμενων ΕΕΛ για την κάλυψη των αυξανόμενων πληθυσμών αιχμής ή/και αναβάθμιση σε τριτοβάθμια επεξεργασία ώστε να καταστεί δυνατή η χρήση του επεξεργασμένου νερού για κάλυψη αρδευτικών αναγκών.

Αναφορικά με τις προκλήσεις στον τομέα των μεταφορών και της διασυνδεσιμότητας, οι σημαντικότερες προκλήσεις εντοπίζονται (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Διασφάλιση ικανής λιμενικής υποδομής που να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες της ακτοπλοΐας (μέγεθος πλοίων) και να παρέχει ασφαλείς συνθήκες ελλιμενισμού (προσήνεμοι μόλοι, σημάνσεις, κλπ)
- Βελτίωση των χαρακτηριστικών του βασικού οδικού δικτύου και των συνοδών υποδομών του (ασφαλτοτάπητες, πλάτη δρόμων, μέτρα προστασίας, φωτισμός, παρκινγκ κ.ά.) ώστε να είναι βιώσιμη και ασφαλής η κυκλοφορία οχημάτων (ιδίως κατά τις περιόδους τουριστικής αιχμής)
- Διασφάλιση ικανής λιμενικής υποδομής για σκάφη αναψυχής σε θέσεις που να μην παρεμποδίζουν την ακτοπλοΐα
- Διάνοιξη δρόμων (ή βελτίωση υφιστάμενων) προς παραλίες και λοιπούς τουριστικούς πόρους
- Διάνοιξη αγροτικών δρόμων (ή βελτίωση υφιστάμενων) για την ενίσχυση της τοπικής αγροτικής παραγωγής

3.1.5. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών πολιτιστικού περιβάλλοντος

Οι σημαντικότερες προκλήσεις που εντοπίζονται σε σχέση με το πολιτιστικό περιβάλλον περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Αποκατάσταση, αξιοποίηση, προώθηση και προβολή πολιτιστικών πόρων των νησιών
- Ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού και ποιοτικής διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος
- Συντήρηση, προβολή και ανάδειξη παραδοσιακών οικισμών
- Αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων για την προώθηση και προβολή του πολιτιστικού αποθέματος (περιλαμβάνει και το ενάλιο πολιτιστικό απόθεμα)

3.1.6. Προκλήσεις και Αποτύπωση, Ιεράρχηση και Προτεραιοποίηση Αναγκών πολεοδομικής οργάνωσης και κτιριακών υποδομών

Όσον αφορά τις υποδομές εκπαίδευσης και υγείας, οι σημαντικότερες προκλήσεις περιλαμβάνουν (κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας):

- Την ανέγερση κτιριακών υποδομών εκεί που δεν υπάρχουν (π.χ. παιδικοί σταθμοί, περιφερειακά ιατρεία) και την επέκταση όπου απαιτείται για την κάλυψη υπαρκτών αναγκών.
- Τη βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών (προβλήματα στατικά, μόνωσης, πρόσβαση ΑμεΑ, κλπ) ώστε να διασφαλίζονται καλές συνθήκες για τους χρήστες και τους εργαζόμενους.
- Βελτιώσεις στα ελικοδρόμια για τη διασφάλιση ασφαλούς χρήσης κατά τις νυχτερινές ώρες και ικανότητα προσγείωσης των μεγαλύτερων ελικοπτερωτών.
- Διασφάλιση χώρων διαμονής για εκπαιδευτικούς και ιατρικό προσωπικό.

Τέλος η σημαντικότερη πρόκληση όσον αφορά το δομημένο περιβάλλον – κυρίως των κηρυγμένων παραδοσιακών οικισμών – είναι να διατηρηθεί η παραδοσιακή εικόνα στο δημόσιο χώρο (πλακόστρωτα, φωτισμοί, υπογειοποιήσεις εναέριων δικτύων).

3.2. Τεκμηρίωση Σκοπιμότητας της Στρατηγικής ΟΧΕ βάσει αναπτυξιακού και Προγραμματικού πλαισίου

3.2.1. Χωροταξικά / Αναπτυξιακά / Πολεοδομικά και συναφή σχέδια

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) 2021-2025 για το Νότιο Αιγαίο (που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων) επισημαίνει την ανάγκη αντιμετώπισης - για όλα τα νησιά, μικρά και μεγάλα - πολύ-επίπεδων προκλήσεων και σύνθετων προβλημάτων όπως:

- η περιορισμένη προσβασιμότητα/διασυνδεσιμότητα και η άρση της θαλάσσιας απομόνωσης,
- οι περιορισμοί του μεγέθους της αγοράς και η αδυναμία επίτευξης οικονομιών κλίμακας για την τοπική επιχειρηματικότητα,
- το αυξημένο κόστος μεταφοράς που επιβαρύνει την παροχή αγαθών και υπηρεσιών αυξάνοντας το κόστος ζωής, και
- η ανάγκη δημιουργίας ξεχωριστών υποδομών (μεταφορών, ενέργειας, εκπαίδευσης, υγείας) σε κάθε νησί (αδυναμία επίτευξης οικονομικών κλίμακας).

Ως εκ τούτου, το ΠΠΑ θέτει τους εξής στρατηγικούς στόχους και αναπτυξιακές προτεραιότητες για την περίοδο 2021-2025³⁹:

Πράσινη ανάπτυξη

- **Ενεργειακή απόδοση**
- **Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων**
- Ανάπτυξη υποδομών προστασίας
- **Παροχή πόσιμου νερού και διαχείριση υδάτων**
- **Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων**
- Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής και αποδοτικής χρήσης των πόρων
- Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς
- Πράσινες πόλεις

Κοινωνική ανάπτυξη

- **Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης**
- **Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός**
- Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
- **Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)**
- **Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της ενσωμάτωσης ατόμων με αναπηρία**

Ανάπτυξη υποδομών

- **Λιμενικές υποδομές**
- **Οδικές υποδομές**
- Υδατοδρόμα
- Οδική ασφάλεια

³⁹ Με έντονα γράμματα εντοπίζονται οι στόχοι που συσχετίζονται με διαπιστωμένες ανάγκες στα μικρά νησιά των Κυκλάδων.

Εξωστρέφεια

- **Πρώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές**
- **Πρώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού**
- **Ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος**
- **Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς**
- **Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα**
- Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
- Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες

Ταυτόχρονα, η πρόταση⁴⁰ για το **Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού** της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (ΠΠΧΣΑΑ) για το μακροπρόθεσμο πρόγραμμα ανάπτυξης (2022-2031) προβλέπει τους εξής στόχους⁴¹:

Επικοινωνίες

- **Επέκταση & αναβάθμιση τηλεματικών δικτύων και εξοπλισμού, δικτύων ραδιοφώνου και τηλεόρασης**

Μεταφορές – Συγκοινωνίες

- **Συντήρηση, αναβάθμιση, βελτίωση των οδικών δικτύων**
- **Κατασκευή, βελτίωση, συμπλήρωση βασικών & συνοδευτικών θαλάσσιων υποδομών**
- Βελτίωση εγκαταστάσεων αερολιμένων νησιών Ομάδων I & II
- Ολοκλήρωση του δικτύου υδατοδρομίων & λειτουργία

Υγεία

- **Ολοκλήρωση του συστήματος υγείας**
- Δημιουργία ολοκληρωμένων αυτοκινούμενων μονάδων α' βάρθμιας & β' βάρθμιας περίθαλψης (επιγείων και πλωτών μέσων)
- **Ολοκλήρωση του δικτύου τηλεϊατρικής**
- Ανάπτυξη συνδυαστικών υποδομών ιατρικού τουρισμού & τουρισμού ευεξίας αξιοποιώντας τις υπάρχουσες υποδομές και δίκτυα

Εκπαίδευση

- **Συμπλήρωση, εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού στην εκπαίδευση**
- Εφαρμογή βέλτιστης χωροταξικής οργάνωσης υποδομών για την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών
- Επαναξιολόγηση φυσικών, οικονομικών επιπτώσεων από την λειτουργία των επιμορφωτικών προγραμμάτων και τεχνικής εκπαίδευσης
- Επαναξιολόγηση φυσικών, οικονομικών επιπτώσεων από την λειτουργία των ερευνητικών κέντρων

Πρόνοια και λοιπές Κοινωνικές Υποδομές

- **Επικαιροποίηση προγραμματικών σχεδίων βάσει των χρονικά μεταβαλλόμενων αναγκών**
- **Δημιουργία, βελτίωση, συμπλήρωση, συντήρηση κοινωνικών υποδομών & υπηρεσιών**

Πολιτισμός

- Ολοκλήρωση, συμπλήρωση αρχείου γεωχωρικών δεδομένων πολιτιστικών πόρων
- Μελέτες αξιολόγησης απόδοσης καινοτόμων εφαρμογών
- **Συμπλήρωση, προσαρμογή θεσμικών ρυθμίσεων (προστασία)**

⁴⁰ Δεν έχει θεσμοθετηθεί ακόμη εν αναμονή της εναρμόνισής της με το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό.

⁴¹ Με έντονα γράμματα σημειώνονται οι στόχοι που συσχετίζονται με διαπιστωμένες ανάγκες στα μικρά νησιά των Κυκλάδων.

- Συνεχής επιμόρφωση παραγόντων, φορέων και εργαζομένων στον τομέα του πολιτισμού (οδηγοί, ξεναγοί, κατασκευαστές τουριστικών ειδών κλπ)

Περιβάλλον – Τοπίο – Περιβαλλοντικές Υποδομές

- Θεσμοθέτηση και αξιοποίηση μη θεσμοθετημένων τόπων (δίκτυο προστατευόμενων περιοχών)
- Εφαρμογή σχεδίων προστασίας και υλοποίηση δικτύων στο χερσαίο χώρο
- Εφαρμογή σχεδίων ελέγχου δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο χώρο & Ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης βάσει ποσοτικοποιημένων δεικτών
- Μελέτες ολοκληρωμένης διαχείρισης παράκτιων ζωνών & Θαλάσσια χωροταξικά σχέδια
- Αξιοποίηση – εφαρμογή προτάσεων μελετών τοπίου σε τοπικό επίπεδο από ιδιωτικούς & δημόσιους φορείς & ΜΚΟ
- Δημιουργία παρατηρητηρίου κατάστασης φυσικού & πολιτιστικού τοπίου με χρήση δεικτών
- **Ολοκλήρωση υπογειοποίησης καλωδίων** σε ευαίσθητες περιοχές και τμήματα οικισμών υψηλής αισθητικής αξίας
- Προστασία, ανάδειξη, αξιοποίηση & Οργάνωση και δημιουργία αρχείου δυνατοτήτων & προβλημάτων ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Εγκατάσταση και λειτουργία καινοτόμων εφαρμογών διαχείρισης υγρών, στερεών αποβλήτων
- **Τεχνολογική αναβάθμιση υλικοτεχνικής υποδομής & μεθόδων επεξεργασίας υγρών και στερεών αποβλήτων**
- **Κατασκευή και λειτουργία έργων συλλογής, ταμείου, μεταφοράς, διύλισης νερού και αφαλατώσεων**
- **Ειδικές μελέτες εφαρμογής κατευθύνσεων / σχεδίων φέρουσας ικανότητας**
- **Μελέτες ανάδειξης – δικτύωσης στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς**

Ασφάλεια – Θωράκιση

- Λειτουργία φορέα αντιμετώπισης καταστροφών.
- **Ολοκλήρωση αντιπλημμυρικών έργων**, έργων προστασίας από διαβρώσεις και κατολισθήσεις

Ενέργεια

- Ολοκλήρωση εθνικού δικτύου (υποθαλάσσιες συνδέσεις)
- Αξιολόγηση απόδοσης συστήματος παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ
- Προώθηση εφαρμογών κυματικής ενέργειας
- Προώθηση δημιουργίας υπεράκτιων αιολικών πάρκων
- **Εξασφάλιση ενεργειακής επάρκειας ιδιαίτερα τις περιόδους αιχμής**
- **Εκσυγχρονισμός δικτύου και υποστηρικτικών εγκαταστάσεων / εξοπλισμού**
- **Προώθηση εφαρμογών γεωθερμίας**
- Επιμόρφωση φορέων πολιτών, επιχειρηματιών κ.ά. σε θέματα εξοικονόμησης ενέργειας
- Παροχή κινήτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας

Χωρική – Οικιστική Ανάπτυξη

- Ολοκλήρωση Χωροταξικού –πολεοδομικού σχεδιασμού (ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ, ΤΧΣ / ΤΠΣ)
- Ολοκλήρωση Κτηματολογίου
- επικαιροποίηση ΖΟΕ
- Διαδικαστικές ενέργειες & Μελέτες ΠΕΧΠ, ΣΟΑΠ, ΠΟΑΠΔ
- **Οριοθέτηση, επαναοριοθέτηση οικισμών**
- **Μελέτες πολεοδόμησης - Πράξεις Εφαρμογής**
- Μελέτες εξυγίανσης τουριστικών περιοχών

- Μελέτες ανάπλασης παράκτιων μετώπων
- Μελέτες διερεύνησης αξιοποίησης δυναμικού παραδοσιακών / εγκαταλελειμμένων οικισμών & εφαρμογή
- Παρατηρητήριο χωρικών δεδομένων
- Εξεύρεση Βιομηχανικών/Βιοτεχνικών υποδοχέων
- Εφαρμογή Μελετών ΠΕΧΠ, ΣΟΑΠ, ΠΟΑΠΔ
- Εφαρμογή και επικαιροποίηση σχεδίων ΕΣΧΑΔΑ, ΕΣΧΑΣΕ
- **Εφαρμογή, αξιολόγηση και επικαιροποίηση Χωροταξικού –πολεοδομικού σχεδιασμού (ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ, ΤΧΣ, ΤΠΣ)**

Οικονομικές δραστηριότητες – Επιχειρηματικότητα – Εξωστρέφεια

- **Ανάληψη ενεργειών διευκόλυνσης επιχειρηματικότητας** - Αξιολόγηση – Βελτίωση / Εξειδίκευση
- Ανάληψη δυναμικών πρακτικών προσέλκυσης επενδυτών – Αξιολόγηση - Προσαρμογή
- Ικανοποίηση αναγκών για βασικές υποδομές (επικοινωνίες, μεταφορές) – Συμπλήρωση - Αναβάθμιση, χρηματοοικονομικά, διαδικαστικά, πολεοδομικά, χωροταξικά, φορολογικές και λειτουργικές ρυθμίσεις ιδιαίτερα για τα νησιά των Ομάδων I & II).
- **Μελέτες Προγραμματικών Σχεδίων & Προγραμμάτων Έργων Ανάπτυξης Λιμένων (Master Plans) – Εφαρμογή / αναβάθμιση – βελτίωση λειτουργικότητας / Συμπλήρωση – κατασκευή νέων εμπορικών, επιβατικών λιμένων & συνοδευτικών εγκαταστάσεων**
- Διερεύνηση εμπλουτισμού / Κατασκευή και λειτουργία υποδομών ελλιμενισμού, φύλαξης, επισκευών αλιευτικών σκαφών & σκαφών αναψυχής
- **Παραγωγή ενέργειας μέσω ΑΠΕ (Ηλιακή, αιολική, κυματική, υδροηλεκτρική, γεωθερμική κλπ)**
- Προστασία φυσικών / παραγωγικών πόρων
- Μελέτες κάλυψης αρδευτικών αναγκών (όμβρια, υδροφόρος ορίζοντας, ανακύκλωση) - Κατασκευή και λειτουργία αρδευτικών έργων
- Αξιολόγηση και συμπλήρωση συνδριακών υποδομών και εκθέσεων
- Δημιουργία πιλοτικών – πειραματικών ΠΟΑΠΔ
- Διεύρυνση των ειδών των οικονομικών δραστηριοτήτων (ιδιαίτερα smart choices), απασχόληση, χρήση τοπικών προϊόντων και πρώτων υλών, άρση εποχικότητας, αυτάρκεια / αυτονομία, ορθή και επαρκής χωροθέτηση, επιμόρφωση εξειδίκευση
- **Παροχή κινήτρων για την ενίσχυση, διατήρηση και αναβίωση παραδοσιακών δραστηριοτήτων του α' γενή, β' γενή και γ' γενή τομέα** -Αξιολόγηση, ανατροφοδότηση συστήματος
- Clustering
- **Προβολή & προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού**
- Εφαρμογές ΤΠΕ
- Πολιτική αριστείας - βράβευσης καινοτόμων και ποιοτικών εφαρμογών
- Διαφήμιση και προβολή

Δημόσια Διοίκηση – Υπηρεσίες – Εξυπηρετήσεις

- Σταδιακή κάλυψη των διοικητικών αναγκών σε τοπικό επίπεδο με έμφαση στις Ομάδες Νησιών I & II
- Εφαρμογή καινοτόμων ηλεκτρονικών και τηλεματικών μεθόδων για την διεκπεραίωση διοικητικών δραστηριοτήτων - μείωση χρόνου διεκπεραίωσης διοικητικού έργου μεταξύ κέντρων και νησιών
- Μελέτες βάσεων δεδομένων για την ορθή και απρόσκοπτη λειτουργία της Δ.Δ. αλλά και την αποτελεσματικότερη διαδικασία λήψης αποφάσεων (πχ. Κτηματολόγιο, δασολόγιο, δημόσια περιουσία, αρχείο χρηματοοικονομικής διαχείρισης, κατάσταση / ηλικία / απόδοση /

ανάγκες τεχνικού εξοπλισμού, κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία και δείκτες, χρήσεις γης / δραστηριότητες, λειτουργικά χαρακτηριστικά κόστους και απόδοσης φορέων του δήμου και της περιφέρειας)

- Ορθολογική χωροταξική οργάνωση τεχνικών και ελεγκτικών υποστηρικτικών διαδικασιών και δραστηριοτήτων
- Ανάπτυξη μεθόδων διαρκούς αξιολόγησης αποδοτικότητας και κόστους από την λειτουργία της Δ.Δ. και των φορέων που είναι άμεσα και έμμεσα συνδεδεμένες με αυτή
- Επικαιροποίηση δεδομένων και αναγκών διαφόρων σχεδίων (αντιμετώπιση έκτακτων συμβάντων, χωρικός σχεδιασμός, τομεακά σχέδια, επιχειρησιακά σχέδια δήμων και περιφέρειας, άλλα)
- Αξιολόγηση πληροφοριακών συστημάτων συμπλήρωση, επανατροφοδότηση

Τέλος, η **Εθνική Χωρική Στρατηγική για το Θαλάσσιο Χώρο (ΕΧΣΘΧ)** προβλέπει την εκπόνηση Θαλάσσιων Χωροταξικών Σχεδίων σε θαλάσσιες περιοχές τα όρια των οποίων ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η θαλάσσια περιοχή Νοτίου Αιγαίου προβλέπεται να είναι μία από αυτές, όμως Θαλάσσια Χωροταξικά δεν έχουν εκπονηθεί ακόμη. Εάν και όποτε εκπονηθούν, προβλέπεται ότι θα εναρμονίζονται με τις γενικές αρχές⁴² της Εθνικής Στρατηγικής, δηλαδή:

- **Πρώθηση της θαλάσσιας οικονομίας και της γαλάζιας ανάπτυξης**
  - Ενεργειακές επενδύσεις στο θαλάσσιο χώρο
  - **Αναβάθμιση λιμενικών υποδομών και στοχευμένη ενίσχυση των θαλάσσιων ενδομεταφορών**
  - Θαλάσσια εξόρυξη υδρογονανθράκων και αδρανών υλικών με τις ελάχιστες δυνατές επιπτώσεις για το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον
  - **Βέλτιστη χωροθέτηση των τουριστικών δραστηριοτήτων θαλάσσιου τουρισμού (καταδυτικός, τουρισμός κρουαζιέρας, yachting, επαγγελματικών τουριστικών ημερόπλοιων)**
  - Αξιοποίηση θαλάσσιων βιολογικών πόρων (υδατοκαλλιέργειες, αλιεία, και θαλάσσια βιοτεχνολογία)
- **Διασφάλιση δίκαιης χωρικής ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής και περιβαλλοντικής δικαιοσύνης**
  - **Σχεδιασμός υποδομών που προσφέρουν διασυνδεσιμότητα**
  - Προστασία θαλάσσιου τοπίου
  - Αποκατάσταση υποβαθμισμένων θαλάσσιων οικοσυστημάτων
  - **Προστασία των παράκτιων πληθυσμών από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής**
  - Θαλάσσια επιτήρηση και στρατηγική ασφαλείας στη θάλασσα
  - Διασφάλιση της βιωσιμότητας του θαλάσσιου οικοσυστήματος

Επισημαίνεται δε η ανάγκη - στο πλαίσιο του σχεδιασμού της ΕΧΣΘ - να θεσπιστούν οι απαραίτητες κανονιστικές διατάξεις που να ρυθμίζουν τα παράκτια υδατικά συστήματα, τα προστατευόμενα είδη, τα ξενικά είδη, και το θόρυβο.

Όσον αφορά τον χωροταξικό σχεδιασμό κατώτερου επιπέδου (ΓΠΑ, ΣΧΟΟΑΠ) και τον πολεοδομικό σχεδιασμό, αυτός εν γένει απουσιάζει από τα μικρά νησιά των Κυκλάδων με ελάχιστες εξαιρέσεις.

3.2.2. Επιχειρησιακά Σχέδια Δήμων και λοιπά στρατηγικά κείμενα (π.χ. τουρισμός)

Στο πλαίσιο της Α' Φάσης της Διαβούλευσης, ο Ανάδοχος απευθύνθηκε σε όλους τους εμπλεκόμενους Δήμους προκειμένου να λάβει τα Επιχειρησιακά τους Προγράμματα και λοιπά χρήσιμα στρατηγικά κείμενα. Τελικώς, ο Ανάδοχος κατάφερε να συγκεντρώσει τις εξής πηγές:

⁴² Με έντονα γράμματα σημειώνονται αυτές που συσχετίζονται με διαπιστωμένες ανάγκες στα μικρά νησιά των Κυκλάδων.

Δήμος	Χρήσιμο Στρατηγικό Κείμενο
Δήμος Αμοργού	<ul style="list-style-type: none"> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020-2023 (Α' και Β' Φάση) Πρόταση Στρατηγικού Σχεδίου Τουριστικής Προβολής Σχέδιο Χωρικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης Άλλα κείμενα μη στρατηγικού χαρακτήρα (Κυκλοφοριακές μελέτες, Έκθεση Προσβασιμότητας)
Δήμος Ανάφης	<ul style="list-style-type: none"> Άλλα κείμενα μη στρατηγικού χαρακτήρα (Μελέτη Αγροτικού Ιατρείου, Μελέτη Βιολογικού Καθαρισμού, Μελέτη Ύδρευσης)
Δήμος Θήρας	<ul style="list-style-type: none"> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2019-2023 (Α' και Β' Φάση) Άλλα κείμενα μη στρατηγικού χαρακτήρα (Αξιολόγηση Γεωθερμίας, Μελέτη ΣΒΑΚ, Προμελέτη Λιμένα Ρίβας, Μελέτες ανάπτυξης Κέντρου Πολιτισμού και Ιστορίας στη Θηρασιά, Μελέτη Ολοκληρωμένης Υπαίθριας Αστικής Παρέμβασης)
Δήμος Ιητών	<ul style="list-style-type: none"> Άλλα κείμενα μη στρατηγικού χαρακτήρα (ΣΒΑΚ, ΣΦΗΟ)
Δήμος Κέας	<ul style="list-style-type: none"> Στρατηγικός Σχεδιασμός 2019-2023
Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	<ul style="list-style-type: none"> Άλλα κείμενα μη στρατηγικού χαρακτήρα (Μελέτη κατασκευής ποδοσφαίρου 5*5 και βόλεϊ στην Ηρακλειά)
Δήμος Σερίφου	<ul style="list-style-type: none"> Δεν έχουμε λάβει στρατηγικά ή λοιπά κείμενα
Δήμος Σικίνου	<ul style="list-style-type: none"> Δεν έχουμε λάβει στρατηγικά ή λοιπά κείμενα
Δήμος Σίφνου	<ul style="list-style-type: none"> Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012-2014 Άλλα κείμενα μη στρατηγικού χαρακτήρα (Κείμενο περιγραφής δημιουργίας Γεωπάρκου Σίφνου, Απολογιστικό κείμενο δράσεων τουριστικής προβολής για το έτος 2020)
Δήμος Φολεγάνδρου	<ul style="list-style-type: none"> Δεν έχουμε λάβει στρατηγικά ή λοιπά κείμενα

Όπως γίνεται αντιληπτό και από τον Πίνακα παραπάνω, ο Ανάδοχος έχει λάβει στρατηγικά κείμενα που σχετίζονται με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες των μικρών νησιών των Κυκλάδων από τους Δήμους Αμοργού, Θήρας, Κέας και Σίφνου.

Το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Αμοργού 2020-2023** στο Α' Μέρος έχει εσωτερική στόχευση και καταλήγει σε σχέδιο δράσης που εστιάζει στις εσωτερικές δομές του Δήμου (π.χ. αναβάθμιση υπηρεσιών καθαριότητας, αναβάθμιση υπηρεσιών παιδείας και νέας γενιάς, αναβάθμιση οργάνωσης και διοίκησης του Δήμου). Στο **Β' Μέρος**, στο πλαίσιο ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, προσδιορίζονται κάποιοι στρατηγικοί αναπτυξιακοί στόχοι οι οποίοι αφορούν:

- τη βελτίωση της καθημερινότητας των δημοτών
- την προώθηση της τουριστικής, κοινωνικής, πολιτιστικής ανάπτυξης και συνοχής
- τη στήριξη της εκπαίδευσης και της αθλητικής δράσης

- τη στήριξη των υπηρεσιών πρόνοιας και υποστήριξης των δημοτών
- τον εκσυγχρονισμό και την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της λειτουργίας του Δήμου

Ως κύριοι άξονες του οράματος του Δήμου προσδιορίζονται:

- η ενίσχυση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- η διασφάλιση της συνοχής και της ισόρροπης ανάπτυξης των οικισμών του δήμου.
- η ανανέωση και ολοκλήρωση των υποδομών.
- η διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και η τόνωση της ιστορικής μνήμης.
- η θεσμική θωράκιση του δήμου.
- η τοποθεσία και φυσικό χάρισμα της Αμοργού.

Τα παραπάνω δομούνται γύρω από τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ), οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

- ΑΠ1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
- ΑΠ2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός
- ΑΠ3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση
- ΑΠ4: Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου

Επιπλέον, στον τομέα του Τουρισμού, η πρόταση στρατηγικού σχεδίου τουριστικής προβολής του Δήμου διενεργεί καταγραφή και αποτύπωση του τουριστικού προϊόντος της Αμοργού ενώ προσδιορίζει τις ακόλουθες μορφές τουρισμού που αναπτύσσονται στο νησί:

▪ Θρησκευτικός Τουρισμός	▪ Αγροτουρισμός
▪ Πολιτιστικός Τουρισμός	▪ Γαστρονομικός Τουρισμός
▪ Αρχαιολογικός Τουρισμός	▪ Καταδυτικός Τουρισμός
▪ Πεζοπορικός Τουρισμός	▪ Τουρισμός Ευεξίας
▪ Θαλάσσιος Τουρισμός (Yachting/Island Hopping)	▪ Κινηματογραφικός Τουρισμός
▪ Αθλητικός Τουρισμός	▪ Γαμήλιος Τουρισμός
▪ Τουρισμός Κρουαζιέρας	▪ Camping/Glamping Τουρισμός

Ως κύριες αγορές προσδιορίζονται η Ελλάδα, η Ιταλία και η Γαλλία ενώ επισημαίνεται η ανάγκη προώθησης, προβολής και ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Θήρας 2019-2023** έχει ακριβώς την ίδια προσέγγιση με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Αμοργού. Ως μακροχρόνιοι στρατηγικοί στόχοι οι οποίοι εκφράζουν και τις κύριες αναπτυξιακές επιδιώξεις του Δήμου προσδιορίζονται ακριβώς οι ίδιοι που περιλαμβάνονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου Αμοργού, δηλαδή:

- η βελτίωση της καθημερινότητας των δημοτών
- η προώθηση της τουριστικής, κοινωνικής, πολιτιστικής ανάπτυξης και συνοχής
- η στήριξη της εκπαίδευσης και της αθλητικής δράσης
- η στήριξη των υπηρεσιών πρόνοιας και υποστήριξης των δημοτών

- ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της λειτουργίας του Δήμου

Ως κύριοι άξονες του οράματος του Δήμου προσδιορίζονται:

- η ενίσχυση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- η διασφάλιση της συνοχής και της ισόρροπης ανάπτυξης των οικισμών του δήμου.
- η ανανέωση και ολοκλήρωση των υποδομών.
- η διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και η τόνωση της ιστορικής μνήμης.
- η θεσμική θωράκιση του δήμου.
- η τοποθεσία και φυσικό χάρισμα της Θήρας.

Τα παραπάνω δομούνται γύρω από τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ), οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

- ΑΠ1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
- ΑΠ2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός
- ΑΠ3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση
- ΑΠ4: Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου

Το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Κέας 2019-2023** προσδιορίζει ως αρχές του αναπτυξιακού σχεδιασμού του:

- την αντιμετώπιση των όποιων κοινωνικών προβλημάτων,
- την επιδίωξη αειφόρου σχεδιασμού και βιώσιμης ανάπτυξης,
- την προώθηση της γνώσης και της καινοτομίας,
- την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του νησιού για την ανάδειξη του ως πόλου έλξης τουρισμού και πολιτισμού,
- την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας,
- την ανασυγκρότηση, τεχνολογική αναβάθμιση και θεσμική ενδυνάμωση του Δήμου.

Τα παραπάνω δομούνται γύρω από πέντε (5) Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ), οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

- ΑΠ1: Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής
- ΑΠ2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός
- ΑΠ3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση
- ΑΠ4: Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου
- ΑΠ5: Τοπική Δημοκρατία και Συμμετοχή

Τέλος, το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Σίφνου**, μπορεί να αναφέρεται σε χρονική περίοδο η οποία είναι αρκετά μακριά χρονικά (2012-2014), αλλά είναι ενδεικτικό των διαχρονικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει το νησί. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Δήμος Σίφνου έχει ως αποστολή:

- την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης
- την ενίσχυση της Προστασίας και Διαχείρισης του Φυσικού Περιβάλλοντος
- την βελτίωση της Ποιότητας Ζωής των πολιτών

- την ενίσχυση της Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης
- την προώθηση της Παιδείας, του Αθλητισμού και του Πολιτισμού
- την ενίσχυση της Πολιτικής Προστασίας

Τα παραπάνω δομούνται γύρω από τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ), οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

- ΑΠ1: Περιβάλλον - Ποιότητα ζωής και κάλυψη των βασικών περιβαλλοντικών υποδομών
- ΑΠ2: Παιδεία
- ΑΠ3: Εκσυγχρονισμός της Διοίκησης
- ΑΠ4: Προώθηση της Επιχειρηματικότητας

Τα παραπάνω φανερώνουν ότι ορισμένα εκ των βασικότερων μικρών νησιών των Κυκλάδων παρουσιάζουν στον Επιχειρησιακό τους Σχεδιασμό κοινά σημεία αναφοράς και κοινές αναπτυξιακές προτεραιότητες, στο πλαίσιο των οποίων επιδιώκεται η προώθηση δράσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση κύριων αναπτυξιακών παραμέτρων της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας. Στον Πίνακα που ακολουθεί προσδιορίζονται κατηγορίες παρεμβάσεων που απαντώνται σχεδόν οριζόντια στα κείμενα Επιχειρησιακού Σχεδιασμού των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων, ανά Άξονα Προτεραιότητας (είναι και αυτοί κοινοί).

Άξονας Προτεραιότητας	Κατηγορία Παρεμβάσεων
Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	<ul style="list-style-type: none"> • Οικιστικό περιβάλλον: αναβάθμιση και διατήρηση τοπικού χαρακτήρα, πολεοδομικός σχεδιασμός και αστικές παρεμβάσεις • Υποδομές και Δίκτυα Ύδρευσης, Αποχέτευσης & Διαχείριση Υδάτων • Καθαριότητα και Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων • Αειφορική διαχείριση φυσικών και ενεργειακών πόρων, εξοικονόμηση ενέργειας, αξιοποίηση καθαρών μορφών ενέργειας, ενεργειακή βιωσιμότητα και αυτονομία • Μεταφορές / Οδικοί Άξονες / Πύλες Εισόδου/ Κινητικότητα και Στάθμευση • Φυσικό περιβάλλον και πράσινο • Πολιτική προστασία και αντιπλημμυρικά
Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός	<ul style="list-style-type: none"> • Δομές και υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης • Δομές και υπηρεσίες Υγείας • Δομές και υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας/φροντίδας, κοινωνικής ενσωμάτωσης, πρόνοιας, ισότητας και συμπερίληψης • Αθλητικές υποδομές και υπηρεσίες • Αποκατάσταση, αξιοποίηση, ανάδειξη και προβολή αποθέματος ιστορικής, πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς • Ενίσχυση υποδομών, δρώμενων και υπηρεσιών πολιτιστικού περιεχομένου
Τοπική Οικονομία και Απασχόληση	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της απασχόλησης

Άξονας Προτεραιότητας	Κατηγορία Παρεμβάσεων
	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση των τοπικών παραγωγικών δυνατοτήτων και των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού • Στήριξη του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα • Αξιοποίηση της αναπτυξιακής δυναμικής του τριτογενούς τομέα • Ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού, διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, προώθηση και επένδυση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και ενίσχυση του τουριστικών υποδομών
<p>Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας του Δήμου και Τεχνολογική αναβάθμιση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση διοικητικών λειτουργιών και βελτίωση αποτελεσματικότητας υπηρεσιών • Ψηφιακή μετάβαση και αξιοποίηση των ΤΠΕ • Ενθάρρυνση συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας σε θέματα τοπικής ανάπτυξης και αναβάθμιση στις σχέσεις Δήμους-Πολίτη

Οι προκλήσεις και οι αναπτυξιακές ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί στην Ενότητα συνάδουν σχεδόν απόλυτα με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες και τους αναπτυξιακούς στόχους που εντοπίζονται στα κείμενα Επιχειρησιακού Στρατηγικού Σχεδιασμού των Δήμων των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων, τεκμηριώνοντας την συνάφεια και την σκοπιμότητα της παρούσας Στρατηγικής ΟΧΕ.

4. Ανάπτυξη της Στρατηγικής ΟΧΕ

Στην παρούσα ενότητα γίνεται η αιτιολόγηση των στρατηγικών στόχων της Στρατηγικής βάσει της ανάλυσης που έχει προηγηθεί στα Κεφάλαια 2 και 3 και προσδιορίζονται οι Άξονες Προτεραιότητας της Στρατηγικής και οι Ειδικοί τους Στόχοι. Κατόπιν, παρατίθεται ο τρόπος ανταπόκρισης και ένταξης των Άξόνων Προτεραιότητας και των Ειδικών Στόχων της Στρατηγικής στο Περιφερειακό Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027, καθώς και σε λοιπά τυχόν σχετιζόμενα Προγράμματα και πηγές χρηματοδότησης.

4.1. Αρχιτεκτονική της Στρατηγικής ΟΧΕ

4.1.1. Διατύπωση και αιτιολόγηση των στρατηγικών στόχων της Στρατηγικής ΟΧΕ

Βάσει της ανάλυσης που έχει προηγηθεί, εντοπίζονται έξι (6) στρατηγικοί στόχοι της Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών των Κυκλάδων.

Στρατηγικός Στόχος	Αιτιολόγηση
1. Βελτίωση όρων νησιωτικής διαβίωσης και ποιότητας ζωής	Σε όλα τα νησιά υφίστανται ανάγκες βελτίωσης βασικών υποδομών που σχετίζονται με τους όρους διαβίωσης όπως ύδρευση και αποχέτευσης, διασφάλιση πόσιμου νερού και πρόσθετων πηγών υδροδότησης, αστικές αναπλάσεις και υπογειοποιήσεις δικτύων που σχετίζονται με έργα ύδρευσης και αποχέτευσης κ.α.
2. Βελτίωση συνδεσιμότητας και ενδονησιωτικής κινητικότητας	Η συνδεσιμότητα, η προσβασιμότητα και το επίπεδο τοπικής / αστικής κινητικότητας συνιστά υπαρκτή συνθήκη για την τοπική κοινωνία και οικονομία των μικρών νησιών. Ανάγκες που σχετίζονται με την βελτίωση υποδομών μεταφορών (λιμένες, αλιευτικά καταφύγια, μαρίνες, οδοποιία, ελικοδρόμια) καθώς και με την βελτίωση ψηφιακής συνδεσιμότητας και επικοινωνίας απαντώνται σχεδόν στο σύνολο των μικρών νησιών των Κυκλάδων
3. Προώθηση ενεργειακής βιωσιμότητας αυτονομίας και στήριξη αειφορίας και προστασίας του περιβάλλοντος	Θεμελιώδης προτεραιότητα των μικρών νησιών των Κυκλάδων είναι η ενεργειακή αυτονομία και βιωσιμότητα. Σχεδόν όλα τα μικρά νησιά αντιμετωπίζουν αυξημένες ενεργειακές ανάγκες που σχετίζονται με την διασφάλιση ύδρευσης αυξάνοντας σημαντικά το κόστος διάθεσής της στην τοπική κοινωνία και οικονομία ενώ παράλληλα σημαντικές είναι οι ανάγκες εξοικονόμησης ενέργειας μέσω αξιοποίησης περιβαλλοντικά φιλικών μορφών ενέργειας. Η διασφάλιση ενεργειακής βιωσιμότητας ή/και αυτονομίας για τα νησιά, βελτιώνει το προφίλ τους σε μόνιμους κατοίκους και επισκέπτες, καθιστώντας τα πιο ελκυστικούς προορισμούς, ενώ προς την ίδια κατεύθυνση λειτουργεί η πράσινη κινητικότητα που συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος. Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί μέρος της ταυτότητας των μικρών νησιών και επομένως η προστασία του συνιστά κύρια προτεραιότητα για την τοπική κοινωνία και οικονομία.
4. Βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών εκπαίδευσης και υγείας	Σε πολλά από τα μικρά νησιά των Κυκλάδων εντοπίζονται ανάγκες κτιριακής αναβάθμισης σχολείων και άλλων υποδομών εκπαίδευσης, καθώς και των Πολυδύναμων Περιφερειακών Ιατρείων, ενισχύοντας τον κοινωνικό ιστό και το αίσθημα ασφάλειας του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών. Οριζόντια, δε, είναι η ανάγκη εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των μικρών νησιών συμβάλλοντας στην ποιοτική αναβάθμισή του.
5. Βιώσιμη ανάπτυξη και διαχείριση του τουρισμού	Σχεδόν όλα τα μικρά νησιά των Κυκλάδων βασίζουν την τοπική τους οικονομία σε πολύ μεγάλο βαθμό στον τουρισμό. Η αποκατάσταση,

Στρατηγικός Στόχος	Αιτιολόγηση
και αξιοποίηση / ανάδειξη / προστασία / προβολή πολιτιστικού και ιστορικού αποθέματος	ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση του πολιτιστικού και ιστορικού τους αποθέματος ενισχύει το τουριστικό τους προϊόν, αναδεικνύει την ιδιαίτερη τοπική ταυτότητα και συμβάλλει στον εμπλουτισμό και την διαφοροποίηση του τουριστικού τους προφίλ
6. Αντιμετώπιση επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής	Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής γίνονται αισθητές με ταχύ ρυθμό σε ολόκληρη την χώρα. Σε αρκετά νησιά εντοπίζονται ανάγκες αντιμετώπισης κυρίως πλημμυρικών φαινομένων και κατολισθήσεων, κάτι που χρήζει δέουσας προσοχής δεδομένης της κλιμάκωσης της κλιματικής αλλαγής σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

4.1.2. Όραμα της Στρατηγικής ΟΧΕ

Βάσει των παραπάνω στρατηγικών στόχων που προσδιορίστηκαν, **το Όραμα της ΟΧΕ ορίζεται ως ακολούθως:**

Η Στρατηγική ΟΧΕ έχει σαν στόχο να υποστηρίξει την τοπική ανάπτυξη στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων με οδηγό τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας, δίνοντας έμφαση στην ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς και στην αναβάθμιση βασικών υποδομών κοινωνικής ωφέλειας, ενδονησιωτικής κινητικότητας και εκπαίδευσης, για τη διαφύλαξη και ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας κάθε μικρού νησιού και την αναβάθμιση των όρων νησιωτικής διαβίωσης και ποιότητας ζωής κατοίκων και επισκεπτών ως απαραίτητη προϋπόθεση για την βελτίωση της ελκυστικότητας των μικρών νησιών και την κοινωνικο-οικονομική τους βιωσιμότητα.

Στο πλαίσιο αυτού του Οράματος η ΟΧΕ υποστηρίζει τα μικρά νησιά με υποδομές που:

- στηρίζουν τον τουρισμό (οδικές προσβάσεις σε τουριστικούς προορισμούς, αναπλάσεις οικισμών και παραλιακών μετώπων, προστασία μνημείων, ανάδειξη τουριστικών πόρων, υποδομές ειδικού τουρισμού)
- διασφαλίζουν την επάρκεια υδατικών πόρων (αφαλατώσεις, έλεγχος και περιορισμό των διαρροών, επέκταση της δυναμικότητας επεξεργασίας, μεταφοράς και αποθήκευσης πόσιμου νερού συμπεριλαμβανομένων λιμνοδεξαμενών)
- προστατεύουν το περιβάλλον – και κυρίως τους υπόγειους υδροφορείς και τα νερά κολύμβησης – από τη ρύπανση που προέρχεται από υγρά λύματα (ΕΕΛ, δίκτυα αποχέτευσης)
- διασφαλίζουν αξιοπρεπείς χώρους εκπαίδευσης, πολιτισμού και παροχής υπηρεσιών υγείας (πολυδύναμα ιατρεία, σχολεία, βρεφονηπιακοί σταθμοί, δημοτικές βιβλιοθήκες και πολιτιστικοί χώροι)
- βελτιώνουν τις συνθήκες κίνησης κατοίκων και επισκεπτών (χώροι στάθμευσης, βελτιώσεις οδικού δικτύου)
- στηρίζουν την ενεργειακή βιωσιμότητα των Δήμων (εξοικονόμηση από συστήματα ύδρευσης, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων) ώστε να μπορούν να συνεχίσουν να παρέχουν το ίδιο επίπεδο υπηρεσιών στους πολίτες, και

- ενισχύουν την ασφάλεια των δικτύων μεταφοράς ενέργειας βελτιώνοντας ταυτόχρονα την παραδοσιακή εικόνα των νησιών (υπογειοποιήσεις δικτύων, εγκατάσταση ενεργειακά βέλτιστου οδοφωτισμού)

4.1.3. Υιοθέτηση των Αξόνων Προτεραιότητας και των Ειδικών Στόχων της Στρατηγικής ΟΧΕ

Οι παραπάνω Στρατηγικοί Στόχοι δομούνται σε πέντε (5) Άξονες Προτεραιότητας (Α.Π.) οι οποίοι εξυπηρετούν το Όραμα της Στρατηγικής ΟΧΕ.

Α.Π.	Όνομα	Περιεχόμενο / Αιτιολόγηση
ΑΠ1	Ποιότητα Ζωής και Τοπική Κοινωνία	Αφορά παρεμβάσεις ανάπτυξης / βελτίωσης βασικών υποδομών και δικτύων (ύδρευση, αποχέτευση, τηλεπικοινωνίες), αστικές αναπλάσεις και υπογειοποιήσεις δικτύων που σχετίζονται με έργα ύδρευσης / αποχέτευσης / ΔΕΗ Επίσης, αφορά παρεμβάσεις που στοχεύουν στη βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών Υγείας, Εκπαίδευσης και Φροντίδας όπως σχολεία, Πολυδύναμα Περιφερειακά Ιατρεία, βρεφονηπιακούς σταθμούς, κτίρια για φιλοξενία καθηγητών, ιατρών, άλλα κτίρια κοινοφελών υπηρεσιών κλπ. Μπορεί να περιλαμβάνει και παρεμβάσεις κατάρτισης/ υπηρεσιών εκπαίδευσης (οριζόντια) του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού
ΑΠ2	Συνδεσιμότητα και Κινητικότητα	Αφορά παρεμβάσεις βελτίωσης υποδομών ενδονησιωτικών μεταφορών και κυρίως οδοποιίες, μέσα/υποδομές ηλεκτροκίνησης και μέσα περιβαλλοντικά φιλικής κινητικότητας, προώθηση βιώσιμης αστικής κινητικότητας
ΑΠ3	Ενέργεια, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή	Αφορά παρεμβάσεις κάλυψης ενεργειακών αναγκών (π.χ. Φ/Β σε αφαλατώσεις), εξοικονόμησης ενέργειας (σε δημοτικά κτίρια, οδοφωτισμός κλπ), έργα που συνδέονται με ενεργειακές κοινότητες κλπ, , έργα ενίσχυσης πρασίνου και προστασίας / βελτίωσης του περιβάλλοντος και της φυσικής κληρονομιάς, αντιμετώπισης κινδύνων που πηγάζουν από την κλιματική αλλαγή όπως αντιπλημμυρικά έργα και εν γένει έργα που σχετίζονται με την Πολιτική Προστασία
ΑΠ4	Τουρισμός / Πολιτισμός	Αφορά παρεμβάσεις ανάδειξης/αποκατάστασης πολιτιστικών / τουριστικών πόρων, αίθουσες/χώρους πολιτιστικών εκδηλώσεων/συνεδριακού τουρισμού, μονοπάτια/πεζοπορικές διαδρομές, πολιτιστικές διαδρομές, δράσεις τουριστικής προώθησης και γαλάζιας ανάπτυξης (π.χ. καταδυτικά κέντρα, ανάδειξη ναυαγίων κλπ)
ΑΠ5	Τεχνική Βοήθεια	Ωρίμανση και Παρακολούθηση Υλοποίησης ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων

Βάσει της ανάλυσης που προηγήθηκε και της διαδικασίας διαβούλευσης που υλοποιήθηκε σε τρεις φάσεις η δομή της Στρατηγικής ΟΧΕ για τα μικρά νησιά των Κυκλάδων σε Άξονες Προτεραιότητας, εξειδικεύεται στους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους:

Πίνακας 15. Δομής Στρατηγικής ΟΧΕ σε Άξονες Προτεραιότητας και Ειδικούς Στόχους

Α.Π.	Όνομα Α.Π.	Ειδικός Στόχος	Όνομα Ειδικού Στόχου	Παρεμβάσεις / Ομάδες Έργων
ΑΠ1	Ποιότητα Ζωής και Τοπική Κοινωνία	ΕΣ 1.1	Βελτίωση δυναμικότητας/ποιότητας παροχής και διανομής πόσιμου νερού και προώθηση βιώσιμης διαχείρισης υδάτινων πόρων και υγρών αποβλήτων	Ομάδα Έργων: Βελτίωση / ανάπτυξη υποδομών και δικτύων ύδρευσης και σχετικές συνοδές αναπλάσεις
				Ομάδα Έργων: Βελτίωση / ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων και δικτύων αποχέτευσης και σχετικές συνοδές αναπλάσεις
		ΕΣ 1.2	Βελτίωση οικιστικού περιβάλλοντος	Ομάδα Έργων: Υπογειοποίηση Δικτύων και αναπλάσεις
		ΕΣ 1.3	Βελτίωση πρόσβασης σε ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες εκπαίδευσης	Ομάδα Έργων: Υποδομές και εξοπλισμός για εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση
		ΕΣ 1.4	Βελτίωση πρόσβασης σε ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και πρόνοιας	Ομάδα Έργων: Υποδομές / εξοπλισμός υγειονομικής περίθαλψης (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης αυτής)
Ομάδα Έργων: Βρεφονηπιακοί Σταθμοί				
ΑΠ2	Συνδεσιμότητα και Κινητικότητα	ΕΣ 2.1	Βελτίωση ενδονησιωτικής συνδεσιμότητας, οδικής ασφάλειας και τοπικής πρόσβασης	Ομάδα Έργων: Βελτίωση / αναβάθμιση τοπικής οδοποιίας
		ΕΣ 2.2	Προώθηση βιώσιμης αστικής κινητικότητας και καθαρών ενδονησιωτικών μεταφορών	Ομάδα Έργων: Στήριξη περιβαλλοντικά φιλικής κινητικότητας (δομές και μέσα ηλεκτροκίνησης, άλλες εναλλακτικές μορφές κινητικότητας όπως ποδήλατα συμβατικά/ηλεκτροκίνητα κλπ) Ομάδα Έργων: Αναβάθμιση / ανάπτυξη χώρων στάθμευσης και έξυπνων συστημάτων στάθμευσης, και εφαρμογών κινητικότητας
ΑΠ3		ΕΣ 3.1		Ομάδα Έργων: Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων

Α.Π.	Όνομα Α.Π.	Ειδικός Στόχος	Όνομα Ειδικού Στόχου	Παρεμβάσεις / Ομάδες Έργων
	Ενέργεια, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή		Προώθηση ενεργειακής αποδοτικότητας, ενεργειακής αυτονομησης και εξοικονόμησης ενέργειας	Ομάδα Έργων: Εξοικονόμηση και αυτονομηση ενέργειας σε βασικές δημοτικές υποδομές όπως ύδρευση/αποχέτευση (αφαλατώσεις, αντλιοστάσια) και οδοφωτισμός, έργα έξυπνων ενεργειακών δικτύων
		ΕΣ 3.2	Βελτίωση / προστασία του περιβάλλοντος και της φυσικής κληρονομιάς	Ομάδα Έργων: Έργα ενίσχυσης πρασίνου και χωρικών/αστικών αναπλάσεων που έχουν θετικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα
ΑΠ4	Τουρισμός / Πολιτισμός	ΕΣ 4.1	Προστασία και ανάδειξη ιστορικής και πολιτιστικής ταυτότητας των νησιών	Ομάδα Έργων: Αποκατάσταση / Προστασία / Ανάδειξη πόρων πολιτιστικής, βιομηχανικής και ιστορικής κληρονομιάς (π.χ. μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί, γεωπάρκα, μεταλλεία, κάστρα, ανεμόμυλοι κ.α.) Ομάδα Έργων: Αναβάθμιση / ανάπτυξη υποδομών πολιτισμού και τουρισμού (μουσεία, κέντρα τεκμηρίωσης, χώροι/αίθουσες πολιτιστικών εκδηλώσεων και συνεδρίων κλπ)
		ΕΣ 4.2	Προώθηση και στήριξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης	Ομάδα Έργων: Ανάπτυξη / αναβάθμιση μονοπατιών και πεζοπορικών διαδρομών (πολιτιστικές / γαστρονομικές / περιπατητικές διαδρομές, θεματικά πάρκα, κλπ) Ομάδα Έργων: Προώθηση δράσεων στήριξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και θεματικής εκπαίδευσης (π.χ. προώθηση της αναρρίχησης και κατάδυσης, ανάπτυξη διαδραστικών εκθέσεων, στήριξη γαστρονομικού τουρισμού, κλπ)
ΑΠ5	Τεχνική Βοήθεια	ΕΣ 5.1	Τεχνική Βοήθεια	Έργο Σύμβουλου Ωρίμανσης και Παρακολούθησης Υλοποίησης ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων

4.1.4. Συνάφεια με στόχους του ΠεΠ ΝΑ 2021-2023 και Περιφερειακές / Εθνικές Στρατηγικές

Κεντρικός στόχος της ΠΝΑ είναι η «ενίσχυση και διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματός της, με την υιοθέτηση μιας στρατηγικής διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, η διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας των πόρων και η ενίσχυση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής προς όφελος των κατοίκων και των επισκεπτών της».

Για την επίτευξη αυτού του κεντρικού στόχου, **το Περιφερειακό Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027 υιοθετεί τους παρακάτω Στρατηγικούς Στόχους:**

I. Ενίσχυση και διαφοροποίηση παραγωγικού συστήματος

Στο πλαίσιο του Προγράμματος, και ειδικότερα του Στόχου Πολιτικής 1, δίνεται προτεραιότητα, μεταξύ άλλων, στην διεύρυνση της παραγωγικής βάσης για την άρση της υπερβολικής εξάρτησης της οικονομίας από τη μονοκαλλιέργεια (τουρισμός), στην αναβάθμιση των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και ειδικότερα, στην αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος. Το Πρόγραμμα θα υποστηρίξει επενδύσεις και παρεμβάσεις που θα εξυπηρετούν την περιφερειακή διάσταση της ΕΣΕΕ, συμπεριλαμβανομένων και δράσεων για την βιώσιμη γαλάζια ανάπτυξη. Επιπλέον, το Πρόγραμμα υποστηρίζει χρηματοδοτικά, μεταξύ άλλων, δραστηριότητες ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών στους τομείς του πολιτισμού και τουρισμού, καθώς και περαιτέρω ανάπτυξης και εφαρμογής μεθόδων τηλεϊατρικής και λύσεων εξ αποστάσεως φροντίδας/υποστήριξης ευάλωτων και γεωγραφικά απομονωμένων ομάδων του πληθυσμού (ιδιαίτερα των μικρών νησιών).

Ο συγκεκριμένος Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος έχει **συνάφεια με τον ΑΠ4, που εξυπηρετεί τον αντίστοιχο στρατηγικό στόχο της Στρατηγικής ΟΧΕ.**

II. Αποτελεσματική διαχείριση περιβάλλοντος και πόρων

Στο πλαίσιο του Προγράμματος και σε εφαρμογή των Εθνικών Σχεδίων για την Ενέργεια και το Κλίμα, της προώθησης μηδενικής κατανάλωσης κτιρίων και της Μακροπρόθεσμης Στρατηγικής για την ανακαίνιση του κτιριακού αποθέματος, η ΠΝΑ επιδιώκει την προώθηση μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης του δημόσιου κτιριακού αποθέματος. Επιπλέον, στρατηγική επιλογή αποτελεί η εφαρμογή μέτρων στήριξης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την διαχείριση / αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές δίνοντας προτεραιότητα σε αντιπλημμυρικά έργα και στην προστασία έναντι της διάβρωσης των ακτών, σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου και το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ). Ανάλογα σημαντική προτεραιότητα αποτελεί η βελτίωση δυνατοτήτων ολοκληρωμένης και βιώσιμης διαχείρισης υγρών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των παρεμβάσεων που στοχεύουν στην αναβάθμιση ή/και κατασκευή νέων υποδομών συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων σε τουριστικές και οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, και σε συμφωνία με τα όσα προβλέπονται στο Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Λυμάτων. Τέλος, σημαντική προτεραιότητα στο πλαίσιο του παρόντος στρατηγικού στόχου αποτελεί η ανάπτυξη παρεμβάσεων αντιμετώπισης της λειψυδρίας, μείωσης των διαρροών των δικτύων ύδρευσης και εξοικονόμησης νερού καθώς και συμπληρωματικών έργων υποδομής για την διασφάλιση επαρκούς και ποιοτικού πόσιμου νερού ανθρώπινης κατανάλωσης, σύμφωνα και με τις προτεραιότητες του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου για το πόσιμο νερό.

Ο συγκεκριμένος Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος έχει **συνάφεια με τον ΑΠ1, ΑΠ3, που εξυπηρετούν τους αντίστοιχους στρατηγικούς στόχους της Στρατηγικής ΟΧΕ.**

III. Βελτίωση περιφερειακής συνδεσιμότητας και ενίσχυση κινητικότητας

Στο πλαίσιο του Προγράμματος, στρατηγική προτεραιότητα αποτελεί η βελτίωση της προσβασιμότητας των νησιών μέσω της αναβάθμισης των θαλάσσιων και οδικών μεταφορών και μετακινήσεων, ενδονησιωτικά, ενδοπεριφερειακά και διαπεριφερειακά καθώς και στις πύλες εισόδου – εξόδου και στα σημεία τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, σε συμφωνία με τις Εθνικές Στρατηγικές Σχεδίων Μεταφορών και στο πλαίσιο της πράσινης στρατηγικής μεταφορών για προώθηση ενός καθαρότερου, ασφαλέστερου και ανθεκτικότερου στην κλιματική αλλαγή συστήματος μεταφορών.

Ο συγκεκριμένος Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος έχει **συνάφεια με τον ΑΠ2, που εξυπηρετεί τον αντίστοιχο στρατηγικό στόχο της Στρατηγικής ΟΧΕ.**

IV. Ενίσχυση κοινωνικής συνοχής και τόνωση αγοράς εργασίας

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα, και σε εφαρμογή του στρατηγικού σχεδιασμού του Υπ. Υγείας, του Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων και του Υπ. Παιδείας & Θρησκευμάτων σε όλους τους επιμέρους τομείς αρμοδιότητας, στρατηγική επιλογή του Προγράμματος αποτελεί η αναβάθμιση των υποδομών και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης στο σύνολο του πληθυσμού και ειδικότερα:

- η αναβάθμιση του δικτύου υποδομών υγείας, με έμφαση στην ΠΦΥ
- η ενίσχυση της λειτουργίας του δικτύου των μονάδων πρωτοβάθμιας υγείας για την εξυπηρέτηση ευάλωτων ατόμων, προαγωγή της ψυχικής υγείας, αντιμετώπιση των εξαρτήσεων και ανάπτυξη προγραμμάτων δημόσιας υγείας για ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού
- η αναβάθμιση των υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, καθώς και της προσχολικής αγωγής περιλαμβανομένης και της χρήσης σύγχρονων εκπαιδευτικών εργαλείων ΤΠΕ
- η εξειδικευμένη εκπαιδευτική και άλλη υποστήριξη μαθητών και φοιτητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Επιπλέον, στο πλαίσιο αυτού του στρατηγικού στόχου επιδιώκεται η δημιουργία προσβάσιμων τουριστικών προορισμών καθώς και η προστασία, ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής & φυσικής κληρονομιάς και των τουριστικών πόρων, σύμφωνα με την Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και τη Στρατηγική για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ 21-30. Ειδικότερα, προτεραιότητα αποτελεί η δημιουργία υποδομών για την ελεύθερη και ασφαλή πρόσβαση των επισκεπτών και ιδιαίτερα των ΑμεΑ και άλλων κατηγοριών εμποδιζόμενων ατόμων σε τουριστικούς προορισμούς, πολιτιστικά μνημεία και χώρους φυσικού κάλλους, η ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικού τουρισμού και η ανάπτυξη δράσεων προστασίας, αξιοποίησης και προβολής της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς εκτός των περιοχών Natura 2000 και των τουριστικών πόρων της ΠΝΑ.

Ο συγκεκριμένος Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος έχει **συνάφεια με τους ΑΠ4, που εξυπηρετεί τον αντίστοιχο στρατηγικό στόχο της Στρατηγικής ΟΧΕ.**

V. Ενδυνάμωση χωρικής συνοχής και άμβλυνση ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου στρατηγικού στόχου του Προγράμματος επιδιώκεται η ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής στην ΠΝΑ μέσω της άμβλυνσης των μειονεκτημάτων που δημιουργούν τα γεωγραφικά και γεωφυσικά χαρακτηριστικά / φυσιογνωμία των νησιών. Έμφαση δίνεται στην αντιμετώπιση των προβλημάτων γεωγραφικής απομόνωσης, της έλλειψης βασικών υποδομών και του μικρού βαθμού αξιοποίησης των πόρων, καθώς και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων

ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε νησιά με μόνιμο πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων.

Ο συγκεκριμένος Στρατηγικός Στόχος του Προγράμματος έχει **συνάφεια με όλους τους ΑΠ και τους στρατηγικούς στόχους της Στρατηγικής ΟΧΕ**.

4.2. Τεκμηρίωση της συνέργειας της Στρατηγικής ΟΧΕ με άλλες ειδικές στρατηγικές που εξειδικεύονται στην Περιφέρεια και άλλα Προγράμματα

4.2.1. Περιφερειακή Διάσταση της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Κατά τον σχεδιασμό της **Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) 2021-2027, προσδιορίστηκαν οκτώ τομείς προτεραιότητας** που ουσιαστικά ταυτίζονται με τους οκτώ τομείς προτεραιότητας της περιόδου 2014-2020.

Αυτοί είναι:

- Αγροδιατροφική Αλυσίδα
- Βιοεπιστήμες, Υγεία, Φάρμακα
- Ψηφιακές Τεχνολογίες
- Αειφόρος Ενέργεια
- Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία
- Μεταφορές & Εφοδιαστική Αλυσίδα
- Υλικά, Κατασκευές & Βιομηχανία
- Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργικές Βιομηχανίες

Όραμα της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021-2027 αποτελεί η μετάβαση σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο, κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμο, στηριζόμενο στη γνώση και στην αξιοποίησή της μέσα από την παραγωγή υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών, με προοπτική ενσωμάτωσης σε Διεθνείς Αλυσίδες Αξίας.

Το ανωτέρω όραμα αναλύεται στους εξής **5 Στρατηγικούς Στόχους**:

1. Αύξηση της παραγωγής νέας γνώσης
2. Αποτελεσματική αξιοποίηση και διάχυση νέας γνώσης
3. Τεχνολογικός εκσυγχρονισμός – υιοθέτηση καινοτομιών
4. Ανάπτυξη, Δικτύωση & Διεθνοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων
5. Αύξηση της εξωστρέφειας - Συμμετοχή σε Ερευνητικές, Τεχνολογικές και Επιχειρηματικές Διεθνείς Αλυσίδες Αξίας

Για την επίτευξη των ανωτέρω στρατηγικών στόχων της ΕΣΕΕ προσδιορίστηκε ένα πλήθος δράσεων, οι οποίες εντάσσονται στα ακόλουθα **8 πεδία (τομείς) παρέμβασης**:

- Ανθρώπινο Δυναμικό (Έρευνα & Παραγωγή)
- Υποδομές Έρευνας και Καινοτομίας
- Μηχανισμοί, Υπηρεσίες & Δομές Υποστήριξης της Καινοτομίας
- Σύνδεση Έρευνας και Παραγωγής
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός
- Κανονιστικό Πλαίσιο (Νομοθεσία, Διοίκηση, Φορολογία)

- Προώθηση καινοτομίας από τον Δημόσιο Τομέα
- Προβολή – Δημοσιότητα

Στο πλαίσιο σχεδιασμού και ανάπτυξης της ΕΣΕΕ 2021-2027 ως **τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης της ΠΝΑ** προσδιορίστηκαν οι εξής:

- Αγροδιατροφική Αλυσίδα: αγροδιατροφή, αλιεία, υδατοκαλλιέργειες
- Ψηφιακές Τεχνολογίες: οριζόντια - πρόσβαση σε υπηρεσίες (ηλεκτρονική διακυβέρνηση) και ηλεκτρονικές υπηρεσίες
- Αειφόρος Ενέργεια: επενδύσεις σε ΑΠΕ, ενεργειακή αυτάρκεια
- Περιβάλλον και Κυκλική Οικονομία: βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές και Εφοδιαστική αλυσίδα: έξυπνες μεταφορές
- Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργικές Βιομηχανίες: Τουρισμός εμπειρίας, προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξία, νησιωτικότητα

Η αρχιτεκτονική της Στρατηγικής ΟΧΕ των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων περιλαμβάνει στρατηγικούς στόχους και προτεραιότητες οι οποίες εξυπηρετούν την περιφερειακή διάσταση της ΕΣΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων για την βιώσιμη γαλάζια ανάπτυξη.

4.2.2. GReco Islands

Η εθνική πρωτοβουλία GR-eco Islands της Ελληνικής Κυβέρνησης στοχεύει να μετατρέψει τα ελληνικά νησιά σε μοντέλα πράσινης οικονομίας, ενεργειακής αυτονομίας, ψηφιακής καινοτομίας και οικολογικής κινητικότητας. Περιλαμβάνει δράσεις όπως η αυξημένη χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, η δημιουργία ψηφιακών υποδομών, η προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, η αειφόρος διαχείριση απορριμμάτων και υδάτων, η ηλεκτροκίνηση και η ηλεκτροδότηση των μεταφορών και ο πράσινος μετασχηματισμός της γεωργίας και του τουρισμού και την ανάπτυξη άλλων υποδομών, μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων και προσαρμοσμένων προγραμμάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και των συναρμόδιων Υπουργείων υπό την «ομπρέλα» του Εθνικού Σχεδίου Ενέργειας και Κλίματος. Σκοπός αυτής της πρωτοβουλίας είναι η προσπάθεια αλλαγής του αναπτυξιακού υποδείγματος των νησιών προς μια βιώσιμη ενδογενή ανάπτυξη στη βάση της αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος και της ενίσχυσης της πράσινης επιχειρηματικότητας και του ψηφιακού μετασχηματισμού, με έμφαση τη σταδιακή ενεργειακή μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τη φέρουσα ικανότητα των νησιών.

Προσδοκώμενο αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας είναι να αποτελέσει έναν μοχλό κοινωνικής-οικονομικής ευημερίας και χωρικής συνοχής πρώτα από όλα για τους κατοίκους των νησιωτικών περιοχών, αναβαθμίζοντας την ποιότητα της ζωής τους και ενισχύοντας την τοπική επιχειρηματικότητα.

Στόχος είναι μέχρι το 2040 όλα τα νησιά να είναι πράσινα και η αρχή έχει ήδη γίνει με πρωτοβουλίες σε μικρά νησιά όπως είναι η Τήλος, η Αστυπάλαια κλπ.

Με προϋπολογισμό που ανέρχεται σε €150 εκ., η πρωτοβουλία GReco Islands φαίνεται να μετασχηματίζεται σε ειδικό χρηματοδοτικό όχημα του ΕΣΠΑ 2021-2027, ενώ έχει γίνει η αρχή και στοχευτούνται τα έργα και οι περιοχές όπου θα γίνουν οι επενδύσεις οι οποίες θα έχουν τέσσερις κατευθύνσεις: να γίνει ακόμη πιο πράσινη η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, να χρηματοδοτηθούν προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης σπιτιών τύπου «Εξοικονομώ» τα οποία θα απευθύνονται μόνο στα νησιά, να αναπτυχθούν περαιτέρω οι ενεργειακές κοινότητες οι οποίες ενδείκνυνται για τη διαχείριση της ενέργειας σε περιοχές όπως είναι τα νησιά και να γίνει η αρχή με τα υπεράκτια αιολικά πάρκα.

Στις 19 Ιουνίου 2023 συνεδρίασε στην Κύθνο για πρώτη φορά η Επιτροπή Καθοδήγησης της πρωτοβουλίας GReco Islands-ΕΣΠΑ στην οποία συμφωνήθηκαν οι βασικοί τομείς παρέμβασης:

ενεργειακή μετάβαση, βιώσιμη διαχείριση πόρων, προστασία του περιβάλλοντος, επιχειρηματικότητα και καινοτομία. Η αρχιτεκτονική της Στρατηγικής ΟΧΕ των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων περιλαμβάνει τον ΑΠ3 και τους αντίστοιχους στρατηγικούς στόχους που αυτός εξυπηρετεί, οι οποίοι συνάδουν πλήρως και εμφανίζουν απόλυτη συμπληρωματικότητα με τους τρεις πρώτους τομείς παρέμβασης (ενεργειακή μετάβαση, βιώσιμη διαχείριση πόρων, προστασία του περιβάλλοντος).

4.2.3. Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» (ΠΕΚΑ) της περιόδου 2021-2027 σχεδιάζεται στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 2 του ΕΣΠΑ 2021-2027 για την προώθηση μιας πιο πράσινης Ευρώπης θέτοντας ως στρατηγικούς στόχους:

- την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και χρήση ΑΠΕ για ελαχιστοποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
- την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων που συνδέονται τόσο με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αλλά και με τις ανθρώπινες παρεμβάσεις στα οικοσυστήματα
- την αστική αναζωογόνηση με έμφαση στο δομημένο και φυσικό αστικό περιβάλλον
- τη βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα-μικροκινητικότητα
- την ικανοποίηση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ στην διαχείριση των στερεών αποβλήτων και υδάτων, ενσωματώνοντας τις παραμέτρους της κυκλικής οικονομίας
- τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων.

Μέσω του στρατηγικού προσανατολισμού του Προγράμματος υπηρετούνται οι επιμέρους στόχοι της της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, και των περιβαλλοντικών και κλιματικών πολιτικών που συνδέονται με αυτή (όπως Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος, Νέα Στρατηγική της ΕΕ για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δάση, Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία).

Το ΠεΠ «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027 θα χρηματοδοτήσει μεταξύ άλλων μικρής κλίμακας έργα εξασφάλισης πόσιμου νερού (τοπικής σημασίας έργα ύδρευσης) και εξοικονόμηση ενέργειας σε δημόσια κτίρια, εκτός αυτών της κεντρικής δημόσιας διοίκησης και των μεγάλων νοσοκομειακών μονάδων της ΠΝΑ. Στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΟΧΕ-περιλαμβάνονται σχετικοί στρατηγικοί στόχοι και Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ1 & ΑΠ3). Το Τομεακό Πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις εθνικής ή στρατηγικής σημασίας συμπεριλαμβανομένων πιλοτικών παρεμβάσεων σε επιλεγμένες αστικές περιοχές αποσκοπώντας στην ολιστική διαχείριση του πόσιμου νερού.

4.2.4. Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία» 2021-2027 στοχεύει στην αξιοποίηση κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, με σκοπό την υλοποίηση έργων πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων, την αναβάθμιση των επιχειρησιακών δομών του Εθνικού Μηχανισμού Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, την ενίσχυση των θεσμικών ικανοτήτων, καθώς και την κινητοποίηση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων εθελοντικών οργανώσεων. Επιπλέον, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση δράσεων εκπαίδευσης/ ενημέρωσης του πληθυσμού για θέματα αντιμετώπισης κινδύνων. Δράσεις τοπικού χαρακτήρα χρηματοδοτούνται από το ΠεΠ «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027, όπως αυτές που θα περιλαμβάνει ο ΑΠ6 της Στρατηγικής ΟΧΕ και θα στοχεύουν στην ενίσχυση των δυνατοτήτων πρόληψης και αντιμετώπισης πλημμυρικών φαινομένων.

4.2.5. Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»

Το Πρόγραμμα στοχεύει σε μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη και Ελλάδα, μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ), σύμφωνα με το Στόχο

Πολιτικής 4 της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 και τους αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους που οριοθετούν τη θεματολογία του και καλύπτει το σύνολο των Περιφερειών της χώρας. Το Πρόγραμμα εξυπηρετεί τις εθνικές πολιτικές για την απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία, την κοινωνική ένταξη και την επισιτιστική βοήθεια σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία. Από το ΠΕΠ ΝΑ 2021-2027 θα καλυφθούν, μεταξύ άλλων, ανάγκες κοινωνικής πρόνοιας και θα χρηματοδοτηθούν δράσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας, την ενεργό και ισότιμη κοινωνικοοικονομική ένταξη, την προώθηση της ισότητας και της ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες. Στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΟΧΕ περιλαμβάνεται ο ΑΠ4 ο οποίος θα περιλαμβάνει παρεμβάσεις βελτίωσης υποδομών και υπηρεσιών εκπαίδευσης και υγείας όπως και ενίσχυσης των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

5. Σχέδιο Δράσης, Χρονοπρογραμματισμός και Χρηματοδοτικό Σχέδιο

5.1. Εξειδίκευση της Στρατηγικής ΟΧΕ – Διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης

Στην παρούσα Ενότητα γίνεται εξειδίκευση της Στρατηγικής ΟΧΕ σε Σχέδιο Δράσης που περιλαμβάνει σειρά παρεμβάσεων ανά Άξονα Προτεραιότητας και Ειδικό Στόχο.

5.1.1. Άξονας Προτεραιότητας 1 (ΑΠ1) Ποιότητα Ζωής και Τοπική Κοινωνία

5.1.1.1. Ειδικός Στόχος 1.1 Βελτίωση δυναμικότητας/ποιότητας παροχής και διανομής πόσιμου νερού και προώθηση βιώσιμης διαχείρισης υδάτινων πόρων και υγρών αποβλήτων

Παρέμβαση Ε1.1.1 Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης Ανάφης

Τίτλος Δράσης/έργου	Ε1.1.1 Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης Ανάφης	
Δήμος / Νησί	Δήμος Ανάφης Ανάφη	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Ανάφης [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Ανάφης
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Ανάφης
Είδος Έργου	Υδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	063 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει τη βελτίωση των υποδομών των δικτύων ύδρευσης στο νησί της Ανάφης, ήτοι την αντικατάσταση δικτύου από τη θέση Σικαμιά – Όρμος Αγ. Νικολάου – Κλεισίδι. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Αντικατάσταση του υπάρχοντος συστήματος αγωγών ύδρευσης στις θέσεις Σικαμιά – Όρμος Αγ. Νικολάου – Κλεισίδι. Εγκατάσταση κρουνών σε τρία σημεία του δικτύου (στους δύο οικισμούς Αγ. Νικολάου και Κλεισίδι και στην περιοχή του ξενοδοχείου με την επωνυμία Apollon Village), καθώς και τοποθέτηση των απαραίτητων δικλείδων ασφαλείας σε κατάλληλα σημεία του δικτύου για απομόνωση του δικτύου όταν απαιτείται. <p>Το έργο θα συμβάλει στη μείωση των διαρροών, τη βελτίωση της ποιότητας και επάρκειας πόσιμου νερού.</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~2,8 χιλιόμετρα</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	350.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO30 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων αγωγών συστημάτων διανομής δημόσιας παροχής νερού
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR43 - Απώλειες νερού στα συστήματα διανομής δημόσιας παροχής νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες μελέτες και τεύχη δημοπράτησης	

Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2024
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	

Παρέμβαση E1.1.2 Κατασκευή δικτύου ύδρευσης Κάμπου Αντιπάρου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.2 Κατασκευή δικτύου ύδρευσης Κάμπου Αντιπάρου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Αντιπάρου Αντίπαρος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Αντιπάρου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Αντιπάρου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Αντιπάρου
Είδος Έργου	Ύδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	062 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού)	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την αντικατάσταση του αγωγού υδροδότησης για να μπορεί ο αγωγός να δέχεται νερό από περισσότερες γεωτρήσεις. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Αντικατάσταση με αγωγό πολυαιθυλενίου 3ης γενιάς (Φ160, PE100, στις 16 ατμόσφαιρες) που αντέχει σε μεγαλύτερη πίεση (4 χιλιόμετρα). Νέα δεξαμενή αποθήκευσης (500 κ.μ.) και Αναβάθμιση του αντλιοστασίου υδροδοσίας. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αξιοποίηση νέων γεωτρήσεων και στην εξασφάλιση επάρκειας πόσιμου νερού κατά την τουριστική περίοδο, όπου οι ανάγκες σε κατανάλωση νερού είναι επαυξημένες.</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~4 χιλιόμετρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	700.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO30 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων αγωγών συστημάτων διανομής δημόσιας παροχής νερού
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR41 - Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένη δημόσια παροχή νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	1 = προκαταρκτικό (έχουν ανατεθεί οι μελέτες)	

Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Α' εξάμηνο 2025
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	

Παρέμβαση E1.1.3 Αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης Δονούσας

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.3 Αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης Δονούσας	
Δήμος / Νησί	Δήμος Νάξου και μικρών Κυκλάδων Δονούσα	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
Είδος Έργου	Ύδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	063 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας.	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την αναβάθμιση των υποδομών επεξεργασίας και αποθήκευσης πόσιμου νερού, με στόχο τόσο την επάρκεια πόσιμου νερού όσο και την ενεργειακή αυτονομία.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προμήθεια και εγκατάσταση νέας μονάδας αφαλάτωσης δυναμικότητας 300-400 κ.μ. /ημέρα. 2. Φωτοβολταϊκό σύστημα στην αφαλάτωση ώστε να διασφαλίζεται η ενεργειακή της αυτονομία. 3. Νέα δεξαμενή αποθήκευσης του νερού. 4. Διευθέτηση του πρανούς στη θέση εγκατάστασης της νέας μονάδας και κατασκευή τοιχίου αντιστήριξης. <p>Το έργο θα συμβάλει στην εξασφάλιση επάρκειας υδατικών πόρων και στην ενεργειακή αυτονομία.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	500.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO30 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων αγωγών συστημάτων διανομής δημόσιας παροχής νερού
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR41 - Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένη δημόσια παροχή νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2025.	

Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	
----------------------------------	--

Παρέμβαση E1.1.4 Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών ύδρευσης Ηρακλείας

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.4 Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών ύδρευσης Ηρακλείας	
Δήμος / Νησί	Δήμος Νάξου και μικρών Κυκλάδων Ηρακλεία	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
Είδος Έργου	Υδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	063 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	Το έργο αφορά στην ενίσχυση των υφιστάμενων υποδομών ύδρευσης και αποθήκευσης πόσιμου νερού για την κάλυψη των αναγκών του νησιού κατά την τουριστική περίοδο, όπου οι ανάγκες σε κατανάλωση νερού είναι επαυξημένες.	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	230.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO30 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων αγωγών συστημάτων διανομής δημόσιας παροχής νερού
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR41 - Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένη δημόσια παροχή νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.1.5 Προμήθεια δεξαμενών ύδρευσης Θηρασιάς

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.5 Προμήθεια δεξαμενών ύδρευσης Θηρασιάς	
Δήμος / Νησί	Δήμος Θήρας Θηρασιά	
	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	ΔΕΥΑ Θήρας

Στοιχεία Δικαιούχου	Κύριος του Έργου:	ΔΕΥΑ Θήρας
	Φορέας Λειτουργίας του Έργου:	ΔΕΥΑ Θήρας
Είδος Έργου	Υδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	062 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού)	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την προμήθεια και εγκατάσταση τριών (3) νέων δεξαμενών, συνολικής ωφέλιμης χωρητικότητας 2.050 κ.μ.</p> <p>Το έργο θα συμβάλει στην εξασφάλιση επάρκειας πόσιμου νερού για τους οικισμούς της νήσου Θηρασίας.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	300.000€	
Στοχοθέτηση	Δείκτης Εκροών	Ειδικός δείκτης: Νέα ή αναβαθμισμένη εγκατεστημένη δυναμικότητα αποθήκευσης πόσιμου νερού.
	Δείκτης Αποτελέσματος	RCR41 - Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένη δημόσια παροχή νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες μελέτες και τεύχη δημοπράτησης	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2024	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.1.6 Ενίσχυση υποδομών ύδρευσης Κύθνου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.6 Ενίσχυση υποδομών ύδρευσης Κύθνου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Κύθνου Κύθνος	
Στοιχεία Δικαιούχου	Δικαιούχος Πράξης:	Δήμος Κύθνου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	Κύριος του Έργου:	Δήμος Κύθνου
	Φορέας Λειτουργίας του Έργου:	Δήμος Κύθνου
Είδος Έργου	Υδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	063 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας	

Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει βελτιώσεις εσωτερικών δικτύων ύδρευσης και ενίσχυση της επάρκειας πόσιμου νερού. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Αντικατάσταση/αναβάθμιση του εσωτερικού δικτύου ύδρευσης οικισμού Λουτρών (~3 χλμ). Προμήθεια και εγκατάσταση μονάδων αφαλάτωσης (δυναμικότητας 500 κ.μ./ημέρα) σε κατάλληλες θέσεις για κάλυψη αιχμακών αναγκών ύδρευσης. <p>Το έργο θα συμβάλει στην μείωση διαρροών και στην εξασφάλιση επάρκειας υδατικών πόρων.</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~3 χιλιόμετρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	850.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO30 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων αγωγών συστημάτων διανομής δημόσιας παροχής νερού
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR41 - Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένη δημόσια παροχή νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.1.7 Αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης στους οικισμούς Μέγα Λειβάδι, Κένταρχος και Συκαμιά Δ. Σερίφου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.7 Αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης στους οικισμούς Μέγα Λειβάδι, Κένταρχος και Συκαμιά Δ. Σερίφου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Σερίφου Σερίφος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Σερίφου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Σερίφου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Σερίφου
Είδος Έργου	Ύδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	063 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας	

Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την αντικατάσταση των υφιστάμενων δικτύων στους οικισμούς Μέγα Λειβάδι, Κένταρχος και Συκαμιά του Δήμου Σερίφου. Τα δίκτυα είναι πεπαλαιωμένα και παρουσιάζουν σημαντικές διαρροές οξύνοντας το πρόβλημα λειψυδρίας που υπάρχει στο νησί.</p> <p>Θα πραγματοποιηθεί το σύνολο των απαιτούμενων χωματουργικών και εκσκαφικών εργασιών, η προμήθεια και εγκατάσταση των νέων σωλήνων ύδρευσης τρίτης γενιάς, καθώς και η προσθήκη συσκευών ελέγχου του δικτύου (φρεάτια ελέγχου πίεσης, εξαερισμού, εκκένωσης, διακλαδώσεις κ.α.).</p> <p>Το έργο θα συμβάλει στην μείωση των διαρροών, και την επάρκεια πόσιμου νερού κατά τη θερινή περίοδο.</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~11 χιλιόμετρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	980.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκφρών</i>	RCO30 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων αγωγών συστημάτων διανομής δημόσιας παροχής νερού
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR41 - Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένη δημόσια παροχή νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες μελέτες και τεύχη δημοπράτησης	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2024	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.1.8 Προμήθεια φορητής μονάδας αφαλάτωσης Καμαρών Σίφνου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.8 Προμήθεια φορητής μονάδας αφαλάτωσης Καμαρών Σίφνου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Σίφνου Σίφος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Σίφνου
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Σίφνου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Σίφνου
Είδος Έργου	Υδρευση	
Κωδικός Παρέμβασης	062 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού)	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την προμήθεια φορητής μονάδας αφαλάτωσης θαλασσινού νερού τύπου αντίστροφης ώσμωσης.</p> <p>Το έργο θα συμβάλει στην επάρκεια υδατικών πόρων. Ο Δήμος Σίφνου ήδη λειτουργεί δύο μονάδες αφαλάτωσης θαλασσινού νερού δυναμικότητας 500 κ.μ./ημέρα (2007) και 1.000 κ.μ./ημέρα (2020). Με την εγκατάσταση τρίτης μονάδας</p>	

	αφαλάτωσης θα μειωθεί σημαντικά ο κίνδυνος έλλειψης νερού κατά την καλοκαιρινή περίοδο, και θα περιοριστεί η ανάγκη μεταφοράς με φορτηγά βυτιοφόρα νερού από πλεονασματικές δεξαμενές σε ελλειμματικές δεξαμενές που είναι κοστοβόρα και επιβαρύνει την κίνηση του οδικού δικτύου.	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	700.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	Ειδικός δείκτης: Νέα ή αναβαθμισμένη εγκατεστημένη δυναμικότητα παραγωγής πόσιμου νερού.
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR41 - Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένη δημόσια παροχή νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = δεν απαιτούνται τεχνικές μελέτες. Υπάρχουν τεύχη δημοπράτησης.	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2024.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.1.9 Αναβάθμιση και ανάπτυξη υποδομών ύδρευσης Σχοινούσας

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.9 Αναβάθμιση και ανάπτυξη υποδομών ύδρευσης Σχοινούσας	
Δήμος / Νησί	Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων Σχοινούσα	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
Είδος Έργου	Υδρευσης	
Κωδικός Παρέμβασης	063 Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει δέσμη έργων για την αντιμετώπιση των διαρροών και τη διασφάλιση επάρκειας πόσιμου νερού. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Αντικατάσταση εσωτερικών δικτύων ύδρευσης οικισμών Σχοινούσας, Μεσσαριάς & Λιμένα (περίπου 3.000 μ) Αναβάθμιση εξωτερικού δικτύου σύνδεσης δεξαμενών με οικισμούς Κατασκευή νέας δεξαμενής Προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος τηλεμετρίας δεξαμενών και αφαλάτωσης. <p>Το έργο θα συμβάλει στην μείωση διαρροών και στην εξασφάλιση επάρκειας υδατικών πόρων.</p>	

	Συνολικό μήκος δικτύου ~3,5 χιλιόμετρα.	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	425.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO30 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων αγωγών συστημάτων διανομής δημόσιας παροχής νερού
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR43 - Απώλειες νερού στα συστήματα διανομής δημόσιας παροχής νερού
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες και τα τεύχη δημοπράτησης	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.1.10 Πρότυπο σύστημα διαχείρισης λυμάτων Ανάφης

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.10 Πρότυπο σύστημα διαχείρισης λυμάτων Ανάφης	
Δήμος / Νησί	Δήμος Ανάφης Ανάφη	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Ανάφης [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Ανάφης
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Ανάφης
Είδος Έργου	Αποχέτευση	
Κωδικός Παρέμβασης	066 Συλλογή και επεξεργασία λυμάτων σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει στην κατασκευή συστήματος ΕΕΛ. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή σηπητικής δεξαμενής με πρόσθετη επεξεργασία μέσω χαλικοδιωλιστηρίου – αμμοδιωλιστηρίου, δευτεροβάθμια επεξεργασία με σύστημα τεχνητού υγροβιότοπου και Κατασκευή δεξαμενής απολύμανσης. <p>Το έργο θα συμβάλει στην προστασία των υδατικών και εδαφικών πόρων από την ρύπανση. Με το έργο αντιμετωπίζεται η ρύπανση των υδατικών πόρων από τα υγρά απόβλητα αστικού τύπου και διασφαλίζεται η προστασία της δημόσιας υγείας.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	650.000€	

Στοχοθέτηση	Δείκτης Εκροών	RCO32 - Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων
	Δείκτης Αποτελέσματος	RCR42 - Πληθυσμός συνδεδεμένος τουλάχιστον σε δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες μελέτες και τεύχη δημοπράτησης.	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2024.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.1.11 Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών αποχέτευσης Ηρακλείας

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.1.11 Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών αποχέτευσης Ηρακλείας	
Δήμος / Νησί	Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων Ηρακλεία	
Στοιχεία Δικαιούχου	Δικαιούχος Πράξης:	Δήμος Νάξου
	Κύριος του Έργου:	Δήμος Νάξου
	Φορέας Λειτουργίας του Έργου:	Δήμος Νάξου
Είδος Έργου	Αποχέτευση	
Κωδικός Παρέμβασης	066 Συλλογή και επεξεργασία λυμάτων σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	Το έργο περιλαμβάνει την εγκατάσταση δικτύου αποχέτευσης και μονάδας επεξεργασίας αστικών λυμάτων τύπου compact.	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	270.000€	
Στοχοθέτηση	Δείκτης Εκροών	RCO32 - Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων
	Δείκτης Αποτελέσματος	RCR42 - Πληθυσμός συνδεδεμένος τουλάχιστον σε δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας υγρών αποβλήτων
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία. (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες, αδειοδοτήσεις και τεύχη δημοπράτησης)	

Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Α' εξάμηνο 2025.
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	

5.1.1.2. Ειδικός Στόχος 1.2 Βελτίωση οικιστικού περιβάλλοντος

Παρέμβαση Ε1.2.1 Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου οικισμού Χωριό Δήμου Κιμώλου

Τίτλος Δράσης/έργου	Ε1.2.1 Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου οικισμού Χωριό Δήμου Κιμώλου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Κιμώλου Κίμωλος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Κιμώλου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Κιμώλου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Κιμώλου
Είδος Έργου	Υπογειοποίηση δικτύων ΔΕΔΔΗΕ	
Κωδικός Παρέμβασης	044 Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την υπογειοποίηση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλής τάσης (κολώνες, καλώδια κ.α.), το οποίο διέρχεται εντός του οικισμού του Χωριού. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή υπόγειων καναλιών. Καθαίρεση του υφιστάμενου δικτύου και εγκατάσταση του υπόγεια, αποκατάσταση συνδέσεων παροχής ενέργειας. Ανάπλαση/αποκατάσταση πλακόστρωτων/οδοστρωμάτων στις περιοχές παρέμβασης. Εγκατάσταση νέου οδοφωτισμού. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση της ασφάλειας του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, και στην αισθητική αναβάθμιση του οικισμού.</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~3,5 χιλιόμετρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	500.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	Ειδικός δείκτης: Δημόσιες υποδομές με βελτιωμένη ενεργειακή ασφάλεια - Μήκος δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	Ειδικός δείκτης: Πληθυσμός με αναβαθμισμένη ενεργειακή ασφάλεια
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες και αδειοδοτήσεις)	

Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Α' εξάμηνο 2025
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	Συγχρηματοδοτούμενο από ΔΕΔΔΗΕ

Παρέμβαση E1.2.2 Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου Σικίνου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.2.2 Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου Σικίνου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Σικίνου Σίκινος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Σικίνου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Σικίνου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Σικίνου
Είδος Έργου	Υπογειοποίηση δικτύων ΔΕΔΔΗΕ	
Κωδικός Παρέμβασης	044 Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την υπογειοποίηση του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλής τάσης (κολώνες, καλώδια κ.α.), εντός των οικισμών Κάστρου και Χωριού. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή υπόγειων καναλιών. Καθαίρεση του υφιστάμενου δικτύου και εγκατάσταση του υπόγεια, αποκατάσταση συνδέσεων παροχής ενέργειας. Ανάπλαση/αποκατάσταση πλακόστρωτων/οδοστρωμάτων στις περιοχές παρέμβασης. Εγκατάσταση νέου οδοφωτισμού. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση της ασφάλειας του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και στην αισθητική αναβάθμιση των οικισμών.</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~3,5 χιλιόμετρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	500.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκρών</i>	Ειδικός δείκτης: Δημόσιες υποδομές με βελτιωμένη ενεργειακή ασφάλεια - Μήκος δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	Ειδικός δείκτης: Πληθυσμός με αναβαθμισμένη ενεργειακή ασφάλεια

Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες και αδειοδοτήσεις)
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Α' εξάμηνο 2025
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	ΔΕΔΔΗΕ

**5.1.1.3. Ειδικός Στόχος 1.3 Βελτίωση πρόσβασης σε ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες εκπαίδευσης
 Παρέμβαση Ε1.3.1 Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων Δημοτικού Σχολείου Καταπόλων Αμοργού**

Τίτλος Δράσης/έργου	Ε1.3.1 Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων Δημοτικού Σχολείου Καταπόλων Αμοργού	
Δήμος / Νησί	Δήμος Αμοργού Αμοργός	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Αμοργού [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Αμοργού
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Αμοργού
Είδος Έργου	Εκπαίδευση	
Κωδικός Παρέμβασης	122 Υποδομές για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή νέου κτιρίου - πλησίον του δημοτικού σχολείου Καταπόλων Αμοργού - το οποίο θα λειτουργήσει ως αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του σχολείου. Ειδικότερα:</p> <p>1. Κατασκευή ισόγειου κτιρίου συνολικής επιφάνειας 399,80 τ.μ., εντός οικοπέδου εμβαδού 3.779,60 μ2 στα Κατάπολα της Αμοργού. Εσωτερικά του ισόγειου θα διαμορφωθεί μια ενιαία αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και παραπλεύρως αυτής θα τοποθετηθούν βοηθητικοί χώροι και wc.</p> <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης, και στη συγκράτηση του πληθυσμού.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~400 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	630.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκκρώων</i>	RCO67 - Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων εκπαίδευσης (άτομα)
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR71 – Ετήσιοι χρήστες νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων εκπαίδευσης (άτομα)
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες μελέτες και τεύχη δημοπράτησης, οικοδομική άδεια.	

Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2024.
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	

Παρέμβαση E1.3.2 Ανέγερση νέου δημοτικού σχολείου Άνω Κουφονησίου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.3.2 Ανέγερση νέου Δημοτικού σχολείου και νέου Νηπιαγωγείου Άνω Κουφονησίου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων Άνω Κουφονήσι	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Φορέα Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
Είδος Έργου	Εκπαίδευση	
Κωδικός Παρέμβασης	122 Υποδομές για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή νέου δημοτικού σχολείου στο Άνω Κουφονήσι. Το σχολείο θα έχει δυναμικότητα εξυπηρέτησης τουλάχιστον 40 μαθητών. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή νέου κτιρίου περίπου 300 τ.μ. για χρήση ως δημοτικό σχολείο, σε χώρο, ιδιοκτησίας της εκκλησίας, παρακείμενο στο γήπεδο ποδοσφαίρου. Διαμόρφωση αύλειου χώρου. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης, και στη συγκράτηση πληθυσμού.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~300 τ.μ.</p> <p>Επίσης, το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή νέου νηπιαγωγείου στο Άνω Κουφονήσι. Το σχολείο θα έχει δυναμικότητα εξυπηρέτησης τουλάχιστον 10 μαθητών. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή νέου κτιρίου περίπου 45-50 τ.μ. για χρήση ως νηπιαγωγείο, σε χώρο, ιδιοκτησίας της εκκλησίας, παρακείμενο στο γήπεδο ποδοσφαίρου. Διαμόρφωση αύλειου χώρου. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης και στη συγκράτηση πληθυσμού.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~50 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	430.000€ + 70.000€ = 500.000€	

Στοχοθέτηση	Δείκτης Εκροών	RCO67 - Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων εκπαίδευσης (άτομα)
	Δείκτης Αποτελέσματος	RCR71 – Ετήσιοι χρήστες νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων εκπαίδευσης (άτομα)
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες και τεύχη δημοπράτησης, έκδοση οικοδομικής άδειας, παραχώρηση οικοπέδου από την εκκλησία στο Δήμο)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2025	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.3.3 Ανέγερση Δημοτικού Σχολείου Φολεγάνδρου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.3.3 Ανέγερση Δημοτικού Σχολείου Φολεγάνδρου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Φολεγάνδρου Φολέγανδρος	
Στοιχεία Δικαιούχου	Δικαιούχος Πράξης:	Δήμος Φολεγάνδρου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	Κύριος του Έργου:	Δήμος Φολεγάνδρου
	Φορέας Λειτουργίας του Έργου:	Δήμος Φολεγάνδρου
Είδος Έργου	Εκπαίδευση	
Κωδικός Παρέμβασης	122 Υποδομές για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή νέου δημοτικού σχολείου στη Φολέγανδρο σε οικοπέδο του Δήμου. Το σχολείο θα έχει δυναμικότητα εξυπηρέτησης τουλάχιστον 25 μαθητών. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή νέου κτιρίου περίπου 200 τ.μ. για χρήση ως δημοτικό σχολείο. Διαμόρφωση αύλειου χώρου. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης και στη συγκράτηση πληθυσμού.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~200 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	350.000€	
Στοχοθέτηση	Δείκτης Εκροών	RCO67 - Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων εκπαίδευσης (άτομα)

	Δείκτης Αποτελέσματος	RCR71 – Ετήσιοι χρήστες νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων εκπαίδευσης (άτομα)
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται οι τεχνικές μελέτες, τα τεύχη δημοπράτησης και η οικοδομική άδεια)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

5.1.1.4. Ειδικός Στόχος 1.4 Βελτίωση πρόσβασης σε ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και πρόνοιας

Παρέμβαση Ε1.4.1 Ανέγερση κτιρίου Πολυδύναμου Ιατρείου Ανάφης

Τίτλος Δράσης/έργου	Ε1.4.1 Ανέγερση κτιρίου Πολυδύναμου Ιατρείου Ανάφης	
Δήμος / Νησί	Δήμος Ανάφης Ανάφη	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Ανάφης [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Ανάφης
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Ανάφης
Είδος Έργου	Υγεία	
Κωδικός Παρέμβασης	128 Υποδομές στον τομέα της υγείας	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει νέα κατασκευή (κτίριο) σε οικοπέδο ιδιοκτησίας του Δήμου Ανάφης, το οποίο βρίσκεται εντός των ορίων του παραδοσιακού οικισμού της Χώρας Ανάφης, στη θέση Βορνά. Η συνολική έκταση του εν λόγω οικοπέδου είναι 154,75τ.μ.. Στα ανατολικά και δυτικά του γηπέδου βρίσκονται οικίες σχεδόν σε επαφή με τα όρια του. Οι επιτρεπόμενες χρήσεις γης στην περιοχή είναι συμβατές με την προτεινόμενη χρήση. Ειδικότερα:</p> <p>1. Ανέγερση ενός σύγχρονου, λειτουργικού Αγροτικού Ιατρείου, το οποίο θα εντάσσεται στο παραδοσιακό περιβάλλον της Χώρας της Ανάφης και θα αποτελεί σημείο αναφοράς για το νησί. Επιδιώκεται η επιλογή της καλύτερης και πληρέστερης πρότασης από λειτουργική, αισθητική, τεχνική και οικονομική άποψη με βάση τις απαιτήσεις του κτιριολογικού προγράμματος και των γενικών και ειδικών περιορισμών δόμησης που απορρέουν από το Π.Δ. 9/9/2003-ΦΕΚ 961/Δ/2003.</p> <p>Πρόκειται για διώροφο κτίριο όπου το ισόγειο θα λειτουργεί ως ιατρείο – με χώρο αναμονής και στάσης αδελφής, γραφείο ιατρών, εξεταστήριο, δίκλινο δωμάτιο, και βοηθητικούς χώρους - και ο όροφος ως κατοικία ιατρού. Προβλέπεται επίσης η κατασκευή μικρού υπογείου που θα χρησιμοποιείται ως χώρος αποθήκευσης.</p>	

	<p>Το έργο στοχεύει στηδότηση σύγχρονης υποδομής για τη στέγαση του σημαντικού ιατρικού εξοπλισμού που υπάρχει στο νησί.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~155 τ.μ. (κύριοι χώροι) + 50 τ.μ. (υπόγειο)</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	485.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO69 - Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR73 - Ετήσιοι χρήστες νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες μελέτες, τεύχη δημοπράτησης και άδειες	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1,5 έτος / Β' εξάμηνο 2024	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.4.2 Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού στην Αντίπαρο

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.4.2 Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού στην Αντίπαρο	
Δήμος / Νησί	Δήμος Αντιπάρου Αντίπαρος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Αντιπάρου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Αντιπάρου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Αντιπάρου
Είδος Έργου	Προσχολική εκπαίδευση - Πρόνοια	
Κωδικός Παρέμβασης	121 Υποδομές για προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει τη μελέτη και κατασκευή βρεφονηπιακού σταθμού – σε χώρο ιδιοκτησίας του Δήμου - για την εξυπηρέτηση του νησιού. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή νέου κτιρίου για να στεγάσει βρεφονηπιακό σταθμό που θα μπορεί να εξυπηρετεί από 30 μέχρι 50 το πολύ παιδιά (περίπου 200 τ.μ.) Διαμόρφωση αύλειου χώρου Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού. <p>Το έργο στοχεύει στην αναβάθμιση των κοινωνικών υπηρεσιών, την υποστήριξη της γυναικείας απασχόλησης και τη συγκράτηση του πληθυσμού.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~200 τ.μ.</p>	

Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	400.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκρών</i>	RCO66 - Χωρητικότητα τάξεων των νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR70 – Ετήσιοι χρήστες νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες, τα τεύχη δημοπράτησης και η οικοδομική άδεια)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.4.3 Κατασκευή Νέου Βρεφονηπιακού Σταθμού Νήσου Ίου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.4.3 Κατασκευή Νέου Βρεφονηπιακού Σταθμού Νήσου Ίου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Ιητών Ίος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Ιητών
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Ιητών
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Ιητών
Είδος Έργου	Προσχολική εκπαίδευση - Πρόνοια	
Κωδικός Παρέμβασης	121 Υποδομές για προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει τη μελέτη και κατασκευή νέου κτιρίου που θα στεγάσει τον Βρεφονηπιακό Σταθμό της νήσου Ίου. Το κτίριο θα κατασκευαστεί σε ιδιόκτητο οικόπεδο του Δήμου Ιητών. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή νέου κτιρίου για να στεγάσει βρεφονηπιακό σταθμό που θα μπορεί να εξυπηρετεί 50 τουλάχιστον παιδιά (περίπου 300 τ.μ.) Διαμόρφωση αύλειου χώρου Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση των κοινωνικών υπηρεσιών, στην υποστήριξη της γυναικείας απασχόλησης, συγκράτηση πληθυσμού καθώς και στην αντιμετώπιση του προβλήματος που απορρέει από την έλλειψη αντίστοιχης κτιριακής υποδομής στο νησί.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~300 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	1.000.000€	

Στοχοθέτηση	Δείκτης Εκροών	RCO66 - Χωρητικότητα τάξεων των νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας
	Δείκτης Αποτελέσματος	RCR70 – Ετήσιοι χρήστες νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες, τα τεύχη δημοπράτησης και η έκδοση οικοδομικής άδειας) ⁴³	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E1.4.4 Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού Φολεγάνδρου

Τίτλος Δράσης/έργου	E1.4.4 Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού Φολεγάνδρου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Φολεγάνδρου Φολέγανδρος	
Στοιχεία Δικαιούχου	Δικαιούχος Πράξης:	Δήμος Φολεγάνδρου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	Κύριος του Έργου:	Δήμος Φολεγάνδρου
	Φορέας Λειτουργίας του Έργου:	Δήμος Φολεγάνδρου
Είδος Έργου	Προσχολική εκπαίδευση - Πρόνοια	
Κωδικός Παρέμβασης	121 Υποδομές για προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει τη μελέτη και κατασκευή νέου κτιρίου που θα στεγάσει το Βρεφονηπιακό Σταθμό της Φολεγάνδρου. Το κτίριο θα κατασκευαστεί σε ιδιόκτητο οικόπεδο του Δήμου. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Κατασκευή νέου κτιρίου για να στεγάσει βρεφονηπιακό σταθμό που θα μπορεί να εξυπηρετεί περίπου 20-25 παιδιά (περίπου 125 τ.μ.) Διαμόρφωση αύλειου χώρου Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού. <p>Το έργο θα συμβάλει στην αναβάθμιση των κοινωνικών υπηρεσιών, στην υποστήριξη της γυναικείας απασχόλησης, και στην συγκράτηση του πληθυσμού.</p> <p>Συνολική δομημένη επιφάνεια ~125 τ.μ.</p>	

⁴³ Το έργο μπορεί να υλοποιηθεί ως «μελέτη-κατασκευή». Σε αυτή την περίπτωση θα απαιτηθούν μόνο τεύχη δημοπράτησης για την ανάθεση του έργου και ο ανάδοχος θα αναλάβει την εκπόνηση των μελετών και την έκδοση οικοδομικής άδειας. Εφόσον ακολουθηθεί αυτή η διαδικασία, τότε είναι εφικτή η έναρξη του έργου νωρίτερα από τον παραπάνω προβλεπόμενο χρόνο.

Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	250.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκκρών</i>	RCO66 - Χωρητικότητα τάξεων των νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR70 – Ετήσιοι χρήστες νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες, τα τεύχη δημοπράτησης και η οικοδομική άδεια)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

5.1.2. Άξονας Προτεραιότητας 2 (ΑΠ2) Συνδεσιμότητα και Κινητικότητα

5.1.2.1. Ειδικός Στόχος 2.1 Βελτίωση ενδονησιωτικής συνδεσιμότητας, οδικής ασφάλειας και τοπικής πρόσβασης

Παρέμβαση E2.1.1 Βελτίωση Κεντρικού Οδικού Δικτύου Κέας (τμήμα Σώρος-Σπαθί)

Τίτλος Δράσης/έργου	E2.1.1. Βελτίωση Κεντρικού Οδικού Δικτύου Κέας (τμήμα Σώρος-Σπαθί)	
Δήμος / Νησί	Δήμος Κέας Κέα (Τζιά)	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Κέας
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Κέας
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Κέας
Είδος Έργου	Μεταφορές - Οδικά	
Κωδικός Παρέμβασης	090 Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές και περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει τη βελτίωση της υφιστάμενης οδού Σωρός – Σπαθί μήκους περίπου 5.115 μ. Η οδός αυτή ξεκινά από τον οικισμό Σωρό και καταλήγει στον όρμο Σπαθί. Είναι οδός χαρακτηρισμένη ως Δημοτική σύμφωνα με το ΦΕΚ 213/ΑΑΠ/4-6-2008. Ειδικότερα, θα γίνουν:</p> <ol style="list-style-type: none"> Εργασίες διαπλάτυνσης και βελτίωσης της όδευσης. Εργασίες ασφαλτόστρωσης και όλων των βελτιωτικών επεμβάσεων όπως περιγράφονται στη ΜΠΕ που συνοδεύει την υπ' αριθ. Πρωτ. 13646/8990/16-06- 	

	<p>2010 απόφαση του Γ.Γ. της Δ/σης ΠΕΧΩ περί Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων του έργου.</p> <p>Στόχος του έργου είναι η βελτίωση των συνθηκών μετακίνησης κατοίκων και επισκεπτών καθώς και των μεταφορών αγροτικών προϊόντων.</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~5 χιλιόμετρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	1.810.400€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO44 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών – εκτός ΔΕΔ-Μ
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR55 – Ετήσιοι χρήστες νέων οδών και οδών που ανακατασκευάστηκαν ή εκσυγχρονίστηκαν, ή RCR56 - Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες τεχνικές μελέτες και τεύχη δημοπράτησης	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Β' εξάμηνο 2024.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E2.1.2 Βελτίωση Οδικού Δικτύου προς Λυγαριά και Αγ. Γεώργιο Φολεγάνδρου

Τίτλος Δράσης/έργου	E2.1.2 Βελτίωση Οδικού Δικτύου προς Λυγαριά και Αγ. Γεώργιο Φολεγάνδρου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Φολεγάνδρου Φολεγανδρος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Φολεγάνδρου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Φολεγάνδρου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Φολεγάνδρου
Είδος Έργου	Μεταφορές - Οδικά	
Κωδικός Παρέμβασης	090 Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές και περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει βελτιώσεις σε εκτεταμένο τμήμα του οδικού δικτύου του νησιού. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> Αντικατάσταση οδοστρωμάτων: βελτιώσεις στο επαρχιακό δίκτυο (περίπου σε μήκος 5 χιλιομέτρων) Νέα οδοποιία/ασφαλτόστρωση και έργα υποδομής: προς παραλίες Λυγαριά και Αγ. Γεώργιο /εξυπηρετούνται από χωματόδρομο, χρειάζονται ασφαλτόστρωση (συνολικό μήκος περίπου 2 χιλιόμετρα) 	

	<p>Το έργο στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών μετακίνησης κατοίκων και επισκεπτών καθώς και των μεταφορών των αγροτικών προϊόντων, παράλληλα με τη διασφάλιση ασφαλούς πρόσβασης προς τουριστικούς πόρους (παραλίες).</p> <p>Συνολικό μήκος δικτύου ~7 χιλιόμετρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	400.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO44 - Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών – εκτός ΔΕΔ-Μ
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR55 – Ετήσιοι χρήστες νέων οδών και οδών που ανακατασκευάστηκαν ή εκσυγχρονίστηκαν, ή RCR56 - Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται όλες οι τεχνικές μελέτες και αδειοδοτήσεις – όπως ΑΕΠΟ - και τα τεύχη δημοπράτησης)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2025	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

5.1.2.2. Ειδικός Στόχος 2.2 Προώθηση βιώσιμης αστικής κινητικότητας και καθαρών ενδονησιωτικών μεταφορών

Παρέμβαση E2.2.1 Ανάπλαση/πεζοδρόμηση παραλιακού μετώπου και τμημάτων οικισμού Αντιπάρου

Τίτλος Δράσης/έργου	E2.2.1 Ανάπλαση/πεζοδρόμηση παραλιακού μετώπου και τμημάτων οικισμού Αντιπάρου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Αντιπάρου Αντίπαρος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Αντιπάρου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Αντιπάρου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Αντιπάρου
Είδος Έργου	Πεζοδρομήσεις – Βιώσιμη αστική κινητικότητα	
Κωδικός Παρέμβασης	077 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα και για τη μείωση του θορύβου	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	Το έργο περιλαμβάνει τη χωρική ανάπλαση/πεζοδρόμηση του παραλιακού μετώπου του οικισμού Αντιπάρου (μήκους περίπου 530 μ) από την επιβατική προβλήτα (νότια) μέχρι το σημείο που η ακτή κάνει στροφή προς την παραλία Καλούδια. Ταυτόχρονα θα γίνουν παρεμβάσεις για την κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση	

	<p>(εισόδου-εξόδου) στο λιμάνι και τη διαχείριση των όμβριων υδάτων του παραλιακού μετώπου της Αντιπάρου. Εφόσον επαρκεί ο προϋπολογισμός, θα γίνουν παρεμβάσεις ανάπλασης/πεζοδρόμησης και σε άλλα σημεία του οικισμού.</p> <p>Ειδικότερα:</p> <p>1. Αντικατάσταση οδοστρωμάτων (πεζοδρόμηση) με όρους ασφαλούς προσβασιμότητας για όλους και εγκατάσταση αστικού εξοπλισμού (καθιστικά, κάδους απορριμμάτων, κ.ά.) και μέτρων προστασίας, Η/Μ εγκαταστάσεων και οδοφωτισμού.</p> <p>Το έργο θα συμβάλει στον περιορισμό της χρήσης ΙΧ, την ενθάρρυνση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και την αισθητική αναβάθμιση του οικισμού.</p> <p>Συνολική επιφάνεια ανάπλασης ~4.500 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	800.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	Ειδικός δείκτης: Υποδομές που συμβάλουν στον περιορισμό της χρήσης ΙΧ – Επιφάνεια πεζοδρομήσεων (τ.μ.)
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR50 - Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα για την ποιότητα του αέρα
Επίπεδο Ωριμότητας	1 = προκαταρκτική μελέτη (υπάρχει προκαταρκτική μελέτη και απαιτούνται όλες οι οριστικές και μελέτες εφαρμογής, και τα τεύχη δημοπράτησης. Αναλόγως με τις παρεμβάσεις διαχείρισης ομβρίων και τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις πιθανόν να απαιτούνται εγκρίσεις/αδειοδοτήσεις)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	2 έτη / Α' εξάμηνο 2026	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E2.2.2 Δημιουργία δημοτικών χώρων στάθμευσης Κύθνου

Τίτλος Δράσης/έργου	E2.2.2 Δημιουργία δημοτικών χώρων στάθμευσης Κύθνου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Κύθνου Κύθνος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Κύθνου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Κύθνου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Κύθνου
Είδος Έργου	Χώροι στάθμευσης – Βιώσιμη αστική κινητικότητα	
Κωδικός Παρέμβασης	077 Μέτρα για την ποιότητα του αέρα και για τη μείωση του θορύβου	

Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει τη διαμόρφωση χώρων στάθμευσης στους οικισμούς Δρυοπίδας και Χώρας προς εξυπηρέτηση των αυξημένων αναγκών ιδίως κατά την καλοκαιρινή περίοδο και την βελτίωση της ασφάλειας στην πεζή κίνηση μέσα στους οικισμούς. Ειδικότερα περιλαμβάνει:</p> <p>1. Έργα υποδομής και ανωδομής (συμπεριλαμβανομένων έργων πρασίνου και ηλεκτροφωτισμού) για δύο χώρους στάθμευσης των 50 θέσεων έκαστη.</p> <p>Το έργο θα συμβάλει στον περιορισμό της χρήσης ΙΧ εντός των οικισμών και στην ενθάρρυνση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.</p> <p>Συνολική επιφάνεια χώρων στάθμευσης ~2.000 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	500.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	Ειδικός δείκτης: Υποδομές που συμβάλουν στον περιορισμό της χρήσης ΙΧ – Επιφάνεια χώρων στάθμευσης (τ.μ.)
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR50 - Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα για την ποιότητα του αέρα
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτείται η αγορά ή απαλλοτρίωση οικοπέδων, και η εκπόνηση όλων των απαιτούμενων μελετών και τευχών δημοπράτησης)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Α εξάμηνο 2026	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

5.1.3. Άξονας Προτεραιότητας 3 (ΑΠ3) Ενέργεια, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή

5.1.3.1. Ειδικός Στόχος 3.1 Προώθηση ενεργειακής αποδοτικότητας, ενεργειακής αυτονομίας και εξοικονόμησης ενέργειας

Παρέμβαση Ε3.1.1 Ενεργειακή αναβάθμιση σχολικών κτιρίων Δήμου Κιμώλου

Τίτλος Δράσης/έργου	Ε3.1.1 Ενεργειακή αναβάθμιση σχολικών κτιρίων Δήμου Κιμώλου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Κιμώλου Κίμωλος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Κιμώλου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Κιμώλου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Κιμώλου
Είδος Έργου	Ενέργεια - Ενεργειακή αναβάθμιση	

Κωδικός Παρέμβασης	045 Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την ενεργειακή αναβάθμιση των σχολικών κτιρίων του Δήμου Κιμώλου και συγκεκριμένα: το Νηπιαγωγείο (50 τ.μ.), το Διθέσιο δημοτικό σχολείο (100 τ.μ.), και το Γυμνάσιο με λυκειακές τάξεις (600 τ.μ.). Στο αντικείμενο του έργου θα περιλαμβάνονται, τόσο οι εγκαταστάσεις για τη θέρμανση, την ψύξη και το φωτισμό του κάθε κτιρίου, όσο και το συνολικό θερμικό ισοζύγιο του, το οποίο θα πρέπει να οδηγεί στο βέλτιστο οικονομοτεχνικά δυνατό αποτέλεσμα. Ειδικότερα:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Θερμομόνωση/υγρομόνωση, ηλιοπροστασία, κουφώματα. 2. Αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης/ψύξης με ανώτερα ενεργειακά. 3. Συστήματα περιορισμού της κατανάλωσης (φωτισμός, αυτοματισμοί, κλπ). <p>Το έργο θα συμβάλει στην μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης και στην εξοικονόμηση πόρων. Κάθε κτίριο, από τα προαναφερόμενα, λόγω και της παλαιότητας του χαρακτηρίζεται από υψηλές ενεργειακές καταναλώσεις. Συνολική επιφάνεια χώρων που αναβαθμίζονται ενεργειακά ~750 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	450.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO19 - Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR26 – Ετήσια πρωτογενής κατανάλωση ενέργειας (εκ της οποίας: δημόσιων κτιρίων)
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτείται έκδοση ΠΕΑ, εκπόνηση όλων των απαιτούμενων μελετών και των τευχών δημοπράτησης)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Α' εξάμηνο 2026	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E3.1.2 Ενεργειακή Αναβάθμιση αντλιοστασίων ύδρευσης και λυμάτων Σερίφου

Τίτλος Δράσης/έργου	E3.1.2 Ενεργειακή Αναβάθμιση αντλιοστασίων ύδρευσης και λυμάτων Σερίφου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Σερίφου Σέριφος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Σερίφου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Σερίφου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Σερίφου
Είδος Έργου	Ενέργεια – Ενεργειακή αναβάθμιση	

Κωδικός Παρέμβασης	045 Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την ενεργειακή αναβάθμιση του συνόλου των αντλιοστασίων ύδρευσης και λυμάτων του Δήμου Σερίφου μέσω της αντικατάστασης του Η/Μ εξοπλισμού και των αντλητικών συστημάτων με νέα υψηλής ενεργειακής απόδοσης και της εγκατάστασης συστημάτων τηλε-ελέγχου. Εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί εξοικονόμηση ενέργειας κατά ~60%.</p> <p>Το έργο θα συμβάλει στη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, και στην εξοικονόμηση πόρων. Τα αντλιοστάσια είναι ιδιαίτερα ενεργοβόρα.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	300.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	Ειδικός δείκτης: Δημόσιες υποδομές με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση (εκ της οποίας: ύδρευση)
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	Ειδικός δείκτης: Ετήσια πρωτογενής κατανάλωση ενέργειας (εκ της οποίας: ύδρευση)
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες (υπό ολοκλήρωση αρχές 2024)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2024.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση E3.1.3 Ενεργειακή αναβάθμιση Δημαρχείου Σερίφου

Τίτλος Δράσης/έργου	E3.1.3 Ενεργειακή αναβάθμιση Δημαρχείου Σερίφου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Σερίφου Σέριφος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Σερίφου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Σερίφου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Σερίφου
Είδος Έργου	Ενέργεια – Ενεργειακή αναβάθμιση	
Κωδικός Παρέμβασης	045 Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	

Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την ενεργειακή αναβάθμιση του Δημαρχείου Σερίφου το οποίο είναι νεοκλασικό των αρχών του 20^{ου} αιώνα κηρυγμένο με το ΦΕΚ 804/Β/1978-09-21. Ειδικότερα, θα πραγματοποιηθούν οι εξής εργασίες:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αποκατάσταση τοιχοποιίας, εφαρμογή επιχρισμάτων και εσωτερική θερμομόνωση τοιχοποιίας. 2. Αντικατάσταση στέγης και προσθήκη θερμομόνωσης/υγρομόνωσης. 3. Αντικατάσταση υαλοπινάκων με νέους ενεργειακούς. 4. Αναβάθμιση συστήματος κλιματισμού (θέρμανσης/ψύξης) με κεντρικό σύστημα τύπου VRF υψηλής ενεργειακής απόδοσης και αντικατάσταση ψευδοροφών. 5. Αντικατάσταση φωτιστικών σωμάτων με νέα υψηλής ενεργειακής απόδοσης (Led) και εγκατάσταση αυτοματισμών περιορισμού κατανάλωσης. <p>Το έργο θα συμβάλει στην μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, και στην εξοικονόμηση πόρων. Εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας (βάσει ΚΕΝΑΚ) κατά ~60%.</p> <p>Συνολική επιφάνεια χώρων που αναβαθμίζονται ενεργειακά ~100 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	400.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO19 - Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR26 – Ετήσια πρωτογενής κατανάλωση ενέργειας (εκ της οποίας: δημόσιων κτιρίων)
Επίπεδο Ωριμότητας	3 = ολοκληρωμένες μελέτες (εκκρεμεί μόνο η αδειοδότηση από το ΥΠΠΟ λόγω καθεστώτος προστασίας)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Α' εξάμηνο 2025.	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

Παρέμβαση Ε3.1.4 Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού σχολείου και κοινοτικού καταστήματος Σχοινούσας

Τίτλος Δράσης/έργου	Ε3.1.4 Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού σχολείου και κοινοτικού καταστήματος Σχοινούσας	
Δήμος / Νησί	Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων / Σχοινούσα	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Νάξου
Είδος Έργου	Ενέργεια – Ενεργειακή αναβάθμιση	

Κωδικός Παρέμβασης	045 Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το έργο περιλαμβάνει την ενεργειακή αναβάθμιση του δημοτικού σχολείου, και - εάν ο προϋπολογισμός επαρκεί - και του κοινοτικού καταστήματος. Ενδεικτικά μπορεί να περιλαμβάνει:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Παρεμβάσεις εξωτερικής ή εσωτερικής θερμομόνωσης, θερμομόνωση/υγρομόνωση των στεγών, ηλιοπροστασία και αντικατάσταση κουφωμάτων με ανώτερα ενεργειακά. 2. Αντικατάσταση φωτιστικών σωμάτων με φωτιστικά LED, και εγκατάσταση νέας μονάδας θέρμανσης χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης. <p>Το έργο θα συμβάλει στην μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης και στην εξοικονόμηση πόρων.</p> <p>Συνολική επιφάνεια χώρων που αναβαθμίζονται ενεργειακά ~300 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	175.000€	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO19 - Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR26 – Ετήσια πρωτογενής κατανάλωση ενέργειας (εκ της οποίας: δημόσιων κτιρίων)
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = καμία (απαιτούνται η έκδοση ΠΕΑ, όλες οι τεχνικές μελέτες και τα τεύχη δημοπράτησης)	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	1 έτος / Β' εξάμηνο 2025	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες		

5.1.4. Άξονας Προτεραιότητας 4 (ΑΠ4) Πολιτισμός / Τουρισμός

5.1.4.1. Ειδικός Στόχος 4.1 Προστασία και ανάδειξη ιστορικής και πολιτιστικής ταυτότητας των νησιών

Παρέμβαση Ε4.1.1 Επέκταση Δημαρχείου Αμοργού για Κατασκευή Πολιτιστικού Χώρου

Τίτλος	Ε4.1.1 Επέκταση Δημαρχείου Αμοργού για Κατασκευή Πολιτιστικού Χώρου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Αμοργού Αμοργός	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Αμοργού [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Αμοργού

	Φορέας Λειτουργίας του Έργου:	Δήμος Αμοργού
Είδος Έργου	Πολιτισμός / Τουρισμός	
Κωδικός Παρέμβασης	166 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Κατασκευή νέων χώρων ως επέκταση του υπάρχοντος κτιρίου του δημαρχείου Αμοργού. Αναλυτικότερα προβλέπεται η κατασκευή ισόγειου κτιρίου συνολικής επιφάνειας 271,24 μ2, με υπόγειο συνολικής επιφάνειας 271,24 μ2, εντός οικοπέδου εμβαδού 493,10 μ2 στη Χώρα της Αμοργού. Εσωτερικά του ισόγειου θα διαμορφωθεί μια ενιαία αίθουσα γενικών χρήσεων (δηλ. συνεδριάσεων, ομιλιών, εκθέσεων, σεμιναρίων κ.λπ.) καθαρής επιφάνειας 180,00 μ2 περίπου, ενώ στη βορειοδυτική πλευρά του θα τοποθετηθούν χώροι γραφείων και wc. Το υπόγειο θα λειτουργεί ως αποθηκευτικός χώρος αρχείων.</p> <p>Με την ολοκλήρωση του έργου το Δημαρχείο Αμοργού θα διαθέτει τους απαιτούμενους χώρους για την αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών του. Το νέο κτίριο, του οποίου οι χώροι του ισόγειου θα είναι άμεσα προσβάσιμοι από Α.Μ.Ε.Α., θα βοηθήσει στην αποσυμφόρηση και την καλύτερη οργάνωση του Δήμου, με αποτέλεσμα την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	660.000,00 €	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκρμών</i>	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
Επίπεδο Ωριμότητας	<p>3= υπάρχουν όλες οι τεχνικές μελέτες και αδειοδοτήσεις</p> <p>Το υπάρχον κτίριο, αλλά και το οικοπέδο που θα κατασκευαστεί η επέκταση αποτελούν ιδιοκτησία του Δήμου Αμοργού. Ο Δήμος Αμοργού έχει εκπονήσει τις απαραίτητες μελέτες και έχει εκδοθεί η σχετική άδεια δόμησης για την επισκευή του κτιρίου. Το έργο είναι πλήρως ώριμο για δημοπράτηση.</p>	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	<p>1 ½ έτος Β' Εξάμηνο 2024</p> <p>Από τη στιγμή που εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση του έργου άμεσα μπορεί να δημοπρατηθεί. Ο χρόνος από τη δημοσίευση έως την υπογραφή σύμβασης εκτιμάται σε 5 μήνες. Ο χρόνος από την υπογραφή σύμβασης μέχρι την ολοκλήρωση του έργου εκτιμάται σε 12 μήνες.</p>	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	<p>Το εν λόγω έργο αναμένεται να λειτουργήσει συμπληρωματικά με την ενεργειακή αναβάθμιση του υπάρχοντος κτιρίου του δημαρχείου που έχει ήδη υποβληθεί σε συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα. Για την υλοποίηση του εν λόγω έργου δεν απαιτείται να προηγηθεί κάποιο άλλο έργο.</p>	

Παρέμβαση E4.1.2 Λαογραφικό Μουσείο Αιγιάλης Αμοργού

Τίτλος	E4.1.2 Λαογραφικό Μουσείο Αιγιάλης Αμοργού
Δήμος / Νησί	Δήμος Αμοργού Αμοργός

Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Αμοργού [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Αμοργού
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Αμοργού
Είδος Έργου	Πολιτισμός / Τουρισμός	
Κωδικός Παρέμβασης	166 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Επισκευή του παλιού κτιρίου που υπάρχει στον όρμο Αιγιάλης Αμοργού πλησίον του ιατρείου του οικισμού, προκειμένου να λειτουργήσει ως λαογραφικό μουσείο οικοτεχνίας και σηροτροφίας. Αναλυτικότερα πρόκειται για παλιό κτίριο εμβαδού 136,60 μ2 στο οποίο η μελέτη προβλέπει στατική ενίσχυση του φέροντος οργανισμού από οπλισμένο σκυρόδεμα, κατασκευή εσωτερικών διαρρυθμίσεων σύμφωνα με τη μελέτη και τοποθέτηση επιχρισμάτων, επενδύσεων πατωμάτων, νέες ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις και τοποθέτηση κουφωμάτων, μονώσεων και χρωματισμοί.</p> <p>Με την ολοκλήρωση του έργου ο χώρος που θα προκύψει θα είναι κατάλληλος για την δημιουργία ενός θεματικού λαογραφικού μουσείου με αντικείμενο την οικοτεχνία και τη σηροτροφία, όπως αυτές εκτελούνταν παλιά στην περιοχή. Στην περιοχή μέχρι πριν από περίπου 50 χρόνια οι κάτοικοι ασχολούνταν με την καλλιέργεια μεταξοσκώληκα και την κατασκευή κεντημάτων από το παραγόμενο μετάξι. Πλέον η εν λόγω ασχολία έχει εξαφανιστεί. Κρίνεται λοιπόν σκόπιμο να δημιουργηθεί ένας χώρος όπου θα εκθεθούν όλα τα σχετικά εργαλεία, αλλά και θα παρουσιάζεται η ανωτέρω διαδικασία, έτσι ώστε ο επισκέπτης του χώρου να αποκτή μια καλή εικόνα της συγκεκριμένης ασχολίας</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	365.000,00 €	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκρών</i>	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
Επίπεδο Ωριμότητας	<p>3= υπάρχουν όλες οι τεχνικές μελέτες και αδειοδοτήσεις</p> <p>Το κτίριο αποτελεί ιδιοκτησία της Ένωσης Αιγιαλιτών Αμοργού και με το από 2-5-2019 ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ της Ένωσης Αιγιαλιτών Αμοργού και του Δήμου Αμοργού έχει παραχωρηθεί στο Δήμο η χρήση του κτιρίου με σκοπό τη δημιουργία λαογραφικού μουσείου. Ο Δήμος Αμοργού έχει εκπονήσει τις απαραίτητες μελέτες και έχει εκδοθεί η σχετική άδεια δόμησης για την επισκευή του κτιρίου. Το έργο είναι πλήρως ώριμο για δημοπράτηση.</p>	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	<p>1,5 έτος Β' Εξάμηνο 2024</p> <p>Από τη στιγμή που εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση του έργου άμεσα μπορεί να δημοπρατηθεί. Ο χρόνος από τη δημοσίευση έως την υπογραφή σύμβασης εκτιμάται</p>	

	σε 5 μήνες. Ο χρόνος από την υπογραφή σύμβασης μέχρι την ολοκλήρωση του έργου εκτιμάται σε 10 μήνες.
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	Η δημιουργία λαογραφικού μουσείου στην περιοχή αναμένεται να λειτουργήσει συμπληρωματικά με τα άλλα μουσεία του νησιού που βρίσκονται στη Χώρα Αμοργού (λαογραφικό μουσείο, εκκλησιαστικό μουσείο και αρχαιολογική συλλογή). Για την υλοποίηση του εν λόγω έργου δεν απαιτείται να προηγηθεί κάποιο άλλο έργο.

Παρέμβαση E4.1.3 Κατασκευή Κέντρου Τεκμηρίωσης Ιστορίας και Πολιτισμού Θηρασίας

Τίτλος	E4.1.3 Κατασκευή Κέντρου Τεκμηρίωσης Ιστορίας και Πολιτισμού Θηρασίας	
Δήμος / Νησί	Δήμος Θήρας Θηρασιά	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Θήρας [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Θήρας
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Θήρας
Είδος Έργου	Πολιτισμός / Τουρισμός	
Κωδικός Παρέμβασης	166 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	Το έργο θα συμβάλει στην τεκμηρίωση της ιστορίας και του πολιτισμού της Θηρασίας μέσω δημιουργίας πολυχώρου εκδηλώσεων και στην αύξηση συγκέντρωσης επισκεπτών στο νησί. Το κτήριο θα μπορεί να φιλοξενήσει έκθεση για την ιστορία του νησιού, ενώ επιπλέον, καθώς στο νησί δεν υπάρχει άλλος χώρος πολλαπλών εκδηλώσεων, θα παρέχει τη δυνατότητα πολλαπλών εκδηλώσεων και συγκέντρωσης επισκεπτών. Το έργο αναμένεται να ενισχύσει την ολοκληρωμένη κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική τοπική ανάπτυξη, την πολιτιστική κληρονομιά και την ασφάλεια των επισκεπτών.	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	766.320,00 €	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκρμών</i>	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
Επίπεδο Ωριμότητας	2= υπάρχει οριστική μελέτη	

	Πρόκειται να γίνει ανέγερση σε ιδιόκτητο χώρο του Δήμου, υπάρχει Μελέτη Εφαρμογής ενώ αναμένεται έγκριση από την Υπηρεσία Νεότερων Μνημείων του ΥΠ.ΠΟ.
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	4 έτη Α' Εξάμηνο 2025
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	Δ/Ε

Παρέμβαση Ε4.1.4 Αποκατάσταση και Ανάδειξη Ι.Ν. Αγίας Θεοδότης στην Ίο

Τίτλος	Ε4.1.4 Αποκατάσταση και Ανάδειξη Ι.Ν. Αγίας Θεοδότης στην Ίο	
Δήμος / Νησί	Δήμος Ιητών Ίος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Υπουργείο Πολιτισμού
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Υπουργείο Πολιτισμού
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Εφορεία Αρχαιοτήτων Κυκλάδων
Είδος Έργου	Πολιτισμός / Τουρισμός	
Κωδικός Παρέμβασης	166 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Η εκκλησία της Αγίας Θεοδότης που είναι ο παλιότερος Ι.Ν. στην Ίο, χρονολογείται από τον 16^ο αιώνα και κτίστηκε πάνω στα ερείπια αρχαίου ναού. Αρχικά, ήταν προορισμένη για τις λατρευτικές ανάγκες των ρωμαιοκαθολικών του νησιού. Η συγκεκριμένη εκκλησία είναι γνωστή και με την ονομασία Παναγιά το Γενέσιο. Βρίσκεται στο ΒΑ τμήμα του νησιού σε απόσταση μόλις 350 μέτρων από την ομώνυμη παραλία. Το έργο περιλαμβάνει εργασίες στερέωσης, αποκατάστασης και ανάδειξης του ναού και του περιβάλλοντος χώρου.</p> <p>Το έργο στοχεύει στην συντήρηση και ανάδειξη ενός πολιτιστικού χώρου μεγάλης αξίας (πολιτιστικής και τουριστικής)</p> <p>Σύνολο δομημένης επιφάνειας που αποκαθίσταται ~150 τ.μ.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	800.000,00 €	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκρών</i>	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
Επίπεδο Ωριμότητας	M/Δ	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	M/Δ	

Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	
----------------------------------	--

Παρέμβαση E4.1.5 Αποκατάσταση και λειτουργική αξιοποίηση ως χώρου πολιτισμού Ρεδιάδειου Κτιρίου Ιουλίδας Κέας

Τίτλος	E4.1.5 Αποκατάσταση και λειτουργική αξιοποίηση ως χώρου πολιτισμού Ρεδιάδειου Κτιρίου Ιουλίδας Κέας	
Δήμος / Νησί	Δήμος Κέας Κέα	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Κέας [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Κέας
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Κέας
Είδος Έργου	Πολιτισμός / Τουρισμός	
Κωδικός Παρέμβασης	166 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το Ρεδιάδειο κατασκευάστηκε τη δεκαετία του 1850 και στέγαζε τη οικογένεια Ρεδιάδη. Βρίσκεται στο κέντρο του οικισμού Ιουλίδας, σε στενή επαφή με τη κεντρική πλατεία, και το Δημαρχείο. Το 2010 το κτίριο ανακηρύχθηκε από το υπουργείο πολιτισμού ως μνημείο.</p> <p>Το έργο περιλαμβάνει: δομοστατική αποκατάσταση, αισθητική αναβάθμιση του μνημείου και του περιβάλλοντος χώρου, εσωτερικές διαμορφώσεις για την εγκατάσταση δημοτικής βιβλιοθήκης και γραφείων(350 τ.μ. κτιρίου x 1.500€ = 525.000€) + εξοπλισμός 225.000 € (θέρμανση/ψύξη, επίπλωση, κ.α.)</p> <p>Το σύνολο όταν ολοκληρωθεί θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για τον οικισμό. Σκοπός της πρότασης είναι ο εμπλουτισμός της καθημερινής ζωής των κατοίκων του οικισμού Ιουλίδας και του νησιού της Κέας, μέσω της χρήσης δημοτικής βιβλιοθήκης στο εμβληματικό αυτό κτίριο. Ο κεντροβαρικός ρόλος του, αποδίδει τα εχέγγυα για την εξασφάλιση της νέας επιτυχούς λειτουργίας με τη νέα χρήση γραφείων στο ισόγειο και βιβλιοθήκης στο υπόγειο.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	750.000,00 €	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκρμών</i>	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
Επίπεδο Ωριμότητας	3= υπάρχουν όλες οι τεχνικές μελέτες και αδειοδοτήσεις	

	Το κτίριο είναι ιδιοκτησίας του Δήμου Κέας. Έχουν γίνει οι εξής εργασίες ωρίμανσης: Ψηφιοποίηση αποτύπωσης, Αρχιτεκτονική, Αρχιτεκτονική μελέτη εφαρμογής, Διάκοσμος, Επικαιροποίηση αποτύπωσης, Η/Μ, Στατική, Οικοδομική άδεια και Τεύχη Δημοπράτησης. Το έργο είναι πλήρως ώριμο για δημοπράτηση.
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	4 έτη Β' Εξάμηνο 2024
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	

Παρέμβαση E4.1.6 Ανάδειξη πολυκεντρικού διαχρονικού Μουσείου Κάστρου Σίφνου

Τίτλος	E4.1.6 Ανάδειξη πολυκεντρικού διαχρονικού Μουσείου Κάστρου Σίφνου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Σίφνου Σίφνος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Σίφνου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Σίφνου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Σίφνου
Είδος Έργου	Πολιτισμός / Τουρισμός	
Κωδικός Παρέμβασης	166 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Κεντρικός άξονας του έργου είναι η ανάδειξη του ιστορικού οικισμού της Σίφνου και η προβολή της ιστορίας του με επίκεντρο την ΒΔ περιοχή της ακρόπολης που δεσπόζει στην κορυφή του λόφου του Κάστρου. Το Κάστρο της Σίφνου συνιστά ένα τόπο μοναδικής ομορφιάς και αρχαιολογικής σημασίας, ένα πραγματικό υπαίθριο Μουσείο, ένα διαχρονικό παλίμψιστο ιδιαίτερης ομορφιάς με ορατά αρχαία κατάλοιπα σε όλη του την έκταση. Σε συνδυασμό με το αρχαιολογικό Μουσείο στην καρδιά του οικισμού, όπου φιλοξενούνται σημαντικές αρχαιότητες κυρίως της αρχαίας πόλης αλλά και άλλων περιοχών της Σίφνου, μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό πολυκεντρικό Μουσείο απαρτιζόμενο από επιμέρους μνημεία-σημεία ενδιαφέροντος τα οποία φωτίζουν και προβάλλουν δυναμικά την ιστορία της Σίφνου.</p> <p>Προκειμένου να αναδειχθεί ο πολιτιστικός πλούτος του ιστορικού οικισμού της Σίφνου μέσα από τον οποίο θα προβληθεί συνολικά η ιστορία της, προτείνονται τα παρακάτω πακέτα εργασίες/ άξονες δραστηριοτήτων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Επέκταση και εκσυγχρονισμός του Αρχαιολογικού Μουσείου:</u> Το αρχαιολογικό Μουσείο θα αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα – πύλη εισόδου στην ιστορία και τον πολιτισμό του νησιού από την αρχαιότητα ως και τους μεταβυζαντινούς χρόνους. Το υπάρχον κέλυφος του Μουσείου θα επεκταθεί στα όμορα ακίνητα καθώς έχουν ολοκληρωθεί οι καθαρισμοί των δύο μικρών ακινήτων που απαλλοτριώθηκαν δίπλα στο Μουσείο και προχωρεί η αρχιτεκτονική μελέτη επέκτασης των εκθεσιακών χώρων. Μαζί με την επέκταση, η μετατροπή του ισόγειου χώρου του Μουσείου σε εκθεσιακό θα 	

	<p>συμβάλει στο να αποκτηθεί πιο ολοκληρωμένη εικόνα του αρχαιολογικού πλούτου της Σίφνου. Το νέο κτήριο που θα προκύψει με την νέα έκθεση, τη συνολική αναβάθμιση υποδομών, καθώς και έργα προώθησης της ίδιας της επιστημονικής έρευνας, της μελέτης και της τεκμηρίωσης των ευρημάτων, της αξιοποίησής τους για μουσειολογικούς, παιδαγωγικούς και άλλους σκοπούς με παραδοσιακά και ψηφιακά μέσα, θα συμβάλει σημαντικά στις παρεχόμενες προς τους επισκέπτες υπηρεσίες, την αύξηση της επισκεψιμότητας και την προώθηση του ποιοτικού τουριστικού προϊόντος. Απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων είναι η άμεση εύρεση κτηρίου ή χώρου εμβαδού τουλάχιστον 200 τμ. για να χρησιμοποιηθεί ως Αρχαιολογική Αποθήκη, με πρόσβαση από αμαξιτό δρόμο και σε θέση που να εξασφαλίζει την ασφάλεια των αρχαίων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Ανάδειξη του αρχαίου τείχους και της περιοχής των Δεσποτικών:</u> Καθαρισμοί στο εσωτερικό της ακρόπολης: αποχωμάτωση Δεσποτικών, στερεώσεις, διαμόρφωση πολιτιστικού χώρου στο εσωτερικό του κτηρίου. Ολοκλήρωση καθαρισμών στην περίμετρο του τείχους της ακρόπολης, στερωτικές εργασίες και φωτισμός του τείχους. • <u>Τοποθέτηση ενημερωτικού υλικού</u> • <u>Εκπαιδευτικές και ψηφιακές Δράσεις:</u> όπως η ανάπτυξη εφαρμογής εικονικής περιήγησης στις διαδρομές του Κάστρου (που προϋποθέτει την αποτύπωση, ψηφιακή χαρτογράφηση και γεωαναφορά στο ανάγλυφο του οικισμού όλων των σημείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος) με τεχνολογίες επαυξημένης πραγματικότητας και με υπηρεσίες γεωαναφοράς μέσω GIS. <p>Η ανάπτυξη ενός διαχρονικού πολυκεντρικού Μουσείου με βασικούς πυρήνες το εκσυγχρονισμένο αρχαιολογικό Μουσείο και την αρχαία ακρόπολη/Μέσα Κάστρο θα προβάλλει σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο τον πολιτιστικό πλούτο του νησιού, θα εμπλουτίσει και θα αναβαθμίσει σημαντικά το παρεχόμενο τουριστικό προϊόν, θα προσφέρει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες και θα τονώσει την τοπική οικονομία.</p> <p>Το προτεινόμενο Έργο αποτελεί απάντηση στο καθιερωμένο πρότυπο του παθητικού μαζικού τουρισμού, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη διαμόρφωση πολιτικής για τοπική-περιφερειακή και κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη. Ως κύριο αποτέλεσμα του Έργου, θεωρείται η τουριστική ενίσχυση η οποία αναμένεται να αποτυπωθεί σε δείκτες αποτελέσματος «π.χ. μεταβολή στις ετήσιες διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα» και στον δείκτη εκροών «π.χ. αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε υποστηριζόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και τόπους τουριστικού ενδιαφέροντος». Σε οικονομικό επίπεδο, αναμένονται άμεσα (κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου) αλλά και μεσο-μακροχρόνια θετικά αποτελέσματα, μέσω της δημιουργίας επιπλέον ροών εσόδων, που θα προκύψουν από την επέκταση της τουριστικής περιόδου, τη βελτίωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και την αύξηση των διανυκτερεύσεων καθώς και με τις νέες ευκαιρίες απασχόλησης που θα προκύψουν για τον τοπικό πληθυσμό, ένα επιπλέον εισόδημα για τους επιχειρηματίες και τους σχετιζόμενους φορείς του τόπου.</p>	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	850.000,00 €	
Στοχοθέτηση	<i>Δείκτης Εκροών</i>	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
	<i>Δείκτης Αποτελέσματος</i>	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται
Επίπεδο Ωριμότητας	2= υπάρχει οριστική μελέτη Στην περιοχή επεμβάσεων στην ακρόπολη και το τείχος δεν εγείρονται ιδιοκτησιακά θέματα, ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο. Βρίσκεται σε στάδιο ολοκλήρωσης η μελέτη	

	επέκτασης του Μουσείου Σίφνου. Όλα τα κτήρια είναι απαλλοτριωμένα και ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο.
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	3 έτη Β' Εξάμηνο 2025
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	Αναγκαία είναι η συνέργεια με τον Δήμο Σίφνου για την εξεύρεση χώρου αποθήκευσης των αρχαίων που θα μεταφερθούν από το υπάρχον Μουσείο του Κάστρου, ώστε να γίνουν οι αναγκαίες επισκευές και επανεκθετικές εργασίες. Συνέργεια με τον Δήμο Σίφνου απαιτείται και για την αναβάθμιση της εισόδου του οικισμού μέσω της εξεύρεσης χώρων στάθμευσης ώστε να απελευθερωθεί από οχήματα η είσοδος του οικισμού.

Παρέμβαση E4.1.7 Γεωπάрко Σίφνου

Τίτλος	E4.1.7 Γεωπάрко Σίφνου	
Δήμος / Νησί	Δήμος Σίφνου Σίφνος	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Δήμος Σίφνου [Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου]
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Δήμος Σίφνου
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Δήμος Σίφνου
Είδος Έργου	Πολιτισμός / Τουρισμός	
Κωδικός Παρέμβασης	166 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Το προτεινόμενο ολοκληρωμένο Έργο-Πράξη αφορά στη δημιουργία του «Γεωπαρκου Σίφνου», με σκοπό την ανάδειξη και προβολή του γεωλογικού, φυσικού και πολιτιστικού πλούτου του νησιού, σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο, προσφέροντας στους επισκέπτες τη δυνατότητα να γνωρίσουν ένα πλούσιο δίκτυο γεωτόπων και οικοτόπων, αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, μουσείων, να συμμετάσχουν, κατά τρόπο διαδραστικό, σε ποικίλες οικοτουριστικές δράσεις, πρωτότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα, πολιτιστικά φεστιβάλ, αλλά και να περιηγηθούν στο μοναδικό φυσικό περιβάλλον του νησιού μέσω ιδιαίτερων πεζοπορικών διαδρομών.</p> <p>Οι ακόλουθοι άξονες δραστηριοτήτων είναι απαραίτητο να εγκαθιδρυθούν μέσω της υλοποίησης σχετικών δραστηριοτήτων-πακέτων εργασιών:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός, καταγραφή και πλήρης περιγραφή/χαρακτηρισμός των επιμέρους γεωτόπων του νησιού. • Συλλογή και ανάλυση γεωλογικών δειγμάτων. Δημιουργία υπαίθριων γεωλογικών μουσείων/πετρολογικών συλλογών. • Η δημιουργία υπαίθριων γεωλογικών μουσείων/πετρολογικών συλλογών (σε συνδυασμό με τη δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων γεωδιαδρομών) που συνδέουν τους μοναδικούς γεωτόπους και τα σημεία 	

	<p>ιδιαίτερου περιβαλλοντικού, ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος του νησιού</p> <ul style="list-style-type: none"> Αποτύπωση, ψηφιακή χαρτογράφηση και γεωαναφορά στο ανάγλυφο του νησιού. Ψηφιακή αποτύπωση σημείων γεωλογικού/γεω-πολιτιστικού ενδιαφέροντος και γεωδιαδρομών. Ανάπτυξη εφαρμογής εικονικής περιήγησης. Δημιουργία Κέντρου Μελέτης και Διαχείρισης του «Γεωπάρκου Σίφνου». <p>Στο πλαίσιο επίδρασης του έργου εντάσσεται και η προοπτική διοργάνωσης εκπαιδευτικών δράσεων που θα αφορούν στη δια ζώσης παρακολούθηση και διαδραστική συμμετοχή επισκεπτών του παραδοσιακού τρόπου.</p> <p>Η δημιουργία του προτεινόμενου «Γεωπάρκου Σίφνου» προβλέπεται να αναδείξει σε παγκόσμιο επίπεδο τον γεωλογικό, φυσικό και πολιτιστικό πλούτο του νησιού, να εμπλουτίσει και αναβαθμίσει το τουριστικό προϊόν με τη διεύρυνση των δραστηριοτήτων που θα έχει την ευκαιρία να επιλέξει ο επισκέπτης, θα επιμορφώσει τους ειδικώς ενδιαφερόμενους επισκέπτες, θα προσφέρει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες και θα στηρίξει την τοπική οικονομία.</p> <p>Το προτεινόμενο Έργο αποτελεί απάντηση στο καθιερωμένο πρότυπο του παθητικού μαζικού τουρισμού, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη διαμόρφωση πολιτικής για τοπική-περιφερειακή και κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη. Ως κύριο αποτέλεσμα του Έργου, θεωρείται η τουριστική ενίσχυση η οποία αναμένεται να αποτυπωθεί σε δείκτες αποτελέσματος «π.χ. μεταβολή στις ετήσιες διανυκτερεύσεις σε τουριστικά καταλύματα» και στον δείκτη εκρών «π.χ. αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε υποστηριζόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και τόπους τουριστικού ενδιαφέροντος». Σε οικονομικό επίπεδο, αναμένονται άμεσα (κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου) αλλά και μεσο-μακροχρόνια θετικά αποτελέσματα, μέσω της δημιουργίας επιπλέον ροών εσόδων, που θα προκύψουν από την επέκταση της τουριστικής περιόδου, τη βελτίωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και την αύξηση των διανυκτερεύσεων καθώς και με τις νέες ευκαιρίες απασχόλησης που θα προκύψουν για τον τοπικό πληθυσμό, ένα επιπλέον εισόδημα για τους επιχειρηματίες και τους σχετιζόμενους φορείς του τόπου.</p>	
<p>Ενδεικτικός Προϋπολογισμός</p>	<p>800.000,00 €</p>	
<p>Στοχοθέτηση</p>	<p><i>Δείκτης Εκρών</i></p>	<p>RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται</p>
	<p><i>Δείκτης Αποτελέσματος</i></p>	<p>RRC77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται</p>
<p>Επίπεδο Ωριμότητας</p>	<p>3= υπάρχουν όλες οι τεχνικές μελέτες και αδειοδοτήσεις</p> <p>Οι απαραίτητες κτιριακές υποδομές για τη λειτουργία του προτεινόμενου Κέντρου ολοκληρώνονται στο πλαίσιο υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Έργου διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος, 2014-2020, με τίτλο «ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΟΠΟΙ: Σταυροδρόμια πολιτισμού στην Ανατολική Μεσόγειο». Στον χώρο προβλέπεται να γίνουν μικρής κλίμακας εργασίες διαμόρφωσης για τις οποίες δεν απαιτούνται πολεοδομικές άδειες. Επιπλέον, οι απαραίτητες εργασίες δεν εγείρουν ιδιοκτησιακά θέματα.</p>	
<p>Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης</p>	<p>2,5 έτη Α' Εξάμηνο 2025</p>	

Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	<p>Οι απαραίτητες κτιριακές υποδομές για την εγκατάσταση και λειτουργία του προτεινόμενου Κέντρου ολοκληρώνονται στο πλαίσιο υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Έργου διασυνοριακής συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος, 2014-2020, με τίτλο «ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΟΠΟΙ: Σταυροδρόμια πολιτισμού στην Ανατολική Μεσόγειο».</p> <p>Επιπλέον, το έργο παρουσιάζει συνέργειες με τις περιηγητικές διαδρομές – μονοπάτια που έχουν αναπτυχθεί στο νησί.</p>
---	---

5.1.5. Άξονας Προτεραιότητας 5 (ΑΠ5) Τεχνική Βοήθεια

5.1.5.1. Ειδικός Στόχος 5.1 Τεχνική Βοήθεια

Παρέμβαση Ε5.1.1 Τεχνική Βοήθεια για τη διαχείριση και παρακολούθηση της ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων

Τίτλος	Ε5.1.1 Τεχνική Βοήθεια για τη διαχείριση και παρακολούθηση της ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων	
Δήμος / Νησί	Δ/Ε	
Στοιχεία Δικαιούχου	<i>Δικαιούχος Πράξης:</i>	Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων Α.Ε.
	<i>Κύριος του Έργου:</i>	Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων Α.Ε.
	<i>Φορέας Λειτουργίας του Έργου:</i>	Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων Α.Ε.
Είδος Έργου	Τεχνική Βοήθεια	
Κωδικός Παρέμβασης	180 Προετοιμασία, υλοποίησης, παρακολούθηση και έλεγχος	
Φυσικό Αντικείμενο & Σκοπιμότητα	<p>Ενδεικτικά, μεταξύ των υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου Υποστήριξης μπορεί να περιλαμβάνονται οι ακόλουθες εργασίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ωρίμανση έργων: να ετοιμάζει προκηρύξεις για ανάθεση μελετών, να βοηθά την Περιφέρεια ή τους Δήμους στους διαγωνισμούς, να παρακολουθεί μαζί με τους Δήμους τις μελέτες και να διασφαλίζει ότι τα παραδοτέα των μελετών θα περάσουν τον προσυμβατικό έλεγχο της Διαχειριστικής Αρχής). • Υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής: να βοηθά τη Διαχειριστική Αρχή στην προετοιμασία των προσκλήσεων για την ένταξη των έργων (θέματα όπως π.χ. δείκτες, κ.ά.), στη διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων/τεχνικών δελτίων (π.χ. να συμπληρώνει τμήμα του ερωτηματολογίου αξιολόγησης) • Υποστήριξη Δικαιούχων: να βοηθά τους δικαιούχους στην κατάθεση των τεχνικών δελτίων/αιτήσεων. • Παρακολούθηση πορείας υλοποίησης: να κρατάει αρχείο με την πορεία του κάθε έργου, να συγκρίνει με τα αρχικά χρονοδιαγράμματα και να υποβάλλει εκθέσεις (π.χ. εξαμηνιαίες) κατά πόσο η ΟΧΕ υλοποιείται σύμφωνα με το σχέδιο, να συντάσσει εκθέσεις προόδου επισημαίνοντας σημεία που χρήζουν τροποποίησης και προβλήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν καθώς επίσης να αξιολογεί την ανάγκη αναθεώρησης της ΟΧΕ προετοιμάζοντας σχετική πρόταση αναθεώρησης. 	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός	€100.000	
	<i>Δείκτης Εκρωών</i>	Δ/Ε

Στοχοθέτηση	Δείκτης Αποτελέσματος	Δ/Ε
Επίπεδο Ωριμότητας	0 = δεν υπάρχει καμία ωρίμανση	
Διάρκεια Έργου / Εκτιμώμενος χρόνος έναρξης	5 έτη Β' Εξάμηνο 2024	
Συμπληρωματικότητες / Συνέργειες	Το εν λόγω έργο αποτελεί οριζόντια δράση στο πλαίσιο της ΟΧΕ	

5.2. Χρονοπρογραμματισμός

Νησί	ΑΠ	ΕΣ	Παρέμβαση	Τίτλος Έργου	Π/Υ έργου	2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
						A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.
ΑΝΑΦΗ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.1	Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης Ανάφης	350.000,00 €														
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.2	Κατασκευή δικτύου ύδρευσης Κάμπου Αντιπάρου	700.000,00 €														
ΔΟΝΟΥΣΑ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.3	Ενίσχυση υποδομών ύδρευσης Δονούσας	500.000,00 €														
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.4	Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών ύδρευσης Ηρακλείας	230.000,00 €														
ΘΗΡΑΣΙΑ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.5	Προμήθεια δεξαμενών ύδρευσης Θηρασίας	300.000,00 €														
ΚΥΘΝΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.6	Ενίσχυση υποδομών ύδρευσης Κύθνου	850.000,00 €														
ΣΕΡΙΦΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.7	Αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης στους οικισμούς Μέγα Λειβάδι, Κένταρχος και Συκαμιά Δ. Σερίφου	980.000,00 €														
ΣΙΦΝΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.8	Προμήθεια φορητής μονάδας αφαλάτωσης Καμαρών Σίφνου	700.000,00 €														
ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.9	Αναβάθμιση και ανάπτυξη υποδομών ύδρευσης Σχοινούσας	425.000,00 €														
ΑΝΑΦΗ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.10	Πρότυπο σύστημα διαχείρισης λυμάτων Ανάφης	650.000,00 €														
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	ΑΠ1	ΕΣ 1.1	1.1.11	Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών αποχέτευσης Ηρακλείας	270.000,00 €														
ΚΙΜΩΛΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.2	1.2.1	Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου οικισμού Χωριό Δήμου Κιμώλου	500.000,00 €														
ΣΙΚΙΝΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.2	1.2.2	Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου Σικίνου	500.000,00 €														

Νησί	ΑΠ	ΕΣ	Παρέμβαση	Τίτλος Έργου	Π/Υ έργου	2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
						A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.
ΑΜΟΡΓΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.3	1.3.1	Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων Δημοτικού Σχολείου Καταπόλων Αμοργού	630.000,00 €														
ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ	ΑΠ1	ΕΣ 1.3	1.3.2	Ανέγερση νέου Δημοτικού Σχολείου και νέου Νηπιαγωγείου Άνω Κουφονησίου	500.000,00 €														
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.3	1.3.3	Ανέγερση Δημοτικού Σχολείου Φολεγάνδρου	350.000,00 €														
ΑΝΑΦΗ	ΑΠ1	ΕΣ 1.4	1.4.1	Ανέγερση Πολυδύναμου Ιατρείου Ανάφης	485.000,00 €														
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.4	1.4.2	Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού στην Αντίπαρο	400.000,00 €														
ΙΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.4	1.4.3	Κατασκευή Νέου Βρεφονηπιακού Σταθμού Νήσου Ίου	1.000.000,00 €														
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	ΑΠ1	ΕΣ 1.4	1.4.4	Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού Φολεγάνδρου	250.000,00 €														
ΚΕΑ	ΑΠ2	ΕΣ 2.1	2.1.1	Βελτίωση Κεντρικού Οδικού Δικτύου Κέας (τμήμα Σώρος-Σπαθί)	1.810.400,00 €														
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	ΑΠ2	ΕΣ 2.1	2.1.2	Βελτίωση Οδικού Δικτύου προς Λυγαριά και Αγ. Γεώργιο Φολεγάνδρου	400.000,00 €														
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	ΑΠ2	ΕΣ 2.1	2.2.1	Ανάπλαση παραλιακού μετώπου και τμημάτων οικισμού Αντιπάρου	800.000,00 €														
ΚΥΘΝΟΣ	ΑΠ2	ΕΣ 2.1	2.2.2	Δημιουργία δημοτικών χώρων στάθμευσης Κύθνου	500.000,00 €														
ΚΙΜΩΛΟΣ	ΑΠ3	ΕΣ 3.1	3.1.1	Ενεργειακή αναβάθμιση σχολικών κτιρίων Δήμου Κιμώλου	450.000,00 €														
ΣΕΡΙΦΟΣ	ΑΠ3	ΕΣ 3.1	3.1.2	Ενεργειακή Αναβάθμιση αντλιοστασίων ύδρευσης και αποχέτευσης Σερίφου	300.000,00 €														
ΣΕΡΙΦΟΣ	ΑΠ3	ΕΣ 3.1	3.1.3	Ενεργειακή αναβάθμιση Δημαρχείου Σερίφου	400.000,00 €														
ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ	ΑΠ3	ΕΣ 3.1	3.1.4	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού σχολείου και κοινοτικού καταστήματος Σχοινούσας	175.000,00 €														

Νησί	ΑΠ	ΕΣ	Παρέμβαση	Τίτλος Έργου	Π/Υ έργου	2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
						A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.	A εξ.	B εξ.
ΑΜΟΡΓΟΣ	ΑΠ4	ΕΣ 4.1	4.1.1	Επέκταση Δημαρχείου Αμοργού για κατασκευή πολιτιστικού χώρου	660.000,00 €														
ΑΜΟΡΓΟΣ	ΑΠ4	ΕΣ 4.1	4.1.2	Λαογραφικό Μουσείο Αιγιάλης Αμοργού	365.000,00 €														
ΘΗΡΑΣΙΑ	ΑΠ4	ΕΣ 4.1	4.1.3	Κατασκευή Κέντρου Τεκμηρίωσης Ιστορίας και Πολιτισμού Θηρασίας	766.320,00 €														
ΙΟΣ	ΑΠ4	ΕΣ 4.1	4.1.4	Αποκατάσταση και Ανάδειξη Ι.Ν. Αγίας Θεοδότης στην Ίο	800.000,00 €														
ΚΕΑ	ΑΠ4	ΕΣ 4.1	4.1.5	Αποκατάσταση και λειτουργική αξιοποίηση ως χώρου πολιτισμού Ρεδιάδειου Κτιρίου Ιουλίδας Κέας	750.000,00 €														
ΣΙΦΝΟΣ	ΑΠ4	ΕΣ 4.1	4.1.6	Ανάδειξη πολυκεντρικού διαχρονικού Μουσείου Κάστρου Σίφνου	850.000,00 €														
ΣΙΦΝΟΣ	ΑΠ4	ΕΣ 4.1	4.1.7	Γεωπάрко Σίφνου	800.000,00 €														
ΟΡΙΖΟΝΤΙΟ Τ/Β	ΑΠ5	ΕΣ 5.1	5.1.1	Τεχνική Βοήθεια για τη διαχείριση και παρακολούθηση της ΟΧΕ μικρών νησιών Κυκλάδων	100.000,00 €														

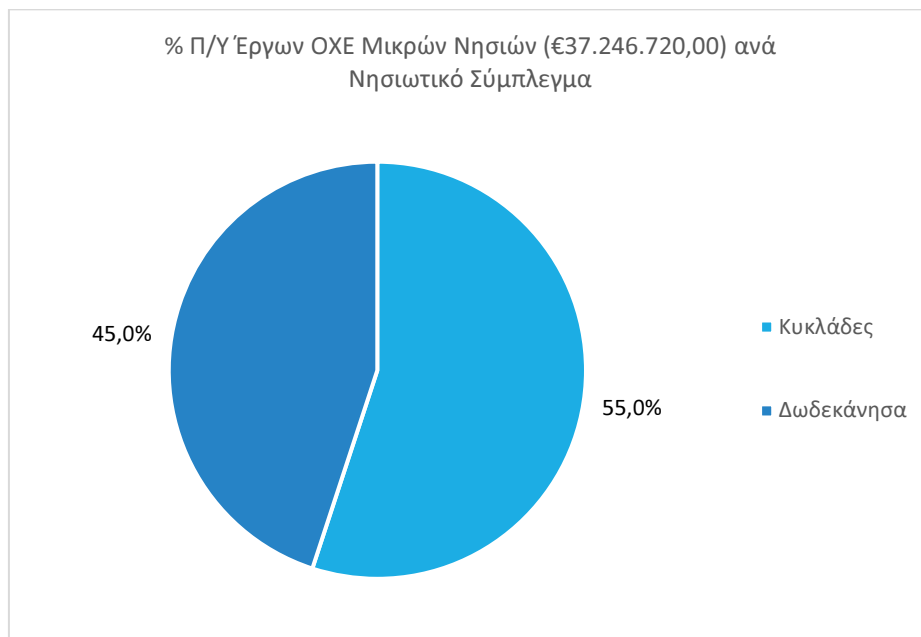
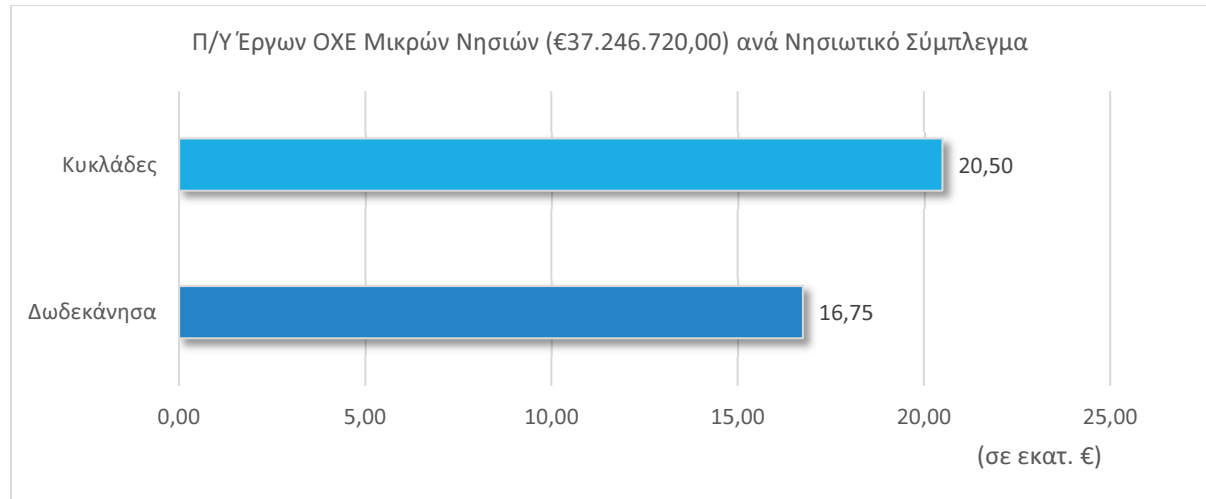

5.3. Χρηματοδοτικό Σχέδιο

5.3.1. Συνολικά για την ΟΧΕ Μικρών Νησιών της ΠΝΑ

Ο Συνολικός Προϋπολογισμός των έργων της ΟΧΕ Μικρών Νησιών της ΠΝΑ (Δωδεκάνησα και Κυκλάδες μαζί) ανέρχεται σε 37.246.720 €, εκ των οποίων το 55,0% κατανέμεται στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων και το 45,0% σε εκείνα των Δωδεκανήσων.

Πίνακας 16. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ανά Νησιωτικό Σύμπλεγμα και Ποσοστιαία Κατανομή

Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

Η αναλογία αυτή στο χρηματοδοτικό σχέδιο προκύπτει λόγω των παρακάτω παραγόντων:

- Στις Κυκλάδες εντοπίζονται περισσότερα νησιά (16) με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων, στα οποία συγκεντρώνεται περισσότερος πληθυσμός, ενώ κανένα μικρό νησί δεν καταγράφει λιγότερους από 100 κατοίκους. Επιπλέον, ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού αυτών των νησιών είναι μικρότερος σε σχέση με εκείνα των Δωδεκανήσων.

- Αντίστοιχα, στα Δωδεκάνησα, εντοπίζεται μικρότερος αριθμός νησιών με πληθυσμό μικρότερο των 3.100 κατοίκων, σε αυτά τα νησιά συγκεντρώνεται μικρότερος πληθυσμός σε σχέση με τα αντίστοιχα των Κυκλάδων και ταυτόχρονα παρουσιάζουν ισχυρότερο ρυθμό αύξησης. Επιπλέον, στα Δωδεκάνησα εντοπίζονται 3 νησιά (Τέλενδος, Ψέριμος, Αρκιοί) με πληθυσμό μικρότερο των 100 κατοίκων. Εξ αυτών, για τους Αρκιοί δεν υπεβλήθη κανένα έργο. Για την Τέλενδο έχει εγκριθεί έργο Π/Υ 300.000 €, και για την Ψέριμο 200.000 € πάνω από το αναλογούν ποσό βάσει πληθυσμού. Για την Ψέριμο έχει εγκριθεί έργο ακριβώς στο ποσό Π/Υ που της αναλογεί πληθυσμιακά. Σχεδόν για όλα τα Μικρά Νησιά των Δωδεκανήσων έχουν εγκριθεί Π/Υ έργων πάνω από τον αναλογούντα Π/Υ βάσει πληθυσμιακού κριτηρίου, με μόνη εξαίρεση την Πάτμο και την Σύμη, τα οποία εμφανίζουν τον υψηλότερο Π/Υ βάσει πληθυσμιακού κριτηρίου σε όλη την ΟΧΕ.
- Η πληθυσμιακή ισορροπία μεταξύ Μικρών Νησιών Κυκλάδων και Δωδεκανήσων είναι 58%-42%, εν τούτοις ο Π/Υ των έργων ανέρχεται περίπου σε 55%-45%. Συνεπώς, τα Μικρά Νησιά Δωδεκανήσων έχουν Π/Υ έργων μεγαλύτερο από τους πόρους που τους αναλογούν βάσει πληθυσμιακού κριτηρίου. Αυτό έχει να κάνει και με το γεγονός ότι αρκετά από αυτά τα νησιά είναι ακριτικά ή σχετικά απομονωμένα γεωγραφικά, και επομένως οι τοπικές κοινωνίες έχουν σημαντική ανάγκη στήριξης.
- Σημειώνεται, πάντως, ότι η κατανομή του Π/Υ έργων βασίζεται και σε επιπλέον κριτήρια, όπως ο βαθμός Ωρίμανσης, κριτήριο το οποίο παίζει σημαντικό ρόλο για την επιτυχημένη υλοποίηση των έργων στο πλαίσιο της ΟΧΕ. Για παράδειγμα η Ανάφη πρότεινε τρία έργα τα οποία έχουν πολύ υψηλό βαθμό ωρίμανσης, γεγονός το οποίο δικαιολογεί τη μεγάλη υπέρβαση του Π/Υ βάσει πληθυσμιακού κριτηρίου. Ομοίως, και η Θηρασιά.

Και στις δύο χωρικές ενότητες, δίνεται προτεραιότητα σε έργα Παροχής νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού, με τη διαφοροποίηση ότι στην περίπτωση των Δωδεκανήσων η βαρύτητα αυτών των έργων στον Π/Υ είναι ακόμη μεγαλύτερη και συνοδεύεται από αντίστοιχα έργα βελτίωσης στη συλλογή και επεξεργασία λυμάτων. Στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε έργα προστασίας και ανάδειξης της ιστορικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς, στη βελτίωση της ενδονησιωτικής συνδεσιμότητας και κινητικότητας καθώς και σε υποδομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στα Μικρά Νησιά των Δωδεκανήσων, προτεραιοποιήθηκαν έργα που καλύπτουν ανάγκες βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας, αυτονομίας και εξοικονόμησης ενέργειας.

Συνολικά για την ΟΧΕ Μικρών Νησιών της ΠΝΑ (Δωδεκάνησα και Κυκλάδες μαζί), 57,2% του Π/Υ της κατανέμεται στον ΑΠ1 που αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και τους όρους διαβίωσης της τοπικής κοινωνίας. Τα έργα που αφορούν τον Πολιτισμό και τον Τουρισμό (ΑΠ2) συγκεντρώνουν το 15,5% του Π/Υ της ΟΧΕ, ενώ 13,6% αφορά έργα που έχουν να κάνουν με ενδονησιωτική Συνδεσιμότητα και Κινητικότητα (ΑΠ2). Το 13,1% των πόρων της ΟΧΕ κατευθύνεται για δράσεις που σχετίζονται με το Περιβάλλον, την Ενέργεια και την Κλιματική Αλλαγή (ΑΠ3), ενώ στην Τεχνική Βοήθεια (ΑΠ5) κατανέμεται το 0,5% του Π/Υ της.

Εξετάζοντας την κατανομή των πόρων της ΟΧΕ ανά Ειδικό Στόχο, γίνεται φανερός ο στρατηγικός προσανατολισμός της ως προς την ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ελκυστικότητας των μικρών νησιών, καθώς προτεραιότητα δίνεται στην ενίσχυση δικτύων και υποδομών κοινής ωφέλειας, στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος τους και στην ενεργειακή εξοικονόμηση και αποδοτικότητα. Πιο αναλυτικά, οι δράσεις οι οποίες αφορούν τη βελτίωση δυναμικότητας/ποιότητας παροχής και διανομής πόσιμου νερού και την προώθηση βιώσιμης διαχείρισης υδάτινων πόρων και υγρών αποβλήτων (ΕΣ 1.1) συγκεντρώνουν τους περισσότερους πόρους του Π/Υ της ΟΧΕ (38,4%). Στην ανάγκη προστασίας και ανάδειξης της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς των νησιών (ΕΣ 4.1) κατευθύνεται στο 14,7% του Π/Υ της ΟΧΕ, ενώ 13,1% των διαθέσιμων πόρων συγκεντρώνεται σε

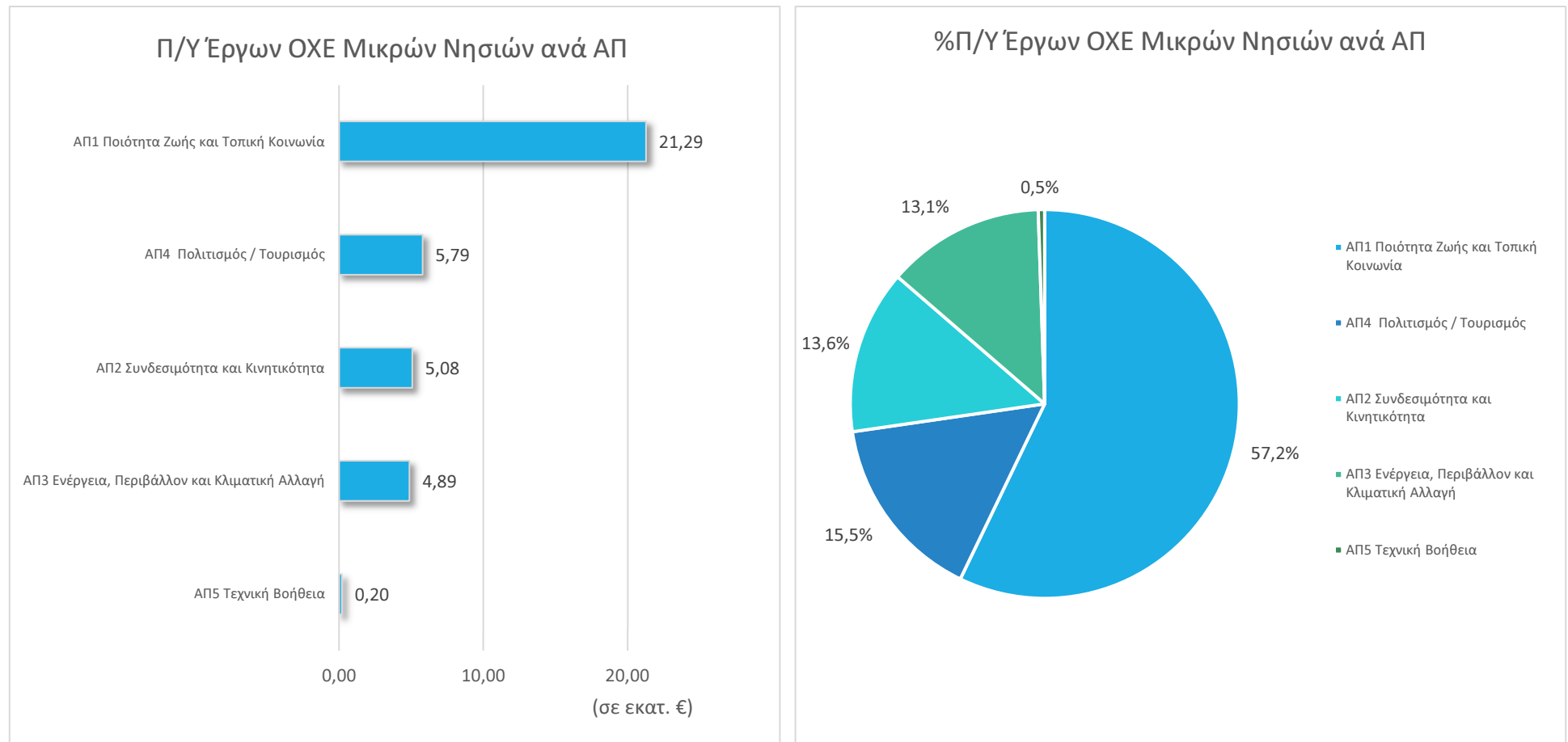
δράσεις που αφορούν την προώθηση ενεργειακής αποδοτικότητας, ενεργειακής αυτονομίας και εξοικονόμησης ενέργειας (ΕΣ 3.1). Σε αυτούς τους τρεις Ειδικούς Στόχους συγκεντρώνεται το 66% των πόρων της ΟΧΕ, αφήνοντας το 34% για τους υπόλοιπους Ειδικούς Στόχους.

Ανάλογη εικόνα σχηματίζεται από την εξέταση της κατανομής του Π/Υ ανά Πεδίο Παρέμβασης, καθώς το 20,0% των πόρων αφιερώνεται σε δράσεις για την Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας (ΠΠ 063), το 14,7% για την Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών (ΠΠ 166), το 12,5% για την Συλλογή και επεξεργασία λυμάτων σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης (ΠΠ 066), το 11,8% για την Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης (ΠΠ 045), το οποίο συνοδεύεται από άλλο ένα 6,1% για Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα (ΠΠ 044), ενώ 8,1% των πόρων αφιερώνεται για μέτρα βελτίωσης της ποιότητας του αέρα και μείωσης του θορύβου (ΠΠ 077).

Ως προς την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, το χρηματοδοτικό σχέδιο της ΟΧΕ συγκεντρώνει 31,6% των πόρων του σε ανάλογα Πεδία Παρέμβασης που υπηρετούν αυτόν τον στόχο, με περισσότερο από το ένα τρίτο (36,5%) αυτών των πόρων να συγκεντρώνεται σε δράσεις Ανακαίνισης για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης (ΠΠ 045) και περίπου το ένα τέταρτο (25,6%) να συγκεντρώνεται σε δράσεις Παροχής νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας (ΠΠ 063). Επιπλέον, το 15,7% των πόρων καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής αφιερώνεται σε δράσεις για την Συλλογή και επεξεργασία λυμάτων σε συμμόρφωση προς τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης (ΠΠ 066), το 10,2% σε Μέτρα βελτίωσης της ποιότητας του αέρα και για τη μείωση του θορύβου (ΠΠ 077), το 7,8% σε δράσεις Ανακαίνισης για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα (ΠΠ 044), και τέλος το 4,3% σε δράσεις που έχουν να κάνουν με την ηλιακή ενέργεια (ΠΠ 048).

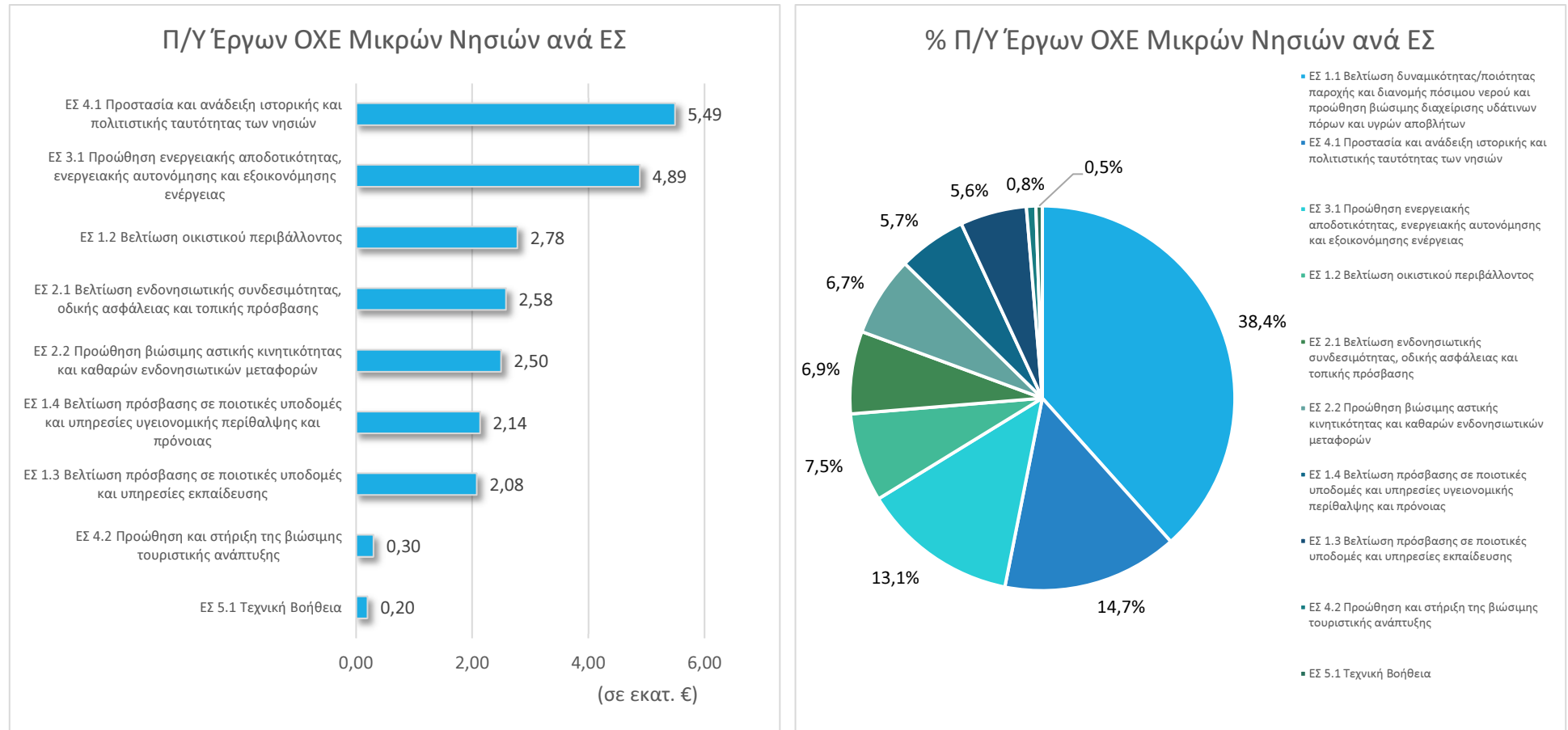
Παρακάτω ακολουθούν τα σχετικά Διαγράμματα.

Πίνακας 17. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Α.Π. και Ποσοστιαία Κατανομή

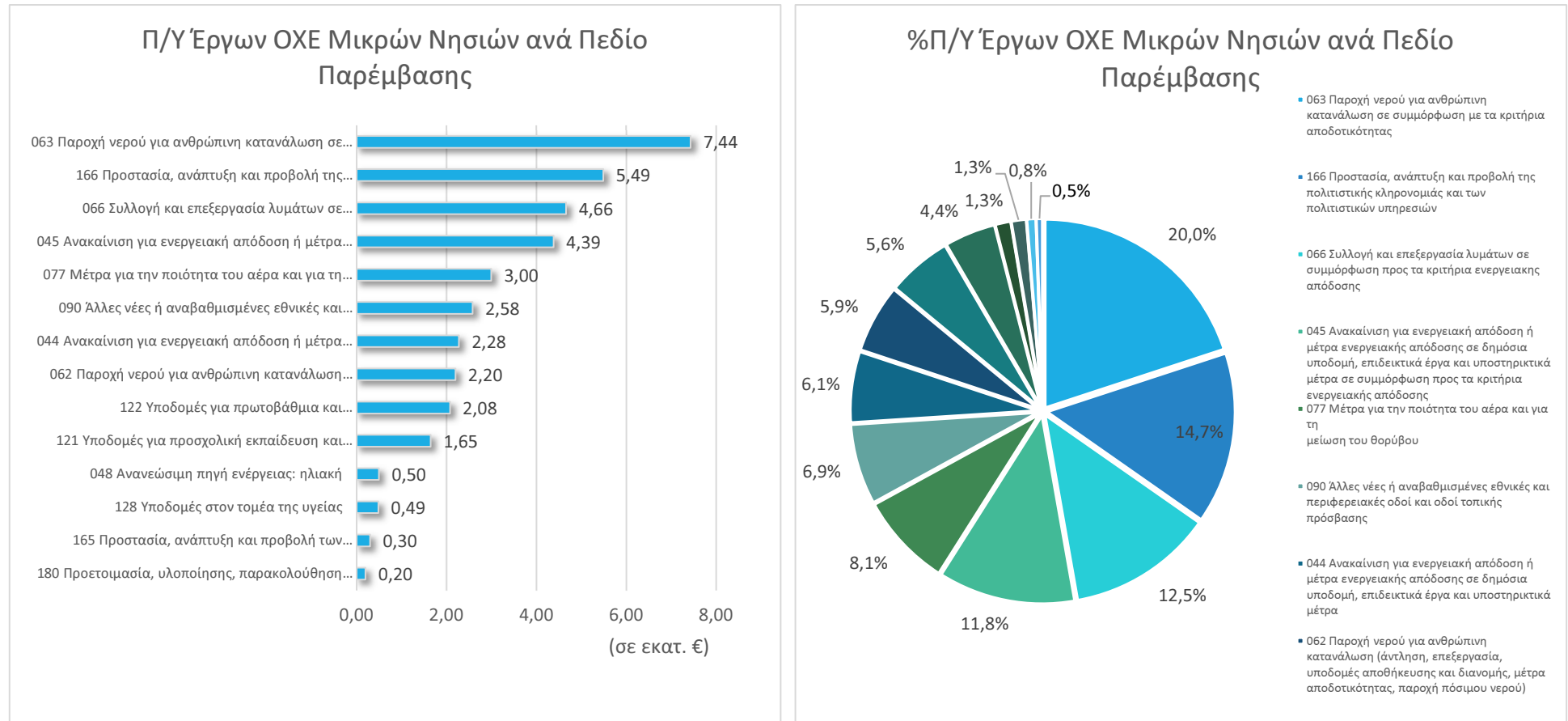
Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

Πίνακας 18. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Ειδικό Στόχο και Ποσοστιαία Κατανομή

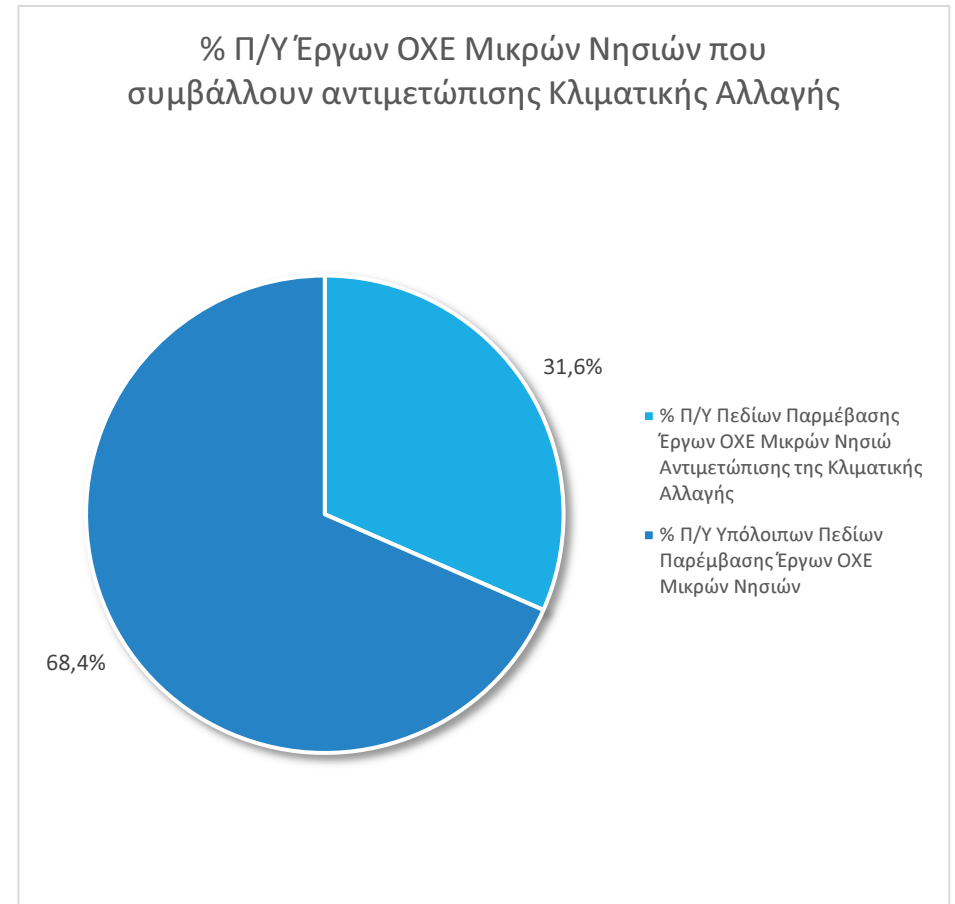
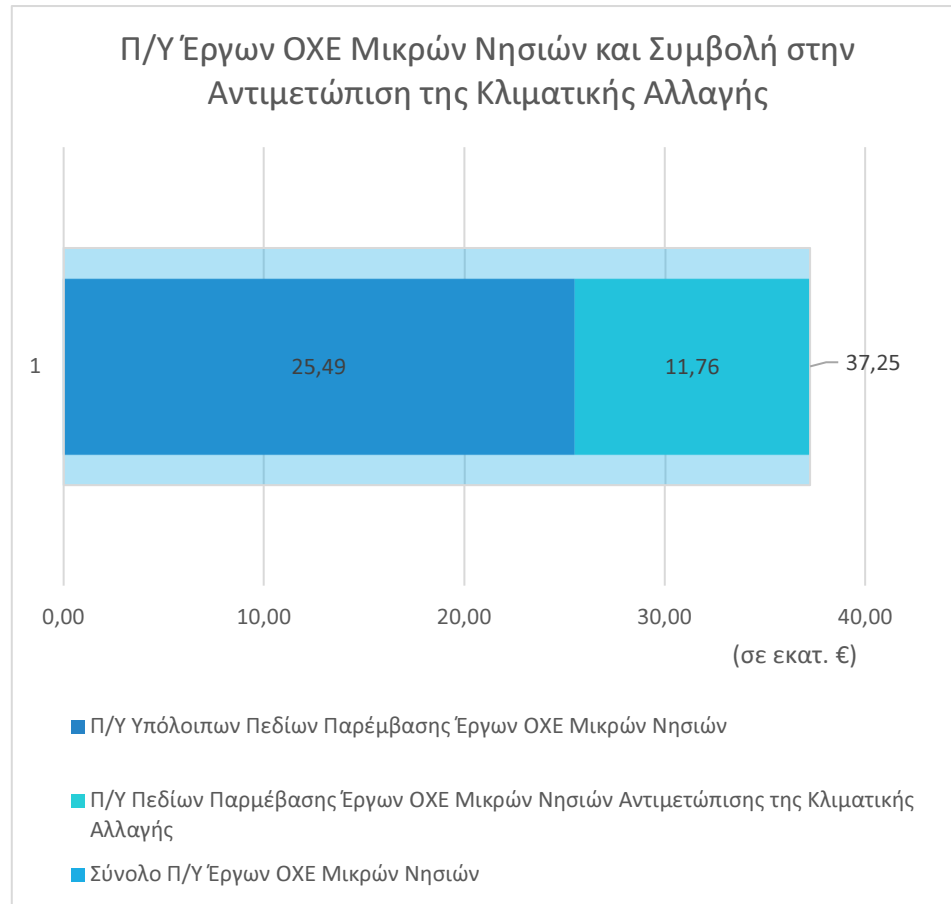
Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

Πίνακας 19. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Πεδίο Παρέμβασης και Ποσοστιαία Κατανομή

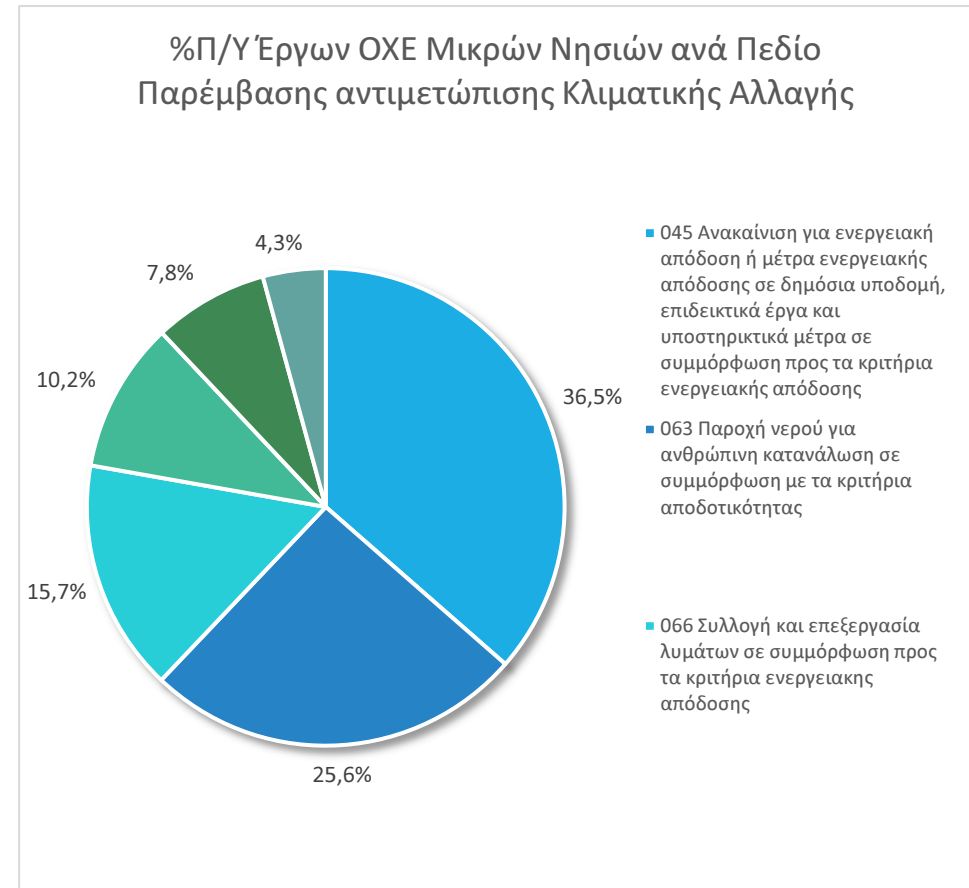
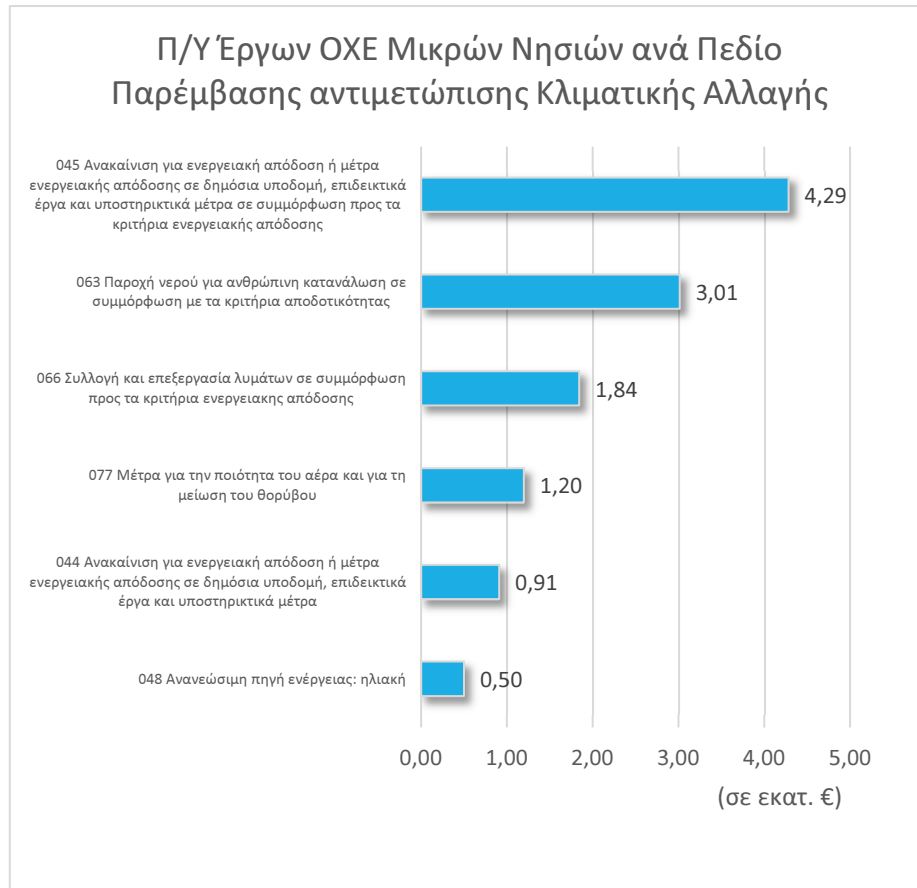
Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

Πίνακας 20. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ΠΝΑ ανά Πεδίο Παρέμβασης αντιμετώπισης Κλιματικής Αλλαγής

Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

Πίνακας 21. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών ανά Πεδίο Παρέμβασης αντιμετώπισης Κλιματικής Αλλαγής και Ποσοστιαία Κατανομή

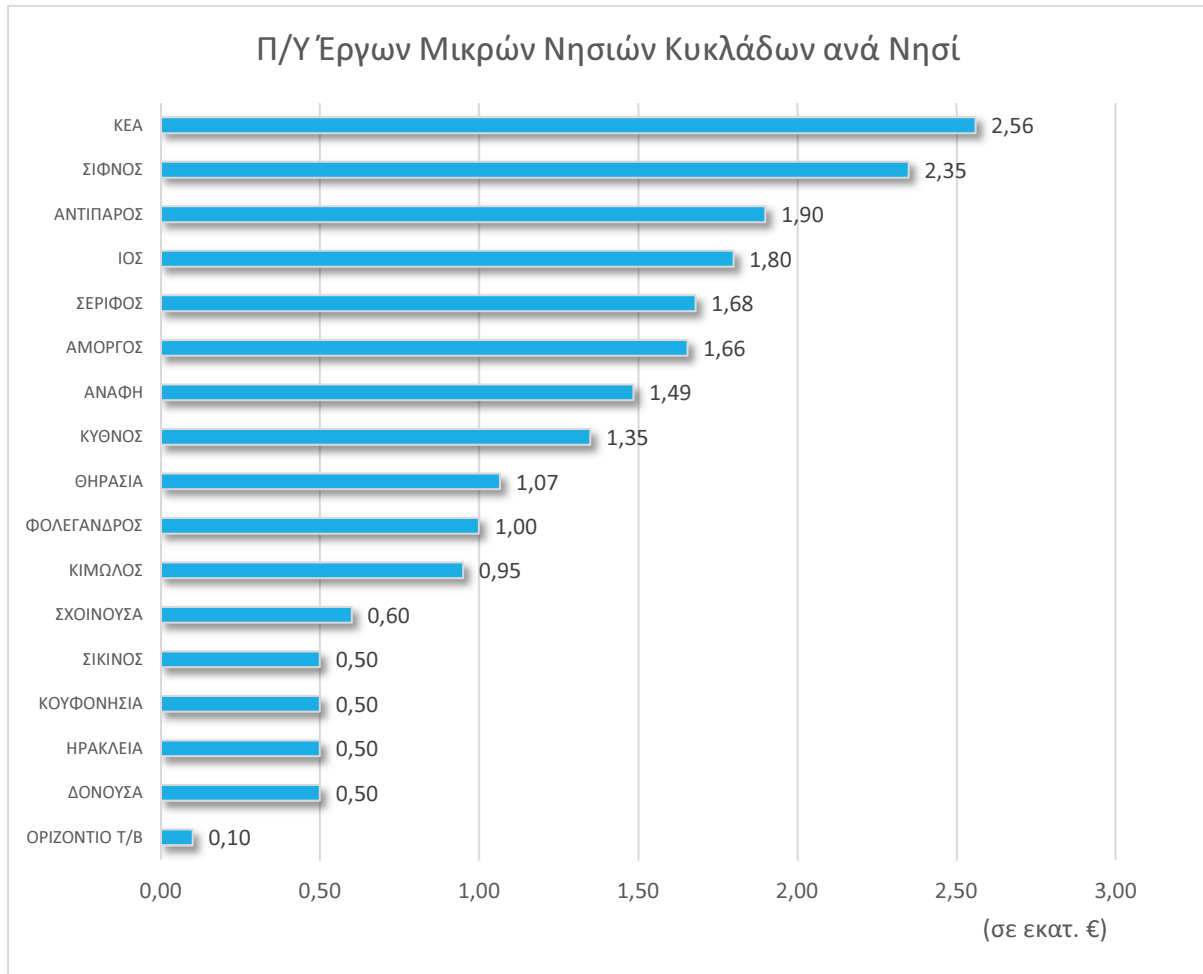
Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

5.3.2. ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων

Στα μικρά νησιά των Κυκλάδων συγκεντρώνονται 20,50 εκατ. €, ήτοι το 55,0% των πόρων της ΟΧΕ Μικρών Νησιών, με την Κέα και την Σίφνο, οι οποίες διατηρούν τον υψηλότερο πληθυσμό, να αποσπούν το 12,5% και 11,5% αυτών των πόρων, αντίστοιχα. Ακολουθούν οι Αντίπαρος, Ίος, Σέριφος, Αμοργός, Ανάφη, Κύθνος και Θηρασία, εις εξ αυτών συγκεντρώνει ποσοστό μεταξύ 5,2% και 9,3% των πόρων των μικρών νησιών των Κυκλάδων της ΟΧΕ.

Πίνακας 22. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Νησί

Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

Παραπάνω από τον μισό προϋπολογισμό (51,6%) των έργων στα μικρά νησιά των Κυκλάδων αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και των όρων διαβίωσης της τοπικής κοινωνίας (ΑΠ1), ενώ περίπου ένα τέταρτο των πόρων (24,4%) κατευθύνεται σε δράσεις ανάδειξης του Πολιτισμού και ενίσχυσης του Τουρισμού (ΑΠ 4). Τέλος, 17,1% του Π/Υ των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων συγκεντρώνεται σε δράσεις που αφορούν την ενδονησιωτική συνδεσιμότητας και κινητικότητα (ΑΠ2).

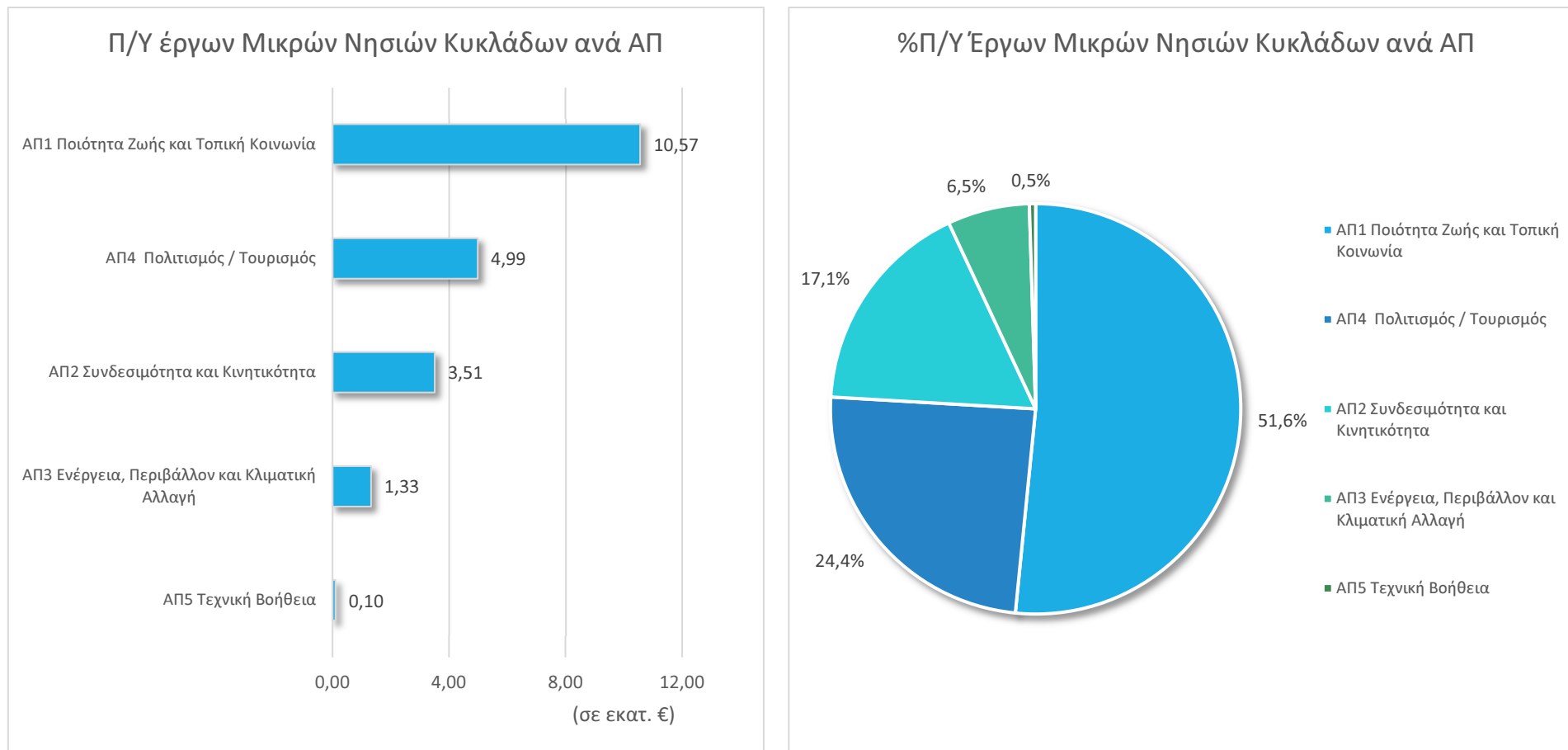
Αναλύοντας σε επίπεδο Ειδικού Στόχου, περίπου το 29,1% των έργων αφορά τη Βελτίωση δυναμικότητας/ποιότητας παροχής και διανομής πόσιμου νερού και προώθηση βιώσιμης διαχείρισης υδάτινων πόρων και υγρών αποβλήτων (ΕΣ 1.1), το 24,4% την προστασία και ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής ταυτότητας των νησιών (ΕΣ 4.1), το 10,8% στην βελτίωση της ενδονησιωτικής συνδεσιμότητας, οδικής ασφάλειας και τοπικής πρόσβασης (ΕΣ 2.1) και το 10,4% την βελτίωση πρόσβασης σε ποιοτικές υποδομές και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και πρόνοιας

(ΕΣ 1.4), απαντώντας σε θεμελιώδεις ανάγκες των νησιών των Κυκλάδων. Αυτοί οι τέσσερις Ειδικοί Στόχοι αθροίζουν σχεδόν το 75% του προϋπολογισμού των έργων της ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων.

Σε επίπεδο Πεδίων Παρέμβασης, περίπου το ένα τέταρτο (24,4%) του Π/Υ των έργων αφορά την Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών (ΠΠ 166), το 16,3% την Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση σε συμμόρφωση με τα κριτήρια αποδοτικότητας (ΠΠ 063) και το 10,8% την βελτίωση του τοπικού οδικού δικτύου (ΠΠ 090). Σημαντικοί πόροι επίσης κατευθύνονται σε έργα παροχής νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αποδοτικότητας, παροχή πόσιμου νερού) (ΠΠ 062 | 8,3%), Υποδομών για προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΠ 121 | 8,1%) και Υποδομών για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΠΠ 122 | 7,2%). Αυτά τα Πεδία Παρέμβασης αθροίζουν το 75% του Π/Υ των έργων των μικρών νησιών των Κυκλάδων.

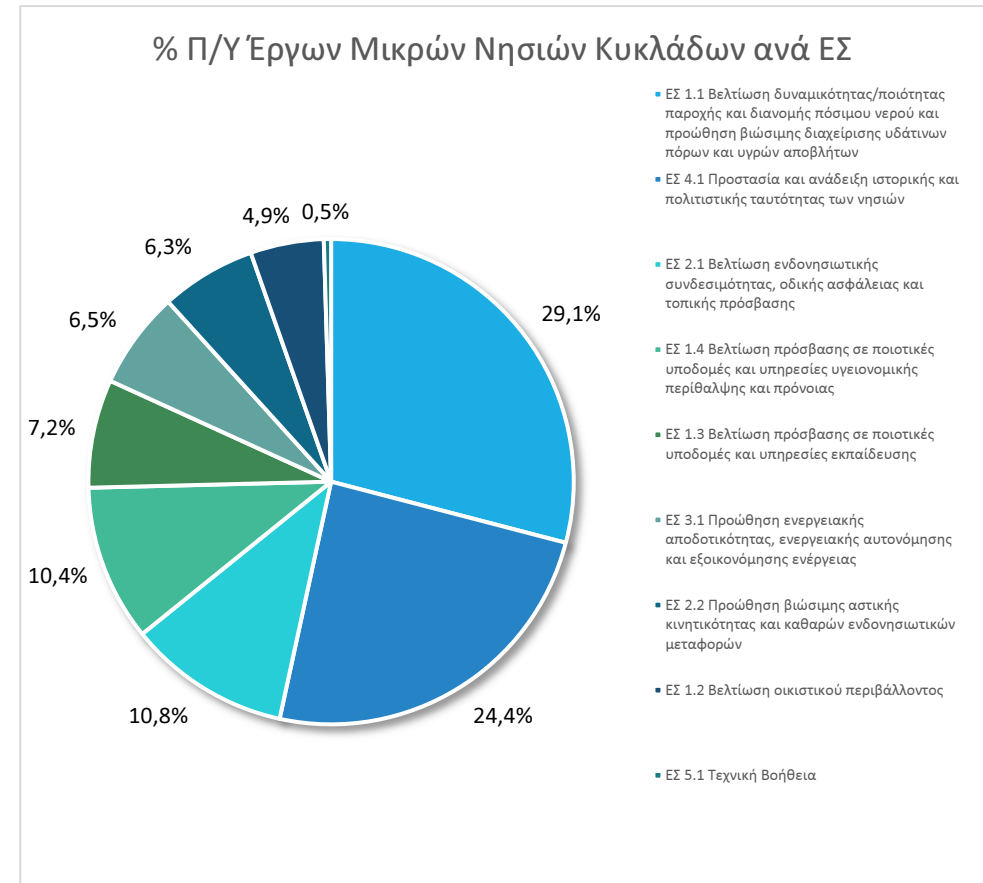
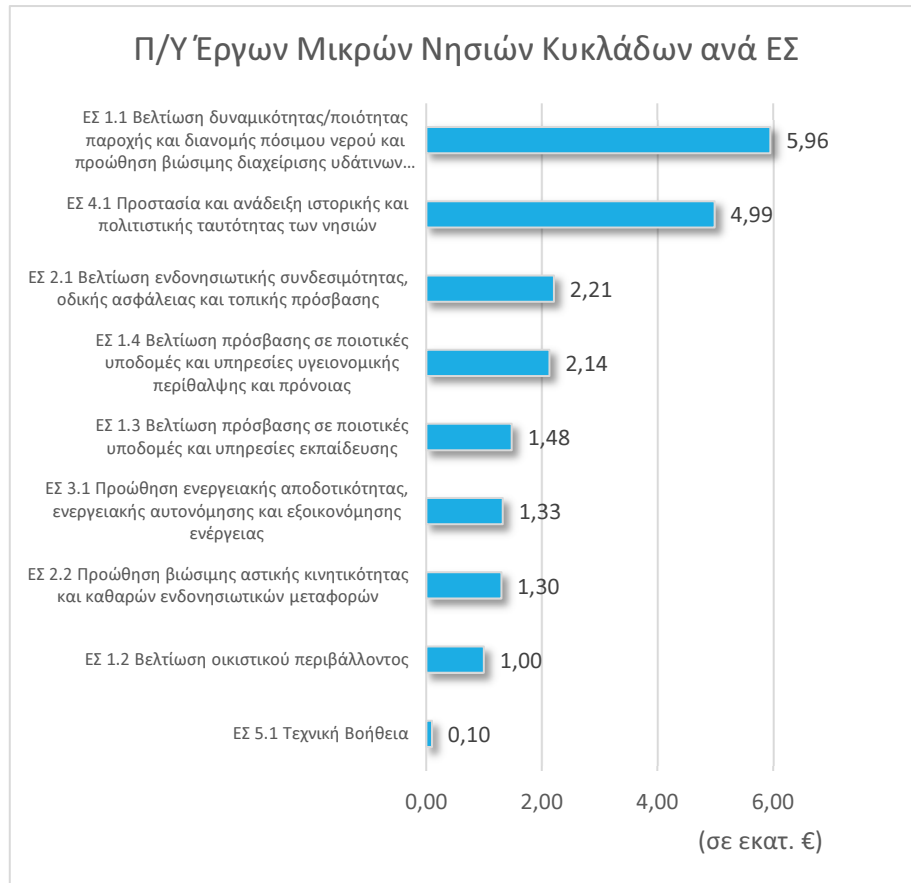
Παρακάτω παρατίθενται τα σχετικά Διαγράμματα.

Πίνακας 23. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Α.Π. και Ποσοστιαία Κατανομή

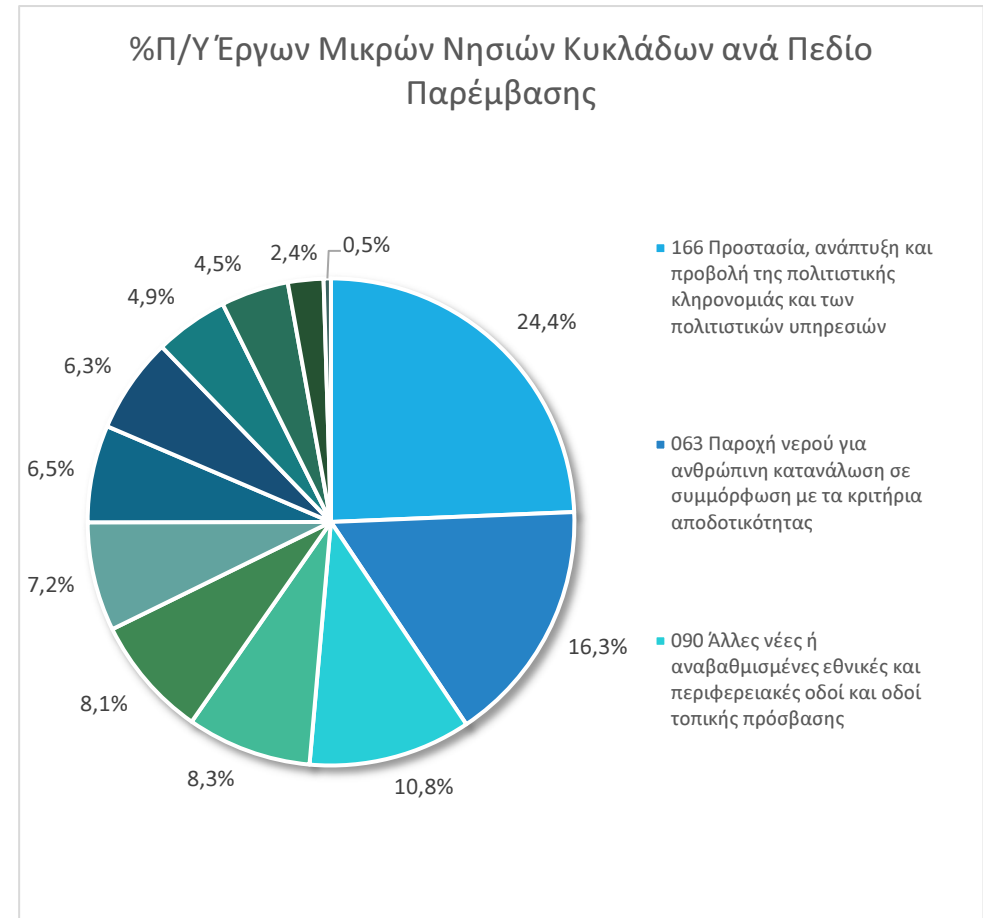
Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου.

Πίνακας 24. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά ΕΣ και Ποσοστιαία Κατανομή

Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου

Πίνακας 25. Π/Υ Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Πεδίο Παρέμβασης και Ποσοστιαία Κατανομή

Πηγή: Επεξεργασία του Συμβούλου

6. Σύστημα Διακυβέρνησης και Διαχείριση Κινδύνων

Οι βασικές αρχές που διέπουν τη λειτουργία των συστημάτων διακυβέρνησης των χωρικών στρατηγικών προσδιορίζονται στο άρθρο 25 “Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις” του Ν. 4914/2022.

Ειδικότερα στο εν λόγω άρθρο προβλέπονται τα ακόλουθα:

- (α) Οι **Διαχειριστικές Αρχές των Προγραμμάτων** του ΕΣΠΑ αποτελούν τις **αρμόδιες** αρχές για τη **διαχείριση**, την **παρακολούθηση** και τον **έλεγχο της εφαρμογής** των στρατηγικών ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων.
- (β) **αρμόδιοι φορείς για τον σχεδιασμό** και την κατάρτιση των ΟΧΕ ορίζονται οι **χωρικές αρχές ή φορείς** των συγκεκριμένων περιοχών,
- (γ) ανάλογα με το επίπεδο παρέμβασης, **τέτοιες αρχές** δύναται να είναι **δημοτικές αρχές, εταιρικά σχήματα με επικεφαλής δημοτική αρχή και Περιφέρειες, δίκτυα δήμων σε σχήματα συμπράξεων** που δημιουργούν οι ίδιοι οι δήμοι, όταν η εφαρμογή της ΟΧΕ αφορά σε περιοχή γειτονικών δήμων, όπου ως επικεφαλής τίθεται ένας από τους δήμους,
- (δ) **Αν μια χωρική αρχή ή φορέας εκτελεί καθήκοντα** που εμπίπτουν στην **αρμοδιότητα της Διαχειριστικής Αρχής**, εκτός αν στα καθήκοντα περιλαμβάνεται μόνο η επιλογή των πράξεων, **η αρχή αυτή ορίζεται από τη Διαχειριστική Αρχή ως Ενδιάμεσος Φορέας**

Για την υποστήριξη της διακυβέρνησης των Ολοκληρωμένων Στρατηγικών η Εγκύκλιος της ΕΥΣΣΑ υπ’ αριθμ. 124143 – 21.12.2022 εισάγει τη δημιουργία υποστηρικτικών ομάδων σε αποκεντρωμένο επίπεδο. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις προβλέψεις της ενότητας 1.2 της Εγκυκλίου, η υποστήριξη της διακυβέρνησης της Στρατηγικής θα διενεργείται σε Περιφερειακό και σε Τοπικό επίπεδο χωρικού φορέα, σύμφωνα με συγκεκριμένες προβλέψεις και αρμοδιότητες, όπως παρουσιάζονται παρακάτω.

6.1. Προτεινόμενος Φορέας Διακυβέρνησης της ΟΧΕ και Επάρκειά του

Η παρούσα Στρατηγική ΟΧΕ χαρακτηρίζεται από τον γεωγραφικό κατακερματισμό και τη νησιωτικότητα των τοπικών κοινωνιών που εντοπίζονται σε δύο διακριτές χωρικές ενότητες, τα Δωδεκάνησα και τις Κυκλάδες.

Σύμφωνα με τον Οδηγό Εφαρμογής για τη συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021-2027 της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, οι ανάγκες συντονισμού, παρακολούθησης και διακυβέρνησης των χωρικών επενδυτικών στρατηγικών απαιτούν τη δημιουργία πολυ-επίπεδων δομών οργάνωσης που να ανταποκρίνονται στα τοπικά χαρακτηριστικά της κάθε Στρατηγικής. Σε αυτό το πλαίσιο, στον Οδηγό αναφέρεται ότι η Ομάδα Συντονισμού και Υποστήριξης Διακυβέρνησης μίας ΟΧΕ πρέπει να αναφέρεται σε δύο επίπεδα, το Περιφερειακό και το Τοπικό. Σε Περιφερειακό Επίπεδο, ο σχετικός Φορέας Διακυβέρνησης έχει περισσότερο επιτελικό ρόλο ενώ σε Τοπικό Επίπεδο το σχετικό Όργανο έχει περισσότερο υποστηρικτικό και συμπληρωματικό ρόλο.

Εν προκειμένω, στο πλαίσιο ανάγκης συγκρότησης ειδικής ομάδας υποστήριξης της διακυβέρνησης της ΟΧΕ Μικρών Νησιών των Δωδεκανήσων και των Κυκλάδων, **προτείνεται σε κάθε μία νησιωτική ενότητα ο προσδιορισμός ενός Χωρικού Φορέα** που θα έχει την ευθύνη του γενικότερου επιτελικού συντονισμού, προόδου και παρακολούθησης της ΟΧΕ στον τομέα ευθύνης του **και μίας Τοπικής Ομάδας Υποστήριξης**, η οποία θα είναι επιφορτισμένη με την υποστήριξη του Χωρικού Φορέα ως προς τις ανάγκες ωρίμανσης και την πορεία υλοποίησης της αντίστοιχης ΟΧΕ Μικρών Νησιών.

Ως προς την **ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων, Χωρικός Φορέας προτείνεται να είναι η Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων Α.Ε.** καθώς διαθέτει την εμπειρία, την τεχνική επάρκεια αλλά και τη σχετική νομιμοποίηση σε σχέση με κάθε συμμετέχοντα στην ΟΧΕ Δήμο, ως προς την ωρίμανση, την υλοποίηση και την παρακολούθηση της Στρατηγικής και των σχετικών παρεμβάσεων. Η Αναπτυξιακή Εταιρεία

Κυκλάδων Α.Ε. δραστηριοποιείται από το 1994 (έτος ίδρυσης) στον χώρο της επιστημονικής και τεχνικής υποστήριξης των ΟΤΑ ως προς τα ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα έργα. Η εταιρεία καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα δραστηριοτήτων στοχεύοντας στην αξιοποίηση όλων των ευκαιριών ανάπτυξης που παρουσιάζονται για τον χώρο των Κυκλάδων κινητοποιώντας όλες τις παραγωγικές δυνάμεις των τοπικών οικονομιών και κοινωνιών. Κύριοι σκοποί της εταιρείας είναι:

- Η επιστημονική και τεχνική υποστήριξη των μετόχων της.
- Η προώθηση της επιχειρηματικής, οικονομικής και γενικότερα βιώσιμης ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής των Κυκλάδων.
- Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας του περιβάλλοντος.
- Η συμμετοχή σε προγράμματα ή η εφαρμογή σχετικών πολιτικών εντός και εκτός Ελλάδας.

Η **Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων Α.Ε.** έχει συμμετάσχει στην ωρίμανση, παρακολούθηση και υλοποίηση δεκάδων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων της Ε.Ε. έχοντας επιτελικό και συντονιστικό ρόλο. Υπό αυτό το πρίσμα, θα μπορούσε να αναλάβει συντονιστικό και επιτελικό εποπτικό ρόλο της ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων, καθώς οι αρμοδιότητες της είναι επιτελικές για όλες τις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες και τα νησιά των Κυκλάδων.

Ως **προς την ΕΥΔ**, έχει την αρμοδιότητα πρόσκλησης του Χωρικού Φορέα να υποβάλει προς ένταξη την Στρατηγική ΟΧΕ καθώς και των παρεμβάσεων αυτής στο Ε.Π. «Νότιο Αιγαίο 2021-2027». Παράλληλα, έχει την αρμοδιότητα διαχείρισης της πληροφορίας που περιλαμβάνει το ΟΠΣ (για τα έργα του Προγράμματός της), την ευθύνη να εξειδικεύσει και διαβιβάσει τις κατευθύνσεις που προέρχονται από τον κύριο φορέα διαμόρφωσης του πλαισίου εφαρμογής των χωρικών εργαλείων σε εθνικό επίπεδο (ΕΥΣΠ/ΕΑΣ), αλλά και την αρμοδιότητα - ικανότητα να διαβουλευτεί με τις λοιπές εθνικές και τομεακές / θεματικές αρχές.

Επί του πρακτέου, η ένταξη πράξεων στο πλαίσιο της υλοποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Μικρών Νησιών αναμένεται να γίνεται μέσω της ενεργοποίησης ανοικτής πρόσκλησης διάρκειας περίπου 1 ½ έτους για την υποβολή έργων από τους Δικαιούχους.

6.2. Πρόταση Λειτουργιών Διακυβέρνησης της ΟΧΕ

Ο **Χωρικός Φορέας** είναι υπεύθυνος για τη λήψη αποφάσεων και επικυρώνει την εκπροσώπηση των εμπλεκόμενων τοπικών φορέων.

Ειδικότερα, κατά την εφαρμογή της ΟΧΕ ο Χωρικός Φορέας:

- Συντονίζει τη Χωρική Στρατηγική
- Ελέγχει την τήρηση των δεσμεύσεων και την ποιότητα της διαβούλευσης
- Ενημερώνει και ενθαρρύνει δυνητικούς Φορείς Υλοποίησης Έργων / Κύριους Έργων
- Εκτελεί δικές του Πράξεις (προβλέπονται έργα Τεχνικής Βοήθειας, ένα για Κυκλάδες και ένα για Δωδεκάνησα), ιδιαίτερα ως προς την ωρίμανση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων σε επίπεδο Στρατηγικής
- Συντάσσει περιοδικές εκθέσεις παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης της ΟΧΕ και της εξέλιξης της Στρατηγικής
- Συγκροτεί την Τοπική Ομάδα υποστήριξης σε επίπεδο νησιωτικού συμπλέγματος (υπο-Περιφερειακό επίπεδο)
- Επικουρεί την Τοπική Ομάδα υποστήριξης στην αντιμετώπιση/επίλυση προβλημάτων και κινητοποιεί λύσεις τεχνικής υποστήριξης

- Διενεργεί τακτικές κοινές συνεδριάσεις με την Τοπική Ομάδα υποστήριξης για την ενημέρωση και την κατανόηση των εξελίξεων σε σχέση με το πλαίσιο υλοποίησης της ΟΧΕ, κατευθύνσεις που εκδίδονται σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο
- Προωθεί και δημοσιοποιεί τις δράσεις και τα αποτελέσματα

Η **Τοπική Ομάδα Υποστήριξης** έχει τεχνικό, συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο, δεν υποκαθιστά τον Χωρικό Φορέα και η λειτουργία της στηρίζεται στην αποδοχή της από το εταιρικό σχήμα και τις διαχειριστικές δομές. Σκοπός της Τοπικής Ομάδας Υποστήριξης είναι η παροχή διοικητικής, οργανωτικής και λειτουργικής ικανότητας στον Χωρικό Φορέα για την αποτελεσματικότερη υλοποίηση των Στρατηγικών τους.

Ειδικότερα, κατά την εφαρμογή της ΟΧΕ η Ομάδα Τοπικής Υποστήριξης:

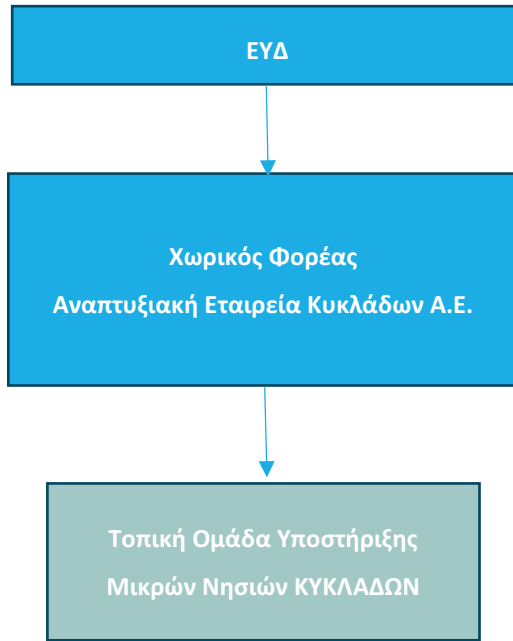
- Αποτελεί το σημείο επαφής και πληροφόρησης σε τοπικό επίπεδο (Κυκλάδες) της ΟΧΕ
- Εξειδικεύει τις ανάγκες και διαμορφώνει προτάσεις για τεχνική βοήθεια και ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας και εισηγείται σχετικές ενέργειες
- Υποστηρίζει τον Χωρικό Φορέα στην ένταξη των έργων του
- Κάνει τακτική παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης, εξειδίκευσης και υλοποίησης των έργων της Στρατηγικής ΟΧΕ τροφοδοτώντας τον χωρικό φορέα με τις κατάλληλες πληροφορίες, συμβάλλοντας στις day-to-day ανάγκες και προσδιορίζοντας τα προβλήματα υλοποίησης
- Ενημερώνει και εισηγείται στον Χωρικό Φορέα ως προς τις ανάγκες ωρίμανσης και υλοποίησης των έργων της Στρατηγικής
- Συμβάλλει και υποστηρίζει τον Χωρικό Φορέα στην σύνταξη εκθέσεων παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης της ΟΧΕ και της εξέλιξης της Στρατηγικής
- Υποβάλλει στον Χωρικό Φορέα προτάσεις προσαρμογής της Στρατηγικής
- Συμβάλλει στη δικτύωση και την επικοινωνία των συμμετεχόντων με τον Χωρικό Φορέα

Στελέχωση

Συγκροτείται με ευθύνη του Χωρικού Φορέα. Προτεινόμενη πιθανή σύνθεση:

- 1-2 Εκπρόσωποι Χωρικού Φορέα
- 1-3 Εκπρόσωποι ΕΥΔ
- 2-3 στελέχη Εμπλεκόμενων Υπηρεσιών των Δήμων (π.χ. Τεχνική Υπηρεσία, Υπηρεσία Προγραμματισμού, Κοινωνικών Υπηρεσιών, Πολιτισμού/Τουρισμού κοκ)
- 0-3 εμπειρογνώμονες με σχετική εμπειρία

6.3. Ανάλυση και Διαχείριση Κινδύνων

6.3.1. Αναγνώριση και ιεράρχηση πιθανών κινδύνων στην εφαρμογή της Στρατηγικής ΟΧΕ

Η αναγνώριση κινδύνων διαχωρίζεται σε κινδύνους που απορρέουν:

- από τα έργα και τις διαδικασίες ωρίμανσης, δημοπράτησης και εκτέλεσής τους, και
- από τις διαδικασίες διαχείρισης της ΟΧΕ.

Οι κίνδυνοι αυτοί αναλύονται σε δύο διακριτούς πίνακες παρακάτω.

6.3.1.1. Αναγνώριση κινδύνων από τα έργα

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Δράσεις / Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητα εκδήλωσης κινδύνου	Πιθανές επιπτώσεις	Σοβαρότητα Επιπτώσεων	Αιτιολόγηση Κινδύνου για την ΟΧΕ	Συνολική Ιεράρχηση
Κίνδυνος: Μη έγκαιρη εκπόνηση τεχνικής μελέτης ή/και περιβαλλοντικής ή άλλης αδειοδότησης (π.χ. ΥΠΠΟ) ή ολοκλήρωσης διαδικασίας απόκτησης κυριότητας οικοπέδου - Καθυστερήσεις στην έναρξη έργων στο ΕΠ ΝΑ.						
Ορίμανση Έργων	Έργα χαμηλής ωρίμανσης που παρουσιάζουν σύντομο χρόνο υλοποίησης. Τέτοια έργα είναι τα έργα ύδρευσης, αποχέτευσης και υπογειοποίησης δικτύων ΔΕΔΔΗΕ (κυρίως λόγω κλίμακας) και τα έργα ενεργειακής εξοικονόμησης. Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 5,5 εκ ευρώ (27,5% του Π/Υ της ΟΧΕ)	ΧΑΜΗΛΗ για τους Δήμους που έχουν Τεχνικές Υπηρεσίες έως ΥΨΗΛΗ για τους Δήμους που δεν έχουν	Καθυστερήσεις στην έναρξη υλοποίησης του έργου (Δημοπράτηση). Οι καθυστερήσεις αυτές αναμένονται να είναι μικρές για τους Δήμους με Τεχνική Υπηρεσία. Λόγω του μικρού χρόνου υλοποίησης δεν αναμένεται να υπάρξουν επιπτώσεις. Αντιθέτως, για τους Δήμους χωρίς Τεχνική Υπηρεσία οι καθυστερήσεις μπορεί να είναι πολύ σημαντικές και να έχουν επιπτώσεις (μικρές ή μεγάλες)	Εν γένει ΧΑΜΗΛΗ με εξαίρεση τους Δήμους χωρίς Τεχνική Ικανότητα (ΥΨΗΛΗ)	Πρόκειται για απλά τεχνικά έργα με σύντομους χρόνους υλοποίησης. Επομένως, μόνο σε περιπτώσεις πολύ μεγάλων καθυστερήσεων στην εκπόνηση μελετών εκδηλώνεται κίνδυνος για την ΟΧΕ.	ΧΑΜΗΛΟΣ

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Δράσεις / Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητα εκδήλωσης κινδύνου	Πιθανές επιπτώσεις	Σοβαρότητα Επιπτώσεων	Αιτιολόγηση Κινδύνου για την ΟΧΕ	Συνολική Ιεράρχηση
	Έργα χαμηλής ωρίμανσης που παρουσιάζουν σημαντικό χρόνο υλοποίησης (περίπου 2 έτη). Τέτοια έργα είναι τα κατασκευαστικά/κτιριακά έργα όπως τα κτίρια εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας και έργα αναπλάσεων (ιδίως σε περιοχές υψηλής τουριστικής κίνησης). Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 3,3 εκ ευρώ (16,5% του Π/Υ της ΟΧΕ)	ΧΑΜΗΛΗ για τους Δήμους που έχουν Τεχνικές Υπηρεσίες έως ΥΨΗΛΗ για τους Δήμους που δεν έχουν	Καθυστερήσεις στην έναρξη υλοποίησης του έργου (Δημοπράτηση). Οι καθυστερήσεις αυτές αναμένονται να είναι μικρές για τους Δήμους με Τεχνική Υπηρεσία ενώ μπορεί να είναι πιο μεγάλες για τους Δήμους χωρίς Τεχνική Υπηρεσία. Επειδή ο κατασκευαστικός χρόνος δεν αναμένεται να ξεπεράσει τα 3 έτη, μόνο σε περίπτωση που η εκπόνηση των μελετών ξεπεράσει τα 2 έτη μπορεί να απειλήσει την ΟΧΕ.	Εν γένει ΜΕΣΑΙΑ με εξαίρεση τους Δήμους χωρίς Τεχνική Ικανότητα (ΥΨΗΛΗ)	Στις περιπτώσεις μεγάλων καθυστερήσεων στην εκπόνηση των μελετών εκδηλώνεται κίνδυνος για την ΟΧΕ.	ΜΕΣΑΙΟΣ έως ΥΨΗΛΟΣ
Κίνδυνος: Καθυστερήσεις στη δημοσίευση διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου του κατασκευαστικού έργου						
Επιλογή αναδόχων	Πολύπλοκα έργα που απαιτούν μελέτη από τους προσφέροντες. Τέτοια είναι τα κτιριακά έργα, τα έργα ανάπλασης, και τα πολιτιστικά έργα. Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 9,3 εκ ευρώ (46,5% του Π/Υ της ΟΧΕ)	ΧΑΜΗΛΗ για τους Δήμους που έχουν Τεχνικές Υπηρεσίες έως ΥΨΗΛΗ για τους Δήμους που δεν έχουν	Θα μπορούσαν είτε α) να συμπίεσουν το χρόνο υποβολής προσφορών και επομένως το χρόνο προετοιμασίας των προσφερόντων, είτε β) το χρόνο υλοποίησης του έργου.	Εν γένει ΧΑΜΗΛΗ με εξαίρεση τους Δήμους χωρίς Τεχνική Ικανότητα (ΥΨΗΛΗ)	α) Μη άρτια προετοιμασία των προσφερόντων και πιθανή ακύρωση των διαγωνισμών, β) ανάληψη έργου με πιεσμένο χρονοδιάγραμμα που οδηγεί είτε σε υπερβάσεις χρόνου από τον ανάδοχο, είτε μη ορθή υλοποίηση.	ΜΕΣΑΙΟΣ

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Δράσεις / Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητα εκδήλωσης κινδύνου	Πιθανές επιπτώσεις	Σοβαρότητα Επιπτώσεων	Αιτιολόγηση Κινδύνου για την ΟΧΕ	Συνολική Ιεράρχηση
	Έργα μεσαίας πολυπλοκότητας. Τέτοια είναι τα έργα ενεργειακής αναβάθμισης. Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 1,3 εκ ευρώ (6,5% του Π/Υ της ΟΧΕ)		Θα μπορούσαν α) να συμπιέσουν το χρόνο υποβολής προσφορών ή β) το χρόνο υλοποίησης του έργου, αλλά όχι με σημαντικές επιπτώσεις στο έργο.		Λόγω των σύντομων χρόνων υλοποίησης δεν αναμένεται να επηρεαστεί σημαντικά η υλοποίηση του έργου.	ΧΑΜΗΛΟΣ
	Απλά έργα που δεν απαιτούν ιδιαίτερη μελέτη από τους προσφέροντες. Τέτοια είναι τα έργα δικτύων (ύδρευση, αποχέτευσης, ΔΕΔΔΗΕ), και τα οδικά έργα. Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 9 εκ ευρώ (45% του Π/Υ της ΟΧΕ)		Δεν αναμένεται να έχουν αξιόλογες επιπτώσεις.	ΧΑΜΗΛΗ	Σε απλά έργα, δεν απαιτείται σημαντική προετοιμασία των προσφερόντων και οι τυχόν καθυστερήσεις στην έναρξη της κατασκευής μπορούν εύκολα να αντιμετωπιστούν.	ΧΑΜΗΛΟΣ
Κίνδυνος: Καθυστερήσεις στην επιλογή αναδόχων (νομική δέσμευση) λόγω ενστάσεων κατά τη διάρκεια των διαγωνισμών						
Επιλογή αναδόχων	Πολύπλοκα τεχνικά έργα, όπως τα κτιριακά έργα, τα έργα ανάπλασης, και τα πολιτιστικά έργα. Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 9,3 εκ ευρώ (46,5% του Π/Υ της ΟΧΕ)	ΥΨΗΛΗ ιδίως για τα έργα μεγάλου Π/Υ (Βρεφονηπιακός Ίου, πολιτιστικά έργα)	Καθυστερήσεις στην επιλογή αναδόχου και στην έναρξη υλοποίησης του έργου.	ΜΕΣΑΙΑ έως ΥΨΗΛΗ	Τα πολύπλοκα τεχνικά έργα έχουν συνήθως μακρά περίοδο υλοποίησης και δεν μπορούν να εφαρμοστούν τυποποιημένες λύσεις για τη συμπίεση του χρόνου κατασκευής. Αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στα έργα που αφορούν πολιτιστικά μνημεία.	ΥΨΗΛΟΣ

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Δράσεις / Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητα εκδήλωσης κινδύνου	Πιθανές επιπτώσεις	Σοβαρότητα Επιπτώσεων	Αιτιολόγηση Κινδύνου για την ΟΧΕ	Συνολική Ιεράρχηση
	Απλά έργα όπως τα έργα δικτύων (ύδρευση, αποχέτευσης, ΔΕΔΔΗΕ), και τα οδικά έργα. Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 9 εκ ευρώ (45% του Π/Υ της ΟΧΕ)	ΜΕΣΑΙΑ (μόνο για τα έργα μεγάλου Π/Υ όπως οδικό Κέα, ύδρευση Σεριφου, κλπ)		ΧΑΜΗΛΗ έως ΜΕΣΑΙΑ	Συνήθως δεν έχουν μακρά περίοδο υλοποίησης και είναι σε μεγάλο μέρος τυποποιημένα. Επομένως οι τυχόν καθυστερήσεις μπορούν εύκολα να αντιμετωπιστούν.	ΧΑΜΗΛΟΣ
Κίνδυνος: Καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση των έργων - Υπερβάσεις συμβατικών χρόνων από αναδόχους / κακοτεχνίες						
Υλοποίηση Δράσεων	Πολύπλοκα τεχνικά έργα, όπως τα κτιριακά έργα, τα έργα ανάπλασης, και τα πολιτιστικά έργα. Υπερβάσεις συμβατικών χρόνων μπορούν να προκύψουν κυρίως λόγω απρόβλεπτων συνθηκών ή λόγω ανικανότητας αναδόχου. Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 9,3 εκ ευρώ (46,5% του Π/Υ της ΟΧΕ)	ΥΨΗΛΗ κυρίως σε έργα αποκατάστασης μνημείων, ΜΕΣΑΙΑ στα λοιπά.	Καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση φυσικού αντικειμένου λόγω: α) νέας δημοπράτησης, β) υποχρέωσης επανάληψης/διορθώσεων	ΜΕΣΑΙΑ έως ΥΨΗΛΗ	Μη ορθή υλοποίηση συνήθως σημαίνει είτε προβλήματα στο σχεδιασμό του έργου, είτε στην επιλογή αναδόχου. Οι αντικαταστάσεις αναδόχων είναι συνήθως πολύπλοκες διαδικασίες και - εάν γίνουν υπό την πίεση χρόνου για να μην χαθούν χρηματοδοτικά κονδύλια - μπορεί να απειλήσουν σοβαρά την ολοκλήρωση του έργου.	ΜΕΣΑΙΟΣ

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Δράσεις / Τύποι Δράσεων που αφορά ο κίνδυνος	Πιθανότητα εκδήλωσης κινδύνου	Πιθανές επιπτώσεις	Σοβαρότητα Επιπτώσεων	Αιτιολόγηση Κινδύνου για την ΟΧΕ	Συνολική Ιεράρχηση
	Απλά τεχνικά έργα, όπως τα έργα δικτύων. Υπερβάσεις συμβατικών χρόνων μπορούν να προκύψουν είτε διότι ο ανάδοχος ανακάλυψε απρόβλεπτες συνθήκες (π.χ. βραχώδεις υπέδαφος που δεν προέβλεπε η μελέτη), είτε διότι το μέγεθος του Π/Υ του έργου δεν οδηγεί σε έγκαιρη μεταφορά των μηχανημάτων και εργατικού δυναμικού του αναδόχου (πολλές εργολαβίες σε διάφορες χωρικές ενότητες/νησιά). Ο Π/Υ αυτών των έργων ανέρχεται σε περίπου 9 εκ ευρώ (45% του Π/Υ της ΟΧΕ)	ΥΨΗΛΗ στα έργα πολύ μικρού Π/Υ σε απομακρυσμένα νησιά (όπως π.χ. Ανάφη, Σίκινο) ΧΑΜΗΛΗ στα λοιπά.		ΧΑΜΗΛΗ έως ΜΕΣΑΙΑ		ΧΑΜΗΛΟΣ

6.3.1.2. Αναγνώριση κινδύνων από τις διαδικασίες διαχείρισης της ΟΧΕ.

Κίνδυνος: Καθυστέρηση ενεργοποίησης της ΟΧΕ από τη Διαχειριστική Αρχή

Το χρονοδιάγραμμα που παρουσιάζεται παραπάνω υποθέτει ότι μέσα στο καλοκαίρι του Ιουνίου 2024, όχι μόνο θα έχει εγκριθεί η ΟΧΕ και θα έχουν ενεργοποιηθεί οι μηχανισμοί διαχείρισής της (Χωρικός Φορέας, Τεχνικός Σύμβουλος, κλπ), αλλά θα έχουν δημοσιευτεί και όλες οι προσκλήσεις για την ένταξη των έργων. Κάθε μετατόπιση στο χρόνο ολοκλήρωσης των παραπάνω ενεργειών, μετατοπίζει και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των έργων. Αυτό βέβαια δεν έχει άμεση επίπτωση στα έργα με σύντομο χρόνο υλοποίησης (π.χ. έργα ύδρευσης τα οποία δεν θα κινδυνεύσουν με μία μικρή μετατόπιση της έναρξης υλοποίησης) ή στα έργα με μεγάλο χρόνο υλοποίησης τα οποία βρίσκονται ακόμη σε διαδικασίες ωρίμανσης (π.χ. Κάστρο Σίφνου). Πιθανά όμως να επηρεάσει αρνητικά (συμπιέζοντας το χρόνο κατασκευής ή μην αφήνοντας περιθώρια για άλλες αστοχίες) έργων τα οποία είναι έτοιμα από πλευράς ωρίμανσης και έχουν ταυτόχρονα μεγάλο χρόνο υλοποίησης (π.χ. το Ρεδιάδειο στην Κέα). **Επομένως είναι μεγάλης σημασίας η έγκαιρη ενεργοποίηση της ΟΧΕ και η έγκαιρη δημοσίευση των προσκλήσεων τουλάχιστον για τα έργα τα οποία είναι ώριμα.**

Κίνδυνος: Οι μηχανισμοί διαχείρισης της ΟΧΕ είναι πολύ δυσκίνητοι.

Η αύξηση στο βαθμό πολυπλοκότητας στο σχεδιασμό του μηχανισμού διαχείρισης της ΟΧΕ, μπορεί να προσθέτει σε δικλείδες ασφαλείας ή σε δημοκρατικούς ελέγχους και αντιπροσωπευτικότητα, ταυτόχρονα όμως κάνει το μηχανισμό πιο δυσκίνητο με αποτέλεσμα να έχει πιο αργά αντανακλαστικά. Προς το τέλος της διαχειριστικής περιόδου η ταχύτητα λήψης αποφάσεων θα είναι καθοριστικής σημασίας για την αποτροπή απώλειας πόρων. **Για τον λόγο αυτό θα πρέπει:**

- να υπάρχει εξ αρχής σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων (χωρίς επικαλύψεις), και
- μέγιστη χρήση του Τεχνικού Συμβούλου για την παρακολούθηση της πορείας των έργων (από το στάδιο της ωρίμανσης, μέχρι και το στάδιο της υλοποίησης) και την έγκαιρη λήψη διορθωτικών αποφάσεων.

6.3.2. Διαχείριση/Αντιμετώπιση Κινδύνων από τα έργα

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Ενδεικτικές δράσεις που αφορά ο κίνδυνος	Συνολική Ιεράρχηση	Τρόπος αντιμετώπισης - πρόληψη	Εναλλακτική στρατηγική (contingency plan)
Κίνδυνος: Μη έγκαιρη εκπόνηση τεχνικής μελέτης ή/και περιβαλλοντικής ή άλλης αδειοδότησης (π.χ. ΥΠΠΟ) ή ολοκλήρωσης διαδικασίας απόκτησης κυριότητας οικοπέδου - Καθυστερήσεις στην ένταξη έργων στο ΕΠ ΝΑ.				
Ορίμανση Έργων⁴⁴	Έργα χαμηλής ωρίμανσης που παρουσιάζουν σύντομο χρόνο υλοποίησης. Τέτοια έργα είναι τα έργα ύδρευσης, αποχέτευσης και υπογειοποίησης δικτύων ΔΕΔΔΗΕ (κυρίως λόγω κλίμακας) και τα έργα ενεργειακής εξοικονόμησης.	ΧΑΜΗΛΟΣ	Σε περίπτωση που έχουν ήδη εκπονηθεί άλλα παρόμοια έργα ή προηγούμενες φάσεις του ίδιου έργου, μπορεί να τυποποιηθεί η διαδικασία τεχνικού σχεδιασμού βάσει των προδιαγραφών των προηγούμενων έργων ώστε να συντομευτεί ο χρόνος τεχνικής προετοιμασίας. Για τους Δήμους που έχουν Τεχνική Υπηρεσία μπορεί να γίνει οίκοθεν. Για τους Δήμους χωρίς Τεχνική Υπηρεσία θα πρέπει να αποφασιστεί εκ των προτέρων ποιος θα είναι ο δικαιούχος (π.χ. Περιφέρεια Ν.Α.) και να αναλάβει τις τεχνικές μελέτες.	Εάν παρόλα αυτά δεν αποφευχθεί η καθυστέρηση, μπορεί κατά την υλοποίηση α) να εφαρμοστούν κυκλοφοριακές ρυθμίσεις που να επιτρέπουν τη συνέχιση του έργου κατά την τουριστική περίοδο (π.χ. εκτροπή κυκλοφορίας), β) να τροποποιηθεί το χρονοδιάγραμμα του έργου με παράλληλες εργασίες (task splitting) και εφαρμογή μεθόδων κρίσιμης διαδρομής (π.χ. task crashing), ή γ) να εφαρμοστούν ειδικά εκτεταμένα ωράρια σε κάποιες κατασκευαστικές εργασίες (με αντίστοιχη προσαρμογή του Π/Υ του έργου).
	Έργα χαμηλής ωρίμανσης που παρουσιάζουν σημαντικό χρόνο υλοποίησης (περίπου 2 έτη). Τέτοια έργα είναι τα κατασκευαστικά/κτιριακά έργα όπως τα κτίρια εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας και έργα αναπλάσεων (ιδίως σε περιοχές υψηλής τουριστικής κίνησης).	ΜΕΣΑΙΟΣ έως ΥΨΗΛΟΣ		Εάν παρόλα αυτά δεν αποφευχθεί η καθυστέρηση, μπορεί κατά την υλοποίηση α) να κατασκευάζονται ταυτόχρονα διάφορα τμήματα ή β) να εφαρμοστούν μέθοδοι προκατασκευής (θα πρέπει να έχει προβλεφθεί στη μελέτη).
Κίνδυνος: Καθυστερήσεις στη δημοσίευση διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου του κατασκευαστικού έργου				

⁴⁴ Για όλους του Δήμους που δεν διαθέτουν Τεχνική Υπηρεσία, θα πρέπει, μαζί με τους μηχανισμούς διαχείρισης της ΟΧΕ, να ληφθούν και τα αναγκαία θεσμικά μέτρα για την ανάληψη της ευθύνης ωρίμανσης των έργων του από κάποιον κεντρικό φορέα (π.χ. Περιφέρεια). Συνιστάται δε, ο φορέας αυτός να είναι ο ίδιος για όλους τους Δήμους και σε άμεση εποπτεία από τους μηχανισμούς διαχείρισης της ΟΧΕ.

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Ενδεικτικές δράσεις που αφορά ο κίνδυνος	Συνολική Ιεράρχηση	Τρόπος αντιμετώπισης - πρόληψη	Εναλλακτική στρατηγική (contingency plan)
Επιλογή αναδόχων	Πολύπλοκα έργα που απαιτούν μελέτη από τους προσφέροντες. Τέτοια είναι τα κτιριακά έργα, τα έργα ανάπλασης, και τα πολιτιστικά έργα.	ΜΕΣΑΙΟΣ	Όλα τα έγγραφα του διαγωνισμού θα πρέπει να ετοιμάζονται παράλληλα με τις αδειοδοτήσεις των έργων ώστε να είναι έτοιμα με την ολοκλήρωση της ωρίμανσης. Αμέσως με την έναρξη του έργου στο ΕΠ ΝΑ θα πρέπει να διενεργείται ο προσυμβατικός έλεγχος και σε περίπτωση που χρειάζονται τροποποιήσεις να ενεργοποιείται άμεσα ο μηχανισμός στήριξης της ΟΧΕ (τεχνικός σύμβουλος) για να τις υλοποιήσει αποφεύγοντας καθυστερήσεις.	Συγκεκριμένο στέλεχος από κάθε δικαιούχο θα πρέπει να οριστεί υπεύθυνο για την παρακολούθηση όλων των διαγωνισμών της ΟΧΕ και να είναι σε στενή συνεργασία τόσο με την Διαχειριστική Αρχή όσο και με τον τεχνικό σύμβουλο της ΟΧΕ (π.χ. συνεργασία σε μηνιαία βάση).
	Έργα μεσαίας πολυπλοκότητας. Τέτοια είναι τα έργα ενεργειακής αναβάθμισης.	ΧΑΜΗΛΟΣ		Δεν απαιτείται άλλη ενέργεια.
	Απλά έργα που δεν απαιτούν ιδιαίτερη μελέτη από τους προσφέροντες. Τέτοια είναι τα έργα δικτύων (ύδρευση, αποχέτευσης, ΔΕΔΔΗΕ), και τα οδικά έργα.	ΧΑΜΗΛΟΣ		
Κίνδυνος: Καθυστερήσεις στην επιλογή αναδόχων (νομική δέσμευση) λόγω ενστάσεων κατά τη διάρκεια των διαγωνισμών				
Επιλογή αναδόχων	Πολύπλοκα τεχνικά έργα, όπως τα κτιριακά έργα, τα έργα ανάπλασης, και τα πολιτιστικά έργα.	ΥΨΗΛΟΣ	Οι προδιαγραφές των διαγωνισμών πρέπει να είναι τόσο σαφείς ώστε να αποφεύγονται υποκειμενικές κρίσεις κατά την αξιολόγηση των προσφορών που ευνοούν την υποβολή ενστάσεων.	Μπορεί να γίνεται - πριν την υποβολή των προσφορών - συνάντηση του Δήμου με τους υποψήφιους προσφέροντες ώστε να διαλευκανθούν τυχόν σκοτεινά σημεία. Οι διευκρινήσεις θα παρέχονται - μετά τη συνάντηση - στους προσφέροντες γραπτά.
	Απλά έργα όπως τα έργα δικτύων (ύδρευση, αποχέτευσης, ΔΕΔΔΗΕ), και τα οδικά έργα.	ΧΑΜΗΛΟΣ		
Κίνδυνος: Καθυστερήσεις κατά την υλοποίηση των έργων - Υπερβάσεις συμβατικών χρόνων από αναδόχους / κακοτεχνίες				

Στάδιο εκδήλωσης κινδύνου	Ενδεικτικές δράσεις που αφορά ο κίνδυνος	Συνολική Ιεράρχηση	Τρόπος αντιμετώπισης - πρόληψη	Εναλλακτική στρατηγική (contingency plan)
Υλοποίηση Δράσεων	Πολύπλοκα τεχνικά έργα, όπως τα κτιριακά έργα, τα έργα ανάπλασης, και τα πολιτιστικά έργα.	ΜΕΣΑΙΟΣ	Μπορεί να εφαρμοστούν ηλεκτρονικά εργαλεία παρακολούθησης της υλοποίησης έργου από τον επιβλέποντα του έργου (π.χ. Primavera) και να γίνεται εβδομαδιαία αξιολόγηση της πορείας του έργου με ταυτόχρονη μηνιαία ενημέρωση του Τεχνικού Συμβούλου της ΟΧΕ (early warning system). Έτσι θα υπάρχει έγκαιρος εντοπισμός τυχόν καθυστερήσεων/προβλημάτων. Για την αποφυγή κακοτεχνιών είναι απαραίτητα σωστά σχέδια, αναλυτικότερες προδιαγραφές υλικών, και στενή επίβλεψη	Εάν παρόλα αυτά δεν αποφευχθούν οι καθυστερήσεις, μπορεί να εφαρμοστούν μέθοδοι κρίσιμης διαδρομής (π.χ. task crashing) για συντόμευση του χρόνου υλοποίησης.
	Απλά τεχνικά έργα, όπως τα έργα δικτύων.	ΧΑΜΗΛΟΣ	Μπορεί να γίνεται παρακολούθηση της πορείας του έργου με μηνιαία ενημέρωση του Τεχνικού Συμβούλου της ΟΧΕ (early warning system).	Δεν απαιτείται άλλη ενέργεια.

7. Διαβούλευση

Όπως αναφέρεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο 2021-2027» οι Στρατηγικές ΟΧΕ πριν την υποβολή τους θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο διαβούλευσης προκειμένου τα είδη των προτεινόμενων παρεμβάσεων να σχεδιασθούν «από κάτω προς τα πάνω» με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών φορέων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών.

Η **διαβούλευση** στο πλαίσιο ανάπτυξης και διαμόρφωσης της **Στρατηγικής ΟΧΕ των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων** υλοποιήθηκε σε **τρεις φάσεις**.

- **Α' Φάση: Συμμετοχικός προσδιορισμός αναπτυξιακών προκλήσεων και αναγκών εμπλεκόμενων Δήμων και συλλογή σχετικών στοιχείων**
- **Β' Φάση: Ανοικτή δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση επί της αρχικής Αρχιτεκτονικής της Στρατηγικής ΟΧΕ**
- **Γ' Φάση: Ανοικτή δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση επί του Σχεδίου Δράσης της Στρατηγικής ΟΧΕ**

7.1. Α' Φάση Διαβούλευσης

Η **Α' Φάση της Διαβούλευσης** αφορούσε τον προσδιορισμό των αναπτυξιακών προκλήσεων και αναγκών των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων μέσω της ενεργούς συμμετοχής των εμπλεκόμενων Δήμων και την συλλογή σχετικών στοιχείων.

Στο πλαίσιο **οργάνωσης, προετοιμασίας και υλοποίησης της Α' Φάσης Διαβούλευσης**, ο Ανάδοχος προέβη στις ακόλουθες ενέργειες:

- Τηλεδιάσκεψη συντονισμού με την Αναθέτουσα Αρχή
- Εναρκτήρια τηλεδιάσκεψη του Έργου με την συμμετοχή της Αναθέτουσας Αρχής και όλους τους εμπλεκόμενους Δήμους των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων
- Ανάπτυξη των εξής υποστηρικτικών προς τη διαβούλευση εγγράφων:
  - Ερωτηματολόγιο
  - Συνοπτικό Τεχνικό Δελτίο

Το **Ερωτηματολόγιο** αφορούσε το κάθε μικρό νησί των Κυκλάδων ξεχωριστά και είχε ως σκοπό την περιγραφή της υφιστάμενης του κατάστασης με στοιχεία και βιβλιογραφικό υλικό περιλαμβάνοντας συγκεκριμένα ερωτήματα αλλά και ελεύθερα πεδία για τυχόν πρόσθετες επισημάνσεις. Το Ερωτηματολόγιο περιλάμβανε τις εξής θεματικές ενότητες:

- 1) Βασικές Πληροφορίες
- 2) Πληθυσμιακά Στοιχεία
- 3) Τοπική Οικονομία και Αναπτυξιακά Χαρακτηριστικά
- 4) Διαχείριση Υδάτων
- 5) Κατανάλωση Ενέργειας
- 6) Μετακινήσεις / Οδικό Δίκτυο
- 7) Εκπαίδευση
- 8) Υποδομές πρόνοιας και φροντίδας
- 9) Χρήση Υπηρεσιών Διαδικτύου

10) Βιβλιογραφικό Υλικό

Οι Δήμοι καλούνταν να συμπληρώσουν και να αποστείλουν το ερωτηματολόγιο στον Ανάδοχο μαζί με χρήσιμο υποστηρικτικό υλικό το οποίο έκριναν εκείνοι σκόπιμο, καθώς και στρατηγικά κείμενα που συνδέονται με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό του νησιού.

Στο πλαίσιο συμπλήρωσης του Ερωτηματολογίου, οι Δήμοι καλούνταν να προσδιορίσουν ιεραρχικά τα τρία (3) σημαντικότερα έργα / παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στο νησί τα επόμενα πέντε (5) χρόνια. Προκειμένου ο Ανάδοχος να αποκτήσει καλύτερη εικόνα για αυτά, οι Δήμοι καλούνταν στη συνέχεια να συμπληρώσουν για το κάθε προτεινόμενο έργο ένα **Συνοπτικό Τεχνικό Δελτίο**, το οποίο περιλάμβανε τα εξής πεδία:

- 1) Τίτλος Πράξης / Έργου
- 2) Δήμος / νησί / θέση χωροθέτησης
- 3) Στοιχεία Δικαιούχου / Κύριου της Πράξης / Φορέα Λειτουργίας και Συντήρησης
- 4) Είδος Έργου
- 5) Περιγραφή Έργου
- 6) Σκοπιμότητα / Αναγκαιότητα
- 7) Ενδεικτικός / Εκτιμώμενος Προϋπολογισμός
- 8) Επίπεδο Ωριμότητας Υλοποίησης
- 9) Χρονοδιάγραμμα
- 10) Συνέργειες – Πιθανοί Περιορισμοί

Τα δύο αυτά υποστηρικτικά προς τη διαβούλευση έγγραφα εστάλησαν με **ηλεκτρονική αλληλογραφία στους εμπλεκόμενους Δήμους στις 8/9/2023**, όπως φαίνεται και στην Εικόνα παρακάτω:

Εικόνα 1. Email Υποστηρικτικών Εγγράφων Α' Φάσης Διαβούλευσης

OXE Μικρών Νησιών Κυκλάδων-Δωδεκανήσων / Χρήσιμα Κείμενα - Ερωτηματολόγιο - Τεχνικό Δελτίο

Γιώργος Δάφνος
 To: Γιώργος Δάφνος Christina Katrali
 Cc: anoutsinos@tou.gr; ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ; ΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ; ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΑΠΗ; Θανάσης Κεραλάς; chrismet@tee.gr
 Bcc: 'amorgos@atgaio.gr'; 'tkz2005@otenet.gr'; 'dimos.anafis@5110.syzefis.gov.gr'; 'info@antiparos.gr'; 'mayor@antiparos.gr'; 'dimanos@thira.gov.gr'; 'antonissigalas@gmail.com'; 'info@dimosios.gr'; 'dimarxos@dimosios.gr'; 'gkikasios@gmail.com'; 'mayor@kea.gr'; 'info@kea.gr'; **+40 others**

Retention Policy: 10 Year Delete (10 years) Expires: 3/9/2033

This is the most recent version, but you made changes to another copy. Click here to see the other versions.
 Follow up. Start by Παρασκευή, 8 Σεπτεμβρίου 2023. Due by Παρασκευή, 8 Σεπτεμβρίου 2023.

Ερωτηματολόγιο OXE Μικρών νησιών_FINAL.docx 39 KB
 OXE Μικρά Νησιά ΠΙΝΑ - Συνοπτικό Τεχνικό Δελτίο_FINAL.docx 36 KB

Αξιότιμες/οι Κυρίες/οι,

Σε συνέχεια της τηλεσυνάντησης που είχαμε στις 7/9 στο πλαίσιο ανάπτυξης και διαμόρφωσης των Στρατηγικών OXE για τα Μικρά Νησιά Κυκλάδων και Δωδεκανήσων με πληθυσμό έως 3.100 κατοίκους βάσει της απογραφής του 2011, επανερχόμαστε προκειμένου να δρομολογήσουμε τις απαραίτητες ενέργειες κατά την εναρκτήρια φάση του έργου.

Η όσο το δυνατόν ακριβέστερη αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και των αναπτυξιακών αναγκών, προκλήσεων και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα μικρά νησιά σε Κυκλάδες και Δωδεκανήσα θα οδηγήσει στην τεκμηρίωση και τον προσδιορισμό επιλέξιμων έργων με αυξημένη προστιθέμενη αξία και ισχυρό αποτύπωμα για την περιοχή παρέμβασης. Προς τούτο, παρακαλούμε για την συνδρομή σας μέσω:

- της αποστολής **χρήσιμων κειμένων** (όσα από αυτά είναι διαθέσιμα), το αργότερο έως την **Τετάρτη 13 Σεπτεμβρίου**, όπως:
  - Πρόσφατο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου ή άλλο στρατηγικό σχέδιο
  - ΣΒΑΚ Δήμου ή Κυκλοφοριακή/ες μελέτη/ες ή έκθεση Τεχνικής Υπηρεσίας για το οδικό δίκτυο
  - Σχέδιο Προσβασιμότητας
  - Ενεργειακά Σχέδια Δήμου ή άλλο υλικό που αφορά την ενεργειακή κατανάλωση (Σχέδιο Ενεργειακής Αναβάθμισης Κτιρίων ή Σχέδιο Βιώσιμης Διαχείρισης Ενέργειας)
  - ΓΠΣ/ΣΧΟΑΠ ή άλλο χωρικό σχέδιο (Ειδικό Πολεοδομικό, Τοπικό Αναπτυξιακό, κ.α.)
  - Μελέτες Τουριστικής Ανάπτυξης
  - Τυχόν άλλες αναπτυξιακές μελέτες
- της συμπλήρωσης -κατά το εφικτό βάσει διαθεσιμότητας στοιχείων- και αποστολής μέχρι την **Παρασκευή 15 Σεπτεμβρίου** του **Ερωτηματολογίου** που επισυνάπτεται,
- της συμπλήρωσης και αποστολής μέχρι την **Παρασκευή 22 Σεπτεμβρίου** του **Τεχνικού Δελτίου** που επισυνάπτεται.

Παρακαλούμε τα παραπάνω ζητούμενα στοιχεία όπως αποσταλούν στον **κ. Γιώργο Δάφνο** (gdafnos@remaco.gr) και στην **κα. Χριστίνα Κατράλη** (ckatrali@remaco.gr).

Επισημαίνεται ότι, το Ερωτηματολόγιο συμπληρώνεται ανά ΝΗΣΙ, ενώ το Τεχνικό Δελτίο θα συμπληρωθεί για τα τρία σημαντικότερα έργα / παρεμβάσεις που θα μας προσδιορίσετε ιεραρχικά ότι πρέπει να υλοποιηθούν στο κάθε νησί τα επόμενα πέντε χρόνια. Υπενθυμίζεται ότι μέγιστος προϋπολογισμός ανά έργο είναι το €1 εκ. και ελάχιστος τα €200.000, χωρίς το δεύτερο να αποκλείει και παρεμβάσεις μικρότερου Π/Υ, όπως αναφέρθηκε και στην τηλεσυνάντηση.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την συνεργασία σας.

Με εκτίμηση,

- Προγραμματισμός Τηλεσυναντήσεων και Ατζέντα Τηλεσυνάντησης

Κατόπιν των παραπάνω προπαρασκευαστικών ενεργειών ο Ανάδοχος κατάρτισε σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους Δήμους των Μικρών Νησιών των Κυκλάδων (πραγματοποιήθηκε πλήθος τηλεφωνικών επαφών με κάθε Δήμο ξεχωριστά, και επικοινωνία με email το οποίο περιλάμβανε τον σύνδεσμο/χρονοθυρίδα και την ατζέντα της τηλεσυνάντησης) χρονοδιάγραμμα τηλεσυναντήσεων, η οποίες τελικά έλαβαν χώρα στις εξής ημερομηνίες:

▪ 14/9 – Δήμος Αμοργού	▪ 26/9 – Δήμος Κύθνου
▪ 18/9 – Δήμος Ανάφης	▪ 2/10 – Δήμος Σίφνου
▪ 19/9 – Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων	▪ 4/10 – Δήμος Αντιπάρου
▪ 20/9 – Δήμος Κιμώλου	▪ 11/10 – Δήμος Φολεγάνδρου
▪ 22/9 – Δήμος Ιητών	▪ 16/10 – Δήμος Θήρας
▪ 25/9 – Δήμος Κέας	▪ 19/10 – Δήμος Σικίνου
▪ 25/9 – Δήμος Σερίφου	

Επισημαίνεται ότι στην Α΄ Φάση της Διαβούλευσης έλαβε μέρος και το Δίκτυο «Δάφνη» (Δίκτυο Αειφόρων Νησιών), το οποίο συνιστά μία Αστική Μη-Κερδοσκοπική εταιρεία των νησιωτικών ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού με στόχο την ενδυνάμωση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

- Κατόπιν ο **Ανάδοχος προχώρησε σε αποδελτίωση των τηλεσυναντήσεων** και σε αρχειοθέτηση του κειμενικού υλικού που έλαβε από εκείνους.
- Τέλος, **τα χρήσιμα στοιχεία και τα αποτελέσματα της Α΄ Φάσης της Διαβούλευσης ενσωματώθηκαν στο Κεφάλαιο 2** που αφορά την περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης ενώ μεγάλο μέρος αυτών παρατίθεται συνοπτικά στους δύο Πίνακες που περιλαμβάνονται στην Ενότητα 2.9.

Επισημαίνεται ότι η Α΄ Φάση της Διαβούλευσης έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου των Αυτοδιοικητικών Εκλογών και μετά το πέρας αυτών, γεγονός το οποίο δημιούργησε σημαντικές προκλήσεις τόσο ως προς τον χρόνο ολοκλήρωσής της όσο και ως προς την πολιτική διαχείριση σε εκείνες τις περιπτώσεις που το αποτέλεσμα των εκλογών έδειξε αλλαγή της Δημοτικής Αρχής από τον Ιανουάριο του 2024.

7.2. Β΄ Φάση Διαβούλευσης

Η Β΄ Φάση της Διαβούλευσης αφορούσε την αξιολόγηση της βασικής δομής των δύο Στρατηγικών ΟΧΕ – σε Άξονες Προτεραιότητας και Ειδικούς Στόχους - καθώς και της ανάλυσης SWOT των δύο νησιωτικών χωρικών ενοτήτων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, Κυκλάδες και Δωδεκάνησα. Η αξιολόγηση διενεργήθηκε μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας (δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση στην διεύθυνση: https://espa3.pepna.gr/oxe_mikra_nisia-diavoulefsi/) στην οποία είχε αναρτηθεί σχετικό δομημένο ερωτηματολόγιο (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc4-5zkoZOTZ4lxbrS2-d73aNsak31dzKiBD0vZEbRzC3zFJg/closedform> | <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdsKQrxsrRzmtzKflicxuC2aHxUabCw5GVJuUgptsebkmhQJMQ/closedform>) το οποίο απευθυνόταν σε φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, φορείς εκπροσώπησης των επιχειρήσεων και εργαζομένων (Επιμελητήρια, Σύνδεσμοι και Συνδικαλιστικές Οργανώσεις), αναπτυξιακούς φορείς και λοιπές συλλογικότητες της κοινωνίας των πολιτών των μικρών νησιών των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων αντίστοιχα. Οι φορείς καλούνταν να αξιολογήσουν τον βαθμό στον οποίο αποτελεί προτεραιότητα κάθε ένας από τους στόχους που έχουν

τεθεί, τη σημαντικότητα των αξόνων προτεραιότητας που σχεδιάστηκαν και τέλος τον αντίκτυπο που θα έχουν επιμέρους στόχοι στην επίτευξη των βασικών στόχων της στρατηγικής.

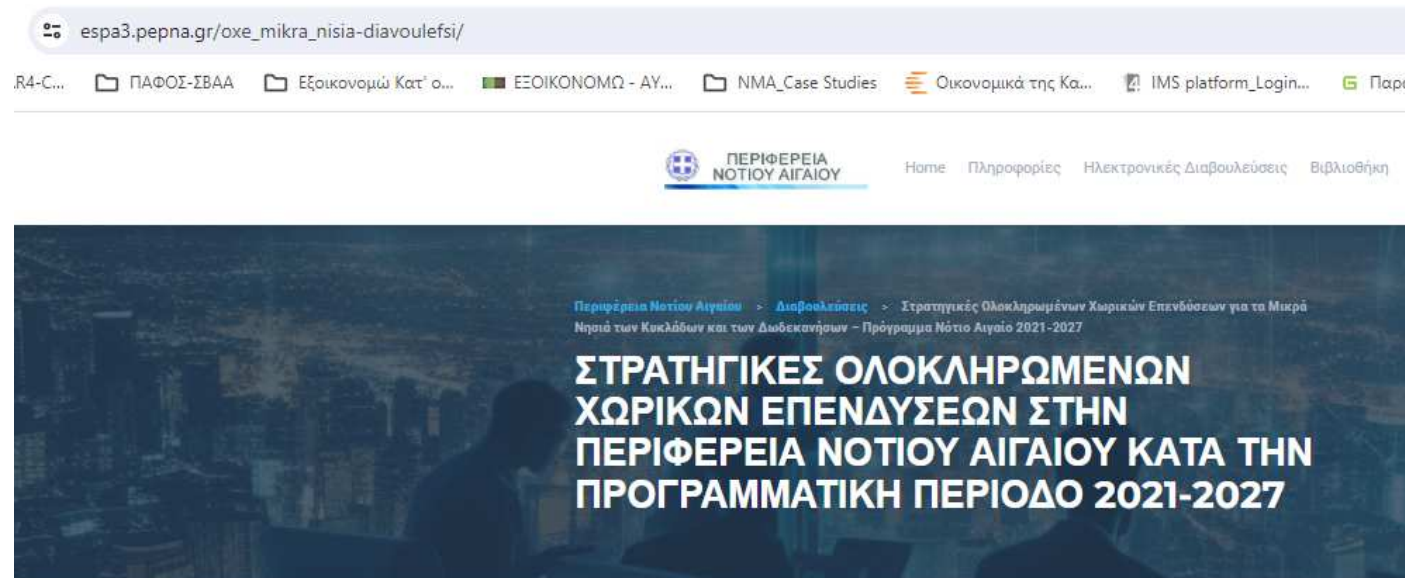
Η Β' Φάση της Διαβούλευσης έλαβε χώρα από τις 05/12/2023 έως τις 20/12/2023.

Στο πλαίσιο προετοιμασίας, οργάνωσης και υλοποίησης της Β' Φάσης Διαβούλευσης, ο Σύμβουλος προέβη στις παρακάτω εργασίες:

- Ανέπτυξε σε συνεργασία με την ΕΥΔ το κείμενο υποδοχής στην αρχική ιστοσελίδα της Διαβούλευσης
- Οριστικοποίησε σε συνεργασία με την ΕΥΔ τις αναλύσεις SWOT Κυκλάδων και Δωδεκανήσων
- Προσάρμοσε και οριστικοποίησε σε συνεργασία με την ΕΥΔ τη Δομή της Στρατηγικής ΟΧΕ σε Κυκλάδες και Δωδεκάνησα
- Ανάπτυξε σε συνεργασία με την ΕΥΔ το δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο
- Ανέπτυξε την σχετική ιστοσελίδα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και ενσωμάτωσε σε αυτή τα δύο ψηφιακά ερωτηματολόγια

Η συμμετοχή στη Δημόσια Ηλεκτρονική Διαβούλευση ήταν περιορισμένη. Παρακάτω ακολουθούν, screenshots της σχετικής ιστοσελίδας και για λόγους πληρότητας, τα αποτελέσματα της Διαβούλευσης.

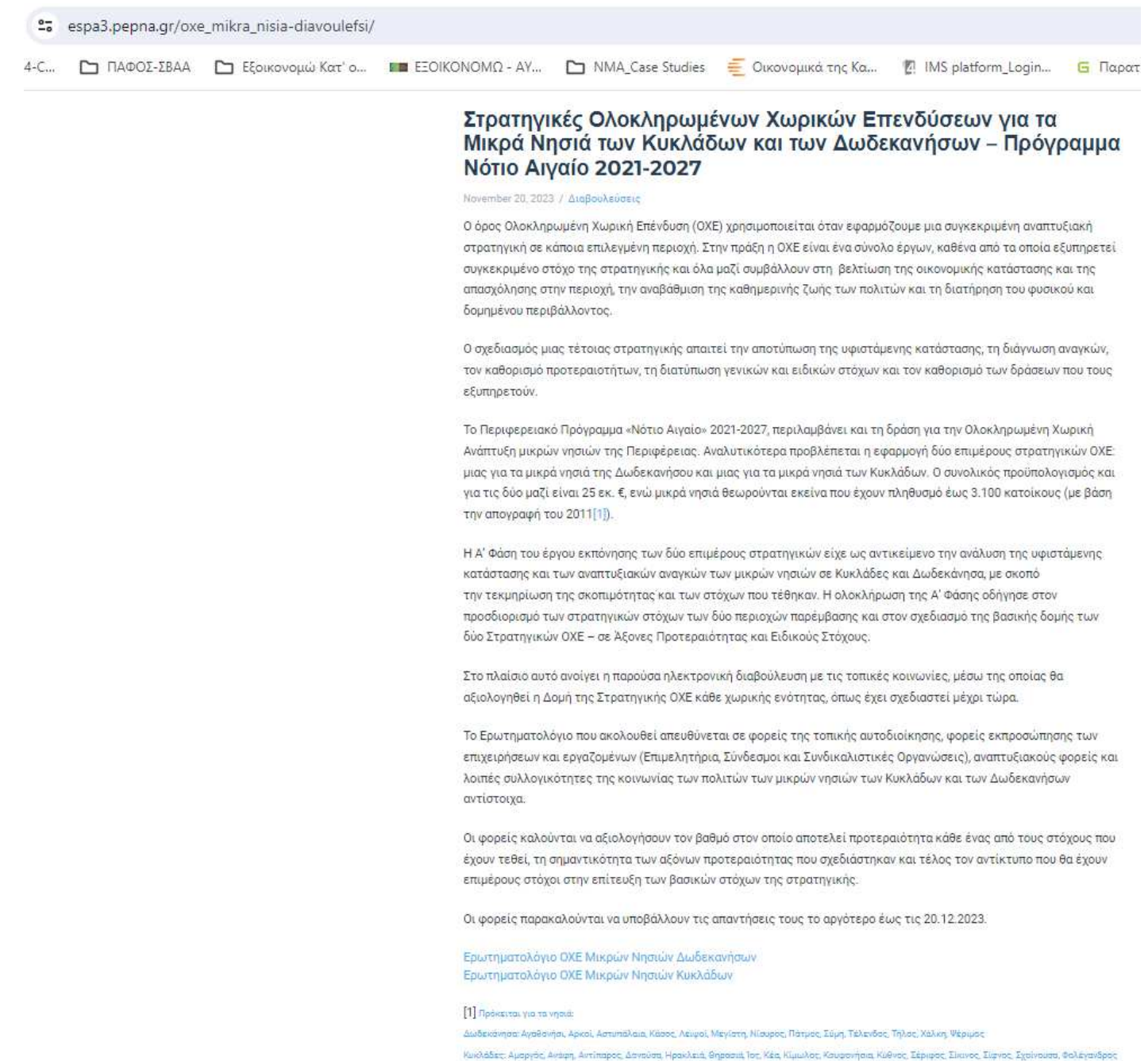
Εικόνα 2. Ιστοσελίδα δημόσιας ηλεκτρονικής Διαβούλευσης (Β' Φάση Διαβούλευσης)

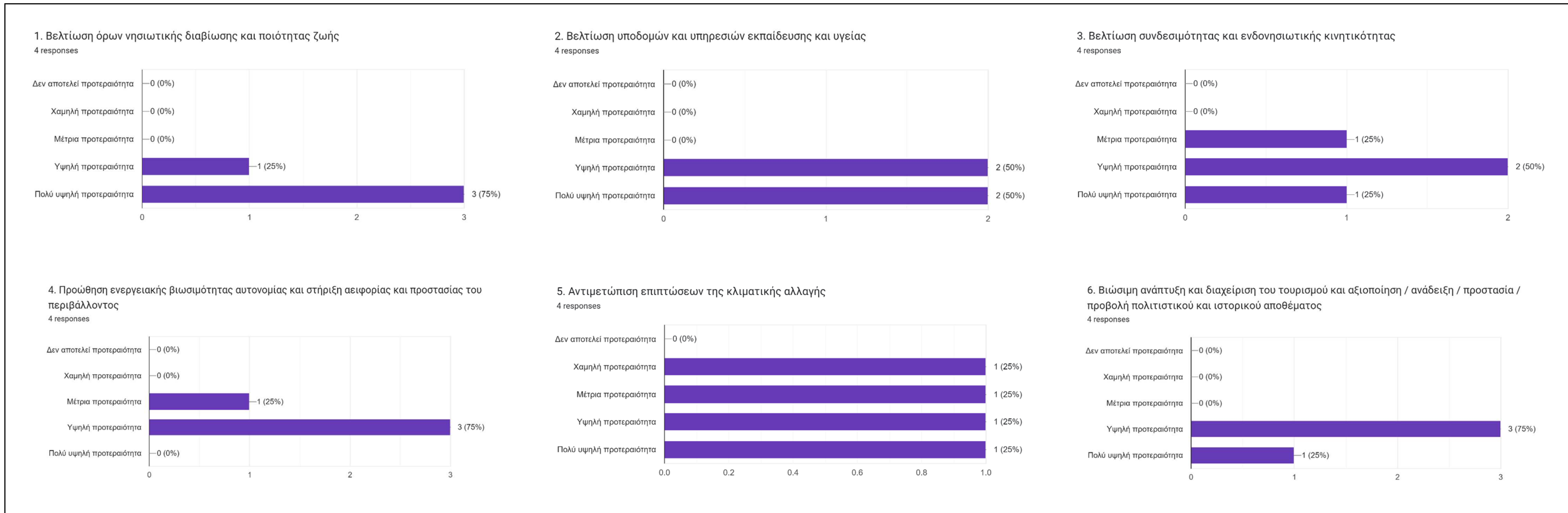
Στρατηγικές Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων για τα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων – Πρόγραμμα Νότιο Αιγαίο 2021-2027

November 20, 2023 / Διαβουλεύσεις

Ο όρος Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) χρησιμοποιείται όταν εφαρμόζουμε μια συγκεκριμένη αναπτυξιακή στρατηγική σε κάποια επιλεγμένη περιοχή. Στην πράξη η ΟΧΕ είναι ένα σύνολο έργων, καθένα από τα οποία εξυπηρετεί συγκεκριμένο στόχο της στρατηγικής και όλα μαζί συμβάλλουν στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και της

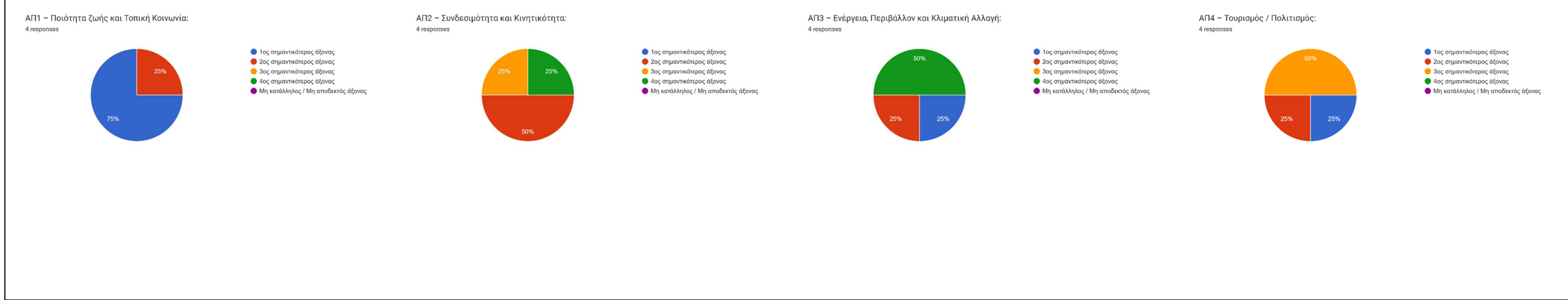

Άλλη ανάγκη / πρόκληση, που έχετε να προτείνετε;

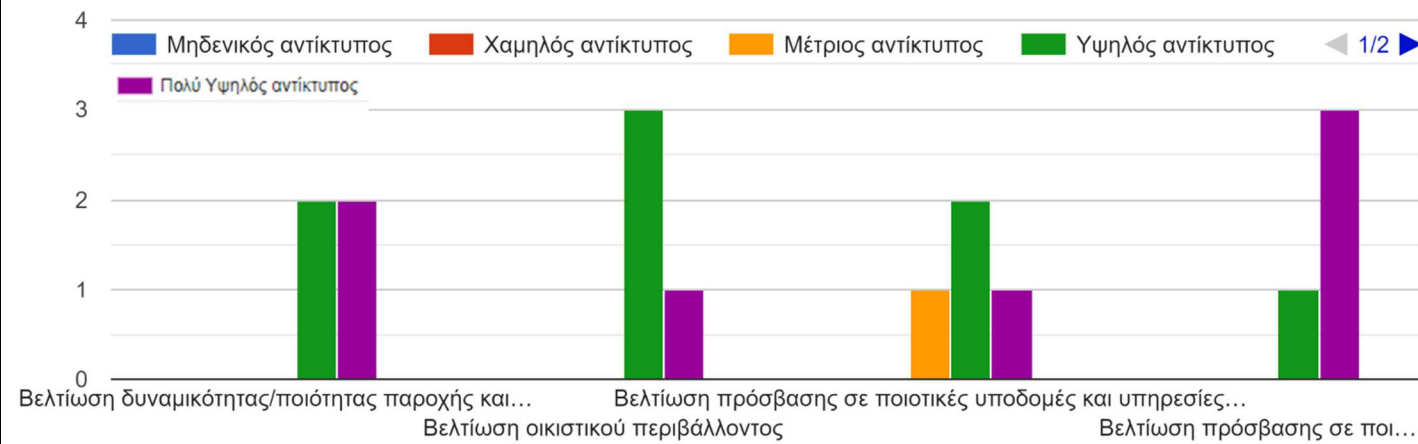
Μικρή αναζωογόνηση του Α' γενούς τομέα παραγωγής σε κάποια νησιά (χάρη σε μελισσοκομία, κτηνοτροφία και αλιεία), που ωστόσο χρήζει περαιτέρω ενδυνάμωσης – Αξιόλογη τοπική γαστρονομία (συντά ιδιαίτερη από νησί σε νησί).

Αξιολόγηση / ιεράρχηση Αξόνων Προτεραιότητας (ΑΠ) της Στρατηγικής ΟΧΕ

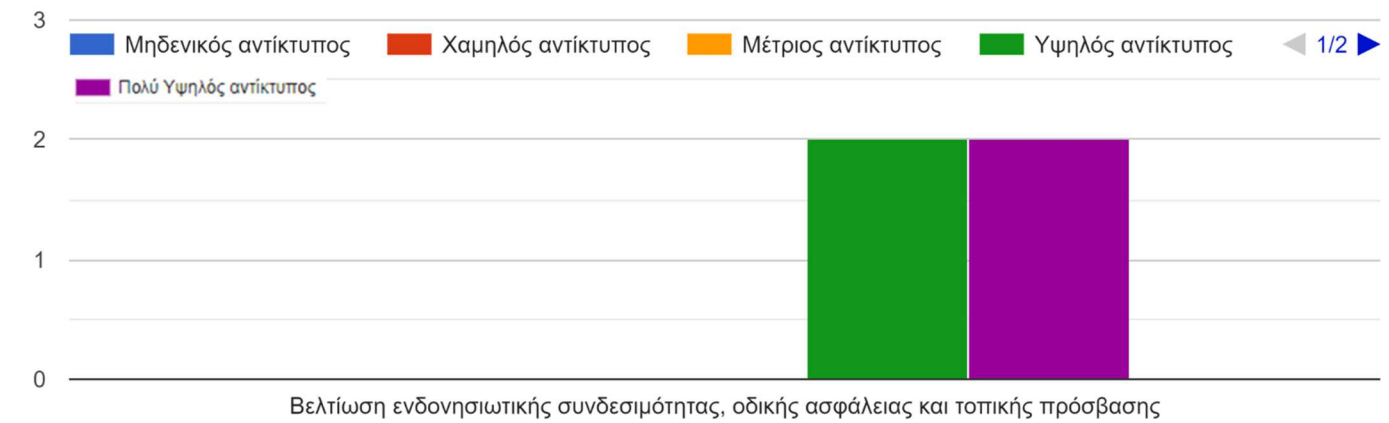

Αξιολόγηση / ιεράρχηση Ειδικών Στόχων των Αξόνων Προτεραιότητας (ΑΠ) της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ

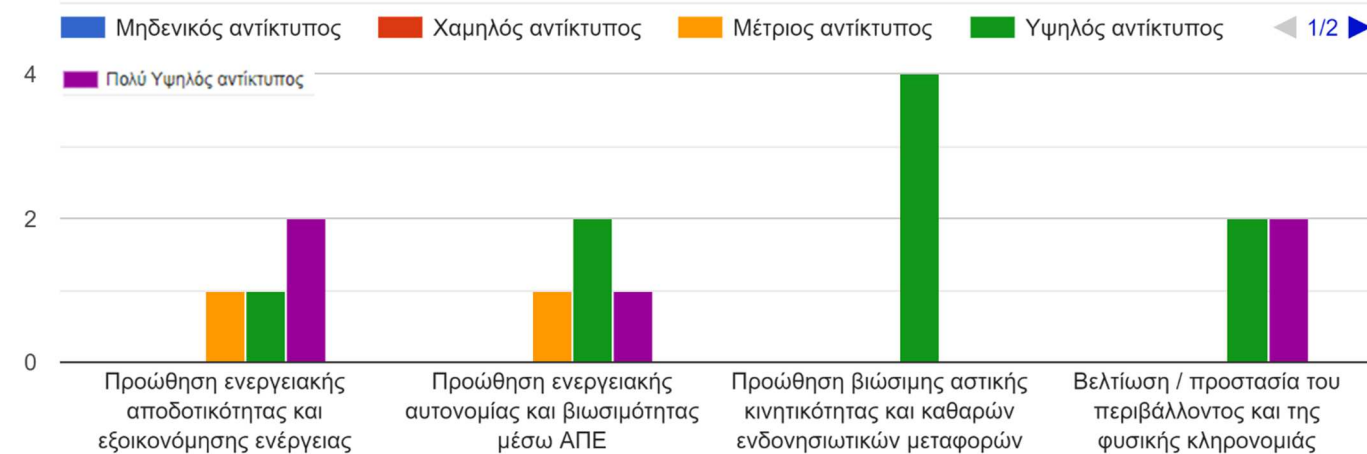
ΑΠ1 - Ποιότητα Ζωής

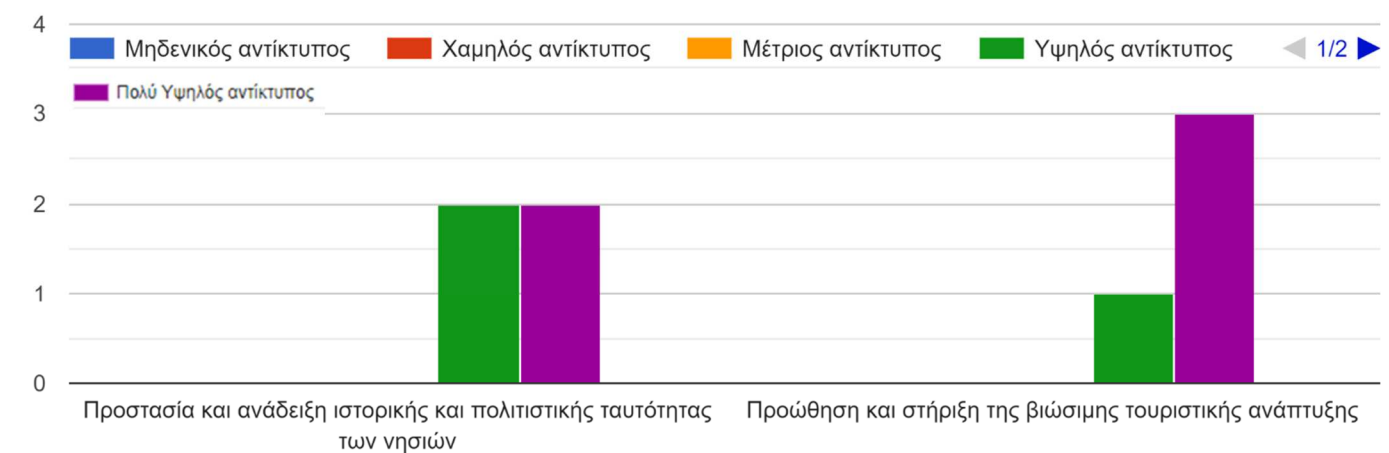
ΑΠ2 – Συνδεσιμότητα και Κινητικότητα

ΑΠ3 – Ενέργεια και Περιβάλλον

ΑΠ4 – Τουρισμός / Πολιτισμός

Έχετε να καταθέσετε προτάσεις προσαρμογής ή συμπλήρωσης άλλες Στρατηγικής ως άλλες Ειδικούς Στόχους; Ποιες άλλες κατηγορίες δράσεων πιστεύετε ότι πρέπει να προστεθούν;

Αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των νησιών πέρα από το «Ήλιος-Θάλασσα» (Περιπατητικός, θρησκευτικός, θαλάσσιος/ιστιοπλοϊκός, πολιτιστικός, συνεδριακός, αθλητικός, αναρριχητικός, γαστρονομικός τουρισμός κ.λπ.) για την ανάδειξη της ιδιαίτερης τουριστικής ταυτότητας, την διαφοροποίηση / εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και την στρατηγική τοποθέτησης του νησιού στην τουριστική αγορά με ανάλογη στόχευση σε ομάδες-στόχους / αγορές επισκεπτών.

Αντιμετώπιση προβλημάτων στέγασης για εκπαιδευτικούς, ιατρούς, σώματα ασφαλείας κ.ά. σε μήνες αιχμής

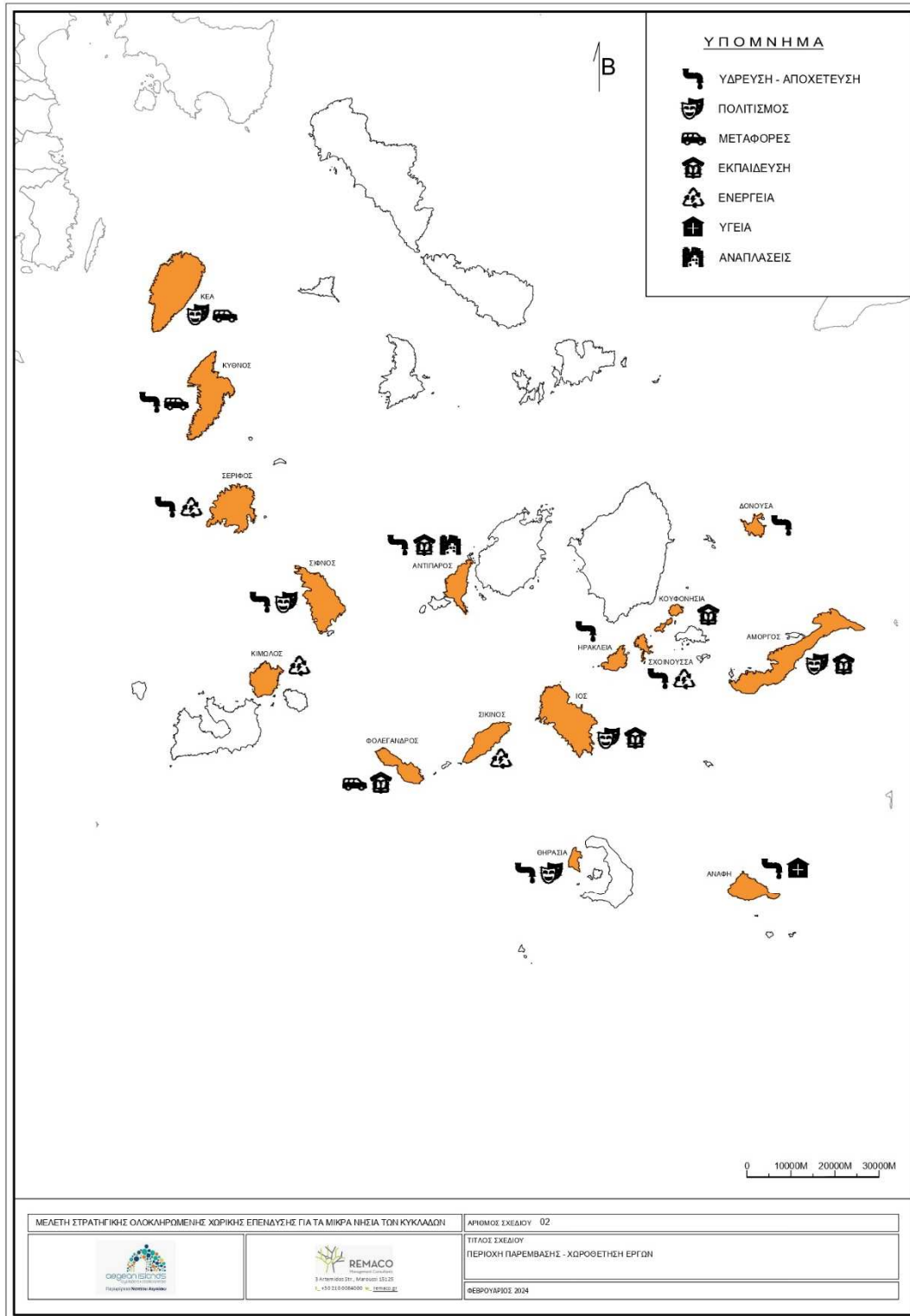
7.3. Γ' Φάση Διαβούλευσης

Η Γ' Φάση της Διαβούλευσης έλαβε χώρα από τα μέσα Ιανουαρίου μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου 2024, και αφορούσε απευθείας επικοινωνία (email, ηλεκτρονική διαβούλευση) μεταξύ του Αναδόχου της ΕΥΔ και του κάθε Δήμου ξεχωριστά, σχετικά με την οριστικοποίηση της λίστας έργων που θα συμπεριληφθεί στην Στρατηγική ΟΧΕ, βάσει των αποτελεσμάτων των δύο προηγούμενων Φάσεων της Διαβούλευσης και της ανάλυσης που είχε προηγηθεί.

Βάσει της Γ' Φάσης της διαβούλευσης, επικαιροποιήθηκε και τελικά οριστικοποιήθηκε η λίστα έργων για τον κάθε εμπλεκόμενο Δήμο / Νησί.

8. Παραρτήματα

8.1. Χάρτης Περιοχής Εφαρμογής και Έργων Στρατηγικής ΟΧΕ στα Μικρά Νησιά των Κυκλάδων

8.2. Πίνακας Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Νησί

Πίνακας 26. Λίστα Έργων ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων ανά Νησί

Νησί	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ποσό	Σύνολο
Αμοργός	Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων Δημοτικού Σχολείου Καταπόλων Αμοργού	Δήμος Αμοργού*	630.000,00 €	1.655.000,00 €
	Επέκταση Δημαρχείου Αμοργού για κατασκευή πολιτιστικού χώρου	Δήμος Αμοργού*	660.000,00 €	
	Λαογραφικό Μουσείο Αιγιάλης Αμοργού	Δήμος Αμοργού*	365.000,00 €	
Ανάφη	Ανέγερση Πολυδύναμου Ιατρείου Ανάφης	Δήμος Ανάφης*	485.000,00 €	1.485.000,00 €
	Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης Ανάφης	Δήμος Ανάφης*	350.000,00 €	
	Πρότυπο σύστημα διαχείρισης λυμάτων Ανάφης	Δήμος Ανάφης*	650.000,00 €	
Αντίπαρος	Ανάπλαση παραλιακού μετώπου και τμημάτων οικισμού Αντιπάρου	Δήμος Αντιπάρου*	800.000,00 €	1.900.000,00 €
	Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού στην Αντίπαρο	Δήμος Αντιπάρου*	400.000,00 €	
	Κατασκευή δικτύου ύδρευσης Κάμπου Αντιπάρου	Δήμος Αντιπάρου*	700.000,00 €	
Δονούσα	Αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης Δονούσας	Δήμος Νάξου	500.000,00 €	500.000,00 €
Ηρακλειά	Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών αποχέτευσης Ηρακλειάς	Δήμος Νάξου	270.000,00 €	500.000,00 €
	Αναβάθμιση υφιστάμενων και εγκατάσταση νέων υποδομών ύδρευσης Ηρακλειάς	Δήμος Νάξου	230.000,00 €	
Θηρασιά	Κατασκευή Κέντρου Τεκμηρίωσης Ιστορίας και Πολιτισμού Θηρασίας	Δήμος Θήρας*	766.320,00 €	1.066.320,00 €
	Προμήθεια δεξαμενών ύδρευσης Θηρασιάς	ΔΕΥΑ Θήρας	300.000,00 €	
Ίος	Αποκατάσταση και Ανάδειξη Ι.Ν. Αγίας Θεοδότης στην Ίο	Υπουργείο Πολιτισμού	800.000,00 €	1.800.000,00 €

Νησί	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ποσό	Σύνολο
	Κατασκευή Νέου Βρεφονηπιακού Σταθμού Νήσου Ίου	Δήμος Ιητών	1.000.000,00 €	
Κέα	Αποκατάσταση και λειτουργική αξιοποίηση ως χώρου πολιτισμού Ρεδιάδειου Κτιρίου Ιουλίδας Κέας	Δήμος Κέας*	750.000,00 €	2.560.400,00 €
	Βελτίωση Κεντρικού Οδικού Δικτύου Κέας (τμήμα Σώρος-Σπαθί)	Δήμος Κέας	1.810.400,00 €	
Κίμωλος	Ενεργειακή αναβάθμιση σχολικών κτιρίων Δήμου Κιμώλου	Δήμος Κιμώλου*	450.000,00 €	950.000,00 €
	Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου οικισμού Χωριό Δήμου Κιμώλου	Δήμος Κιμώλου*	500.000,00 €	
Κουφονήσια	Ανέγερση νέου Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου Κουφονησίου	Δήμος Νάξου	500.000,00 €	500.000,00 €
Κύθνος	Δημιουργία δημοτικών χώρων στάθμευσης Κύθνου	Δήμος Κύθνου*	500.000,00 €	1.350.000,00 €
	Ενίσχυση υποδομών ύδρευσης Κύθνου	Δήμος Κύθνου*	850.000,00 €	
Σερίφος	Ενεργειακή Αναβάθμιση αντλιοστασίων ύδρευσης και αποχέτευσης Σερίφου	Δήμος Σερίφου*	300.000,00 €	1.680.000,00 €
	Αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης στους οικισμούς Μέγα Λειβάδι, Κένταρχος και Συκαμιά Δ. Σερίφου	Δήμος Σερίφου*	980.000,00 €	
	Ενεργειακή αναβάθμιση Δημαρχείου Σερίφου	Δήμος Σερίφου*	400.000,00 €	
Σίκινος	Υπογειοποίηση ηλεκτρικού δικτύου Σικίνου	Δήμος Σικίνου*	500.000,00 €	500.000,00 €
Σίφνος	Γεωπάрко Σίφνου	Δήμος Σίφνου*	800.000,00 €	2.350.000,00 €
	Ανάδειξη πολυκεντρικού διαχρονικού Μουσείου Κάστρου Σίφνου	Δήμος Σίφνου*	850.000,00 €	
	Προμήθεια φορητής μονάδας αφαλάτωσης Καμαρών Σίφνου	Δήμος Σίφνου	700.000,00 €	

Νησί	Τίτλος Έργου	Δικαιούχος	Ποσό	Σύνολο
Σχοινούσα	Αναβάθμιση και ανάπτυξη υποδομών ύδρευσης Σχοινούσας	Δήμος Νάξου	425.000,00 €	600.000,00 €
	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού σχολείου και κοινοτικού καταστήματος Σχοινούσας	Δήμος Νάξου	175.000,00 €	
Φολέγανδρος	Ανέγερση Βρεφονηπιακού Σταθμού Φολεγάνδρου	Δήμος Φολεγάνδρου*	250.000,00 €	1.0
	Ανέγερση Δημοτικού Σχολείου Φολεγάνδρου	Δήμος Φολεγάνδρου*	350.000,00 €	00.000,00 €
	Βελτίωση Οδικού Δικτύου προς Λυγαριά και Αγ. Γεώργιο Φολεγάνδρου	Δήμος Φολεγάνδρου*	400.000,00 €	
Οριζόντιο - Τεχνική Βοήθεια	Τεχνική Βοήθεια για τη διαχείριση και παρακολούθηση της ΟΧΕ Μικρών Νησιών Κυκλάδων	Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων Α.Ε.	100.000,00 €	100.000,00 €

ΣΥΝΟΛΟ: 20.496.720,00 €

* Επισημαίνεται η δυνατότητα υπογραφής Προγραμματικής Σύμβασης με φορείς που διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνική επάρκεια (π.χ. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου) για την προκήρυξη του έργου